.1: 3
606

9
18 1
21

Conventus Cremone
ad usum
Fris Jo. Steph. Clissole Gnalis Carmelitar

9. 18. I 21

Antonio [illegible] de [illegible]

[illegible]

FRATRIS AN-
tonij Cordubẽſis ex ſacro Mi-
norum ordine regularis obſeruãtiæ, prouin-
ciç Caſtellæ, Guardiani S. Franciſci Cõ-
plutenſis Opus de Indulgentijs
hoc quidẽ tempore pluſ-
quàm neceſſa-
rium.

Conuentus Sanctæ Mariæ Transpontinæ

Cum priuilegio.

1554.

Summa priuilegij.

PRæſens hoc Indulgentiarum opus cum Cæſareo priuilegio impreſsũ eſt, quod Sereniſsim' Princeps de conſilio Curiæ Valiſoleti anno præſenti Milleſimo, Quingẽteſimo, Quadrageſimo quarto, ſecunda Aprilis, autori in decennium ſua gratia conceſsit, volens, mandans, prohibens ne quis abſq; eius facultate imprimere poſsit, imprimiue facere, aut venundare, ſub ea pœna in præfato priuilegij originali taxata atq; contenta.

REVERENDISſimo in Chriſtó patri F. Clementi Moneliano totius ſacri ordinis Minorum regularis obſer. Generali Miniſtro, ſuus F. Antonius Cordub. ſalutem atq; perpetuã felicitatem exoptat.

NIſi ſingularem illam vereq; Chriſtianã animi tui pietatẽ, quæ te P. Reuerẽdiſſime, omnibus mirum in modũ amabilẽ facit, & propenſiſſimam etiam voluntatem in ſtudioſos doctoſq; homines, cognitã perſpectãq; haberẽ, ex eo quidẽ placidiſſimo die, quo te in Italiã redeuntẽ apud vrbẽ Guadalaiaram vidi, & cõſuetudine tua atq; conuictu humaniſſimè familiariſſimeq; triduo fruitus fui, neceſſariò quidem eſſet nunc mihi patronus aliquis quærendus, cui hoc Indulgentiarum opus, quod tui nominis auſpicio in publicum prodire ſino, nuncuparem. Verùm tua in me beneuolentia atq; humanitas, quæ ad præſtantium clarorumque virorum conciliandos animos, cõciliatoſq; retinendos vel præcipua eſt virtus, ſic me deuinxit atq; etiamnũ cõſtrictũ

tenet, vt Mecœnatem alium præter vnum te præſul ampliſſime, qui ſemper ob oculos amantiſſimè ſuauiſſimeq́ue verſaris, ne cogitarẽ quidem, tantum abeſt vt quærerem. Nam quem hominũ ipſe appellare poſſem ex cuius patrocinio aut autoritate tantùm vel præſidij aduerſus improbos moroſosq; calumniatores, vel etiam ornamenti ac ſplẽdoris apud magnos præſtantesq; viros, hoc meũ opus ſibi conciliare poſſet, quantũ vel ex ſola dignitatis tuæ amplitudine ac maieſtate, quæ in omnes mundi ſeſe plagas extẽdit? Nam eximiam prudentiam cũ recta ſacrarum literarum cognitione coniunctã, animi rectitudinem, vitæ ſanctimoniam, reliquasq; omnes alias virtutes tuas, quid attinet prædicare cùm id planè vel ex comitijs Salmanticæ nuper habitis orbi vniuerſo clariſſimè conſtet? Vbi ex tanto grauiſſimorum doctiſſimorumq; cœtu atq; numero, ita omnium ſuffragijs declaratus fuiſti totius noſtri ſacri ordinis Generalis Miniſter, vt ne vnum quidem ſuffragium tè reiecerit. Quod ſanè mihi propè miraculũ fuit, neq; ſolùm mihi, ſed multis etiam alijs clariſſimis viris, qui ſe continere non poterant, quin exclamarẽt eius generis nihil ſimile his temporibus accidiſſe. Et meritò quidẽ. Quis enim ſibi facilè perſuadere poſſet, tantam hominum multitudinem, qui ex tã varijs, longinquis, ac propè inauditis regionibus magnisq; itineribus illò cõuenerant, ſic ſententijs, voluntate, cogitatione fuiſſe vnitã, coniunctã, conſociatam, vt ne vnus quidẽ eorũ repertus fuerit, qui te dignum ea dignitate non exiſtimarit? O præclarum maximumq; virtutis,

probi-

probitatis, integritatis ac religionis tuæ teſtimonium, & ſplendidiſsimum veriſsimumq́; etiam electionis tuæ indicium, quo cuncti cogitare ac omnino credere debemus te non ſine fauſtiſsimo ſydere, non ſine diuino conſilio, atque ſingulari altiſsimi prouidentia delectum fuiſſe. Vnde iam quãta felicitas & in ordinem & in ſubditos ſit promanatura, vel cœco apparet. Proinde pater Reuerendiſs. magna cura tibi eſt adhibenda, vt in obeundo Generalatu omnes homines atq́; in primis tui eum te eſſe intelligãt, quem ante dignitatem fore tam conſtanter crediderunt. Magnum tibi onus iſta tam illuſtris tamq́; honorifica ordinis ſignificatio impoſuit, atq́; ita magnum, vt non tam gloriæ tibi futurum ſit, ſi rectè feceris, q̃ turpitudini ſi ſecùs. Nam quẽ homines eſſe bonum virum & iuſtum putant, is ſi benè aut iuſtè quid egerit, nihil admirãtur, plurimi etiam tanq̃ iure ſuo ab eo id expetunt. Si prauitate, odio, ambitione aut iniuſtitia ducatur, tum verò nõ tam quidem illos, in quos iniquè aggreſſus eſt facere, q̃ ſe ipſi eſſe luſos ac deceptos, & putant & dolent. Quamobrem oportet eum qui rerũ gubernacula ſuſceperit publicum nõ priuatum negocium gerere: nihil niſi de commodis publicis cogitare: à legibus quas alijs tulerit aut preſcripſerit, ne latum vnguem diſcedere: nullum fugere laborem, per quẽ ſuorũ otio, paci, atq́; concordiæ cõſulatur: nullum euitare periculum, in quo ſalus ſubditorum cõtineatur: & ſic deniq́; vitam inſtituere ſuam, vt meminerit ſeſe vnum omnium oculis expoſitũ. Vnde vel ampliſsimam laudem, vel ſempiternam notam

ſibi poſſit vendicare. Sed hæc non tam ideò ſcribo Præſul ampliſſime, quod verear ne expectationi hominum reſponſurus ſis, qui iam omnibus pariter & gratiſſimus, & vera ſolidaq; laude cumulatiſſimus es, q̃ quod vehementer cupiam te in eum euadere virum, qui in timore Domini eruditus, exiſtimationem apud omnes homines noſtram, hoc eſt, totius noſtræ religionis ſanctitatem incredibili maiorũ virtute partam non tantùm conſeruare ſtudeas, ſed ita quò ad fieri poterit, augeas atq; amplifices, vt luceas omnibus qui in domo Dei ſunt. Quod planè fiet, ſi quæ tua te virtus, tua religio, tua pietas, bonitas, dignitaſq; ipſa per ſe admonebit, forti, infracto ac preſtāti aīo amplexus fueris. Reliquũ eſt Clemēs clementiſſ. paterq; Reuerēdiſſ. vt hos labores noſtros, quos tanq̃ meæ in te ſingularis obſeruantiæ pignora, tuis auſpicijs in manus hominum emitto, & clementer accipias, &, ſi quando aliquid ocij nactus fueris, vel ad ſatietatem tædiumúe occupationum tuarum leuandũ, carptim perlegas. Sũmas enim eaſdemq; cuiuſlibet ſtatus atq; dignitatis hominibus maximè neceſſarias adfert cōmoditates vera cognitio Indulgētiarũ, de quib⁹ magni refert, vt q̃ optimè ſentiat populus Chriſtianus, ꝓpterea ꝙ pios vereq; Chriſtianos animos nõ ſolũ recreare, ſed & meliores reddere valēt. Quòd ſi nos. P. ampliſſ. quippiam ꝓtulerimus laude dignũ, cuius minimè ſum auidus, id tñ mihi nõ adſcribēdũ eſt, ſed Dño à quo eſt omnis donatio bona omneq; donũ perfectũ: qui te pater Reuerendiſſ. nobis diutiſſimè ſeruet incolumē. Compluti. 16. Cal. Iulij. 1554.

Tabula

Tabula omnium articulorũ & quæſtionum quæ habentur in hoc tractatu de Indulgentijs.

Articulus primus, in quo agitur de quidditate, theſauro, & poteſtate & valore Indulgentiarũ: & continet nouem quæſtiones.

QVæſtio .1. Quid ſit Indulgentia Eccleſiaſtica. fo.1.
Quæſtio ſecunda. Vtrùm neceſſarius ſit Eccleſiæ theſaurus ſpiritualis de quo fiunt Indulgentiæ. fo11.
Quæſtio tertia. Vtrùm theſaurus ſpiritualis de quo fiunt Indulgentiæ conſtet ex ſuperabundantibus meritis Chriſti & ſatisfactionibus ſanctorum. fo.14.
¶Quæſtio quarta. Vtrùm in Eccleſia ſit poteſtas remittendi peccata quòad culpam & pœnam. fo.29.
Quæſtio quinta. Vtrùm in Eccleſia ſit & fuerit ſemper in lege gratiæ à Chriſto collata poteſtas ad remittendum pœnas peccatorum, & diſpenſandum Eccleſiæ theſaurum, & ad concedendum Indulgẽtias tam in ſacramento quàm extra. fo.30.
Quæſtio ſexta. Vtrùm Indulgentiæ vt tales remittant culpam, an pœnam tãtùm temporalem Deo debitam pro peccatis actualibus ſeu perſonalibus. fo.35.
Quæſtio ſeptima. Vtrùm Indulgentiæ remittant præfatas pœnas, modò ſint iniunctæ per ſacerdotem, modò non, ſecundum formã conceſſionis aut Indulgentiæ. fo.38.
Quęſtio octaua. Vtrùm Indulgentię remittant præfatas pœnas tam in foro Dei, quàm etiam in foro Eccleſiæ. fo.45.
Quæſtio.9. Vtrùm ſit aliqua differẽtia inter Indulgentiã plenariã, pleniorẽ, pleniſsimã, & Iubileũ: & quid importetur per hæc nomina, & per illa alia.ſ. Carena, Quadragena, Septena. fo.51.

Articulus ſecundus, in quo agitur quis & quibus poteſt conferre Indulgentias, & cõtinet ſeptem quæſtiones, quarum prima & in ordine decima ſequitur.

QVæſtio.10. Qui poſſunt concedere Indulgentias. fo 54.
Quæſtio.11. Quibus poſſunt cõcedi Indulgentiæ, & qui poſſunt

eas lucrari à quibus. fo.64.

Quæſtio.12.Quã quãtitatẽ Indulgentiarũ poſſunt Epi & Archiepi in ſuis & aliorũ diœceſib⁹ ſeorſũ aut ſimul cũ alijs de licẽtia ipſorũ cõcedere ſuis & aliorũ ſubditis,& vtrũ valeat exceſſus. fo.69.

Quęſtio.13. Vtrũ in Eccleſia ſit poteſtas ad concedendũ Indulgentias animab⁹ purgatorij,& quõ,& in qua quantitate:& quid ſit Indulgentia per modũ ſuffragij,& quõ differat ab alijs Indulg. fo.72.

Quæſtio.14.Vtrũ ſi Indulgẽtia plen.cõcedatur vni animæ purgatorij talis anima omnino infallibiliter liberetur à purgatorio. fo.86.

Quæſtio.15.Vtrùm Papa poſsit per Indulgentias plenarias per modũ ſuffragij totũ purgatoriũ ſimul ſpoliare ſeu euacuare. fo.92.

Quæſtio.16.Vtrùm Epi poſsint etiam concedere defunctis Indulgentias per modum ſuffragij, quas vel in ea quantitate in qua poſſunt concedere viuentibus ſecundum Ius commune. fo.93.

Articulus tertius, in quo agitur de requiſitis ad concedendũ & lucrandũ Indulgẽtias quantũ ſonãt, & cõtinet tredecim quæſtiones,quarum prima & in ordine decima ſeptima ſequitur.

QVæſtio.17. Vtrùm requiratur cauſa pia ad valorem Indulgentiæ quantum ſonat: & tanta cauſa pia proportionata ad tantam quantitatem Indulgentiæ. fo 94.

Quęſtio.18.Quid ſit cauſa pia ꝓ qua debet cõcedi Indulgẽtia. fo.114.

Quæſtio.19. Vtrùm eo ipſo ꝙ in bulla Papali exprimitur aliquid pro cauſa Indulgentiæ ſit rationabilis cauſa ipſius Indulgentiæ coram Deo & Eccleſia. fo.118.

Quęſtio.20.Quæ requirantur & ſufficiant ex parte lucrantis Indulgẽtiam ad eã lucrandum quantum ſonat. fo.121.

Quęſtio.21.Pro quo tẽpore tenetur eſſe in grã is qui vult lucrari Indulgentiã,an.ſ. pro tempore quo facit opus pium pro ea lucranda,an pro tẽpore quo quis debet lucrari talẽ Indulgentiam. fo.125.

Quæſtio.22. Vtrũ requiratur ꝙ tale op⁹ piũ pro quo cõceditur Indulgẽtia fiat in grã ſeu meritoriè,aut moraliter bonũ, aut ſufficiũt aliquã ꝙ ſit bonũ ex gñe etiã ſi ſit act⁹ moraliter malus. fo.129

Quęſtio.23.Vtrũ & quõ vn⁹ pro alio poſsit lucrari Indulg. fo.132.

Quæſtio.24.Vtrùm ad lucrandũ Indulgentiã conceſſam verè pœnitentibus & cõfeſsis de omnibus peccatis de quibus corde contriti & ore confeſsi fuerint, ſufficiat cõfeſsio quadrageſimalis tãtùm,&

gene

generalis etiam de oblitis & ignoratis: & quomodo intelligantur aliæ ſimiles formæ, & quomodo impleri debeant ad lucrãdum Indulgentiam taliter conceſſam. fo.134.

Quæſtio.25. Vtrũ quãdo forma Indulgentiæ eſt de peccatis ore confeſsis, requiratur confeſsio aut cõtritio aliqua de venialibus peccatis, vt ad ea extendatur talis Indulgentia. fo.140.

Quæſtio.26. Quando Indulgentia conceditur facientibus tale quid determinatum aut indeterminatum, purà porrigẽtibus manus adiutrices aut, eleemoſynam, aut tot argenteos pro fabrica, pro bulla, aut laborantibus in opere fabricæ, aut viſitantibus talem locum ſacrum, aut orantibus tot Pater noſter coram tali imagine, aut ieiunã tibus tali die, aut confitentibus & ſuſcipientibus Euchariſtiã, & huiuſmodi, vtrùm eam æqualiter & omnino lucretur quilibet id determinatum opus faciens. Et ſimiliter ſi eſt indeterminatum, vtrùm æqualiter & omnino lucretur is qui parum ſicut qui multum de tali opere facit. fo.141.

Quæſtio.27. Vtrùm ex parte lucrantis Indulgentias vltra ſtatum gratiæ & impletionem operis pij impoſiti requiratur aliquid aliud puta fides, deuotio, aut alia dignitas ſeu diſpoſitio ad lucrandum Indulgentiam. fo.143.

Quæſtio.28. Vtrùm clerici & religioſi Eccleſiæ, pro cuius viſitatione conceduntur Indulgẽtiæ, poſsint ſicut alij eas lucrari, licèt ibi commorentur, & quomodo. Similiter & prælatus concedens Indulgẽtiam an poſsit ſicut alij eam lucrari, etiam ſi non faciat vt alij quod ipſe impoſuit, ſed aliud opus pium loco illius. fo.146.

Quæſtio.29. Dubitatur quales anni, dies, ſeu remiſsiones pœnarũ huius vitæ vel purgatorij reſpõdeant annis, diebus, aut remiſsionibus conceſsis per Indulgentias. fo.147.

Articulus quartus, in quo agitur de duratione, precioſitate & prædicatione Indulgentiarum, & de modo concedendi & lucrãdi Indulgentias in articulo mortis, & continet nouem quæſtiones, quarum prima & in ordine trigeſima ſequitur.

QVæſtio.30. Vtrùm poſsit quis toties quoties aut tantùm ſemel lucrari Indulgentiam conceſſam ad tempus illimitatum & ad limitatum. fo.149.

Quæſtio. 31. Vtrùm quando quis lucratur ſæpius aliquam Indulgentiam conceſſam toties quoties, tantundē Arithmeticè an Geometricè lucretur vna vice ſicut altera. fo.151.

Quæſtio.32. Vtrùm per multiplicatas conceſsiones Indulgentiarum etiā quis eas omnes ſimul lucretur per vnum & eundem actum. Et ſimiliter an toties lucretur Indulgentiā etiam plenariam, quot bullas habet, vtendo nunc vna, nunc alia. fo.152

Quæſtio. 33. Quantū durat Indulgētia: & quomodo & quādo incipit valere aut deſinit, & quomō poteſt reuocari aut ſuſpēdi. 154

Quæſtio.34. Vtrùm Indulgentia ſimiliter & licentia ſeu facultas data alicui ad abſoluendum de peccatis, caſibus & cenſuris, extendatur & valeat quò ad committenda aut contrahenda poſt cōceſsionem ſeu facultatem præfatam, etiam ſi cum confidentia eius committatur, an ſolū quò ad cōmiſſa & cōtracta ante conceſsionē. 157.

Quæſtio. 35. Vtrùm ſit aliqua forma verborum neceſſaria in conceſceſsione Indulgentiæ. fo.159.

Quæſtio.36. Quomodo agendum eſt cum exiſtente in articulo mortis quò ad concedendum Indulgentias & quò ad alia ad ſalutē animæ eius pertinentia. 160.

Quæſtio.37. Vtrùm dare operam Indulgentijs acquirēdis ſit bonum & meritorium conſonumq; viris perfectis. Et vtrùm Indulgentiæ ſint vtiliores alijs ſuffragijs. fo.168.

Quæſtio.38. Vtrùm & quomodo peccent prædicantes Indulgentias indiſcretas, & abſoluentes à culpa & pœna: & quæſtores prædicantes Indulgentias ſub qua forma debeant prędicare. fo.170.

Articulus quintus, in quo agitur de receptione ad participationē bonorum perſonæ ſeu communitatis, & de quibuſdam dubijs circa aliqua contenta in bullis & compoſitionibus, & continet tres tantùm quæſtiones. Sicq; ſunt articuli quinque, quæſtiones verò quadraginta vna.

QVæſtio.39. Vtrùm quis poſsit recipi ad communicationem bonorum alicuius perſonæ ſeu cōgregationis, & quomodo, & p quē, & ad qd valeat, & in quo differat ab Indulgētia. 174

Quæſtio 40. Quomō intelligantur multę clauſulæ bullarū. 180

Quæſtio.41. Vtrùm valeat bulla compoſitionis data per Papam, vt ſic cōpoſiti maneant liberi à debito reſiduo, data illa quātitate per bullam talem taxata. fo.183

Proœmium

Proëmium ad pium & candidum Lectorem.

VArietatẽ in rebus omnibus veluti quandam medicinã à natura parente nobis datam fuiſſe, vel ex eo liquet, quòd & cibi ipſi, quib⁹ nihil eſt corporibus humanis magis neceſſarium, ſi ijdem perpetuò eſſent, ab ſtomacho repudiarẽtur odio penè inexpiabili: & literæ, quibus ab ipſo naturæ auctore Deo humanis ingenijs tributum munus aliud præſtantius non eſt, non tã admirabiles ſui amores excitarent, niſi viciſſitudine quadam, varietate, atque commutatione continerentur. Id quod ita latè videtur patere, vt quum etiam teſtimonio ſacrarum literarum cõſtet, nihil nouum ſub Sole eſſe poſſe, tamẽ gaudeat natura ipſa varietate, vel quia vaga per ſe volubilisq́; eſt, vel vt mortalium animos, quos item varios, ſolicitos, cõmutabilesq́; fore intellexit, in operũ ſuorũ contẽplatione admirationeq́; diutius retineat. Ita videmus creatis ab ipſo omnipotente Deo per ſex dies rebus omnibus & in ſua genera ſpeciesq́; ornatiſſimè diſtinctis, tamẽ in ijs ita ludere naturã, vt nihil nõ ipſa conuertat, & ex alijs formis in alias trãsferat, quaſi videri velit aliquid nouũ agere, dũ tamen id contendit, vt res omnes in illa prima antiquaq́; materia tueatur

tur atq; conſeruet. Neq; verò minorẽ varietatẽ in animis ingenijſq; hominũ videmus ineſſe q̃ in ijs rerũ naturis, quæ ſenſibus obijciũtur. Nulla nãq; natura eſt, quę in ſuo genere nõ habeat res q̃ plurimas inter ſe diſſimiles. Ac vt alia prętereã, quotuſquisq; hactenus repertus eſt in arte fingẽdi aut pingẽdi ex ijs, qui ſinguli per ſe pręſtãtiſſimi fuerũt, qui nõ aliorũ fuerit diſſimilimus? Eius rei non equidẽ grauarer exẽpla aliquot adferre, quib' id, quod dicimus, planũ fieret, niſi & illis referti forẽt libri multorũ magnorũq; virorũ, & arbitrarer, nõ eſſe quẽ omniũ rerũ, quũ earũ, quæ ſenſibus cõp̃hendũtur, tũ earũ, quæ aĩo cogitationeq; cernũtur, lateat varietas atq; diſſimilitudo. Quin vſq; adeò mihi videtur hæc dña varietatis natura in aĩs mortaliũ valere ac dñari, vt etiã in eo, q̃d omni ex p̃te abſolutũ p̃fectũq; ſit, imponat efficiẽdi neceſſitatẽ. Parũ nãq; meo quidẽ iudicio, ſibi videbatur factura, ſi vel in rebus varijs varios eſſe hominũ animos oſtẽderet, dũ ſuo quenq; ſtudio raperet, ſuũq; cuiq; omnibus de rebus iudicium relinqueret, vel eandẽ rem varijs modis diſpartiret, alijs inuẽtionẽ, alijs ornatũ, alijs abſolutionẽ, alijs aliud elargiẽs nihilq; vniuerſum profundens. Ita fit, vt rerũ omniũ parua ſint principia, & ſuis progreſſionibus vſa augeantur, vt ait M. Tullius: & tempus, vt Ariſtoteles, inuẽtor adiutorq; bonus.

Sed

Sed voluit eadem natura, quò magnitudinē viriū ſuarum oſtentaret, in eo etiam verſari hominum ſtudia atq; cōtentiones cui nihil iā addi poſſe videretur, tanquā quiſq; rectè facti gloriam ſibi deberi vni vellet. Nihil eſt enim tam in ſuo genere perfectū, quo non ſaltem cogitari aliquid poſsit perfectius, quo humana conetur induſtria, quæ ſi nihil aliud in eo proficiat, tamē dū nihil obſit, ſapiens eſt atq; probāda. Ea re fit, vt ſcribendi libros nullus ſit finis, quantūuis nihil ſit, quod nō fuerit vel ſexcenties literarum monumentis mādatum, id quod & Ariſtot. fatetur, qui in Meteo. ait, Quę tractētur opiniones, eas ferè omnes à ſuperioribus antè fuiſſe agitatas. Quo quidē in ſtudio qui verſātur, naturam ij mihi quidem imitari videntur, quæ, vel cupida nouitatis, vel primæ materię nimiùm tenax, res omnes nouis ac miris ſubinde modis quaſi renouans veſtit. Nam nō ſuperſedent ſcribēdo viri docti, vel quia vt ex ſenſibus alios dulcia alios ſub amara capiunt, ſic etiā ingeniorum alia breuibus atq; conciſis, alia contrarijs delectantur: vt interim prætercam reliqua varia multipliciaq; dicendi ſcribendique genera, vel, vt ſæpius eadem de re agētes, eam quaſi renouent & ab iniuria temporis, quo intereunt omnia, publicæ vtilitati vendicent. In quo quidē ſtudio, vt nihil aliud ſit vtilitatis, niſi vt aliorū facta

dum

dum variè repetuntur, nunquàm non extent: certè non minor gratia debetur talibus conſeruatoribus quàm primis parentibus ac effectoribus, ſicut non minus iucundi ſunt ij dies, quibus conſeruamur, quàm quibus naſcimur. Nam vt incerta eſt naſcendi conditio, nulluſque in ea re ſenſus, conſeruatæ verò ſalutis certa lætitia voluptasque non dubia: ita quum primùm libri foras æduntur, maior eſt timor ac ſolicitudo, quem exitum ſint habituri, quàm de fœtura voluptas. Poſtquàm verò ijdem aut caſtigati, aut aucti, aut in aliam formam induti, iterum proferũtur, non eſt iam quòd lucem & forum reformident, quòd de vita reliqua ſoliciti ſint, proferẽtes altera æditiõe iudiciũ de ſe ac teſtimoniũ clariſſimorũ hominũ. Quę oĩa quũ ita ſe quidẽ explorateè habeãt, vt ad me tandẽ meã conuertã orationẽ, nemini arbitror mirũ viſũ iri, & ꝙ poſt tot ſcriptores, quot hactenus extiterũt, ipſe quoq; voluerim manũ calamo admouere, & ꝙ earũ rerũ ſcriptionẽ ſuſceperim, de quibus multi antè me variè fortaſſis perſcripſerint. Nã & quæ apud diuerſos autores diſperſa diffuſaq; erãt, coegi, quò certiùs conſtarẽt, & quæ breuiter ꝑciſeq; dicta, latiùs fuſiùsq; explicaui ꝑſpicuitatis gratia, cuius in rebus oĩbus ratio debet haberi vel pręcipua. Idq; eò magis in certis materijs Theologicis facere ſum conatus, quò res

illæ

illæ mihi videbãtur frequentiùs ab omnibus ferè agitari. Id quod ſum maximè perſequutus in materia Indulgentiarũ, in quibus multi ijdéq; pij & catholicici viri deſiderãt exploratũ habere quod ſecundũ veram pietatem Chriſtianam intrepidè loquantur, quo eam ab hæreticis impijsq; deriſoribus fortiter conſtanterq; tueantur. In quo quidem tractatu dedimus operam (neſcio an præſtiterimus) vt theſaurum abſcõditum in agro vberrimo Indulgentiarum in medium proderemus; quò inuitata Chriſtiana pietas auidiùs & alacriùs inſequatur munus à Deo conceſſum, & eo ad vitam illam æternam confidenter vtatur. Noui nãque multos, qui hac de re minus quàm pro dignitate Indulgentiarum loquantur, verẽtes impiorum & hæreticorum conuicia & irriſiones, vtpote qui rei nucleum nondum extraxerint, quibus quidem ipſe ſuppetias ferre pro virili decreui, ne ampliùs haberent, quod reformidarent. Quę cauſa etiam fuit, vt relicto cultiore ſcribendi genere, quod fortaſſis non omnino illepidè ſequi potuiſſemus, eo potiùs vti voluerimus, quod vulgo ſcholaſticũ vocãt, ne dũ in rebus ipſis rationẽ cõmunis vtilitatis in primis habendã curauimus, id minus dicẽdi genere pſtaremus, ſi nõ eiuſmodi accõmodaremus quale in vulgus olim probatũ eſt, & quo res Theologicæ tradi ferè conſueuerunt.

Reli-

Reliquum eſt à pijſſimis quoque cordatiſſimiſq; lectoribus vt impetrē, vt has noſtras lucubrationes, quales quales illæ ſunt, boni conſulant: & ſi quid pro noſtra tenuitate de rerū ipſarum iuſta magnitudine imminutum videbitur, vel ſua nūc ipſi pietate atque candore, vel maiore aliquando exęquent induſtria. Ego verò tantùm nunc illud velim ſtudium hac de re noſtrum probari, quod in ſtudioſorum omnium cōmodis iuuandis, quę ad pietatem Chriſtianam conferrent libenter po ſui. Quocirca in calce huius libri viſum eſt ſubſcribere quādam animi iudicijq; mei declarationem, qua teſtatum conſignatumq; relinquam ꝙ vel in hoc eodem libro de Indulgētijs, vel in alijs ſi quos vnquàm emiſero, dictum ſit, id omne ab animo pio profectū fuiſſe, noluiſſeq; me id videri pertinaciter dictū, ſed quoquo modo aliter habeat iudicio ac cenſuræ incorruptiſſimorum iudicum, quibus curæ ſunt ſacra religionis Chriſtianæ, ſponte mea permiſiſſe, à quibus nihil me diſſentire in rebus grauioribus libens ac liber ex hoc tempore in omne poſterum profiteor. Bene vale pie & candide lector.

FRATRIS ANtonii Cordubenſis ex ſacro Minorum ordine, Guardiani ſancti Franciſci Cõplutenſis tractatus de Indulgentijs feliciter incipit.

ARTICVLVS. I.

Quæſtio prima.

Quæritur primò quid ſit Indulgentia Eccleſiaſtica.

REſpondeo omiſsis multis acceptiõibus Indulgẽtiæ, de quibus latiùs Iuriſtæ agunt in ca. Indulg. de pœ. & re. li. 6. Itẽ extra. in ca. Quod autẽ eo, tit. & referunt Sũmiſtæ. Hic loquimur de Indulgentia Eccleſiaſtica, de qua Theologi loquũtur ſpecialiter. Dico ergo quòd poteſt dupliciter diffiniri, vno modo diffinitione deſcriptiua, quę ſcilicet explicet quid nominis, non curãdo de alijs omnibus particulis tangentibus omnes difficultates, quæ quo ad qualitatem Indulgentiæ moueri poſſunt. Diffinitio enim debet eſſe breuis & clara, vt intelligatur quid per nomẽ, de quo agitur, importetur, vt ſic conueniant omnes diſputãtes in re per tale nomen importata, ne æquiuocare aut peralogizare aut incaſſum cõtendere contingat. Supponitur enim in ſciẽtia quid nominis rei de qua agitur & non probatur, vt elicitur ex primo poſterio. ¶ Sic ergo breuiter & groſſo modo deſcribendo aut diffiniendo Indulgentiam, dico quòd Indulgentia eſt iuriſdicia- *Indulgentiæ diffinitio.*

lis remiſsio, aut relaxatio pœnæ ex peccato contractæ in foro pœnitentiali extra ſacramētū facta. Cuius declaratio patebit ex dicēdis. ¶ Alio modo & magis in rigore quidditatē Indulgētię declarādo, poteſt diffiniri. Sed prius oportet notare ꝙ eſt duplex Indulgētia, vno modo abſolutè aut ſimpliciter, alio modo Indulgētia per modū aut per viā ſuffragij, de qua latiùs infrà. q. 13. agēdū eſt, quia hæc ſolū cōuenit animabus purgatorij. Nūc aūt de Indulgētia abſolutè ſumpta, quę cōuenit viuētibus exiſtētibus de foro Ecclesię ſeu huius mūdi, agēdū eſt. ¶ Indulgētia ergo abſolutè ſūpta eſt remiſsio iuriſdicialis pœnæ tēporalis pro peccatis actualibus ſacramētaliter debitæ, facta à prælato Eccleſiæ de cōmuni Eccleſiæ theſauro. ¶ Iſta diffinitio declaratur primò per ſingulas eius particulas, & poſtea probatur. Dicitur ergo ꝙ Indulgentia eſt remiſsio, abſolutio, ſeu relaxatio, cōdonatio, ſeu donatio, aut venia totalis, ſeu partialis, quę oīa vocabula pro eodē ſumuntur in propoſito, quia ſic à doct. diuerſimodè accipiuntur. In quo not. quòd præfatæ remiſsioni, ſeu abſolutioni pœnarum eſt annexa cōmunicatio ſeu diſpenſatio theſauri Eccleſiæ ad faciendam ſolutionē ſeu ſatisfactionem pœnarum: & ideò alij doctores etiam dicunt, quòd Indulgentia eſſentialiter eſt ſolutio pœnarum, vt ſic homo maneat liber & abſolutus à debito pœnarum, ex quo iam ſic ſunt ei remiſſæ condonatæ aut relaxatæ propter prædictam ſolutionē ſeu ſatisfactionem pœnarum factā de theſauro Eccleſiæ, ſibi per Indulgentiam communicato ſeu diſpenſato. De quo, ſcilicet, an ratio & quidditas ſeu eſſentia Indulgentiæ principaliter ſit communicatio ſeu diſpenſatio theſauri Eccleſiæ, aut ſolutio ſeu ſatisfactio pœnarum de præfato theſauro, an potius remiſsio abſolutio ſeu relaxatio pœnarum (vt in hac particula diffinitiōis habetur) proximè patebit in probatione huius particulę ergo eſt remiſsio vel relaxatio. ¶ Dicitur (iuriſdicialis) id eſt, quòd concedere Indulgentiam eſt actus iuriſditionis Eccleſiaſticæ & non actus ordinis: & ſic ipſa Indulgētia ſeu remiſsio eſt actus iuriſditionis. Et in hoc differt ab abſolutione ſeu remiſsione ſacramentali culpæ ſeu pœnæ, quæ non ſolùm eſt actus iuriſditionis ſacramentalis, ſed etiam ordinis ſacerdotalis. Similiter in hoc differt Indulgentia, ab actionibus priuatis, quibus quis ſatisfacit pro alio, implendo pœnitentiam pro eo. Per hoc etiam & per primam particulā præcedentem differt Indulgentia abſolutè ſumpta ab Indulgentia

Indulgentia abſolutè ſumpta Diffinitionis declaratio.

nota

tia per modum ſuffragij,vt infrà.q.13.& ab Indulgentia per viam participationis,vt de hoc infrà.quæſt.11. dubio.3.latiùs habetur. ¶Dicitur (pœnæ) quia per has Indulgentias non remittitur culpa,vt de hoc latius.q.6.per totam quæſtionem agitur. ¶Dicitur (temporalis)quia reatus pœnæ æternæ non tollitur per Indulgẽtias,ſicut nec culpa,vt de hoc infrà.q.6.habetur. ¶Dicitur (pro peccatis actualibus) quia Indulgentia non tollit pœnas debitas aut cõſequẽtes ex peccato originali,vt q.9.latius habetur. ¶Dicitur(ſacramentaliter debitæ)id eſt,quæ in ſacramento eſt iniuncta,aut quæ deberet iniungi tam in foro Dei quàm Eccleſiæ.Nã Indulgentia ad forum ſacramentalem ſeu pœnitentialem aliquo modo pertinet:& per hoc excluduntur pœnæ debitæ in foro cõtentioſo ſeu exteriori,de quo latius infra. q.6. q.7. q.8. latiſsimè agitur. ¶Dicitur(facta à prælato)ad differentiam remiſsiõis pœnæ quæ fit in foro ſecreto virtute contritionis aut ſacramentalis abſolutionis.Talis enim remiſsio pœnæ, non eſt nec dicitur Indulgentia Eccleſiaſtica propriè loquendo,de qua hic agimus,ſed ſolùm illa quæ fit à prælato vel ab eius auctoritatem ſeu commiſſionem habente, ex quo eſt actus ſolius iuriſditionis, vt in prima particula dictũ eſt. vt de hoc lati⁹ infrà,in pſenti.q.&.q.10.habetur. ¶Dicitur(de communi theſauro Eccleſiæ) ad differentiam communicationum bonorum, quæ fiunt à prælatis religionum ſeu communitatum recipientibus aliquos ad confraternitatẽ ſeu communicationem bonorum ſpiritualium ſuorum ſubditorũ. Talis enim communicatio, non eſt nec dicitur Indulgentia Eccleſiaſtica,quia nec eſt remiſsio,nec eſt actus iuriſditionis, vt de hoc latiùs infrà.q.39. pertractatur. ¶Ab aliquibus additur particula hæc(rationabiliter) quia ſcilicet vt ſit valida Indulgẽtia quãtum ſonat,& non ſolùm nomine, ſed & in rei veritate ſit Indulgentia,tanta vt ſonat, requiritur quod fiat ex rationabili cauſa ex parte ipſius Indulgentiæ & recipientis eam, vt infrà q.17.de hoc latius habetur, ſed quia hoc potius pertinet ad valorem quàm ad quidditatem Indulgentiæ,& in hoc ſunt opiniones,vt ibi videbitur,ideo nunc hæc particula,ſi placet, omittatur. ¶Et ſic patet declaratio omnium particularum diffinitionis, quarum probationibus nunc omiſsis, & pro ſuis locis ſuprà allegatis reſeruatis, præcipuè in hac prima quæſtione morabimur circa duas primas particulas. ſ. (Remiſsio Iuriſditialis)an ſint de quidditate & eſſẽ

tia Indulgentiæ & quomodo, quia in his ſtat tota ferè difficultas huius materiæ. ¶ Et primò probatur illa particula (iuriſdicialis, quòd ſcilicet Indulgentia aut eius conceſsio ſit actus iuriſditionis Eccleſiaſticæ. Quod probatur dupliciter. Primò autoritate, ca. Quod autem, extra de pœ. & re. vbi Alex. 3. reſpõdens archiepiſcopo Cantuariẽſi dicit, quòd quia nullus poteſt ligari aut ſolui à non ſuo iudice, ideò Indulgentiæ cõceſſæ ab aliquo epiſcopo, non ſe extendunt ad non ſubditos eius, niſi de conſenſu ſuorum iudicum concedantur. Hæc ibi. Ex quibus patet, quòd Indulgẽtia eſt actus iuriſditionis adſoluentis ſpiritualiter, quia actus iuriſditionis eſt actus ſeu operatio iudicis, alioqui fruſtrà in eo ca. daretur ratio dicendo, quòd quia nullus poteſt ligari ſeu abſolui à non ſuo iudice ideo Indulgentiæ. &c. Idem patet eo titu. ca. Cũ ex eo, vbi dicitur quòd per Indulgentias indiſcretas claues Eccleſiæ contemnuntur, vbi patet ꝙ concedere indulgentiam ſpectat ad claues, non autem ad claues poteſtatis ordinis (vt patebit de hoc latiùs infrà. q. 10. ergo ad clauem poteſtatis iuriſditionis. Itẽ eo tit. c. Noſtro. habetur ꝙ prælatus poteſt cõcedere Indulgẽtias dum modo non excedant modificationem ſibi factam per Papã vel per Eccleſiam, vt etiam idem replicatur in ca. Romana. eo. titu. lib. 6. quia aliàs talis Indulgentia vires non obtinet: vt hoc habetur expreſsè eo, titu. li. 6. ca. Indulgentiæ. Ex quibus videtur ꝙ ſi iſta poteſtas poteſt reſtringi, ita ꝙ vltra reſtrictionem vires nõ obtineat Indulgentia, ergo nõ eſt actus poteſtatis ordinis ſeu characteris ſacerdotalis, quia talis poteſtas non poteſt reſtringi ſic ꝙ non habeat ſuum effectum validum, ſed eſt poteſtas iuriſditionis quæ reſtringi poteſt modo prædicto, vt reſtringitur in dicto. ca. Cũ ex eo, & ca. Romana, quia nõ eſt alia poteſtas Eccleſiaſtic. Et confirmatur idẽ. Quia Indulgentia eſt abſolutio ſeu remiſsio pœnarum, vt dicit alia particula diffinitionis & expreſsè habetur in dicto. ca. Quod autem. ergo eſt actus iudicis in ſubditum ſuum. Patet hoc, Quia nõ poteſt abſolui niſi ſubditus, vt habetur expreſsè in eo. c. ergo abſoluẽs eſt ſuus iudex ſeu prælatus. Patet cõſeq. Quia correlationẽ mutuã ſubditi & ſuperioris vt talis eſt actus iuriſditionis eius in ſubditũ, quia actus iuriſditionis eſt operatio iudicis aut ſuperioris vt talis. i. vt ſuperior eſt, ergo. Secundò probatur idem, quia eodem textu Ioa. 20. Quorum remiſeritis peccata &c. Et Matth. 16. Quodcunq; ſolueris ſuper terram &c. Fundatur

Primò probatur. *Alexan.* *Secundò.* *Ioannes.*

datur autoritas remittendi peccata quo ad culpam per ſacramenta,& quo ad pœnam ſpecialiter per Indulgentias, vt patebit infrà in reſponſione ad argumenta,& infrà.q.4.&.q.5.Sed ibi cōceditur poteſtas iuriſditionis quo ad abſolutionem à culpa: ergo ſimiliter quo ad abſolutionem à pœna per Indulgentias.Patet cōſequentia , quia eodem modo vtrunq; conceditur ibidem, ergo. ¶Et ſic patet ꝙ conceſsio Indulgentiæ non eſt actio priuata, puta cum vnus orat,aut ſatisfacit pro alio,aut pro ſe. Neq; eſt actus ſolùm autoritatis ſeu poteſtatis perſonæ communis exercentis aliqua in communi ex autoritate ſeu officio publico quod habet, putà dando,alicui de bonis communibus precium de quo ſoluat creditori,nam ſine iuriſditione poteſt perſona publica id facere non ſolùm in temporalibus , ſed & in ſpiritualibus . Poteſt enim communicare bona ſuæ communitatis ſpiritualia alienis,ſuper quos non habet iuriſditionem,neque ſuperioritatem,vt patet ſecundum communiter doct.& infrà.q.39. habetur . Imò etiam ſi in ſubditos diſtribuat bona ſpiritualia ſuę cōmunitatis,ſuper quę habet autoritatem,non per hoc concedit Indulgentiam: etiam ſi ſic diſtribuendo vtatur iuriſditione. Quia talis diſtributio debet fieri ſecundum iuſtitiam diſtributiuam, attendēdo proportionē perſonarū & meritorū eorū , quibus talia bona beneficia ſeu etiā officia ſpiritualia communitatis diſtribuēda ſunt: vt patet.5. Eth. At verò in conceſsione Indulgentiæ non oportet ꝙ fiat hoc modo,neque talis conceſsio Indulgentiæ pertinet ad iuſtitiam diſtributiuam ,ſed eſt actus miſericordiæ & liberalitatis, reſpectu eorū quibus conceditur: vt patebit infrà in. 1. corol. pertinens tamen ad iuriſditionem ſpiritualem Eccleſiaſticam,& eſt talis ſpeciei iuriſditionis,ſcilicet remiſsionis,ſeu abſolutionis pœnarum, vt dictum eſt. ¶Et ſic communiter tenetur à doct.in.4.diſt. 20. & ideo ſufficiant præfatæ probationes,de quo etiam infrà.q. 10.latè habetur per totum . Et licèt talis poteſtas concedendi Indulgentias,cum ſit iuriſditionis,& quo ad eius inſtitutionem poſsit exerceri in inuictum ſubditum,tamen fructum earum nō poſſunt aſſequi niſi volentes & diſpoſiti,ſicut nec fructum iuriſditionis pœnitentialis in ſacramēto cōfeſsionis. ¶Secunda particula,in qua eſt maior difficultas ꝙ ſcilicet Indulgentia eſt remiſsio,relaxatio, ſeu abſolutio pœnarū(quod idē eſt)pro cuius probatiōe nota, ꝙ in Indulgentia ſeu eius conceſsione ſunt multi actus: & ſic ſecundū *Remiſsio vel abſolutio.*

tis & Indulgentijs proportionabiliter, vt inde fiat ſolutio & ſatiſfactio, vt ſic homo maneat liber & abſolutus à debito præfato, ſicque ſolùm eſt cauſaliter donatio liberalis pœnarum, non formaliter. ¶Hanc opinionem tenet Duran. propter rationes quæ infrà tanguntur, & ſoluuntur in probationibus quartæ opinionis & in argumentis. ¶Sed certè hæc opinio Durandi eſt contra illud Ioannis. 20. Quorum remiſeritis peccata &c. & Matthæi. 16. Quodcunq; ſolueris ſuper terram &c. Et contra formam Eccleſiæ dicentis, Ego te abſoluo à peccatis &c. & remittimus ſeu relaxamus tot annos pœnitentiæ. ¶Palud. autem ea, diſtinct. 20. quæſt. 4. videtur coincidere cum Durando quoad Indulgentias, licèt differat quoad ſacramenta, dicēs quòd in ſacramentis fit cōdonatio peccatorum propriè & etiam remiſsio: quodque ideo vocantur ſacramenta gratiæ, ſed in Indulgentijs non niſi ſolutio pœnæ de theſauro communicato per conceſsionem Indulgentiæ. *Ioannes. Matthæ. Eccleſia. Palud.*

¶Sed certè ſi ſentit vt Durandus, præfatæ autoritates Ioannis. 20 & Matthei. 16. & forma Eccleſiæ dicentis quòd per Indulgentias abſoluitur quis à pœna & quòd Eccleſia remittit ei pœnam, vt habetur in ca. Quod autem de pœniten. & re. ſunt contra eum, ſicut contra Deum, vt patebit infrà in probatione quartæ opinionis. Item eſt alia ratio præcipuè cōtra Palud. quia ſi ſic eſſet, quòd Indulgentia principaliter & eſſentialiter eſt ſolutio pœnarum, certè non eſſet, niſi quia per Indulgentiam applicatur theſaurus Eccleſiæ ad abſolutionem pœnarum faciendam. Sed in ſacramēto pœnitentiæ etiam applicatur theſaurus meritorum Chriſti ad ſolutionem pœnæ æternæ & temporalis faciendam: & tamen ibi eſt condonatio & vera remiſsio, relaxatio & abſolutio principaliter & formaliter, vt probatum eſt contra Durandum ex Ioannis 20. & Matth. 16. & forma Eccleſiæ: ergo ſimiliter Indulgētia per eandem rationem. Si autem Palud. intelligat quòd Indulgentia principaliter eſt communicatio theſauri ad ſolutionem faciendā vt aliqua eius verba ſonare videntur, iam concordat cum ſecūda opinione quæ proximè recitabitur & refutabitur.

¶Secūda opinio eſt ꝙ ratio Indulgētiæ principaliter ſtat in cōmunicatiōe diſpēſatiua theſauri ad ſoluendū pœnā. Quodq; ſic nūc & ſemp vſa eſt Eccleſia: minus aūt principaliter & cōſequenter ſtat in remiſsione ſeu abſolutione pœnarū. Et ſecundum hanc opinionem conſequenter dicendum eſt, ꝙ abſolutio ſeu remiſ- *Secunda opinio.*

ſto ſimiliter & ſolutio ſeu ſatisfactio pœnarum acceſſoriè concur runt ad rationem quidditatiuam ſeu naturam Indulgentiæ. Ex eo enim, quòd per Indulgentiam mihi applicatur tantum de pœna recondita in Eccleſiæ theſauro ad faciendam ſolutionem pœnæ debitę, ſequitur ꝙ ęquiualens pœna à me debita eſt iam Deo pro me ſoluta de dicto theſauro mihi per Indulgentiam communicato, & inde vlterius ſequitur ꝙ prædicta pœna à me debita & iam ſoluta eſt etiam mihi remiſſa, relaxata ſeu condonata. Hanc opinionem videntur tenere Palud. vbi ſuprà, & Beatus Thomas ea, diſt. q. 3. & multi alij doctores, & eſt ſatis communis opinio, propter rationes quæ infrà tanguntur & ſoluuntur in quarta opinione & in argumentis.

Palud. *S. Tho.*

Tertia opinio.

¶Tertia opinio tenet ꝙ prius Eccleſia vſa eſt Indulgentijs per modum abſolutionis & remiſsionis, & quòd tunc ratio Indulgentiæ ſtabat principaliter in abſolutione ſeu remiſsione pœnarum. Poſtea verò in temporibus modernis à tempore Bonifacij octaui vſa eſt Eccleſia Indulgentijs per modũ diſpenſatiuæ communicationis: & per conſequens (vt Caieta. in. 2. quodlibet. refert in materia de Indulgentijs ca. 6.) dicunt ꝙ Indulgentia olim & nunc eſt diuerſarum rationum quidditatiuè, ſeu quoad ſuam naturam, quamuis quoad cauſam ſit eiuſdem rationis ſemper. Quia ſcilicet omnes Indulgentiæ ſunt ab eadem poteſtate Eccleſiaſtica à Deo tradita remittente pœnas ſeu diſpenſante theſaurum Eccleſiæ: & etiam quoad vltimum effectum, ſcilicet quod ad remiſsionem ſeu ſolutionem pœnæ debitæ ſint vnius & eiuſdem rationis & efficaciæ ſemper. Et iſti mouentur ad ſic opinandum ex tenore ipſarum Indulgentiarum: quia ſcilicet olim vocabantur relaxationes vel remiſsiones, nunc autem à tẽpore dicti Bonifacij octaui, dicuntur communicatiuè ſeu diſpenſatiuè fieri, vt patet in extrauagan. Clemẽtis. 6. de pœ. & re. cap. Vnigenitus. vbi decernitur Indulgentias fieri per modum diſtributionis compenſationis ſeu ſolutionis. Mouentur etiam ex alijs rationibus, quæ infrà in ſecundo & tertio argumento tanguntur & ſoluuntur. ¶Pro nunc autem ſufficiat ꝙ iſta opinio nõ eſt vera: neque enim natura Indulgentiæ pendet ex volũtate Eccleſię: quàmuis Eccleſia poſsit hoc vel illo modo concedere Indulgentias, ſed pendet ex ſua natura & ratione quidditatiua quantum eſt de lege Chriſti: ſicut Indulgentiæ non habent fundamentum in iure tãtùm Eccleſiaſtico, ſed præcipuè in iure diuino legis gratiæ

Quo tempore Eccleſia inceperit vti Indulgentijs.

Caiet.

vt

vt patebit infrà.q.5. Ideo ponere Indulgentias diuerſarum rationum in vſu Eccleſiæ diſſonat ab ipſo vſu Eccleſiæ: vt patet. Quia Bonifa.8. qui fuit primus autor iubilei perennis, vt habetur in extrauagan. de pœ. & re. ca. Antiquorum, inchoat illam Indulgentiam iubilei, ab Indulgentijs magnis conceſsis à prioribus: manifeſtans per hoc ſe ſectari veſtigia prædeceſſorum. Item quia Romani Pontifices in hodiernum vſque diem Indulgentias tot annorum adiunctis tot quadragenis concedendo in capella pontificali teſtantur apertè ſe modo priſcorum dare Indulgentias: etiā apponendo ſemper explicitè clauſulam illā, ſcilicet in forma Eccleſiæ conſueta. Ex quibus patet ꝙ intendunt ſequi antiquā formam Indulgentiæ: & non inducere nouam alterius rationis. Itē diſſonat ab vſu communi doctorum: nam omnes Theologi pariter & Canoniſtæ tractant de Indulgentia tanquam de vnica ſpecifica actione & vnius naturæ, & non vt de actionibus diuerſarū rationum, aut naturarum: ergo nec indulgētiæ nunc & olim ſunt diuerſarum rationum & naturarum: neque Eccleſia tanquam de diuerſis rationibus Indulgentiæ vſa eſt in diuerſis modis eas concedendi. Ideo hæc tertia opinio, quatenus præfatam differentiā ponit, non valet. ¶ Quarta opinio, in qua tandem videtur ſtandum conformiter ad præfatam particulam diffinitionis ſuprà poſitæ, eſt ꝙ ratio ſeu natura Indulgentiæ ſemper eſt & fuit vnica, tā ex inſtitutiōe Chriſti, quàm in vſu Eccleſiæ, & ꝙ ſtat principaliter in remiſsione, abſolutione, ſeu relaxatione pœnarum, minus autem principaliter & acceſſoriè, quamuis neceſſariò ſtante lege ſtat in communicatione theſauri Eccleſiæ, ad ſolutionem pœnarum faciendam. Sic ſcilicet quia Eccleſia non poteſt liberè relaxare pœnam Deo debitam pro peccato: ideo vt remiſsio ſua ſit valida & efficax, & habeat vnde remittat & ſoluat pœnam, adiungit abſolutioni prædictæ cōmunicationem pœnarū ſolutarum à Chriſto & ſanctis, applicando aliquid earum huic vel illi, cui indulgentiam concedit, & ſic conſequenter ſit ſufficiēter ſoluta pœna Deo debita pro peccato, ſicq; ſolutio & ſatisfactio pœnarum conſequenter vt effectus finaliter intentus in conceſsione Indulgentiæ concurrit etiam acceſſoriè ad remiſsionem ſeu abſolutionem pœnarum. Et hanc opinionem tenet Caiet. in quodlibet. vbi ſuprà, & multi doctores cōmuniter. Et quamuis præfata differentia videatur aliquibus differentia & ſubtilitas mathematica

Quarta opinio.

Caiet.

b 5 & ſuti-

& futilis, quodque ideo non ſit talis differētia ponenda, ſed quòd ratio Indulgentiæ ſtat æquè principaliter tam in remiſsione, abſolutione ſeu relaxatione pœnarum, vt dicit præfata particula diffinitionis, quàm etiam in communicatione ſeu applicatione theſauri, quodq; idem eſt vtrunq;, tamen in rei veritate magna differentia eſt, & multum facit ad rem, quia hinc pendet intelligentia Indulgentiæ per modum ſuffragij, & differentia eius ab Indulgētia propriè & ſimpliciter dicta, quæ eſt per modum iudiciariæ poteſtatis, vt patet ex ſuprà dictis & dicendis per totam hanc materiam, maximè in hac quæſtione prima, & infrà. q. 13. ¶ Ideo (ſaluo meliori iudicio) ſtandum videtur in hac quarta opinione, ſcilicet quòd Indulgentia eſt abſolutio ſeu remiſsio pœnæ extra ſacramenta quidditatiuè & æquè principaliter, ſicut eſt remiſsio pœnæ in ſacramentis, virtute ſacramentorum: & per Indulgentias applicare theſaurũ eſt virtute theſauri Eccleſiæ applicati per conceſsionem Indulgentiæ, ꝙ fiat abſolutio à pœna extra ſacramenta. In ſacramentis autem etiam fit applicatio theſauri meritorum Chriſti, virtute quorum fit remiſsio culpæ & pœnæ. Sicq; conceditur quòd non fit aliter remiſsio pœnæ per ſacramenta, quàm per Indulgentiã. Eſt tamen duplex differentia. Prima quia in ſacramentis fit applicatio ſolùm meritorũ Chriſti: in Indulgētijs autē etiam fit applicatio ſatisfactionũ aliorũ ſanctorũ, vt patebit infrà. q. 3. Secunda differentia eſt, quia ſacramentum ex ipſa Chriſti inſtitutione eſt inſtrumentum applicatiuum meritorum Chriſti, per Indulgentiã autem applicatur virtus paſsionis Chriſti & ſanctorum, ſolùm per autoritatem Eccleſiæ ſine alio inſtrumento inſtituto à Chriſto. ¶ Et ſic patet declaratio huius quartæ opinionis, & primæ particulæ diffinitionis, ꝙ ſcilicet eſſentialiter & principaliter Indulgentia nunc & olim eſt remiſsio ſeu abſolutio pœnarum, ſecundariò autē ſeu acceſſoriè, quamuis neceſſario eſt cõmunicatio theſauri Eccleſiæ, vt dictũ eſt. Quæ & probatur tripliciter. ¶ Primò quia Indulgētia nũc & olim in vſu Eccleſiæ eſt eiuſdē rationis & naturæ, quoad ſuã eſſentiã. Sed olim eius ratio & natura fuit principaliter remiſsio ſeu abſolutio aut relaxatio pœnarum, ergo & nunc. Conſequentia patet, & maior eſt ſuprà probata in deſtructione tertiæ opinionis. Minor autē probatur per cap. Quod autem extra de pœniten. & re. vbi Alexan. tertius reſpondens Archiepiſcopo Cantuarieñ dicit, ꝙ quia nul-

Differentia prima. *Secunda.* *Primò probatur*

lus poteſt ligari aut ſolui à non ſuo iudice, ideo Indulgentiæ conceſſæ à non ſuo iudice vel epiſcopo non ſe extendunt ad nõ ſubditos eius, niſi de conſenſu propriorũ iudicum. Hæc ibi. Ex quibus patet quòd ſi Indulgentia non eſſet per ſe propriè & eſſentialiter abſolutio ſeu remiſsio, hoc ius non redderet rationem per ſe & propriam, quare Indulgentia non prodeſt non ſubdito, quia ſcilicet non poteſt ligari vel ſolui niſi ſubditus. Si enim illa ratio eſt per ſe & propriè data oportet indulgentiam propriè & quidditatiuè conſiſtere in abſoluendo vel ligando: conſtat autem ꝙ Indulgentia non eſt ligatio, ergo eſt abſolutio. ¶ Dicitur autẽ ꝙ ille canon non dedit rationem propriam & per ſe ad quæſitum, ſeu ad ſuum dictum, certè hoc non cõſonat rationi aut Eccleſiaſticæ, ſeu Papali decreto quia ea quæ ſunt per accidens repelluntur à qualibet ſciẽtia. Quod ſi ille canon gloſſetur, dicendo quòd Indulgentia eſt quidem abſolutio ſeu remiſsio vt probatur, ſed non eſſentialiter, ſed effectiuè. Sic ſcilicet ꝙ Indulgentia eſſentialiter eſt cõmunicatio theſauri, cauſans ſeu efficiẽs abſolutionẽ vel remiſsionẽ pœnarũ, & ꝙ hoc tantum probat. dict. ca. Quod autẽ, etiã ſi per ſe & propriè det rationem. Contra hanc gloſſam eſt ſecunda probatio, quæ ſubſequitur. ¶ Secundò probatur idem. *Secundò.* Quia ſi principaliter natura Indulgentiæ conſiſteret in communicatione diſpenſatione, ſeu applicatione theſauri Eccleſiaſtici adhuc ergo ſequeretur (vt arguit Caiet. vbi ſuprà) quòd Epiſcopus Bononienſis poſsit validas Indulgentias concedere non ſubdito ſuo, modo peccet, modo nõ in tali cõceſsione cõtra legẽ aut prohibitionem ſuperioris. *Caietã. Epiſco. Bononiẽ.* Probatur conſequentia. Quia diſpenſatio ſeu communicatio theſauri non eſt actus iuriſditionis vt talis eſt. Nam ad cõmunicandũ alicui theſaurum non requiritur aliqua iuriſditio ſuper illum cui cõmunicatur, ſed ſufficit autoritas ſeu poteſtas ſuper theſauri diſpenſatione, vt hoc patet in diſpenſatione theſauri ſpiritualis. Abſolutio aũt ſeu remiſsio pœnæ cõcomitraretur talem diſpenſationẽ per viã ſequellæ abſque alio actu Iuriſditionis, quia iã exoluiſſet pœnã debitã de theſauro Eccleſiæ ſibi cõmunicato: ergo alienus ſubditus qui ſolũ ad quadraginta dies pœnitẽtiæ teneretur, certè ſequeretur ꝙ ab Epiſcopo Bononiẽſi per Indulgentiam quadraginta dierum ſibi factã aut cõmunicatã, ſic iã abſolueretur, quòd ſaltem corã Deo ad nullã pœnã pro peccato luendam teneretur. Huius tamen oppoſitum

habe

quælibet,ſed iuriſditialis, ſcilicet ſuper ſubditos tantùm, & non propriè diſtributiua ſecundum leges iuſtitiæ diſtributiuæ,ex quo non exigit reſpectum æqualitatis vnius ſubditi, ad alterum vt ſuprà habetur in probatione illius particulæ, (iuriſditialis) & nec eſt propriè actus iuſtitiæ moralis, ſed eſt diſpẽſatio iuriſditialis in ſubditos tantùm & liberalis, ſecundum quod ad Dei honorẽ & ſpiritualem vtilitatem animarum ſeu Eccleſiæ pertinere videtur: & ideo non principaliter ſed concomitanter eſt abſolutio ſeu remiſsio pœnarum. Sed certè nec hæc euaſio quid valet: quia tunc ſequeretur ꝙ eodem modo Papa vel Eccleſia concederet Indulgentias viuis ſicut defunctis. Patet hęc ſequella, Quia quoad principale vel eſſentiale ipſius Indulgentiæ ſimiliter Indulgentia conceſſa animabus purgatorij per modum ſuffragij, eſt diſpẽſatio & communicatio theſauri & conuenit cum Indulgentia, ſimpliciter ſumpta quo ad viuos ſecundum opinantem, licèt differant in annexis, ſeu concomitantibus, putà in iuriſditiõe annexa quo ad viuos, & non annexa diſpenſationi vel communicatiõi theſauri quo ad defunctos, ratione autem annexorum non diuerſificatur natura & eſſentia rerum, ergo ratione concomitantis iuriſditiõis ipſi diſpenſationi non diuerſificatur natura & eſſentia Indulgentiæ quo ad viuos & defunctos. Quod autem hoc conſequens ſit falſum probatur. Quia natura Indulgentiæ per viam ſuffragij differt eſſentialiter ab Indulgentia ſimpliciter dicta. Inſuper & hæc conceditur ſolùmmodò viuis,non per modum ſuffragij, ſed per viam iudiciariæ abſolutionis. Defunctis autem non per viam iudiciariæ abſolutionis,ſed per viam ſuffragij,id eſt,per viam autoritatiuæ communicationis ſeu diſpenſationis de theſauro Eccleſiæ conceduntur Indulgentiæ,vt tenet communis practica Eccleſiæ,vt latius de hoc habetur infrà q.13. Ergo patet, ꝙ Indulgẽtiæ defunctorum ſunt eſſentialiter diſpenſationes ſeu communicationes autoritatiuè eis factæ de theſauro Eccleſiæ: concomitanter autem ſeu effectiuè ſunt remiſsiões pœnarũ (vt ait Caietanus) vel potius ſunt ſolutiones,vel ſatisfactiones pœnarũ: & finaliter ſunt remiſsiones, & abſolutiones pœnarum. Quià ſcilicet tales indulgentiæ eis conceduntur,aut talis communicatio, & diſpenſatio theſauri eis confertur, vt inde pro debitis ſuis pœnis Deo in hac vita ſatisfiat & ſolutum ſit, vt tandem in alia vita vbi ſunt à ſolo Deo talem ſolutionem acceptante ipſis defunctis ſuæ pœnæ debitæ *Caieta.*

bitæ remittãtur,& à tali debito abſoluãtur,vt infrà.q.2.in reſpō-
ſio.ad.3.arg.&.q.3.latius de hoc habetur.Indulgētiæ aũt viuorũ
de quibus hic agimus,ſũt eſſentialiter & principaliter remiſsiões
ſeu abſolutiones pœnarũ factæ à p̄lato Eccleſiæ loco Chriſti, con
comitãter aũt ſunt cõmunicatiões ſeu diſpēſationes de theſauro
Eccleſię,vt dictũ eſt,& dicetur adhuc latiùs in reſpōſione ad ſecũ
Tertiò. dũ argumentũ & q.2.3.5.& 13. ¶Tertiò principaliter probatur
idē.ſ. ꝙ Indulgētia ſit eſſētialiter abſolutio ſeu remiſsio pœnarũ,
cui tamē eſt annexa& cõcomitãtur neceſſariò autoritatiua cõmu
nicatio ſeu diſpēſatio theſauri Eccleſiæ, vt p̄dicta remiſsio ſit effi
cax quò ad Deũ & Eccleſiã.Nã Eccleſia & Papa ſemper ferè olim
& nũc vocãt Indulgētias,remiſsiones,abſolutiões & relaxatiões
peccatorũ,ideſt,pœnarũ debitarũ pro peccatis,vt patet extra.de
pœni.& re.ca.Quod autem.& ca.Cum ex eo.& eo.titu.li.6.&
in extrauagan.eo titu.ca.Antiquorũ,vbi dicitur,pleniſsimã om-
niũ ſuorũ cõcedimus veniã peccatorum.&c.& ſimiliter in bul-
lis Papalibus infinities id habetur: vbi dicitur quòd conceditur
pleniſsima remiſsio,Indulgentia,venia & abſolutio peccatorum
conferentibus tale quid,ſeu viſitantibus talem locum. Et certum
eſt ꝙ ibi Papa & Eccleſia nõ loquitur de abſolutione ſacramētali
culparũ,vt patet ex ipſo tenore & circũſtantijs literarũ & cõmu-
ni practica & intellectu earũ:& quia ſæpe Papa concedit ꝙ cardi
nalis tantùm diaconus vel alius non ſacerdos concedat pleniſsi-
mã Indulgentiã, abſolutionē & remiſsionē peccatorũ: quia etiã
in facto non ſacramētali lucratur quis iubileũ,vtpote in viſitatio-
ne & eleemoſyna, aut oratione & huiuſmodi, qui iubileus dici-
tur pleniſsima Indulgentia & abſolutio peccatorũ.i.pœnarũ pro
peccatis,q̄uis ſæpe ex tenore literarũ ſeu ex ſtilo curiæ ad maioris
gratiæ abundantiã cõcedatur etiã facultas abſoluēdi ſacramētali
ter pleniſsimè ab omnibus culpis autoritate Papali, ergo patet ꝙ
ſic Eccleſia vocat Indulgentiã abſolutionē & remiſsionē &c,&
non poteſt aptè gloſſari ꝙ ſit abſolutio cauſaliter aut effectiuè,aut
alio modo, ſed formaliter & eſſentialiter vt ſuprà probatũ eſt in
alijs probatiõibus,ergo. ¶Similiter etiã doct. Theologi & Cano
niſtæ vocãt cõmuniter Indulgentiã abſolutionē & remiſsionem
Alex. pœnarũ.Et hoc apertè ſenſit Alexand.Hall.4.par.q.83. mēbro.3.
Bonauen. & Bona. q̄uis videatur dubius,tamē ad hoc magis declinat in.4.
diſt.20 ar.2.q.2.&.3.vbi ſemp Indulgētias vocat relaxatiões pœ
narum.

narũ.Itẽ Richar.ea.diſ.20.art.3.q.1.& art.4.q.2.q̃uis aliqualiter *Richar.*
videatur dubius,tamẽ expreſsius cõcordat cũ p̃dictis, vocãs In-
dulgẽtias abſolutiões remiſsiõesq; pœnarũ. Itẽ cõcordat Hẽricꝰ *Henricus*
Gãdeñ.in q̃dlibeto. ItẽCardi. in tractatu de Indulgẽtijs & iubi- *Cardina.*
leo.Itẽ Fran.Mayro in tract. de clauib.Itẽ Gerſon.in tracta.de ab *Mayro.*
ſolutione ſacramẽtali & de Indulgẽtijs & alibi,vbi ſæpe dicit, ꝙ *Gerſon.*
dare Indulgẽtias nõ eſt abſoluere à peccatis,quò ad culpã,ſed eſt
de pœniten.debita relaxare in toto vel in parte.Itẽ Sũma Ange- *Summa*
lica titu.Indulg.ſecundũ gloſſam.& no.cõmuniter à doct.Cano *Ang.*
niſtis extra de pœ.& re.ca. Quod aũt.& eo. titu.li.6.ca.Indulgẽ
tiæ.& tandẽ Caiet.in ſecundo quodlibeto in materia de Indulg. *Caiet.*
ca 1.2.&.6. & alij plures doctores antiqui & moderni ſic vocaue
runt & ſenſerunt,vt dictũ eſt. Quãuis beatus Thomas in.4.diſt. *Tho.*
20.q.3.& Palud.ea diſt.& ſupplementũ Gabrielis in. 4. diſt. 45. *Gabri.*
q.3.art.1.& Silueſtrina titu.Indulgẽtia & alij plures teneãt oppo- *Silueſt.*
ſitũ, dicẽtes ꝙ Indulgentia eſſentialiter & principaliter eſt diſpẽ
ſatio ſeu cõmunicatio Theſauri,propter rationes quæ poſtea po-
nẽtur in argumẽtis & ſoluẽtur.Tametſi ſi eorũverba & ſenſus in-
ſpiciãtur, fortè etiã ſenſerũt nobiſcũ,ꝙ.ſ.Indulgẽtia ſit eſſentia-
liter remiſsio vel abſolutio, quod etiã aliqualiter innuitur ex ordi
ne manifeſtati vſus theſauri Eccleſiæ ad vſum Indulgentiæ. Nã
(vt ait Caiet. vbi ſuprà)cũ doctores viderent Eccleſiã abſq; ſacra
mẽto remittere pœnas debitas pro peccatis,nec ab Eccleſia tunc
inſtructi eſſent quomodo huiuſmodi remiſsiones valerent, ſup-
ponẽtes Eccleſiã abſoluere à vinculo pœnitentiarũ & pœnarũ,in
varias inciderunt opiniones de efficacia huiuſmodi remiſsionis
ſeu abſolutionis:quibuſdã neſcientibus hũc Eccleſiæ militãtis the
ſaurũ opinãtibus abſolutiões has in foro tãtũ militãtis Eccleſiæ li
berare à pœnitẽtijs, alijs aũt aliter opinãtibꝰ, vt latiꝰ infrà.q.8.ha
betur.Et tandẽ ex diuerſitate omniũ illarũ opinionũ oſtenditur
ꝙ pro certo ſupponebatur ab omnibus eſſentia Indulgẽtiæ,ꝙ.ſ.
eſſet remiſsio, ad cuius efficaciã inueſtigandã tot cõcurrerũt opi
niões quot infrà ponẽtur. Et ſic patet ꝓbatio illius particulę. ¶ Ex *Corol.1.*
oĩbus ſuprà dictis corrolariè ſequitur,primò,ꝙ Indulgen.ſecũdũ
diuerſos reſpectus diuerſimodè noĩatur. Nã ſecũdũ ꝙ eſt abſolu
tio & remiſsio ſeu relaxatio pœnę,ſic eſt & dicitur actꝰ iudicis. Se
cũdũ aũt ꝙ eſt applicatio ſatisfactiõis ad hũc,ſic eſt & dicitur diſ
pẽſatio ſeu cõmunicatio theſauri Eccleſiæ. Secũdũ verò ꝙ efficit

exolutio

exolutionem pœnæ apud diuinam iuſtitiam per applicatam ſatisfactionem, ſic eſt & dicitur actus iuſtitiæ. Item ſecundum ꝙ Indulgentia reſpicit hunc cui cōceditur eſt remiſsio & relaxatio & etiam donatio liberalis & actus miſericordiæ, ideo dicitur in bullis, miſericorditer relaxamus. &c. quamuis vt reſpicit diuinam iuſtitiam ſit ſatisfactio & ſolutio vſq; ad minimum quadrātem: eſt enim ſolutio ſed non ab hoc, & hoc eſt maximæ gratiæ, quòd ſoluatur meum debitum & non à me ſed de pœnis ſeu bonis aliorū mihi liberaliter applicatis, vt infra. q. 2. in reſpō. ad. 3. arg. agitur. Ideo in ſola lege gratiæ fit hæc gratia in Indulgentijs & in ſacramentis & myſterijs gratiæ, vt de hoc latiùs infrà. q. 5. habetur.

Coro. 2. ¶Secundò corolariè patet differentia inter Indulgentias & receptionem ad communicandum ſeu participandum de bonis alicuius communitatis ſeu Eccleſiæ totius. Quia Indulgentia eſt actus iuriſditionis & eſſentialiter eſt remiſsio ſeu abſolutio pœnarum. Non ſic in participatione bonorum Eccleſiæ vel communitatis, vt de his latiùs infrà. q. 39. habetur. ¶Contra illam particulam, Iuriſditialis, vbi dictum eſt ꝙ concedere Indulgentiā & ipſa Indulgentia eſt actus iuriſditionis: arguitur quincupliciter.

Argu. 1. cōtra particulā iuriſdicialis. ¶Primò quia omnis iuriſditionis actus exerceri poteſt in inuictū: Indulgentiam autem nullus inuictus conſequi poteſt ergo.

Secūdum ¶Item ſecūdò quia nullus poteſt vti actu iuriſditionis in ſeipſum, ſed ipſe cōcedens poteſt vti Indulgentia alijs cōceſſa, ſicut & alij quibus cōceditur: alioqui ipſe eſſet deterioris conditionis, ergo.

Tertium. ¶Item tertiò, quia archiepiſcopus poteſt in tota ſua diœceſi cōcedere Indulgētias vt patet in ca. Noſtro. extra. de pœ. & re. & tamē conſtat Archiepiſcopū nō habere poteſtatē in ſubditos ſuffraganeorū niſi in quibuſdā articulis, extra de offi. ordi. ca. Paſtoralis. ergo.

Quartū. ¶Item quartò quia ad illū pertinet remittere pœnā peccati, ad quem pertinet remittere ipſam culpam. Sed remittere culpam miniſterialiter pertinet ad actum ordinis, ergo & remittere pœnam per Indulgentiam aut alio quouis modo.

Quintū. ¶Item quintò, quia Indulgentiæ dantur etiam defunctis exiſtētibus in purgatorio, qui à iuriſditiōe Eccleſiæ ſunt exēpti, vtpote extra hāc vitam, & quos Eccleſia nō poteſt ligare nec ſoluere, cui tamē data eſt poteſtas ligandi, & ſoluēdi ſuper terrā tātùm, ergo.

Durand. ¶Reſpondeo propter duas primas rationes Duran. in. 4. diſt. 20. & propter alias tres alij moti ſunt & malè ad tenendum, ꝙ concedere

cedere Indulgentias non eſt actus iuriſdictionis Eccleſiaſticæ ſed ordinis. ¶Ideo ad eos reſpondeo ad primum argumentum, ſecundum Caiet. in materia de Indulgentijs cap. 5. negando maiorē ſimpliciter. Dico enim ꝙ aliquis actus iuriſdictionis poteſt exerceri in inuictum, vt patet ſecundum omnes: Aliquis autē non quando. ſ. eſt iuriſdictio ſacramētalis vel ad ſacramentū pertinēs vt patet de abſolutione ſacramentali, quæ cum ſit actus non ſolū ordinis, ſed & iuriſdictionis, quia. ſ. requiritur ꝙ fiat à ſuo iudice ſeu ſacerdote, & tamen non poteſt exerceri in inuictum. Sic etiā Indulgentia aliquo modo ad ſacramentalē reducitur pœnitentiā quæ iniuncta eſt, vel iniungi deberet. Ideo requirit accipientis diſpoſitionē, vt patet ex ſuprà dictis, nec poteſt habere locum in inuictum. ¶Ad ſecundū reſpondeo concedendo maiorem, ꝙ ſcilicet nullus poteſt exercere in ſe ipſum actū iuriſdictionis abſoluēdo & ligando ſeipſum. Sed ad minorem dico ꝙ dans alijs Indulgentiā non lucratur illam illa via. ſ. ea ratione qua data eſt à ſe ipſo, quia & abſoluens alios à culpa ſeu à pœna non abſoluat ſeipſum, ſed non ideo eſt deterioris conditionis quàm alij. Quia & ſi non per iſtam viā, tamen per aliam viam poteſt illam Indulgētiam conſequi, ſcilicet committendo cōfeſſori ſuo vt ſic abſoluat ipſum, vel concedat illi Indulgentiā ſicut ipſe fecit cum alijs. Nā & hoc modo Papa ſubijcit ſe abſolutioni ſacramentali, & ſimiliter eadem ratione poteſt quòad Indulgentiam, & concordat Richardus in. 4. diſt. 20. art. 4. q. 2. & communiter doctores. quāuis alij teneant quòd concedens Indulgentiā, eam poteſt lucrari etiam ſi non committat alij ſubijciendo ſe confeſſori, vt dictū eſt, de quo latiùs infrà. q. 11. dubio. 3. habetur. ¶Ad tertium reſpondeo, ꝙ poteſtas archiepiſcopi ſuper totam prouinciam, ex hoc ipſo quòd in quibuſdam articulis affirmatur, manifeſtatur extendi ad dandas Indulgētias in tota ſua prouincia: quodq; ille eſt vnus articulorum qui in iure canonico numerantur & conceduntur ei ſecundum Panor. ibidem. ¶Ad quartū reſpondeo, concedendo maiorem ſolùm ſi per eandem viam fiat remiſsio vtriuſq;, vtpote per viā applicationis ſacramenti: ſecus ſi remiſsio peccati quò ad culpā fiat per viā tantū applicationis ſacramenti, remiſsio autē pœnæ per viā applicationis theſauri Eccleſiæ, vt fit per Indulgentias. Sicq; patet quòd non neceſſariò & ſimpliciter ad eundē pertinet ſoluere & ligare quomodocūq;, ſed ſolū quando vtrunq; fit

Ad. 1. argumentū *Caieta.* *Ad ſecūdum.* *Ricar.* *Ad tertium.* *Panor.* *Ad quartum.*

per eandem viam: & ſic negatur conſequentia. ¶ Ad quintũ conceditur antecedens, ꝙ ſcilicet animæ purgatorij ſunt liberæ à iuriſditione Eccleſiæ, ita ꝙ non poſſunt ab ea iudicari abſoluendo vel ligando, ſicut etiam nec de earum cauſa alterius vitæ poteſt cognoſcere Eccleſia quatenùs ſunt in purgatorio. Cõceditur etiã ꝙ per hanc viam abſolutionis ſeu remiſsionis iuriſditialis nõ cõceduntur eis Indulgentiæ. Sed licèt per hanc viã non poſsint defuncti habere Indulgentias ab Eccleſia, poſſunt tamẽ per modũ ſuffragij, & Eccleſia habet autoritatẽ ſuper theſauro Eccleſiæ ad communicandũ eis de eo, & per conſequens ad concedendũ illis Indulgentias per modum ſuffragij, vt de hoc latiùs infrà. q.13. habetur. Nunc autem ſolùm agimus de Indulgentia abſolutè ſumpta, quando dicitur quòd eſt remiſsio iuriſdictialis, non autem de Indulgentia defunctorum, quæ eſt per modum ſuffragij, & ſic negatur conſequentia. ¶ Secundò principaliter arguitur, & hoc ſpecialiter contra aliam particulam vbi dictum eſt quòd Indulgentia principaliter & eſſentialiter eſt remiſsio ſeu abſolutio pœnarum. Sic arguitur dupliciter. Primò & in ordine ſexto quia communis doctrina Theologorum & Canoniſtarum, canonizata per Clementem ſextum in extrauagant. Vnigenitus, de pœnitent. & re. decernit Indulgentias fieri per modum diſtributionis & compenſationis, ſeu ſolutionis, aut ſatisfactionis. Dicũt enim quòd theſaurus Eccleſiæ, in quo ſunt recondita merita Chriſti & ſanctorũ, quatenùs ſatisfactoria ſunt, non pro ſeipſis ſed pro alijs diſtribuitur per Indulgentias in Chriſti fideles, ita ꝙ pœnitẽtiæ noſtrę cõpenſantur per pœnas Chriſti & ſanctorũ, dũ ex illo theſauro cõceditur cuiq;, quaſi preciũ pœnale, vnde ſoluat Deo debitã pœnã pro ſuis peccatis. Hæc doctrina ſic canonizata contrariatur prædictæ ſententiæ, vbi dicitur ꝙ Indulgentia eſſentialiter & principaliter eſt abſolutio ſeu per modũ abſolutiõis aut remiſsionis: nam longè diſtat actus abſolutionis ſeu remiſsionis iudicialis à prædictis actibus, qui non ſunt proprij iudici, ſed communes tam publicis quàm priuatis perſonis excepto diſtributionis actu, cuius tamẽ differentia ab actu abſolutionis ſeu remiſsionis clarè patet ex ſuprà dictis, in probatione tam primæ q̃ ſecundæ particulæ diffinitionis, ergo. Verba autem prędictæ extrauagãtis Vnigeniti &c. habentur infrà in. q. 3. ibi videantur. Doctores autem tenentes oppoſitum ad ſuprà dicta iam recitati

ſunt,

Ad quintum.

Argumẽ. Sextum. contra particulã abſolutio vel remiſſio.

ſunt ſuprà in fine tertiæ probationis. ¶Item ſeptimò arguitur ad idem. Quia inferior non poteſt abſoluere nec remittere debitum ſuperioris, aut id ad quod ſuperior obligauit. Sed Deus abſoluendo obligat ad pœnam aliquam temporalem ſecundum communiter doct. in. 4. diſt. 14. & 20. ergo nullus alius poteſt abſoluere vel remittere illam pœnam debitam Deo. Propter has rationes tenuerunt aliqui doctores quòd Indulgentia eſſentialiter & principaliter non eſt remiſsio vel abſolutio pœnæ, ſed communicatio theſauri Eccleſiæ, vel ſolutio aut ſatisfactio de theſauro illo communicato. Sed iſtæ rationes non probant intentum, ideo ad eas reſpondetur. ¶Reſpondeo ad ſextum, concedendo illam doctrinam canonizatam, ſed negatur quòd contrarietur noſtræ ſuprà dictæ ſententiæ aut opinioni. Et ratio eſt, quia illa doctrina canonizata per Clementem ſextum & vera, non dicit quòd Indulgentia eſſentialiter & principaliter eſt communicatio vel diſpẽſatio theſauri, ſed docet vnde eſt valor & efficacia Indulgentiæ ad remiſsionem pœnarum, quia ſcilicet eſt ex diſpenſatione ſeu communicatione autoritatiua theſauri Eccleſiæ. Et ad hanc efficaciã ſpectat modus ſolutionis, compenſationis, diſtributionis, diſpenſationis, donationis, ſeu communicationis, quando dicitur ꝙ Indulgentiæ valent aut dantur per modum diſpenſationis & huiuſmodi: & non ſpectant hæc ad principalem & eſſentialem actum Indulgẽtiæ, qui eſt iudicialis abſolutio ſeu remiſsio pœnæ, ad quã requiritur ꝙ fiat à proprio iudice, aliàs non nulla eſt Indulgentia. vt ſuprà probatum eſt. Concomitanter aũt eſt diſpenſatio ſeu cõmunicatio theſauri prædicti vt ſit efficax valor Indulgentiæ, vt ſuprà latè & ſæpe dictum eſt. ¶Ad ſeptimum reſpondeo dupliciter, vno modo ſecundum Tho. Palud. &c. doct. tenentes Indulgentiam eſſentialiter & principaliter eſſe diſpenſationem ſeu cõmunicationem theſauri, conceditur antecedens & conſequentia, vt iacet, ſed per hoc non negatur quin aliquis poſsit alio modo liberare aliquem à pœna cui tenetur, vtpote dando ei aliquid de quo ſoluat debitum ſuum. Et hoc modo dantur Indulgentiæ. Nam qui ſuſcepit Indulgentiam, ſecundum hos doctores, non abſoluitur per concedentem Indulgentiam ſimpliciter à debito pœnæ, ſed ab ipſo concedente Indulgentiam datur illi de communi theſauro Eccleſiæ vnde debitum ſoluat, vt ſic maneat liber & abſolutus à debito pœnæ. ¶Alio modo ſecundum opinio-

Septimũ. *Reſpõſio ad 6.* *Ad ſeptimum.* *Thomas. Palud.* *Altera ratio.*

opinionem, quam nos hic ſequimur, contra quam directè proce-
dit argumentum, tenendo ꝙ Indulgentia eſt remiſsio & abſolu-
Bonauen. tio pœnæ, reſpõdeo ſecũdũ Bonauen. in. 4. diſt. 20. artic 2. q. 2.
quòd propriè loquendo benè poteſt inferior miniſterialiter ab-
ſoluere & remittere id ad quod obligat ſuperior, ſi ad hoc eſt ſi-
bi conceſſa auctoritas aliquo modo ab ipſo ſuperiore, vt patet.
Quia ſacerdos abſoluit à debito culpæ, & à reatu inferni, quia à
Deo habet poteſtatem miniſterialiter ad hoc. Sic in propoſito
prælatus Eccleſiaſticus poteſt quò ad pœnas per Indulgentias,
quia à Deo eſt ei conceſſa poteſtas ad hoc, vt patebit infrà. queſt.
5. alioqui per idẽ argueretur quòd ſacerdos non poteſt miniſte-
rialiter abſoluere à debito culpæ ſeu à reatu inferni aut pœnæ æ-
ternæ ad quam peccator obligatur à Deo pro delicto, ergo.

¶Tertiò poteſt argui ad idem quòd præfata abſolutio ſeu
remiſsio pœnarum per Indulgentias non poteſt fieri
extra ſacramenta, ſicut nec abſolutio culpæ. Sed
eius reſponſio pendet ex quæſtione
quinta, ideo illuc reſer-
uetur.

*

Quæſtio

Quæſtio ſecunda.

Vtrùm ſit neceſſarius Eccleſiæ *aliquis theſaurus ſpiritualis, de quo fiant Indulgentiæ.*

RESpondeo quòd ſic. Ratio eſt, ſuppoſito quòd per Indulgentiam abſoluitur quis non ſolùm ab iniunctione ſeu vinculo, quo ex præcepto ſacerdotis ſeu Eccleſiæ tenetur coram Eccleſia ſeu in foro Eccleſiæ implere pœnitentiam iniunctam, ſed & quòd abſoluitur coram Deo ab ipſis pœnis debitis pro peccato: modò ſint modò non ſint iniunctæ à ſacerdote, vt de his latiùs infrà q. 7. &. 8. ¶Hoc ergo ſuppoſito probatur intentum ſic. Quia ad remiſsionem peccatorum ſiue quò ad culpam, ſiue quò ad pœnam per ſacramenta obtinendam requiritur aliquis theſaurus, putà meritorum paſsionis Chriſti remanentiũ in diuina acceptatione (ſtante lege loquor ſemper) ergo à fortiori ad remiſsionem peccatorum quò ad pœnam tantũ extra ſacramẽta ſeu per Indulgentias requiritur aliquis theſaurus. Conſequentia patet à fortiori. Quia non eſt maior virtus aut poteſtas conceſſa à Chriſto quò ad remiſsionem culpæ aut pœnæ extra ſacramẽta, quàm per ſacramenta ex vi clauium. Antecedens autem probatur ex ſacra ſcriptura & doctrina Eccleſię vbi habetur ꝙ remiſsio peccatorum eſt effectus paſsionis Chriſti, ita quòd cuicunq; remittitur peccatum ſiue quò ad culpã ſiue quò ad pœnam, remittitur ex virtute paſsionis Chriſti, quæ virtus ei applicatur per ſacramenta. Merita nanq; Chriſti fuerunt & ſunt neceſſaria ad remiſsionem culpæ & pœnæ omnium peccatorum ſecundum ſacrã ſcripturã, cuius autoritates quia ſunt multæ & notiſsimæ & claræ adeò vt negari non poſsint, niſi à negantibus ſacram ſcripturã, ideò propter breuitatẽ omittũtur, ergo. Credimus em̃ in huiuſmodi remiſsione ſicut & in vniuerſis vijs Domini nõ ſolùm miſericordiam ſed & iuſtitiam inueniri. Miſericordiam quidem in hoc ꝙ miſeriam peccatorum Chriſtus cõputat quaſi ſuã: iuſtitiam verò in hoc ꝙ meritũ ac paſsio Chriſti communicatur

Rom. 3. 5.
Ephes. 1.
1. Ioa. 1. & 2.
Apoc. 1.
Hebr. 9.

peccatori, quaſi peccator ipſe pateretur, & hoc propter vnionem capitis cum membris: & ècontrà, vt ſic peccator debitũ Deo ſoluat quaſi de ſuo, nō per ſeipm ſed per Chriſti cōmunicationē acquiſito, vt patet in baptiſmo: in quo ideò fit plenaria remiſsio peccatorum, quia baptizatus pleniſsimè commoritur & cōſepelitur

Paulus. Chriſto. Romanor. ſexto. ¶ Item probatur idem per extrauagā. Vnigenitus. de pœ. & re. vt habetur infrà. q. 3. ibi vide.

Argu. 1. ¶ Contra prædictam ſententiam catholicam arguitur quadrupliciter. Primò, quia ſicut Papa poteſt abſoluere à culpa miniſterialiter, transferendo pœnam æternam in temporalem, & de foro inferni ad forum purgatorij ſeu temporalem pœnarum: & ſicut pōteſt ab excomunicatione & ſuſpenſione & cæteris pœnis Eccleſiaſticis abſoluere autoritate ſua, ſine diſtributione alicuius theſauri neceſſarij ad id, ergo ſimiliter eadem autoritate poteſt remittere pœnas debitas Deo pro peccatis ſine cōmunicatione alicuius theſauri, ſicq; nullus theſaurus requiritur ad efficaces Indulgentias concedendum. Antecedens patet, & conſequentia

Matth. probatur. Quia Matth. 16. Quodcūq; ſolueris ſuper terrā &c. eodem modo loquitur, dando poteſtatem ad ſoluēdum & ligandū omne ſolubile & ligabile ab eis, modò ſit culpa, modò pœna tēporalis in foro Dei & Eccleſiæ. Alioqui ſi non poteſt per Indulgētias fieri abſolutio pœnarum ſine diſpēſatione theſauri Eccleſiaſtici: ergo nec aliæ abſolutiones ab alijs pœnis præcipuè ab excōmunione, quando per abſolutionem eius fit quis particeps meritorum Chriſti & Eccleſiæ.

Argu. 2. ¶ Item ſecundò arguitur ad idē. Quia quilibet princeps habens plenariam poteſtatem in aliqua republica, regulariter poteſt remittere debita peccatoribus in ſua polycia nulla facta recompēſa vel ſolutiōe: ita ꝙ talis remiſsio eſt efficaciter valida, modò peccet remittens, modò non. Sed Papa eſt velut princeps habēs plenariam poteſtatē à Deo in repu. Chriſtiana. Matth. 16. Quodcūq; ſolueris ſuper terram &c. ergo Papa & illi quibus ipſe commiſerit poteſt remittere debita pœnarum temporalium pro peccatis, liberaliter omnino indulgendo ſine cōmunicatione alicuius theſauri.

Argu. 3. ¶ Itē tertiò arguitur ad idem. Si de aliquo theſauro neceſſario fieret Indulgentia: ergo iam Indulgentia non eſſet verè liberalis Indulgentia, donatio ſeu abſolutio & remiſsio pœnarum: ſed po

tius

tius ſatisfactio & perſolutio vſq; ad nouiſsimum quadrantem per aliorum opera alijs cõmunicata. Et per cõſequens vlterius ſequeretur id (quod omnes negãt).ſ.ꝙ concedens Indulgentiã oneret ſe ad ſatisfaciendũ pro eo cui cõcedit Indulgentiã. Quod probatur. Quia ex quo ſic Papa nõ omnino liberaliter remittit ſed ſatis facit ꝓ alijs de theſauro Eccleſiæ: ergo manet oneratus ad id &c.

¶Item quartò arguitur ad idẽ. Quia ſi de theſauro aliquo fiũt Indulgentiæ: ergo virtute clauium non fit abſolutio pœnarum, ſed tranſlatio operum aut ſatisfactionum, contra illud Matth. 16. Quodcunq; ſolueris &c. Sicq; Indulgentia non eſſet eſſentialiter abſolutio vel remiſsio, ſed tranſlatio vel diſpenſatio, quod eſt cõtra ſuprà dicta in.q.1. ¶Item ſequeretur ꝙ idem tãtùm per claues ageretur, quod de facto ſine clauibus fit. Quia ſcilicet ſi aliqua opera Christi & ſanctorũ ſunt in theſauro Eccleſiæ, nõ permittũtur à Deo eſſe ocioſa talia opera ſeu talis theſaurus, ſed de facto nũc & ſemper etiã ſine vſu clauiũ ſuccurrerent quibus poſſent: ergo. ¶Propter duas primas rationes Fran. Mayro. in quarto. diſt. 19. & alij pauci doct. propter alias rationes videntur tenere ꝙ nõ requiritur aliquis theſaurus de quo fiant Indulgentiæ: ſed nil probant contra noſtram præfatam ſententiam cõmunem & catholicam, & oppoſitùm tenere eſt hæreticum, vt probatum eſt, & dicetur infrà.q.3. ideò ad rationes præfatas reſpondetur. *Argu. 4.* *F. Mayr.*

¶Reſpondeo ad primum negando conſequentiam. Et ratio eſt, quia licèt vtrunq; poſsit Papa, non tamen eodem modo, quia eſt ritus Eccleſiæ declarans diuerſos actus diuerſimodè fieri poſſe & non aliter: quia ſcilicet remiſsio culparum fit per miniſterium ſacramenti per modum abſolutionis: pœnarum autem in foro exteriori Eccleſiaſtico, fit ſolo iuſſu autoritatiuo: pœnarũ verò tẽporalium Deo debitarũ in foro Dei & Eccleſiæ: abſolutio fit nõ niſi per modum diſpenſationis de theſauro Eccleſiæ, vt probatũ eſt per extrauagan. Vnigenitus. de pœ. & re. ¶Item negatur antecedens quoad remiſsionem culpæ. Dico enim quòd ad remiſſionem culpæ requiritur aliquis theſaurus per ſacramentum pœnitentiæ diſpenſandus, ſcilicet, merita Chriſti, vt ſuprà probatũ eſt, & ſic dico quòd ſicut ad culpæ remiſsionem requiritur ſuus theſaurus & ſuo modo per ſacramenta diſpenſandus, ita ad remiſſionem pœnæ pro culpa Deo debitæ requiritur ſuꝰ theſaurus ſuo modo etiam extra ſacramenta diſpẽſandus. Et ad id quod ibi ſub *Ro. ad. 1.*

infertur de abſolutione cenſurarum: reſpondeo negando conſequentiam, nec eſt ſimile. Quia iſta abſolutio pœnarũ per Indulgentias reſpicit tertiam partem ſacramẽti pœnitentiæ, ſcilicet, ſatisfactionem, ex quo eam ſupplet: Chriſti autẽ merita directè ad ſacramenta reſpiciunt. Item quia abſolutio iſta eſt à pœnis Deo debitis hìc vel in alia vita. Aliæ autem abſolutiones cenſurarum ſunt iudiciales à pœnis tantùm in hac vita debitis: ideo ad eas remittendas ſufficit ſola poteſtas Papæ volẽtis, ad illas verò Deo debitas, etiam in alia vita, vltra Papæ poteſtatem requiritur diſpoſitio ſubiecti, id eſt, ipſius hominis, & requiritur etiam theſauri Eccleſiæ diſpenſatio rationabilis: quia miniſtri non eſt remittere pœ-

Paulus. nas debitas ſuperiori aut principali niſi diſpenſando. 1. Corinth. 4. Sic nos exiſtimet homo vt mi. & diſpenſ. Et nota ꝙ licèt ligare ſeu non ſoluere ſeu non diſpenſare theſaurum meritorum Chriſti abſolutè & purè negatiuè accipiendo non ſit aliquis actus clauis ſeu poteſtatis ligandi, tamen capiendo reſpectiuè, & prout includit aliquid poſitiuum ſcilicet iudicium pertinens ad clauem ſciẽtiæ, quo quis autoritatiuè iudicatur indignus abſolui, & ſic vt indignus repellitur à prædicta abſolutione, tunc talis nõ abſolutio eſt actus clauis ſeu poteſtatis ligandi ad pœnam, ſeu non diſpẽſandi theſaurum, vt de hoc latiùs agitur à docto in quarto diſtin. 19. in materia de clauibus: & ſic patet reſponſio ad primum argumẽ-

Reſpõſio ad 2. tum. ¶ Ad ſecundum reſpondeo, concedendo maiorem ſolùm in caſu quo princeps poteſt remittere etiam cauſam debiti: quia tunc poteſt & ipſum debitum omnino liberaliter remittere: aliàs autem negatur. Et ideo negatur minor in caſu in quo etiam maior concederetur. Quia Papa non poteſt remittere cauſam debiti. Cauſa enim debiti pene eſt culpa: Papa autem non poteſt omnino liberaliter remittere culpam, ſed ex meritorum Chriſti diſpenſatione & applicatione in ſacramento: ſicut nec poteſt ad libitum remittere obligationem: quia quis tenetur implere legem Dei: ergo nõ poteſt ſic omnino liberaliter remittere pœnam debitam pro tali culpa. Item dato ꝙ indiſtinctè concederetur illa maior, tamẽ minor ſic vniuerſaliter accepta negatur. Quia licèt Papa ſit quaſi princeps in foro exteriori Eccleſiaſticæ iuriſdictiõis exterioris (cuius ſignũ eſt ꝙ ipſe eſt ſolutus à pœnis Eccleſiaſticis & legibus, vt princeps, quia ſcilicet nõ poteſt puniri vt ſubditus per iudicem Eccleſiaſticum) tamen in foro pœnitentiali vel

quaſi

quaſi pœnitentiali,& quò ad Deum eſt ſubditus & poteſt ſolui & ligari à ſacerdote in tali foro,& poteſt & debet ſibi negari abſolutio,ſicut & reliquis fictè accedentibus ad ſacramentum pœnitentiæ:& ſimiliter in pertinentibus ad forum Dei ſeu ad Deum,quò ad alios non habetur omnino liberam poteſtatem ſed limitatam ad metas iuris diuini & rationis,vt miniſter & diſpenſator.1.Corinth.4.Nunc aũt pœna temporalis Deo debita pro peccatis nõ ſpectat ad forum tantùm extrinſecum,ſed ad forum Dei ſeu quodãmodo pœnitentialem,modò remittatur per ſacramẽtum,modò nõ.Quod patet ex eo,ꝙ ſcilicet eſt eiuſdẽ rationis cum ſuis alijs partibus,quę remiſſæ ſunt ex virtute clauiũ,vel per ſatisfactionem pœnitentialem. Ideo Papa quò ad hoc non habet poteſtatẽ liberam vt princeps,ſed vt miniſter & diſpẽſator. Et ſic reſpõdet Gaiet in Quodlibeto. in tracta.de Indulgentijs.quæſito.1. *Paulus.* *Caieta.*

¶ Ad tertium reſpondeo negando conſequentiam ꝙ ſcilicet ergo Indulgentia non eſt remiſsio,ſed ſolutio &c.Dico enim(vt ſuprà q 1.corol.1.dictum eſt)ꝙ Indulgentiæ ſecũdum diuerſos ſuos actus,ſic diuerſis rationibus & nominibus exprimitur.Nam ſecundum quod eſt abſolutio & remiſsio pœnæ, ſic eſt & dicitur actus iudicis:& ſecundùm quod eſt applicatio ſatisfactionis ſeu theſauri ad hunc ſic eſt & dicitur diſpẽſatio. Et ſecundum quod efficit ſolutionem pœnitentiæ debitæ apud diuinam iuſtitiam,ſic eſt & dicitur opus iuſtitiæ. Ideo dico ꝙ Indulgentia vt reſpicit hunc, cui conceditur eſt remiſsio & relaxatio omnino liberalis: quãuis vt reſpicit diuinam iuſtitiam,ſit ſolutio vſq; ad minimũ quadrantem. Eſt enim ſolutio ſed non ab hoc,& hoc eſt maximæ gratiæ, in ſola lege gratiæ ꝙ ſcilicet ſoluatur debitum meum non à me, quod in ſacramẽtis legis gratiæ per merita Chriſti largiter fit. Nã & in lege gratiæ tanto vinculo iunxit Deus iuſtitiam miſericordiæ, vt peccatis noſtris ſic parcere voluerit, vt tamen per filium ſuum ſuæ iuſtitiæ ſatisfaceret pro nobis, quod & abundantioris gratiæ fuit,vt nõ ſolùm debita remitteret, ſed & ſatisfactorem daret: id quod Paulus ad Ro.3 diuinitùs ponderans ait, Iuſtificati gratis per gratiam ipſius per redemptionem quę eſt in Chriſto Ieſu,quem propoſuit Deus propitiatorẽ per fidem in ſanguine ipſius &c.& Ioan.3.Sic Deus dilexit mũdum vt filiũ ſuũ vnigenitũ daret,vt omnis qui cred.&c. Sicq; patet ꝙ ſecundùm ordinẽ diuinæ ſapientiæ nil adimitur gratiæ,Indulgentiarum & miſericor- *Reſponſio ad 3.* *Paulus.* *Ioannes.*

diæ Dei, ex hoc quod ibi interuenit etiam ſolutio ſatisfactoria per merita Chriſti & ſanctorum, quæ ſunt theſaurus Indulgētiarum, ſicq; non ſunt incompoſsibilia (vt prætendit argumentum) hæc duo ſcilicet gratia ſeu miſericordia cum iuſtitia & ſatisfactione in Indulgentijs. Et ex his patet reſponſio ad aliam ſubſequelā negando illam, ꝙ ſcilicet ergo concedens Indulgentiam obliget ſe ad ſatisfaciendum. Et ad eius probationem ꝙ ſcilicet hoc modo ſatisfacit pro alijs, conceditur ad bonum ſenſum, ſic ſcilicet ꝙ Papa dādo Indulgētias ſatisfacit pro alijs, id eſt, applicat ſatisfactionem aliorum de theſauro Eccleſiæ pro alijs. Sicq; non ſequitur ꝙ ergo obliget ſe ad ſatisfaciendum. Aliud eſt enim applicare huic ſatisfactionem alienam, & aliud eſt obligare ſe ad ſatisfaciendum pro eo. ¶ Ad quartum reſpondeo negando conſequentiam. Nā virtute clauium per Indulgentias fit non ſolùm tranſlatio ſeu applicatio ſatisfactionum ſanctorum ad iſtum, ſed & abſolutio iſti' à pœna debita, vt latiùs ſuprà. q. 1. dictum eſt. Et ſic impletur illud Matth. Quodcunq; ſolueris ſuper terram &c. Et ſimiliter negatur quod ſubſequitur ibi, ſcilicet quòd virtute clauium nil aliud fiat niſi qđ de facto fit. Et ad probationē eius, vbi dicitur ꝙ merita Chriſti & ſanctorum, ſi ſunt non relinquuntur ocioſa &c. reſpondeo ꝙ huiuſmodi opera vt ſatisfactoria facta ſunt pro Eccleſia & non determinatè pro hoc vel pro illo particulari, niſi fuerint applicata ab ipſo Deo vel eius vicario ad hunc vel illum, quæ applicatio fit per Indulgentias. Non ergo de facto operātur abſq; applicatione præfata, quia ſunt cōmunia, nec ideo ſunt ocioſa: quia ad hoc ſuapte natura ſunt ordinata, vt applicata & non aliter operentur: ſicut merita Chriſti non niſi applicata operātur remiſsionem peccatorum: & non ideo dicuntur ocioſa: ergo.

Reſponſio ad 4.

Matth.

Quæſtio

Vtrũ præfatus theſaurus ſpũalis Eccleſiæ, de quo ſiũt Indulgẽtiæ, cõſtet ex ſuperabũdãtibus meritis Chriſti, et ſatisfactiõibus ſãctorũ.

Quæſt. 3.
Nota.

REſpondeo quòd ſic. ¶ Pro cuius probatione oportet prænotare, ꝙ ſecundũ cõmuniter doct. (vt etiã refert Caie. in. 2. quodlibeto quæſito ſecũdo in tract. de Indulgẽ. & in tracta. 27. q. q. 1.) meritũ differt à ſatisfactiõe in duobus, ꝓpriè loquẽdo. Primò in ſua quidditate. Nã meritũ condigni (de hoc eñ loquimur) appellatur opus ꝓpter ꝙ operãs eſt dignus gloria: ita ꝙ ſibi debetur ſtãte lege aut de lege, ſecundũ Timoth. 4. Repoſita eſt mihi corona iuſtitię, quam. &c. Satisfactio aũt appellatur volũtaria ſolutio pœnę, modò fiat de aliàs in debito modò nõ: de quo nũc nõ curo, tũc eñ debitor pœnę ſatisfacit iuſtitiæ qñ debitã pœnã exoluit, adæquãdo eñ ſolutionẽ debito certè ſatisfacit. Et q̃uis rationes iſtæ ſint diuerſæ, tamẽ poſſunt ſæpius in eodẽ opere eſſe ſimul. Nã poteſt vnũ & idẽ opꝰ eſſe meritoriũ ſimul & ſatisfactoriũ. Vnde in quolibet opere bono meritorio & pœnali, vtpote in ieiunio eſt cõſiderãdũ quadruplex officiũ ſeu effectus, quẽ habet tale opus. ſ. bonificãdi, medendi, merẽdi, & ſatisfaciẽdi. Nã ex eo qđ eſt bonũ, moraliter bonificat ipm operantẽ tãtũ, & diſponit illũ ad alia opera bona. Ex eo aũt ꝙ eſt tale opus putà ieiuniũ, medicinã ꝓbet ipſi tantũ operãti cõtra carnis cõcupiſcentiã: ſicut eleemoſyna cõtra auaritiã. Ex eo verò ꝙ à charitate ꝓcedit ſeu charitate informatur, eſt meritoriũ gloriæ. Ex eo demũ ꝙ pœnale eſt, eſt ſatisfactoriũ pro pœna tẽporali debita pro peccato, ſoluitur eñ pœna ꝑ opus pœnale vt tale eſt. Hæc eſt ergo prima differẽtia formalis inter opꝰ vt meritoriũ, & ſatisfactoriũ eſt. ¶ Secunda differen. eſt quò ad efficaciã ſeu fructũ, vt iã patet ex dictis. Nã meritũ nõ excedit perſonã quæ meretur. Nullus eñ poteſt de cõdigno mereri alteri gloriam ſed ſibi ſoli, excepto Chriſto, qui meruit omnibus electis, quia gratia data Chriſto eſt gratia capitalis ſeu vniuerſalis: gratia autẽ aliorũ eſt particularis. Meritũ enim Chriſti & non aliorũ ſanctorũ per ſacramenta ex vi ſacramẽti cõmunicatur nobis, & nos ſaluat. Ideò prima Corin. 1. Nũquid Paulus crucifixus eſt pro vobis &c. Similiter & quòad officium bonificãdi & medendi, nõ excedit perſonã operantis. Nam ex meo bono opere non fit alius bonus; ſed ego tantùm, neq; ex meo ieiunio præbetur alteri medici

Caieta.
Meritũ à ſatiſfactiõe diſ.
Paulus.
In quocũque bono opere quadruplex officiũ cõſiderãdũ.
Altera differentia meriti à ſatiſfactione.
Paulus.

na

na contra concupiſcentiã ſed mihi tantùm, cui talis medicina eſt applicata, vt patet. Satisfacere autẽ poteſt vnus pro alio, vt patet cùm vnus ſoluit debitum pœnale pro alio in temporalibus & ſpiritualibus. Ideò opus ſatisfactorium ſeu pœnale, vt ſatisfactorium eſt, poteſt fieri & cõmunicari alteri, vt patet ex dictis. ¶ Hoc notabili ſuppoſito iam probatur. Reſpondeo ad quæſtionẽ, in qua ſunt tria probanda. Primò ꝙ theſaurus Indulgentiarũ conſtat ex ſatisfactorijs operibus. Secundò ꝙ ex ſuperabundantibus operibus ſatisfactorijs ſuprà dictis. Tertiò ꝙ Chriſti & ſanctorum. Et ſic ſunt tres particulæ probãdæ. ¶ Prima particula ꝙ ſcilicet theſaurus Indulgentiarũ conſtat ex ſatisfactorijs operibus, vel ex meritis pro ut ſunt ſatisfactoria, probatur. Quia Indulgẽtia vt ſolùm Indulgẽtia eſt, eſt remiſsio pœnarũ vt ſuprà. q. 1. dictum eſt & dicetur infrà q. 6. Ad habendũ autẽ theſaurum de quo per Indulgentias ſoluantur illæ pœnæ debitæ, ſufficit ꝙ ſit theſaurus pœnarum ſeu meritorum, vt ſunt ſatisfactoria: ergo ex talibus ſatisfactorijs conſtat theſaurus Indulgentiarum. Conſequẽtia patet cũ maiore. Et minor etiam patet. Quia Indulgentia ex vi Indulgentiæ non ſuccedit loco ſatisfactionis debitæ pro peccatis, niſi quò ad vltimũ officiũ ſcilicet quò ad vim ſatisfactiuã: quod patet. Quia ex vi Indulgentiæ, vt talis eſt non fit homo bonus, nec medicatur nec meretur: ſed ſolùmmodò ſoluit de ſibi donato ſeu cõmunicato theſauro Eccleſiæ pœnam, quã per ſuam propriam pœnitentiam ſoluiſſet. Nam ideò cõmuniter doctores conſulunt lucrantibus Indulgentias, vt nihilominus adimpleant, & faciant ſuas pœnitẽtias & alia bona opera pœnalia: prędicant etiam meritũ eſſe longè melius Indulgentijs puris, vt tales ſunt, non tamen propter hoc vilipendendæ ſunt Indulgentiæ. Sunt enim ſalutares tollendo pœnam quæ impediret ingreſſum gloriæ, concordat Tho. in addi. tertiæ partis. ſum. q. 27. art. 1. & Gerſo. 2. par. tractatu de Indulgentijs. conſideratione. 12. vt de hoc latiùs habetur infrà. q. 37. ¶ Dixi notanter in dicta probatione minoris, ꝙ indulgentia, vt talis ex vi Indulgentiæ quia ſi Indulgentiæ mixtum intelligatur opus factum, quo acquiritur ipſa Indulgentia putà eleemoſyna & huiuſmodi, iam ſic Indulgentiã mixta tali operi bono melior eſt quàm ſola ſatisfactio propria aut pœnalis etiam quò ad vim ſatiſfactiuam cæteris paribus: quia nullum prædictorum officiorum, ſeu effectuum inuentorum in ſatisfactione pœnali ſibi deficit. Eſt enim

Tria probanda.

Probatio primæ partis.

S. Thom. Gerſon.

enim eleemoſyna data pro acquirenda Indulgentia, reddens bonum & diſponens ipſum dantē ad alia bona opera: & præbet medicinam contra cupiditatem, ſicut & alia eleemoſyna: & eſt meritoria gloriæ, ſicut & alia opera bona facta ex gratia aut charitate: & eſt ſatisfactoria ex propria pœnalitate, & vltra hæc ſuperuenit ſibi ſolutio pœnæ ſeu ſatisfactio ex vi ipſius Indulgentiæ: ergo patet prima particula.

¶Secunda particula, ꝙ ſcilicet ex ſuperabundãtibus ſatisfactionibus ſuprà dictis conſtat prædictus theſaurus Indulgẽtiarum & non ex alijs, probatur. Quia ſatisfactiones illæ, quibus ſatisfactores ipſi indiguerũt pro ſeipſis, iam ceſſerunt in ſolutionem pœnarum debitarum pro ſuis proprijs peccatis: & ideò iterũ pro alijs ſoluere non poſſunt. Similiter & ſatisfactiones quæ ab ipſis determinatè oblatæ ſunt pro quibuſdam alijs, non poſſunt pro alijs iterum ſoluere, ex quo iam ſortitæ ſunt ſuum effectum: ergo ex quo ſatisfactiones in theſauro repoſitas pro alienis pœnis ſoluẽdis cõſtat & oportet offerri poſſe (vt latiùs dicetur in tertia particula ſequente) ſequitur ꝙ huiuſmodi ſatisfactiones ſint abundantes, ita ſcilicet ꝙ nec pro alijs qui illas egerunt, nec pro alijs hactenus ſatisfecerint. Hoc enim eſt merita ſeu opera eſſe ſuperflua ſeu ſuperabundantia quò ad officium ſeu effectum aut vim ſatisfaciendi. Nam quò ad officium ſeu vim merendi, iam in ipſis ſanctis merẽtibus tantùm habuerunt ſuum effectum, & in ipſis ſunt iam præmiata quò ad gloriam eſſentialem ſeu etiam accidẽtalem, præter Chriſtum, cuius merita in vobis ſunt, fuerunt & erunt præmiata, vt ſuprà dictum eſt. Et hoc eſt quod communiter dicitur, ꝙ ſcilicet ſuperabundantia merita ſanctorum ſcilicet pro vt ſunt ſatisfactoria, quæ in illis ſunt, ſunt irremunerata, ſeu veriùs & magis proprię loquendo, quæ in ipſis non potuerunt habere ſuum effectum ſatisfactionis ſeu ſolutionis, non propter defectum largitatis Dei, aut ipſorum operum, ſed propter ipſorum operãtium aut patientium excellentiam qui non eguerunt illa ſatisfactione ſeu ſolutione pœnarum, remunerantur in nobis, id eſt, cedunt ad ſolutionẽ noſtrarum pœnarum debitarum: & ideo reponuntur in communi theſauro Eccleſiæ, id eſt, Deus acceptauit eas, vt pro noſtris futuris pœnis debitis reſeruentur, vt nobis communicatę per Indulgentias ſoluant pro nobis & in nobis habeant ſuum effectum ſatisfactionis: & ſic patet ſecunda particula.

Secunda particula

¶Tertia

Tertia particula ¶Tertia particula ſcilicet (Chriſti & ſanctorum) probatur, ſuppoſito priùs ꝙ illę perabundãtes ſatisfactiones Chriſti & ſanctorum ſunt nunc & erunt & manebunt interminabiles & infinitæ vſq; ad finem mundi. Quod probatur de Chriſto. Quia. 1. Ioan. 2. Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris tantùm ſed pro totius mundi. Ex qua autoritate patet ꝙ ſi Chriſti paſsio ſatis fecit pro peccatis totius mundi, vt etiam patet. Quia ſi totus mundus baptizaretur poſt omnia peccata commiſſa, iam ſtatim euolaret ad cœlum, ex ſatisfactione meritorum Chriſti pro pœnis illorũ: ſed conſtat ꝙ executiuè pro paucis tantũ ſatisfacit, ex quo plures ex ſua cauſa damnantur, ergo reliquũ meritorũ & ſatisfactionum Chriſti ſuperabũdat pro alijs omnibus etiam infinitis, ſi infiniti mundi eſſent, ſecundum Duran. in quarto diſt. 20. q. 3. & ſecundum communiter doct. in. 3. diſt. 18. ¶Quod etiam ſancti plus paſsi ſunt, aut ſatisfecerint, quàm ipſi debebant pro ſuis peccatis, patet de Iob. 7. Vtinam appenderētur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas quam patior in ſtatera: quaſi arena maris hæc grauior appareret &c. Et ſimile iudicium eſt de innumerabilibus alijs ſanctis martyribus, confeſſoribus, & virginibus, vt patet de beata virgine quæ nullum habens peccatum, tamen valde paſſa eſt cum filio iuxta crucem. ¶Hoc ergo ſuppoſito iam probatur tripliciter præfata tertia particula, ꝙ. ſ. prædictæ ſuperabũdantes & interminabiles ſatisfactiones Chriſti & ſanctorum remaneant in theſauro ſpirituali pro nobis, vt. ſ. nobis communicatæ per Indulgentias pro nobis ſatisfaciant, tanquam ſi ipſe Chriſtus, & ipſi ſancti viuentes ea intentione feciſſent, vt ipſi pro nobis exoluerent pœnas debitas noſtris peccatis. ¶Prima probatio eſt ſecundũ Tho. in. 4. diſt. 20. q. 1. arti. 3. & communiter doct. ibidem, & Caieta. in quodlibeto, vbi ſuprà: quia ex diuina iuſtitia & liberalitate non debent huiuſmodi opera vt ſatisfactoria manere inania aut inutilia. Eſſent autem vt ſatisfactoria infructuoſa, ſi proprio fructu ſeu effectu (qui eſt ſatisfacere) eſſent priuata, & non per accidẽs: putà quia deeſſent hi in quibus fructificent, ſed & per ſe: quia. ſ. ſuapte natura omnia ſatisfactoria ſupererogationis eſſent infructuoſa: quia ſcilicet nec in ipſis operantibus nec in alijs ſuum effectum habere poſſent in quantum ſatisfactoria, ergo. ¶Secũda ratio, quia vnitas corporis myſtici ſeu communio Eccleſiæ exigit vt quælibet bona ſuorũ ciuium, quæ poſſunt eſſe

Ioannes.

Duran.

Iob.

Prima ratio.

S. Thom.

Caieta.

Secunda ratio.

vtilia reipublicæ Chriſtianæ ordinata à ſpiritu ſancto Eccleſiam regente, ſint ad vtilitatē ipſius Eccleſię & membrorū inuicē. Sed cōſtat ſatisfactoria ſupererogationis poſſe cedere ad vtilitatē Eccleſiæ, vt patet ex eo ꝙ per propriā intentionē ipſorū ſanctorū potuiſſent hæc applicari ad ſatisfaciendū pro hoc vel illo mēbro Eccleſiæ, debente pro ſuis peccatis ſatisfacere, ergo hæc ſatisfactoria ſupererogatoriē facta à Chriſto & ſanctis ad vtilitatem aliorū membrorū Eccleſiæ, ordinata ſunt à Deo vel ab Eccleſia vel ab ipſis ſanctis actualiter vel virtualiter. Vtilitas aūt eorū propria eſt ſatisfacere pro alijs, ex quo pro ipſis operātibus nō indigētibus ſatisfacere nō poſſūt. Dico aūt vtilitas eorū propria, quia nō ex cōmunibus, ſed ex proprijs iudicandū eſt de rebus ſecūdum Ariſt. ergo. ¶Tertia ratio, quia Paulus ad Colo. 1. hoc idem teſtatur de ſuis ſatisfactorijs pœnis dicēs. Gaudeo in paſsiōibus pro vobis, & adimpleo ea quæ deſunt paſsionū Chriſti in carne mea pro corpore eius, quod eſt Eccleſia. Vbi patet eius intētio adimplētis in propria carne paſsiones deficiētes, ſeu reſiduas paſsioni Chriſti ad conficiendam menſuram à Deo definitam pro Eccleſia pro eius ſatisfactione pœnarum. Idem autem iudicium eſt de Paulo & de alijs ſanctis. Quia non videtur quare non, nec ratio differentiæ quo ad hoc. Sed certè gloſſæ & communiter doctores antiqui exponunt præfatam auctoritatē ad aliū ſenſum literalem, vt patet etiam ex ipſo textu Apoſt. licèt doctores ſcholaſtici ad propoſitum de Indulgentijs illam extorqueant vel extendant. Ideo duæ priores ꝓbationes ſunt efficaciores ad intentū cōprobādū. ¶Ad prędictarū omniū trium particularū, ſimul & dictorū omniū in hac quæſtione probationem, facit ratio ſeu exemplum ſequēs. Quia ſicut ſi quis faceret regi aliquid notabile obſequium, quod eſſet illi tam acceptum ꝙ propter id decerneret gratificari, & dona concedere, non ſolùm facienti, ſed & omnibus filijs amicis & propinquis & eis remittere debita: tunc tale obſequium ſic acceptatum à rege, ſeu talis intentio & voluntas ſeu acceptatio regis diceretur theſaurus illorum filiorum ſeu amicorum, ex quo omnibus illis eſt commune communiſque cauſa moralis ſui remedij ad ſua debita ſoluenda. Sic in propoſito Deus acceptauit illas ſuperabundantes ſatisfactiones Chriſti & ſanctorum, vt omnibus mēbris Eccleſiæ proſint ad ſatisfaciēdum, ſecundū quod per diſpenſatorem Eccleſiæ per viam Indulgentiæ fuerint huic

Ariſtot. *Tertia ratio.* *Paulus.*

vel

vel illi in toto vel in parte applicatæ de ſatisfactionibus nũc Chriſti, nunc ſanctorũ, nunc vtrorumq; ſimul, ſecundùm quod Deo placet, tanquam de communi Eccleſiæ theſauro, ad redemptionem captiuorum, ideſt, obligatorum ad pœnas pro ſuis peccatis. ¶ Facit etiam ad omnia ſuprà dicta in hac quæſtione expreſsè extrauagãs Clemẽtis. 6. Vnigenitus. de pœni & re. vbi ſic habetur. Vnigenitus Dei filius id quod fuit permanens, & quod non erat aſſumens, vt haberet vnde hominem lapſum redimeret, & pro eo ſatisfaceret Deo patri, factus homo ſuo pręcioſo ſanguine nos redemit. Et infrà. Quantùm ergo exinde vt nec ſuper vacua, inanis aut ſuperflua tantæ effuſionis miſeratio redderetur, theſaurũ Eccleſiæ militanti acquiſiuit, volẽs ſuis theſaurizare filijs pius pater. Quem quidem theſaurum per beatum Petrum cœli clauigerum eiuſq́ne ſucceſſores ſuos in terris vicarios commiſit fidelibus ſalubriter diſpenſandum, & pro pijs & rationabilibus cauſis nunc pro totali, nunc pro partiali remiſsione pœnæ temporalis pro peccatis debitæ tam generaliter quàm ſpecialiter, prout cum Deo expedire cognoſcerent, verè pœnitentibus & confeſsis miſericorditer applicandum. Ad cuius quidem theſauri cumulum beatæ Dei genitricis & omnium electorum à primo iuſto vſq; ad vltimum merita præſtare noſcuntur. De cuius conſumptione ſeu minutione non eſt aliquatenùs formidãdum, tam propter infinita Chriſti merita, quàm pro eo ꝙ quantò plurès ex eius applicatione trahuntur ad iuſtitiã, tantò magis accreſcit cumulus meritorum. Hæc ibi, quæ omnia ſunt notanda. ¶ Autoritas autem huius decretalis patet ex decreto diſt. 19. cap. In canonicis. vbi epiſtolis decretalibus Roma. Pontificum primus locus autoritatis poſt ſacram ſcripturam decernitur. & ibidem cap. 1. vbi extrauagantes Apoſtolicæ defenduntur. Patet etiam ſecundò, ex eo ꝙ de vna parte ſacramenti pœnitentiæ, ſcilicet ſatisfactione docet. Conſtat nanq; extra. de hæreti. ca. Ad abolenda. nulli in materia ſacramentorum licere diſſentire ab eo quod Eccleſia Romana facit & prædicat. Vnde Hierony. ad Damaſum Papam dicit. Si apoſtolatus tui iudicio fuerit approbatum, hæreticũ ſe experietur qui contradixerit. Et in multis locis decreti habetur idem. Neq; Eccleſia Romana ſomniauit aut finxit theſaurũ iſtũ Indulgentiarum, vt impij Lutherani & alij hæretici blaſphemãt, ſed ex ſacra ſcriptura & ratione ibi & dictis ſanctorum fundata id

Alia litera habet, & proprijs & rationalib⁹ cauſis, et ſic legit Caietanus. vt habetur infra q. 17. in 6 probatione opi. 4.

Hierony.

id probauit: quàmuis in ſacra ſcriptura id expreſsè non habeatur, ſicut nec multa alia pertinentia ad ſacramenta. quæ tamen ex ſcri ptura elicit Eccleſia Spiritu ſancto illuminata. Ideò hæreticū eſt dicere & ſentire contrarium dictis in hac quęſtione in tribus par. ticulis ſuprà dictis de theſauro Indulgentiarum, vt etiam infrà. q.5. patebit.

¶ Contra ſuprà dicta præcipuè contra tertiam particulam arguitur tripliciter, probando quòd ex meritis aut ſatisfactionibus Chriſti non conſtat theſaurus indulgētiarum. Primò quia reatus pœnæ temporalis non diminuitur ſecundum ſatisfactionem & iuſtitiam, niſi quia æquiualens pœna ſoluitur per aliquem. Sed Chriſtus non ſoluit pœnam æquiualentem debitis pœnis omniū hominum, ergo talis theſaurus non colligitur ex eius paſsionibus aut meritis. Conſequētia patet cum maiori, quia ſupponimus ex ſuprà dictis ꝙ ſatisfactio quę fit per Indulgentias eſt actus iuſtitię reſpectu Dei, ad quam pertinet æqualitas ſolutionis cum debito pœnarum ¶ Minor aūt in qua eſt difficultas probatur tripliciter. Primò quia pœna temporalis debita pro peccato eſt non ſolùm pœna ſenſus ſed & damni pro illo tempore, vt patet in exiſtentibus in purgatorio, quarum quælibet eſt maior omni pœna huius mundi in ſuo genere ſecundum Auguſt. Chriſtus autem non habuit pœnam damni, quia fuit ſemper beatus & comprehēſor ſimul & viator: & eius pœna ſenſus nō fuit tanta quanta eſt animarum purgatorij ſecundum communiter doct. in tertio diſt. 15. ergo non fuit æquiualens eius pœna. Secundò probatur eadem minor. Quia dato ꝙ eſſet æquiualens & ſuperabundans, tamē omnia opera Chriſti ſunt ei plenè remunerata per patrem, vt Philip. 2. Propter quod & Deus exaltauit illum. &c. Alioqui Deus pater illiberaliter egiſſet cum filio ſuo, ergo non reſtat ei aliud remunerandum in alijs vel pro theſauro aliorum. Tertiò probatur eadem minor. Quia fieret irreuerentia meritis Chriſti ſi ſolùm pro pœnarum relaxatione per Indulgentias expenderētur, cum ipſe per ea fuerit exemplum omnium martyrum quia viliſsimum donorum Dei eſt remiſsio pœnæ tantùm. ¶ Si ad hoc dicatur ꝙ licèt per hanc viam Indulgentiæ operentur ſolùm pœnarum relaxationem (quod eſt quidem grāde Dei donum, licèt ſit aliud melius) tamen per aliam viam ſacramētorū & contritionis & huiuſmodi merita Chriſti operantur remiſsionem culpæ & pœnæ & ius

Argu. 1. *Ratio prima.* *Auguſt.* *Secunda ratio.* *Paulus.* *Tertia ratio.* *Obiectio*

ad gloriam. Contra hoc replicatur, quia communiter dicunt do-
Replica. ctores vt ſuprà in probatione primæ particulæ dictum eſt, quod noſtra bona opera ſatisfactoria ſunt meliora Indulgentijs. Sed ſi Indulgentiæ ſunt diſpenſationes meritorum ſeu ſatisfactionum Chriſti pro nobis, & cõſtat merita Chriſti vt ſatisfactoria eſſe infinitè meliora, quàm noſtra opera ſatisfactoria: ergo aut Indulgẽtiæ ſunt meliores quàm noſtra bona opera (quod tamen eſt contra cõmunẽ ſententiã doctorũ) aut Indulgentiæ nõ ſunt collectæ ex meritis Chriſti, aut omiſsis omnibus operibus noſtris ſatisfactorijs & præceptis Dei incumbendum eſt Indulgẽtijs, & meritis Chriſti participandis per Indulgentias.

Argu. 2. ¶Secundò contra eandem particulam arguitur. Quia ſi per Indulgentias Eccleſia certitudinaliter impendit aut communicat merita Chriſti, tunc aut ego credo opera Chriſti mihi per Indulgentias applicata ſufficere ad remiſsionem pœnarum: aut dubito. Si dubito ſecundum commune conſilium doctorum dicentium quòd poſt Indulgentias nihilominus eſt ieiunandum &c. quia nemo ſcit an verè conſequutus ſit Indulgentias, certè tũ infideliter dubito. Si credo ergo iam non eſt mihi amplius ieiunandum pro ſatisfactione pœnarum mearum. Non enim debeo putare mea opera eſſe meliora quàm opera Chriſti mihi communicata, & per conſequens conſilium illud commune doctorum eſſet inane & friuolum. Si autem per Indulgentias Eccleſia non certitudinaliter impendit aut communicat merita Chriſti, certè ſequeretur quòd claues Eccleſiæ nil faciunt certi (quod eſt blaſphemum) & quòd Indulgentia eſſet incerta donatio: & per conſequens impia illuſio fidelium (quod abſit) ergo vel illud cõmune dictum doctorum eſt nociuum, quia inde ſequitur aliquod de inconuenientibus prædictis, aut merita Chriſti non ſunt theſaurus Indulgentiarum, ſi illud dictum doctorum conſtat in veritate, vt patet ex prædictis.

Argu. 3. ¶Tertiò contra eandem particulam arguitur, Quia ſi merita Chriſti eſſent theſaurus Indulgentiarum, ergo ſimiliter remitterent pœnam mortis naturalis & alias pœnas naturales ex originali contractas. Patet conſequentia per eandem rationem qua & remittunt pœnam æternam maiorem. Similiter ſequeretur quòd Indulgentiæ non eſſent Indulgentiæ, ſed ſatisfactiones per alium contra ſuprà dicta. quæſtione prima. Similiter quòd claues Ec-

cleſiæ

cleſiæ non ſoluerent, ſed ſatisfacerent debitum pœnarum pro alio, vt ſuprà. quæſtione ſecunda. in quarto argumento habetur. ¶ Propter has rationes videtur Franciſcus Mayro in. 4. diſtinctione decima nona negare quòd ex meritis Chriſti cōſtet theſaurus aliquis Indulgentiarum, quamuis non clarè id neget, ſed non concludunt. *F. Mayr.*

¶ Reſpondeo ad primum negando minorem ſi intelligatur quòd requiritur ſatisfactio æquiualens ex natura ipſius operis ſeu pœnæ: ſed conceditur ſi intelligatur quòd ſit æquiualens vel ex natura ſua vel ex acceptatione ſeu æſtimatione acceptantis, vt patet in contractibus humanis: vbi æquiualens precium iudicatur non ſecundum valorem naturalem rerum, ſed ſecundum vſualem, ſeu ſecundum vtilitatem aut vſum rei. Et tunc ad minorem dico concedendo quòd pœnæ Chriſti ex natura ipſarum nō fuerunt tam graues, & per conſequens non tam æquiualentes in genere pœnarum, ſicut pœnæ exiſtentium in purgatorio. Fuerunt tamen æquiualentes & ſine proportione excellentes in valore ſatisfactorio ex æſtimatione & acceptatione diuina. Quia Deus pater eas acceptauit infinitè ſuprà omne debitum omniū & ex dignitate perſonæ Chriſti qui eſt perſona infinita. Qualitas autem perſonæ ſolet valorem meriti augere, vt de hoc latiùs à doctoribus agitur in. 3. diſtinctione decima octaua. *Reſpōſio ad. 1. argumentū*

¶ Ad ſecundam probationem minoris reſpondeo (ſecundum Caieta. in quodlibet. vbi ſuprà in tertio quæſito. & Adrianus in 4. de Clauibus, in materia Indulgentiarum in reſolutione ad vltimum argumentum principale in fine totius materiæ) negando quòd opera & merita Chriſti ſint remunerata pleniſsimè, vel remuneranda pòſt in ipſomet tantùm, quomodocunque capiatur remuneratio propriè vel largè, vt infrà in reſolutione ad ſecundum argumentum principale habetur largiùs de hoc: quod patet. Quia Chriſtus meruit omnibus hominibus præteritis præſentibus & futuris gratiam & gloriam & remiſsionem pœnarum: ſicque ſemper remunerantur & remunerabuntur in omnibus qui baptizantur & ſaluantur in meritis Chriſti. Quia ipſe eſt caput corporis myſtici, quod eſt Eccleſia: & ideò gratia eius eſt gratia capitis ſeu communis & indeficiens pro omnibus mēbris eius. Ideò meritum eius ità ſe habet ad mēbra eius ſicut meritum cuiuſque priuati hominis ſe habet ad corpus ſuum. Vnde *Reſpōſio ad ſecundā probationem.* *Caieta.* *Adrian.* *Chriſtus & ſibi et nobis meruit.*

ſicut quilibet homo meretur gloriam non ſolùm animæ ſed corpori ſuo, ita Chriſtus non ſolùm ſibi, ſed & alijs meruit: imò & maius quid meruit nobis quàm ſibi. Quia nobis meruit beatitudinem quam ſibi ipſi non meruit, ſed eã ſine merito habuit, per donum ſingularis excellentiæ, propter dignitatem ſuæ perſonæ à principio ſuæ conceptionis, vt communiter dicunt doct. in 3.
Paulus. diſt. 18. Illud aũt Philip. 2. non dicit merita Chriſti fuiſſe plenè remunerata vel remuneranda in ſe ipſo tantùm ſed ſolũ narrat duo illius præmia, ſcilicet exaltationẽ ſui nominis & etiam ipſius met: nihilominus tamen præter hæc meruit multa alia ſibi & nobis, vt dictum eſt. Imò Chriſtus plura meruit quàm ei defacto tribuãtur: quia non ſolùm ſaluandis de facto ſed & alijs qui poſſent ſaluari. Et in hoc non fit ei iniuria nec illiberalitas: quia de ſua voluntate ita fit. Similiter pœnalitati eius non omnis fit recompenſatio vel remuneratio in alijs quæ iuſtè fieri poſſent, & certè deberet, ſi Chriſtus in vim ſatisfactionis efficaciter illam applicaret. Nunc aũt manet ſic contentus quòd ſuperſint merita ſua etiam pro alijs qui non participabunt, ſed ſi voluiſſent poſſent ea participare & remunerari.

Ad tertiã & ad replicam reſponſio. ¶ Ad tertiam probationem eiuſdem minoris reſpondeo quòd non fit irreuerentia meritis Chriſti, vt ibidem dictum eſt. Et ad replicam quæ ibi habetur reſpondeo, quòd Indulgentiæ non ſunt merita Chriſti ſed effectus efficaciæ meritorum Chriſti, ex quo Indulgentiæ, quas conſequũtur Chriſtiani, nil aliud ſunt quàm remiſsiones ſuarum pœnarum per merita Chriſti. Vnde ſicut remiſsiones pœnarum non ſunt præferendæ meritis Chriſti, aut impletioni præceptorum Dei aut Eccleſiæ, ita nec Indulgentiæ. Cum hoc tamen ſtat quòd Indulgentiæ ſeu remiſsiones fiant per merita Chriſti, ſicque noſtra opera bona dicuntur meliora Indulgentijs, id eſt, effectibus Indulgentiarum qui ſunt remiſsiones ſeu ſolutiones tantùm pœnarum tẽporalium, non autem meliora meritis Chriſti aut ſanctorum, quę non ſunt Indulgentiæ ſed cauſa efficaciæ Indulgentiarum. Ideò illa replica aſſumit multas propoſitiones falſas: vel ſi veras, non tamen formaliter ſed cauſaliter & æquiuocè. & ſic nil probat.

Reſpõſio ad 2. argumentũ ¶ Ad ſecundum argumentum reſpondeo, quòd conſilium illud ſanctorum pium & ſalubre eſt & verum, & claues Eccleſiæ, ſicut & ſacramenta efficere aliquid certi poſſunt intelligi dupliciter. Vno modo quantum eſt ex ſe ipſis: & ſic dico quòd efficiũt certi-

certitudinaliter ſuum effectum:& oppoſitum dicere eſt impium:. alio modo per accidēs, putà propter indiſpoſitionē materiæ vel ſubiecti, & ſic contingit non ſolùm claues Eccleſiæ ſed & ſacramenta & ipſam Chriſti paſsionem non habere certitudinaliter ſuum effectum, putà ſi adultus baptizetur fictè cum animo non ſuſcipiendi ſacramenta. Tūc enim nec characterem ſuſcipit:& ſi cum animo baptizandi ſed in mortali baptizetur tunc non ſuſcipit gratiam. Sic in propoſito quia propter ambiguitatem de diſpoſitione ſubiecti dubitamus de effectu clauium in hoc homine, & cum hoc ſumus certi ꝙ claues habent ſuum effectum certitudinaliter in ſubiecto diſpoſito ad earum effectum. Et ſimiliter Indulgentia eſt certa donatio diſpoſitis ad illam: ideò nulla eſt illuſio nec infidelitas, nec friuolum, ſed ſalubre conſilium illud doctorū. neq; inſufficientia meritorū Chriſti aut ſanctorū, vt patet ex dictis:& ſimpliciter dicendum eſt quòd effectus Indulgentiarum eſt certus. Quia per ſe ita eſt, licèt per accidens aliter contingat, ſicut abſolutè dicitur quòd ſacramenta certitudinaliter operantur gratiam & ſuos effectus, vt dictum eſt. Vide de hoc infrà. quæſtio.13. articu.1. in reſponſione ad ſecundam obiectionem, contra tertiam opinionem, & in quæſt.14. in reſolutione ad primum argumentum. Et cum dicitur aut credo opera Chriſti mihi applicata per Indulgentias eſſe ſufficientia aut dubito, reſpondeo quòd oportet plus addere, ſcilicet & ſuſcepta ſeu participata à me. Credo enim indubiè merita Chriſti applicata per Indulgentiam mihi, & à me participata & ſuſcepta in me ſufficienter exoluere meas pœnas debitas: ſed dubito an illa applicata ſint etiam à me participata. Quia dubito an ego fuerim ſufficiēter diſpoſitus pro illorum participatione, quod eſt dubium facti per accidens reſpectu effectus clauium aut Indulgentiarum. Et rurſus dico, quòd etiam ſi credo me participaſſe, volo etiam meas addere ſatisfactiones, non tanquam meliores meritis Chriſti, ſed quia meliùs eſt duplici via, quàm vna tantùm ſatisfacere, & plura bona ſunt ſatisfactio Chriſti & mea ſimul quàm Chriſti tantū ſatisfactio.

¶ Ad tertium argumentum reſpondeo negando primam conſequentiam, & eius probationem. Neque enim eſt ſimile, neque proportio à maiori ad minus, quia hoc prouenit ex natura rerū, neque ex inſufficientia meritorum Chriſti, ſed præcipuè ex diui- *Reſponſio ad. 3. argumentum.*

na ordinatione, qui ſapienter & iuſtè noluit ordinare theſaurum Eccleſiæ præfatum ad remiſsionem pœnarum mortis & aliarum ſequentium ex originali, aut ex conditione noſtræ naturæ & propter diſparitatem harum pœnarum ex parte noſtra. Nam pœnarum noſtrarum quædam ſunt naturales, quædam perſonales. Naturales ſunt quas incurrimus propter infectam naturam ex originali peccato, & reſeruantur vſque ad renouationem naturæ in reſurrectione finali ex meritis Chriſti, qui noſtram mortem animæ & corporis moriendo deſtruxit. Et ideò iſtæ pœnæ naturales nõ remittuntur per Indulgentias quæ ſpectant ad tempus naturę infectæ, dum ſcilicet durabit mundus iſte. Pœnæ autem perſonales ſunt ad quas tenemur ex noſtris peccatis actualibus, & remittuntur in hac vita per Indulgentias. Quia vita præſens eſt tẽpus purgationis, non quidem purgationis debitorum naturalium ſed perſonalium. Vnde in baptiſmo perſona non natura perfectè ſanatur, & quia mors cum ſuis pœnalitatibus eſt pœna naturæ, ideò merita Chriſti per Indulgentias applicata non ſe extendunt ad eam. Nec valet ratio, quod ſi remittunt pœnam mortis æternæ, ergo & temporalis. Et ratio huius inualidæ conſequentię eſt, quia pœna ſenſus æterna eſt de numero pœnarum perſonalium: mors autem temporalis eſt de numero naturalium Deo debitarum. Itẽ quia aliud eſt loqui de meritis Chriſti ſatisfactorijs abſolutè, & aliud de eis vt ſuperfluũt ſacramẽtis: aliud vt per Indulgentias diſpenſanda relinquuntur. Ipſa enim in ſacramentis abſolutè tollunt pœnam damni & ſenſus æternam potius per viam concomitantiæ, quàm per viam ſatisfactionis. Quia reconciliando hoſtem in Dei filium adoptiuum ſequitur quòd non eſt puniendus iam pœna hoſtili, quod eſt tollere pœnam æternam. Soli enim hoſtes exterminatrice pœna digni & puniendi ſunt: filij autem caſtigandi & purgandi ſuapte natura relinquuntur. Theſaurus autem Indulgentiarum exhibet Chriſti merita vt præcipuè ſunt ſatisfactoria, vt dictum eſt. ergo patet reſponſio. ¶ Ad alias ſubſequelas quòd ſcilicet Indulgentiæ non eſſent Indulgentiæ ſed ſatisfactiones per aliũ &c. iã patet reſpõſio ex ſuprà dictis in reſpõſione ad tertiũ & quartũ argumentũ. q. 2. ibi videatur ſi placet.

Mortalium pœnæ quædã naturales, quædam perſonales.

¶ Secundò principaliter contra eandem tertiam particulam, præcipuè contra ly (Sanctorum) arguitur quincupliciter probando quòd ex meritis aut ſatisfactionibus ſanctorum, non conſtat

Argumentũ contra merita ſanctorum.

præ-

præfatus theſaurus Indulgentiarum. ¶Primò(& in ordine quar to)arguitur ſic, Quia nulla opera ſanctorũ ſunt relicta irremunerata, ergo non manent ſuperabundantes aliquæ ſatisfactiones eorũ pro theſauro Indulgentiarum. Conſequentia ſimul & anteecedẽs probatur. Tum primò Quia Rom.8. Non ſunt condignæ paſsiones huius ſæculi ad futuram gloriã &c.& ſic Deus præmiat ſemper omnes vltra condignum. Tum ſecundò quia ſecundum hoc opera ſupererogationis non remunerarentur in ipſis ſanctis ſed in nobis, ac per hoc minora eſſent renumerata in ipſis & non maiora opera. Quòd ſi dicatur quòd eadẽ opera ſunt & in ipſis ſanctis & in nobis remunerata: contra hoc ſequeretur ꝙ ergo nulla opera eorum ſunt relicta irremunerata, quod erat antecedẽs probandum. ¶Quintò arguitur ad idem. Quia nullus ſanctorum ſufficienter impleuit in hac vita mandata Dei, ergo nil ſuperabũdans fecerunt ſancti Et per conſequens ſancti nil reliquerunt pro theſauro Indulgentiarum. Conſequentia patet:& antecedẽs probatur quincupliciter. Primò per illud Luc.17. Cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt, dicite ſer.inuti.ſic. quod debu.fe.&c. ſeruus autem inutilis non vltrà ſed minus debito feciſſe intelligitur, ergo. ¶Secundò per illud Matth.25. Vbi ſapientes virgines noluerunt alijs cõmunicare de oleo dicẽtes & timentes, ne fortè nõ ſufficiat nobis & vobis. ¶Tertiò quia omnis ſanctus eſt debitor Deo vt ipſum diligat & ſeruiat ei propoſſe, imò vltrà quã poteſt. Quia ſecundum Auguſt. Nullus poteſt implere in hac vita præceptum de diligendo Deum toto corde, tota anima, totis viribus ſuis. Nullus autem id fecit aut potuit facere vt patet ex Auguſt. ibidem ergo. ¶Quartò, quia ſancti per martyrium, quod eſt opus perfectiſsimum, non faciunt vltra quã debent, imò & vix faciunt debitum ſuum, ergo multo minus in alijs operibus fecerunt plus quàm debuerunt. ¶Quintò probatur idem antecedens per autoritates ſanctorum, putã Auguſt. di. quod omnibus ſanctis conuenit dicere, Dimitte nobis debita noſtra. Qui aũt cõfitetur debitum, non ſuperabundat ergo. ¶Item idem Auguſtin. libr. 1. retracta ca 19. dicit, Omnia mãdata implentur quãdo quicquid non impletur ignoſcitur. Vbi ipſe negat ſanctos impleſſe perfectè omnia mandata Dei, dicens. Magis ignoſcente Deo quàm implente homine &c. Item libr 9. confeſs. dicit Væ hominum vitæ quantumcunque laudabili, ſi remota miſericordia iudicetur

Argu. 4. *Paulus.* *Obiectio & eius reſponſio.* *Argu. 5.* *Primum* *Luc.* *Secundũ Matth.* *Tertium* *Auguſt.* *Quartũ.* *Quintũ.* *Auguſt.*

Iob. iuxta illud Iob. 9. Si etiam iuſtum quidpiam habuero, iudicem
Gregor. meum deprecabor. Et ibi Gregorius in morali. lib. 9. ca. 1. & lib. 8. capit. 13. 14. tractans præfata verba Iob. & libr. 4. & 5. ſæpius ad idem, & ſuper illud Iob. 15. & 25. Stellæ & cœli non ſunt mundi in conſpectu eius: ſæpius idem replicat dicens, quòd omnis noſtra virtus & iuſtitia poſita in examine iuſtitiæ Dei potiùs erit & apparebit iniuſtitia, vt panus menſtruatæ & vt macula lunæ &c.
Pſalmus. ſecundum Pſal. 142. In conſpectu eius non iuſtificatur omnis vi-
Auguſt. uens. ¶ Idem Auguſt. Nullus ſanctus fuit in hac vita ſine pecca
Ioannes. to. 1. Ioannis. 1. Si dixerimus quòd peccatum non habemus &c.
Hierony. Item Hierony. tractans contra Pelagium illud Pſal. 31. Beatus cui nō imputauit Dominus peccatū &c. & infrà, Pro hac orabit ad te omnis ſanctus &c. dicit. Quomodo eſt ſanctus ſi pro impietate ſua orat? Itaque ſancti per orationem & confeſſionem ſuæ impietatis merentur ſibi non imputari peccatum. ¶ Ex quibus omnibus patet antecedens probatum ſimul & conſequentia, quòd ſcilicet nulla ſunt merita aut opera bona ſanctorum ſuperabundā-
Obiectio tia. Quòd ſi dicatur quòd ſancti habentes aliqua venialia potuerunt plura facere quàm debuerunt. Contrà, quia opus bonum etiam optimè factum eſt veniale peccatum, ergo ſemper minus fecerunt, quàm debuerunt & peccauerunt. Antecedēs eſt beati Auguſtini vbi ſuprà, omnia mandata implentur.

Argu. 6. ¶ Sextò arguitur ad idem. Quia dato quòd ſint ſuperabūdantia merita & ſatisfactiones ſanctorum, non tamen prodeſſent nobis in theſauro Indulgentiarum, ergo conſequentia patet: & an-
Primò tecedens probatur quadrupliciter. Primò quia ſi merita aut ſatisfactiones Chriſti ſufficiunt pro prędicto theſauro, ergo ſuperfluè & vanè ſuperadduntur etiam merita aut ſatisfactiones ſanctorū, & cum iniuria meritorum Chriſti, ergo ſicut in ſacramentis nil faciunt merita ſanctorum cum meritis Chriſti, ita nec extra ſacra
Secundò. menta per Indulgentias eadem ratione. Secundò probatur idem antecedens. Quia merita ſanctorum indignè expenderentur per Eccleſiam ad ſolutionem pœnæ tantùm, quia ſolutio pœnæ eſt vi
Tertiò. liſsimum donum Eccleſiæ. Tertiò quia Eccleſia non piè ageret cum filijs ſuis relaxando pœnas. Caſtigare enim filios potiùs eſt
Quartò pietatis quàm remittere pœnas. Tum denique, 4. quia Galath. 6.
Paulus. Vnuſquiſque onus ſuum portabit. & 1. Corinth. 3. Propriam mercedem accipiet, ſecundum ſuum laborem.

¶ Septi-

¶Septimo principalter ad idem arguitur. Quia non videtur vnde ex ſacra ſcriptura eliciatur, ꝙ merita Chriſti & ſanctorum ſint theſaurus Indulgentiarum. Dicere autem ꝙ Eccleſia Rom. ſic decreuit, eſt exponere Eccleſiam irriſioni hæreticorũ, dum nõ poſſemus reddere rationem de noſtra fide: ergo.

¶Reſpondeo. Propter prædictas rationes tactas in argumentis Fran. Mayro. in. 4. diſt. 19. expreſsè tenuit & malè, ꝙ nullus eſt theſaurus Indulgentiarum de meritis aut ſatisfactionibus ſanctorum conflatus, quoad Indulgentias. Duran. in. 4. diſt. 20. affirmat quidem ex ſuperabundantibus meritis Chriſti conſtare theſaurum Indulgentiarum, ſed dubitat an de ſanctorum meritis aut operibus etiam conſtet præfatus theſaurus, & quia non conſtat (vt ipſe dicit) vtrùm ſancti voluerint pro nobis ſic ſatisfacere. Et ſumma Ang. titu. Indulgentia. ſequitur hanc opinionem Durãdi, quàmuis dicat ꝙ eſt Franciſci Mayronis. Et Turrecremata. q. 2. de conſecra. diſt. 1 latiùs arguit intendẽs probare etiam per multas autoritates doctorum ꝙ non eſt ponendus talis theſaurus ad Indulgẽtias concedendas per Papam diſtribuendus. Sed certè quomodocunq; & quicunq; aliter ſentiãt, quàm dictum eſt, erroneè ſentiũt vt ſuprà diximus, & eorum rationes ſuprà tactæ nil probant contra nos, ideo ad ſingula reſpondeatur. *Duran.* *Summa Ange.* *Turrecr.*

¶Ad quartum reſpondeo ſecundum Caieta. in quodlibeto vbi ſuprà diſtinguendo ly (remunerari) quia poteſt accipi dupliciter. Vno modo propriè, pro vt reſpondet ſub ratione meriti, & ſic remuneratio eſt pręmiũ ꝓ merito, vt meritũ eſt: & ſic ꝓpriè loquẽdo de merito cõceditur antecedẽs, ſed negatur cõſequẽtia. Quia merita ſanctorũ quãuis ſint pleniſsimè ſibi vltra cõdignũ remunerata & pręmiata, ita ꝙ ipſæ etiam eorũ ſuper abundantes ſatisfactiones, ſint pleniſsimè remuneratæ vel remunerãdę, ſeu pręmiãdæ (non enim facio vim in tempore præterito vel futuro, vt patebit) in ipſiſmet dumtaxat ſanctis ſicut & ipſimet ſibi ſolis meruerunt de condigno, & ita quicquid inde meruerunt totum eorum erit, ſiue ſit præmium eſſentiale ſiue accidentale. Nihilominus tamen prędicta remuneratio ſeu præmiatio pleniſsima ipſorum in ipſis facta ſeu facienda non tollit nec minuit vim aliam ipſorum, operum ſcilicet vim ſatisfactiuã pro ſe ſeu pro alijs. Quia talis vis ſatisfactiua ſeu ſoluere pro ſe ſeu pro alijs non eſt meritum, merces aut remuneratio quæcunq; , vt ſuprà in probatione ſecundæ *Ad quartũ.* *Caiet.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

particulæ, in hac quæſtione dictum eſt, quod etiam patet. Quia ſecundum Scotũ & ſequaces etiam in inferno poteſt quis ſatisfacere ſeu ſoluere pœnam temporalem debitam pro peccato mortali, iã quoàd culpam dimiſſo in hac vita, & etiam pro veniali nõ dimiſſo. Illa autẽ ſolutio nec eſt meritũ, neq; merces aut pręmiũ aut remuneratio aliqua vt patet. Similiter in purgatorio qui ſoluit debitũ ſuũ ſatisfaciendo ſeu potiùs ſatiſpatiendo per ignẽ purgatorij non meretur, neq; ſic ſoluendo remuneratur ſecundum omnes doct. ergo patet ꝙ aliud eſt ſoluere ſeu ſatisfacere pro debito ſuo vel alieno, aliud eſt mereri, præmiari vel remunerari. ¶ Sic in propoſito dico ꝙ omnes actus & pœnæ ſanctorũ pro quanto fuerunt meritoria ſunt pleniſsimè remunerata ſeu præmiata in ipſismet tantùm gloria eſſentiali ſeu accidentali etiã vltra cõdignũ, id eſt, vltrà quã ipſis ex natura operũ ipſorũ deberẽtur, quia ſic Deꝰ liberaliter ſtatuit. Et ſcdm hoc intelligitur illud ad Ro. 8 Nõ ſunt cõdignæ &c. quia præmiãtur & præmiabũtur vltra cõdignũ. Et de hoc præmio nil nobis cedit de operibꝰ eorũ directè in gloria. ¶ Imò & pro quanto talia opera fuerunt illis pœnalia etiam in ipſismet ſanctis dumtaxat remunerantur gaudio accidẽtali in gloria. Gaudebunt enim de hoc ꝙ plus paſsi ſunt quàm peccata ſua meruerũt. Vnde & laureolam ſeu palmam aut inſigne glorioſum habebunt de aliquibus paſsionibus huiuſmodi. Sed propter huiuſmodi & quaſcunq; alias remunerationes actus ille pœnalis nõ perdit aliam vim ſuam ſatisfactiuam, ſeu ſolutiuam pœnarum tẽporalium ſuarum vel aliorum, vt dictum eſt. ¶ Et cùm ſancti ferè omnes plus pœnarum paſsi ſunt quàm debebant pro ſuis peccatis: ergo illud abũdans manet pro ſolutione aliorum, quãuis quòad vim merendi ſint talia opera pœnalia remunerata in illis ſanctis. Imo & cùm continget ſatisfactionem ſuperfluã beati Laurẽtij ſoluere pro pœna debita Petri pœnitentis, iam Laurentius habebit in cœlo gaudium accidentalis glorię de hoc ſcilicet ꝙ ſatisfactio ſua ſuperabundans ſoluit pro alio pœnitente egente. Et ſic patet negatio primæ cõſequẽtiæ. ¶ Secũdo modo capiẽdo remunerationem largè, negatur antecedens vniuerſaliter vt iacet. Imò ſic dico ꝙ merita ſanctorũ, quòad aliquid ſcilicet quòad vim meritoriã ſunt pleniſsimè in ipſis tãtùm remunerata vel remuneranda quia quò ad hanc vim ſunt totaliter in ipſis tantùm remunerabilia; ſicut & ipſis tantùm fuerunt meritoria. Sed quò ad aliquid ſcilicet

Scotus.

Aliud eſt ſatisfacere, aliud remunerari.

Paulus.

Gaudiũ, atq; præmiũ ſanctorum.

ſcilicet quoad vim ſatisfactoriam ſeu ſolutiuam opera pœnalia ſu pererogatoria eorũ non ſunt remunerata totaliter in ipſis ſanctis dũtaxat, ex quo quo ad hoc nõ ſunt remunerabilia in ipſis ſtãte le ge, & hoc non ex Dei illiberalitate, ſed propter eorum excellen tiam, qui talibus ſatisfactionibus pro ſe non indiguerũt & quoad hanc vim ſatisfactiuam remanent in theſauro Eccleſiæ ſuprà di cto remuneranda in alijs egentibus, vt ſuprà dictum eſt, & ſic pa tet negatio antecedentis & conſequentiæ. ¶Quod ſi ad hoc re plicetur. Si eadem opera ſanctorum ſic largè remunerata ſunt in ipſis & in alijs modo predicto ergo nulla opera eorũ ſunt in ipſis irremunerata. Patet conſequentia. Quia ex quo omne in ipſis re munerabile ſcilicet opera meritoria iam in ipſis tantùm remune ratum eſt. Satisfactoria autẽ opera ſupererogatoria non ſunt remu nerabilia in ipſis vt dictum eſt ſed in alijs: ergo nulla opera ſancto rum remunerabilia in ipſis manẽt irremunerata in ipſis: ergo nil reponunt in theſauro Eccleſię. Reſpondeo negando conſequen tias omnes, quia quando dicimus quædam ſanctorum opera ſeu merita relicta irremunerata nõ fit diſtinctio operum quaſi quæ dam fuerint opera eorum remunerata, & quædam non, vt repli ca malè interpretatur, ſed fit diſtinctio conditionum etiam vni & eiuſdem operis ad hunc ſenſum, ꝙ ſcilicet opera ſanctorum in quantum ſunt meritoria ſint remunerata in ipſis ſanctis: in quan tum autem ſunt ſatisfactoria ſunt relicta irremunerata in ipſis ſan ctis, quo ad illud pœnalitatis quod ſupererogarunt, vt patet ex di ctis. ¶Quod ſi replicetur ſecundò ꝙ in ipſis ſanctis tale præmiũ accidentale ſatisfactorium eſt remuneratum vel recompenſatum in alijs bonis ſpiritualibus ſcilicet in abundantia auxilij ſpecialis in conſolatione ſpirituali. Item ſecundò, quia ipſi applicauerunt ſua ſatisfactoria pro viuis & defunctis amicis, benefactoribus &c. quando ea fecerunt: ergo nil reſtat reponendum in theſauro Ec cleſiæ. ¶Reſpondeo ad primum, ꝙ eſt verum quo ad vim meri toriam de congruo vel de condigno, ſecus quo ad ſatisfactoriã. Et ad ſecundum reſpondeo, id negando. Multa enim ſatisfacto ria reliquerunt non applicata pro ſe, ſed in theſauro Eccleſiæ pro communi bono indigẽtium vt ſuprà probatum eſt in tertia par te, & patet experientia de ſanctis præſentibus, quia ſic faciunt. Et ſic patet reſponſio ad primum argumẽtum.

Replica. *Altera re plica.* *Reſpon ſio ad pri mum.*

¶Ad

Ad quintum. ¶Ad quintum argumentum reſpondeo, concedendo antecedẽs ad hunc ſenſum, ꝙ ſcilicet vir ſanctus quatenùs ex ſuo libero arbitrio tantùm operatur, non impleuit ſufficienter, id eſt, ad intentionem præcipientis Dei mandata eius: & ſic conſiderando ſunt omnes debitores & peccatores pro aliquando & inutiles, & ſic cõceduntur, ſicut & procedũt ſanctorum autoritates adductæ ad hoc propoſitũ. Sed quia nos non ſic loquimur in hac quæſtione, ideo ſimpliciter negatur conſequentia, quamuis ſecũdum quid ſeu cũ addito, ſcilicet ꝙ ſancti, conſiderati ex ſe tantùm ſine gratia Dei, nil reliquerunt pro theſauro Eccleſiæ, concedi poſsit conſequentia non tamen abſolutè & ſimpliciter loquendo. Nam abſolutè et ſimpliciter negatur antecedens & conſequentia. Quia ſancti conſiderati vt tales ſcilicet vt ſancti, & per conſequens vt ex gratia ſpiritus ſancti moti operantes, benè impleuerunt mandata Dei ſufficienter, & ſæpe ſupererogatoriè in ijs quæ eos obſeruaſſe laudamus. Et ſic abſolutè & ſimpliciter & formaliter loquendum eſt. Et ſic reliquerunt pro theſauro Eccleſiæ & non ſunt debitores ſed potiùs digni gloria de lege. *Ioan.* 1. Ioan. 3. Omnis qui natus eſt ex Deo, non facit peccatũ &c. *Paulus.* In quo clamamus abba pater. &c. 2. Thimoth. 4. Repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ &c. & hoc modo nos loquimur híc & in hac materia. *Reſponſio ad autorit. Lu.* ¶Ideò hoc modo ad illud Luc. 17. Serui inutiles ſumus, reſpondeo quòd ibi quod debuimus fecim⁹ ſatis oſtenditur ſeruaſſe mandata ſufficienter, & talis licèt aliquãdo, quãdo ſcilicet nõ ſupererogatoriè operatur ſit inutilis, id eſt, non ſupererogans vltra debitum, ſed ſolùm quod debuit faciens, non tamen ideò dicitur citra aut minus feciſſe, quàm debuit. Vnde ex hac autoritate nihil aliud habetur, niſi ꝙ ſancti ex hoc ꝙ ſolùm impleuerunt præcepta Dei, non ſupererogauerũt, cum quo tamen ſtat, ꝙ & ſufficienter mãdata implere & inſuper ſupererogare potuerunt, & eſſe ſerui Dei vtiles ſibi ipſis, & nobis in domo Dñi ad theſaurum Eccleſiæ ſupaddẽtes. Vel dicũtur ſerui inutiles ſcilicet Deo, qui nullius eget, ſed tota vtilitas ſanctorũ operũ eſt ipſorum ſeruorũ Dei, Deo ſeruientium, ad vtilitatem non Dei, ſed ipſorum ſanctorum, quod eſt contra conditionem ſeruorum mũdi, ſeruientium ad vtilitatem dominorũ ſuorum. *Ad Mat.* ¶Ad illud Math. 25. reſpondeo quòd oleum quod fatuæ petebant & prudentes virgines ſibi ex ſe ipſis non ſufficere timuerũt, ſpectat ad conſciẽtiam meriti, non ad pœnalitates, de quibus hic agimus. *Ad tertium.* ¶Ad tertium

tium reſpondeo, ꝙ impium eſt dicere quempiam obligari à Deo ad aliquid quòd vel quomodo eſt ſibi pro tunc impoſsibile ſimpliciter, & anathema eſt ſecũdum Hieronymũ, & etiã falſum eſt aliquem teneri diligere Deum quantum poteſt, ſic ſcilicet quòd omittẽdo aliquid ſupererogatorium, aut quod poſſet facere, peccet. Nam conſilia quæ tamen quis poteſt facere, non cadunt ſub præcepto, vt patet. Quod autem tenemur diligere Deũ toto corde & ſemper &c intelligitur quòd nil contrarium Dei dilectioni fiat, corde, mente, & opere, & quòd parati ſimus habitualiter ſeu virtualiter ad ipſum actualiter diligendum & ſeruiẽdum, dũ tempus neceſsitatis id exegerit. Et quòad actualem dilectionem oſtẽditur non quomodo id neceſſariò debeat fieri ſemper, ſed quò tendere debemus, ſecundum Auguſtinum. ¶ Ad quartum dico quòd ſancti per martyrium extra articulum neceſsitatis faciũt plus quàm debent, quia tunc ſupererogant, & rurſus in articulo neceſſitante ad martyrium pro confeſsione fidei ſupererogant ſæpe quòad vim ſatisfactiuam, dum plus patiũtur volũtariè, quàm pro ſuis peccatis debent. ¶ Ad quintum ad autoritates Auguſtini, & docto. reſpondeo quòd intelliguntur ꝙ ſancti conſiderati ex ſe ſine gratia Dei, ſunt debitores & peccatores, etiam ſi quid faciũt laudabile & optimè & iuſtè ſecũdum humanam iuſtitiã, tamen non implent mandata Dei ad eius intentionem, id eſt, meritoriè vt ſuprà dictum eſt, ſeu quòd aliquando peccauerunt, & ꝙ Deus abſolutè ex rigore iuſtitiæ poteſt ab eis exigere quam per legẽ poſitam exigit miſericorditer. Sed cum hoc ſtat ꝙ ex diuina gratia operando ſupererogent, & de iuſtitia legis poſitæ mereantur ſibi non imputari ſuos defectus, & mereantur gloriam ſupererogatoriè. ¶ Vnde illud vltimũ dictum ibidem, ꝙ ſcilicet opus optimè factum eſt peccatum ſi intelligatur cũ limitatione, ſcilicet ex parte noſtra tantùm ſine gratia eſt peccatum, id eſt, defectuoſum ad meritum conceditur. Si autem intelligatur ꝙ opus bonum moraliter tantùm ſine gratia ꝙ eſt peccatum corã Deo omiſsiuè & imputabile ad penam ſeu culpabile aut malũ, certè hoc eſt omnino falſum, ſecũdum omnes catholicos & philoſophos. Nõ enim ſub noua culpa tenemur ad intentionem præcipientis: neq; tenemur omnia opera bona ſemper referre in vltimũ finem, aut operari ex gratia ſeu charitate. Si vero intelligatur ꝙ ſimpliciter & abſolutè & non ſecundum quid ex nobis tantùm omne opus bonũ

Hierony.

Quomodo tenemur Deũ diligere.

Auguſti.

Ad quartum.

Ad quintum.

opti

Caieta. optimè factum etiam propter Deum in gratia eſt peccatum venia le, certè eſt impia hæreſis Lutherana (vt benè agit de hoc Caieta. vbi ſuprà, & in. 2. quodlibeto in reſponſione. 14. vbi etiam declarat, & ſaluat quædam dicta ſua. in. 2. 2. q. 33. arti. 3. & q. 83. artic. 3. ea concordando) quod patet. Quia beata virgo nunquàm peccauit etiam venialiter, &. 1. Ioan. 3. Nat⁹ ex Deo nō peccat &c. Illud *Ioannes.* autem Ioan. 1. Si dixerimus ꝙ peccatum non habemus &c. & ꝙ omnes ſancti dum viuunt, orare poſſunt, Dimitte nobis debita noſtra &c. non intelligitur ꝙ ſemper, & pro ſemper habuerunt peccatum aliquod veniale, coæuum: quandoq; enim ſine omni peccato etiam veniali fuerunt, ſed intelligitur ꝙ quandoq; peccauerunt, & quod notabile tempus ſine aliquo veniali non tranſierunt, niſi ſpeciali Dei gratia præuenirentur, vt beata virgo, ided orare poſſunt pro illo peccato quandiu viuunt. di. Pater nr̄ &c. Et ſic patet reſponſio ad ſecundum argumentum. De his vide latiùs apud magiſtrum de Vega de iuſtificatione. li. 11 per totum & *Fra. Andreas Vega.* ꝑcipuè ca. 24. 36. 37. 38 &c. vbi optimè declarat id Gregorij ſ. omnes virtutes & merita noſtra ſunt vitia ſi in conſpectu Dei in rigore iuſtitiæ iudicentur: quia ſcilicet omnia bona opera noſtra ad eam puritatem & ſanctitatem exacta: qua Deo deberemus ſeruire quāq; Deus poſſet ex rigore à nobis exigere, tum ꝑpter ſuā excellentiam & dignitatem, tum propter ſua in nos beneficia, certè vitia & defectuoſa eſſent & peccata.

Reſponſio ad ſextum. ¶ Ad ſextum argumentum reſpondeo negando antecedens. Et ad primam eius probationem reſpondeo negando vtramq; conſequentiam ibi poſitam. Dico enim ꝙ appoſitio meritorum ſeu ſatisfactionum ſanctorum extra ſacramenta in Indulgentijs ſeu in theſauro Indulgentiarum cum meritis Chriſti conſonat diuinæ *Paulus.* diſpoſitioni non quidem quod inſufficiens ſit Chriſti ſatisfactio ſola, ſed propter duo. Primò, vt ſic honorentur ſancti & eorū merita. 1. Corinth. 3 Adiutores Dei ſumus, ſicut propter honorem ſuarum creaturarum vult Deus eas ſecum coagere naturaliter, licèt ipſe Deus ſolus ſufficiat, vt habetur communiter à docto. in. 2. diſt. 1. & 37. Secundò vt Chriſti membra ſimilentur ſuo capiti Chriſto. Videmus enim diuinam prouidētiam diſpoſuiſſe quod *Multiplex ſanctorū cura.* omnia Chriſti membra præſertim præcipua ſibi aſsimilarentur, quantùm fas eſt Quia ſcilicet ſunt quidam ſancti aliorum curatores, quidam doctores, quidam pro alijs merentur de congruo

guo tantùm, quidam pro alijs impetrant. Ita & quidam ſunt alienarum pœnarum ſatisfactores, vt aſsimilentur Chriſto, etiam in hoc quod pro alijs paſſus eſt, ad Colocen. primo. Adimpleo ea quæ deſunt paſsionibus Chriſti &c. ¶ Alij etiam addunt aliam tertiam cauſam, dicentes quòd licèt paſsio Chriſti ſit infinitè ſufficiens, tamen eſt finita quò ad efficaciam. Quia ſcilicet finitus gradus gratiæ & ſatisfactionis applicatur in ſingulis ſacramentis: & ſic per paſsiones ſanctorum creſcit theſaurus Eccleſię quò ad efficaciam Indulgentiarum. Ita ſcilicet ꝙ ſi pro certa cauſa poteſt concedi vnus annus Indulgentiæ virtute paſsionis Chriſti, iam virtute eius & paſsionum ſanctorum poteſt concedi plus, putà duo anni. Sed certè hæc cauſa ſeu ratio non mihi ſatiſplacet. Quia finita efficacia finituſq; gradus participatus in ſacramentis & ſacramentalibus & in Indulgentijs non prouenit ex quantitate theſauri: aut ex hoc ꝙ ſit determinatus tantus gradus illius theſauri à Deo tali operi aut tali ſacramento ex opere operato: ſed ex diſpoſitione participantium, & ex alijs cauſis & conditionibus adiunctis tali actui ſacramentali, ſecundum Abulenſem ſuper Matthæum, capit. 16. quæſtione. 47. & ſecundum probabiliorem opinionem, licèt beatus Thomas & aliqui alij doctores oppoſitum dicere videantur, vt de hoc latiùs egi libro. 5. in noſtro Quæſtionario. quæſtione ſecunda de valore miſſæ, & ſic patet quòd & quare merita ſanctorum faciunt theſaurum Indulgentiarum cum meritis Chriſti extra ſacramenta: theſaurus autem ſacramentorũ ſit ſolùm ex meritis Chriſti, ſicut & ab eo ſolùm ſunt inſtituta, & virtute meritorum eius ſolùm habent efficaciam, & ſic patet reſponſio ad primam probationem antecedentis. ¶ Et ſi rurſus quæratur ad quid vtilis erit tanta ſuperabundantia ſatisfactionum Chriſti & ſanctorum eius, quanta ſecundum prædicta ſupererit poſt vniuerſale iudicium quando nulli amplius proderit, dum pro nullo quis amplius ſoluere poterit pœnam debitam pro peccatis, reſpondeo quòd hoc ipſum quod eſt merita ipſius Chriſti & ſanctorum vt ſatisfactoria tam excellenter ſuperare omnes pœnas quæ fuerant ſoluendæ, eſt ad gloriam Chriſti & omnium ſanctorum, & ad commendandam liberalitatem ſaluationis electorum & eorum copioſam redemptionem. Nam talis ſuperabundantia meritorum & remediorum teſtatur clarè, quòd non ex illiberalitate

Paulus.

Abulen.

S. Thom.

Supabundantia ſatisfactionum Chriſti & ſanctorũ poſt iudicium in gloriã Chriſti et ſanctorũ cedet.

Dei,

Dei, aut ex inſufficientia ſatisfactionum Chriſti & ſanctorum & aliorum remediorum damnati ſunt reprobi, quaſi ſolis electis illam ſuffeciſſent, ſed ex eorum propria iniquitate reprobi dānati ſunt, pro quibus ſufficiens adhuc remanet ſatisfactio ſi diuina miſericordia tunc eam applicare vellet, ſi & ſtante lege ſic fieri deceret.

Ad ſecūdam. ¶ Ad ſecundam probationem eiuſdem antecedētis reſpōdeo ꝙ digniſsimè ea expendit Eccleſia dum ſatisfactoria tantùm pro ſatisfactore, ad eius gloriam accidentalem & vtilitatem egentium expendit. Non enim poſſunt digniùs expēdi, & licèt remiſſio temporalis pœnæ in comparatione ad dona gratiæ ſit vile donum, eſt tamen proportionatum meritis ſanctorum, vt ſunt ſatiſfactoria, quia vt ſic nō ſunt, niſi exolutiua pœnarum tēporalium.

Ad tertiam, ¶ Ad tertiam probationem antecedentis reſpondeo, ꝙ inde pijſsimè mater Eccleſia ſuis filijs remittit, quos Deꝰ ex rationabili cauſa in adoptionis filios computauit. Non enim in omni actu debet mater punire filium, ſed omnia tempus habēt alioqui non deberet peti aut fieri miſericordia & remiſsio pœnarum in ſacramentis nec extra ſacramenta, quod abſit.

Ad quartam. ¶ Ad quartam probationē eiuſdem antecedentis ex illo. Galat. 6. Vnuſquiſq; onus ſuum portabit &c. reſpondeo, ibi loquitur Paulus de mercede ſeu remuneratione propriè ſumpta ſcilicet quæ reſpondet operi meritorio, vt meritorium eſt (quod & nos cōceſsimus ſæpe vbi ſuprà in reſpōſione ad primum) non autem loquitur de vi ſatisfactiua ſeu de pœnarum remiſsione, de qua nos hic agimus, & dicimus ꝙ vnius ſatisfactio poteſt valere alteri per viam Indulgentiæ, vt de hoc latiꝰ infrà in reſponſione ad octauū argumentum principale habetur quomodo vnius ſatisfactio poteſt alteri valere.

Reſponſio ad autoritatem Pauli.

Reſp. ad ſeptimū. ¶ Ad ſeptimum argumentum reſpondeo, ꝙ licèt non expreſsè, benè tamen innuitur in ſacra ſcriptura pariter iūcta ratione recta per fidem illuminata & fundata ꝙ iſte theſaurus Indulgentiarum habetur vt ſuprà probatum eſt ratione & autoritatibus ſcripturæ & doctorum & in his fundata eſt Eccleſia Romana ad ſic decernendū rationabiliter facto & verbo, vt in dicta Extrauagan. Cle. 6. Vnigenitꝰ. de pœ. & re. dictum eſt ſuprà, & alibi ſæpius Nolle autē acquieſcere tot rationibus & autoritatibus eſt mentis indiſciplinatæ. Oportet enim ex primo Ethic. virum docilem in morali Philoſophia & Theologia non quærere certitudinem Mathematicam, ſed ſecundum quod in tali ſciencia probatur. Nunc autem

Ariſtot.

regula

regula fidei eſt ſacra ſcriptura & Eccleſiæ ſeu concilij determinatio, quæ non poteſt eſſe erronea, & communis catholicorum doctorum conſenſus, quibus qui non credit certè regulam & terminos talis facultatis excedit, hæreticumq; ſe comprobabit ſecundũ Hierony. vbi ſuprà ad Damaſum Papam, & prædicta ſufficiunt ad ſufficienter rationem reddendam, de ea quæ in nobis eſt fide. *Fidei regula Eccleſiæ vel Concilii determinatio.*

¶Octauo principaliter contra eandem tertiam particulã præcipuè contra ly (ex ſatisfactionibus ſanctorum) arguitur. Quia ſatisfactio vnius non poteſt valere alteri viuo aut defuncto. ergo cõſequentia patet. Quia fundamentalis ratio, & ſuppoſitio theſauri Indulgẽtiarum, eſt ꝙ ſatisfactiones Chriſti & ſanctorum poſsint prodeſſe ijs, quibus per Indulgentias applicantur, vt patet ex ſuprà dictis. Sed ſi non poſſunt prodeſſe alijs, ergo ſequitur ꝙ theſaurus Indulgentiarum nõ colligitur, nec poteſt conſtare ex ipſis. *Hierony.* *Argu. 8.*

¶Antecedens autẽ probatur quadrupliciter ꝙ ſcilicet ſatisfactio vnius non poteſt prodeſſe alteri. Primò quia Deus non requirit ſatisfactionem quaſi delectatus in pœna. Eſaiæ. 1. Heu cõſolabor ſuper hoſtibus meis ſecũdum gloſs. ibidem, Deus quaſi inuitus punit more patris & punit & dolet, ſed requirit pœnam vt medicinam & remedium peccati, & vt antidotum contra culpam. Nunc autem medicina nõ ſanat ægrotum, niſi ipſi formaliter hæreat, vt ſuprà in principio huius quæſtionis dictum eſt, ergo ſatisfactio vnius non poteſt eſſe medicina alterius, nec prodeſt illi. *Primò* *Eſaiæ.* *Gloſſa.*

¶Secundò probatur idem antecedens. Quia ſicut contritio & confeſsio vnius non valet alteri, ergo ita nec ſatisfactio. Patet conſequentia. Quia ex quo ſunt partes pœnitentiæ iam videtur eadẽ ratio de omnibus, & quia ſicut non valet Indulgentia cõtra præceptum ſoluẽdi debitum pœnæ. Matth. 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ, ex quo ad ſatisfactionem ita tenemur ſicut ad contritionem & confeſsionem, ergo. *Secundò.* *Matth.*

¶Tertiò probatur idem antecedens. Quia. 1. Corinth. 3. Vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum proprium laborem. & Matthei. 16. & 2. Corinth. 5. Omnes ſtabimus ante tribunal Chriſti, & recipiet vnuſquiſque prout geſsit in corpore ſuo, & Apoc. 14. Opera illorum ſequũtur illos. & Pſal 61. Tu reddes vnicuiq; iuxta opera ſua, eſt ad idẽ & Deuter. 25. Pro menſura delicti, erit plag. mo. &c. & Ezechi. 14. Ipſi ſoli liberabuntur &c. Nunc autem ſi vnus poſſet pro alio ſatisfacere iam redderet Deus ſecundum opera aliena, & non ſoli *Tertiò.* *Paulus.* *Matth.* *Apoc.* *Pſal.* *Deuter.* *Ezechi.*

iuſti liberarent animas ſuas ſed & peccatores per opera aliorum; quod eſt contra præfatas autoritates, ergo. ¶ Quarto probatur *Quartò.* idem antecedens. Quia Deus decreuit punire hic vel in purgatorio perſonam ipſiuſmet peccãtis poſt culpam iam dimiſſam, ergo quicquid ſatisfactionis per alium pro illo fiat, nil illi proderit. Antecedẽs patet. Quia ſtante lege, ipſemet peccator tenetur hic vel in purgatorio ſatisfacere pro ſuo peccato, ſecundum communiter doct. Conſequentia autem probatur dupliciter. Primò quia aliàs eſſet mutatio in Deo, ſi alio ſatisfaciente pro illo nõ puniretur ipſe peccator hic vel in purgatorio, vt decreuerat Deus. Secundò, patet conſequentia autoritate *Gregor.* Gregorij. libr. 6. morali. cap. 12. Cũ ſuperna indignatio ſeſe, vt ita dixerim, medullitùs mouet, hanc oppoſitio humana non remouet, nec cuiuſlibet deprecatio ſe vtiliter obijcit, cum ſemel aliquid ab intimis quaſi iraſcẽdo diſpoſuit. Quod & probat de Moiſe, qui non potuit ingredi terram promiſsionis propter peccatum diffidentiæ, iuxta petram *Hierem.* Oreb, & habetur. 23. q. 4. Nabuchodonoſor. Item Hieremiæ. 7. *1. Regũ.* & 12. ca. Tu ergo noli orare pro populo hoc. &c. & 1. Reg. 3. Por*Gloſſa.*rò triũphator Iſrael non parcet & gloſſ. Hiero. & Gregorij ſuper *Hierony.* Hieremi. 11. eſt ad idem, ergo.

Gregor. ¶ Reſpondeo ad octauum argumentum principale. Sed priùs *Reſpõſio ad. 8. argument.* nota quòd in hoc argumẽto tangitur difficultas, ſcilicet vtrùm vnus pro alio poſsit ſatisfacere & quomodo. Ad quam dicitur cõmuniter & benè ꝙ ſic, maximè ſi vterq; ſit in gratia. Ratio, quia charitas facit omnia communia, quodque adiutoriũ vnius proſit *Symbolũ* alteri ad id quod de lege valere poteſt. Et ad hoc facit articulus fi*Paulus*dei Credo ſanctorum cõmunionem: & Galath. 6. Alter alterius onera portate: & in hoc non eſt dubium, quia & hinc valent ſuffragia pro defunctis, & ad idem ſunt communiter doctores in quarto diſtinctio. vigeſima, & etiam vigeſima quinta.

¶ Sed vtrùm talis ſatisfactio proſit & valeat ex iuſtitia legis infallibiliter quò ad totum ſuum fructum, an ſolùm de decentia, ſunt opiniones. Nam communis opinio in quarto diſtin. 16. 20. *Adrian.* & Adrian. in quarto de ſatisfactione, & de Indulgentijs. tenet ꝙ ſatisfactio exiſtentis in gratia facta pro alio viuo ſimiliter in gratia exiſtente valet ei ex iuſtitia legis poſitæ à Deo & eius pacto infallibiliter, non ſecùs ac ſi pro ipſomet ſatisfactore fieret: licèt nõ in tanta quantitate, nec ad tantum effectum ſatisfactionis pœnarum

rum

rum ac ſi ipſemet faceret pro ſe ipſo,idque ratione ſuprà dicta.

¶Alia eſt opinio clariſsimi doctoris Medina magiſtri mei in codice de oratione, quæſti. vigeſima quinta. & aliqualiter in codice de ſatisfactione, quæſti. ſecunda.& quæſt.quinta.vbi tenet quòd nullus etiam exiſtens in charitate poteſt pro alio ſimiliter in charitate exiſtente in hac vita vel in purgatorio ſatisfacere de iuſtitia legis poſitæ aut pacti diuini iam poſiti, ita quòd Deus ipſe infallibiliter talem ſatisfactionem acceptet aut debeat acceptare, ſicut acceptat ſatisfactionem aut opus meritorium ad gloriam pro ipſo operante,ſed ſolùm ex decentia & liberalitate acceptat & eſt ſatisfactorium tale opus pro eis, pro quibus quis ſatisfacere intendit,aut ex merito congrui,aut per viã liberalis impetrationis, quæ dicitur iuſtitia largè ſeu iuſtitia decentiæ, quia ſcilicet Deum decet eiuſque iuſtitiam mixtam cum miſericordia & liberalitate tale opus ſatisfactorium acceptare, ſicut & condeſcendere ſuis amicis in ſuis iuſtis petitionibus & obſequijs eorum. Et ratio eius eſt. Quia nuſquàm legitur talis lex aut Deum generaliter promiſiſſe ſe talem ſatisfactionem pro alio acceptaturum. Item quia ſi ſecundum legem humanam aliquis crimino ſus deberet ex ſententia iudicis centum flagellis flagellari:& vnus alius volens illum ab illa pœna liberare in ſe ipſo etiam iudice ſciente illa centum flagella ſpontè ſuſcipiat,certè non ſatisfacit iudici de iuſtitia legis. Quia iuſtè poteſt iudex concedere contra præfatum criminoſum,volens quòd à iuſtitiæ tortoribus ſecundum leges flagelletur. Ita in propoſito,cum peccator ob culpam iam dimiſſam ſit ſecundum legem Deo debitor pœnæ ſeu vindictæ temporalis per ſe ipſum,vel per tortores Dei hic vel in purgatorio exequendæ,in quam fuerat pœna æterna commutata, ideò ſi quis pro alio ſua ſponte aliquid pœnale opus aſſumat non cedit illi in ſolutum de iuſtitia legis. Quia non eſt illa pœna, nec illo modo quam ex lege pro peccato dimiſſo debebat.Ideo & liberum eſt Deo iudici ſupremo ex gratia ſua illam pœnam in toto vel in parte loco debiti acceptare & non acceptare ſine vlla vllius legis aut pacti aut iuſtitiæ iniuria. ¶Neque obſtat dicere, quòd ſi vnus ſoluat debitum pecuniarium pro alio debitore, de iuſtitia cedit in ſolutum, nunc autem cum opus pœnale vel ſatisfactorium ſit ſolutiuum pœnæ debitæ, ergo de iuſtitia legis cedit in ſolutum pro alio ſaltem viuente exiſtente in gratia. Nam

Medina.

ad id reſpondetur negando conſequentiam. Quia non eſt ſimile de debito reali & de debito pœnali ob delictum maximè quod homo debet Deo. Nam primũ eſt tale q̄ per quencunq; debitoris nomine ſoluatur, res eſt ad æqualitatem redacta, & ſic cedit in ſolutum: debitum aũt pœnale ob culpam non ita manet de rigore iuſtitiæ ſolutũ, niſi per ipſum debitorem, & eo modo quo debetur ſoluatur, vt dictum eſt. ¶Quòd ſi dicatur Deum promiſiſſe talem ſatisfactionem pro altero acceptare ſi vterq; ſit in charitate, vt patet Galat. 6. Alter alterius onera portare &c. &. 2. Machab. 12. Sācta & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare &c. ergo de iuſtitia legis valet, reſpondeo id negando. Nam ex dictis autoritatibus nil aliud habetur, niſi q̄ vtile & ſalubre eſt ſatisfacere pro proximis, & eorũ onera portare: cum quo ſtat q̄ id valeat & acceptetur non de rigore iuſtitiæ, ſed illud committendo diuinæ liberalitati, ſicut & bona quæ fiunt pro exiſtentibus in peccato mortali, & quæ ipſi peccatores faciunt pro ſe ipſis, quibus vtique valent, & ſunt vtilia ex decentia tantùm diuinæ liberalitatis, & ſuffragia quæ fiunt pro animabus purgatorij valent eis in toto vel in parte ſecundum beneplacitum miſericordiæ Dei, & hac iuſtitia decentiæ ſumus certi q̄ ſatisfactio & bona opera vnius pro alio facta valent plus vel minus ſecundum cuiusq; ſuſcipientes dignitatem, & Dei liberalitatem ad id, ſic tenet prædictus doctor. ¶Et ita demùm (ſaluo meliori iudicio) videtur q̄ hæc opinio clariſsimi doctoris Medina eſt vera, vt ſonat, de ſatisfactione vnius pro alio exiſtente in gratia hic vel in purgatorio, q̄ ſcilicet illi valet ſolùm de congruo, vt dictum eſt. Opinio aũt communis eſt vera ſolùm de ſatisfactione facta pro ſe ipſo, quia de tali ſatisfactione pro ſe ipſo quò ad culpam & etiam quò ad pœnam habetur Matth. 3. Facite fructus dignos pœnitentię, ſecũdum Gregori. & communiter docto. licèt ſecundum alios intelligatur ſolùm quò ad culpam. Item quia pœna temporalis pro peccato iam quò ad culpā dimiſso debetur Deo ſoluenda hic vel in purgatorio, & non in purgatorio tantùm, nec in hac vita tantùm, quia nulla lex videtur ad id adſtringere, ſecundum Scotum. Item quia ſatisfactio hæc pertinet aliquo modo ad ſacramentum pœnitentiæ cuius eſt tertia pars, & per conſequens videtur q̄ ſi fiat pro ſe ipſo in hac vita, iam habet ſuũ effectum de iuſtitia legis ſicut & aliæ partes huius ſacramenti, ergo. ¶Indulgentiæ autem viuorum licèt habeant

Paulus. *Machab.* *Matth.* *Gregor.* *Scotus.*

habeant vim ſatisfactiuam pro alijs, quibus ſcilicet conceduntur, tamen ſatisfactio earum habet vim de iuſtitia legis quantum ſonant, ſi ſint ritè conceſſæ, quia pro eis eſt lex ſpecialis, Matth. 16. Quodcunque ſolueris &c. & Ioan. 20. Quorum remiſeritis peccata &c. & quia ſuccedunt loco ſatisfactionum pœnitentialium, vt habetur in cap. Cum ex eo. de pœn. & re. vt ſuprà. q. 1. & infrà. q. 6. & 17. latiùs habetur. Secus autem de Indulgentijs per modũ ſuffragij, quò ad defunctos, de quibus infrà. q. 13. & 14. ¶ Quibus ſuppoſitis, iam reſpondeo ad tertium argumentum ſuprà poſitũ, negando antecedens: & ad eius primam probationem negatur conſequentia. Et ratio eſt, quia falſum eſt quod ibi videtur preſupponi, ꝙ ſcilicet Deus vult noſtras pœnas ſolùm vt nobis medicinales, nam eas etiam exigit, vt per eas ſatisfiat ſuæ iuſtitiæ diuinæ propter offenſam, vt non maneat peccatum impunitũ, vt patet. Quia in purgatorio pœna non eſt iam medicinalis ipſis animabus ſed ſolutiua debiti ſecundum iuſtitiã, ergò quò ad hanc rationem ſatisfactio habet rationem & vim ſolutionis pro quò fit, vt dictum eſt. ¶ Ad ſecundam probationem antecedentis reſpondeo, negando conſequentiam Et ratio eſt, quia ſecundum Bonauenturam, & Adrianum vbi ſuprà, Contritio & Confeſsio ordinantur, vt quis reponatur in ſtatu gratiæ principaliter, vt ſic conſequenter bona vnius ratione charitatis poſſint alteri communicari & ſatisfactio conſequitur, quia ergo fundamentum huius cõmunicationis eſt gratia ſeu charitas: ideo non eſt ſimile. Alia etiã ratio diſcriminis eſt, quia per ſatisfactionem, vt talis eſt, & vt ſolutio pœnæ debitæ eſt nullus meretur, neque medetur, neque efficitur bonus, vt ſuprà in principio huius quæſtionis habetur Per contritionem autem ſic & per confeſsionem, vt patet. Ideò hæc non proſunt, niſi ipſi operanti, nec poſſunt alteri directè applicari quò ad hoc. Satisfactio verò ſic quò ad ſuam vim ſolutiuam debiti, vt dictum eſt. ¶ Item eſt alia ratio diſcriminis: quia. ſ. eſt obligatio tantùm perſonalis ad contritionem & cõfeſsionem ided non poteſt per alium, neq; per Indulgentias ſuppleri vel adimpleri. Obligatio autem ad ſatisfaciendum non eſt de iure diuino ſolùm perſonalis abſolutè ex natura ſua, ſed ſolùm eſt alternatiua. ſ. aut per ſe, aut per aliũ hic vel in purgatorio, vt Deo placuerit acceptare, vt dictum eſt, ergo patet differentia & ratio negationis illius conſequentiæ Et per hæc patet reſponſio ad id quod ibidem

Matth. *Ioannes.* *Ad tertium.* *Reſponſio ad ſecũdã probationem antecedẽtis.* *Bonauẽ.* *Adrian.* *Contritio & cõfeſſio.* *Secunda ratio.* *Tertia.*

ſubinfertur, q. ſ. ſicut non valet Indulgentia contra præceptum ſoluendi debitum contritionis &c. & ad illud Matth.3. & Luc.3. Facite fructus dignos pœn. dico q non eſt ad propoſitum. Ibi em ſi obligatoriè intelligatur, loquitur de pœnitentia interiori contritionis neceſſariæ ad ſalutem ſimpliciter, ſcilicet vt grauiora peccata grauius licet non intenſius diſpliceant, & debita cautela contra recidiuum apponatur, vt innuit Chryſoſt. lib. 1. de compunctione cordis. Si autem de ſatisfactione etiam intelligatur ſecundum Grego. & doctores, intelligitur proportionabiliter, vt ſcilicet quatenus eſt medicinalis per ipſummet fiat, quia non poteſt per alium. Quatenus autem eſt ſolutiua pœnæ debitæ & poteſt per alium ſuppleri, ſuppleatur vt oportet. Itaque ſecundum naturam cuiuſque operis fiat dignus fructus pœnitentiæ per ſe & per alium. Et ſic patet q ſatisfactionē pœnalem poteſt homo hic vel in purgatorio per ſe vel per alium facere, niſi ſit iniuncta ſpecialiter à ſacerdote in confeſsione, & acceptata à pœnitente. Tunc enim ex præcepto Eccleſiæ tenetur pœnitens implere per ſe vel per alium de licentia tamen ſacerdotis. Per Indulgentias autē omnis ſatisfactio poteſt impleri, vt infrà. quæſt.7. quæſt.8. latiùs de hoc.

Chryſoſt.

Ad tertiam. *S. Thom.* *Adrian.* *Caieta.*

¶ Ad tertiam probationem antecedentis reſpondeo tripliciter. Vno modo ſecundum Tho. in 4. diſt. 45. & Adri. in materia de Indulgentijs, & Caieta. & communiter doctores q omnes illæ autoritates Matth. 16. & 1. Corinth. 3. & 2. Corinth. 5. & Apocalyp. 14. & Pſal 61. intelliguntur quò ad pręmium eſſentiale vel accidētale reſpondens ipſi bono operi, prout eſt meritorium, aut de meritorium: non autem quò ad vim ſatisfactiuam, quod alijs verbis ſolet dici q loquuntur quò ad ſtatum hominis, nō quò ad accidentia illi, putà quia non loquuntur quò ad vim ſatisfactoriā vt ſuprà & in reſponſione ad quintum argumentum principale dictum eſt.

Secunda ratio. *Roffen.* *Paulus.*

¶ Secundo modo clariùs reſpōdeo ſecundum Roff. ſub articulo 17. &c. vſque ad 22. quòd intelliguntur illæ præfatæ autoritates de retributione finali in alia vita, ſi homo dum eſt in via vel in purgatorio, non aliunde iuuatur. Si enim homo eſt in ſtatu quo iuuari poteſt hic vel in purgatorio, certè per Indulgentias, & per alias vias poteſt ei fieri relaxatio pœnarum per ſatisfactiones aliorum pro ipſo. Quia ſic cōceſsit Chriſtus, & ſuaſit Paulus ad Galath. 6. Alter alterius onera portate. Alioqui ſi præfatæ autoritates ſic nudæ ſine ſuo bono intellectu & ſuppletione præfata

fata

ſita ſumpta ex ſcriptura & recta ratione intelligerentur, vt hæretici eas intelligunt, certè ſequeretur eadem ratione quòd nec per ſacramenta poteſt fieri remiſsio culpæ aut pœnæ, virtute paſsionis Chriſti, & quòd Chriſtus nunquam remiſit propriè peccata noſtra, quod eſt hæreticum & contra illud, Quorum remiſeritis peccata &c. Ioan. 20. & Matth. 16. Quodcunque ſolueris ſuper terram. &c. ¶ Alio tertio modo reſpondeo ſecundum Bonauenturam, vbi ſuprà, quod charitas facit aliena opera eſſe ſua, maximè quando charitas voluntariè quod ſuum eſt alteri donat rationabiliter donabile, vt in propoſito quò ad vim ſatisfactiuam contingit propter communicationem membrorum in eodem corpore myſtico, vt ſuprà dictum eſt. *Tertia ratio. Bonauē.*

¶ Ad illud Ezechi. decimo quarto, reſpondeo ſimpliciter ſecũdum Adrian. vbi ſuprà, quòd procedit de pœna ſeu punitione huius vitæ, quam Deus aliquando decreuit nullis precibus vel ſatisfactione abolere, non de pœna debita in purgatorio, vt latiùs dicetur in reſponſione ad quartum. ¶ Ad aliud Deutero. 25. dico ſecundum eundem Adrianum, quòd non eſt ad propoſitum. Quia ad literam loquitur iudicibus Iudæorum ne nimis fœdè puniant delinquentes, vt patet ibidem. Quod ſi ex ſimilitudine ad propoſitum reducatur, reſpondeo, quòd ſecundum delictum punitur peccatum, quando debita ſatisfactio ſoluitur per ipſum debitorem, aut per alium pro eo, ſicque per Indulgentiam non euacuatur debita ſolutio, ex quo de theſauro Eccleſiæ ſoluitur debitum pœnæ pro debitore, cui conceditur Indulgentia, vt ſuprà dictũ eſt. ¶ Ad quartã probationẽ antecedẽtis, reſpondeo negãdo conſequentiam. Et ad eius probationem nego eſſe mutationem in Deo. Non enim ſic intelligitur antecedens quòd ſcilicet Deus decreuerit hominem peccatorem in ſuamet perſona punire abſolutè, & quòd ſimul alius ſit pro eo pœnam ſoluturus, ſed quòd punietur ipſemet peccator, niſi ipſe vel alius pro eo ſoluit, ſicut & de lege poſita Deus ſic decreuit, vt ſuprà in reſpõſione ad tertium ſecundum Roffenſ. dictum eſt, & ſic conceditur antecedens, ſed negatur conſequentia, & eius ratio. Imò amplius dico quòd ſi ab æterno Deus circa aliquem hominem aut generaliter ſtatueret hanc legem, quòd ſcilicet ipſemet homò peccans ſoluat pro ſe ipſo, præſcius etiam quòd alius non ſoluet pro illo, non tamen ſequitur quòd ergo neceſſariò ille & non alij ſoluet *Adrian.* *Ad quartam.*

uet pro illo in ſenſu diuiſo: quàmuis ſequatur in ſenſu compoſito: quia poteſt Deus non ſic decreuiſſe, & ſic potuit præſciuiſſe, ꝙ alius ſoluet pro illo. Et ſi alterum ponatur in eſſe, ꝙ.ſ. Deus de facto decreuit & præſciuit ꝙ ille & non alius ſoluet pro illo, benè ſtat cum alia de poſsibili, ꝙ.ſ. Deus poteſt aut potuit oppoſitum decreuiſſe & præſciuiſſe. Quòd ſi etiam iſta de poſsibili ponatur in eſſe tũc deponitur alia prima, quia duæ contradictoriæ ſeu oppoſitæ de in eſſe ſeu de facto non ſtant ſimul, quia incompoſsibiles ſunt: vt in materia de futuris cõtingentibus latè agitur à doct. in.1.diſt.38.& à Dialecticis.& non ſequitur vlla mutatio in Deo ex prædictis, quia de vno eius decreto, quod non fuit ex quo deponitur ſeu negatur fuiſſe de facto, non tranſit Deus ad aliud oppoſitum decretum, quaſi decernens vnum poſt aliud ab æterno.

Ad ſecũdã probationẽ conſequen. ¶ Ad ſecundam autem probationem conſequẽtiæ præfatæ ex autoritatibus Gregorij, Hierony.& Hieremiæ & Ezechiel.14.&.1. Regu.&c. reſpondeo ſecundum Adria. vbi ſuprà ꝙ loquũtur de punitione huius temporis, quã Deus aliquando abſolutè & omnino decreuit inferre, vt expiari non poſsit quibuſcunq; lamentis, pœnitentiæ, vt ſuprà dictum eſt: non aũt de pœna debita in purgatorio. & ipſe Adri.in.4. de contritione. q.3.in reſponſione ad quartum argumentum & in.4. quodlibeto arti.3.& arti.2.in reſponſione ad primum argumẽtum principale latiùs hoc tractat. *Adrian.*

Replica. ¶ Quòd ſi replicetur ꝙ pœna damni ex originali, quam in limbo ſancti patres ante aduentũ Chriſti paſsi ſunt, non potuit ſolui per quæcunq; pœnalia eorum vel aliorum in mundo, reſpondeo dupliciter. *Reſpõſio* Vno modo, ꝙ illa pœna damni requiſiuit precij exhibitionem in actu ex lege Dei ſpeciali, & ſancti patres in limbo ſolũ poterant ſatisfacere in virtute præcij actualiter exhibẽdi per Chriſtum. *Altera reſponſio* Alio modo dico ꝙ non eſt ſimile. Quia aliud eſt de pœna totius naturæ humanæ pro peccato originali debita, de qua nos hic non loquimur, ad quam expiandam non valent Indulgentię: aliud eſt de pœna ſenſus pro peccatis proprijs perſonalibus debita de qua hic agimus, & dicimus ꝙ ſemper potuit & poteſt homo opere ſatisfactorio per ſe vel per alium hic & in purgatorio ſoluere ſeu expiare, & hæc ſoluitur per Indulgentias de ſatisfactionibus Chriſti & ſanctorum, vt dictum eſt.

Quæſtio

Quæſtio quarta.

Vtrùm in Eccleſia ſit à Chriſto conceſſa poteſtas remittendi peccata quòad culpam & pœnam.

RESPŌDEO ꝙ ſic. Probatur. Quia Chriſtus promiſit Eccleſiæ & eius prælatis in ſuo vicario ſe daturum clauium & iuriſdictionis poteſtatem tam ſacramentalem quàm nō ſacramentalem ad ligandum & ſoluendum peccata quò ad culpam & pœnam, vt patet Matth.16. Tibi dabo claues regni cœlorum. Quodcunq; ſolueris ſuper terram &c. vbi ſine vlla diſtinctione dicitur, Quodcūq; ſolueris: ergo tam quò ad culpam quàm quò ad pœnam intelligitur promiſiſſe. Et certè promiſsionem impleuit, vt patet apertè Math.18. Quæcunq; ſolueritis &c. etiā ſeptuagies ſepties &c. & Ioā. 20. Quorum remiſeritis peccata remittūtur eis &c. vbi patet de facto conceſſa prædicta poteſtas ſine vlla diſtinctione: ergo quò ad vtrunq; eſt conceſſa poteſtas per eandem rationem omnino. Et confirmatur. Quia Ioānis.20. vbi præmittitur, Sicut miſit me viuens pater &c. vt gloſſat Abulen. in prologo ſuper euangelium Matth. q.12. propè finem, quaſi dicat. Eandem poteſtatem vobis tribuo ad remittenda peccata, mittens vos in mundum ad cōuerſionem gentium quam poteſtatem mihi pater dedit mittens me in mundùm ad eius ſalutem. Licèt aliter conueniat Chriſto, quia ſcilicet per poteſtatē excellentiæ, aliter Apoſtolis & Eccleſiæ, quia ſcilicet miniſterialiter tantùm: ideò ſequitur ad propoſitū, Accipite Spiritum ſanctum quorum remiſeritis peccata &c. ¶ Quòd autem pœnæ debitæ pro peccatis dicantur in ſacra ſcriptura peccata, & ſint ligamina, quibus homo tenetur ne intret cœlū infrà. q.6. latiùs de hoc habetur. Et cū prædictis omnib⁹ concor. Turrecremata in ſumma de Eccleſia. lib. 2. ca. 29. dicens inſuper ꝙ ante reſurrectionem Chriſti Petr⁹ non fuit paſtor vniuerſalis Eccleſiæ, ſed poſt (vbi Ioan.20. ibi. Paſce agnos & oues meas) fuit ei Papatus conceſſus, ſicut ante promiſſum eſt ei, Matth.16. Tibi dabo

Probatio. *Matth.* *Confirmatio.* *Ioannes.* *Abulen.* *Turrecr.* *Ioannes.* *Matthæ.*

claues regni cœlorum, vt dictum eſt: ergo. ¶ Vtrùm autem prædicta poteſtas remittendi peccata quò ad pœnam ſe extendat ad donandum ſeu remittendum de eis in foro Dei & Eccleſiæ, ita ꝙ ſi minor pœnitentia imponatur quàm requiritur ſecundum Dei iuſtitiam, ſufficiat ad ſatisfaciendum plenè ſeu ſufficienter, itaq; maior pœna non exigetur ab eo hîc nec in purgatorio, ſed Deo plenè ſatisfit cum illa pœnitētia minori, dic ꝙ ſic, dum modò fiat rationabiliter & ex cauſa rationabili talis minor taxatio pœnitentiæ. ſ. ſicut fit in cōmmutatione ſaltem mixta cum diſpenſatione votorum ſeu debitorum contractorum ex voto. Ratio quia ſic videtur ſonare præfata poteſtas iudicialis collata Eccleſiæ & eius miniſtris à Deo, Matthæ. 16. 18. & Ioan. 20. Quodcunque ſolueris &c. ſolueritis: & Quorum remiſeritis peccata &c. & Paſce oues & agnos meos &c. Et concordat Scot⁹ in. 4. diſtin. 18. Argumenta quæ contra prędicta fieri poſſunt, habentur ſuprà q. 1. in. 2. argumento, & eius reſponſione, & infrà. q. 5. in. 1. argumento ibi videantur.

Scotus.

Quæſtio

Vtrùm in Eccleſia ſit & fuerit ſemper in lege gratiæ poteſtas à Chriſto collata ad remittendum pœnas peccatorum, & diſpenſandũ Eccleſiæ theſaurum: & per conſequens ad concedendum Indulgentias tam in ſacramento quàm extra ſacramentum.

REſpondeo quòd ſic. Vbi tria *Quæſt.5.*
ſunt probanda. Primum ꝙ in Eccleſia eſt à 1
Chriſto conceſſa poteſtas ad concedendũ 2
Indulgentias. Secũdò ꝙ tam extra ſacramẽ 3
tum quàm in ſacramẽto. Tertiò, ꝙ ſemper
in lege gratiæ fuit hæc poteſtas. ¶Primum
probatur tripliciter. Primò, quia in Eccle- *Prima ra*
ſia eſt à Chriſto conceſſa poteſtas iuriſdicialiter ad remittendum *tio.*
peccata quò ad pœnas. Talis autẽ remiſsio eſt Indulgentia, ergo
conſequentia patet, & maior probata eſt ſuprà. q.4. Minor autem
patet ex. q.1. vbi quidditas Indulgentiæ ſtat in remiſsione iuriſdi
ctiali prælatiua pœnarum, vt ibi latè dictum eſt, ergo. Et hæc ra-
tio procedit tenendo ꝙ Indulgentia eſſentialiter & principaliter *Secunda.*
ſtat in remiſsione pœnarum. ¶Secundò probatur idem. Quia
cõmune eſt omni reip. ꝙ ipſa vel Princeps illius poſsit diſpẽſare
bona cõmunia illius reip. ſed prædictus theſaurus Indulgentiarũ
eſt cõmune bonum cõmunisq; theſaurus ſpiritualis Eccleſiæ pro
ſuis membris indigẽtib⁹, ergo in ipſa eſt poteſtas ad diſpẽſandũ.
Diſpenſare autẽ illum eſt concedere Indulgentias, ergo diſcurſus
eſt bon⁹: & maior aũt probatur. Tũ quia cui cura credita eſt ipſi⁹
reip. eidẽ quoq; credita eſt diſpẽſatio eorũ quę ad cõmune bonũ
illi⁹ ſpectãt. Et ſimiliter ipſa reſp. poteſt de ſuis bonis cõmunibus
diſpẽſare ſuis partibus, præſertim ſi eſt reſp. libera à dominio alte
rius qualis eſt Eccleſia cũ Papa aut cũ poteſtate Papali, quæ ſoli
Deo ſubdita eſt. Ideò enim Ioann. 2ſ. Paſce oues meas, ſcilicet
ſpirituali doctrina, & applicatione theſauri eiuſque diſpenſatione
&c. Quia non limitatur ibi talis paſtus & poteſtas, ergo non vi-
detur quare ſit per nos limitãda. Tũ ſecundò: quia quilibet poteſt

applicare ſua opera ad remiſsionem pœnæ alterius, ergo à fortiori id poteſt communitas ſeu Eccleſia de ſuo theſauro qui (vt ſupponitur) eſt ſufficientiſsimus & interminabilis: quia ſaltem ſequitur ꝙ ex ſua natura id poteſt. Tum tertiò patet eadē maior, in ca. Quanto, de tranſlatio &.24.q.1.cap. Quocunq;. ¶Minor autē patet ex ſuprà dictis in.q.3. Quia præfatus theſaurus eſt relictus à Chriſto Eccleſiæ ex deſponſatione eius cum Chriſto ſponſo ſuo ad filios gratiæ educandum ad gloriam & eorum plenam pœnarum redemptionem. ¶Tertiò probatur idē autoritatibus.2. Corinth.2. Si quid donaui vobis &c. vbi patet facta remiſsio vlterioris pœnæ peccati illius inceſtuoſi: ideò præcipit Paul⁹ Corinthijs vt ſint contenti illa pœnitētia illius inceſtuoſi. Talis autem remiſſio aut donatio pœnæ eſt Indulgentia, vt patet ex dictis: ergo qđ potuit Paulus vt apoſtol⁹, poteſt Eccleſia. Sed certè hæc autoritas in ſenſu vero literali potiùs loquitur de pœna Eccleſiaſtica debita in foro contentioſo vt patet ex textu & gloſsis doctorū, ad quā non extenditur Indulgentia de qua loquimur, vt patet infrà.q.6. licèt doctores ſcholaſtici extendant ad propoſitum quæ extenſio contra hæreticos non valet. Item ad idem eſt extrauagans Clemētis.6. Vnigenitus, quæ habetur ſuprà.q.3.& multa alia decreta Eccleſiæ quæ habentur infrà in hac quęſtione ergo. ¶Illa ſecunda ratio procedit ſuppoſitò ꝙ Indulgentia eſt diſpenſatio theſauri. Tertia autem ratio ex autoritatibus præfatis procedit vtroq; modo, modò Indulgētia ſit principaliter remiſsio pœnarum, modò diſpenſatio theſauri: ideò omnes rationes ſuo modo probant intentum. ¶Secunda particula quæ tangitur principaliter probāda eſt, ꝙ talis conceſsio Indulgentiæ poteſt fieri tam extra ſacramentum quàm in ſacramento. Quod probatur quadrupliciter. ¶Primò quia Indulgentia eſt remiſsio pœnarum iuriſdictialis à prælato facta vt ſuprà conceſſum eſt ex.q.1. Talis autē remiſsio eſt conceſſa à Chriſto Eccleſiæ, vt ab ea & prælatis ei⁹ poſsit fieri tā extra ſacramentum quàm in ſacramēto, vt patet Mat.16.& Ioā.18. vbi nulla limitatio fit ꝙ nō niſi in ſacramēto fiat, vt patet etiam ex dictis.q.4. ergo. ¶Si ad hoc dicatur ꝙ ergo per eandem rationem poteſt Eccleſia etiam remittere culpam extra ſacramenta, aut ꝙ ſicut culpa ita & pœna non niſi per ſacramenta remittere poteſt, ex quo pręfatæ autoritates concedentes poſſe remitti culpam & pœnam eodem modo loquuntur de vtraq;, reſpondeo. Non eſt ſimi

Tertia. Paulus. *Probatio 2. partic.* *Prima ratio.* *Obiectio.* *Reſpōſio*

ſimile vt benè ait Caieta. in. 2. quodlibeto in tractatu de Indulgẽtijs, in. 4. quæſito: & concordat Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. arti. 1. licèt non tan exactè aut clarè. Quia licèt in Euãgelio non habeatur expreſsè ꝙ remiſsio culpæ fiat per Eccleſiam in ſacramento, neq; habetur in Euangelio expreſsè inſtitutio ſacramenti pœnitentiæ ſub hoc nomine ſacramenti, tamen æquiualenter & cõſequenter id ibi & inde habetur. Sic ſcilicet quia Eccleſia poteſt remittere culpam mortalẽ, vt patet Matth. 16. 18. & Ioan. 20. vt ſuprà. q. 4. dictum eſt. Et non poteſt illa remitti ſine gratia, ergo in abſolutione peccatorum confertur gratia: & per conſequens talis abſolutio eſt ſignum collatiuum gratiæ: & ergo eſt ſacramentum: & ſic de primo ad vltimum ex ijs habetur, ꝙ culpa per Eccleſiam non niſi in ſacramento remitti poteſt. Pœna autem remitti poteſt per Eccleſiam (vt dictum eſt. q. 4.) & poteſt remitti ſine gratiæ collatione poſtquàm iam eſt culpa remiſſa: ergo poteſt remitti pœna ſine ſacramento non conferendo gratiam, & ſic patet differẽtia. *Caietan.* *Palud.*

¶Ideò prædicta ratio ſic pleniùs formetur. Eccleſia poteſt remittere peccata quò ad culpam & pœnam (vt ſuprà. q. 4. habetur: ergo & culpam iuxta naturam ſuam, & pœnam ſimiliter iuxta naturam ſuam. Culpa autem non poteſt remitti ſine gratia: gratia autem non poteſt per Eccleſiam conferri niſi per ſacramenta: ergo non niſi in ſacramento. Pœna autem poteſt remitti ſine gratia: ergo ſine ſacramento, etiam quando actualiter Eccleſia nõ cognoſcit de culpa. Quia non videtur ad quid ſit neceſſaria talis ſacramẽ talis cognitio de culpa aut de pœna ad remiſsionem pœnæ. Nam ideò requiritur particularis cognitio & confeſsio peccatorũ: quia requiritur examinatio cauſę pœnitentis: & hæc etiã requiritur vt ſciatur à iudice ſacramẽtali an debeat abſoluere à culpa an non: ne fiat iniuria ſacramento ſi indebitè aut irritum attentetur: & vt debitè pœnitentia taxetur ſi fuerit imponẽda. Sed in remiſsione pœnæ præſuppoſita iam remiſsione culpæ coram Deo nihil horum eſt: ergo ad eam in ſacramento vel extra remittendam nulla cognitio cauſæ neceſſaria eſt quomodocunq; fiat, maximè quia nulla lex obligat ad id, vt patet: nam detur illa, ergo. ¶Secundò probatur idẽ. Quia in Eccleſia ſunt multa alia remedia ad remittendum pœnam extra ſacramenta: ergo Eccleſia habet talem poteſtatem. Patet antecedens de eleemoſyna, Daniel. 4. Peccata tua eleemoſynis redime &c. & Luc. 11. Date eleemoſynã, & ecce omnia *Ratio ſecunda.* *Daniel.* *Luc.*

Luc. nia munda vobis &c. Item remiſsio iniuriæ, Luc. 6. Remitte & rẽ mittetur vobis &c. Item oratio Iacobi. 5. Oratio fidei ſalua infir: &c. Et cõſtat hæc non intelligi quòad remiſsionẽ culpæ, quæ ſine aliqua diſplicen tia hic non remittitur, neq; prædicta valent ad re *Iacobus.* miſsionẽ pœnæ per modum meriti: ſed quia habẽt peculiarẽ vir tutẽ ad id ex genere ſuo de lege ſeu ex inſtitutione diuina vel Eccleſiæ ſup alia opera meritoria, ergo ſimiliter Eccleſia poteſt per hoc remedium Indulgentiæ remittere pœnas extra ſacramenta; ita ꝙ ex natura ſua ad remiſsionẽ pœnæ per Indulgentias non eſt *Tertia ratio.* neceſſe ꝙ fiat per viam ſacramẽti, quàmuis ſatisfactio ſit pars pœ nitentiæ. ¶Tertiò probatur idem. Quia quilibet poteſt applica re ſua opera ad remiſsionẽ pœnæ alterius extra ſacramentum, ergo à fortiori id poteſt Eccleſia de ſuo theſauro interminabili. Patet conſequentia. Quia ſaltem ſequitur ꝙ ex ſua natura ad diſpen ſandum, cõmunicandum, ſeu applicandum alicui bona ſua aut ſi bi cõmiſſa non eſt neceſſe ꝙ fiat per viam ſacramenti, ſicut neq; eſt neceſſaria iuriſdictio ſuper eum cui cõmunicatur, vt patet ex ſuprà dictis. q. 1. Et hæc tertia ratio procedit ſecundum tenentes *Quarta* ꝙ Indulgentia eſſentialiter & principaliter eſt diſpenſatio theſau ri. ¶Quartò probatur idem. Quia non ſacerdos cũ ſola claue iu riſdictionis, quò ad hoc, putà Cardinalis diacon⁹ tantùm & epiſ copus nondũ ſacerdos nec conſecratus poteſt concedere Indulgẽtias, vt infrà. q. 10. propo. 2. & 3. & 4. & non in ſacramento, ex *Probatio 3. partic.* quo nõ habet clauem ſeu poteſtatem ordinis ſacerdotalis, vt ſupponitur Et ad idem eſt practica Eccleſiæ, vt patet, ergo. ¶Tertia particula quæ eſt principaliter probãda, eſt ꝙ ſemper in lege gra tiæ eſt præfata poteſtas in Eccleſia conceſſa à Chriſto. Quæ pro batur quadrupliciter. Primò quia præfata poteſtas cõcedendi In *Ratio. 1.* dulgentias ſeu remittendi pœnas extra ſacramenta eſt à Chriſto conceſſa Eccleſiæ, vt ſuprà probatũ eſt ex Matth. 16. 18. & Ioã. 20. Nam & Indulgentia eſt remiſsio peccatorum quò ad pœnã, hæc autem remiſsio ſemper fuit in Eccleſia, & eſt articulus fidei, Con *Secunda.* fiteor remiſsionem peccatorum, ergo. ¶Itẽ ſecundò præfata diſpenſatio theſauri eſt à Chriſto conceſſa Eccleſiæ etiam extra ſacramẽtum ibi, Paſce agnos meos &c. Ioan. 2c. & ex quo poteſta *Tertia.* tem præfati theſauri cõmiſit ei, & non videtur quando hanc poteſtatem reſtrinxerit ad hoc vel hoc tempus, ergo. ¶Item tertiò probatur idem. Quia in extrauagan. Clem 6. Vnigenitus de pœ.

& re.

& re.habetur ſic. De theſauro meritorum Chriſti,quem quidem theſaurum per beatum Petrum cœli clauigerum, eiusq; ſucceſſores ſuos commiſit fidelibus diſpenſandum &c. vt ſuprà. quæſti. 13.habetur. ¶Item quartò,quia vbicunque in iure fit mentio de Indulgentijs, fit mentio tanquàm de re antiqua: neque reperitur vbi primùm fuerint inſtitutæ. Quia præſupponuntur ex inſtitutione Euangelica & vſu Apoſtolorum ſemper fuiſſe in Eccleſia, licèt non ſub nomine Indulgentiæ ſemper fuerit vſus earum,ſed ſub nomine remiſsionis peccatorũ, ſicut de ſacramẽtò confeſsionis:ideò dicunt communiter doctores eſſe ex Euangelio.Quia à tempore Apoſtolorum ſemper fuit in vſu tanquàm obligatoriũ, & nuſquàm reperitur vbi primùm fuerit inſtitutum, ſed ſemper fit de illo mentio vt de re antiqua.Fateor tamen quòd prima ſcriptura quæ ad nos venerunt Indulgentiæ ſub hoc nomine Indulgẽtiæ eſt illa Alexandri Tertij,ab annis hinc ferè quadringentis, in cap. Quod autem de pœ & re.Sed illic adhuc fit mentio de illis tanquam de re antiquiſsima.Et Romæ in ſtationibus vrbis conſuetudo Indulgẽtiarum eſt adeò vetuſta vt Altiſiodoren. doctor antiquus in quarto libro de relaxationibus, & poſt ipſum beatus Thomas in quarto, diſtincti. 20. opinati ſint conceſſas fuiſſe à beato Gregorio:& quàmuis de hoc non ſit aliqua ſcriptura auctẽtica, tamen certum eſt illas fuiſſe conceſſas illis antiquiſsimis ſuſcipientibus crucem in Hieroſolymam,fuit enim mos antiquus, vt qui nomina ſua vel eleemoſynas darent in expeditionem Hieroſolymitanam cruce ſignarentur, ſicut iſti commendatarij. & ꝓpter hoc illis cõcedebantur largæ Indulgentiæ, vt etiã innuitur in hyſtoria triumphi ſanctæ crucis: vnde in ijs bullis Indulgentiarum,quæ nunc circunferuntur aduerſus infideles nomen cruciatæ perſeuerat. ¶Item de iſtis Indulgentijs meminit Innocen. in cap. Excommunicamus extra. de hæreticis & creduntur conceſſæ in parte deciſa illius decretalis. Ad liberandum. extra. de Iudæis. Sed iam in Concilio Laterañ. ſub Innocentio Tertio, & habetur in cap. Cum ex eo. extra. de pœniten. & re. determinatum eſt, quòd Eccleſia poteſt conferre Indulgentias, vt habetur etiam in capit. Cum ex eo. & in Clemen, de pœnit. & re. cap. Abuſionibus. & in. 6. eo. titu. cap. Indulgentiæ, & Clem. 6 in ſuprà dicta extrauagan. Vnigenitus. de pœniten. & rem. & in Concilio Conſtan. damnatus eſt vt hæreticus ariculus. 419. Vuicleff contra

Quarta.

Alexan.

Altiſiod.

S. Thom.

Innocen.

Cõcilium Lateran.

Cõcilium Conſtan.

tra Indulgentias & tandem ſub Leone decimo Lutherus dicens fatuum eſſe credere Indulgentias Papæ & Epiſcoporum damnatus eſt de eadem hæreſi, dicens etiam ꝙ eſt noua adinuētio Indulgentiarum. ¶Eſt ergo hæreſis negare Indulgētias, aut dicere nō eſſe alicuius valoris, aut ꝙ in Eccleſia non eſt talis poteſtas concedendi Indulgentias etiam extra ſacramenta, aut ꝙ non ſemper in lege gratiæ fuit à Chriſto talis poteſtas conceſſa Eccleſiæ, non ſolùm dicimus eſſe hæreticum negare aut dicere prædicta, quia eſt contra determinationem Eccleſiæ, vt multi doct. moderni dicūt, ſed & quia eſt cōtra Euāgeliū & cōtra articulū de remiſsione peccatorū, & cōtra poteſtatē clauiū ad ſoluēdū & remittendū peccata, & contra poteſtatem paſtoralē ad paſcendum gregē diſtribuēdo theſaurum ſibi commiſſum, vt ſuprà probatum eſt. ¶Ex quibus patet ꝙ Roffen. ſub arti. 17. 18. (vt etiam refert Latomꝰ in tract. de Indulgentijs) non ſatis benè conceſsit Luthero ꝙ hoc negotium Indulgentiarum non eſt antiquum, ſed cœpit multò poſt tempora Auguſtini & Hieronymi à tempore Gregorij papæ. Et eius ratio eſt. Quia priùs in Eccleſia (vt ipſe ait) nondum erat expreſſa noticia purgatorij: imò & vſq; tunc non eſt expreſsè creditum purgatorium. Sed certè hæc eius ſententia & ratio nil valet. Quia à tempore Auguſtini & Hieronymi erat iam notum purgatorium, vt patet. Quia Auguſtinus in Enchyridion dicit acerbiorem eſſe pœnam purgatorij quàm huius mūdi. Et Cyprianus doctor antiquiſsimus li. 4. epiſtolarum epiſtola ſecunda, & alij doctores antiquiores ſæpe de purgatorio expreſsè loquuntur. ¶Ideò etiā Durand. in. 4. diſt. 20. & alij doctores non conſiderātes ꝙ Indulgentia eſt remiſsio peccatorum, ſed ſolùm applicatio theſauri: & ſimiliter Caieta. licèt tenuerit ꝙ Indulgētia eſt remiſsio, dicūt ꝙ nulla autoritate Auguſtini, Hieronymi & aliorū antiquorum doctorum aut ſcripturæ fundantur Indulgentiarum cōceſsiones ſed ſolùm autoritate Eccleſiæ & pontificum à trecentis annis huc vſq;. ¶Sed certè hoc eorum dictum eſt falſum, vt patet ex dictis. Quia autoritate Euangelij ſeu Chriſti data eſt poteſtas remiſsionis peccatorum, aut diſpēſandi theſaurū: & per conſequens poteſtas Indulgentiarum. Et quidem ſi nunc eſt in Eccleſia hæc poteſtas à Chriſto, vt probatum eſt, ergo fuit ſemper. Nā quæro quando collata eſt hæc poteſtas de nouo Eccleſiæ, ſi non fuit ab ipſo Chriſto per Apoſtolos & in Apoſtolis ſeu in Petro collata? Vnde

Lutherus

Negare Indulgentias nō ſolùm hereticū, ſed etiam contra Euangelium.

Latomus.

Auguſt.

Cyprian.

Dura.

Caietan.

hęc

hæc noua poteſtas?ergo. Et quidē omnes ſancti à tēpore Apoſtolorū loquūtur de Indulgētijs.& fuit vſus earū,nō quidē ſub nomine Indulgētię, ſed ſub nomine remiſsiōis aut relaxatiōis peccatorū aut pœnarū:& ita erat in vſu etiā extra ſacramētū illas cōcedere,licèt nō tā ſæpe nec in tanta copia ſicut nūc,ſed fiebāt certè,& paucę remiſsiones & rarò ex cauſa rationabili. Nūc aūt ſub nomine Indulgētiæ & remiſsionis & relaxatiōis & abſolutiōis pœnarū ſeu peccatorū, & ſub nomine diſpenſationis & cōmunicationis theſauri Eccleſiæ fiunt ſępe largiſſimæ Indulgentiæ ex cauſa rationabili. Et quidē id ex pia Spirit⁹ ſancti diſpoſitione creditur nunc factum,vt vbi abundat delictum ibi & gratia ſuperabundet, Ro. 5. vt dicit Alex.Hall.parte.4.q.83.membro.5. & Bona.in,4.diſt. 20.& ibi cōmuniter doct.vt etiam refert Gabriel in Cano lectio. 57.O.P.& eius ſupplementū in.4.diſt.45.q 3.art.2.ppo.5. Olim nāq; non erant tot neq; tā grauia peccata:& homines parati erāt ſuas implere pęnitentias:nūc autē econtrà totum eſt:vnde & Eccleſia Spiritu ſancto illuminata ad remedium Indulgentiarū pro tēpore neceſsitatis diuinitùs ſibi præparatum(vt diximus)prouidè recurrit. Ideò non eſt cur de tam abundanti beneficio quæramur aut ſcandalizemur,ſed gratias potiùs agamus. *Paulus Alexan. Bonauē. Gabriel.*

¶Contra ſuprà dicta præcipuè contra ſecundam particulam, vbi dictum eſt quòd extra ſacramentum poteſt Eccleſia concedere Indulgentias,arguitur ſexcupliciter. Primò,quia effectus ſacramenti non poteſt conferri per aliquem præter Chriſtum ſine ſacramento,ſed remiſsio pœnæ temporalis debitæ Deo pro peccatis eſt effectus ſacramenti: ergo conſequentia patet, & maior probatur. Quia conferre effectum ſacramenti ſine ſacramento expectat ad claues excellentiæ, quas conſtat non eſſe abſolutè cōmunicatas Papæ aut Eccleſiæ,ſed ſoli Chriſto reſeruatas, vt communis & catholica doctrina doctorum tenet Eccleſiæ. Minor autem patet. Quia per baptiſmum & per ſatisfactionem, quæ eſt tertia pars ſacramenti pœnitentiæ, fit abſolutio à pœnis debitis pro peccatis, ſicut & ab ipſo peccato, ergo. *Argu. 1.* ¶Secundò arguitur ad idem Quia ſi Indulgentia eſt abſolutio ſeu remiſsio, ergo eodem modo fit à peccatis & à pœnis peccatorum. Patet conſequentia. Tum quia indifferenter conceditur vtraq; poteſtas, Matthæ.16.18.& Ioann.20. Quorum remiſeritis peccata. Tum etiam quia vtraq; remiſsio ſcilicet culpæ per ſacramētum & pœnæ per *Argu. 2.*

Indulgentiae eſt actus iuriſdictionis. ¶Tertiò arguitur ad idem.
3. Argu. Quia Eccleſia non poteſt hominibus augere ſeu dare merita aut præmia extra ſacramenta applicando merita Chriſti & ſanctorum ſeu diſpenſando theſaurum ſpiritualem Eccleſiæ extra ſacramēta, ergo nec auferre malum pœnæ applicando theſaurum extra ſacramenta per viam Indulgentiæ. Antecedens patet & conſequentia probatur. Quia eiuſdem rationis & facultatis eſt addere ſeu augere bonum & tollere malum, quia eadem eſt ratio oppoſitorum. ¶Quartò arguitur ad idem. Quia nulla ratio vide-
4. Argu. tur ſufficiēs quare ſi Indulgentia eſt remiſsio pœnarum fiat aliter quàm per viam ſacramenti, etiam ſi ſit diſpenſatio theſauri quod patet. Nam illa ratio quæ ab aliquibus ſolet dari, ꝙ ſcilicet ſicut bona communia Eccleſiæ ſunt diſpenſabilia per præſidentem Eccleſiæ, ita & poteſtas conceſſa Eccleſiæ poteſt exerceri ab ea extra ſacramenta, hęc ratio non eſt ſufficiens. Tum quia petit principium in antecedēte & conſequente. Nam conceditur quidem ꝙ communia bona Eccleſiæ ſpectātia ad remiſsionem peccatorum & poteſtas ei conceſſa poteſt quidem ab ea exerceri, ſed non quomodolibet, ſed certo modo à Chriſto taxato ſcilicet per ſacramenta: & dato ꝙ vnum concedatur diſpenſari ſeu exerceri ſine ſacramento non ſequitur quòd ergo & quodlibet. ¶Item nec valet alia ratio aliorum quòd ſcilicet ſequeretur, quòd ſuperfluè ſatisfactiones ſanctorum fruſtrà dicerentur repoſitæ in theſauro Eccleſiæ ad Indulgentias ſi non poſſunt diſpenſari egentibus per Indulgentias extra ſacramenta. Quod ſic probare nituntur. Quia illæ ſatisfactiones ſanctorum non poſſent communicari per ſacramenta ex quo non dederunt virtutem aliquam ſacramentis, ſicut ſatisfactiones Chriſti quæ dederunt virtutem ſacramentis: ſi ergo non poſſent diſpenſari niſi per ſacramenta: ergo nullo modo poſſent nobis cōmunicari. Sicque fruſtrà repoſitæ dicerentur in theſauro Eccleſiæ ad Indulgentias. Sed certè hæc ratio etiam videtur inſufficiens ad probandum quòd Indulgentiæ poſſunt concedi extra ſacramenta. Quod patet quia negatur illa ſequela. Et ad eius probationem, dico quòd licèt ſatisfactiones ſanctorum non dederunt virtutem ſacramentis, poſſunt tamen nobis communicari per ſacramenta, ſicut nunc poſt abſolutionem ſacramentalem culparum conceditur per ſacerdotem habentem autoritatem ad id aliqua Indulgentia haben-

tib'

tibus bullas ad id vt patet. Sicque non eſſent fruſtrà ex quo aliquo modo, ſcilicet per viam ſacramenti & non extra nec aliter poſſunt nobis communicari, ergo nulla ratio videtur ſufficiens, vt dictum eſt. ¶Item quintò arguitur ad idem. Quia dato ꝙ manear theſaurus ſatisfactionum, tunc pontificis eſſet ſolùm rogare Deum quòd applicetur talibus aut talibus viuis aut defunctis, non autem autoritatiuè applicare. Ratio, quia eius non eſt Dominus niſi ſolus Chriſtus cui Apocalipſis octauo, Data ſunt illi incenſa multa vt daret de orationibus ſanctorum omnium ſuper altare aureum, quod eſt ante thronum Dei &c. Per hoc autem quòd Papa rogat non ſequitur quòd infallibiliter ita Deus acceptet, ergo. ¶Item ſextò, quia eodem modo ſequeretur ꝙ fuiſſent Indulgentiæ in lege veteri, quia eodem modo poſſent pontifices diſpenſare theſaurum Synagogæ ſpiritualem ex quo prælatus communitati poteſt diſpenſare theſaurum eius, vt dictum eſt ſuprà. 5. Argu. 6. Argu.

¶Reſpondeo ad primum diſtinguendo maiorem. Dico enim quòd ſine ſacramento in actu vel in voto ſuſcepto conferre effectum eius principalem vel proprium & totalem & ſimpliciter: hoc benè ſpectat ad claues ſeu poteſtatem excellentiæ, & ſic ſoli Chriſto conuenit hoc, & ſic conceditur maior ad hunc ſenſum, ſed tunc negatur minor, vt patebit. Conferre autem effectum partialem ſeu minus principalem ſacramenti, hoc benè poteſt pertinere ad claues miniſterij & ad alios: & ſic negatur maior. ¶Et ſic ad minorem dico, quòd remiſsio pœnæ temporalis debitæ pro peccato non eſt effectus proprius totalis aut ſimpliciter vllius ſacramenti, licèt ſit effectus partialis aut ſecundum quid ſacramenti baptiſmi & etiam aliorum ſacramentorum, quod patet. Quia poteſt effici etiam ſine vllo ſacramento & ſine actu clauium, vt patet. Quia poteſt fieri vel per proprios actus pœnitentis vel amicorum ſatisfacere volentium pro alio ſecundum communiter doctores, vt ſuprà, quæſtione. 3. in reſponſione ad quintum argumentum dictum eſt. ¶Ad ſecũdum reſpondeo negando conſequentiam: & ad eius probationem iam reſpóſum eſt ſuprà in prima probatione ſecundæ particulæ, contra quam procedit hoc argumentum, ibi vide latiùs. ¶Ad tertium argumentum reſpondeo ſecundum Adria. in materia de Indulgẽtijs negando conſequentiam: & negatur ꝙ vtrũq; ſit eiuſdem rationis. Reſp. ad 4. Argu. Ad. 2. Ar. Ad. 3.

nis. Primò,quia ſatisfacere poſſumus ſecundum rigorem iuſti-
tiæ pro alio ſtante lege: mereri autem gloriam non,niſi de con-
gruo:quia & eſt diuinæ libertatis ſi nos audiat pro alijs. Hæc ille.
Sed quia hoc non videtur verum,vt patet ex ſuprà dictis.q.3.vbi
dictum eſt ꝙ ſatisfacere pro alio non poſſumus ex rigore iuſtitiæ
Altera ſed ex condecentia tantùm. Ideo ſecundò & meliùs reſpondeo
Reſpõſio negando prædictam conſequentiã. Quia non eſt in facultate Ec-
cleſiæ cuiquam ſanctorum ſua merita aut præmia detrahere & al
teri applicare,cùm hoc eſſet in præiudicium ſanctorum,ſecùs de
ſatisfactorijs vt talibus:quia quò ad vim ſatisfactiuam ſuperabun
dant in ſanctis. De Chriſto autẽ ſpecialiter dico,ꝙ eius merita,vt
habent rationem meriti de condigno,ſunt nobis communicabi
lia,ſed non niſi per ſacramenta in actu vel in voto,quia ſic ipſe vo
luit,& ſtatuit,& quia eius gratia eſt capitalis & vniuerſalis & infi
nitè acceptata pro nobis eius merita, & nihil ipſi detrahitur ex
hoc,vt latiùs de hoc doctores in tertio,diſtinctione.18. & ſic ibi
Reſp. ad non eſt omnino eadem ratio oppoſitorum contrariè aut contra-
quartũ. dictoriè. ¶ Ad quartum reſpondeo, ꝙ non propter illas ratio-
nes ibi tactas in argumento id tenetur,vt in ſecunda particula di-
ctum eſt,quod extra ſacramenta poteſt Eccleſia concedere Indul
Reſp. ad gentias:ſed propter illas quæ ſuprà tactæ ſunt quæ ſunt ſufficien-
quintum tiſſimæ. ¶ Ad quintum negatur aſſumptum,& ad eius proba
tionem reſpondeo, quòd licèt Chriſtus ſit dominus principalis,
Papa autem & alij quibus ipſe conceſſerit(vt infrà, quæſtione.
Reſp. ad 10. habetur)ſunt diſpenſatores à Chriſto autoritatẽ diſpenſandi
ſextum. talem theſaurum habentes. ¶ Ad ſextum reſpondeo negando
ſequelam. Quia cùm in lege veteri non fuiſſet ſolutio redemptio
quę facta per Chriſtum, ideò non erat remiſsio peccatorum per
viam ſacramenti alicuius, ideò & non erat poteſtas Indulgentia-
rum ad id conceſſa à Deo vllo modo intra aut extra ſacramentũ,
neque autoritas ſeu poteſtas clauis ad id, neque poteſtas diſpen-
Argumẽ ſandi theſaurum,qui tunc nondum erat, & ſic patet reſponſio.
tum.7. ¶ Septimò principaliter cõtra prędicta ſpecialiter contra.1.&.3.
particulam arguitur,Quia ſi Eccleſia haberet poteſtatem ſemper
ad concedendum Indulgentias, ergo certè hoc feciſſet à prin-
cipio primitiuæ Eccleſiæ & non reſeruaret tam excellens auxi-
lium in hæc vltima tempora:aut detur ratio de hoc. ¶ Reſpon-
deo concedẽdo ꝙ Eccleſia à ſuo principio,ſcilicet à tẽpore Apo
ſto

ſtolorum vſa eſt Indulgentijs & remiſsione peccatorum, licèt nō ſub nomine Indulgentiæ quàmuis frequentia & abundantia & nomen Indulgentiarum ſint reſeruata in hæc vltima tempora, vt ſuprà in probatione tertiæ particulæ dictum eſt contra Roffen. & Durandum. Ratio autem quare de hoc frequēti remedio & abundanti gratia Deus & Eccleſia per Spiritum ſanctum illuminata prouidit in ijs temporibus iam ſuprà tacta eſt ſecundum Alex. Bonauēturā & Gabriel. in Cano. lect. 57. O. P. vt ſcilicet in maiori neceſsitate de maiori & vtiliori remedio ꝓuideret iuxta illud ad Ro. 5. Vbi abundauit delictū ibi ſuperabūdauit & grā. Tūc enim minus peccabatur, & valde bonis operibꝰ & pœnitentijs etiā ſecūdum rigorem Canonum pœnitentialium inſiſtebatur, vt legitur de multis ſanctis & martyribus in Vitis patrum & alijs hyſtorijs: erantq; homines proni ad prædictas pœnitentias implendas, nūc autem econtrà quia abūdāte iniquitate refrigeſcit charitas. Ideò tunc non fuit neceſſarius vſus creber & abūdans Indulgentiarū. Quia fortè claues Eccleſiæ inutiliter agerent & ludibrio haberentur. Nunc autem neceſſarius & vtilis eſt vſus creber & abundans Indulgentiarum, vt vel ſic ad bona opera per quæ lucramur Indulgentias & ad gratiarum actionem pro tanto beneficio prouocemur. Et cauendum eſt ne ſimus ingrati tanto beneficio aut ne eo abutamur. Ad idem eſt Alexand. Hall. parte. 4. q. 83. membro. 5. & Bonauen. & communiter doctores in. 4. diſtinct. 20. & ſuplementum Gabrielis in quarto. diſtin. 45. q. 3. articu. 2. propo. 5.

Reſpōſio ad ſepti.

Paulus.

Vſus Indulgētiarū neceſſarius.

Alexan. Bonauē. Gabriel.

Quæſtio ſexta.

Vtrùm Indulgentiæ vt tales remittant culpam, an pœnam tantùm temporalem, & quam pœnam.

Propoſitio. Reſpondeo per vnicam propoſitionem. Indulgentiæ vt tales non remittunt culpam, ſed ſolùm pœnã temporalem Deo debitam pro peccatis perſonalibus iã quò ad culpam remiſsis & præteritis. ¶Dicitur ꝙ Indulgẽtiæ vt tales ſcilicet vt ſolùm habent vim Indulgentiæ, ſecùs ratione boni operis adiuncti propter quod conceditur Indulgentia, aut ratione alterius conceſsionis ſeu facultatis adiunctæ ad abſoluendum à peccatis & cenſuris, vt cõmuniter conceditur in bullis quæ circunferuntur, aut vt creditur concedi quando concedit Papa, ꝙ accipiens bullam aut faciens tale quid, abſoluatur plenariè à culpa & pœna, vt proximè dicetur in probatione primæ partis huius propoſitionis. ¶Ergo propoſitio ſic intellecta habet duas partes. quarũ prima eſt negatiua, ꝙ. ſ. Indulgentiæ vt tales nõ remittunt culpã. Quæ ꝓbatur dupliciter. *Ratio. 1.* Primò, quia ex quo Indulgẽtia ſolùm ſupplet ſatisfactionẽ pænitẽtialẽ, id eſt, pęnæ debitę pro peccato iã quò ad culpã dimiſſo, ergo pręſupponit remiſsionẽ culpæ iã factã per ſacramentũ aut per contritionẽ. Patet conſequẽtia & antecedens ꝓbatur. Tũ quia per Indulgentiã ſolùm fit ſolutio pęnæ debitæ ex theſauro applicato. Theſaurus aũt præfat⁹ ſolùm cõſtat ex ſatisfactionib⁹ Chriſti & ſanctorũ, vt ſunt ſatisfactiones pœnarum, vt ſuprà. q. 3. dictũ eſt. Et ſic patet ꝙ Indulgẽtia vt talis ſolùm ſuccedit loco ſatisfactionis debitæ pro peccato quò ad vim ſatisfactiuam: ergo patet antecedens. Tũ etiam quia in ca. Cum ex eo, de pœ. & re. habetur ꝙ per Indulgentias indiſcretas pœnitentialis ſatisfactio eneruatur: ergò ſuccedit loco ſatisfactionis pœnę debitæ, ergo ſolùm remittit tẽporalem pœnã debitã, quæ per ſatisfactionem pœnitentialẽ remittenda eſſet, ergo nõ culpã. ¶Hic præſupponitur ꝙ ex peccato manet reat⁹ culpæ & pœnæ ſeu obligatio ad pœnã ęternã & talis culpa & obligatio ad pœnã æternã remittitur per cõtritionẽ aut per ſacramẽtũ, & cõmutatur illa pęna æterna in debitũ pœnæ tẽporalis: & ſic poſt culpã dimiſſã manet obligatio ad pęnã tẽporalẽ præfatã hic vel in purgatorio ſol-

uen

uẽdã (vt habetur infrà.q.13.) & hæc pœna tẽporalis eſt quæ remittitur & ſoluitur per Indulgentias, vt probatũ eſt. ¶ Secũdò ꝓbatur eadẽ prima pars. Quia remiſsionem culpæ nõ poteſt operari quis citra Deum niſi vel diſpoſitiuẽ, & hoc fit per contritionẽ vel miniſterialiter, & hoc fit per miniſtrationẽ ſacramenti & virtute ſacramẽti. Indulgẽtia aũt nil iſtorũ eſt, vt patet, ergo vt talis eſt Indulgentia formaliter non remittit culpã, neq; Papa per Indulgentias poteſt remittere culpã aliquã ſub ratione culpæ. Et in ijs communiter cõcordãt doct. vt etiã refert Thomas in addi. tertię ptis. q.25. art.1. in reſpõſione ad tertiũ, & Florent. part.1. tit.10. ca.3. §.4. & .5 & Silueſt. tit. Indulgentia. q.10. ¶ Vnde patet ꝙ ſi peccatũ veniale iã tranſactũ habet rationẽ reat⁹ culpæ diſtinctã ab obligatione pœnæ tẽporalis ei debitę, ſecũdũ Thomã & ſequaces, tunc illa culpa non remittitur per Indulgentias, neq; pęna tẽporalis ei debita, dũ manet ipſa culpa aut eius reat⁹, ſed oportet ꝙ priùs illa culpa ſit remiſſa per aliquã diſplicẽtiã vel aliàs. Si aũt idem ſit reatus culpæ peccati venialis iam tranſacti, ꝙ obligatio ad pœnã tẽporalem ei debitam ſecundũ Scotũ & ſequaces: tunc per Indulgentiã remittitur ille reat⁹ culpæ venialis, id eſt, illa obligatio ad pœnã temporalẽ niſi actu placeat tale peccatũ veniale. Faciunt ad hoc ea quæ infra. q.9. habẽtur ſecundũ Adri. contra Palud. ¶ Patet etiã ſecũdò, ꝙ illud quod cõmuniter dicitur in bullis, ꝙ. ſ. per Indulgẽtias cõceditur remiſsio peccatorũ, intelligitur. i. pœnarũ debitarũ pro peccatis. Nã peccatũ ſæpe accipitur pro pęna peccati, vt Luc.7. Remittũtur ei peccata multa. i. pœnæ peccatorũ tũc remiſſæ ſunt, & ibi Chr̃us ei cõceſsit Indulgẽtiã plenariã, quia iã quò ad culpã erãt per cõtritionẽ remiſſa peccata ei⁹ ſcd̃m cõmuniter doct. ¶ Itẽ.1.Pet.2. Peccata nr̃a ipſe pertulit. i. pęnã debitam nr̃is peccatis, & .1. Machab.12. Vt à peccatis ſolnãtur. i. à pęnis debitis ꝓ peccatis hui⁹ vitæ, vt hoc etiã refert ſupplemẽtũ Gabri. in. 4. diſt.45. q.3. art.1. nota.1. ¶ Patet etiã tertiò ꝙ illud quod ſæpe cõceditur iubileus ſcilicet vel Indulgentia plenaria à culpa & pœna in rigore verborum eſt falſum vt ſonat, vt dicit Florent. Silueſt. & ſupplementũ vbi ſuprà. Sed ꝓpter reuerentiã verborũ Papæ aut Eccleſiæ ſic ſæpe loquẽtis, & propter vſum loquendi poteſt & debet ſano modo intelligi. Sic ſcilicet ꝙ ibi remittitur culpa nõ quidem ratione Indulgentiæ, ſed ratione contritionis vel ſacramenti, quæ culpa prærequiritur remiſſa ad cõſequendũ Indulgentiã

Altera ratio. *S. Thom.* *Florenti.* *Silueſt.* *Scotus.* *Adrian.* *Secundò.* *Luc.* *Petrus.* *Machab.* *Gabriel.* *Tertiò.* *Florent.* *Silueſt.* *Quomodo Iubileus vel Indulgẽtia plenaria intelligẽdus.*

à pœna. Seu quia in talibus Iubileis & Indulgentijs plenarijs à cul pa & pœna quoties ſic conceduntur, conceditur etiam autoritas vt talis abſoluatur ſacramentaliter ab omni peccato quo ad culpã etiam de reſeruatis,ut piè.& cõmuniter creditur,& ſic eſt ſtil⁹ cu riæ: ſecùs à cenſuris niſi ſpecialiter exprimantur aut concẽdan-tur. Ideò inoleuit vſus dicentium ꝙ talis Indulgentia abſoluit à culpa & pœna, vt dictum eſt. Quod etiam innuitur ex eo quod in Clem. Religioſi. de priuileg.& de pœ.& re. capit. Abuſionibus. Papa prohibet quæſtoribus eleemoſynarum prædicãtibus, ne di cant aut concedant Indulgentiam plenariam à culpa & pœna facientibus eis eleemoſynas. Et ratio eſt ſecundum gloſſ. ibidem.

Gloſſa. Quia talis modus loquendi non permittitur, nec habet verũ niſi in Indulgentijs plenarijs vel Iubileis conceſsis per Papam euntibus in terram ſanctam, vel accipientibus Cruciatam, & ad ſenſum prædictum.

Nota. Nota etiam ꝙ aliud eſt concedere Indulgentiã plenariam à culpa & pęna, aliud abſoluere plenariè à culpa & pœna, vt de hoc latiùs infrà. quæſtione. 38. propoſitione ſecunda habetur.

Secunda pars ꝑpoſitionis ꝓbatur. ¶ Secunda pars propoſitionis eſt, ꝙ Indulgentiæ vt tales remittũt ſolùm pœnã temporalẽ Deo debitã pro peccatis perſonalibus iam præteritis, & iã quo ad culpã remiſsis. Probatur primò ꝙ ſolùm pœnã remittũt. Quia Indulgentia aliquid operatur remittẽdo vel ſoluẽdo, vt patet ex queſt. 1. & .5. & nõ culpã, vt dictũ eſt, ergo pœnã. ¶ Quòd aũt ſolùm pœnã tẽporalẽ & nõ ęternã patet. Quia pęna ęterna nõ remittitur niſi per id per qđ culpa mortalis. Nã eo ipſo ꝙ culpa remittitur, iã cõſequẽter remittitur pœna ęterna hoſtilis & exterminatiua ſeu obligatio ad eam: quia illa non conuenit filijs gratiæ habentibus ius ad hęreditatem gloriæ remiſſa culpa mortali. Sed culpa non remittitur per Indulgentiam, vt dictum eſt, ergo idem iudicium de pœna ęterna cõſequẽte ſeu concomitãte ipſam culpam. Quæ quidẽ pœna ęterna ſi hic non remittitur, iam in inferno fit irremiſsibilis ſtãte lege. ¶ Et nõ curo hic ampli⁹ diſputare an pœna tẽporalis debita pro peccato

Scotus. S. Thom. mortali vel etiã veniali iã quo ad culpã in hac vita remiſſo, ei⁹ qui in alio mortali deceſsit remittatur in inferno ſecđm Scotũ, an non ſecundũ Thomã. Probabiliùs enim mihi, ſaluo meliori iudicio, pro nũc videtur, ꝙ etiam ſi ſecũdũ Scotum ibi in inferno tollatur aut remittatur ſatiſpatiendo, tamẽ per ſuffragia viuorum aut per Indulgẽtias nõ poteſt remitti illa pęna tẽporalis ibi debita. Quia

non

nõ eſt in ſtatu quo poſsit iuuari vllo modo ad beatitudinē p alio-rum opera, ex quo non exiſtentibus in gratia nec de numero mẽbrorum Chriſti & Eccleſiæ nõ valet fieri charitatiua communicatio. Quia in inferno nulla eſt redemptio ſecũdum communiter doctores in hoc cõcordantes, vt etiã refert Gabriel in cano. lect. 56. litera S. vt de hoc etiam habetur infrà. q. 20. in reſponſione ad primum argumentum, ibi vide ſi placet, & cõcordat Medina de oratione. q. 25. Ex quo patet error Mayronis & aliquorum dicentium ꝙ per Indulgẽtias remittitur etiam pœna prædicta inferni: & fundantur in textu de pœn. diſt. 3. cap. vltimo, vbi dicitur ꝙ bona facta in mortali valent ad tollerabiliùs iudicium ſubeundum. Sed certè hoc eorum fundamẽtũ, nil facit pro eis, vt patet. Quia intelligitur prædictum capitulum non quidem ſic, quòd bona opera ipſorum minuant pœnam eis debitam in inferno pro alijs eorum peccatis: ſed ſic ſcilicet ꝙ non agendo malum & faciendo bonum non augetur eis pœna inferni, vt communiter gloſſatur à doctoribus, & latiùs agit Gabriel vbi ſuprà & ſũma Angelica titu. Indulgentia. §. 1. Item quia dato ꝙ per eorum bona opera minueretur eorum pœna infernalis, non tamen ſequitur ꝙ ergo per opera aliorum, aut ꝙ per Indulgentias, quia non poteſt hoc auxilium eis communicari, vt dictum eſt, vt etiam de hoc habetur infrà. q. 20. per totum, & in reſponſione ad primum argumentum ibidem. Vbi habetur ꝙ requiritur ꝙ ſit in ſtatu gratiæ is cui valere debet Indulgentia. Et quidem apertè eſt contra eos cap. Tres ſunt, de pœn. diſt. 1. & ca. Verbum. & de conſecra. diſt. 4. ca. Omnes: vbi patet intentũ. & facit ca. Maiores, de baptiſmo. §. Hic verò dicimus, & expreſsè ad propoſitum facit extrauagan. Clem. 6. Vnigenitus. de pœn. & re. Vbi dicit ꝙ theſaurum Chriſtus Eccleſiæ militanti acquiſiuit, volens ſuis filijs theſaurizare, fidelibus diſpenſandum, & verè pœnitentibus applicandum, &c. Nũc autem damnati in inferno non ſunt de Eccleſiã militanti, neque filij, neque fideles, neque pœnitentes, ergo eis nullò modò proſunt Indulgentiæ ad releuationem ſuæ pœnæ æternæ cuiuſcunque.

Gabriel. *Medina.* *Summa Angelic.*

¶ Sequitur alia particula (Deo debitam) quia Indulgentia non remittit pœnam iudicialem debitã hominibus aut Eccleſiæ, aut in foro contentioſo, ideò ſecundum Thomam religioſi per has Indulgentias non liberantur à pœnitentijs ſibi iniunctis in capitulo per ſuos prælatos. Ratio horum eſt, quia Indulgentia ſolùm

Thomas.

ſupplet tertiam partem pœnitentiæ.ſ.ſatisfactionem pœnitẽtialem. Hæc autem eſt Deo debita pro peccatis, ergo & in hoc concordãt communiter doct. Quomodo autem cum hoc ſtat quod per Indulgentias remittitur pœna temporalis debita tam in foro Dei quàm Eccleſiæ infrà.q.8.habetur. ¶Sequitur alia particula (pro peccatis perſonalibus) quia Indulgentia nõ liberat à pœnis debitis pro peccato originali, vt patet. Quia non à fame & ſiti & morte propter rationes ſuprà dictas.in.q.3. in reſponſione ad tertium, neque ab alijs pœnis contractis ex natura peccati cuiuſcunque, vtpote à cæcitate intellectus, prauitate, ſeu oblatione & habitu prauo voluntatis ex peccato actuali prouenientibus. Quia hæc per ſatisfactionem & per conſequens per Indulgentiam loco ſatisfactionis ſuccedentem non tolluntur. ¶Sequitur alia particula (Iam præteritis, & quo ad culpam iã dimiſsis) ita ſcilicet vt benè ait ſupplementum Gabrielis vbi ſuprà art.2. propo.11. Corolario.9. & concordat ſumma Roſella titul. Indulgentia. §.16. ꝙ ſi quis conſequitur Indulgẽtias annales de iniunctis pœnitẽtijs: poteſt per eas redimere pœnitẽtias annales huius ſæculi ſibi pro tũc iniunctas à ſacerdote, vel eas ad futurum ſæculum reſeruare pro ſolutione pœnarum ad quas pro peccatis iam commiſsis tũc tenetur, ſed non poteſt huiuſmodi Indulgentiarum fructum reſeruare pro peccatis quandoq; in futurum committendis, ſed ſolùm Indulgentiæ fructus lucratus valet pro peccatis iam præteritis, ideò pro futuris oportet vt toties Indulgẽtiam lucretur quoties ea iam commiſerit. Et ratio huius eſt, quia Indulgentia æquiualet & ſuccedit loco ſatisfactionis pœnitentialis. Hæc autem ſatisfactio eſt ſolùm pro debito iam contracto pœnarum pro culpa iam remiſſa, ergo. Sed de hoc latiùs habetur infrà. q.30.31. vbi agitur de Indulgentijs continuis & perpetuis quomodo valent. &c. q.39. vbi agitur ꝙ ſatisfactoria bona in hoc differunt à meritorijs, ꝙ non poſſunt applicari neq; reſeruari in theſaurum pro futuris peccatis meritoria autem ſic.

Gabriel. *Roſel.*

Quæſtio.

Quæſtio ſeptima.

Vtrùm indulgentiæ remittant pœnas præfatas peccatorum modò ſint iniunctæ per ſacerdotem modò nõ.

Quæſtio ſeptima. Propo. 1.

REſpondeo per quatuor propoſitiones. Quarum prima eſt. Papa poteſt per ſe & per alios inferiores concedere Indulgentias per quas remittantur tam pœnæ peccatorum tam iniunctæ per ſacerdotem, quàm etiam non iniunctæ. Ratio quia ex Matth. 16. & . 18. & Ioan. 20. Quorum remiſeritis peccata &c. poteſt remittere omnia etiam occulta quò ad culpam & pœnam, vt ſuprà q. 4. & . 5. habetur. Et non videtur vbi ei ſit facta aliqua reſtrictio quò ad iniunctas pœnas tantùm, ergo. Item in bullis Papalibus habetur ſæpe, ꝙ per tales Indulgentias plenarias reſtituuntur homines ad innocentiam ſeu ſtatum baptiſmalem, hoc autẽ nõ eſſet verum niſi per tales Indulgentias remitterentur pœnæ Deo debitæ etiam ſi non ſint iniunctæ, ergo. Et nota ꝙ hæc reſtitutio ad innocentiam baptiſmalem intelligitur ſolùm quò ad liberationem pœnarum, ac ſi non peccaſſent, non autẽ quò ad alia dona, quæ in baptiſmo recipiuntur. Et in hac propoſitione quæ loquitur de poſsibili nulla eſt difficultas inter catholicos: omnes enim doctores in hoc conueniunt. Sed vtrũ ita de facto concedat Papa aut alij prælati, in hoc eſt varietas opinionum. Ideò quò ad hoc ſint aliæ propoſitiones ſequẽtes. ¶Secũda propoſitio. Diœceſani non poſſunt regulariter ſecundum Ius commune Canonicum concedere Indulgentias niſi de pœnitentijs iniunctis per ſacerdotem. Ratio, quia quò ad alias pœnas eſt ſibi per Papam & Eccleſiam ablata ſeu reſtricta poteſtas, vt patet in ca. Cum ex eo. de pœn. & re. vbi ſolùm de iniunctis pœnitentijs conceditur illis talis poteſtas. & in cap. Noſtro. eo. titul. habetur, ꝙ Archiepiſcopus poteſt concedere Indulgentias, ita tamen quòd ſtatutũ generalis concilij præfati in cap. Cum ex eo, non excedat, & idem habetur in capit. Romana. eodem titulo. libro ſexto, ex quo patet quòd etiam ſi diœceſani concedant Indulgentias abſolutè, debẽt

Propo. 2.

intelligi

intelligi & interpretari ſecundum prædictum ius commune, ſcilicet, de iniunctis tãtùm. Et prædicta omnia ſunt vera niſi per Papam vel Eccleſiam ipſis diœceſanis vel etiam alijs concedatur generaliter vel ſpecialiter ꝙ poſsint concedere Indulgentias abſolutè vel etiam de non iniunctis. Tunc enim poſſent ſecundum tenorem conceſsionis concedere Indulgentias de iniunctis & de non iniunctis pœnitentijs ſeu abſolutè. Et in hac ſecunda propoſitione etiam communiter concordant doctores. ¶Tertia propoſitio. Quando Papa concedit Indulgentias cum limitatione expreſſa de iniunctis pœnitentijs, tunc ſolùm pœnitentiæ iniunctæ vel impoſitæ per confeſsorem in confeſsione ſacramentali remittuntur per tales Indulgentias. Ratio, quia Indulgentia tantũ & non plus valet, quantum ſonat ſecundum tenorem conceſsionis ſi verè & non fallaciter concedatur, vt eſt communis regula & practica doctorum vtriuſq; iuris & curiæ Romanæ, & hoc habet veritatem in omnibus Indulgentijs etiam plenarijs & continuis & temporalibus à quibuſcunque conceſsis, ſic limitatè de iniunctis pœnitentijs: quia ſolùm iniunctæ pœnitentiæ per confeſſorem, & non aliæ remittuntur. Ideò ſi nulla pœnitẽtia eſt per cõfeſſorem impoſita pœnitenti aliquo modo, ſcilicet nec ſpecialiter nec generaliter, tunc per talem tenorem conceſsionis Indulgentiæ nil ei remittitur. ¶Quod ſi Papa concedens Indulgẽtiam de iniunctis intendat etiam de non iniunctis concedere Indulgentiam, tunc coram Deo talis Indulgentia remitteret pœnas etiam non iniunctas. Quia effectus Indulgentiæ non pendet ex tenore, aut forma verborum quæ non eſt taxata Iure diuino ad concedẽdum Indulgentiam, ſed ex voluntate concedentis, vt infrà. q. 35. habetur. Sed hoc eſt pro regula ſemper habendum, quòd niſi manifeſtè conſtet de oppoſita voluntate ſeu intentione cõcedentis, ſemper ſtandum eſt tenori verborum: & ſecundum ipſum & conformiter ad ipſum eſt interpretanda volũtas & intentio cõcedentis tam in foro Dei quàm Eccleſiæ. Non enim præſumendum eſt concedentem Indulgentias velle oppoſitum ſuis verbis intendere. Et in hac tertia propoſitione & ibi dictis concordant communiter doctores in. 4. diſt. 20. &. 45. præcipuè Duran. diſt. 20. & Fran. May. in tractatu de poteſtate clauium, & ſupplementũ Gabrielis latè refert in. 4. diſt. 45. q. 3. art. 2. propo. 11. & Gerſo. in floribus dicens. Dies Indulgentiarum referuntur ad pœnitentias pro

Tertia propoſit. *Dura.* *F. Mayr.* *Gabriel.* *Gerſon.*

hac vita iniunctas,ſic enim textus ſonat. Hæc ille. Item Adria. in 4. in materia de Indulgentijs conclu. 2. & Summa Ange. tit. Indulgentia. §. 1. & 2. & Silueſt. eo. tit. q. 8. & 10. & omnes ferè doctores Canoniſtæ in ca. Quod autem, de pœn. & re. ¶ Ex ſuprà dictis infertur, primò quòd non valet illa opinio recitata à Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. art. 2. & Florent. prima parte titu. 10. ca. 3. §. 3. dicens ꝙ per talẽ formã cõceſsionis Indulgẽtiæ de iniũctis remittitur etiã pœna nõ iniũcta, ſed iniũgẽda à Deo vel ſacerdote ſecũdũ Canones. Ratio huius opinionis erat, quia ly (de iniunctis) intelligitur. i. etiã de iniũctis, & nõ ſolũ de iniũgẽdis, ad hũc ſenſũ. Concedo tibi quadraginta dies Indulgentiæ de pœnitentia iniũcta. i. de tali pœnitentia qualis claue non errante tibi deberet iniungi, vt ſcilicet quadraginta dies lucrati de Indulgentia tantum tibi valeant, quantum illi quadraginta dies, qui deberent tibi iniungi, tibi valuiſſent ſi tibi iniuncti & impleti fuiſſent. ¶ Hæc (inquã) opinio & eius ratio non valet. Quia contra tenorem & formam expreſſam Indulgentiæ non valet interpretatio. Et quia vt habetur & notant cõmuniter doctores extra. de verbo. ſignifi. ca. Olim. & ca. In his, non eſt recedendum à verborum propria ſignificatione, niſi de mente aliter conſtet. Nam ſimiliter liceret in alijs quibuſlibet textibus interpretari extendendo verba contra tenorem textus, quod non licet doctori cuiquam, niſi de mente ſtatuentis vel concedentis, vel aliunde ex cauſa cogente & manifeſta cõſtaret: & ſolus Papa vel concilium poteſt hoc modo exponere rationabiliter ſcripturam ſacram, vt dicit Auguſtinus de Ancona in libro de poteſtate Papæ: q. 67. art. 1. ¶ Si ad hoc ſubterfugiendo, dicat præfata opinio, vt dicit ſupplemẽtum Gabrielis vbi ſuprà, quòd ly, de iniunctis, ſi extendatur etiam ad iniungẽdas, vt dictum eſt, non capitur impropriè ſed propriè. Quia ly, pœnitẽtia iniuncta, verificatur de omni pœnitẽtia taxata à Deo, & ipſi debita pro peccatis vel à iure vel à confeſſore. Nam iniuncta dicitur pœnitentia; quia ad eam homo obligatur abſolutè vel ex ſuppoſitione, ſcilicet ſi vult liber eſſe à debito pœnæ, & liber gloriam intrare, etiam ſi non ſit illi præceptoriè impoſita per ſuperiorem. Quod patet. Quia Eccleſia ſic vtitur in ſuis bullis & conceſsione Indulgentiæ, & extra. cap. Cum ex eo. de pœn. & re. dicens. Et in remiſsionem iniungimus peccatorum vt det vel faciat tale quid, is qui voluerit lucrari hanc Indulgentiam, ergo cũ nomi

Adrian.
Summa Angelic.
Silueſt.
Corol. 1.
Aug. de Ancona.
Obiectio.

nomine pœnitentiæ iniũctæ intelligatur omnis pœnitẽtia à Deo vel Eccleſia vel ſacerdote taxata ſeu impoſita etiã ex ſuppoſitione videtur ꝙ poſsit cõprehendere pœnitentiã tantũ taxatam à Deo vel à Iure Canonico, etiam ſi non ſit ſpecialiter impoſita ſeu iniũcta per ſacerdotẽ in ſacramento: & per conſequens ꝙ cõprehendit pœnitentias per ſacerdotem iniungendas, vt dicebat illa opinio. ¶Sed certè hoc ſubterfugiũ pro præfata opinione nil valet, quod tripliciter probatur. Tũ primò, quia verba in ſuo ꝓprio & potiori ſignificato ſunt intelligẽda, niſi aliud de mẽte loquẽtis rationabiliter conſtet, vt habetur ca. Olim, & ca In his. de verborũ ſignificatione. Nunc aũt pœnitẽtia iniuncta capitur pro iniuncta vel impoſita à iudice ſeu ſacerdote ſpecialiter præceptoriè aut cõſultoriè abſolutè vel conditionaliter, aut alio modo: non aũt pro pœnitẽtia à Iure aut à Dei diſpoſitione taxata. Quod patet. Iniũctio enim pœnitẽtiæ ſignificat ſpecialem applicationem iuris ſeu pœnitẽtiæ taxatæ in iure ſeu decreto Dei ad hũc, & per cõſequẽs ſignificat ſpecialem impoſitionẽ iudicialẽ talis pœnitẽtiæ aliàs taxatæ aut nõ taxatę ſecũdũ Ius. Ius eñ nõ applicat pœnitẽtias taxatas alicui, ſed taxatas oſtẽdit: ſimiliter & Deus in hac vita facit, vt ꝑ iudicis ſentẽtiã ſpecialiter applicẽtur delinquẽtibus. Sententia eñ eſt applicatio Iuris ad hũc, quæ applicatio ex quo fit per ſentẽtiã iudicis, ergo fit per iniunctionẽ, ſeu impoſitionẽ illius pœnitẽtię taxatę ſeu ſtatutę à Iure vel à Deo factã à iudice ſentẽtiã ferẽte. Ergo Ius aut Deus nemini iniũgit pœnitẽtiã in hac vita ſed iudex aut ſacerdos. Tũ ſecũdò, quia eo ipſo ꝙ docto. cõmuniter ex ipſo antiquo & adhuc ꝑmanẽte tenore bullarũ faciũt differentiã inter pœnitẽtias iniũctas & iniũgẽdas, & bullæ ipſæ aliqñ cõcedũt de iniũctis aliqñ abſolutè ſine vlla limitatiõe. Sequitur ergo manifeſtè ꝙ eſt differẽtia qñ dicitur de iniũctis, vt vocabulũ ſonat propriè ſumptũ. Alioqui vana eſſet talis diſtinct. & tenor diuerſus Indulgentiarũ, ſi omnia inuicẽ ꝓ ſe ipſis cõfusè acciperẽtur, ergo ſicut olim qñ Indulgẽtia cõcedebatur expreſsè de iniũctis pœnitẽ. intelligebatur de iniũctis tantũ ꝑ ſacerdotẽ, ſequitur ꝙ ſimiliter & nũc debet intelligi idẽ tenor Indulgentiæ ꝑſeuerãs. Tũ tertiò, quia ſic eſt in vſu & practica tã loquẽtiũ q̃ doct. cõmuniter in ꝑſenti materia, ergo ſtandũ eſt acceptiõi vocabuli de iniũctis ſecũdũ cõmunẽ vſũ & acceptionẽ eius vt dictũ eſt. Et in his expreſsè cõcordat Durã. vbi ſuprà. q. 4 & Caiet in. 2. quodlibeto. In materia

Reſpõſio Prima ratio. *Secunda* *Tertia.* *Duran.* *Caietan.*

teria de Indulgen.ca.7.cũ cõmuniter doctoribus, q̃uis aliquãdo ly.de iniũctis pœnitẽtijs,aliter accipiatur. ¶Secũdò infertur ex ſu prà dictis,ꝙ nõ valet illa alia opinio etiã recitata à Palud,& Florent.vbi ſuprà dicẽs ꝙ quãdo datur Indulgẽtia plenaria plenior aut pleniſsima,tũc omnis pœnitẽtia iniuncta & iniũgenda in foro Dei,& Eccleſiæ remittitur hic & in purgatorio per ſuprà dictũ tenorẽ expreſsũ de iniunctis, aliàs nõ: ſed ſolũ pœnitentia iniũcta per ſacerdotẽ dicit præfata tertia propoſitio. Et ratio huius opinionis quò ad primã partẽ eſt, quia ex quo cõceditur Indulgẽtia plenaria de omnibus, ergo de omni pœna etiã nõ iniũcta per ſacerdotẽ:alioqui nõ eſſet plenaria Indulgẽtia, ſi ſolũ ad iniũctas pœnitẽtias reſtringeretur,vt ſonat tenor cõceſsionis. ¶Sed hæc opinio quò ad illã primã eius partẽ nõ valet, quia ſtandũ eſt teno ri verborũ cõceſsionis,vt dictũ eſt.Et verbũ ſeu clauſula generalis debet reſtringi & intelligi ſecundũ limitationẽ expreſſam adiunctã,ideò ad rationẽ præfatã dico,cõcedendo ꝙ quãdo conceditur Indulgentia pleniſsima de iniũctis, nõ eſt pleniſsima abſolutè de omnibus,ſed ſolùm de iniunctis per ſacerdotẽ, vt dicit tenor Indulgẽtiæ, quas omnes iniũctas nõ tolleret,aut nõ remitteret talis Indulgẽtia ſi nõ eſſet ſic plenaria,ſed ſolũ annalis,aut partialis:ideo eſt plenaria nõ abſolutè ſed limitatè,quò ad iniũctas tãtũ pœnitẽtias ſecũdũ ipm̃ tenorẽ Indulgẽtiæ.¶Tertiò infertur ꝙ nõ valet illa alia opinio etiã recitata à Palude. vbi ſuprà dicens ꝙ quãdo dicitur,Remitto tibi vnũ annũ de pœnitẽtia iniũcta,ſenſus eſt ꝙ tantũ minùs punieris in purgatorio,quantũ ſi vno anno cõtinuo egiſſes pœnitentiã in hac vita.Et hanc opinionẽ dicit Inno.de pœ.& re.ꝙ eſt ſatis conſona æquitati. Dico ergò ꝙ ſi hæc opinio intẽdit dicere,ꝙ tũc remittũtur pœnitẽtię vnius anni nõ iniunctæ,non valet:vt patet ex dictis.Si verò intendat ꝙ de pœnitentia tantùm iniuncta remittitur ille annus,tunc vera eſt opinio, vt paulò inferiùs etiam dicetur, & infrà.quæſt.29. ¶Illud autem quod præfata opinio ſubnectit quòd qui lucratur talem Indulgẽtiam tenetur nihilominùs facere pœnitentiã in hac vita,quomodo intelligatur & ſit verum infrà.q.8.latè dicetur. ¶Tandẽ pro concordia & bono intellectu omnium prædictarum opinionũ poteſt fortè benè dici,quòd quando confeſſor generaliter iniungit pœnitenti dicẽs: Quicquid boni feceris, ſit tibi in ſatisfactionem ſeu remiſsionem peccatorum, tunc iam videtur quòd omnis

Corol. Secundũ *Corol. Tertium.* *Innocen.* *Concordãtur præhabitæ opiniones.*

omnis pœnitentia debita & iniungenda ſit tam iniuncta aliquo modo ſaltem generaliter, quàmuis ſub electione pœnitentis, & ꝙ tunc Indulgentia conceſſa de iniunctis extēditur etiam ad ſpecialiter iniungendas ex quo iam ſunt aliquo modo, ſcilicet generaliter iniunctę, vt dictum eſt vt de hoc latiùs habetur infrà.q.24.

Gerſon. propo.4.ſecundum Gerſon. Et ſic fortè loquuti ſunt doctores p̄dictarum opinionum quæ prima facie videbantur aduerſę & nō ſunt ſi ſic intelligantur, & limitentur ad bonum ſenſum. Ideò ſalubre eſt ꝙ confeſſor ſemper dicat pœnitenti, Quicquid bonifeceris &c. vt ſic ei valeant omnes Indulgentiæ tam de iniunctis q̄ de iniungendis.

Prop. 4. ¶Propoſitio quarta eſt, quando Papa concedit Indulgentiam abſolutè nōn dicendo de iniunctis, tunc per talem Indulgentiam remittitur tanta pœna debita, modò ſit iniuncta à ſacerdote modo non, quantam ſonat tenor Indulgentiæ plenariæ aut temporalis totalis ſeu partialis.

Prima ratio. ¶Probatur quincupliciter. Primò, quia Papa vel alius cui hoc ſit à Papa vel Eccleſia cōceditur, id poteſt, vt patet ex prima propoſitione, & de facto ſic cōcedit. Quod patet. Quia tantum valent Indulgentiæ quantum ſonat tenor earū, dum de oppoſita mente concedentis non conſtat: ſeu dum concedens aliud non intendit: vt ſuprà dictū eſt in tertia propoſitione, & eſt communis practica doctorum. Quòd ſi aliter voluiſſet expreſsiſſet. & vbi Ius nō diſtinguit, ne nos diſtinguere debemus vt habetur diſt.50.ca. Si Euangelica & de maiori & obe.ca. Solitæ.§ Notandum. & latè refert Gloſſa in ca. Conſuluiſti. 2 q.5. & Gloſſa in ca. Saluator.1.q.3. In ver. indefinite. & eſt ar.ca. Porrò.

Gloß. ca. Cum & plantare. de priuileg.

Secunda ratio. ¶Item ſecūdò probatur: Quia & ſcit & tolerat ſic concedens Papa, quia ſic etiam habet ſtilus curiæ Romanæ & vſus eius & aliorum ſic intelligentium, vt ſonant tenores Indulgentiarum abſolutè vel limitatè, ergo ſi ſolùm intēderet de iniunctis, cum eius tenor verborum loquatur de omnibus abſolutè & indiſtinctè, ſequeretur ꝙ Papa & Eccleſia deciperet ſine cauſa ſuos filios, præſertim in hoc tempore quando ſcit omnes pœnitentias eſſe arbitrarias, id eſt, voluntariè iniūctas, nō ſecundum rigorem Canonum pœnitentialium, neque ſecundū qualitatem peccati, ſed paruas vel nullas pœnitentias iniungi ſecundum fragilitatem & voluntatem pœnitentium. Quia malunt cum nulla pœnitentia iniuncta ſpecialiter deſtinari ad purgato-

rium

rium, quàm magnam & vix implendam acceptare. Sentiens ergo hoc Eccleſia & volens piè prouidere debitis pœnis filiorum per Indulgētias, certè non piè neq; verè prouideret ſi concedens Indulgentias abſolutè & illimitatè non intenderet valere niſi limitatè de iniunctis pœnitentijs, quas ſcit eſſe ferè nullas iniūctas pœnitentias. ¶ Item tertiò probatur idem. Quia beneficium Principis, præſertim quando non eſt in præiudicium alicuius Iuris aut perſonæ, debet latiſsimè interpretari quantum forma verborum patitur propriè ſumpta, vt habetur in cap. Olim. de verborum ſignificatione. & ca. Cum dilecti. de donationibus. Item conceſſio præter Ius eſt latiſsimè interpretanda, etiam in præiudicium ipſius concedentis, ſi propria forma verborum patiatur, non autem in præiudicium aliorū, vt eſt ca. Quia circa, de priuilegijs. in vltima gloſſa & no. per Inno. in ca. Olim. de verborum ſignificatione & gloſſa, in ca. Licet. de trāſla. epiſco vbi de hoc latè. Quia & contra eum, qui legem dicere potuit apertiùs eſt interpretatio facienda. ff. de pact. ſ. veteribus & de priui. ca. Quia. in gloſſa. & habetur in. l. fi. ff. de conſti. princi præſertim ſi ſit quid conceſsū cauſa pietatis vt no. Panor. in ca. Cū dicat de Eccleſia ædifi quia de re. iur. odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari. Nunc autē patet ꝙ Indulgentia Eccleſiaſtica eſt grande beneficium animarum & fauorabile, & pietas magna, & in nullius præiudiciū, ergo cum verba conceſsionis propriè ſumpta abſolutè & illimitatè vt ſonant apertè patiantur etiam in rigore ꝙ intelligantur etiam de non iniunctis pœnitentijs, ſequitur ꝙ ſic debent intelligi conceſſæ Indulgentiæ prædictæ. ¶ Si ad prædictas probationes ſubterfugiendo dicatur ſicut dicit Caietanus in quodlibeto, ꝙ Papa ſub formidine ſic abſolutè concedit, & intelligit ſolùm de iniunctis, vt patet ex additione quam apponit dicens quantum claues ſe extendunt &c. Item ꝙ verba debent intelligi ſecundum formā Iuris conſuetam, vt ipſe Papa expreſsè dicit in conceſsione Indulgentiarum Nunc autem forma Iuris conſueta & antiqua eſt limitatè de iniunctis, ergo. ¶ Contra prædicta ſubterfugia ſic replico ad primum dico quòd potiùs eſt pro nobis quia ſi Papa concedit quantum claues ſe extendunt, claues autem ſe extendunt etiā ad non iniunctas, vt ſupra propoſitione prima dictum eſt ſecundum omnes doctores, & ſecundum ipſum Caietanum ergo intendit etiam de non iniunctis. Ad aliud dico, quòd licèt antiquitùs

Tertia. *Innocen.* *Gloſſa.* *Panor.* *Obiectio Caieta.* *Replica contra obiectionē.*

quitùs eſſet forma conſueta de iniunctis tantùm, non ideò tamen factum eſt ius, quòd non niſi de iniunctis de cætero concedantur aut ꝙ non poſsit eſſe alia forma conſueta Iuris in temporibus modernis. Imò dico ꝙ decenter mutatis temporibus & cauſis, mutatur & forma conceſsionis Indulgentiæ. Quãdo enim raxabantur pœnitentiæ riguroſè ſecundum Canones aut qualitatem delicti, tunc ſatisfuit concedere de iniunctis. Nunc autem econtrà, vt dictum eſt ideò nunc eſt alia forma Iuris conſueta concedendi Indulgentias abſolutè de omnibus, etiam de non iniunctis, alioqui deciperet Eccleſia filios ſuos, vt dictum eſt.

¶ Item non habetur in Iure quòd olim ſolùm de iniunctis concedebantur Indulgentiæ, ſed potiùs habetur oppoſitum vt patet, in cap. Cum ex eo. de pœni. & re. vbi prohibetur epiſcopis concedere Indulgentias vltra quadraginta dies de iniunctis, ex quo patet ꝙ erant in vſu concedere etiam de nõ iniunctis plures dies, quàmuis Caietanus aliter intelligat præfatum capitulum, vt infrà patebit in argumento. Patet etiam idem quia Innocẽ. Tertius in

Innocen. eodem ca. Cum ex eo, conceſsit iubileum pleniſsimum, & inten-

Ioannes tio ſua fuit etiam de non iniunctis, vt ibi not. Ioannes Monachus.

Monach. Neque poteſt hoc negare Caietanus, niſi dicendo, ſicut ipſe dicit ꝙ hoc fecit, vt doctor ſequax illius opinionis, & non vt iudex ſeu vt Papa, ſed hoc eſt falſum, quia vt Papa id conceſsit. Alioqui iſto modo poſſet Caietanus inualidare omnia decreta & acta Pontificalia, aut dicendo ꝙ id fecit Papa ſemel aut raró ꝙ nõ intrat formam Iuris conſuetam. Sed certè contra ipſum Caietanum videtur ꝙ antiquiſsimis illis cruce ſignatis Hieroſolymitanis concedebantur Indulgentiæ pleniſsimę etiam de non iniunctis, de quo non dubitauit beatus Thomas, qui benè viderat Canones Indulgentiarum, ergo forma antiqua conſueta non erat ſolùm de iniũ-

Quarta ctis. ¶ Item quartò principaliter probatur propoſitio quarta.

ratio. Quia (vt refert de Palude in quarto diſt. 20. quæſtio. 4. in fine)

Palud. cum pœnitentiarius Roman. iniungeret pœnitentiam conſequutis Indulgentiam plenariam, accepit mandatum à Papa, vt non

Quinta. iniungeret pœnitentiam, ergo valet de non iniunctis. ¶ Itẽ quintò, quia in forma plenariæ abſolutionis, quæ conceditur in morte & ſæpè etiam in vita (vt patet in multis bullis huius temporis) continetur, quòd illi reſtituuntur ad innocentiam baptiſmalem. Talis autem conceſsio non eſſet vera, nec efficax ſi ſolùm ad iniũ

ctas

ctas pœnitentias extenderetur illa Indulgentia, ergo. Et confirmatur. Quia Indulgentiæ abſolutè quę dantur pro defunctis, nõ extenduntur ſolùm ad iniunctas pœnitentias. Patet. Quia non prçſupponitur eos, qui ſunt in purgatorio, deceſsiſſe ſine impletione pœnitentiarum iniunctarum, ergo extendũtur etiam ad non iniunctas. ¶Et cum præfata quarta propoſitione concordant communiter doctores vtriuſque Iuris vbi ſuprà allegati. in probatione tertiæ propoſitionis. Et licèt aliqui doctores vt Durandus, Caietanus. Altiſiodoren. Albertus Magnus & etiam Gerſon & aliqui alij videantur dicere, quòd ſolùm ſe extendunt ad pœnitentias iniunctas, tamen plures eorum id dicunt & intelligunt, quando & quia ſic ſonat: & intelligitur ſecundum eos, tenor conceſsionis ſeu Indulgentiarum, vt apertè ipſi confitentur, & quia Indulgentiæ particulares dierum ſeu annorum ſuis temporibus ſic expreſsè de iniunctis concedebantur. Indulgentiæ autem plenariæ quia ſæpe tunc abſolutè & illimitatè concedebantur, ideò dicunt ꝙ tales præſertim Papales remittebãt etiam pœnitentias non iniunctas. Quia tamen temporis diſcurſu omnia cum ipſo vſu mutantur, ideò ſicut nunc crebreſcit vſus & copia Indulgentiarum, ita & tenor ſeu forma conſueta mutata eſt, earum maximè quæ à Papa ſeu ab alijs ſpecialiter eius auctoritate conceduntur, & ſic talis tenor abſolutè & illimitatè etiam de non iniunctis, vt ſonat, intelligendus eſt. Quò ad hanc quartam propoſitionem vide quod habetur infrà. quæſtio. octaua. in quarto Corollario quod quidem ſatis ad rem facit.

Confirmatio eorum quæ dicta ſunt.

Dura. Caiet. Altiſiod. Albert. Magnus. Gerſon.

¶Contra quartam propoſitionem arguitur tripliciter. ¶Primò, quia verba iudicis abſolutè poſita ſunt intelligenda ſecundum formam Iuris præſertim in materia ſtricti iuris. Sed in Iure Canonico loquente de Indulgentijs ſolùm fit mentio, quòd valeant de iniunctis: & materia Indulgentiarum eſt ſtricti iuris, ergo quando abſolutè & illimitatè conceduntur tam particulares, quàm plenariæ Indulgentiæ debent intelligi ſolùm de iniunctis pœnitentijs per ſacerdotem, & non de iniungendis, niſi hoc ſpecialiter exprimatur. Conſequentia eſt bona, & maior patet ſecundum capitu. Cauſam quæ. de reſcriptis, & capitu. Cum dilectus. de conſuetudi. & ſecundum omnes doctores vtriuſque iuris, vt etiam latè referunt Summiſtæ titul. Interpretatio. titulo. Lex. titulo. Statutum, titulo. Gratia. titulo. Priuilegium

Argu. 1.

Minor autem quó ad id quod ibi dicitur ꝙ Indulgentia eſt ſtricti iuris & ſtrictè interpretãda, patet ſecundum no. per Inno. & Hoſtien. in cap. Licet. de tranſlat. epiſcopi, & Bald. in ſua Margarita in verb. Indulgentia & in. l. Humanitatis. C. de impu. & alijs ſubſti. vt etiam refert ſumma Ang. titu. Indulgentia in prin. & Palud. in. 4. diſt. 20. q 4. art. 3. & cõmuniter doctores. Quó ad illud autem quód Ius ſemper loquitur de iniunctis patet. Quia in cap. Cum ex eo de pœn. & re. habetur quód diœceſani concedentes Indulgentias in dedicationibus in anniuerſario dedicationis tẽpore, quadraginta dies de iniunctis pœnitentijs indulta remiſsio non excedat hunc quoque numerum dierum Indulgentiarum literis præcipimus moderari quæ pro quibuſlibet caſibus aliquoties conceduntur, cum Romanus Põtifex, qui plenitudinem obtinet poteſtatis hoc in talibus moderamen conſueuerit obſeruare. Hęc ibi & in ca. Noſtro. habetur ꝙ archiepiſcopus liberè poteſt per ſuam prouinciam concedere Indulgentias, ita tamen ꝙ ſtatutum generalis concilij. ſ. ſuprà dicti capituli Cum ex eo, non excedat. Et idem habetur in ca. Romana. & ca. Indulgentiæ eo. titu. lib. 6. ex quibus patet intentum. ¶ Si dicatur ꝙ in prædictis textibus ſolùm fit mentio de Indulgentijs diœceſanorum, nõ de Papalibus, aut de alijs cõceſsis per ſpeciales Papæ commiſſarios: quodq́; ibi limitatur præfata poteſtas ſpecialis quó ad Indulgentias, vt ibi communiter dicunt doctores, & in ca. Accedentes, de exceſſ. præla. non autem ibi ſtatuitur Ius ꝙ ſolùm de iniunctis cõcedantur, aut concedi intelligantur Indulgentiæ abſolutè conceſſæ per Papam, vel per alium: contra hoc replicatur & primó contra primum. Nam in fine prædicti capituli, Cum ex eo, expreſsè fit mentio de Indulgentijs Papalibus cum dicitur. Cum Romanus pontifex, qui plenitudinem obtinet &c. Vbi patet ꝙ etiam Indulgentiæ Papales illo modo ſolent concedi de iniunctis tantùm pœnitentijs ſicut & epiſcopales. Patet etiam ꝙ conſuetudo Papæ facit Ius in ſuis, & aliorum Indulgentijs, & ſic ibi ſtatuitur Ius epiſcopis & declaratur ſimul quomodo Papa ſolet eas concedere. Contra aliud ꝙ ibi fit ſolùm limitatio poteſtatis epiſcopalis ſecũdũ cõmuniter doct. iá ex hoc dicto vtiq; veriſsimo arguitur cõtra ipſos. Quia ſi Indulgẽtia de Iure Canonico & cõmuni habet ꝓ ſua materia totali pœnitẽtias tã iniũctas, q̃ nõ iniũctas: & epiſcopalis poteſtas ſolùm eſt reſtricta quóad iniunctas, ita. ſ. ꝙ de

Innocen.
Heſtien.
Bal.
Summa Angel.
Palud.
Obiectio.
Reſpõſio

de ipſis non poteſt vltra quadraginta dies concedere, ergo de nõ iniunctis poſſet vltra quadraginta dies concedere Indulgentiam, ex quo quo ad ipſas non iniunctas non eſt in hoc reſtricta poteſtas. Nunc autẽ conſequens eſt falſum ſecundũ omnes doctores, ergo & antecedens: non minor. Quia expreſsè habetur in dicto cap. Cũ ex eo, ꝙ quo ad iniunctas tãtũ pœnitentias poteſt Epiſcopus concedere quadraginta dies & non amplius, ergo maior eſt falſa, ꝙ. ſ. Indulgẽtia habet de Iure Canonico & cõmuni pro materia pœnitẽtias etiã non iniũctas, ergo ſolũ eſt de iniũctis, & pœnitẽtiæ iniũctæ ſunt totalis materia Indulgentiarum de Iure Canonico & cõmuni, vt probatũ eſt cõtra quartam propoſitionem.

¶Secundò principaliter arguitur ad idẽ. Quia verba Indulgẽtiarũ debẽt intelligi ſecundum formã Iuris conſuetã, vt ipſe Papa dicit expreſsè in ipſa conceſsione Indulgentiarum. Nunc aũt forma Iuris conſueta & antiqua eſt limitatè de iniunctis, vt patet tum in ca. Cũ ex eo. de pœ. & re. tum etiã quia & in ſtilo antiquo conceſsionis Indulgentiarũ de iniunctis pœnitẽtijs, & nunc & in viridi obſeruantia ſua Eccleſiæ Romanæ conſuetudo conſiſtens ſimiliter videtur ad formam antiquã ſe referre, dum Papa ſingulis diebus dominicis quadrageſimæ & aduẽtus dat omnibus præſentibus quinq; vel ſeptem annos & totidem quadragenas de vera Indulgentia. Exprimendo enim tot dies, annos, quadragenasque manifeſtat ſe loqui vt Canones pœnitentiales loquuntur, taxantes pœnitentias per dies, annos, & quadragenas: & per conſequens cũ de illis taxatis quadragenis, aut diebus abſoluit per Indulgentias, iam patet ꝙ illos tantùm, qui ad illos dies & quadragenas ſunt obligati, eo modo quo olim per Canones obligabantur. ſ. per iniunctionem ſacerdotis, & per conſequens ab iniunctis tantùm pœnitentijs illorum dierum & quadragenarum Indulgentias conceſſas abſoluere ſeu liberare demonſtrat, ergo. *Argu. 2.*

¶Tertiò principaliter arguitur ad idem. Quia conſentaneum eſt rationi vt iudex Eccleſiaſticus iudicet nõ niſi de delatis ad ſuũ iudiciũ, & non ſe intromittat in alijs iam ab eodem relictis. Sed ſicut iſta quæ ad Eccleſiaſticum forum pœnitentialem non ſunt delata, qualia ſunt peccata nullo modo confeſſa, certè rationabiliter ab abſolutione iudicis Eccleſiaſtici ſunt aliena. Quia. ſ. ſicut iudex talis non ligat niſi de cognitis in illo foro, ita non abſoluit niſi de cognitis in eodem foro: ita etiam delata ad forum Eccle- *Argu. 3.*

ſiaſticum pœnitentialem per cõfeſsionem, & à iudice punita per minorem pœnitentiam videntur iam derelicta quò ad reliquam partem pœnitentiæ in foro illo Eccleſiaſtico. Quia præſumit Eccleſia confeſſores iam ritè arbitratos iudicaſſe pœnitentes debere ſibi ipſis relinqui quò ad reliquum ſatisfactiõis, ac per hoc Eccleſiaſtica cenſura pœnitentialis fori ampliùs de illis nõ ſe intromittit, ergo ſicut ad Eccleſiaſticũ iudicem nõ redit poteſtas, aut eius vſus ligandi illum quò ad reliquã ſatisfactionem, ita nõ redit quò ad abſolutionẽ illius ſatisfactionis debitæ, vt ſic pari paſſu currat poteſtas & vſus ligandi & ſoluendi, ergo. ¶ Propter has rationes tenuit Caietanus in ſecundo quodlibeto in materia de Indulgentijs ca. 7. ꝙ Indulgentię remittunt ſolũ pœnitentias iniũctas quãtũcunq; abſolutè & illimitatè concedantur per Papam aut per aliũ viuis aut defunctis, niſi expreſsè etiam de non iniũctis concedantur id quod fieri poſſe planè conceſsit Caietanus, ſecundum primam propoſitionem ſuprà poſitam, ſed quòd de facto fiat planiùs negat, & ſic ſecundum prædicta limitat & interpretatur omnes Indulgentias abſolutè conceſſas. Et ſic ipſe ſimiliter & Mayro. in tractatu de Indulgentijs ſentire videntur quòd Indulgentię directè & per prius ſe extendunt ad relaxandum vinculum ſeu iniunctionem Eccleſiæ de pœnitentia implenda, indirectè autem & poſteriùs ad relaxandum pœnas ipſas iniunctas Deo debitas, & in hoc differt hæc eorum opinio erronea ab alia etiam aliorũ opinione magis erronea tenente, quòd Indulgentiæ ſolùm relaxant vinculum Eccleſiæ, vt infrà. q. 8. habetur latiùs in argumento contra eam ibi habito: ſed præfatę rationes nil cõcludunt, ideò ad ſingulas earum reſpondetur.

Caieta.

F. Mayr.

¶ Reſpondeo ad primum concedendo maiorem quando tale Ius non eſt de rogatum per conſuetudinem, aut quando aliunde non conſtat ſufficienter de oppoſito. Secùs ſi eſt derogatum aut ſi non eſt iam conſuetudine roboratum, ſeu quando aliunde ſufficienter conſtat de oppoſito. Quia ſcilicet non ſunt verba generalia intelligenda ſecundum talem formam Iuris antiqui. Quia conſuetudo eſt optima interpres legum. de conſuetu. cap. Cum dilectus, & ſecundum notata per Ioan. Andr. in cap. Quod dilectio. de conſanguinitate & affinitate. &. ff. de re. dubi, vel cum in teſt. &. ff. de verbo, obliga. vel eum qui, & quod conſueuit. 18. diſtinct. de Siracuſana, vt etiam de hoc Silueſt. titul. Interpreta-

Reſpon. ad. 1. arg.

Ioannes Andr.

Silueſt.

tio.quæſt.quarta & quinta. & titul. Priuilegium q. 3 ¶Nunc autem ad minorem. Primò ad primam particulam eius quòd ſcilicet in Iure Canonico ſolùm fit mentio de iniūctis. Reſpondeo quod illud ſolùm eſt verum de Iure antiquo, quod tamen iā per vſum contrarium & per tenorem alium conſuetum quò ad Indulgentias Papales eſt derogatum ſeu non eſt roboratum. Imò & dico quòd licet antiquitùs ſic cōcederentur Indulgentiæ ſolùm de iniunctis, non tamen ideò factum eſt ius, quòd non niſi de iniunctis concederentur. Neque habetur in Iure Canonico, ꝙ non niſi de iniunctis concedebantur Indulgentiæ, ſed potiùs habetur oppoſitum, vt ſuprà, contra euaſionem Caietani dictum eſt, ibi vide. Et dato ꝙ tunc eſſet Ius tamen vt dictum eſt iam decenter mutatis temporibus & cauſis, mutata eſt & forma conceſsionis Indulgentiæ abſolutè, vt valeat etiam de non iniunctis, & nūc ex quo talis eſt forma & tenor conſuetus, ſecundum eum eſt intelligenda abſolutè Indulgentia conceſſa per Papam, vt valeat etiam de non iniūctis, vt ſonat, vt ſuprà probatum eſt. Nam de Indulgētijs diœceſanorum iam ſuprà in ſecunda propoſitione dictū eſt. ¶Ad aliud quod in eadem minore habetur, ꝙ ſcilicet Indulgētia ſit ſtricti iuris, reſpondeo negādo illud ſaltē quò ad materiā ſuā, circa quā eſt Indulgētia Eccleſiaſtica, de qua hic agimus. ſ. quo ad remiſsionē pœnarū Deo debitarū. Imò potiùs eſt in fauorem animarū & beneficium pietatis in nullius præiudiciū, & per conſequēs cōceſsio Indulgētiæ eſt latè interpretāda, vt ſuprà probatū eſt, & expreſsè ſic tenere videtur Ioan. Andr. in gloſſa Clem. Vnica. de reliqui. & ven. ſancto. In ver. Confeſsis, vbi dicit has remiſſiones (& loquitur de Indulgentijs) amare, interpretari, nec decet nec expedit, vt dixi extra. de pœn. & re. ca. Quod autem. Hæc ille. & concordat Silueſt, titul. Indulgentia. quæſt. 7. parti. 3. & q. 8. particu. 4. & Summa Ange. vbi ſuprà & communiter doctores Canoniſtæ. ¶Illud aūt quod oppoſitum dicunt communiter Theologi, Dico ꝙ in hoc vocabulo, nō oēs nec plures, ſed aliqui Theologi ſecuti ſunt Canoniſtas ſeu Legiſtas. Iuriſtæ aūt apertè loquuntur & intelligūt id, non quidē de Indulgentia Theologicè accepta, vt nos hic accipim⁹ pro remiſsiōe pœnarū Deo debitarū, ſed de Indulgētia prout eſt idē qđ priuilegiū, gratia aut beneficiū Principis: quādo. ſ. cōceditur aliquid cōtra Ius cōmune, vt latè & apertè hoc dicit gloſſa in dict. tex. Licet, extra. de trāſla.

Ad minorem.

Ioannes Andr.

Silueſt.

Summa. Ange.

Gloſſa.

Innocen. Hoſtien. Summa Angelic.

Epiſcopo. Et ipſe textus apertè de tali Indulgētia ſeu priuilegio loquitur,& ſimiliter Innoc.& Hoſtien.ibidem,& ſumma Ange.titu.Priuilegium,in prin.&c.3.Ideo quando ſumma Angelica titu. Indulgentia. & alij Summiſtæ & doctores dicūt ꝙ eſt ſtricti Iuris,videntur confuſè & indiſtinctè dixiſſe & non ſatis ad rem, & ex æquiuocatione vocabuli aliqualiter decepti fuiſſe. Vel propter eorum reuerentiam,& fortè meliùs dico,ꝙ intellexerunt,ſicut & verum eſt,ꝙ Indulgentia eſt ſtricti Iuris,quò ad tenorē,modum, & perſonā. Quia.ſ.ſtandum eſt tenori verborū in ſua propria ſignificatione, niſi aliud ſufficienter conſtet de mente concedentis,& quia nō excedit perſonam cui conceditur,& quomodò cōceditur,& ſic quò ad hoc conceditur illa pars minoris. Cum quo tamē ſtat,vt materia fauorabilis & pia ſit latè interpretanda ſecūdum tenorem verborum in ſua propria ſignificatiōe quò ad materiam ſuā.ſ.quò ad remiſsionem pœnarum iniunctarum & etiā non iniunctarum, vt dictū eſt ſecundum doctores communiter.

Ad replicas reſpōſio.

¶ Et ad replicas ibi poſitas,reſpondeo ad primam, ex ca. Cum ex eo quòd ſic fuit conſuetudo Papæ olim, nunc autem alia eſt eius conſuetudo & forma conceſsionis Indulgentiarum ſæpius abſoluta,ideò alio modo, vt ſonat abſolutè eſt intelligenda, vt dictum eſt. ¶ Ad ſecundam replicam ſi Indulgentia habet pro ſua totali materia &c. Reſpondeo priùs notando,quod reſtrictio vel limitatio duo importat, alterum quidem poſitiuè, alterum autem negatiuè, ſicut & terminus excluſiuus. Poſitiuè quidem dicit quòd poſsit in aliquid: negatiuè autem quòd non poſsit in aliud Sicque limitatio dicit conceſsionem vnius, & negationem alterius. Sic ad propoſitum dico quòd materia Indulgentiarum totalis de Iure Canonico & de ſe eſt pœnitentia tam iniuncta quàm etiam non iniuncta.quia circa vtramque verſatur ſecundū tenorem Indulgentiæ, vt dictum eſt. Dico etiam quòd poteſtas Epiſcopalis eſt limitata quò ad vtrāq; materiā, ſed diuerſimodè. Nam quò ad partialē materiā præfatā.ſ. quò ad pœnitētias iniūctas eſt limitata poſitiuè tantū,quia.ſ.ſolū eſt Epiſcopis conceſſa, ſeu relicta poteſtas cōcedendi de iniūctis: ſed negatiuè eſt eorum poteſtas limitata quò ad totalē materiā præfatā ſeu abſolutè, tam quò ad iniunctas,quàm quò ad nō iniūctas. Quia.ſ.neq; de iniūctis, neque de non iniunctis poſſunt Epiſcopi concedere ſecundum Ius Canonicum vltra quadraginta dies, neque vltra annum

Reſtrictio vel limitatio.

Poteſtas Epiſcopalis.

in dedicationibus &c. vt habetur in præfato cap. Cum ex eo. Et quia ſic non diſtinxit Caieta. in præfata replica deceptus eſt. Nã conceſſa maiore illius replicæ, ad minorẽ dico ꝙ Epiſcopalis poteſtas ſolùm eſt limitata poſitiuè, non quidem abſolutè quòad totalem materiam, ſed quòad ad partialem ſcilicet quòad iniunctas tantùm. Negatiuè autem eſt limitata abſolutè quòd ad totalem materiam præfatam quò ad omnes pœnitentias iniunctas & non iniunctas (vt dictũ eſt) vltra illã ſummã taxatã, & ſic negatur conſequẽtia. Quia arguitur à limitatione poſitiuè ſecũdum quid ad ipſam negatiuè & ſimpliciter ſeu abſolutè acceptã, vt patet ex dictis. ¶ Ad ſecundum argumentum reſpondeo ad maiorem, ꝙ illa clauſula, in forma Eccleſiæ conſueta &c. debet intelligi de conſueta tempore quo concedens loquitur, aut concedit Indulgentiam ſicut ly. hodie, ſtat pro die Dominico ſi loquens die Dominico dicit, hodie oraui: & pro die Lunæ, ſi die Lunæ loquatur. Et licèt illa clauſula, in forma Eccleſiæ conſueta, habuit initium à tẽpore antiquo, manet tamen eius ſignificatio accõmodè intelligẽda ſecundum tempus loquentis. Sicut & ſinus Abraæ eſt vocabulum antiquum, quod pro lege veteri ſignificabat limbum ſanctorum patrum: nunc autem quãdo in officio defunctorum Eccleſia dicit, In ſinu Abraæ Angeli deducant te; & in officio beati Martini: Martinus Abraæ ſinu lætus excipitur: accipitur pro beatitudinis loco: vt ex ſequentibus patet, cùm dicit Eccleſia in offertorio defunctorum. Sed ſignifer ſanctus Michael repręſentet eas in lucem ſanctã, quam olim Abraę & ſemini eius promiſiſti &c. Ad minorem autem ꝙ ſcilicet forma iuris conſueta eſt ſolùm de iniunctis, reſpondeo hoc verum eſt de forma conſueta olim, nunc autem non. Quia iam eſt alia noua forma conſueta ijs tẽporibus, vt ſuprà dictum eſt. Forma enim Indulgentiarum ſæpe variatur, vt ait Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. art. 3. conclu. 2. & ſecũdum talem formam pro diuerſitate temporũ eſt intelligenda cõceſſio Indulgentiæ & ſecundum ſtilum currentem in curia Ro. qui iã mutatus eſt. Et ad illud ꝙ ſcilicet nunc in viridi obſeruantia manet nomẽ quadragenæ &c. dico ꝙ ſicut olim talis forma verborum, dierum & quadragenarum intelligebatur ſecundũ conſuetudinem & ſtilum tunc vigentem, ita & nunc proportionabiliter ſecundũ conſuetudinem & ſtilum præſentem, vt ſcilicet tot dies, anni, aut quadragenæ de pœnitentijs abſolutè ſcilicet tam iniunctis

Caietan' deceptus. *Ad. 2. argumentũ.* *Sinus Abraę.* *Palud.*

iunctis,quàm non iniunctis,ſecundum tenorem Indulgẽtiæ cõcedi intelligantur. Nam ſingula ſingulis ſuis temporibus debent accommodari,niſi oppoſitum conſtet de mente concedentis, vt ſæpe iam dictum eſt.& ad hoc idem videtur Caieta. in 2.quodlibeto quæſito.1.vbi ſic dicit. Indulgentia conceſſa de iniũctis pœnitentijs non abſoluit niſi de iniunctis tantùm,niſi noua forma detur. Hæc ille. Quid clariùs contra ipſum paralogyzantem ex ſuis verbis? ¶Ad tertium conceditur illa maior ſolùm quãdo debet ferri ſententia in rigore iudicij aut iuſtitiæ ſecundum taxationem iuſtam eorum,quæ in tali foro cognoſcuntur & aguntur, aliàs negatur illa maior. Nunc autem conſtat ꝙ remiſsio pœnarũ per Indulgentias non fit in rigore inſtitiæ neq; ſecundum taxationem meriti lucrantis Indulgentias:ſed præcipuè reſpectu eius cui conceditur indulgentia eſt opus miſericordiæ & liberalitatis,vt ſuprà.q.1.dictum eſt: ergo nil concluditur contra quartam propoſitionem ſuprà poſitam.

Caietan. (margin) · Reſp. ad 3.argum. (margin)

Quæſtio octaua.

Vtrùm Indulgentiæ remittant pœnas præfatas, tam in foro Dei, quàm etiam in foro Eccleſiæ.

Quæſ.8. — Ratio.1. (margin)

RESpondeo quòd ſic. Probatur primò ꝙ in foro Dei,quadrupliciter. ¶Primò quia oppoſitum dicere eſt contra priuilegium conceſſum Petro. Matth.16. Quodcunq; ſolueris ſuper terrã,erit ſolutum & in cœlo,& Matth.18.& Ioã.20 Quorũ remiſeritis peccata &c.quod intelligitur non ſolùm de abſolutione culpæ, ſed etiam pœnæ ſecundũ Bona.in.4. diſt.20.art.2.q.2.& Thom.& communiter docto. vt ſuprà.q.4. &.5.latè dictum eſt,ergo. ¶Secundò probatur idem. Quia Indul-

Bonauẽ. (margin)

dulgentia habet quo ad ſatisfactionẽ eũdem effectũ quẽ haberet pœnitentia præſertim iniuncta per ſacerdotem correſpondẽs ta li indulgentiæ, ſi talis pœnitentia perfectè expleta fuiſſet. Sed per pœnitẽtiã iniunctã à ſacerdote dignè à pœnitẽte impletã ſoluitur pœna tẽporalis debita nõ ſolũ quo ad Eccleſiã, ſed & quo ad diui nã iuſtitiã, ergo & p Indulgentiã. Cõſequẽtia patet, & maior pba tur. Quia indulgentia ſuccedit loco pœnitentiæ iniunctæ & iniũ gendæ, vt ſuprà. q. 7. & q. 1. dictum eſt. Item ex cõmuni ſenſu do ctorum & Eccleſiæ. Ratio autem ſumpta, à communi ſenſu Ec cleſię & doctorũ eſt tantę autoritatis vt non niſi temerè oppoſitũ quis ſentiat, vt de hoc latè Gerſon, alphab. 17, M.N.P. & alphab. 22. C. & alphab. 36. X. & Adri. in. 4. de reſtitu. & Conrad⁹ de cõ tractibus. q. vltima. Minor etiam patet ſecundum omnes, ergo.

Thomas. Ratio. 2.

¶Tertiò probatur idem. Quia ſi Indulgentiæ non eſſent niſi rela xationes ſeu remiſsiones vinculi aut præcepti Eccleſiæ de implẽ dis pœnitentijs à ſacerdote impoſitis, ergo decepta eſſet vniuer ſitas fidelum credentium per Indulgentias non ſolùm vinculum Eccleſiæ, ſed & ipſas pœnas coram Deo remitti: & conceſsio In dulgentiarum per Eccleſiam potiùs eſſet fraus nociua filijs Eccle ſiæ quàm pietas materna ab ipſa Eccleſia prætẽta.

Gerſon. Adrian. Conrard. Ratio. 3.

¶Quartò pro batur idem. Quia ſic eſt per Clem. 6. in extrauagan. Vnigenitus de pœ. & re. declaratum, vbi expreſsè dicit ꝙ Indulgentia conce ditur pro remiſsione pœnę temporalis &c. vt ſupra, q. 3. habetur, & ideò nunc ſæpe Pontifices in ſuis bullis apertiùs dicunt expli cantes ꝙ lucrantes tales Indulgentias plenarias reſtituuntur ad in nocentiam baptiſmalem, quódq; ſtatim euolarent ad cœlũ ſi ſta tim decederent & multa huiuſmodi, ergo.

Quarta.

¶Secunda pars quòd ſcilicet, Indulgentia remittat pœnas debitas pro peccatis etiam in foro Eccleſiæ, probatur. Quia hoc patet ex ipſo tenore Indulgen tiarum expreſsè de iniunctis. Tum etiam quia Papa poteſt tolle re vinculum Eccleſiaſticum, ex quo poteſt in omne Ius humanũ, & ipſe tenor Indulgentiarum fauorabilium id patitur, præſertim quia & expreſsè ſæpe ponitur in bullis, ꝙ lucrãs talẽ Indulgentiã non teneatur ad aliam pœnitentiam faciendam. Et quia commu nis ſenſus Eccleſiæ & doctorũ ſic ſentit, ergo. Itẽ ad hoc facit ca. Cum ex eo. de pę. & re. vbi dicitur ꝙ per Indulgẽtias indiſcretas pœnitentiales ſatisfactio eneruatur, ex quibus verbis dicunt Sum ma Angelica, & Adrianus in materia de Indulgentijs ſecundum

Secunda pars. Sũma An gelica. Adrian.

Panor.

Panorm. Panor. ꝙ elicitur intentum: ſed certè modò inde eliciatur, modò non, vt patet intuenti, tamen rationes ſuprà dictæ ſufficienter id probant. ¶Ex omnibus ſuprà dictis infertur primò ꝙ non valet
Coroll. 1. illa opinio erronea dicens ꝙ per Indulgẽtias remittitur quidem pœnitentia debita coram Deo & Eccleſia, dum modò ſacerdos qui eam impoſuit conceſſerit ꝙ per Indulgentias poſsit etiã ſolui. Quam opinionẽ tenuit Gloſſa in cap. Quod autem, de pœ. &
Gloſ. Angeli. Gabriel. re. & aliqui alij Canoniſtæ. Et ꝙ non valeat patet ſecundũ ſummam Angelicã tit. Indulgentia. §. 1. & ſupplementũ Gabrielis, in 4. diſt. 45. q. 3. art. 2. propo. 11. & cõmuniter docto. vbi ſuprà: quia videtur arctare poteſtatem Papæ aut ſuperioris, quaſi non poſsit remittere pęnã impoſitã ab inferiori ſuo cõtra no. In ca. Quod ſuper his. §. Rurſus, de voto. Tum etiam quia videtur contra ca. Cũ ex eo, de pœ. & re. in verbo Eneruatur, Nam etiam contra voluntatem & imperium ſacerdotis poteſt pœnitens per Indulgentias ſatisfacere de peccatis coram Deo & Eccleſia. Non enim poteſt inferior impedire beneficium Principis aut ſuperioris ſui, ergo. ¶Sed ſi præfata opinio Gloſſę intelligat quòd quando Indulgentia conceditur ſolùm de iniunctis pœnitentijs, tunc niſi per ſacerdotem ſit aliquid ſaltem generaliter iniunctum, vtpote dicendo, Quicquid boni feceris &c. non valebit talis Indulgentia, tũc talis opinio eſſet vera, vt ſuprà dictum eſt. q. 7. propo. 3. ſecundũ
Gerſon. Gerſon, in regulis moralibus alphab. 25. G. Quia talis iniunctio generalis eſt & dicitur quoddãmodo licentia, ſecundum præfatam opinionem gloſſæ. Poteſt etiam fortè ſaluari dicta Gloſſa, ſi intelligat de pœnitentia iniuncta quò ad vim medicinalem, vt in
Coroll. 2. frà in. 4. corollario ſaluatur & explicatur. ¶Secundò infertur, ꝙ non valet illa alia opinio tenens ꝙ per Indulgẽtias remittitur quidem pœnitentia debita coram Deo & Eccleſia, ſed concedens onerat ſe ad ſatisfaciendum pro illo cui cõceſsit Indulgẽtiã. Et ꝙ hæc opinio etiam ſit falſa, patet. Quia nemo obligatur ad aliquid niſi qui animum obligandi habuit aliquo modo, ſeu qui habere tenetur ex lege aliqua, vel obligatione. ff. de acti. & oblig. Nullus autem concedens Indulgentias, ſe ad id obligare intẽdit vllo modo, vt patet experiẽtia & ſupponitur, neq; vllo iure obligatur ad hoc, vt patet: quia non dabitur tale Ius. Nam & Indulgentiæ conceduntur de theſauro Eccleſiæ, qui ſubiect⁹ eſt diſpenſanti, vt de eo tanquàm de ſibi commiſſo rationabiliter diſtribuat egentib⁹,

vt ſic

vt ſic ſatisfiat iuſtitiæ Dei pro egētib⁹ ſine alia obligatiōnē, vt ſupra dictū eſt. q.1.&.2.&.3.&.5. ergo. ¶Tertiò infertur, ꝙ nō valet illa alia opinio tenens ꝙ per Indulgentiā remittitur tā quò ad Deum, quam quò ad Eccleſiam pœna debita pro illo peccato tātùm pro quo nondū quis ſatisfecit ex negligentia. Non aūt remittitur pœna quā contempſit aut noluit implere, cùm poſſet ſatisfacere. Et ꝙ non valeat hæc opinio quò ad hanc partem negatiuā patet. Quia tenor Indulgentiæ nō diſtinguit inter illos, ergo nec nos diſtinguere debem⁹, vt eſt cōmunis regula & practica Iuris: ergo ſi quis eſt iā de peccato negligētię aut cōtēpt⁹, quò ad culpā ſufficiēter mūdat⁹ certè poteſt p indulgētias à pęna quōcūq; debita liberari. Alias rationes dāt alij doct. & Sūmiſtæ ad hoc quæ mihi nō placēt, ideò omittūtur. Quartò ſequitur ex dictis, ꝙ ſi qs lucratus eſt Indulgentiā abſolutè conceſſam plenariā aut tot dierum vel annorum, non tenetur iam implere pœnitentiam totidē dierum vel annorum ſibi iniunctā à ſacerdote, etiam ſi ſit iniuncta in pane & aqua aut in alia graui pœnitentia. Ratio, quia iam per Indulgentiam ſatisfecit coram Deo & Eccleſia. ¶Sed nota ꝙ corollarium hoc debet intelligi & limitari, ꝙ ſcilicet quò ad ſatisfactiuam vim pro peccatis non manet pœnitens obligatus talē pœnitentiam implere, ſecùs autem quò ad vim medicinalē putà ad refrenandum concupiſcentias. Ideò quando pœnitentiæ iniū guntur à confeſſore non ſolùm quò ad vim ſatisfactiuam, ſed & quò ad medicinalem, Indulgentiæ autem ſolùm valeant quo ad vim ſatisfactiuam, ſequitur quòd tunc abſolutè non manet pœnitens liber à pœnitentia iniuncta per tales Indulgentias niſi ex mēte Papæ cōſtet oppoſitū, & fortè Gloſſa ſuprà in primo corollario reprobata ſi ad hunc ſenſum intellexit, rectè dixit. ¶Et quidem quando conceditur Indulgentia plenaria abſolutè non dicēdo de iniūctis &c. non videtur dubitādum de hoc. 4. corollario. At verò quando limitatè conceditur Indulgentia de iniunctis, tunc ſolæ pœnitentiæ iniunctæ ſoluitur, vt dictum eſt. q.7. propo. 3. Quando verò Indulgentia conceditur abſolutè quidē, ſed particulariter, putà quia non plenariè ſed tot dierum aut annorū, putà quadraginta aut huiuſmodi, tunc probabiliùs credo ꝙ prędictum corollarium quartum eſt verum, dum modò talis pœnitens non ſit debitor coram Deo alterius pœnę pro ſuis peccatis quàm ſit pœna illorum dierum aut annorum. Quod ideò dico, quia ſi

Coroll. 3.

Nota.

Corol. 4.

pœnitẽs ſit debitor 40. dierũ iniũctorũ à ſacerdote & etiã multorũ aliorũ dierũ vel annorũ nõ iniũctorũ, & ei cõcedatur Indulg. 40. dierũ aut annorũ abſolutè nõ dicẽdo de iniũctis, tũc dico ꝓbabiliùs eſſe ꝙ ſolùm remittitur ei corã Deo ꝑ talẽ Indul. pœnitẽtia 40. dierũ aut annorũ nõ iniũcta, nõ autẽ pœnitentia illorũ 40. dierũ iniũctorũ à ſacerdote. Ratio huius eſt, quia illa Indul. 40. dierũ abſolutè conceſſa, non includit neceſſariò illam aliam 40. dierum iniunctorum, quod patet. Quia poteſt valere pro pœnitẽtia aliorum quadraginta dierum aliàs debitorum vltra pœnitentiam quadraginta dierum iniunctorum, quæ pœnitentia quadraginta dierum non iniunctorum poterit ſolui per aliam viã: ergo talis Indulgentia poteſt valere pro illis quadraginta diebus nõ iniũctis manente obligatione ad alios quadraginta dies iniũctos. Et ſic credo eſſe verũ, niſi de mente cõcedentis aliud conſtet. Et ad id facere videtur cõmune dictũ cõſiliũq; doctorũ, ꝙ. ſ. nõ obſtantibꝰ Indulgẽtijs inſtãdũ eſt etiã bonis operibꝰ & ſatisfactionibꝰ pęnitẽtialibꝰ. ꝓpter rationes quæ infrà. q. 37. & q. 14. habẽtur.

Argu. 1. Et quia tales Indulgentię abſolutè partiales non ſe extẽdunt corã Deo, vt dictũ eſt, & ſic patet declaratio & probatioꝰ prædictorũ.

¶ Contra ſuprà dicta arguitur ꝙ per has Indulgentias, maximè quando expreſsè conceduntur de iniunctis non remittitur pœna debita coram Deo, ſed ſolùm quò ad Eccleſiam, quod probatur quadrupliciter. ¶ Primò, quia pœnitentia iniuncta ab homine non obligat niſi in foro Eccleſiaſtico, ergo ſimiliter eius abſolutio non valet niſi in foro Eccleſiaſtico. Conſequentia patet. Quia abſolutio eſt reſpectu eiuſdẽ, reſpectu cuius erat obligatio, & quia poteſtas ligandi & ſoluendi eſt par & reſpectu eiuſdem conceſſa. Antecedens autem probatur. Quia Papa non poteſt obligare, & facere reum alicuius pœnæ temporalis vel æternæ coram Dei iudicio, eum qui ſecundũ Dei iudiciũ non eſt reus talis pœnæ. Alioqui ligaret non ligandum, contra cõmunẽ gloſſam doctorum ſuper illud Matth. 16. Quodcunq; ſolueris ſuper terrã ſcilicet ſcd̃m Dei iudicium &c. Item quia ſi nõ poteſt illã pœnã corã Deo ſeu in purgatorio infligere, ergo nec ad illã obligare. ¶ Secũdò argui-

Argu. 2. tur ad idem. Quia quãdo vnus & idẽ actus eſt debitꝰ duplici vinculo. ſ. Dei & Eccleſiæ, Eccleſia talẽ abſoluens non abſoluit à vinculo Dei, ſed à ſuo vinculo Eccleſiaſtico tantũ. Nũc aũt peccator tenetur abſolutè ſeu ex ſuppoſitione aut quolibet pro peccato iã

quo

quod ad culpã dimiſſo ad pęnitẽtiã tẽporalẽ, putà. 7 annorũ ex duplici vinculo. ſ. Dei & Eccleſiæ, vt ſupponitur, ergo per Indulgentias abſoluitur ſolũ à vinculo Eccleſiæ non Dei. Cõſequẽtia patet cũ minore, & maior ꝓbatur. Quia à lege & obligatione Dei nõ poteſt etiã Papa quẽq̃ abſoluere, putà ꝙ non teneatur quis ſeruare mãdata aut cõteri, & ſimiliter ꝙ nõ teneatur ſatisfacere vt Deo tenetur ꝓ peccatis ſcd̃m Dei decretũ, ſed ſolũ poteſt abſoluere à ſuo vinculo Eccleſiaſtico ratione cui⁹ tenebãtur implere pęnitentes pœnitẽtiã iniunctã. Sicut cũ Papa relaxat alicui præceptũ ieiunij aut nõ cõmunicãdi cũ excõmunicatis, nõ cõcedit illi, ꝙ non impleat pręceptũ diuinũ vel naturale de ieiunãdo, vt oportet, vel de vitãdo excõmunicatos, vt oportet, ad ſalutẽ ꝓximi, ſeu ad vitãdũ periculũ aut ſcãdalũ aliorũ, ſed ſolũ relaxat & abſoluit à vinculo Eccleſiaſtico, ita. ſ. ꝙ nõ arctetur ſpecialiter ex vinculo Eccleſiaſtico ad id, ergo ſimiliter Papa vel Eccleſia ſolũ abſoluit per Indulgẽtias à vinculo ſuo & nõ à pęnitẽtijs debitis Deo in foro Dei.

¶ Tertiò arguitur. Quia pęnitẽtia volũtaria, de qua Mat. 3. dicitur Pœnitẽtiã agite &c. eſt de præcepto Chri, & de eſſẽtia pęnitẽtiæ ſpũalis, & per conſequẽs de neceſſitate ſalutis. Eſt enim paſſionũ mortificatio & crux neceſſariò portãda poſt Chrum. Luc. 9 ergo nõ eſt in poteſtate Papę vel Eccleſiæ remittere illã. *Argu. 3. Matth. Luc.* ¶ Quartò arguitur. Quia ſatisfactio ſacramẽtalis, nõ dicitur ſimpliciter ſatisfactio, quia ſatisfacit Deo ſcd̃m ei⁹ iuſtitiã, ſed quia ſatisfacit ſcd̃m ſtatuta Eccleſiæ, ergo & abſolutio ab illa nõ eſt abſolutio à ſatisfactiõe ſimpliciter corã Deo debita, ſed à ſatisfactiõe ſcd̃m ſtatuta aut iniũctionẽ Eccleſiæ. Antecedẽs ꝓbatur dupliciter. Tũ primò quia Deo pro culpa ſatisfit per pęnã mortificationis ꝓpriæ & huiuſmodi: Tũ ſecũdò, quia ſicut dicitur abſolutio ſacramẽtalis tantũ, quæ tamen coram Deo non reponit hominem in ſtatu gratiæ ſecundum opinionem probabilem beati Thomæ & aliorum doctorum ita de abſolutione pœnarum videtur dicendum, ꝙ ſcilicet ſolùm ſit à vinculo Eccleſiæ in foro Eccleſiæ tantùm. *Argu. 4. Thom.*

¶ Reſpõdeo, ꝓpter has rationes aliqui erroneè tenuerũt id quod argumẽto prætẽdere videtur, ſed præfatæ rationes nil cõcludunt ideò ad eas reſpõdeo ad primũ negãdo antecedẽs & cõſequẽtiã. Et ad primã antecedẽtis ꝓbationẽ, ꝙ. ſ. Papa nõ poteſt obligare & facere reũ. &c. reſpõdeo ſi intelligat ꝙ Papa nõ poteſt iniuſtè facere reũ, ſeu obligatũ corã Deo eũ qui nõ eſt re⁹ corã Deo, tũc *Reſp. ad 1. argum.*

conceditur quidem, ſed nil probat contra nos. Nos enim non intendimus ſic dicere ꝙ Papa poteſt iniuſtè facere reū coram Deo ſeu obligare &c. ſed intēdimus dicere ꝙ Papa vel Eccleſia poteſt iuſtè ligare ſeu obligare coram Deo, eū qui poteſt aut debet iuſtè ligari coram Deo quamuis aliàs non obligaretur coram Deo, ſi talis diſpoſitio Eccleſię obligantis nō ſuperueniret. Et hoc adhuc intelligitur non quidem ſic, ꝙ directè & immediatè Eccleſia liget ſeu obliget volendo ꝙ ſit obligatus coram Deo, ſed mediatè & indirectè ſcilicet non remittendo autoritatiuè obligationē qua quis Deo tenetur, aut præcipiendo aliquid per cuiꝰ tranſgreſſionem quis maneat obligatus ſeu reus culpæ aut pœnę corā Deo & non ſolùm coram Eccleſia. Sic ad propoſitum quòad pœnas iniunctas per Eccleſiam dicò, ꝙ quædam ſunt ſimpliciter appoſitæ ab homine ſeu Canone vt excommunicatio ſeu carcer & huiuſmodi. & hæ non obligant niſi in hac vita dum homo eſt de foro Eccleſiæ, vt patet. Quædam autē ſunt determinantes qualitatiuè ſeu quantitatiuè pœnas alias ſecundum Deum aut Canonem Eccleſiæ determinatè ſuppoſitas & iſtę pœnę obligant partim in foro tantùm Eccleſiæ pro quanto quis non tenetur niſi in hac vita implere illas qualitates pœnarum putà ieiunando aut dando eleemoſynam & huiuſmodi: partim ſimpliciter apud Deum pro quanto ſi non ſecundum iniunctas qualitates ſatisfecit, tenetur ſatisfacere ſecundum diuinam iuſtitiam in alia vita in alia pœna æquiualente pro tota illa pœna quę euacuata fuiſſet, ſi ſecundum iniunctas pœnitentias ſatisfeciſſet & ſic patet ꝙ Eccleſia per pœnitentiam ſacramentalem poteſt obligare & obligat in foro Dei, & ſimiliter abſoluit in foro Dei. ¶ Ad aliam probationem prædicti antecedentis, ꝙ ſcilicet ſi nō poteſt illam pœnam infligere, ergo nec ad eam obligare reſpondeo negando antecedens & conſequentiam. Ratio, quia licèt Eccleſia ex ſe immediatè & directè ſine autoritate ſuperioris Dei non poſſe infligere talem pœnam purgatorij aut inferni, & per conſequens non poſsit ad illam illo modò obligare, tamen ex quo poteſt autoritate Dei aliquo modo infligere talem pœnam exequendam per alium, ita poteſt autoritate Dei ad illā obligare modo ſuprà dicto: ſicut & iudex delegatꝰ aut ſubordinatus ab Imperatore ſeu à Papa poteſt obligare ad pęnam aliquam infligēdam ab alio autoritate Papæ vel regis, & nō à ſe ipſo. Sic in propoſito, quia ſic Eccleſia obligat ad culpā mortalē

talē & ad pœnā æternā, ſecundum communiter doctores contra Gerſon de vita ſpirituali lectione. 4. Corol.1. & oppoſitū tenere eſt erroneum: ideò illa negatiua poſita in antecedente & conſequente negans omnem modum eſt falſa. Ideò patet ratio negationis antecedentis & conſequentiæ præfatæ probationis.

¶Item etiam ſi concederetur antecedens prædicti primi argumenti principalis, tamen negatur conſequentia quando quis haberet poteſtatem abſoluendi ab aliqua culpa ſeu pœna, ad quā obligare non poſſet eo modo quo eſt contracta illa obligatio, vt patet. Quia ſacerdos ſacramentaliter abſoluit à culpa tranſgreſsionis præcepti diuini vel humani ad quod ipſe obligare non potuit nec Princeps, vt patet. Patet etiam quia ad culpam per ſolum actū interiorem contrahendam nō poteſt Eccleſia obligare, ſicut nec ad ipſum actum purum interiorem nullam dependentiā aut cōnexionem habentem ad exteriorem actum ſeu omiſsionem, vt tenet opinio ſatis communis, quæ pro nunc ſupponatur, licèt ego probabiliùs & veriùs credam ꝙ poteſt Eccleſia pcipere & prohibere & punire actū purè interiorē, de quo aliàs latiùs: & tamē tali culpa remiſſa per cōtritionem poteſt Eccleſia abſoluere per Indulgentias à pœna temporali Deo debita propter illam culpam, quia ad hoc habet poteſtatē & nō ad aliud, ſicut & per ſacramentum poteſt abſoluere ab illa culpa. Et ſic reſpectu eiuſdem culpæ & pœnæ eſt obligatio & abſolutio, ſed non ab eodem, nec eodē modo obligante & abſoluente. Hoc enim non oportet ꝙ ſit idē obligans & abſoluens, ſeu ꝙ eodem modo quis abſoluatur quo fuit obligatus, vt patet & dictum eſt, quia datur poteſtas ad alterum, ſeu altero modo & non ad aliud, ſeu non alio modo. Sicque patet ꝙ licèt ſit par poteſtas ligandi & ſoluendi, etiam reſpectu eiuſdem quò ad materiam. ſ. quò ad culpam & pœnam Matth. 16. *Matth.*
Quodcunque ſolueris &c. non tamē eſt par quò ad omnem modum. Nam peccata quomodocunq; contracta. ſ. à Deo vel Eccleſia obligante ſacerdos tollit directè quò ad culpam miniſterialiter per ſacramentum: ita ꝙ abſoluendo facit de peccatore iuſtū, non poteſt tamen ſic directè miniſterialiter ligādo facere de iuſto peccatorem coram Deo: ſicq; alio modo ſoluit quàm ligat ſacerdos quò ad culpam. Similiter quò ad pœnas alio modo Papa ſoluit quàm ligat. Abſoluit enim directè miniſterialiter per ſacramētalem abſolutionem & per Indulgentias à pœnis Deo debitis. Li

gat autem ad pœnam ſicut ad culpam indirectè tantùm. ſ. vel nō remittendo ex iudicio clauis vel præcipiendo aliquid, cuius trāſgreſsio conſtituit peccatorem & debitorem pœnæ coram Deo, vt ſuprà dictum eſt. ¶ Ad ſecundum argumentum principale, reſpondeo diſtinguendo maiorem. Pro quo nota ꝙ abſoluere ſtat dupliciter. Vno modo per viam licentiæ, vt ſit idem quod licentiare ne quis iam teneatur, aut ne faciat id quod præceptū eſt ei. Alio modo ſtat abſoluere per viam remiſsionis ſeu Indulgentiæ debiti culpæ aut pœnæ iam contracti, ita ꝙ eſt remiſsio debiti iam contracti. ¶ Et differunt iſti duo modi abſolutionis. Nam primus. ſ. abſolutio per viam licentiæ eſt communis omnibus Principibus tam Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus, dum quilibet poteſt ſoluere quæ ligauit præbendo licētiam ſubditis aliquibus, ne teneantur talia ſua præcepta implere. Poteſt enim Princeps relaxare generaliter quò ad omnes, aut particulariter quò ad aliquē obligationem ſeu obſeruationem vnius præcepti Iuris ſibi ſubiecti. Abſolutio autem ſecundo modo per viam remiſsionis debiti iam contracti quò ad culpam ſeu pœnam, eſt peculiaris Petro & ſucceſſoribus conceſſa ex ſpeciali priuilegio diuino Matth. 16. & 18. & Ioā. 20. vt ſupra. q. 4. & 5. dictum eſt, ergo differt à communi poteſtate Principum per viam licentiæ ſuprà dictam, ad quam nō eſt opus ſpeciali priuilegio diuinitùs collato, ſed ſtatim vt quis eſt Princeps habet illam poteſtatem per viam licentiæ ſuper præcepta ſua aut iuris ſibi ſubiecti. Item abſolutio hæc ſecundo modo ſpecialiter Petro conceſſa habet pro materia ea quæ ſunt regni cœlorū. Matth. 16. Tibi dabo claues regni cœlorū &c. & ſpecialiter culpas & pœnas Deo debitas pro culpa, vt patet Matth. 16. Quodcūq; ſolueris. & Matth. 18. & Ioā. 20. vt ſupra dictū eſt & q. 4. habetur, ergo differūt illi duo modi abſolutiōis. ¶ Nunc iſtis ſuppoſitis, reſpōdeo ad ſecūdū argumentū, cōcedēdo maiorē, ꝙ ſcilicet nō abſoluit abſolutè à ꝑcepto ſeu obligatione diuina primo modo abſolutionis, ſcilicet per viam licentiæ. Quia ſcilicet non poteſt abſolutè licentiare ad libitum, vt quis nō teneatur implere Dei præcepta: ex quo non habet poteſtatem abſolutè ſuprà Dei legem aut ſuper Ius diuinum, neque ad eius diſsipationem, ſed conſeruationem. Quo non obſtante benè poteſt ex cauſa rationabili diſpenſare etiam relaxando obligationem Iuris diuini ortum habentis ad obligandum ex ſuppoſitione noſtræ voluntatis,

Reſpōſio ad. 2. argumētū.

Abſolutio p viā licentiæ, & p viā remiſſionis differunt.

Ad. 2. argumentū

tis putà in votis & iuramentis & huiuſmodi ſecundum communiter doctores, de quo aliàs latiùs agendũ eſt. Poteſt etiam Eccleſia determinare Ius diuinum indeterminatè poſitum, vt præceptũ diuinũ de confitẽdo, de obſeruantia ſabbati & huiuſmodi, vt proximè dicetur. Sed intelligendo de abſolutione ſecundo modo per viam remiſsionis debiti iam contracti, negatur illa maior. Quia Eccleſia habet autoritatem ex ſpeciali priuilegio diuino. Matth.16.18. & Ioan.20. ad abſoluendũ hoc modo à debito peccatorum quò ad culpam & pœnam iam contracto, vt ſępe iam ſuprà dictum eſt. Neque hoc eſt poſſe ſuprà Ius diuinum, ſed eſt miniſterialiter fungi autoritate diuina modo prædicto ſibi conceſſa. Sicque nil valet conſequentia, neque probatio illius maioris, quia procedit de abſolutione primo modo per viam licentię accepta. *Matth.* *Ioann.*

¶ Pro cuius etiam declaratione maiore nota ꝙ quãdo Deus præcipit quid indeterminatè, putà confeſsionem & Eccleſia inſuper determinando modum & tempus & cui debeat fieri illa confeſſio, præcepit etiam ipſam confeſsionem diuino præcepto iã iniunctã, quis ſit alia obligatio, non tamen præcipitur alia, ſeu iterata confeſsio, ſed eadem vna omnino numero cõfeſsio quæ priùs indeterminatè eſt Iure diuino pręcepta, præcipitur determinatè quò ad tẽpus & modũ &c. ab Eccleſia, ita ꝙ non tenemur ſemel confiteri, vt ſatisfaciamus vinculo præcepti diuini, & iterũ vt ſatisfaciamus vinculo præcepti Eccleſiæ, ſed ſemel confitendo, vt determinauit Eccleſia, ſatisfit etiam præcepto diuino, quia eſt vnica tantùm cõfeſsio ſed duplici vinculo nobis iniuncta. Et quis Eccleſia poſsit tollere ſuum vinculum, non tamẽ vinculum præcepti diuini, vt dictum eſt. Sic in propoſito dico ꝙ in pœnitentia debita pro peccato ſecundum iudiciũ, aut Ius diuinum, quando Eccleſia per ſacerdotem vel per Canonem iniungentẽ tali vel tali modo, putà tot diebus in pane & aqua &c. pœnitentiam illã determinatè peragendam præcipit aut ſtatuit, tunc vnica tantũ pœnitentia debita eſt, ſed duplici vinculo, diuino quidẽ indeterminatè, Eccleſiaſtico aũt determinatè. Ideò ſicut pœnitens faciẽdo pœnitentiã illã, vt Eccleſia determinatè ꝑcepit aut ſtatuit, ſatisfacit vtriq; vinculo Dei & Eccleſię: ita Eccleſia abſoluendo per viã remiſsionis ab huiuſmodi pœna Canonica abſoluit à pœna ſimpliciter. Quia à pœna & à qualitate ſeu determinatione eius abſoluit. Qui enim abſoluit à toto, abſoluit à qualibet eius

 parte.

parte. Et ſic dato quod Eccleſia non liget niſi ad pœnam Canonicam, nec abſoluat niſi à Canonica, adhuc tamen benè habetur quod ligat & abſoluit coram Deo, à pœna ſimpliciter debita pro *Replica.* peccato ex quo ad id habet autoritatem, vt dictum eſt. ¶Si replicetur quòd Deus pręcepit nobis ſatisfacere, aut velle ſatispati hic vel in purgatorio pro peccato iam quò ad culpam dimiſſo: nunc autem ab impletione præcepti diuini non poteſt Eccleſia abſoluere per viam licentiæ, vt ſuprà dictum eſt, ergo non poteſt Eccleſia per Indulgentias abſoluere à debito pœnarum. Patet conſequentia. Quia abſoluere à debito pœnarum, ſeu eas remittere coram Deo per Indulgentiàs nil aliud eſt quàm iam hominem liberare ne teneatur implere præceptum de ſatisfaciendo Deo, & per conſequens eſt abſoluere per viam licentiæ à pręcepto diuino qđ *Reſpōſio* non poteſt facere Eccleſia, vt dictum eſt. ¶Reſpondeo negãdo maiorem. Quia Deus propriè loquendo non præcepit, neq; obligauit nos abſolutè per viam præcepti ad ſatisfaciendum, ſeu ſatispatiendum hic vel in purgatorio, ita ꝙ ſi non ſatisfacimus peccemus de nouo. Sed ſtatuit nos non intraturos cœlum niſi priùs ſoluamus debitum pœnæ ſatisfaciendo per nos vel per alios aliquo modo, vt ſuprà.q.3.habetur in reſponſione ad octauum argumentum principale: vel ſatispatiendo in purgatorio, & conſuluit *Matth.* nobis ſatisfacere vt habetur Matth.3. Facite fructus dignos pœnitentiæ, & præcepit nobis, vt acceptaremus prædictum Dei decretum de ſatisfaciendo hic, vel ſatispatiendo in purgatorio vt dictũ *Altera reſpōſio.* eſt. ¶Alio modo reſpondeo ad hanc replicam tenendo ꝙ eſt ꝑceptũ de ſatisfaciendo aut acceptãdo ſatisfacere vel ſatiſpati hic vel pòſt per nos vel per alios Matth.3. Facite fructus dignos pœnitentiæ, vt ſuprà.q.3. Reſpondeo negando conſequentiam, & ad eius probationem negatur ꝙ remittere pœnas ſit hominem liberare aut licentiare ne teneatur implere præceptum, aut ſit ab- *Reſpōſio ad.3.argumētū.* ſoluere per viã licentiæ. Dico enĩ ꝙ potiùs eſt de theſauro Eccleſiæ applicare, ſoluere & ſatisfacere pro eo, & facere, ꝙ ille impleat præceptum de ſatiſfaciendo per ſe vel per alium, vt ſuprà.q.3.q.7 *Adrian.* &.q.1.&.2.&.5.latè dictum eſt, & ſuprà in principio huius quæſtionis, ꝙ Indulgentia ſuccedit loco ſatiſfactionis debitæ. ¶Ad tertiũ argumentũ reſpondeo ſecundum Adrianũ, vt habetur ſuprà q.3.in reſponſione ad octauum argumentum, in reſpōſione ad ſecundã rationẽ, ꝙ illud Matth.3. Pœnitentiam agite &c. loquitur-

quitur de pœnitentia internæ cōtritionis efficacis ad ſalutem, nō autem de ſatisfactione pœnarum. Quòd ſi etiam de pœnitentia exteriori intelligatur ꝙ eſt neceſſaria, dico hoc eſſe verum, prout talis pœnitētia exterior & mortificatio & crux eſt medicinalis curatiua ſeu præſeruatiua peccati: quia vt talis non poteſt ſuppleri per Indulgentias: quatenùs autem ſatisfactoria benè poteſt ſuppleri per Indulgentias, vt dictum eſt. ¶ Ad quartum argumētum, reſpondeo ad antecedens ꝙ ſatiſfactio ſacramentalis dicitur ſatiſfactio ſimpliciter. i. verè & plenè coram Deo & Eccleſia, dum modò agens illam ſit rectè diſpoſitus ſeu rectè illam agat, & non eſt ſatiſfactio diminutè aut ſecūdum quid coram Eccleſia tantū, quāuis aliquando non ſit ſatiſfactio ſimpliciter. i. totalis ſed partialis tantùm: quando. ſ. non eſt impoſita tanta pœnitentia ſacramentalis quanta requirebatur quò ad Deum. Et ad primam probationem antecedentis. ꝙ. ſ. Deo ſatiſfit per mortificationē propriam &c. iam reſponſum eſt ad tertium argumentum immediatè præcedens. ¶ Ad aliam probationem de abſolutione ſacramētali tantùm & non fructuoſa quò ad culpam &c. reſpondeo, ſuppoſita illa opinione probabili, conceditur antecedens illud, ſed negatur conſequentia ſi intelligatur vniuerſaliter de omni pœna Eccleſiaſtica, ꝙ. ſ. abſolutio ab ea intelligatur ſolùm & valeat in foro Eccleſiæ, ſimiliter & iniunctio. Hoc enim eſt falſum vniuerſaliter. Nam aliqua iniunctio pœnitentiæ eſt ſolùm valida in foro Eccleſiaſtico, & ſimiliter eius abſolutio, vt excommunicatio, carcer &c. aliqua autem eſt coram Deo & Eccleſia vt ſuprà dictum eſt in reſponſione ad primum argumentum. Et ratio huius diuerſitatis. & per conſequens ratio negationis conſequentiæ eſt, quia in abſolutione ſacramentali culparū non poteſt Eccleſia fructuoſè coram Deo abſoluere niſi ſufficienter diſpoſitū ad gratiā ſuſcipiendam per ſacramentū, qualis non eſt is qui ſolū ſacramentaliter abſoluitur. Si enim eſſet debitè diſpoſitus ad gratiam tunc etiam quò ad Deum fructuoſè abſolutus eſſet. In abſolutione autē pœnarū per Indulgentias coram Deo quilibet exiſtens in gratia, vt ſupponitur: ad lucrandam Indulgentiam faciens quod Eccleſia imponit ſecundum tenorem Indulgentiç ad eam lucrandum, eſt ſufficienter diſpoſitus ad eam lucrandum, & per conſequens vt fructuoſè abſoluatur à ſuis pœnis debitis quò ad Deum & Eccleſiam, ergo.

Reſpōſio ad. 4. argumentū

Quæſtio nona.

Vtrùm ſit aliqua differentia inter Indulgentiam plenariam pleniorem, & pleniſsimam & Iubileum: & quid importetur per hæc nomina & per illa alia, ſcilicet Carena. Quadragena, Septena.

Quæſt. 9 Propoſi. RESpondeo per duas propoſitiones, quarum prima eſt. ¶ Quàmuis olim aliud eſſet Indulgẽtia plenaria plenior, & pleniſsima & Iubileus, nunc autem ex ſtilo curiæ quantùm attinet ad rationem Indulgentiæ hæc omnia idẽ ſunt. Probatur. Quia doctores antiqui & moderni diuerſimodè loquuti ſunt de ijs, vt patet ex Palud in 4. diſt. 20. q. vltima & Sup-

Palud. *Gabriel.* *Adrian.* plemento Gabrielis in 4. diſt 45 q. 3. art 1. nota 3. & 4. & Adrianus eſt ad idem in materia de Indulgentijs & communiter doctores, vt innuitur in extrauaganti Bonifacij Octaui, Antiquorũ. de pœni & re vbi dicit quòd non ſolùm plenam & largiorem, ſed & pleniſsimam Indulgentiã concedit euntibus Romam de quinquageſimo in quinquageſimum annum. Vbi patet tunc temporis differentiam fuiſſe inter plenam, pleniorem, ſeu largiorem & pleniſsimam Indulgentiam quòdque ſtilus curiæ tunc differentiam ponebat. ¶ Sed quæ differentia eſt ſeu erat inter prædicta? Reſpondeo non conſtat de hoc, vt ait ſupplementum vbi ſuprà, dicens quòd niſi adſit declaratio Papæ aut aliàs per conſuetudinem aut per ſtilum curiæ non poteſt haberi perfecta certitudo de hoc, ex quo nomina ſunt ad placitum, & diuerſi ſummi Pontifices & in diuerſis temporibus ijdem Pontifices nõ eodem modo

Boniſa. vſi ſunt & vtuntur his vocabulis. Nam Bonifacius. 8. in dicta extrauaganti Antiquorum. innuit differentiam inter plenam, ple-

Innocen. niorem & pleniſsimam, vt dictum eſt. ¶ Innocẽ. autẽ. 8. Iubileũ nominat plenariam, quandoq; etiam pleniſsimam Indulgentiã.

Alexand.

Alexand. pleniſsimam, & nunc etiam indifferenter accipiuntur pro eodem ergo non ſatis conſtat de hoc. ¶ Quod etiam patet per opiniones quæ in hoc fuerunt tres: quas etiam refert ſupplementum vbi ſuprà. & Palud. *Alexan.*

¶ Prima opinio eſt, quod Indulgentia plenaria dicebatur reſpectu pœnitentiæ iniunctæ à ſacerdote pro mortalibus tantùm. Plenior autem reſpectu iniunctæ pro mortalibus & venialibus, & ſic communiter tenebatur olim, & de Iubileo nil dicit Palud. *Prima opinio.*

¶ Secunda opinio aliorum ꝙ Indulgentia plenaria erat de pœnitentijs à ſacerdote iniunctis pro peccatis tantùm cõfeſsis mortalibus & venialibus Plenior autem erat de iniunctis & de iniungendis pro confeſsis tãtùm. Pleniſsima verò erat de omnibus iniunctis & iniungendis pro mortalibus & venialibus confeſsis, & etiam inculpabiliter oblitis & ignoratis. Iubileus erat idem quod Indulgentia pleniſsima, ſed ſuper addebat hoc, ſcilicet quòd tũc concedebatur à Papa facultas confitendi & abſoluendi per quẽcũque idoneũ ſacerdotem ab omnibus peccatis etiam reſeruatis & excommunicationibus. Ratio huius eſt, quia ſic erat ſtilus curiæ tunc, cui in hoc eſt ſtandum & quia Bonifacius Octauus in prædicta extrauaganti. Antiquorum ſic innuit modo prædicto. *Secunda.*

¶ Tertia opinio aliorum eſt ꝙ Indulgentia plenaria eſt reſpectu pœnæ mortalium tantùm. Plenior reſpectu pœnæ mortaliũ & venialium. Pleniſsima autem reſpectu etiam culparum venialium. Hanc opinionem refert & non aſſerit ſed opinatiuè & dubitatiuè eam tenet Palud. vbi ſuprà cum alijs. Et videtur hæc opinio ſupponere quòd aliud eſt remiſsio culpæ venialis, aliud remiſſio pœnæ eius, vt tenet Thomas & multi alij doctores communiter. Probatur hæc opinio quò ad plenam & plenioreͣ. Quia poteſt remitti pœna debita mortali non remiſſa pœna debita culpæ veniali: ſicut & culpa mortalis poteſt remitti, non remiſſa culpa veniali, ſicut & poteſt ſolui pœna temporalis debita vni peccato tam mortali quàm veniali non remiſſa, aut non ſoluta pœna alterius peccati mortalis aut venialis, ergo. *Tertia.* *Palud.* *Thom.*

¶ Quod autem pleniſsima ſit reſpectu culpæ venialium probatur à Palud. vbi ſuprà. Quia videtur ꝙ per Indulgentiam, vt habet rationem cuiuſdam abſolutionis, remittitur veniale quò ad culpam ſicut & per confeſsionem generalem non ſacramentalẽ, ſed ad hoc requiritur contritio, & quantùm ad hoc poteſt ſaluari &

ri & intelligi quod dicitur in dicta extrauagan. Boniſa. 8. Antiquorum. de pœ. & re. quòd ſcilicet ſecundum quod magis vel minùs deuotè. i. contritè de peccatis vnuſquiſque accederet, eò magis vel minùs plenè recipit Indulgentiā, quæ verba dicit Palud. ꝙ non poſſunt intelligi de plenaria remiſsione pœnæ pro mortalibus tantùm, ſed ſolùm de remiſsione culpæ, quam Papa ad plenum remittere non poteſt, niſi homo ad plenum conteratur. Sed
Palud. ſicut imperfecta contritio de ſe fit perfecta accedente ſacramento pœnitentiæ quò ad culpam mortalem remittendam, ita ait Palud. ibidem quod aliqua contritio ſeu diſplicentia quoad culpam venialem non eſſet ſufficiens nec plena: quæ quidem tamen adiuncta cum Papali abſolutione, quæ eſt ſæpè in Indulgentia ſeu cum benedictione Epiſcopali efficitur plena & ſufficiens ad remiſsionem culpæ venialis. Et quia in Indulgētia pleniſsima ſemper adeſt illa abſolutio Papalis, cum qua leuis diſplicentia inſufficiens de ſe fit ſufficiens ad remiſsionē culpæ venialis, ideò dicit Palud. quòd Indulgentia pleniſsima eſt reſpectu etiā culpæ venialis, vt dictum eſt. ¶ Et per conſequens ait ſupplementum quòd Palude habet concedere ſecundum hanc ſuam viam, quòd qui habet contritionem ſufficientem de mortalibus tantùm ſi ei cōceditur Indulgentia pleniſsima tunc per eam habet remiſsionē à culpa omnium venialium etiam à pœna omnium mortaliū & venialium quia pleniſsima Indulgentia includit plenam & pleniorem ſecundum hanc viam. ¶ Sed certè, vt ait Adrianus in
Adrian. Opinio Palu. deficit. Primò. quarto de Indulgen. hæc opinio & declaratio ipſius Palud. videtur defficere in multis præcipuè in tribus. Primò quòd illa gloſſa prædictæ extrauagant. vbi ly deuotè gloſſatur, id eſt, contritè eſt diſſona ipſi vocabulo & eſt merè voluntaria. Nam deuotè non eſt idem quod contritè, vt ex verbis ipſius extrauagant. innuitur & latiùs habetur infrà. quæſtio. 26. & quæſtio. vigeſima nona. quomodo debeat intelligi. Secundò deficit. Quia dicit quòd ali-
Secundò. qua contritio culpæ venialis ſit inſufficiens ad talis culpæ remiſsionem, hoc non videtur rationabile: quia ſi contritio eſt, quantumcunque parua ſit, delet omne peccatum de quo talis contritio habetur particulariter aut generaliter, quantò magis quòd ad deletionem culpę venialis ſufficit attritio quæ eſt diſplicentia aliqua non attingens perfectionem contritionis niſi fortè Palude contritionem extendat ad quācunque peccati diſplicentiam.

Tertio

Tertiò deficit. Quia dicit quòd abſolutio Papalis aut benedictio Epiſcopalis facit plenam contritionem eam quæ nõ eſt: & quod facit de attrito contritum. Certè hoc videtur difficile, imò & impoſſible, ſtante lege, quia hoc reſeruatur ſacramentis gratiæ tantùm. Et quia abſolutio Papalis, quam per Indulgentias impendit præſupponit ſtatum gratiæ, & ſolùm concedit remiſsionẽ pleniſſimam verè pœnitentibus & cõfeſsis, vt patet in dicta extrauagã. Antiquorũ ergo propter hęc incõuenientia fortè ipſe Palud. nõ poſuit aſſertiuè pręfatam tertiã opinionem. ¶Quarta opinio, in qua tandẽ videtur probabiliter ſtãdum, eſt ꝙ quò ad rationẽ Indulgentiæ quæ eſt remiſsio pœnarum pro peccatis, idem eſt Indulgentia plenaria, plenior & pleniſsima & Iubileus. Quia hæc omnia important remiſsionem omnium pœnarum, omniũ peccatorum, mortalium & venialium tam de iniunctis, quàm de nõ iniunctis: tam de confeſsis quàm de non cõfeſsis quomodocũq;. Et hoc habet veritatem, quando ſic abſolutè ſine vlla limitatione conceduntur. ſecùs ſi limitatè expreſsè concedatur de iniunctis, aut de confeſsis, quia de illis tantùm intelligitur talis Indulgentia etiam pleniſsima aut Iubileus ſic limitatè conceſſus. Quãuis Iubileus rarò conceditur cũ limitatione aliqua, ſed abſolutè ſæpiùs ferè conceditur. ¶Dictũ eſt ꝙ quò ad rationem Indulgentiæ prædicta omnia ſunt idem. Quod ideò dictum eſt, quia quò ad aliud videtur Iubileus aliquid aliud importare. Nam quando ſimul cũ Indulgentia plenaria abſolutè conceſſa concedit etiã Papa quòd quis poſsit abſolui ſacramentaliter de omnibus caſibus, excõmunicationibus & peccatis, tũc ſolet dici Iubileus & nõ aliter, vt ait Ioan. de Annania in tractatu de Indulgentijs, & concordat Florẽti. prima parte. titu. 10. cã, 3. §. 3. 6. & ſupplementum Gabrielis in 4. diſt. 45. q. 3. art. 1. notã 1. & 3. & art. 2. concl. 9. & 11. & Silueſter tit. Iudulgen. q. 10. part. 1. ¶Ratio horũ omnium eſt, quia ſic nũc habet ſtilus curiæ Romanę, cui in hoc ſtandum eſt: & ſic habetur in multis literis Papalibus his temporibus modernis conceſsis. ¶Similiter habet ſtilus curiæ & cõſuetudo optima legum & conceſsionum interpres, ꝙ quando Papa concedit ꝙ quis poſsit abſolui plenariè ſacramentaliter, concedit etiam Indulgentiã plenariam poſſe cõcedi. ¶Si quæras quãdo incœpit vſus Iubilei generalis reſpondeo ſecundum Floren. vbi ſupra, §. 6. & 7. ex Ioanne Andr. & cõmuniter doctoribus: ꝙ creditur incœpiſſe à tempore

Tertiò.

Quarta opinio

Indulgẽtia plenaria, plenior & pleniſsima, & Iubileus ſunt idem.

Ioann. de Annaniã. Florenti. Gabriel. Silueſt.

Iubilei vſus quo tẽpore in cœperit.

Bonifa.8.circa annum Domini. 1300. vt habetur in extrauag an. Antiquorum.de pœn.& re. ¶Iubileus autem dicitur ſecundum prædictos doctores à Iobel Hębraicè,quod Latinè eſt initiũ,inde Iubileus,id eſt initians quia in lege veteri in illo anno Iubilei incipiebãt libertates poſſeſſionum & ſeruitutum & remiſsiones offenſarum omniaq; redibant ad ſuum priſtinum ſtatum,vt habetur Leuit.25.& ideò tunc fiebat magnum gaudium & Iubileus liberatorum à ſeruitutibus antiquis. Vel potiùs dic ꝙ Iubileus Hębraicè eſt idẽ ꝙ buccina Latinè, quia tẽpore Iubilei Hæbrei clangebant buccinis vt Leuit.25. & habetur in interpretationibus Bibliæ emẽdatis.Inde etiã per analogiã à prædictis & ethimologiã Latinã poteſt etiã Iubileus dici à iubilo. Quia per Iubileũ hominis ſpiritualiter renouato & ad gratiã baptiſmalẽ reducto eſt gaudium magnum conſcientiæ & cordis & oris,iubilatio & gratiarum actio laudumq; perſonatio ſecũdũ illud Pſalmi.80.Buccinate in næomenia tuba,in inſigni die ſolemnitatis veſtræ. ¶Secũda ꝑpoſitio.Illa nomina Carena,Quadragena Septena quæ ponũtur in Iure Canonico & in bullis,aliquando ſunt nomina Indulgentiarum tollentium tantam vel tantam pœnã ſignatã per Carenam,Quadragenã,vel Septenam, & ſic communiter ſumuntur in bullis Indulgentiarum:aliquando autem ſunt præcisè nomina pœnarum,& ſic cõmuniter ſumuntur in Iure cõmuni. ¶Probatur ſecundũ ſuplementũ vbi ſuprà. Primò de Carena ꝙ ſit nomẽ pœnę patet de accu.ca.Accuſati.& de ſponſa.duorũ.ca.Accepiſti. vbi Carena dicitur tempus quadraginta dierum in pane & aqua cum ſeptem ſequentibus annis,& gloſſa in dicto ca. Accuſati, dicit ꝙ Carena eſt vocabulum Longobardorũ ſic dictũ à carentia hominũ,quia actꝰ in illam pœnitentiam quaſi ſolitarij ſecludebantur à populis,ſicut Nu.12. legitur de Maria ſorore Aarõ. & hæc pœnitentia regulariter infligebatur pro quolibet mortali.33. q.2.Hoc ipſum.Quãdoq; verò pro qualitate criminis Ius maiorẽ pœnitentiam imponebat vt Hoſtienſis, titu.de pœ.& re. multos caſus ponit:& poterat ſacerdos ex cauſa eam abbreuiare & determinare certos dies & modum 33.q.2 Et de hac pœna quæ dicitur Carena habetur diſt 50 ca.In capite,& videtur ꝙ Carena cõplectitur quadragenam dierum & ſeptenam annorũ, vt patet ex dictis. ¶Quòd aũt Carena ſit etiã nomen Indulgentiæ patet. In literis papalibus conceditur Carena Indulgentiæ, tunc enim per talẽ

Iubilei interpretatio. *Leuit.* *Altera interpretatio.* *Pſalmus.* *Propoſitio. 2.* *Carena. Quadragena. Septena.* *Gabri.* *Gloſſa.* *Hoſtien.* *Nume.*

talem Indulgentiam conceditur tempus quadraginta dierum & ſeptem annorum pœnitentiæ ad quam ex vi Carenæ tenebatur quando erat nomen pœnæ, vt dictum eſt: igitur Carena eſt tempus quadraginta dierum & ſeptem annorum pœnitentiæ aut Indulgentiæ. ¶ De Quadragena verò & ſeptena etiã dico φ aliquando ſunt nomina pœnæ, quando ſcilicet in Iure Canonico inueniuntur: aliquando ſunt nomina Indulgentiæ, vt in literis Papalibus Indulgentiarum. Nam notat Iacobus Cardinalis in ſuo tractatu de Indulgentijs, & vnde id ſumpſerit neſcio, niſi fortè ex geſtis ſummorum pontificum quòd Clemens Papa primus primò inſtituit quadragenam per quam ſignificatur tempus pœnitentiæ quadraginta dierum, & Septenam per quam ſignificatur tempus pœnitentiæ ſeptem annorum. Nam ſtatuit quòd peccatores pro mortali excluderentur ab Eccleſia, & pœnitentiam agebant nudo capite, aſperſo cinere per illos quadraginta dies, & deinde iniungebatur eis pœnitentia ſeptenalis per ſacerdotem. Et ita pro quolibet mortali iniungebatur olim pœnitentia ſeptenalis, id eſt, ſeptem annorum modo ſuprà dicto ſecundum Hoſtienſem, in titulo de pœnitent. & remiſs. §. quæ pœna ſit pro peccatis. 33 quæſtione. 2. cap Hoc ipſum, &. §. ſequenti Hoc autem. & 22. quæſtione prima. cap. Prædicandũ: niſi maior vel minor reperiatur in canone expreſſa. & Innoc. primus iniungebat pro vno mortali ſeptenariam modo certo peragendam, quæ dicebatur Septena aut Septenaria Innocentij, quia fortè & tunc Papa vel ſacerdos alius determinabat quid illis diebus erat per hebdomadam à tali peccatore faciendum, & ſic patet, φ & quomodo Quadragena & Septena ſunt nomina pœnarum. ¶ Sunt autẽ nomina Indulgentiarum in literis Papalibus quando cõceditur quadragenæ Indulgentiæ id eſt, quadraginta dierum, & ſeptena id eſt ſeptẽ anni Indulgentiæ vt dictum eſt. Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. art. 2 conclu 4. vtitur illo nomine quadragena, pro vt eſt Indulgentiæ quadraginta dierũ tantùm nil ſuperaddẽdo de ſeptenali pœnitentia ſubſequẽter ei adiuncta vt ſuprà dictum eſt. Forte illa nomina olim ſic fuerunt in vſu, nunc autem vt dicit Palud. non ſunt in vſu, quia hæc cum tempore variantur. Hæc ſupplementũ Gabrielis vbi ſuprà. ¶ Sed quare in aliquibus bullis conceduntur vltra Indulgentiam plenariam tot dies vel quadragenæ de Indulgentia, ſi Indulgentia plenaria remittitur tota pœna?

Quadragena. *Iaco. Car.* *Hoſtien.* *Innocen.*

¶Reſpondeo, tum primò vt ſit abundans cautela propter opiniones ſuprà poſitas, ideò manet ſtilus curiæ antiquus quādo illæ opiniones vigebant. Tum ſecundò: vt ſi cauſa Indulgentiæ non ſufficiēs fuerit ad Indulgentiam plenariam ſaltem lucretur illos dies vel quadragenas, is cui talis bulla conceditur, vt de hoc latiùs infrà, q.17.

Articulus ſecundus, in quo agitur quis & quibus poteſt conferre Indulgentias & continet ſeptem quæſtiones, quarum prima eſt, & in ordine decima ſubſequitur.

Quæſtio decima.

Qui ſunt ij qui poſſunt concedere Indulgentias?

Quæſ. 10.

Prima ꝓpoſitio.

Reſpondeo per vndecim Propoſitiones. ¶Quarū prima propoſitio eſt. Papa in primis, & alij habētes ad hoc iuriſdictionem aliquam, ſeu commiſsionē quomodocunq;, & nō alij poſſunt cōcedere Indulgentias. Ratio, quia concedere Indulgētias eſt actus iuriſdictionis, ergo ille tantùm qui eam quò ad hoc quomodocunq; ſeu cōmiſsionem habet, poteſt concedere Indulgentias & non alius. Patet conſequentia. Quia ſolus ille poteſt actū exercere qui habet poteſtatem. Et antecedens probatur ſecūdum cōmuniter doctores in.4. diſt. 20. & ſecundum Canoniſtas vbi ſuprà. q 1. habetur. ¶Et notanter dictū eſt in propoſitione ꝙ habētes ad hoc iuriſdictionem aliquā ſeu cōmiſsionem quomodocunq; id poſſunt, vt ly quomodocunq; determinet vtrunque

ad

ad hunc ſenſum ꝙ ſcilicet ad concedendum Indulgẽtias ſufficit ꝙ quis habeat iuriſdictionem ordinariam vniuerſalem, vt Papa in tota Eccleſia, vel ordinariam particularem vt Epiſcopi in ſuis diœceſibus, vt infrà propo..2. de eis ſpecialiter dicetur, vel ꝙ habeat legitimam cõmiſsionem quãcunq; ſcilicet generalem vel particularem, vt habent Legati Papæ vel alij eius cõmiſſarij generalis ex officio ſeu ex particulari cõmiſsione ad id: & quomodocunq; ſcilicet vel de Iure cõmuni ſeu de particulari priuilegio aut conceſsione, ſeu ex conſuetudine legitimè præſcripta æquiualente priuilegio aut cõceſsioni, vt infrà dubio.1.habetur, habeat præfatam iuriſdictionem ſeu commiſsionem. ¶Ideò de ſingulis diſcurrendo et primò de domino Papa, dicimus ꝙ ipſe præ omnibus habet hanc poteſtatem. Ratio, quia ipſi præcipuè conceſſũ eſt poſſe remittere peccata, Matt.16. Quodcunq; ſolueris &c. & Ioan.20. Paſce oues & agnos meos, ſpeciali paſtu de quo ibidem ſequitur. Quorũ remiſeritis peccata &c. quò ad culpam & pœnã vt ſuprà.q.4.&.5. Nunc autem remittere peccata quò ad pœnam per modum aut per poteſtatem iuriſdictionis eſt cõcedere Indulgentias, vt ſuprà.q.1.habetur, ergo Item qui prẹeſt toti Eccleſiæ poteſt de cõmuni eius theſauro diſtribuere membris Eccleſiæ, ſed Papa eſt huiuſmodi, quia eſt vniuerſalis paſtor Eccleſiæ habens iuriſdictionem & curam vniuerſalis Eccleſiæ: ergo patet cõſequentia, & antecedens probatum eſt ſuprà.q.5. Minor autem patet Ioan.20. Paſce oues & agnos meos &c. & Matth.16. Tu es Petrus & ſuper hanc petram, id eſt, ſupra te principem Eccleſiæ & Apoſtolorũ aliorum ſecundum gloſſam Auguſt. & aliorũ doctorum, & vt canit Eccleſia. Tu es paſtor ouium princeps Apoſtolorum, Item tu vocaberis Cephas, id eſt caput & princeps aliorũ, quia & ſol⁹ Papa habet plenitudinem poteſtatis extra, cap. Cũ ex eo. de pœ.& re. & concordant in hoc Bonauentu.in.4.diſt.20.artic,2.q.3.& beatus Thom.ea diſt.art.4.q.1.& in addi.tertiæ partis.q.26.art.1.& Palud.& communiter doctores. ¶Ergo modò teneatur ꝙ Indulgẽtia eſt principaliter remiſsio, modò teneatur ſecundum alios ꝙ eſt communicatio theſauri, modò ſolutio pœnarum, patet probata prima propo.& intentum. ¶Secunda propoſitio. Epiſcopi & Archiepiſcopi habent Iure diuino poteſtatẽ concedendi Indulgentias, ſed non in tanta copia vt Papa, neque vltra aut contra taxationem ſeu limitationem eis per Papam, vel per

Ioannes. *Matth.* *Augus.* *Eccleſie.* *Bonauen* *Palud.* *Thom.* *2.propo.*

iuriſdictionis ſed ratione autoritatis & curæ ſeu gubernationis. Silueſter autem & beatus Thomas, dicunt ſecundum communiter doctores quòd etiam pertinet ad poteſtatem iuriſdictionis, ꝙ vtique verum eſt modò principaliter, modò minùs principaliter id conueniat, vt ſuprà, quæſtione prima viſum eſt. Quod autem Silueſter dicit beatum Thomam ſentire, quòd Epiſcopi, non niſi ex commiſsione poſſunt concedere Indulgentias, falſum eſt, vt patet legenti verba beati Thomæ in quarto diſtinctione. 20. quęſtione quarta. vbi expreſsè ſentit oppoſitum, vt dicetur in ſecunda opinione ſequente. ¶Igitur dicamus ꝙ præfata opinio Durandi eſt falſa, tum propter rationes quæ infrà in ſecunda opinione vera habentur, tum etiam quia fundatur in falſa ſuppoſitione, quòd ſcilicet ratio Indulgentiæ ſtat in communicatione theſauri & quòd non eſt actus iuriſdictionis. Ideò ad eius probationem ſuprà poſitam, reſpondeo etiam admiſſa ſuppoſitione præfata, nego maiorem: & ad eius probationem etiam nego maiorem. Imò dico quòd de communi theſauro polyciæ poſſunt alij minores gubernatores eius in ſibi ſubditos tantùm diſpenſare, licèt non in tanta copia, nec vltra aut contra taxationem aut limitationem ſuperioris. Quod patet in propoſito ſacramentorum, Quia Epiſcopus & etiam quilibet ſacerdos poteſt ſibi ſubdito pro tũc communicare per viam ſacramenti de communi theſauro meritorum Chriſti, quò ad remiſsionem culpæ & etiam pœnæ abſoluendo à peccatis virtute clauis ſibi datæ, & id poteſt Iure diuino, ſeu autoritate propria diuinitùs conceſſa, eo ipſo quò efficitur ſacerdos ſi habet ſubditos, ergo ſimiliter eo ipſo quò quis efficitur Epiſcopus & conſtituitur ſuper aliquam plebem, iam autoritate propria Iure diuino conceſſa poteſt de communi theſauro Eccleſiæ, quò ad Indulgentias concedere ſibi ſubditis, licèt non in tanta copia vt Papa ſine aliqua commiſsione humana ad id. ¶Niſi fortè dicatur quòd conſtituere illum Epiſcopum ſuper talem plebem eſt dare ei commiſsionem generalem ad Indulgentias concedendum de communi theſauro, ſicut & dicit Durandus in ſententia, ꝙ nullus inferior Papa ſine commiſsione aliquà eius ſaltem implicita generaliter in eius conſtitutione gradus Eccleſiaſtici poteſt habere, neq; habet iuriſdictionẽ vel autoritatẽ aliquam abſoluendi aut cõmunicandi ſeu diſpenſandi, vllo modo in ſacramenta aut extra ſacramentum de aliquo

Opinio Durandi falſa.

Durand.

cõmuni theſauro Eccleſiæ ſpirituali, aliquibus etiã ſubditis ſuis. Ideò Epiſcopus vel ſacerdos abſoluens ſuum ſubditum ſacramẽtaliter à peccatis iã conſequenter diſpenſat de communi Eccleſię theſauro ſacramẽtorum, ſed hoc fit ratione præfatæ commiſsionis implicitè, quando eſt ei data iuriſdictio in talem ſubditum, cui eſt annexa etiam poteſtas diſpenſandi talem theſaurum ſacramẽtorum. In conceſsione autem Indulgentiarum cùm non ſit actus
Dura. iuriſdictionis ſecundum Durandum, ideò neq; neceſſariò eſt annexa poteſtas diſpenſandi theſaurũ Indulgentiarum claui ſeu poteſtati iuriſdictionis alicuius aut ordinis, ergo niſi aliquo modo committatur à Papa ſicut generaliter & implicitè in ſua ordinatione committitur Epiſcopis non habetur talis poteſtas Indulgẽtiarum. ¶ Sed certè hæc euaſio Durandi vel aliorum pro eo non valet. Tum primò quia negat contra communiter doctores: & contra veritatem, ꝙ concedere Indulgentias ſit actus iuriſdictionis. Tum ſecundò quia negat ꝙ Epiſcopi habeãt poteſtatem iuriſdictionis ſaltem mediatè aut fundamentaliter ſuper ſibi ſubditos, & autoritatem ad abſoluẽdum de peccatis Iure diuino ſibi datam. Quia etiam fundatur in falſo fundamento, ꝙ ſcilicet in ſacramentis & Indulgentijs non ſit remiſsio peccati, ſed cõmunicatio theſauri aut ſolutio debiti, vt ſuprà. q, 1. habetur & impugnatur. Tum tertiò, quia ſtat benè ꝙ quis nullam habens curam animarum aut Eccleſiæ vniuerſalis, neq; iuriſdictionẽ, habeat poteſtatem Iure diuino diſtribuendi de communi theſauro Eccleſiæ. quò ad remiſsionem culpæ & pœnę, vt patet. Quia ſimplex laic⁹ baptizans adultum in caſu neceſsitatis, eo ipſo quò habet præfatam poteſtatẽ miniſterialem in tali caſu baptizandi, iam etiã habet poteſtatem miniſterialem præfactã à Deo conceſſã tunc per illud ſacramentum communicandi, ſeu diſpenſandi de communi theſauro Eccleſiæ, id eſt, de meritis Chriſti ad remiſsionem culpæ & pœnæ ſicut ſacerdos faceret, vt patet, ergo nec opinio nec
Opin. 2. ratio, nec euaſio Durandi valet. ¶ Secunda opinio cõmunis & vera eſt quæ habetur in ſecunda propoſitione ſuprà poſita. Quæ probatur, primò ꝙ Iure diuino Epiſcopi habent poteſtatem concedendi Indulgentias, ſicut & ſacerdos habet Iure diuino poteſtatem abſoluendi ſacramentaliter à culpa ſuper ſuos ſubditos, licèt à Iure diuino non habeat ſubditos, ſed à Iure humano vel à Papa habente curam totius Eccleſiæ. Quod probatur dupliciter.

Primò

Primò quia ſicut Iure diuino ex officio ſuo Epiſcopali poſſunt remittere culpas ſubditorum tantùm, & etiam eorum pœnas in ſacramento, ergo & pœnas extra ſacramentum: & per conſequens concedere Indulgentias. Anteced͞es patet. Quia licèt iuriſdictio ei collata in hos vel illos, ſeu conceſsio faciẽs hos vel illos eſſe ſub ditos talis vel talis Epiſcopi ſit de Iure poſitiuo, & pend͞es à com miſsione aliqua ſaltem generali Papæ vel alterius, tamẽ poteſtas clauiũ ad ꝑdicta eſt de Iure diuino collata. Ioã. 20. Quorũ remiſeritis peccata, quæ per prædictã Papæ, vel Iuris humani diſpoſitionem ſeu commiſsionem de potentia remota reducitur ad propinquam, ſeu ad actum, ſicut & de omnibus ſacerdotibus communiter dicitur à doct. & ſic abſolutio ab eis facta in ſubditos tenet virtute Iuris diuini conferentis eis præfatam clauem abſolutionis, vt patet: quia pertinet ad virtutem ſacramenti, quod eſt de inſtitutione diuina. Conſequentia autẽ probatur. Quia hoc pertinet ad poteſtatem clauis & prælationis, vt patet Matth. 16. 18. Quodcunque ſolueritis & Ioan. 20. Quorum remiſeritis peccata. Vbi fundatur poteſtas concedendi Indulgentias vt ſuprà. q 4 & 5. dictum eſt, & prædicta poteſtas clauis ad concedendum Indulgentias ſeu remittendum peccata extra ſacramentum conceſſa eſt non ſolùm Papæ ſed & Eccleſiæ & eius prælatis, vt patet Matth. 18. vbi loquitur generaliter Apoſtolis, quibus ſuccedũt Epiſcopi in dignitate, Quęcunq; ſolueritis &c. & Ioan. 20. Quorũ remiſeritis peccata, ergo eo ipſo quòd quis efficitur ſeu ordinatur Epiſcopus habet clauem & poteſtatem ad remittendum peccata quò ad pœnam, extra ſacramentum, & per conſequens ad concedendum Indulgentias Iure diuino, ſicut & ad abſoluendũ à culpa in ſacramẽto quò ad ſubditos tantũ, etiã ſi per Papã ei nihil aliud vllo modo cõmittatur, ſecùs ſi nõ habet ſubditos ſeu materiã ſibi ꝑ Papã vel per Eccleſiã miniſtratã. Tũc enim ſolũ habet clauẽ ꝑfatæ poteſtatis in potẽtia remota, vt ſuprà dictũ eſt. Neq; ex hoc ſequitur ꝙ ergo ſimiliter habent hanc poteſtatẽ alij prælati minores, putà curati & ſacerdotes parrochiales, vt de hoc infrà propoſitione. 5. & 7. habetur. ¶ Secundò probatur idem. Quia ad hoc facit cap. Cum ex eo. de pœniten. & re. vbi dicitur quòd ante illam limitationem Epiſcopis factam concedebãt Epiſcopi Indulgentias illimitatè, ergo videtur ꝙ ſine vlla commiſsione Papæ ex ſuo officio ordinario ex Iure diuino id poterant. Sed hęc ra

Primara tio.

Matth.

Ioannes.

Secunda ratio.

tio non ſatis concludit. Nam ad eam poteſt dici negando conſequentiam, quòd non ex officio Iure diuino ſed ex generali commiſsione Papæ tunc non limitata id poterant.

¶Ideò prima ratio videtur efficatior & ſufficiens, modò teneatur ꝙ concedere Indulgentias principaliter eſt remiſsio & pertinet ad iuriſdictionem: modò non, ſed quòd eſt communicatiua diſpenſatio. Quia eo ipſo quò Epiſcopis Iure diuino quò ad ſuos ſubditos eſt data poteſtas diſpenſandi theſaurum communem Eccleſiæ abſoluendo à peccatis quò ad culpam in ſacramento, & à pœna extra ſacramentum, vt ſuprà, ſequitur intentum vt probatum eſt de Indulgentijs. ¶Nunc probatur alia particula propoſitionis quòd ſcilicet non in tanta copia vt Papa, putà non poſſunt Epiſcopi vel Archiepiſcopi concedere Indulgentiam plenariam, neque tam frequenter etiam ſuis ſubditis ex officio ſuo Iure diuino, vt Papa poteſt etiam ſi ipſorum Epiſcoporum poteſtas non eſſet limitata. Probatur, quia præfata poteſtas vberiùs & principaliùs reſidet in Papa quàm in Epiſcopis vt patet Matth. 16. Quodcunque ſolueris &c. & Ioan. 20. Paſce oues & agnos meos &c. quia & cap. Cum ex eo. de pœniten. & re. habet plenitudinē poteſtatis & ſecundum communiter doctores vt ſuprà propo. 1. habetur, ergo Papa poteſt vberiùs & copioſiùs quàm Epiſcopi ſpecialiter quò ad hanc materiam Indulgentiarum & id ex Iure diuino. Qui enim vberiorem poteſtatem habet in theſauro Eccleſiæ plus poteſt de eo diſpenſare quàm Epiſcopi minus poteſtatis habentes. Ita quòd ſi Epiſcopi vberiùs aut copioſiùs concedāt Indulgentias quàm eis Iure diuino conceſſum eſt, nil faciunt quò ad illum exceſſum. ¶Alij dant aliam rationem ad idem dicentes ꝙ quia Epiſcopi non habent tam indeficientem theſaurū vt Papa, nam theſaurus paſsionis Chriſti licèt ſit infinitus quò ad ſufficientiam, non tamen quò ad efficaciam, & ſatiſfactiones ſuorū ſubditorum non ſunt tam ſufficientes, vbi non ſunt tot martyres & ſancti viri, ſicut in vniuerſali & primitiua Eccleſia, ideò etiam ſi Epiſcopi non prohibeantur per Papam non poſſunt concedere Indulgentias plenarias & frequentes ſuis ſubditis, vt Papa poteſt. Sed hęc ratio mihi non placet. Quia theſaurus Indulgentiarum de quo Epiſcopi concedunt Indulgentias eſt idem de quo & Papa: quia ſcilicet eſt theſaurus communis Eccleſiæ & nō particularis, vt ſuprà. q. 3. ergo prima ratio videtur melior. ¶Si quęras

Ioannes.

Papa copioſiùs poteſt concedere Indulgētias quàm Epiſcopi.

tas in qua quantitate poteſt Epiſcopus Iure diuino cōcedere Indulgentias ſuis ſubditis ſi non limitetur per Papam: reſpondeo, nō eſt determinatā quātitas: ſicut neq; eſt determinata quantitas pœnæ, quā virtute clauium poteſt Iure diuino ſacerdos in ſacramento remittere pœnitenti. Ideo taxatio quantitatis Indulgētiæ ab Epiſcopis concedendæ relicta eſt diſpoſitioni Papæ & Eccleſiæ, vt iam communiter taxatum eſt in ca. Cum ex eo. de pœn. & re. ¶Nunc probatur alia particula propoſitionis, ꝙ ſcilicet vltra taxationē Papæ vel Eccleſiæ Epiſcopi non poſſunt cōcedere Indulgentias. Ita quod ſi vltrà cōcedunt nil faciunt: ſicut nil faciūt abſoluendo à reſeruatis. Ratio eſt, quia ſicut Papa poteſt limitare poteſtatem clauiū ſeu iuriſdictionis quo ad abſolutionē ſacramētalem, ergo ita & quo ad remiſsionem pœnarū tantū tā in ſacramento q̄ extra, vt de hoc latiùs infrà. propo. 7. &. q. 12. propo. 6. Et cum omnibus ſuprà dictis, in hac ſecunda propoſitione cōcordant cōmuniter doctores expreſsè & beatus Tho. in. 4. diſt. 20. q. 4. & Bonauent. & Palud. ea. diſt. & Gerſon in tractatu de poteſtate Eccleſiaſtica per totū præcipuè Alphab. 4. L. M. & Supplemētum Gabrielis in. 4. diſt. 45. q. 3. arti. 2. propo. 6. & 8. & Auguſt. de Anchona de poteſtate Eccleſiaſtica. q. 29. arti. 5. vbi dicit ꝙ Epiſcopi habēt ordinariam Iuriſdictionē conferendi Indulgentias per autoritatem deriuatam à Papa, nō quidem per particularem diſpoſitionē, ſed per Iuris taxationē: ideò dicuntur ordinarij iuriſdictione nō particulari diſpoſitiōe. Neq; valet dictum aliquorū dicentiū Epiſcopū eſſe ſpōſum particularē Eccleſiæ. Dico em̄ ꝙ cū Eccleſia ſit vna vniuerſalis, vnū tantū ſponſum habet & nō plures. Credo em̄ vnā ſanctā Eccleſiā: & in qualibet Eccleſia eſt vnus & idem Eccleſiæ theſaurus, totus pro neceſsitatibus ſingulorū diſtribuēdus per Eccleſiæ prælatos ſecundū collatā & taxatā eis poteſtatē, reſpectu cuius ſolus Papa habet poteſtatē & iuriſdictionē vniuerſalē, alij verò particularē & cōſtrictā ex ordinatione diuina cuius ordinatiōis moderamē & determinatio cōceſſa eſt Papæ à Chriſto ꝓ Eccleſiæ vtilitate, ſicut Petro data eſt poteſtas ſubijciēdi materiā ordinis ſacerdotalis exercitio pro ligatione & abſolutione peccatorū. Hęc ille Auguſtinus Anchonitanus. In quibus verbis patet ꝙ cōcordat cū ſuprà dictis. ¶Et fortè vtraque opinio ſuprà recitata poteſt concordari, ſic. ſ. ꝙ illa opinio dicens ꝙ Epiſcopus habet ex cōmiſsione poteſtatem concedēdi

Quantitas Indulgentiarū nō eſt determinata.

Thom. *Bonauē.* *Palud.* *Gerſon.* *Anchon.*

Indulgentias,intelligatur ꝙ poteſtas clauium remota Iure diuino Epiſcopis conceſſa ad hoc, ſicut & ad remittendū peccata quo ad culpam in ſacramento,non reducitur ad actum,neq; ad potētiam propinquam,niſi per cōceſsionem aut commiſsionem ſaltem generalē Papæ vel Eccleſiæ conferentis eis ſubditos ſeu materiam, & per conſequens iuriſdictionem in actu ad prædicta, cum quo etiam benè ſtat vt dicit præfacta ſecunda propoſitio ſecundum ſecundam opinionem ſuprà poſitam ꝙ data Epiſcopis materia ſubditiſq; aſsignatis modo prædicto per Papam vel per Eccleſiam iam Iure diuino exercent Epiſcopi ſuam clauem iuriſdictionis ſeu poteſtatis ad Indulgentias & ad remiſsionem peccatorum, vt dictum eſt, & ſic omnia conſonant. ¶ Vbi etiam nota primò ꝙ Epiſcopus ſeu Archiepiſcopus electus & cōfirmatus in Epiſcopum ſed nondum conſecratus poteſt concedere Indulgentias ſibi taxatas à Iure etiam ſi non ſit ſacerdos, & ſimiliter legatus Papæ. Ratio, quia poſſe concedere Indulgentiam conſequitur Iuriſdictionem quam Diaconi & alij Eccleſiaſtici non ſacerdotes poſſunt habere vel commiſſam vt legati vel ordinariā vt electi, licèt non ſint Epiſcopi conſecrati, nec ſacerdotes ordinati, vt habetur in cap. Tranſmiſſa. de electione. & concordant cōmuniter doctores Theologi & Canoniſtæ & Sūmiſtæ, vt latè de hoc Panor. & Ioan. Calderi. agunt, q̄ vis Hoſtien, in cap. Accedentibus, de exceſsi. prælato. dicat ꝙ requiritur ꝙ ſit ſacerdos talis Epiſcop⁹, vt ex officio ordinario id poſsit Iure diuino. Ioā. 20. Quorum remiſeritis peccata &c. & Matth. 18. Quæcunq; alligaueritis &c. Sed vt dixi primū verius & cōmuniter tenetur à doctoribus & conſonat Scotus in. 4. diſt. 19. 25. dicens ꝙ poteſtas ordinis in corpus Chriſti verū eſt priùs data apoſtolis à Chriſto & poſt in corpus myſticum, Ioan. 20. Quorum remiſeritis peccata &c. quodq; ſic etiā nunc eſt ſeparabilis vna poteſtas ab altera & priùs datur vna q̄ altera in ſacerdotū ordinationē. ¶ Nota ſecundò ꝙ iā poteſtas Epiſcopalis eſt per Papā & p Eccleſiā limitata cōmuniter in Iure Canonico, vt habetur de pœ. & re. ca. Noſtro. & ca. Cū ex eo. & eo. tit. li. 6. ca. Indulgētiæ, vbi habetur ꝙ Archiepus in tota ſua prouincia tantū, & Eps in ſua diœceſi poteſt cōcedere in anniuerſario dedicatiōis Eccleſiæ & in alijs caſibus q̄draginta dies de iniūctis pænitētijs, ſed in die cōſecratiōis baſilicæ aut qñ baſilicam conſecrat vnum annum Iudulgentiæ: & hoc eſt verum

Nota primò. *Panor.* *Ioann. Calderi.* *Hoſtien.* *Scotus.* *Nota. Secundò.*

etiam ſi plures Epiſcopi ſimul concurrant ad concedendum tales Indulgentias in caſibus prædictis: quia non poſſunt iam ordinariè ex officio ſuo vltra concedere, vt etiam notat Cardi. in Clemẽ. 2. de pœn. & re. ¶ Hoc tamen limitat Inno. in dict. ca. Cum ex eo. niſi in foro pœnitentiali in quo poſſint concedere plures annos ſeu dies, dum modò faciant diſcretè & idem Gemini. in ca. Indulgentiæ de pœnit. & re. lib. 6. & Ioan. Andr. & ſic tranſeunt communiter doctores & Summiſtæ & Silueſtrina. Valeat hæc limitatio vel extenſio quantum valere poteſt, mihi autem non videtur ꝙ prædicti textus innuant aut concedant præfatam extenſionem ſeu limitationem, ſed potiùs oppoſitum, vt ſonant apertè in dictis caſibus tantùm, vt dictum eſt. Neque videtur vbi fundẽtur prædicti doctores ad ſic dicendum, niſi fortè quia fundantur in illa alia opinione ꝙ ſcilicet ſacerdos quilibet in foro pœnitentiali poteſt ſuo pœnitenti concedere aliquas Indulgentias, ideò limitauerunt & extenderunt præfatos textus ne intelligerentur in foro pœnitentiali. Sed ſicut ſuppoſitum non eſt verum, vt patebit infrà propoſi. 7. ita nec præfata extenſio textuum. ¶ Et ſi quęras, ſi excedatur prædicta ſumma taxata vtrùm valeant Indulgentiæ conceſſæ quò ad illum exceſſum, dic ꝙ non: vt de hoc latiùs habetur infrà propoſi. 7. & q. 12. propoſi. 6. & dictum eſt in hac ſecunda propoſitione. ¶ Propoſitio tertia. Legati Papæ poſſunt cõcedere Indulgentias etiam perpetuas in terminis ſuæ legationis, ſed hoc eis competit ſolùm ex commiſsione ſpeciali vel etiã generali domini Papæ, ſicut & ſtatuta perpetua facere, vt habetur de officio legationis. cap. Final. in textu & gloſſa. ¶ Propoſitio quarta. Cardinales, Patriarchæ & Primates ſi non ſunt Epiſcopi non poſſunt ex Iure communi ordinariè concedere Indulgẽtias, ſed vel ex priuilegio vel ex conceſsione ſeu commiſsione ſaltẽ generali, ſeu ex conſuetudine æquiualente cõmiſsioni generali, aut priuilegio iam poſſunt concedere Indulgentias, ſicque iam quò ad hoc habent iuriſdictionem & dignitatem Epiſcopalem. Itaque videtur ꝙ iam hi omnes præfati Epiſcopali dignitate fulgentes poſſunt ex officio ſuo & autoritate ordinaria ſibi per Papam vel per Eccleſiam prædicto modo conceſſa concedere Indulgentias. Patet, quia ſic innuitur in ca. Accedẽtes. de excell. p̃. Vbi Hoſtienſis dicit ꝙ dignitas Epiſcopalis dicitur iuriſdictio. Item quia ſic habetur ritus & practica Eccleſiæ, quòd ſcilicet prædicti ordi-

Cardina. Innocẽt. Gemini. Ioã. And. Silueſt. Obiectio. Propo. 3. Propo. 4. Hoſtien.

Gabriel. nariè concedunt Indulgentias, vt Epiſcopi, vt dictum eſt, & concordat Supplemẽtum Gabrielis vbi ſuprà propoſi. 8. Corollario, 3 & communiter doctores vtriuſq; Iuris & Summiſtæ, & idem dicit Palud. in quarto diſtinct. 20. quæſt. 4. art. 1. de Summo pœnitentiario curiæ Romanæ, quàmuis Turrecremata videatur oppoſitum tenere. Quia tenet quòd ex conſuetudine aut præſcriptione nullus poteſt habere iuriſdictionem, aut concedere Indulgentias de quo infrà dubio primo latiùs habetur. *Palud.* *Turrecr.*

Propo. 5. ¶Propoſitio quinta. Curati non poſſunt ex officio neque ordinariè concedere Indulgẽtias. Ratio, quia modò ſint propriè pręlati, modò non, de quo nunc non curo, ſunt enim in hoc opiniones, quibuſdam dicentibus quòd ſunt propriè prælati Iure diuino inſtituti ſuccedentes ſeptuaginta duobus diſcipulis, vt tenet Gerſon cum alijs, quibuſdam alijs dicentibus cum beato Thoma quòd non niſi Iure poſitiuo Eccleſiaſtico aſſumpti & inſtituti ſunt. vt coadiutores Epiſcoporum, vt de his Magiſter & doct. in. 4. diſt. 34. & beatus Thomas ſecunda. 2. q. 184. arti. 6. &. 8. & in quarto ſententiarum diſt. 20. quæſt. 4. & Gerſon alphab. 1. litera. O. in tracta. de poteſtate Eccleſiaſtica. conſi. 3. agunt. ¶Igitur quomodocunque id ſit ratio præfatæ propoſitionis eſt, quia licèt poteſtas remittendi peccata quò ad culpam & pœnam & concedendi Indulgentias ſit pleniſsimè conceſſa Eccleſiæ eiuſque pręlatis, non tamen omnibus æqualiter. Sed prælatis qui ſunt præcipui gubernatores & ſponſi Eccleſiæ conceſſa eſt Iure diuino pleniſsimè, inferioribus autem limitatè, & id conuenienter, vt ſuprà dictum eſt propoſi. 1. & 2. Conſtat autem Epiſcopos eſſe præcipuos prȩlatos gubernatores & ſponſos Eccleſię potentes ferre leges & dicere Ius, & excommunicare, vt patet. Quia ideò ipſis cõfertur annulus in conſecratione eorum, vt ſponſis Eccleſiæ, non autem curatis qui ſolùm ſunt coadiutores Epiſcoporum & non poſſunt prædicta facere, vt Epiſcopi, ergo Epiſcopi habent plenam poteſtatem ad prædicta & ad Indulgentias Iure diuino conceſſam, vt ſuprà dictum eſt, propoſitione ſecunda. Curati autem non niſi illam ad quam ſunt aſſumpti & vocati in adiutorium Epiſcoporum. quæ ſolùm conſiſtit in diſpenſatione ſacramentorum, ergo ſolùm poſſunt in ſacramento remittere peccata quò ad culpam & pœnam, & non poſſunt extra ſacramenta remittere pœnas, & per conſequens neque ex officio ſuo concedere In-

Gerſon. *Thom.*

dul-

dulgentias,vt dictum eſt. ¶Et ſi quæratur,vnde habetur hæc diuerſitas Epiſcoporum & curatorum, reſpondeo quòd de Iure diuino,vt patet de Epiſcopis ſuprà, propoſiti. ſecũda,quod iure diuino poſſunt concedere Indulgentias. Curati autem non niſi hoc ſpecialiter eis committatur,vt dictum eſt,quod etiam patet. Quia Eccleſia Spiritu ſancto illuminata & maximè in remiſsione peccatorum, vt patet Ioan. 20. Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata.&c. In capit. Accedẽtibus. de exceſſu.prælat.expreſsè dicit quod Abbates concedendo Indulgentias extendũt manus ad ea quæ ſunt epiſcopalis dignitatis, vbi patet quod hoc pertinet ad dignitatem Epiſcopalem, ſicut & conferre ordines maiores,& confirmare,& nullo modo ad inferiores. Item facit ad hoc cap. Cum ex eo, de pœnit.& re. Vide ad hoc rationes quæ habentur infrà.propoſitio.7. & in reſponſione ad argumentum ibidem, ergo. *Ioan.*

¶Propoſi.6. Abbates, Priores,& Guardiani & Miniſtri,ſeu Magiſtri Prouinciales & Generales religionum, non poſſunt ex ſuo officio cõcedere Indulgentias ſubditis ſuis. Ratio, quia in dicto capit. Accedentibus. de exceſſ.prælat. id declaratur Iure diuino, non conceſſum eis ſed Epiſcopis, vt ſuprà propoſiti. quinta dictum eſt. ¶Si dicas quod ſunt veri & proprii prælati habentes curã animarum, vt declarauit Sixtus.4. & alii Pontifices,ergo poſſunt vt Epiſcopi cõcedere Indulgentias: reſpõdeo,nõ ſunt prælati Iure diuino inſtituti, quamuis ſint ſuperiores, ſed ex inſtitutione ſeu autoritate Papæ vel Eccleſię,& id ſolùm ad diſpenſandum ſacramenta & ad cæteros actus iuriſdictionis & ſuperioritatis ad gubernationem ſubditorum. Ideò ſiquid amplius habent id eſt ex priuilegio generali aut ſpeciali nõ ex officio neq; ex iure diuino, ideò negatur cõſequentia. ¶Propoſitio.7. Sacerdotes in foro pœnitẽtiali ſeu in ſacramẽto pœnitẽtiæ nõ poſſunt ſuis pœnitẽtibus cõcedere Indulgẽtias aliquas, ꝓpriè loquẽdo. ¶Probatur quadrupliciter. Primò quia eſt actus iuriſdictionis & nõ ordinis ſacerdotalis vt ſuprà q.1.dictũ eſt: alioqui nõ ſacerdos nõ poſſet cõcedere indulgẽtiã quod eſt falſum,vt ſuprà propoſit. ſecũda &.4. iã probauimus. Sed ſimplex ſacerdos nõ habet hanc iuriſdictionem quo ad hoc de iure ſuper pœnitẽtem quamuis habeat iuriſdictionem ad ſacramentaliter abſoluendum & remittendum peccata ſacramentaliter.i. ex opere operato ſeu virtute ſacramenti quod *Propo.6.* *Sixtus.4* *Prodoſi.7* *Prima ratio.*

ad culpam & pœnam dicendo formam ſacramentalis abſolutio-nis. Quod patet. Quia ſi haberet hanc iuriſdictionem, certè poſ-ſet pœnitenti concedere Indulgentias de iniunctis, & de non in-iunctis, ex quo ſibi non eſt limitata poteſtas hæc quo ad iniuncta tantùm, nõ enim reperitur in Iure vbi ſimplicibus ſacerdotibus aut curatis ſit hęc poteſtas limitata ſicut Epiſcopis limitatur in ea. Cùm ex eo vt ſuprà propoſi. 2. habetur. Sed non poteſt ſimplex ſacerdos concedere de prædictis, quàmuis poſsit in ſacramento commutare & etiam tollere pœnitentiam iniunctam à ſe vel ab alio. Quia licèt poſsit ex cauſa rationabili tollere obligationẽ fa-ciendi illam pœnitentiam iniunctam, non tamen poteſt liberare, aut remittere pœnam debitam coram Deo & Eccleſia vtendo a-lia forma quàm forma ſacramentali, ſicut vtitur Papa, aut Epiſco pus concedens Indulgentias, vt patet. Quia hoc non eſt in practi ca Eccleſiæ ꝙ hoc modo ſacerdos ſimplex concedat ex ſuo offi-cio Indulgentias, ſicut concedit habens commiſsionem ſpecialẽ,

Secunda. aut ſicut concedit Papa vel Epiſcopus, ergo. ¶ Item ſecũdò pro-batur propoſitio. Quia dato ꝙ tales ſacerdotes haberent iuriſdi-ctionem in pœnitentem, tamen ex quo non habent eam extra ſa-cramentum, neque ad remittendum pœnas extra ſacramentum, ergo ſimpliciter non habent eam ad Indulgentias. Patet conſe-quentia. Quia ſi haberent præfatam poteſtatem ad concedendũ Indulgentias vllo modo, certè eam haberent tam in ſacramento quàm extra. Imò potiùs extra ſacramentum: quia ex quo non eſt actus ordinis aut characteris ſed ſolius iuriſdictionis propriè lo-quendo, vt ſuprà. q. 1. habetur, ergo propriè talis actus conceden di Indulgentias conuenit & poteſt exerceri extra ſacramentum, & non requirit ſacramentum pœnitentię ad quod requiritur etiã poteſtas ordinis. Sed non poteſt extra ſacramentum ſacerdos cõ-cedere Indulgentias, ſecũdum omnes doct. ergo nec in ſacramẽ-

Tertia. to, & ergo nullo modo id poteſt ex officio ſacerdotali. ¶ Tertiò probatur idem. Quia ſimplex ſacerdos non habet poteſtatem ſu per communi theſauro Indulgentiarum, id eſt, ſuper merita Chri ſti & ſanctorum, ex quibus conſtat prædictus theſaurus Indulgen tiarũ: q̃uis habeant poteſtatẽ ſuper theſauro ſacramentorũ & q̃-uis habeant iuriſdictionẽ ſacramẽtalem ſup pœnitentẽ, ergo nõ poteſt concedere Indulgẽtias etiam in foro ſacramentali ſuo pœ-nitenti. ¶ Conſequentia patet. Quia ad poſſe concedere Indul-

gentias

gentias directè requiruntur duo ſcilicet poteſtas ſuper theſauro communi Indulgentiarum diſtribuendo, & iuriſdictio ſuper eũ cui conceditur Indulgentia, ideò ſi deeſt iuriſdictio non valet Indulgētia ꝓpriè ſumpta, de qua hic loquimur, quò ad viuos, vt habetur in ca. Quod autem. de pœ. & re. & ſuprà. q. 1. habetur, licèt valeat Indulgentia per modum ſuffragij quò ad defunctos, vt infrà. q. 13. agitur. Quòd ſi deeſt poteſtas diſtribuēdi præfatum theſaurum Indulgentiarum, etiam ſi habeatur iuriſdictio ſuper ſubditos, non valet conceſsio Indulgentiæ, vt patet. Quia ideò prælati religionum & curati non poſſunt ſuis ſubditis ſuper quos habent iuriſdictionem in ſacramento & extra ſacramentum concedere Indulgentias, vt ſuprà propoſitio. 6, & 5. dictum eſt, niſi ex priuilegio, ergo patet conſequentia. Antecedens autem ꝙ ſcilicet ſimplex ſacerdos non habet poteſtatem ſuper theſauro Indulgentiarum, patet. Quia non ſunt prælati Eccleſiæ generales vt Papa neq; ſpeciales vt Epiſcopi multo minùs q̃ curati, vt patet, ergo. *Ad cōceſſionem Indulgētiarum poteſtas & iuriſdictio requiritur.* *Ratio. 4.*

¶ Quartò probatur propoſitio. Quia curati & prælati religionũ hoc non poſſunt ex ſuo officio ſuper ſuos ſubditos, ergo multò minùs ſimplex ſacerdos. Antecedens patet ex propoſitione. 5. 6. & conſequentia patet à fortiori, & quia non dabitur vbi Papa vel Eccleſia dederit ſimplicibus ſacerdotibus commiſsionē vllo modo ad hoc. ¶ Item & eſt alia ratio, quia ſi ſimplices ſacerdotes haberent hanc poteſtatem, certè ſicut eſt limitata Epiſcopis, multò magis limitaretur ipſis ſacerdotibus, ſed non conſtat de hac limitatione eorum, ergo vel poſſunt illimitatè (quod abſit) vel nullo modo poſſunt concedere Indulgentias. Et ad prædicta omnia facit ca. Accedentibus de exceſs. præla. vbi dicitur ꝙ concedere Indulgentias pertinet ad dignitatem Epiſcopalem, vt ſuprà propoſitione. 2. dictum eſt, ergo. *Quinta.* ¶ Et cum præfata propoſitione ſeptima concordant communiter doctores in. 4. diſ. 20, & Supplemētum Gabrielis in. 4. diſt. 45. propo. 8. corollario. 3 & plurimi Canoniſtę, licèt multi alij oppoſitum opinentur, vt patebit. *Supplementum.* ¶ Ex quo patet, ꝙ niſi ſacerdos aut pœnitens habeat ex ſpeciali priuilegio ſeu cōmiſsione ꝙ ſacerdos poſsit cōcedere Indulgentias pœnitenti vanum eſſet poſt abſolutionem ſacramentalem dicere, & concedo tibi omnes Indulgentias quas concedere poſsum, ſed quia iã per bullas Cruciatæ & per alia indulta cõmuniter ab omnibus ferè habetur commiſsio ſeu poteſtas ad id, ideò bonum eſt

id dicere ſcilicet, Concedo tibi &c, vt dictum eſt.

Argumentum. 1. ¶ Contra præfatam ſeptimam propoſitionem arguitur. Quia quantum eſt ex lege diuina quilibet ſacerdos habet iuriſdictionē & poteſtatem habitualem ſeu remotam in quelibet & ſuper theſauro Eccleſiæ ad abſoluendum à peccatis, & ad concedendum Indulgentias. Sic ſcilicet quòd quamuis non poſsit exire in actū niſi habeat materiam miniſtratam ei per Papam vel per Eccleſiā, per quam miniſtrationem materiæ aut ſubditorum iam prędicta poteſtas remota reducitur ad propinquam non impeditam, vt ſic poſsit exire in actū, tamen niſi prohibeatur per Papam vel Eccleſiam poteſt exire in actū exercēdo poteſtatē aut iuriſdictionē præfatam ſibi Iure diuino conceſſam. Sed præfatis ſacerdotibus non eſt prohibitum per Eccleſiam concedere Indulgentias, vt eis Iure diuino competit talis poteſtas, ergo poſſunt concedere.

Argumentum. 2. ¶ Item ſecūdò arguitur per autoritates doctorum. Quia ſic tenet *Cardina.* Card. in Clem. Religioſi, de priuil. & *Aluarus* Aluarus, & *Gloſ.* Gloſſ. in ca. Menſurā, de pœn. diſt. 1. & *Panorm.* Panor. in ca. Sicut dignum. de homic. & allegat cap. Quem pœnitet. de pœni. diſt. 1. & *Innocēt.* Inno. & *Ber.* Ber. In cap. Quod autem de pœn. & re. & *Archidi.* Archidiacono in cap. Indulgentiæ. eo. titu. lib. 6. & eſt ar. c. Deus qui. de pœ. & re. ¶ Propter quas autoritates & propter rationem præfatam & multas alias aliorū eiuſmodi farinæ multi doctores Canoniſtæ, & cum eis *Summa Ange.* Sūma Ange. titu. Indulgentia. §. 5. & *Roſella.* Summa Roſel. eo tit. & ti. Pœnitētia, tenēt ꝙ quilibet ſacerdos poteſt ſuo pœnitenti in foro ſacramentali concedere aliquas Indulgentias, prout ſibi videbitur ſecundū Deum, ſicut poteſt eum abſoluere ſacramentaliter à peccatis. Et ad Iura quæ videntur contra eos reſpondent Summa Angel. ſecūdum Archidiacono ꝙ procedūt & loquūtur de generalibus & publicis remiſsionibus, quas non poſſunt facere niſi Epiſcopi, ſeu ꝙ pœnitentias iniunctas à ſuperioribus putà ab Epiſcopis ſacerdotes inferiores remittere non poſſunt, etiam in foro ſacramentali.

Reſ. ad. 1 argumēt. ¶ Sed certè nec ratio nec autoritates præfatæ valēt pro eis aut pro oppoſita opinione. Nam reſpondeo ad rationem fundamentalē eorum ſuprà poſitam, ꝙ ibi eſt contradictio patens, pro quanto primò dicit ꝙ ſimplex ſacerdos habet Iure diuino poteſtatem remotam, ſic ꝙ non poteſt exire in actum niſi ei miniſtretur materia per Papam: & poſteà dicit ꝙ poteſt exire in actum niſi prohibeatur. Nam primum eſt verum, & ſecundum eſt falſum. Ideò dico

dico quòd præfata ratio ſi habet veritatem nihil aliud probat niſi quòd ſacerdos ſicut habet poteſtatem remotam, ratione cuius eſt capax quòd ei detur iuriſdictio actualis & materia, vt ſic reducatur ad potentiam propinquam ad exeundum in actum abſoluendo pœnitẽtem: ſic etiam eſt capax vt ei detur commiſsio ad concedendum Indulgentias & hoc cuilibet Eccleſiaſtico etiam primæ tonſuræ conuenit, vt infrà propo. 10. habetur. Ideò negatur quòd id poteſt niſi prohibeatur. Imò dico ꝙ id non poteſt niſi ei concedatur aut committatur vt dictum eſt. ¶ Ad autoritates autem ſuprà poſitas in oppoſitum, reſpondeo ſecundum Abulen. ſuper Matth. 16. q. 80. ꝙ omnes illi doctores & alij eiuſmodi nil aliud volunt dicere & ſentire vt etiam benè ait & concordat Silueſt. tit. Indulgentia. q. 5. niſi ꝙ ſacerdos poteſt pœnam debitam minuere peccatori, non quidẽ applicãdo ei de theſauro Indulgẽtiarum, ſed quadrupliciter. Primò augendo erubeſcentiam & cõtritionem miniſterialiter virtute clauium, vt ſic ex opere operantis virtute illius erubeſcentiæ aut contritionis, pœnitẽs à Deo mereatur remiſsionem pœnarum. Secundò etiam miniſterialiter applicando ſacramentum, vt ſic ex opere operato vel virtute ſacramenti ſeu meritorum Chriſti in ſacramento applicatorum remittatur pœnitenti à Deo non ſolùm culpa, ſed & aliquid de pœna temporali debita, alicui plus, alicui minus, ſecundum diſpoſitionem pœnitentis, vt hoc refert Bonauentura in 4. diſt. 20. arti. 2. q. 3. & beatus Thomas ibidem & in additione tertiæ partis vbi ſuprà, & Palud diſt. 20. q. 4 art. 1. Tertiò ſecundum Bonauenturam vbi ſuprà ex meritis ipſius ſacerdotis orantis pro ipſo pœnitente, & etiam ex meritis Eccleſiæ, cuius oratio ibi etiam per ſacerdotem applicatur quando dicit, Miſereatur tui omnipotens Deus &c. remittitur pœnitenti aliquid de pœna temporali debita. Quartò ſacerdos virtute clauium ſeu poteſtate ſua arbitraria rationabiliter & ex cauſa rationabili poteſt remittere pœnitenti aliqd de pœna debita Deo tã in foro Dei q̃ in foro Eccleſiæ, ex quo iã nõ tenetur imponere pœnitẽtiã ſecũdũ rigorẽ Canonum pœnitẽtialiũ antiquorũ, vt dicit Scotus & ſuprà quæſtio. quarta. habetur. Cũ ergo ſacerdos aliquo iſtorũ modorũ remittit aliquid de pœna debita pœnitenti, dicunt illi doctores aut plures eorum capiunt nomen Indulgentiæ, & remiſsionis pœnæ pro eodẽ ſine alijs conditionibus requiſitis ad quidditatem Indulgentiæ,

Ad ſecundum arg. *Abulen.* *Silueſt.* *Primò* *Secundò* *Bonauẽt.* *Thom.* *Tertiò.* *Quartò.* *Scotus*

quod ſcilicet fiat de cōmuni theſauro Indulgentiarum, vt ſuprà. q.1. habetur, quomodo remiſsio pœnę quæ fit virtute contritionis ſeu per ſacramentum ex opere operato, non dicitur Indulgentia ꝓpriè, vt nos hic loquimur, ſimiliter nec ea quæ fit virtute orationis aut ſatisfactionis pœnitentis aut alterius aut etiam Eccleſię vt ibi dictum eſt latè. Et ꝙ pręfati doctores acceperunt nomē Indulgentiæ largè & impropriè pro quacunq; remiſsione peccatorum quò ad pœnam, vt dictum eſt, patet. Quia etiam Gerſon in regulis moralib⁹ alphab. 25. G. vt etiam refert Supplemētum Gabrielis in. 4. diſt. 45. q. 2. art. 2 concl. 2. dicit ꝙ virtute clauium & meritorum Chriſti in qualibet confeſsione ſacramentali dātur Indulgentiæ, ſed quantæ Deus nouit. Ecce ꝙ Indulgentias vocat remiſsiones pœnarum illo ſecundo modo ſuprà poſito factas ex opere operato ſacramēti, quia & ſic erat vſus loquendi doctorum vocare Indulgentias remiſsiones pœnarū quaſcunq; & quomodocunq; factas pœnitenti: & præfata vocabuli æquiuocatio decepit aliter opinantes. ¶ Quod ſi aliqui doctores, vt Archidiacon⁹ & Raymum. vbi ſuprà, ſeu alij non ſic intellexerunt, vt nos eorū dicta ſuprà ad bonum ſenſum gloſsauimus, ſeu ſi eorū verba non patiantur prædictā gloſam, dico nō eſſe multum curandum de eis quò ad hoc. Fuerunt enim illius opinionis ſine ſufficiente fundamento & contra communiter doctores Theologos. Et fortè Inno. & Gemini. & Ioan. Andre. in ca. Indulgentię. de pœ. &, re. li. 6. fuerunt illius opinionis, & ideò conſequenter dixerunt ꝙ Epiſcopus poteſt in foro pœnitentiali concedere pœnitenti vltrà quadraginta dies Indulgentiæ non obſtante cap. Cum ex eo, de pœ. & re. vt ſuprà propoſitione. 2. dictum eſt, & propter hoc etiā Archidyaco. gloſſauit præfatum ca. Cum ex eo. & alia Iura, ꝙ intelligebantur de Indulgentijs tantū publicè & generaliter conferendis, nō aūt de Indulgētijs in foro ſacramentali. Sed certè ſicut eorum opinio fundamentalis non eſt vera, ita nec gloſſæ aut limitationes, aut extenſiones prædictorum textuum & Canonū, quæ in præfata opinione falſa fundantur. Ideò Silueſtrina quæ pri⁹ cōtra Sūmam Angelicam benè reprobauerat opinionem tenentem ꝙ ſimplex ſacerdos poteſt in foro ſacramētali concedere Indulgentias propriè ſumptas, malè videtur approbare aliud dictum, ꝙ ſcilicet Epiſcopi in foro pœnitentiali poſſunt excedere ſummam taxatam eis per Eccleſiam vel per Papam: & non conſi

Gerſon.

Supplementum.

Raymū.

de

derauit rationem fundamẽtalem qua moti ſunt præfati doctores ad ſic dicendum & gloſſandum prædicta Iura vt dictum eſt.

¶Octaua propoſitio. Conciliũ generale ſede vacante poteſt Iure diuino concedere Indulgentias. Ratio, quia tale Conciliũ ſicut & Eccleſia vniuerſalis, quam repreſentat, de Iure diuino habet poteſtatem plenam Eccleſiaſticam & Papalem à Chriſto conceſſã Papæ & Eccleſiæ, vt nunc ſupponitur tanquã communiter conceſſum ex Matth. 18. Quæcunq; alligaueritis & ſolueritis &c. & Matth. 16. & Ioan. 20. ergo. ¶Propoſitio nona. Concilium prouinciale & capitulum cathedrale ſede vacãte non poteſt concedere Indulgentias. Ratio, quia eius inſtitutio & poteſtas non eſt de Iure diuino conceſſa ſed de Iure humano Eccleſiaſtico: ergo nõ habet iuriſdictionem & poteſtatem niſi Iure Eccleſiaſtico humano, & per conſequens non maiorem nec aliam quam Eccleſia vel Papa vult dare & limitare, vt notatur. 79. diſt. ca. Nullus Epiſcopus, & ſic nõ habet dignitatem nec poteſtatem Epiſcopalem de ſe, niſi vt dictũ eſt, ex cõmiſsione ſeu ex cõceſsione Eccleſiaſtica. *Propo. 8.* *Mattha.* *Propo. 9.*

¶Propoſitio decima. Ex commiſsione quilibet Eccleſiaſticus etiam primæ tonſuræ poteſt concedere Indulgentias. Ratio, quia cuilibet poteſt committi concedere Indulgentias, cui poteſt cõmitti iuriſdictio Eccleſiaſtica. Hęc autem iuriſdictio poteſt cuilibet Eccleſiaſtico primæ tonſuræ committi ſecundum Ius, & cõmuniter doctores, ergo. Imò & fortè Papa poteſt cõmittere etiã laico, vt concedat Indulgẽtias alicui, & iuriſdictionem Eccleſiaſticam non requirentem ordinem aut actum ordinis Eccleſiaſtici: quia non videtur ratio ſufficiens in oppoſitum, ſed de hoc alibi. ¶Hic autem nota ꝙ Epiſcopi & alij quibus ex officio ſuo cõpetit concedere poſſe Indulgẽtias, poſſunt committere hoc alijs ſuprà dictis ſcilicet Eccleſiaſticis primæ tonſuræ, niſi per Papam vel per Eccleſiam id eis prohibeatur aliquo modo. Secùs ſi hanc poteſtatem habet ex commiſsione ſpeciali, non ratione officij. Videãtur de hoc doct. & Sũmiſtę lati⁹ tit. Cõmiſsio. tit. Delegat⁹. tit. Vicarius. & alibi vt oportet ſecundum ſubiectam materiam. *Prop. 10.* *Nota.*

¶Propoſitio vndecima. Excommunicatus, aut is qui non habet ſubditum non poteſt concedere Indulgentiam. Ratio, quia non habet iuriſdictionem in potentia ꝓpinqua, ex quo non habet ſubditos aut materiam ſibi miniſtratam, aut ſi habent, tamen ex quo ſunt excommunicati, habent eam impeditam aut ligatã quo ad *Propo. 11.*

vſum

vſum pro tūc ac ſi non haberent. ergo. Sed de hoc latiùs infrà. q. xj. habetur. Ad prædicta omnia dubitatur primò, vtrùm ex conſuetudine poſsit introduci vt curati, vel alii poſsint cōferre Indulgentias, & habere iuriſdictionē. ¶ Reſpōdeo. hic eſt duplex opinio. Prima eſt de Turrecremata & multorū Canoniſtarū, quod non. Et ſi contra eos arguatur per capitulum Accedentibus, de exceſ. prælato. vbi dicitur quòd nullo modo Abbates poſſunt cōcedere Indulgentias, niſi fortè ex cōceſsione vel alia legitima cauſa, poſsint ſe tueri, vbi gloſſa dicit. i. niſi per conſuetudinem, reſpondent duppliciter. Vno modò quòd illa exceptio. ſ. niſi per cōſuetudinem ſolùm determinat alias partes eiuſdem textus. ſ. quòd non poſſunt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, nec iniungere publicas pœnitentias niſi ex conſuetudine. Sed certè hæc reſpōſio eſt voluntaria, quia illa tota exceptio fertur ſuper omnia ibi cōtenta & ſuprà recitata, de quorum numero eſt ly non conferre Indulgentias, vt patet, quia non videtur vlla ratio diſsimilitudinis aut differentiæ. Ideò alio modo reſpondēt ad dictum capitulum dicendo quòd ille textus nihil dicit de conſuetudine vt patet: ſed hoc addidit gloſſa ſecundum ſuam opinionem & ſic gloſſauit illum textum. Alia eſt opinio præfatæ gloſſę & multorum doctorū ꝙ ſic. & adducunt multa Iura & rationes ad id, quæ tamen non videntur ſufficienter probare intentum. Mihi autem (ſaluo meliori iudicio, & pro concordia omnium doctorum) videtur dicēdum, ꝙ licèt conſuetudo non det iuriſdictionem neque hoc Ius concedendi Indulgentias, quia pertinet ad remiſsionem peccatorum, cuius poteſtas ſolo Iure diuino conceſſa eſt ordinariè, vt ſuprà. q. 4. & 5. benè tamen poteſt eſſe ſignum ꝙ aliquando fuit vel ꝙ nunc eſt priuilegium ſeu conceſsio aliqua ſeu aliquo modo data per Papam vel Eccleſiam. Et iſto modo per conſuetudinem tanquam per ſignum conceſsionis habitæ poteſt introduci, vt quis habeat iuriſdictionem Eccleſiaſticam & vt inferiores Epiſcopis cōferant Indulgentias: & ſic fortè Cardinales nō Epiſcopi poſſunt ex cōſuetudine cōcedere Indulgētias, vt ſuprà propo. 4. habetur: cum talis modus concedendi poteſtatē & iuriſdictionē Eccleſiaſticam pendeat aut ſit in Eccleſiæ poteſtate. ¶ Dubitatur ſecundò. Vtrùm peccatum mortale tollat aut impediat poteſtatem concedendi Indulgentias durante tali peccato. Reſpondeo, quòd non quandiu tolleratur ab Eccleſia & non excommunicatur

Dubiū. 1. *Reſpōſio Turrecr.* *Gloſſa.* *Dubiū. 2* *Reſp. 13.*

nicatur, nec denunciatur, aut ſuſpenditur à tali poteſtate. Ratio, quia poteſtas hæc Indulgentiarum conſequitur iuriſdictionē aut poteſtatem Eccleſiaſticam quæ non fundatur in gratia: & per conſequens non perditur per mortale, ergo & in hoc concordāt omnes catholici, vt etiam refert Tho. Bonauent. Palud. & communiter doct. in. 4. diſt. 20. & 25. & Hoſtien. & facit ca. Dictum eſt. 1. q. 1. & Gerſon de poteſtate Eccleſiaſtica alphab. 1. 2. & 3. & oppoſitum tenere eſt hæreſis pauperum de Lugduno. Et licèt ſic concedens Indulgentias in peccato mortali non ſit propinquior Deo per ſanctitatem, quàm ſancti viri non habentes hanc poteſtatem, tamē eſt propinquior per autoritatem & poteſtatem, & hoc ſufficit. Nam concedere Indulgentias non eſt concedere de ſuis meritis, ſed de communi theſauro Eccleſiæ ex poteſtate ſibi & non aliis etiam ſanctis ad hoc collata, vt dictum eſt. Itē licèt concedere Indulgentias ſit minus quò ad vtilitatem propriam concedentis in mortali, quàm ſit eas accipere & lucrari in ſtatu gratiæ, tamen quò ad poteſtatē cōcedendi eſt maius dare quàm accipere ex genere ſuo, ergo patet tota quæſtio.

Thom. Bonauēt. Palud. Hoſtiē. Gerſon. Queſt. 11 propoſi. 1.

Quæſtio vndecima.

Quibus poſſunt concedi Indulgentiæ: & qui poſſunt eas lucrari, & à quibus.

REſpōdeo p̄ hāc vnicā ꝓpoſitionē. illi qui poſſūt cōcedere Indulgētias, ſolū poſſunt eas concedere ſibi tunc ſubditis ſimpliciter aut ſecundum quid, & non aliis. Ratio, quia eſt actus iuriſdictionis: ergo non poteſt niſi in tunc ſubditū exerceri, ſicut & abſolutio ſacramentalis, neq; poteſt Indulgentiam lucrari niſi talis ſubditus, ſicut neque ſacramentaliter abſolui. Item idem petet ex capit. Quod autem. de pœnitent. & remiſsio.

Queſt. 1. Propo. 1.

¶Et

¶Et notanter dictum eſt ꝙ requiritur ꝙ ſit tunc ſubditus conce̅dentis quando conceditur Indulgentia, quia prælatus Epiſcopus excommunicatus non poteſt ſuo ſubdito concedere Indulgentiã quia ex quo eſt excommunicatus & denunciatus iam priuat⁹ eſt pro tunc vſu iuriſdictionis ſuæ & per conſequens pro tunc nõ habet ſibi ſubditum directè, vt ſuprà propoſitione vndecima.q.10, habetur. Quàmuis benè poteſt talis Epiſcopus excõmunicatus ſubijcere ſuos ſubditos alteri potenti concedere Indulgentias, & ſic concedere licentiã eis, vt poſsint ab alijs Epiſcopis ſeu potentibus concedere Indulgẽtias eas lucrari, ſicut & poſſunt alij lucrari ab illis ſicut & curatus excommunicatus dat licentiam ſuo ſubdito parrochiano, vt poſsit ab alio abſolui, vt hoc habetur etiam apertè in dicto ca. Quod autẽ. ¶Item nota ſecundò ꝙ ſufficit ꝙ

Nota. ſit ſubditus tunc ſimpliciter, id eſt, quò ad omnia, aut ſecundum quid, id eſt quò ad lucrandum Indulgentias tantùm. Sicut & ſufficit eſſe ſubditum ad abſolutionem ſacramentalẽ, vt patet ex ca. Quod autem de pœ. & re. Ideò habentes cõmiſsionẽ concedendi aliquibus Indulgentias benè poſſunt concedere & illi poſſunt eas lucrari: quia pro tũc ſunt eis ſubditi quò ad id tantũ. ¶Ex quo patet ꝙ Indulgentias Papales ſcilicet ab eo vel ab eius commiſsarijs ſpecialibus habentibus autoritatem generalem concedendi Indulgentias omnibus Chriſtianis quilibet poteſt eas lucrari. Ratio, quia quilibet eſt ſubdit⁹ Papæ ſimpliciter & pro tunc: & etiã pro tunc eſt ſubditus prædictorum commiſſariorum ſecundum quid, id eſt, ad lucrandum Indulgentias, niſi fortè talis conceſsio

Panorm. eſſet reſtricta ad tales vel tales perſonas ſeu habitatores &c. quod ſecundum Panor. raro aut nunquàm fit. Similiter omnes exiſtentes de prouincia Archiepiſcopi habentes ibi domicilia poſſunt lucrari Indulgentias ipſius Archiepiſcopi cõcedentis eas per totã prouinciam, vt habetur in ca. Noſtro. de pæ. & re. Et ſimiliter omnes exiſtentes de diœceſi etiam ſi ſint exempti & religioſi poſſunt lucrari Indulgentias conceſſas a diœceſanis Epiſcopis in quorum terminis morantur, vt de hoc ſcilicet de religioſis latiùs infrà du-

Supplementum. bio ſecundo habetur, & cũ prędictis omnib⁹ concordat Supplementum Gabrielis in.4.diſt.45.art.2.propo.7.corol.4.& Silue-

Silueſt. ſter titu. Indulgentia.q.5.& communiter doctores & Summiſtę.

Dubiũ.1. Et ratio horum omnium eſt, quia quò ad hoc pro tunc efficiũtur ſubditi talium concedentium Indulgentias. ¶Dubitatur primò

quis

quis intelligatur nomine proprij iudicis, cuius licentia requiritur ad hoc ꝙ quis poſſit lucrari Indulgentias aliorum iudicum ſeu prælatorum, vt dictum eſt, ꝙ requiritur ſecundum cap. Quod autem de pœni. & remiſs. ¶ Reſpondeo in hoc eſt duplex opinio. Prima dicit ꝙ ſimplex ſacerdos qui poteſt abſoluere à peccatis, poteſt præfatam licentiam concedere, & etiam curatus propri⁹ licèt non ſit ſacerdos. Ratio, quia ſicut poteſt licentiare vt ſubditus ſuus confiteatur alteri ſacerdoti, ergo ſimiliter poteſt licentiare vt lucretur Indulgentias ab alijs potentibus concedere, & poteſt facere eum eſſe ſubditum illorum pro tunc ad id, licèt ipſe non poſſit abſoluere & concedere Indulgentias. Licentia autem prædicta dicunt ipſi ꝙ conceditur non ſolùm ſpecialiter, ſed & generaliter, quando ſacerdos in abſolutione ſacramentali dicit, Omnia bona quæ feceris ſint tibi in remiſsionem peccatorum. Hanc opinionem tenent expreſsè Palud. in. 4. diſtinct. 20. quæſtione. 4. arti. 3. & refert etiam ſupplementum Gabrielis vbi ſuprà, & de Canoniſtis Hoſtienſis, & ad hanc videtur licèt non finaliter accedere Gloſſa in cap. Quod autem. cum Panorm. ibidem, & Ioannes Dominicus in cap. Indulgentiæ. de pœnit. & remiſs. lib. 6. & Felinus in tractatu de Indulgentijs. Summiſtæ autem recitant ſed non ſe determinant. ¶ Sed certè hæc opinio non videtur vera neq; eius ratio ſufficiens. Quòd non ſit vera patet. Quia ca. Quod autem. videtur contra eam, vt patebit infrà in ſecunda opinione. Ratio autem præfata non valet. Quia ideò curat⁹ licentiat ſubditum ſuum ad cõfitendum alteri, quia ex officio habet iuriſdictionem ſacramentalem ſimpliciter: quamuis non quò ad vſum propter defectum poteſtatis ordinis ſacerdotalis. At verò quò ad Indulgentias nullam iuriſdictionem aut poteſtatem habet, vt ſuprà q. 10. propo. 5. 6. & 7. latè habetur, ergo non poteſt dare licentiã ad id, quia nemo dat quod non habet, & ideò non eſt ſimile. Reſpon. Palud. Hoſtien. Ioan. Dominicus. Felinus.

¶ Ideò eſt alia opinio verior, ꝙ ſcilicet nomine ꝓprij iudicis intelligitur proprius Epiſcopus qui ſolus poteſt dare præfatam licentiam Indulgentiarũ. Ratio eſt triplex. Prima quia propriè loquendo, vt verba Iuris debent accipi in ſua propria ſignificatione niſi aliud conſtet ſufficienter, nomine iudicis intelligitur is qui habet poteſtatem cũ iuriſdictione ordinaria, cũ materia Indulgentiarũ ſit ſtricti Iuris ad hunc ſenſum ꝙ valent non niſi vt ſonant ſecundum proprietatem verborum, vt ſuprà. quæ. 7. in reſponſione ad

primum argumentum contra quartam propoſitionem habetur. Ille autem qui habet talem iuriſdictionem eſt & dicitur propriè & ſtrictè prælatus ſecundum communiter doctores, & talis eſt ſolus Epiſcopus, & non curatus nec ſimplex ſacerdos ſecundum

Gloſſa. *Innocen.* *Panorm.* Gloſſam in capite ſecundo de Iudici, & Innocen. in cap. Firmiter. de ſum. tri. & fide catholi. & Panormitan. in cap. Ne pro dilatione. & cap. Omnis. de pœniten. & remiſs. vt etiam latè referunt Summiſtæ, titul. Prælatus, titu. Iudex. titul. Epiſcopus, ergo.

Ratio. 2. ¶ Secunda ratio, quia eodem modo vniuocè debet accipi ly Iudex à quo debet peti ſeu haberi præfata licentia Indulgentiarum, ſicut accipitur ly Iudex cuius Indulgentias vult quis lucrari ſecundum dictum cap. Quod autem. Quod patet. Quia eodem modo loquitur de vtroq; iudice pprio à quo & ad quẽ licentiatur vt abſoluatur, & vt lucretur Indulgẽtias pportionabiliter. Sed ſicut iudex qui ſacramentaliter abſoluere habet eſt ſacerdos, & ſic ſufficit à ſuo ſacerdote habere prædictam licentiam: ita iudex qui habet concedere Indulgentias de Iure communi eſt Epiſcopus vel eo ſuperior, non autem alius eo inferior, vt patet ſuprà quæſtione decima, propoſitione. 4. 5. 6. & ſeptima, ergo Epiſcopus & non eo inferior, poteſt licentiare ad hoc, & quidem dictum ca. Quod autem. innuit quod dictum eſt, vt patet ex argumento ſeu relaxatione ſeu cauſa illius decretalis aut reſponſionis.

Tertia. ¶ Tertia ratio, quia licentia curati non requiritur ad hoc quòd per Indulgentias ritè collatas poſsit quis ſe redimere ab iniuncta pœnitentia, vt patet ex dictis ſuprà, quæſtione octaua, coroll. primo: & ſi alicubi Hoſtienſis dicit quòd requiritur, loquitur de conſilio: & ſimiliter alij doctores: vel non ſatis rectè loquuntur ſi oppoſitum ſentiant, vt patet ex ſuprà dictis, & infrà dicetur. Nec requiritur prædicta licentia curati aut ſacerdotis, nec ſufficit ad ſubijciendum talem ſubditum iuriſdictioni alterius Epiſcopi concedentis Indulgentias, quàmuis ſufficiat ad hoc quòd ab alieno ſacerdote poſsit ſacramentaliter abſolui de peccatis, vt dictum eſt. Quia & non videtur quòd ſacerdos autoritate ſua poſsit licentiando eximere ſubditum à iuriſdictione ſui ſuperioris Epiſcopi, ſubijciendo illum pro tunc alteri Epiſcopo aut ſuperiori. ¶ Et cum hac opinione eſt Gloſſa in dicto capite. Quod autem. tandem

Gloſſa. dicens quòd inferiores prælati Epiſcopis carentes dignitate Epiſcopali non poſſunt huiuſmodi remiſsionem facere, vt innuitur

nuitur in capit. Accedens. de exceſsibus prælatorum: & communiter id tenent Canoniſtæ, vt refert Innocentius in dicto capite, Quod autem: & Bonauentura in quarto, diſtincti. 20. articulo 2. quæſtione tertia, in fine dicens, proprij iudices, id eſt, Epiſcopi & communiter Theologi ibidem, & ſecundum Guillelmum in ſpecul. vt etiam referunt Summiſtæ ſufficit conſenſus metropolitani, vt innuitur in capit. Noſtro. de pœnitentijs & remiſsionibus, & per rationes præfatas. ¶Secundò dubitatur, an religioſi & alij exempti poſsint lucrari Indulgentias conceſſas communiter Chriſtianis, à Papa, legatis, ſeu à diœceſanis in quorum terminis ſeu diœceſi morantur. ¶Reſpondeo ſecundum ſanctum Thomam in additione tertiæ partis Summæ, quæſtione vigeſima ſeptima, articulo ſecundo: & in quarto, diſtinctione vigeſima, & Palud. eadem diſtinctione, quæſtione quarta, articulo tertio quòd ſic, quodque non ſolùm poſſunt eas lucrari de licentia ſuorum ſuperiorum, ſed & ſine eorum ſpeciali licentia: quia de Iure communi hoc eis conceſſum eſt. Quia quò ad hoc non videntur exempti, quia noluerunt impetrare exemptionem in damnum, ſed in vtilitatem ſuam: eſſet autẽ ſibi damnoſum ſi eis non poſſent prodeſſe Indulgentiæ ſuorum diœceſanorum, cum ſint homines egentes fauore ſpirituali, licèt ſint in ſtatu perfectionis, ergo nec ipſi exempti aut religioſi in ſua exemptione hoc intenderunt, neque Papa concedens exemptionem, ſed potiùs eorum voluntati virtuali ſe conformauit in ſua exemptionis conceſsione, ſicut in alijs indultis intentio concedentis intelligitur conformari intentioni petentis. ¶Item quia licèt non poſsint ligari vel abſolui à peccatis in foro conſcientiæ & ſacramentali per Epiſcopum ſuæ diœceſis, tamen lucrari poſſunt Indulgentias & per viam Indulgentiæ abſolui à peccatis quò ad pœnam. Ratio quorundam eſt, quia concedens Indulgentias non abſoluit propriè, ſed ſecundum quid, ſcilicet diſpenſando de theſauro Eccleſiæ, quæ diſpenſatio poteſt fieri etiam non ſubdito, dum modò in terminis ſuæ diœceſis exiſtat, vt dicit Palud. vbi ſuprà. Sed certè hæc ratio nil valet. Quia videtur præſupponere quòd ratio Indulgentiæ non ſtat principaliter in abſolutione vel remiſsione, quæ nõ eſt actus iuriſdictionis, quod eſt falſum, vt ſuprà q. 1. probatum eſt, ideò prima ratio videtur ſufficiens & efficax. Quòd ſi contra hoc arguatur, quòd ergo religioſus poſſet etiã

Innocen. *Bonauen.* *Guillel.* *Dubiũ. 2.* *Reſponſ.* *Thom.* *Palud.*

contra voluntatem ſui prelati exire clauſtrum & dare quid ad lucrandum Indulgentias ſecundum tenorem earum, & ſic religio periret, reſpondeo negando conſequentiam ſecundum Thomã vbi ſuprà. Quia non poteſt religioſus facere aliquid prædictorũ neq; aliud eiuſmodi quod eſſet contra regularẽ diſciplinam, aut contra promiſſam ſeu profeſſam obſeruantiam regularem, quia non dantur Indulgentiæ ad diſſolutionem regularis obſeruantię. Et licèt Indulgentiæ plus valeant quò ad remiſsionem pœnarum non tamen quò ad meritum & præmium: quò ad hoc enim plus valet religioſis ſua religionis obſeruantia quàm lucrari Indulgentias. Nunc autem maius bonum eſt meritum & præmium glorię quàm remiſsio pœnarum, ergo dicatur ꝙ de licentia tantùm ſui ſuperioris poteſt religioſus exire clauſtrum & viſitare loca ad lucrandum Indulgentias, aut dare aliquid ſecundum tenorem earum. Quòd ſi ad eas lucrandum requiritur aliquid ꝙ non ſit contra regularem diſciplinam aut obſeruantiam, ſed quòd ſalua obedientia & regulari obſeruantia poteſt à ſubdito fieri, putà recitare, orare, aut ieiunare, quando per ſuperiorẽ non prohibetur, tũc benè poteſt religioſus etiam ſine licentia, non tamen contra prohibitionem rationabilem ſuperioris id facere ad lucrandum Indulgentias. Quia Papa intendit cõcedere Indulgentias ſalua ſemper diſciplina & obſeruantia regulari & non aliter & concordat Summa Angelica titul. Indulgentia. §. 22. ¶ Quomodo autem frater Minor, qui ex regula non poteſt accipere pecuniam per ſe vel per interpoſitam perſonam, poſsit procurare pecuniam requiſitam ad lucrandum Indulgentias, latiùs infrà. quæſtione. 23. in primo dubio ibi habetur de hoc. ¶ Dubitatur tertiò vtrùm ipſimet prælati concedentes Indulgentias poſsint eas lucrari, ſicut & illi eorum ſubditi quibus conceduntur ab eis. ¶ Reſpondeo præ ſuppoſito ꝙ poſſunt eas lucrari, nec in hoc eſt dubium inter doctores. Poteſt enim eis ſubueniri per Indulgentias de theſauro Eccleſiæ ſibi commiſſo, ex quo & ſunt membra Eccleſiæ indigentia vt alij homines, & non ſunt peioris conditionis quò ad hoc ex hoc ꝙ ſunt capita ſicut alia membra Eccleſiæ. Iam Punctum difficultatis eſt in modo: quomodo ſcilicet poſſunt lucrari Indulgentias à ſe conceſſas cõmuniter omnibus ſubditis ſuis. Nam circa hoc eſt duplex opinio. ¶ Prima opinio tenet ꝙ poteſt prælat' cõcedens Indulgentias alijs, eas lucrari ſibi, nõ quidẽ dando aut

Reſpon. *Nota quò ad religioſos.* *Sum. Angelica.* *Dubiũ. 3.* *Reſponſ.* *Opinio. 1.*

dif-

diſpenſando ſibi de theſauro Indulgentiarum, vt alijs diſpenſat, neq; recipiendo vt alij recipiunt à concedente ſeu diſpēſante theſaurum præfatum, ſed participando & vtendo Indulgentia communiter data, aut de theſauro cōmuniter diſpenſato. Poteſt etiam committere alij vt ſibi cōcedat talem Indulgentiam, licèt ad hoc non teneatur. ¶Probatur primò ꝙ non poteſt dādo aut recipiēdo lucrari Indulgentiam vt alij, idq; tripliciter probatur. Primò ſecundum Thomam in additione tertiæ partis Sum. q. 27. art. 4. & in. 4. diſt. 20. art. 5. q. 4. quia Indulgentia debet ex aliqua cauſa pia dari ad hoc ſcilicet ꝙ quis per Indulgētiam prouocetur ad aliquem actum, qui vergat in Dei honorem & vtilitatem Eccleſiæ. Sed prælatus ex quo ex officio habet curam Eccleſiæ & Dei honoris, iam non habet cauſam vt ſe ipſum prouocet ad hoc, ergo non poteſt facere ſibi Indulgentiam vt alijs diſpenſando. Sed certè hæc ratio non concludit. Quia ſtat ꝙ ex officio & inſuper ex alia cauſa & motiuo ſeipſum prouocet prælat⁹ ad actum bonum quo lucretur Indulgentiam, & ſic poteſt negari minor, etiam ſi teneatur ꝙ Indulgentia principaliter eſt diſpenſatio theſauri, vt videtur ſupponere hæc ratio, vt ſuprà quæſtione prima habetur. ¶Secunda ratio, ſecundū Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. art. 3. quia inter dantem & recipientem requiritur differentia perſonalis, ſed prælatus dans Indulgentiam non diſtinguitur perſonaliter à ſeipſo, ergo non poteſt dare ſibi ſicut alijs de theſauro Indulgentiarum, & per conſequens nec recipere Indulgentiam datam à ſe vt alij, propriè loquendo. Iſta ratio non cōcludit, quia videtur nimis niti proprietati & rigori vocabuli dare & accipere, etiam ſi ſupponatur ꝙ Indulgentia principaliter eſt diſpenſatio ſeu communicatio theſauri alijs facta, quod impugnatum eſt ſuprà quæſtione prima. ¶Tertia ratio ſecundum eum. Palud. quia qui poteſt cū alio diſpenſare, putà in irregularitate & huiuſmodi, certè non poteſt ex hoc ſecum etiam diſpenſare, niſi quatenùs Ius ei permittit, & ſic propriè nullus ſecum diſpenſat autoritate ſua, ſed autoritate Iuris aut ſuperioris vtitur tali diſpenſatione. Sed concedere Indulgentiam eſt diſpēſare theſaurum, ergo eo ipſo quòd poteſt quis alijs concedere Indulgentiam non poteſt propriè loquendo ſibi eam concedere aut diſpenſare præfatum theſaurū. Sed certè nec hęc ratio concludit. Quia æquiuocat in ly diſpenſare in maiore & minore. Nam in maiore accipitur diſpenſatio pro Iuris relaxatione

Ratio. 1. *Thom.* *Ratio. 2.* *Palud.* *Ratio. 3.*

tione, in minore aũt pro bonorũ cõmunium ſeu theſauri cõmu-
nis diſtributiõe ſeu cõmunicatione. Quod ſi vtrobiq; accipiatur
vniuocè pro theſauri cõmunis cõmunicatione iã iſta tertia ratio
coincidit cũ ſcda pręcedẽte, ideò nõ valet, vt ibi dictũ eſt. ¶ Alia
pars huiꝰ opinionis ꝙ prę latꝰ poteſt lucrari Indulgentiã à ſe con-
ceſsã alijs participãdo & vtẽdo ea, aut theſauro cõmuniter diſpẽ
ſato aut cõmunicato: probatur. Quia cuilibet habẽti autoritatẽ ſu
per bonũ cõmune cõceſſum eſt, & nullo Iure ꝓhibetur, vt autori
tate ſua poſsit vti & participare ſibi de bonis cõmunibꝰ, vt alij, ne
ſit peioris cõditionis, ꝙ̃ alij, vt ſuprà dictũ eſt. Sed cõcedere Indul
gentiã eſt cõmunicare de cõmuni theſauro, ergo eo ipſo & ratio-
ne ſuę autoritatis præfatę poteſt inde participare, vt alij, & vti In-
dulgentijs à ſe conceſsis. Facit ad hoc quod notatur cõmuniter à
doctoribꝰ in ca. Per venerabilẽ. qui filij ſint legitimi, vbi Princeps
poteſt legitimare filios ſuos nõ tãꝗ̃ pater ſed tanꝗ̃ Princeps, ſicq;
gaudet priuilegio, & autoritate ſua vtitur pro ſe, ſicut & cæteri.
Sic ad propoſitũ, prælatus dat Indulgentias vt caput, ſeu vt præla
tus Eccleſiæ ſeu vt habens autoritatem diſpenſandi theſaurũ: vti-
tur autem & participat de eis pro ſe, vt membrũ Eccleſiæ, & etiã
hoc modo vt membrum Eccleſiæ poteſt dici ꝙ recipit pro ſe.

Obiectio. ¶ Et ſi contra hoc arguatur ꝙ nullus poteſt in ſe ipſum exercere
actum iuriſdictionis qualis eſt conceſsio Indulgentiæ, vt ſuprà. q.
1. ergo non poteſt vti Indulgentijs neq; de eis participare. Itẽ ne-
mo poteſt vti ſeu participare de excõmunione ſeu abſolutiõe pec
catorũ facta à ſeipſo in ſe vel in alios, ergo ſimiliter nõ poteſt vti
Respons. Indulgentijs &c. Reſpõdeo ſcdm præfatã opinionẽ ad primũ cõ
ceſſo antecedente ad ſenſum ſuprà dictũ. q. 1 in reſpõſione ad ſecũ
dũ argumẽtũ, & vt infrà dicetur hic in ſecũda opinione, negatur
cõſequẽtia. Quia exercere actũ iuriſdictionis abſoluẽdo aut cõce-
dendo ſibi directè Indulgẽtiã, nõ eſt vti ea aut participare de ea,
quia hoc nõ eſt actꝰ iuriſdictiõis, ſed autoritatis ſibi cõceſſæ, vt di
ctũ eſt. Ad aliud reſpõdeo negãdo cõſequẽtiã. Quia illud eſt actꝰ
iuriſdictionis aut ſentẽtia iudicialis, quã nemo põt in ſe exercere
neq; vti pro ſe. Vti aũt Indulgẽtia ſeu eã cõcedere nõ eſt per viã
iuriſdictionis aut ſentẽtiæ principaliter, ſed per viã diſpenſationis
quò ad alios, aut participationis quò ad ſe, vt dictũ eſt. ¶ Quod au
tem prælatus poſsit lucrari Indulgentias cõmittẽdo alijs autorita
tem, vt concedat ei talem Indulgentiam, patet ex rationibꝰ infrà

ponen

ponendis in ſecūda opinione. Et in hoc cōcordant omnes docto res. Quòd aūt nō ſit neceſſariū hoc modo eas lucrari patet. Quia poteſt lucrari alio modo ſuprà dicto ſcilicet vtēdo aut participan do de Indulgētijs cōmuniter alijs à ſe cōceſsis, vt dictū eſt. ¶ Hác opinionē quò ad oēs tres ei⁹ partes prædicto modo declaratā & probatā tenent Thom & Palud, vbi ſuprà & doct. cōmuniter ea. diſt. 20 & Supplemētū Gabrielis in. 4. diſt. 45. q 3 concl 7 & de Canoniſtis Gaſpar in c. 1. Noſtro. de pœ. & re. & Gemini. in ca. In dulgentiæ, de pœ & re. li 6. & multi alij. Et videtur ſupponere ꝙ Indulgentia principaliter & eſſentialiter eſt potiùs diſpēſatio the ſauri q̄ remiſsio pœnarū: id quod ſuprà. q. 1. improbatū eſt. *Thom. Supple. Gaſpar. Gemini.*

Opinio ſecunda.

¶ Secūda opinio eſt ꝙ pōt eā lucrari eo modo in ſpecie, licèt nō eo modo in numero quo alij, quia ſcilicet poteſt per viam abſolu tionis ſeu remiſsionis iudiciariæ: & ideò eſt neceſſariū ꝙ autorita tē ſuā cōmittat cōfeſſori ſeu alteri, ſe quò ad hoc illi ſubijciēs in ſa cramēto aut extra, vt ſic ei concedat tales Indulgētias quas ipſe a lijs conceſsit, aliàs eas nō lucrabitur talis prælatus. Itaq; licèt præ latus non poſsit lucrari Indulgētias per viā ſuæ cōceſsionis, ſicut nec poteſt abſolui à peccatis per viam ſuæ abſolutionis, qua alios abſoluit. poteſt tamen eas lucrari per viā conceſsionis, ſeu abſolu tionis factæ ei ab alio, cui ipſe ſuam autoritatē ad hoc cōmiſerit ſi cut & cōmittit alteri autoritatē, vt ipſum abſoluat ſacramētaliter à peccatis ſicut ipſe alios abſoluit. Sicq; nō eſt peioris cōditionis prælat⁹ in hoc quàm alij ex quo habet viam ad lucrandū Indulgē tias vt alij vt dictū eſt. ¶ Et ratio huius opinionis eſt, quia actum iuriſdictionis præſertim per viam ſententiæ ſeu abſolutionis, ne mo poteſt in ſeipſum exercere, vt patet ex ſuprà dictis, & ſecundū communiter doctores. Quia nemo ſeipſum abſoluere iudiciali ter vel ligare poteſt. Nemo enim poteſt eſſe iudex & reus, quia & ſic Chriſtus inſtituit, ſicut & nemo ſeipſum baptizare poteſt de le ge communi, vt patet ex ritu & practica Eccleſiæ: ſed concedere Indulgentias eſt actus iuriſdictionis per viam ſententiæ ſeu abſo lutionis iudiciariæ, vt patet ex ſuprà dictis quæſt. prima, ergo. ¶ Hanc opinionem tenent Vincentius in ca. Cum ex eo, de pę. & remiſsi. & Guillelm. in ſpecu & Archidyaco. in cap. Indulgen tiæ. de pœniten. & remiſs. li. 6 l. Vnica. C. Ne quis in cau. & l. In quiſitio, C. de ſolu. & Caietanus in quodlibetis vt patuit ſuprà. quæſtione prima in reſponſione ad ſecundum argumentum, & *Vincent. Guillel. Archyd.*

Duran. ad idem videtur Durandus in.4.diſt.20.q. Et alij doctores,& hęc opinio præſupponit ꝙ Indulgentia eſt eſſentialiter & principaliter abſolutio, ſeu remiſsio pœnarum, & eſt actus iuriſdictionis vt ſuprà.q.1.habetur,& dictum eſt eſſe ꝓbabiliùs & veriùs. ¶Quæ autẽ iſtarum opinionum ſit verior, noſtro non ſtat arbitrio iudicare. Nam hæc ſecunda opinio videtur verior,ſed prima eſt communior & communiter practicatur à Papa & prælatis Eccleſiæ, ſed vt(ſaluo meliori iudicio)dicam quod ſentio: videtur dicendum ꝙ eſt triplex Indulgentia. Prima abſolutè ſumpta,de qua in

Indulgẽtia abſolutè ſumpta. hoc tractatu ſpecialiter agitur,& hæc eſt propriè Indulgentia, & ſtat eſſentialiter & principaliter in abſolutione ſeu remiſsione pęnarum,vt ſuprà quęſtione prima dictum eſt,& hæc principaliter conuenit viuis,& hanc Indulgentiam concedit prælatus aut alius habens autoritatem ad id ſuis ſubditis pro tunc,& hæc dicitur Indulgentia propriè per viam iudiciariæ abſolutionis. ¶Secundus

Indulgẽtia per modum ſuffragij. modus Indulgentię eſt per viam ſeu per modum ſuffragij,& hęc conuenit ſolùm defunctis,& eius ratio ſtat principaliter in cõmunicatione ſeu diſpenſatione theſauri Indulgentiarũ,vt infrà quæſtione.13. latiùs de hoc habetur. ¶Tertius modus Indulgẽtiæ eſt

Indulgẽtia per viam pticipationis. per viam participationis de communi theſauro cõmiſſo autoritati concedentis Indulgentiam ſeu pręlati. Et ratio huius Indulgentię ſtat principaliter & eſſentialiter in participatione ſeu vſu theſauri cõmunis ſibi cõmiſsi & alijs cõmunicati, minùs aũt principaliter ſtat in remiſsione ſeu abſolutione pęnarũ & in diſpenſatione ſeu cõmunicatione præfati theſauri. Et hic modus Indulgentiæ per viam participationis ſeu vſus conuenit ſolùm prælatis aut alijs habentibus autoritatem concedendi Indulgentias. Cõuenit (inquã)eis pro ſe,vt ſcilicet eas poſsint ſibi ipſis lucrari per hanc viam participationis ſeu vſus abſq; hoc ꝙ committant ſuam autoritatem alij,vt cõcedat ipſis præfatas Indulgẽtias, vt benè dicebat prima opinio quò ad hoc. ¶Et ſic videntur doct. primæ opinionis ſuprà poſitæ nobiſcũ cõcordare in hoc,quãdo dicũt ꝙ cõcedens Indulgentiã poteſt eã lucrari,nõ quidẽ dãdo aut diſpenſando ſibi aut recipiendo,ſed participando,ſeu vtendo Indulgentia alijs cõceſſa &c. Doctores aũt tenẽtes ꝙ Indulgẽtia eſt principaliter abſolutio intelligũtur de Indulgẽtia conceſſa alijs per ipſum prælatum aut per habentẽ autoritatem ad concedendũ alijs, ſeu loquuntur de Indulgentia reſpectu aliorũ viuorũ ab ipſo cõce

den

dente,& ſic fortè omnia cõcordãtur.Et de hac triplici Indulgẽtia
latiùs habetur infrà.q.13.art.1.in reſolutione, corol. 1. vbi habe-
tur quomodo conueniant & differãt inter ſe iſti tres modi Indul-
gentiarum,ibi videatur. ¶Et ſi quæratur vtrùm ipſe prælatus aut Replica.
concedens Indulgentias alijs volẽs eas ſibi etiam lucrari hoc vel
illo modo teneatur implere aut facere ſicut alij id quod ipſe
alijs taxauit ad lucrandum talem Indulgentiam,reſ-
ponſio patet ex infrà dicendis.q.28.propo.2.
ibi videatur,quia illuc hoc
pertinet.

Quæſtio duodecima.

Quam quantitatem Indulgentiarum poſſunt prælati putà Epiſcopi & Archiepiſcopi in ſuis & aliorum diœceſibus ſeorsùm aut ſimul cum alijs de licentia ipſorum concedere ſuis & aliorum ſubditis. Quæſt.12.

RESpondeo per ſex propoſitiones.Prima eſt,Epiſcopi & Archiepiſcopi de Propo.1.
Iure Communi poſſunt cõcedere in ſua diœ
ceſi & in tota ſua prouincia in anniuerſario
dedicationis Eccleſiæ,& in omnibus alijs ca
ſibus, quadraginta dies tantùm de iniunctis
pœnitentijs.Sed in die conſecrationis baſili
cæ vnum annum,vt habetur in ca.Noſtro,& cap.Cum ex eo. de
pœ.& re.&eo.titu. ca.Indulgentiæ.lib.6.& hoc eſt verùm etiam
in foro pœnitentiali,licèt antiqui doctores teneant oppoſitum,vt
ſuprà.q.10.propo.2.dictum eſt. Et hoc eſt verum,etiam ſi plures
Epiſcopi ſimul concurrãt in dictis caſibus.Quia omnes illi ſimul
non poſſunt de Iure concedere niſi ac ſi vnus tantùm eſſet,vt di-
ctum eſt,vt habetur vbi ſuprà in eo.ca. Cum ex eo.& no.Cardi- Cardina.
nalis in Clementina ſecunda de pœ. & re.¶Secunda propoſitio.

Propo. 2. Si in largitione Indulgētiæ cōcurrunt Epiſcopus & Archiepiſcopus metropolytanus, quorum quilibet concedit quod poteſt de iure, putà quadraginta dies Indulgentiæ ſuis ſubditis: tunc ſubditi Epiſcopi habebūt vtrāq;. ſ. octoginta dies, ex quo quòad hoc ſunt ſubditi Epiſcopi & metropolytani, quorum quilibet conceſsit ſuis ſubditis quadraginta dies. Subditi autem Archiepiſcopi tantùm habebunt quadraginta dies dumtaxat conceſſos à ſuo Archiepiſcopo, non autem ab Epiſcopo, qui non eſt prælatus eorum. Qui etiam ſi ſint in Epiſcopi diœceſi non poſſunt plus lucrari vt patet ex propoſitione prima præcedente ſecūdum Hoſt. *Hoſtien.* titu. de pœ. & remiſſ. §. Poſsit quis fa. &c & Directo. lib. 1. & communiter Summiſtas. ¶Propo. 3 Si Epiſcopus dedit quadraginta dies Indulgentiæ, & eius ſucceſſor totidem non valet niſi pro vnica Indulgentia quadraginta dierum, vt ait Gemini. in ca. Fina. de pœ. & re li. 6. ex mēte Ioānis And. in addi. ſpecu. quia p talē multiplicationē veniri poteſt contra intētū decreti, ca. Cū ex eo. de pœ. & re. Hoc ego limitarem, quando in eodē caſu ſeu pro eadem vice vterq; prædictorum concederet: ſecùs ſi in diuerſis quia ſic videtur de mente dicti capituli Cum ex eo. ¶Propoſitio Quarta. Quilibet Epiſcopus poteſt concedere ſuo ſubdito quadraginta dies ſecundum Ius commune viſitanti talem Eccleſiam, modò illa Eccleſia ſit in ſua, modò in alia diœceſi. Ratio eſt Quia talis Indulgentia non acquiritur directè loco illi ſed ſubdito exiſtenti intra limites ſuæ iuriſdictionis ſui Epiſcopi, licèt expleturus ſit opus faciendum in alio loco alterius iuriſdictiōis pro lucranda Indulgentia, vt ait Supplementum Gabrielis in. 4 diſt. 45 quæſt. 3. propo. 8. corol. 3. ¶Propoſitio quinta, ſecundum aliquos Epiſcopus licèt poſsit ſtatuens in ſua diœceſi concedere vt Indulgentiæ ſuæ proſint venientibus de diœceſi aliena cum conſenſu ſui proprij Epiſcopi, ſecundum cap. Quod autem. de pœniten & re. tamen non poteſt concedere quòd Indulgentiæ ab alijs Epiſcopis in eius diœceſi conceſſæ omnibus illis valeant. Ratio, quia in primo caſu illuc accedentes quodammodo forū conſequuntur, de foro competenti. ca Romana. §. Contrahentes. li. 6. & ſic pro tunc efficiuntur de iuriſdictione illius Epiſcopi, illius diœceſis vbi ſunt. In ſecundo autem caſu ingreditur Epiſcopus alienam diœceſim vt ibi iudicet ſeu actum iuriſdictiōis exerceat, quod facere non poteſt. Non enim poteſt ligare aut ſoluere ſuum

Propo. 3. *Gemini.* *Ioā. An.* *Propo. 4.* *Supple.* *Propo. 5.*

parro-

parrochianum in aliena diœceſi, alioqui vnus Epiſcopus poſſet centum annos indirectè concedere. Et ſic tenet Guillel. in ſpecu. & concordat Bonauentura in. 4. diſt. 20. arti. 2. q. 3. in fine. *Guillel.* *Bonauē.*

¶ Sed certè hæc ratio quò ad ſecundam partē non valet vt paulò inferiùs dicetur ꝙ ea quæ ſunt volūtariæ iuriſdictionis ſine ſtrepitu iudicij vbi alterius iuriſdictio nōn læditur, poſſunt vbicunq; exerceri. Ideò melior ratio eſt. Quia illi de aliorum Epiſcoporū diœceſi venientes non ſunt ſubditi huius Epiſcopi in cuius diœceſi ſunt, vt poſsit ei dare licentiam, vt Indulgentias ab alio conſequantur, quàmuis ſint ſubditi eius pro tunc ad hoc ꝙ Indulgētias conceſſas ab eo conſequantur de licentia ſui proprij Epiſcopi, neque tales habent licentiam à ſuo Epiſcopo ad lucrādum Indulgentias niſi illius Epiſcopi in cuius diœceſi ſunt, vt dictum eſt & ſupponitur. Poteſt tamen Epiſcopus concedere ꝙ Indulgētiæ ab alijs Epiſcopis conceſſæ ſubditis ipſius Epiſcopi in diœceſi ipſius Epiſcopi valeant eis. Ratio, quia ſic videtur elici ex ca. Cum ex eo. de pœ. & re. vbi dicitur ꝙ poſſunt plures Epiſcopi concurrere ad concedendum Indulgentias in dedicatione vnius baſilicæ & in alijs caſibus, ergo de licentia Epiſcopi poteſt alius Epiſcopus in alterius diœceſi ſubditis illius concedere Iudulgentias. Imò & videtur dicendū quòd Epiſcopus exiſtens in alterius diœceſi poteſt ſine vlla illius diœceſani licentia in cuius diœceſi eſt ſuis ſubditis ibi venientibus concedere Indulgentias ſine ſtrepitu iudicij ſicut & abſoluere & diſpenſare cum eis ſecretè, & in foro pœnitentiali à caſibus & cenſuris &c. huiuſmodi. Quia ea quæ ſunt voluntariꝗ iuriſdictionis, quando ſcilicet nemo ſe opponit, poſſunt omni tempore & loco ſine ſtrepitu iudicij exerceri, quando nullius iuriſdictio læditur. ff. de Adop. l. Emancipari. ff. de offi. Pro conſul. l. 2. & ca. Nouit. de officio legati, & in gloſſa.

¶ Ex quo patet, vt ait Silueſter titul. Indulgentiæ. quæſtio. quinta. particul. quarta, quòd literæ habitæ à diuerſis Epiſcopis dantibus Indulgentias ijs qui aliquibus faciunt eleemoſynas, non valent, niſi ſubſint Epiſcopo danti prædictas literas, aut niſi habeant licentiam ſeu conſenſum ſui proprij Epiſcopi ad hoc de foro competen. ca. Significaſti, & de pœ. & re. ca. Quod aūt. Vbi etiā dicit Panor. ꝙ tutū & valde expediens eſt vt volēs peregrinari & pia loca viſitare licentiā habeat à ſuo Epiſcopo vel etiā à ꝓprio ſacerdote ſecundū alios, qđ nō credo verū, vt ſuprà q. 11. dubio. 1. dictum *Silueſt.* *Panorm.*

dictum eſt, ad lucrandum Indulgentias aliorum Epiſcoporum. Nam ad lucrandum Indulgentias Papales non oportet, vt ſuprà dictum eſt, & cũ prædictis concordat Summa Angelica titu. Indulgentia. ¶Propo.6. Prædicti Epiſcopi aut alij ſimul vel particulariter per ſe concedentes Indulgentias ſi excedunt ſummã eis taxatam, non valent tales Indulgentiæ. Ratio prima, quia ſic expreſsè habetur in ca. Romana. & ca. Indulgentiæ. de pœni. & re. li.6. & ca. Noſtro. extra. eo. titu. Vbi dicitur ꝙ Indulgentia vires non obtinet ſi ſtatutum concilij generalis (ſcilicet ca. Cum ex eo. eo. ti.) exceſſerint, & cõcordant communiter doctores in.4. diſ. 20. Alia ratio eſt, quia conferre Indulgentias pertinet ad iuriſdictionẽ: ſed hæc poteſt reſtringi ꝑ Papam. Quia licèt Epiſcopi habeant poteſtatem ordinariam, tamen ſunt ſubditi Papæ, & talis poteſtas poteſt limitari ſicut Papa poteſt limitare poteſtatẽ Epiſcoporum, reſeruando caſus & cenſuras à quibus non poſſunt Epiſcopi abſoluere, & ſi tentent abſoluere, abſolutio eſt nulla, ergo ſimiliter quò ad remiſsionem pœnarum per viam Indulgentiæ facere poteſt: & de facto facit, vt patet in cap. Prædictis. ¶Si contra hoc arguatur ꝙ quando in mandato non apponitur hęc clauſula, ꝙ ſi ſecùs factum fuerit decernimus irritum aut inane, licèt fiat contra mandatum, & ſic peccet faciens contra mandatum, tamen tenet factum. Conſtat autem ꝙ in dicto ca. Cum ex eo. vbi ponitur mandatum taxans poteſtatem Epiſcoporum, non apponitur illa clauſula, ergo licèt concedens Indulgentias vltra ſummam ſibi taxatam peccet: tamen Indulgentia valet. Item ſicut Epiſcopi prohibiti ſi conſecrarent eſſet valida conſecratio licèt peccarent, ergo ſimiliter in conceſsione Indulgentiarum vltra taxationem, vt dictum eſt. ¶Reſpondeo, propter has rationes Hoſt. titu. de pœ. & re. §. Poſſet quis fa. &c. & Gloſſ. in cap. Cum ex eo. de pœ. & re. & Panor. ibidem tenuerunt cum quibuſdam alijs doctoribus contra propoſitionem ſextam, ꝙ valet Indulgentia conceſſa vltra taxationem. Sed certè eorum opinio eſt falſa. Quia Eccleſia ſic determinauit in ca. Indulgentiæ li. 6. & ca. Romanã. vt ſuprà probatum eſt. Et ad rationes eorum. Reſpondeo ad primã, ad antecedens, ꝙ ſufficit ꝙ in ipſo mandato vel alibi irritetur factum contra mandatum, vt fit in præſenti propoſito. Quia licèt in ca. Cum ex eo. non irritetur, irritatur tamen in ca. Indulgẽtiæ, & in ca. Romana &c. vt ſuprà probatum eſt. Ad aliud de conſe-

Propo.6. *Prima ratio.* *Altera ratio.* *Obiectio.* *Reſpõſio Hoſtien. Gloſſa.*

ſcratione, reſpondeo negando conſequentiam. Quia non eſt ſimile: eſt enim differentia in hoc, ꝙ conſecratio non pertinet ad poteſtatem iuriſdictionis ſupra corpus Chriſti myſticum. Sed ad poteſtatem characteris ſeu ordinis quò ad corpus Chriſti verum: ideò non poteſt irritari, ſicut nec character poteſt deleri. Conceſſio autem Indulgentiæ pertinet ad poteſtatem iuriſdictionis, vt ſuprà. q. 1. ideò poteſt deleri, tolli, & irritari, ſicut & ipſa poteſtas iuriſdictionis. ¶ Et ſi quæratur vtrùm prædictæ Indulgentiæ excedentes ſummam taxatam per Papam vel per Eccleſiam & irritatæ, vt dictum eſt, intelligantur eſſe irritæ ſimpliciter quò ad totam ſummam dierum ſeu annorum conceſſorum, an ſolùm quò ad exceſſum, ita ꝙ Epiſcopus potens cōcedere quadraginta dies tantùm ſic concedat ſeptuaginta dies, an ſolùm quò ad illos triginta ſuper excedentes. Reſpondeo, hic eſt duplex opinio. Prima ꝙ ſolùm quò ad illum exceſſum eſt irrita Indulgentia, niſi expreſſè apponeretur clauſula irritans totam ſummam conceſſam, quæ clauſula in præſenti materia nullo loco Iuris apponitur, vt patet. Et ratio eſt, quia in donationibus liberalitatis, & fauorabilibus qualis eſt conceſſio Indulgentiæ, valent conceſſa pro parte ad modum legitimum, licèt non in reſiduo. Quia odia reſtringi fauores conuenit ampliari de re. iur. & quia in fauorabilibus vtile per inutile non viciatur. de re. iur. quando vtile poteſt ſeparari ab inutili, vt in propoſito contingit, ergo, & hanc opinionē tenent Ioā. Andr. & Panor. in dicto ca. Cum ex eo, & in ſimili de quinquageſima aut centeſima Epiſcopi, vt latè de hoc Silueſt. titul. Donatio. 1. q. 17. & Summiſtæ & ad hanc opinionem magis declinat gloſſa in dict. cap. Indulgentiæ. lib. 6. de pœ. & re. & extra. eo. tit. ca. Cum ex eo. & Gerſon in regulis moralibus videtur etiam ad hoc declinare, & communiter Canoniſtæ & Summiſtæ. ¶ Alia opinio tenet ꝙ talis Indulgentia eſt omnino nulla ſeu irrita quò ad totam ſummam. Ratio eſt, quia in ca. Noſtro. de pœ. & re. & ca. Romana. & ca. Indulgentiæ, eo. ti. lib. 6. habetur ꝙ poteſt Archiepiſcopus concedere Indulgentias per ſuam prouinciam, ita tamen ꝙ ſtatutum Concilij generalis non excedat. Et in cap. Indulgentiæ, de pœ. & re. lib. 6. habetur, ꝙ Indulgentiæ vires non obtinent, ſi ſtatutū Concilij generalis exceſſerint. Ex quibus verbis videtur poteſtas eorum ſic limitata, ꝙ ſi exceſſerint ſummam taxatam iam pro illa vice talis poteſtas vacat, ex quo conditio nō

Conſecratio.

Conceſſio Indulgētię.

Obiectio

Prima opinio.

Ioā. Andr.

Panormi.

Silueſt.

Altera opinio.

extat ſub qua poteſtas talis relicta eſt, ſicque videtur pro tunc priuatus Epiſcopus ſua poteſtate omnino quod ad Indulgentias concedendum contra ſtatutum Concilij,& per cōſequens illæ Indulgentiæ omnes non obtinent vires tanquam conceſſæ à non habente poteſtatem tunc ad id, quia tranſgreſſus eſt ſtatutū concilij. Et ad regulam Vtile per inutile &c. reſpondet hæc opinio, quod hic nullum eſt vtile conceſſum ex quo tota illa conceſſio fuit ipſo iure nulla tanquam à non habente poteſtatem pro tunc, vt dictum eſt. Hanc opinionem tenent Gemini. in dict. ca. Indulgentiæ, ſecundum Ioan. monal. & Supplemētum Gabrielis in. 4. diſtinct. 45. quæſt. 3. articul. 2. Propo. 8. corollario. 3. cum quibuſdam alijs doctoribus. ¶ Mihi autē videtur quod hæc ſecunda opinio apparet verior ſtando in rigore textuum, ſed prima eſt mitior, & ſtando in bona Intelligentia textuum videtur rationabilior & probabilior. Sed quia totum hoc pendet ex voluntate Papæ, ideò ab ipſo eſſet petenda declaratio, vt dicit etiam Supplementum Gabrielis vbi ſuprà, ſicque faciliùs ſolueretur omnis quæſtio. Sed & interim primæ opinioni ego tutus ſtarem.

Gemini. *Ioan. Monal.* *Supplem.*

Quæſtio

Quæſtio tertiadecima.

Vtrùm in Eccleſia ſit poteſtas ad concedēdum Indulgentias animabus purgatorij, & quomodo, & quid importat Indulḡetia per modum ſuffragij. *Quæſt. 13*

Reſpondeo præſuppoſita fide catholica de purgatorio ſecundum Chryſoſt. homil. 69. & Dionyſ. in lib. de Eccleſiaſti. hierar. cap. 7. & Auguſt. in lib. de cura agē. pro mortu. & Athana. lib. de varijs q. ad Antiochum. q. 34. & Concilium Carthaginen. 4. cap. 4. & Valē. ca. 4. & Agathē. cap. 4. & Toleta. ca. 22. & Auguſt. lib. de hæreſibus cap. 55. vbi damnantur quidam hæretici recedentes à doctrina Eccleſiæ de purgatorio & ſuffragijs pro defunctis. In hac quæſtiōe ſunt duo articuli. Primus quid ſit Indulgentia per modum ſuffragij. Secundus vtrùm in Eccleſia ſit poteſtas concedendi Indulgentias animabus purgatorij & quomodo. *Chryſoſt. Dionyſ. Athana. Conciliū. Cartagin. Valent. Agathē. Toleta.*

Quod ad primum articulum. ſ. quid ſit Indulgentia per modum ſuffragij, reſpōdeo quod in hoc ſunt quatuor opiniones ſolemnes. Prima opinio eſt, quod Indulḡetia per modum ſuffragij dicitur, quia eſt Indulgentia cōceſſa pro aliquo bono opere facto pro defunctis, quod quidem bonum opus non valet ipſis defunctis plus aut minus propter præfatam Indulgentiam quàm ſi nullæ Indulgentiæ eſſent conceſſæ. Sicque Indulgentia per modum ſuffragij eſt idem quod ſuffragium boni operis, pro quo conceditur Indulgentia, applicatum defunctis. Et hæc opinio præſupponit quod Indulḡetiæ ex vi Indulgentiæ non valent defunctis ſed ex vi ſuffragij boni operis pro eis facti, vt dictum eſt, ideo dicitur per modum ſuffragij. Hęc opinio eſt Hoſtienſis. vt refert Gabriel in Cano. lectione quinquageſima ſeptima. H. I. ¶Ratio huius opinionis eſt: quia *Articu. 1 1. Opinio. Indulgētia p modum ſuffragij. Hoſtien.*

quia Eccleſia non poteſt ſoluere aut ligare, neque diſpenſare theſaurum Eccleſiæ, niſi in eos qui ſunt ſuper terram de foro Eccleſiæ. Matth. 16. Quodcunque ſolueris ſuper terram &c. cuiuſmodi non ſũt animæ purgatorij. Item quia alioqui poſſet ſi vellet euacuare purgatorium per Indulgentias, ſi eis plus valerent, quàm ſuffragium boni operis, pro quo conceduntur Indulgentiæ, ergo. ¶ Sed certe hæc opinio eſt erronea in ſe, & multò magis in ſuo fundamento ſeu ſuppoſito ſuprà dicto. Sic enim nil eis valerent Indulgentiæ, & Eccleſia deciperet fideles per tales Indulgẽtias defunctorum: & rationes eius nil concludunt, vt patebit infrà in reſponſione ad primum argumentum &c. q. 17. in reſponſione ad ſecundum argumentum.

Hæc opinio erronea.

2. Opinio ¶ Secunda opinio eſt ꝙ Indulgẽtia per modum ſuffragij eſt & dicitur ad differentiam Indulgentiæ abſolutè ſeu propriè ſumptæ, quæ eſt per modum iudiciariæ poteſtatis, qui modus dicit iudicialem abſolutionem, & pœnæ debitæ, in aliam pœnam voluntariè ac deuotè aſſumptam commutationem. Et ille modus iudiciariæ autoritatis habet locum ſolùm in viuis, qui iudicialiter abſoluuntur, & quibus pœna debita in aliam voluntariè ab eis ac deuotè aſſumptam commutatur. Indulgentia autem per modũ ſuffragij habet locũ in defunctis, & etiam in viuis. In defunctis quidem quia cum defuncti non poſſint per ſe adimplere opus bonũ putà eleemoſynam, peregrinationem & huiuſmodi pro quo conceduntur Indulgentiæ, dum illud ex Papæ conceſsione fit ab alio pro eis ad lucrandam Indulgentiam: iam opus alterius ſuffragatur eis vt poſsint conſequi Indulgentias non minùs q̃ ſi ipſi per ſe opus illud impleuiſſent. Et ſic Indulgentiæ proſunt eis per modũ aut per viam ſuffragij. i. propter aliquod bonum opus ab alio factum, & eis per modum ſuffragij applicatum. Habet etiam locũ in viuis, ſicut cum Papa concedit Indulgentias omnibus contra infideles pugnantibus, aut pugnatorem pro ſe mittentibus, quia tunc pugnantes aſſequuntur Indulgentias per modum autoritatis iudiciariæ: mittentes autem per modum ſuffragij, maximè ſi eſſent pauperes non potentes mittere ſuis expenſis & alius ſuus amicus pro illis pauperibus aut eorum nomine mitteret, iam illis pauperibus proficerent Indulgentiæ per modum ſuffragij, pro quanto opus pro quo Indulgentiæ conceſſæ ſunt, ſibi per modũ ſuffragij applicatum eſt. Aliud exemplum Supplementi ad idem.

Si claudus non poteſt facere peregrinationem pro qua conceduntur Indulgentiæ,& Papa cõcedit ꝙ per ſe vel per alium id faciat, aut ſi pauper non poteſt dare decem ſolidos, & diues dat pro eo ex conceſsione Papæ,tunc tales Indulgentiæ conceſſæ illi claudo aut pauperi ſunt & dicuntur per modum ſuffragij. Et ſic reſolutoriè ſecundum hanc opinionem Indulgentia per modum ſuffragij eſt & dicitur,quando Indulgentia conceditur alicui defuncto aut viuo non potenti facere id propter quod conceditur Indulgẽ
tia,pro quo alius id fecerit. ¶Hanc opinionem tenent Gabriel *Gabriel.*
in Cano.lecti.57. L. & Supplementum eius in.4.diſt.45.q.3.arti.1.not.2.& quidam alij.¶Sed certè hæc opinio licèt ſit vera quò *Hęc opi-*
ad primum eius dictum,quòd.ſ. dicitur ad differentiam Indulgẽ *nio defi-*
tiæ abſolutę quæ eſt per modum iudiciariæ poteſtatis,vt ſuprà.q. *cit.*
1.habetur:& etiam quò ad ſecundum dictum, ꝙ ſcilicet ille modus iudiciariæ autoritatis habet locum in viuis tantùm: tamẽ nõ videtur vera opinio quò ad tertium eius dictum principale,ꝙ.ſ. Indulgentia per modum ſuffragij eſt,vt ſuprà reſolutoriè diffinita eſt.Deficit enim in duobus. Primò pro quanto ſupponit ꝙ ad
lucrandum Indulgentiam aliquam & ad eam cõcedendum ne- *Primò.*
ceſſariò requiritur aliquod opus facere.Quod tamen non eſt certum & fortè nec verum,vt infrà.q.18.habetur. ¶Deficit ſecũdò *Secundò.*
& præcipuè pro quanto dicit,ꝙ Indulgentia per modum ſuffragij habet locum in viuis, quod eſt falſum,ſed ſolùm habet locum
in defunctis.Quod patet tripliciter.Primò quia ex quo ex primo *Prima ra*
dicto vero ipſius opinionis, Indulgentia per modum ſuffragij di *tio.*
citur ad differentiam Indulgentiæ abſolutæ, quæ eſt per modum iudiciariæ poteſtatis:ergo Indulgentia per modum ſuffragij non eſt actus iuriſdictionis,vt ſuprà.q.1.habetur. Nunc autem omnis Indulgentia conceſſa viuis eſt actus iuriſdictionis, modò teneatur quòd Indulgentia principaliter eſt abſolutio ſeu remiſsio,modò quòd principaliter eſt diſpenſatio ſeu communicatio theſau-
ri,quod patet. Quia alioqui Epiſcopus Bononienſis poſſet cõce- *Eps Bono*
dere Indulgentias ſubdito alterius Epiſcopi ſine eius licentia, cõ *nienſis.*
cedendo quòd ſi ipſe vel alius pro eo paupere fecerit eleemoſynã conſequatur talem Indulgentiam,quòd tamen eſt falſum, vt patet ex cap.Quòd autem.de pœniten.& re.vt ſuprà. q. 1.habetur, ergo Indulgentia per modum ſuffragij non habet locum in viuis. ¶Item ſecundò quàmuis enim viuis poſsit fieri ab aliquo

Secunda ratio. aliquod ſuffragium vel auxilium ſpirituale & corporale ad lucrādum Indulgentiam aliquam, non tamen ideò illa Indulgentia eſt nec dicitur per modum ſuffragij. Patet, quia ei fit remiſsio pœnarum eo modo quo per concedentem Indulgentiam fit alijs viuis, quibus nullus alius impendit ſuffragium aliquod, ſcilicet per viā aut per modum iudiciariæ poteſtatis.

Tertia. ¶ Item tertiò, nam etiam ſi concedatur quòd ad concedēdum & lucrandum Indulgentiam eſt neceſſarium facere aliquod bonum opus, tamen hæc conditio quòd ſcilicet quis per ſe aut per alium aut alius pro eo potente aut non potente facere aut ſe iuuare, faciat tale opus requiſitum ad lucrandum talem Indulgentiam non eſt conditio neceſſariò pertinens ad quidditatem talis vel talis Indulgentiæ abſolutæ aut per modum ſuffragij, ſed eſt per accidens & impertinenter conſequitur aut ſe habet ad eius naturā ſeu quidditatem, quàmuis ſit neceſſaria & valde pertinens ad Indulgentiam eſſe validam & ad eam lucrandam, vt patet.

Alexan. Bonauen. ¶ Et fortè Gabriel & alij eiuſmodi decepti ſunt ex verbis Alexand. Hallenſis parte quarta, quæſtione octuageſi. tertia, membro quinto, & Bonauentura in quarto, diſtinct. 20. articulo ſecundo, quæſt. quinta, dicentium quòd relaxatio ſeu Indulgentia propriè dicta non tantùm dicit iudiciariam abſolutionem, verùm etiam dicit aliquam commutationem in pœnam aliquam voluntariè aſſumptam & cum deuotione, & hoc videmus in omnibus Indulgentijs, hoc autem non poteſt eſſe quantùm ad eos qui ſunt in purgatorio, quia ſunt extra ſtatum illum in quo poſſet eis perſuaderi alicuius pœnæ deuota & voluntaria aſſumptio. Et ideò non competit eis relaxatio propriè niſi fortè per medium ſiue per accidens. Hæc illi. *Innocen.* Item Innocent. diffiniens Indulgentiam per modum ſuffragij, dicit ꝙ eſt non gratis concedere Indulgentias, neque directè: ſed pro aliquo opere pio facto per alios pro illis, vt pote pro defunctis non potentibus ſe iuuare aut facere quod requiritur ad lucrandum Indulgentiam. Hæc ille. Ex quibus omnibus verbis præfatis non elicitur quòd Indulgentia per modum ſuffragij habeat locum in viuis, neque quòd prædicta ſit diffinitio explicans totam quidditatem Indulgentiæ per modum ſuffragij eiuſque differentiam ab Indulgentia abſolutè & propriè ſumpta ſed ſolùm elicitur ex dictis verbis præfactorum doctorum quòd ſuppoſito quòd ad lucrandum Indulgentiam requiri-

tur neceſſariò aliquod opus pium, vt tenere videntur præfacti doctores cum multis alijs, quòd ergo ex quo defunctus id facere nõ poteſt per ſe neque ei poteſt propriè & directè fieri Indulgentia propriè ſumpta ſeu abſolutè, ſed ſolùm per modum ſuffragij ſeu mediante alio, iam eſt neceſsè quòd alij ex conceſsione Papæ faciant illud opus pium pro eo ad lucrandum ei talem Indulgentiam per modum ſuffragij. Cum quo ſtat quòd in aliquo alio ſtat natura & eſſentia Indulgentiæ per modum ſuffragij. Aliud eſt enim quod requiritur ad naturam ſeu quidditatem Indulgentiæ huius vel illius, aliud quod requiritur ad eam lucrandam huic vel illi. Nos autem in hac quæſtione agimus de quidditate & differẽtia Indulgentiæ per modum ſuffragij ab Indulgentia abſolutè & propriè ſumpta, quæ eſt per modum iudiciariæ poteſtatis ſeu abſolutionis, & infrà quæſti. decima quarta, quæſtione vigeſima, & quęſtione vigeſima ſeptima agitur de requiſitis ad eam lucrandam.

¶Tertia opinio eſt quòd Indulgentia per modum ſuffragij eſt diſpenſatio ſeu communicatio theſauri Indulgentiarum, autoritatiuè facta per prælatos Eccleſiæ ijs qui ſunt de foro alterius mundi, qui non poſſunt ſe iuuare ſed ab alijs adiuuari, pro quibus opus pium ad lucrandum Indulgentiam fuerit per alios factum & applicatum. ¶Prima particula patet. Quia in hoc eſſentialiter differt ab Indulgentia ſimpliciter quæ eſt abſolutio ſeu remiſsio pœnarum per viam iudiciariæ poteſtatis. ¶Et ſimiliter ſecunda particula patet, tum ex dictis in ſuprà dicta ſecunda opinione, tũ etiam ex dicendis in quarta opinione ſequente. ¶Tertia particula, ijs qui ſunt de foro alterius mundi qui non poſſunt ſe iuuare, ſed iuuari, id eſt, animabus purgatorij tantùm, quia illæ ſolæ habent tales conditiones. Quia de ratione Indulgentiæ per modum ſuffragij eſt quòd fiat talibus & non alijs. Quod manifeſtiſsimè patet. Quia communicatio theſauri Indulgentiarum quæ fit per Epiſcopum Bononienſem, non ſuo ſubdito viuenti, ſuper quem non habet iuriſdictionem, non eſt Indulgentia vllo modo, vt patet. Quia non eſt Indulgentia abſolutè aut propriè per modum iudiciariæ poteſtatis, vt patet ex cap. Quod autem, de pœniten. & re. neque eſt Indulgentia per modũ ſuffragij vt ſuprà in reprobatione ſecundæ opinionis probatum eſt. Indulgentia autem ſeu cõmunicatio theſauri, quę fit ſuo ſubdito viuẽti

Tertia opinio.

Prima particula

Secunda.

Tertia.

non eſt per modum ſuffragij, ſed Indulgentia propriè per modũ iudiciariæ poteſtatis, vt dictum eſt latiùs ſuprà. quæſt. 1. & dicetur in quarta opinione ſequente, ergo talis Indulgentia per modum ſuffragij ſolùm habet locum in animabus purgatorij, & hoc eſt de ratione prædictæ tertiæ particulæ.

Quarta. ¶ Quarta particula, pro quibus opus pium &c. ponitur ſecundum doctores tenentes quòd vt Indulgentia maximè pro defunctis valeat hoc vel illo modo, requiritur aliquod opus pium, quo ſuppoſito cum tale opus non poſſet fieri per animas purgatorij, quibus conceditur Indulgentia, iam ſequitur neceſſariò quòd debeat miſericorditer fieri per alios, vt ſic per viam & per medium talis ſuffragij facti per alios talis communicatio theſauri validè perueniat ad animas purgatorij, & inde dicitur & habetur ratio, ſeu natura Indulgentiæ per modum ſuffragij. Secundum autem tenentes quòd ad concedendum validam Indulgẽtiam viuis aut defunctis non requiritur opus pium ſed cauſa pia, vt de hoc latiùs habetur infrà. q. 18. tunc iſta quarta particula ſuperfluit: ſed ideò dicitur per modum ſuffragij, quia talibus defunctis miſericorditer ſuffragatur concedens talem Indulgentiam ſeu communicationem theſauri,

¶ Et ſecundum hanc opinionem Indulgentia per modum ſuffragij differt ab omni alio ſuffragio Eccleſiaſtico in tribus, præcipuè quò ad eius effectum. *Prima differentia.* Primò quia alia ſuffragia valent ſolùm ſecundum valorem operis: Indulgentiæ autem per modum ſuffragij valent ſecundum quantitatem cõceſſam ſeu taxatam, quãtum eſt de ſe. *Secunda.* Secundò, quia aliorum ſuffragiorum fructus eſt nobis incertus & indeterminatus: fructus autem Indulgentiæ per modum ſuffragij eſt nobis certus & determinatus per concedentem vnum vel duos annos Indulgentiæ vel Indulgentiam plenariam &c. *Tertia.* Tertiò quia fructus aliorum ſuffragiorum non valet animæ cui applicatur ex iuſtitia legis & infallibiliter quò ad totum ſuum fructum ſatisfactorium, ſed ſolùm ex miſericordia & liberalitate acceptantis Dei valet in toto vel in parte, prout ſibi viſum fuerit decere ſuam liberalitatem talia acceptare, attenta dignitate, meritis, & idoneitate animæ cui applicatur. Indulgentia autẽ per modum ſuffragij valet ei cui conceditur, quò ad totum ſuum fructum conceſſum, idq; infallibiliter ex iuſtitia legis ſeu promiſſione Chriſti, ſicut & aliæ Indulgentiæ viuis conceſſæ.

Hæc

¶Hæc tertia opinio eſt ſatis communis apud doctores,ſed videtur deficere in tribus.Primò, quia tertia particula non videtur eſſe de ratione Indulgentiæ per modum ſuffragij,licèt ſit conditio conſequens naturam talis Indulgentiæ.Similiter ſecundò deficit.Quia quarta particula non eſt de ratione talis Indulgētię,ſed eſt conditio requiſita ad conceſsionem Indulgentię eſſe validam aut debitè factam,ſeu ad eius fructum conſequēdum. Tertiò deficit in eo quod vltimò dicit, ꝙ ſ.Indulgentia per modum ſuffragij valet quò ad totum ſuum fructum infallibiliter ex iuſtitia legis ſicut aliæ Indulgentiæ viuis conceſſæ.Vt de his tribus defectibus ſeu inconuenientibus latiùs patebit in quarta opinione ſequente. *Primò.* *Secundò.* *Tertiò.*

¶Quarta & vltima opinio eſt, ꝙ Indulgentia per modum ſuffragij,eſt diſpenſatio ſeu communicatio theſauri Indulgentiarū autoritatiuè facta per prælatum Eccleſiæ, pendens quò ad ſuum fructum ſeu effectum remiſsionis pœnarum à ſola liberali & gratuita Dei acceptatione. *Quarta opinio.*

¶Prima particula ꝙ ſcilicet eſt diſpenſatio vel communicatio theſauri Indulgentiarum,patet. Quia hæc Indulgentia per modum ſuffragij eſſentialiter non eſt remiſsio neque abſolutio pœnarum,ex quo non eſt actus iuriſdictiōis,in quo differt ab Indulgentia propriè & abſolutè ſumpta quæ eſt per modum iudiciarię poteſtatis,& eſt actus iuriſdictionis , ideò eius natura & eſſentia ſtat principaliter in abſolutione ſeu remiſsione pœnarum . Hæc autem Indulgentia per modum ſuffragij,non eſt per modum iudiciariæ poteſtatis,neque eſt actus iuriſdictionis, ideò eius natura non ſtat in remiſsione ſeu abſolutione pœnarum quæ pertinet ad iuriſdictionem,vt de hoc latiùs ſuprà. q. 1. & infrà in reſponſione ad primum argumentum habetur,ergo. ¶Item hæc Indulgentia per modum ſuffragij non eſt participatio theſauri. Patet. Quia ille cui conceditur talis Indulgentia nō habet autoritatem ſuper tali theſauro diſtribuendo,vt patet,alioqui non eſſet ei neceſſarium ſuffragium alterius ad eam lucrandam . Item quia Indulgentia per viam participationis ſolùm conuenit ipſis prælatis concedentibus Indulgentias,vt ipſi eas lucrari poſſent , vt ſuprà. q. 11. dubio tertio & infrà in hac quæſtione in Corollarijs habetur , ergo reſtat ꝙ Indulgentia per modum ſuffragij eſſentialiter ſit communicatio ſeu diſpenſatio theſauri:quia non eſt alius modus Indulgentiæ,nec eſt dare medium. *Prima particula*

Secunda. ¶Secunda particula ſcilicet autoritatiuè facta per prælatum Eccleſiæ, quia ſcilicet talis communicatio theſauri Indulgentiarum quæ fit in Indulgentia per modum ſuffragij neceſſariò habet fieri ab habente autoritatem ſuper communi theſauro Indulgentiarum ad ipſum communicandum per viam Indulgentiæ huiuſmodi. Alioqui nō erit Indulgentia vllo modo, ſed erit communicatio alia bonorum aut receptio ad participādum, vt de his latiùs ſuprà. quæſti. prima, & quæſti. tertia, per totum & infrà. quæſti. trigeſima nona habetur. ¶Hi autem qui habent autoritatem ſuper tali theſauro Indulgentiarum communicando ſunt Papa, aut alij habentes commiſsionem ſeu autoritatem ab eo ad id, vt ſuprà, quæſti. quarta, quæſti. quinta, quæſti. vndecima, per totum habetur. Ex quo patet quòd remiſsio pœnarum quæ habetur per ſacramenta, per contritionem aut per quæcunque merita de cōgruo, aut per ſatisfactiones aliorum aut per communicationes bonorum quorumcunque, non ſunt vllo modo Indulgentiæ per modum ſuffragij nec alio modo, vt dictum eſt, propter defectum huius particulæ.

Tertia. ¶Tertia particula ſcilicet pendens quò ad ſuum fructum &c. ita ſcilicet quòd Deus (ſtante lege loquor ſemper) non neceſſariò quò ad totum ſuum fructū ex iuſtitia legis acceptat ſemper prædictam communicationem theſauri pro eo cui conceditur: ſed partim ex iuſtitia legis, partim ex liberalitate & gratia, ſicut & omnia alia ſuffragia pro defunctis, & omnia bona meritoria de congruo. Nam ex iuſtitia legis certum eſt quòd acceptantur & valent coram Deo pro eo pro quo fiunt. Quò ad quantitatē autem fructus & quando & quomodo talis fructus concedatur, id pendet ex gratia & liberalitate, ita quòd licèt certò & infallibiliter Deus liberaliter acceptet ſuprà dictam communicationem theſauri pro eo cui conceditur Indulgentia ſicut & alia ſuffragia Eccleſiæ, non tamen abſoluit ſemper infallibiliter talem à tanto debito pœnarum, ſed aliquando in toto, aliquando in parte, prout ſibi placuerit & viſum fuerit decens ſuæ miſericordiæ & liberalitati, attenta dignitate aut meritis eius pro quo debet acceptari.

¶Quòd ergo ſit de eſſentia Indulgentiæ per modum ſuffragij prædicta quarta particula ſic declarata probatur vnicè. Quia omne ſuffragium Eccleſiaſticum omniſque ſatisfactio quomodocunque & pro quocunque maximè ſi pro alio fiat, habet apud

Deum

Deum ſuum valorem, ſperaturque eius acceptatio non quidem neceſſariò & infallibiliter per ſolam viam iuſtitiæ legis, ſed ſimul etiam, vt declaratum eſt, per viam gratiæ & miſericordiæ liberalis. Indulgentia autem per modum ſuffragij eſt de numero ſuffragiorum Eccleſiæ pro alio factorum, ergo ipſius valor & acceptatio quoad quantitatem fructus ſperatur à Deo per viam liberalitatis, vt ſuprà declaratum eſt. Conſequentia eſt bona, & minor patet ex ipſo nomine. Nam eo ipſo quod eſt Indulgentia, eſt communicatio theſauri ſatisfactorij, & eo ipſo quo talis Indulgentia & communicatio eſt aut fit per modum ſuffragij, conſtat quòd ingreditur numerum ſuffragiorum Eccleſiæ quo ad ſuam vim ſeu valorem ſatisfactorium. Ad quod facit Bonauentura in quarto. diſtincti. vigeſima dicens, quòd Indulgentiæ defunctorum ſunt de nobiliſsimis ſuffragijs Eccleſiæ, & cum eo in hoc concordant communiter doctores, ergo patet minor præfata, quòd ſcilicet Indulgentia per modum ſuffragij eſt communicatio de theſauro ſatisfactorio Eccleſiæ facta, & valens per modum ſuffragij, id eſt, per eum modum quo alia Eccleſiaſtica ſuffragia ſatisfactoria, pro alijs facta valent apud Deum. *Bonauet.*

¶ Maior autem in qua eſt difficultas, quòd ſcilicet ſuffragia valent quidem ſed ad ſenſum ſuprà dictum per viam liberalitatis acceptantis Dei, probatur quadrupliciter. Tum primò ex ſuprà dictis in quæſti. tertia, in reſponſione ad tertium argumentum, vbi hoc latiùs probatum eſt, quòd ſcilicet Deus nullibi legitur promiſiſſe ſe acceptaturũ ſatisfactoria ſuffragia pro alio quocunque, ſed ea fieri ſuaſit & iuſsit in ſpe ſuæ miſericordiæ & liberalitatis. Tum ſecundò quia ex ritu & modo loquendi Eccleſiaſtico cui ſtandum eſt, conſtat omnia quæ ſuffragia viuorum vel mortuorum appellantur, in officio diuino fieri per Eccleſiam ſolùm, aut ſaltem præcipuè ad merendum de congruo ſeu impetrandum à diuina liberalitate & miſericordia pro his pro quibus fiunt, fructum ipſorum ſuffragiorum, putà collationem alicuius boni, aut liberationem alicuius mali culpæ aut pœnæ. Quod patet ex eo quòd ſiue pro viuis ſiue pro defunctis talia ſuffragia fiant ſemper per viã deprecationis offeruntur, vt à Deo miſericorditer acceptetur. Tum tertiò probatur prædicta maior ſimul & confirmatur ratio præcedens. Quia ratio ſuffragij pro- *Prima ratio.* *Secunda.* *Tertia.*

priè ſumpti in vſu Eccleſiaſtico hoc quidem innuit. Nam tunc tantùm propriè fit ſuffragium ſeu auxilium alicui ſuper aliqua re, quando eſt ſic omnino egens quod exiſtens in tali diſpoſitione nihil omnino iuris habet apud ſuum creditorem ſeu iudicem aut dominum cui debitor eſt, vt per ſe vel per alium per viam iuſtitiæ poſſit pro ſuo debito ſatisfacere, aut ſe liberare aliquid agendo, ſed ſolùm poteſt ex liberalitate & miſericordia acceptare volentis adiuuari per alium, & tale auxilium huic impenſum ab aliquo dicitur plenam propriamque rationem auxilij ſeu ſuffragij Eccleſiaſtici habere, alioqui non poſſet dici omnino indigens auxilio ſuffragantis, & miſericordia & liberalitate acceptantis Dei, ſi aliquo modo per viam iuſtitiæ ſtante lege per ſe vel per alium aliquid agendo ſe poſſet liberare à debito pœnarum, ergo. Tum

Quarta. *Aug.* quartò probatur dicta maior per Auguſtinum in Enchyridiō capitu. nonageſimo nono. & in lib. de cura pro mortuis habenda,

Gregor. & habetur. 13. quæſti. 2. cap. Tempus, & Gregorius libro quarto dialogo. capitul. trigeſimo nono, dicentem. Illic ſcilicet in purgatorio de quo loquitur, nihil quiſque purgationis obtinet niſi hoc bonis actibus in hac vita poſitus, vt illic obtineat promereatur & cap. 57. 58. iterum alijs verbis idem replicat, vt etiā habetur infrà. quæſti. decima quarta. dubio primo, ibi vide latiùs. ¶ Et cum his videtur concordare beatus Thom. in quarto diſtinctio.

Thom. *Richar.* quadrageſima quinta. quæſti. 6. articulo ſecundo. & Richar. ea diſtinct. articu. vltimo. quæſti. 3. dicens. quòd impetrare per modum ſuffragij innititur liberalitati eius qui oratur, & ad idem videntur communiter doctores ea diſtinct. præter Duran. qui ea diſt. quæſti. 1. videtur aliqualiter diſſonare.

Caiet. ¶ Et ſic patet quarta opinio cum qua concordat Caietanus in quodlibeto ſecundo in tractatu de Indulgentijs. quæſti. 5. & ca. 5. in alio tractatu de eo. ibidem exceptis pauculis in quibus diſſonat, vt patebit infrà in hac. q. & q. 14. & in alijs ſequentibus opportunè. ¶ Ex ſuprà dictis in hac quarta opinione in qua probabiliter, ſaluo meliore iudicio, ſtandum cenſeo, corollariè patet.

1. Coroll. Primò quòd Indulgentia per modum ſuffragij differt ab Indulgentia abſolutè ſumpta. Quia Indulgentia per modum ſuffragij eſt eſſentialiter communicatio theſauri, & non eſt actus iuriſdictionis, & eius fructus ſcilicet, remiſsio pœnarum purgatorij ſperatur à liberalitate acceptantis Dei in toto vel in parte.

Indul-

Indulgētia autem abſolutè & propriè ſumpta eſt eſſentialiter abſolutio ſeu remiſsio aut relaxatio pœnarū,& eſt actus iuriſdictionis,& totus eius effectus ſcilicet remiſsio pœnarū ſperatur à Deo ex iuſtitia legis ſcilicet infallibiliter ex eius promiſsione, Matth. 16. Quodcunq; ſolueris ſuper terram &c. & Ioan. 20. Quorū remiſeritis peccata &c. & Matth. 18. Quæcunq; ſolueritis &c. *Matth.*

¶ Differt etiam ab Indulgentia per modum participationis, ſeu vſus theſauri quæ conuenit ſolùm ipſis prælatis concedentibus Indulgentias pro ſeipſis in duobus. Primò quia hæc Indulgentia per modum participationis eſt eſſentialiter participatio ſeu vſus theſauri commiſsi. Et ſecūdò, quia eius fructus ſperatur & innititur iuſtitiæ legis ſicut & Indulgentię viuorum per modum iudiciarię poteſtatis, ut de hoc habetur latiùs ſuprà. q. 11. dubio tertio. Indulgentia autem per modum ſuffragij nihil tale habet, vt patet ex dictis. ¶ Et nota ꝙ Indulgentia per modum ſuffragij non dicitur propriè & abſolutè Indulgētia, ſed cum addito, ſcilicet Indulgentia per modū ſuffragij, quia eſſentialiter non eſt remiſsio pœnarum per modum iudiciariæ poteſtatis nec eſt actus iuriſdictionis, vt ait Bonauentura & Alexander Hall. vbi ſuprà &. q. 1. dictū eſt latiùs. ¶ Sequitur ſecundò corollariè, quia ideò dicitur Indulgentia per modum ſuffragij, quia communicatio theſauri fit per modum ſuffragij, ita ꝙ ly per modum ſuffragij determinat Indul dulgentiam ſeu cōmunicationem theſauri, conſtituitq; eam in ſua ſpecie diſtincta ab Indulgentia ſimpliciter, quæ eſt remiſsio pœnarum, per modum iudiciariæ poteſtatis, ſicut differētia contrahit ſuum genus efficitq; cum eo ſpeciem ſuam & naturam talis Indulgentiæ. Ideò quoties Indulgentia conceditur defunctis, ſemper ferè dicit Papa & Eccleſia ꝙ eis concedit talem Indulgētiam per modum ſuffragij, in quo innuitur eius diſtinctio ab Indulgentia ſimpliciter, vt dictum eſt. ¶ Et inde patet ampliùs ꝙ natura & nomen Indulgentię per modum ſuffragij non prouenit ex parte conditionum concedentis Indulgentiam miſericorditer aut neceſſariò aliàs ad id obligat, nec ex parte ſuffragātis ſeu facientis aliquod opus pium pro defunctis pro alijs ad lucrādum Indulgentiam, nec ex parte aliarum conditionum quarumcunq; vndecunq; ſe tenentium neceſſariò aut cōtingenter aut quomodocūq; requiſitarum ad lucrandum talem Indulgentiam pro tali anima purgatorij aut ꝓ alio. Hæc enim omnia ſunt extrinſeca ad *Coroll. 2.*

naturam Indulgentiæ. Sed natura & nomē Indulgentiæ per modum ſuffragij prouenit & ſumitur à tali modo communicationis theſauri Indulgentiarum, quia ſcilicet talis communicatio theſauri fit per modum ſuffragij, id eſt, eo modo quo alia ſuffragia Eccleſiaſtica fiunt pro alijs, vt ſcilicet à Deo liberaliter acceptetur, quia innituntur liberalitati diuinæ quo ad ſuum fructum in toto vel in parte, vt ſuprà declaratum eſt. ¶Et hinc ampliùs patet ꝙ non oportet ponere illam particulam quartam quæ in tertia opinione ſuprà poſita eſt, ſcilicet pro quibus opus pium ad lucrandū Indulgentiam &c. Quia licèt ſit conditio requiſita ad lucrādum Indulgentiam hanc pro defunctis, non tamen ad conſtituendum naturam huiuſmodi Indulgentiæ. ¶Similiter ſuperfluit quædā alia particula quam ponit Caietanus vbi ſuprà, diffiniens Indulgentiam per modum ſuffragij, dicendo ꝙ talis remiſsio pœnarum, quæ à Dei liberalitate ſperatur efficienda animabus purgatorij à ſolo Deo efficitur. Hæc (inquam) particula licèt ſit vera, non tamen eſt neceſſaria, neq; cōſtituit naturam huiuſmodi Indulgentiæ. Nam ex quo talis Indulgētia conſiſtit eſſentialiter nō in remiſsione pœnarum, ſed in communicatione theſauri &c. vt ſuprà diffinita eſt, iam conſequitur ꝙ à ſolo Deo talis remiſsio efficienda eſt liberaliter. ¶Similiter ſuperfluit quædam alia particula ſuprà poſita in tertia opinione, in tertia particula, vbi dicitur ꝙ hæc Indulgentia debeat fieri his qui ſunt de foro alterius mundi. Nam licèt verum ſit ꝙ Indulgentia per modū ſuffragij habet locum ſolùm in animabꝰ purgatorij, vt patet ex ſuprà dictis: hoc tamen non conſtituit naturam talis Indulgentiæ, ſed conſequitur ex ea ſicut riſibile aut beatificabile cōſequitur naturam hominis.

Caietan.

Corol. 3. ¶Tertiò corollariè ſequitur ꝙ nō valet dictū Durandi in. 4. diſt. 20. q. 4. dicentis ꝙ defunctis poſſunt valere Indulgentiæ per modum ſuffragij, pro quāto qui Indulgentiā recipit faciendo id pro quo datur Indulgentia ex intentione transfert eam in ſatisfactionem eius qui eſt in purgatorio. Hæc ille. Ex quibus verbis videtur ſentire Duran. ꝙ qui facit opus piū ad lucrādum Indulgentiā lucratur eam, & ipſi conceditur directè talis Indulgentia, & pòſt ipſe eam transfert & applicat in ſatisfactionē animæ purgatorij, & quia iſte ſic ſuffragatur tali animæ purgatorij, ideò dicitur & eſt Indulgentia per modū ſuffragij. Et fortè idem ſenſerunt Alex. & Bonauentura vbi ſuprà in fine ſecundæ opinionis dicentes ꝙ

Durand. *Alexan.* *Bonauē.*

ani-

animabꝰ purgatorij non competit relaxatio propriè niſi fortè per medium ſiue per accidens. ¶Sed certè ſi ſic eſſet vt prædicta verba Durandi ſonare videntur, iam potiùs diceretur Indulgentia per medium ſuffragij. Nunc autem nõ niſi per modum ſuffragij, & eſt & dicitur talis Indulgentia ſeu cõmunicatio theſauri facta per prælatũ Eccleſiæ tali animæ purgatorij, ergo inde patet ꝙ talis cõmunicatio theſauri ſicut & conceſsio Indulgentiæ facta animæ purgatorij, potiùs fit per ipſum concedentẽ Indulgentiam, & directè fit ipſi animæ purgatorij, potiùs q̄ facienti opus piũ pro anima purgatorij. Sicut ſi viuenti Papa concederet Indulgentiã propriè ſumptã pro quo quis talem eleemoſynam daret: certè ille qui dat talem eleemoſynã non acquirit nec transfert illã Indulgẽtiam in eum pro quo dat illam eleemoſynã, ſicut nec ipſi cõceditur illa Indulgẽtia directè aut immediatè, ſed illi pro quo ipſe dat illam eleemoſynã. Sic in propoſito dico ꝙ qui facit eleemoſynã pro defuncto ad lucrandũ illi Indulgentiã ſic à Papa conceſſam, non lucratur vllo modo ſibi ipſi Indulgentiam illam, neq; ipſi cõceditur, neq; ipſe concedit eam, aut transfert in animam purgatorij propriè loquendo, ſed ſolus concedens Indulgentiã eã concedit immediatè & directè ipſi animæ purgatorij, cõmunicãdo theſaurũ Indulgentiarum, pro qua tale opus pium fit per alium ad lucrãdũ talẽ Indulgẽtiã, ita ꝙ Indulgẽtia nõ trãſit per mediũ alterꝰ ad aĩam purgatorij. ¶Sed pro tanto dicitur ꝙ qui facit opus piũ pro anima purgatorij transfert talem Indulgẽtiam in eam, ꝙq; Indulgentia hæc indirectè & per accidens tali animæ conceditur aut ad eam peruenit. Quia ſcilicet iſte viuus facit opus pium, applicans illud pro tali anima, vt ipſa anima lucretur talem Indulgentiam ſic illi conceſſam. Et ideò ad talem bonum ſenſum intelligitur, ꝙ iſte lucratur Indulgentiam tali animæ, & omnia alia *Gabriel.* prædicta verba Durandi & Alexand. & Bonauentu. & aliorum doctorum, & concordat expreſsè Gabriel in Cano. lectione. 57. M. Si ſimiliter omnia ad dictum bonum ſenſum intelligantur.

¶Quòd ſi contra prædictam quartam opinionem maximè *Argu. 1.* contra vltimam eius particulam, arguatur dupliciter. Primò, quia ſecundum doctrinam Eccleſiæ hæreticum eſt dicere quòd Indulgentiæ non valent, vt habetur in Concilio Conſtantienſi, *Cõciliũ* contra Vuicleff. vt habetur infrà in ſecundo articulo huius *Conſtan.* quæſtionis, quia & ibi Concilium dicit erroneum eſſe negare valo-

valorem Indulgentiarum, quarum nomine comprehenduntur Indulgentiæ omnes per modum iudiciariæ poteſtatis & per modum ſuffragij per eandem rationem. Sed non eſſet error in fide, neq; hæreſis, niſi eſſet aliquo modo ſufficienter reuelatum à Deo generaliter vel ſpecialiter, ꝙ ſcilicet valent omnibus quibus ritè conceduntur Indulgentiæ tam viuis quàm defunctis, ergo tales Indulgentiæ valent defunctis, ſicut & Indulgentiæ viuis conceſſę ex promiſsione legis ſeu pacto diuino reuelato: ergo ex iuſtitia legis infallibiliter valent & acceptantur à Deo pro defunctis, ſicut & pro viuentibus, licèt talis promiſsio & lex ex Dei liberalitate poſita ſit, & ergo non eſt differentia inter Indulgentias viuorũ & de
Argu. 2. functorum quò ad hoc, ꝙ ex iuſticia legis aut ex liberalitate acceptentur. Item ſecundò, quia ſi valor Indulgentiæ per modum ſuffragij penderet à ſola liberalitate acceptantis Dei ad ſenſum ſuprà declaratum, ergo non eſt certum, ꝙ talis Indulgẽtia valet defuncto ſaltem quantùm ſonat, ſicut eſt certum de alijs Indulgentijs viuentibus conceſsis. Hoc autem concedere eſt contra communem doctrinam Eccleſiæ & doctorum, vt patet. Et ꝙ hoc ſequatur patet. Quia cùm non acceptetur valor talis Indulgentiæ niſi vt Deo placuerit, & viſum fuerit decens ſuæ liberalitati acceptare in toto vel in parte ſecundum dignitatem maiorem vel minorem talis animæ purgatorij: & cum ſit nobis incerta Dei volũtas, eiuſq; iudicium dignitaſq; talis animæ ad totum valorem Indulgentię vel ad eius tantam vel tantam partem, ergo incert⁹ eſt valor talis Indulgentiæ.

¶Reſpondeo ad primum argumẽtum conceſſo anteceden-
Reſponſ. ad.1. arg. te, negatur conſequẽtia prima & omnes aliæ ſequelæ. Et ratio eſt quia licèt certum ſit ꝙ Indulgentiæ per modum ſuffragij valent defunctis, ſicut & omnia alia ſuffragia Eccleſię pro defunctis facta valent eis & ſunt vtilia, ſicut & omnia bona opera facta pro alio exiſtente in gratia vel etiam in peccato mortali ſunt ei vtilia apud Deum, & id habemus de fide, ꝙ ſcilicet omnia prædicta ſuffragia valebunt ſcilicet ex Dei liberalitate, vt dictum eſt. Et hoc ſolum probat, ſicut & conceditur argumentum. Non tamen inde ſequitur neq; conceditur ꝙ ergo talis Indulgentia aut ſuffragium factum animabus purgatorij valet eodem modo, aut ex iuſticia legis ſicut Indulgentia viuorũ infallibiliter valet eis ad totũ ſuũ fructũ. Quia licèt promiſerit Deus acceptare omnia ſuffragia de-

defunctorum, non promiſit ea acceptare regulariter & infallibiliter ad totum ſuum valorem pro quacũq; anima offerantur ſeu concedantur, ſed ſolùm promiſit acceptare ſecũdum ꝙ ei placuerit, & viſum fuerit decens ſuæ liberalitati, quæ attendit non ſolùm id quod decet ipſum liberaliter agentem, ſed & alias circunſtantias, & præcipuè dignitatẽ aut merita talis animæ ad maiorẽ vel minorẽ liberalitatis effectũ participãdũ, vt dictũ eſt, vt patet ex ſuprà dictis, & ſuprà. q. 3. in reſp. ad. 8. arg. Indulgẽtias aũt propriè & abſolutè ſumptas pro viuentibus ritè conceſſas promiſit Deus abſolutè acceptare quò ad totum ſuum fructum ſeu valorem: ſicut & remiſsionem peccatorum in ſacramento, vt patet Matth. 16. 18. Quodcũq; ſolueris & ſolueritis &c., & Ioã. 20. Quorũ remiſeritis. ¶ Quod patet exẽplo humano. Quia ſicut ſi dominus temporalis diceret quibuſdam vaſallis ſuis, ꝙ ſi vellẽt ipſi de ſuis facultatibus ſoluere pro debito delicti quorundam aliorum amicorum incarceratorum, atq; ad pœnam corporalem damnatorũ ipſe dominus acceptabit eorum pecuniariam ſolutionem aut redemptionem pœnæ corporalis pro illis, ſecundum quod ſibi placuerit, & viſum fuerit decens vti miſericordia maiori vel minori, acceptando in toto vel in parte pro hoc vel illo, attẽta cuiuslibet dignitate, aut meritis ad talem miſericordiam & liberalitatẽ. Certè talis dominus licèt ex promiſsione acceptare teneatur, tamen non niſi liberaliter & gratis acceptabit illam ſolutionem in toto vel in parte vt promiſit. Sic in propoſito dico ꝙ Deus ſolùm promiſit ea ſuffragia acceptare pro ea parte ſeu quantitate fruct⁹ pro qua & quomodo ſuæ liberalitati decens fuerit & ſibi placuerit, contra quod nullo modo aget Deus, ſicq; conſtat nobis certitudinaliter, ſtante lege, ꝙ liberaliter agit acceptando ſuffragia omnia pro dignis dignè & ritè oblata, de quorum numero ſunt Indulgẽtiæ per modum ſuffragij pro animab⁹ purgatorij, & hoc nõ, niſi ſecundum quod ſuę liberalitati fuerit decens, vt ſuprà declaratum eſt, ſicut & ſuffragia quæcunq; pro viuentibus facta (vt habetur ſuprà) quæ eodem modo liberaliter tantùm acceptantur & valent apud Deum, non ideò dicuntur inualida aut inutilia, quia nõ niſi liberaliter acceptantur à Deo, ſic etiã de Indulgentijs per modum ſuffragij dicẽdum eſt. Sicut etiam idem ſuffragium orationis, ieiunij, aut eleemoſynæ ab eadẽ perſona in ſtatu gratię ſuffragante factum eodem modo pro diuerſis animab⁹ purgatorij, certum

Reſp. ad 3. argum.

Matth. Ioan.

tum eſt ꝙ eis aliquid valet, & tñ non pariformiter, neq; ęqualiter pro omnibꝰ acceptatur à Deo in eadem quãtitate fructus, ſed alicui plus, alicui minùs ſcd̃m maiorẽ vel minorẽ cuiusq; dignitatẽ ad id, vt patet ex ſuprà dictis ſcd̃m Greg. & Aug. ſic de Indulgentia per modũ ſuffragij plenaria, aut nõ plenaria dictũ eſt, ꝙ non acceptatur à Deo, niſi ſecũdũ ꝙ ſuæ liberalitati videtur decẽs plꝰ vel minus ſecundũ dignitatẽ animæ cui conceditur talis Indulgẽtia, ita ꝙ nõ cõſideratur iuſtitia diſtributiua reſpectu maioris vel minoris dignitatis vnius animæ ad alteram, ſed proportio dignitatis animæ ad miſericordiam & liberalitatem Dei participandã in toto vel in parte, vt ſæpe declaratum eſt. ¶ Et ſi quęratur vnde conſtat ꝙ Deus non niſi cũ tali differẽtia & cõditione aut modificatione acceptat Indulgentias per modũ ſuffragij, aliter q̃ Indulgentias viuorũ, cùm de vtriſq; Indulgẽtijs abſolutè dicatur in Cõcilio Conſtan. ꝙ ſunt validę coram Deo, vt ſuprà in argumento primo tactum eſt, ſine vlla reſtrictione quò ad Indulgẽtias per modũ ſuffragij? Reſpõdeo ꝙ prędicta differẽtia inter has & illas Indulgẽtias conſtat ex ipſo nomine & natura Indulgentiæ per modũ ſuffragij, quæ eſſentialiter in hoc differt ab Indulgentia abſolutè ſumpta, quę eſt per modũ iudiciariæ poteſtatis, vt ſuprà probatũ eſt. Ideò vbicunq; Eccleſia dicit abſolutè Indulgentias eſſe validas & vtiles corã Deo pro viuis & defunctis, debet intelligi ſuo modo & accõmodè iuxta ſuã cuiꝰq; naturã, ſic. ſ. ꝙ Indulgentiæ viuorũ per viam iudiciariæ poteſtatis valẽt ex iuſtitia legis infallibiliter quantũ ſonant, ſi ſunt ritè conceſſæ. Quia ſic promiſit Dominꝰ, Matth. 16. & 18. & Ioan. 20. vt dictum eſt. Pro defunctis autem non valent niſi per modum ſuffragij, & per conſequẽs non niſi per eum modum quo alia ſuffragia defunctorum valent eiſdem, ſcilicet ex Dei liberalitate, quia in hoc ſtat ratio ſuffragij vt ſæpe dictum eſt. Ecce vnde conſtat differentia prædicta inter valorẽ huius & illius Indulgentiæ: quia ſcilicet ab vtriuſq; ſua natura talis diſtinctio trahitur. ¶ Ad ſecundum argumentum reſpondeo negando conſequentiam ſimpliciter. Et ad eius probationem dico ꝙ licèt nec ex parte cauſæ pro qua cõceditur talis Indulgẽtia, ſimiliter nec ex parte diſpoſitionis ſubiecti ſeu dignitatis eius, cui conceditur Indulgentia ad totalem ſeu ad tantũ vel tãtũ fructũ Indulgentiæ, & per conſequẽs nec ex parte acceptationis diuinæ liberalitatis ſit certitudo nobis, & conſequenter nec

Grego. *Obiectio* *Reſponſ.* *Reſp. ad 2. argum.*

ex

ex parte applicationis & efficaciæ, ſeu valoris Indulgentiæ ſit nobis certitudo aliqua propter incertitudinem trium prędictarum cauſarum: hoc tamen totum eſt per accidens. At verò ex parte ipſius Indulgētię benè eſt certitudo ꝙ valet defunctis ſicut & viuis quantum ſonat, quantum eſt de ſe. Quia ſcilicet ſi adſit cauſa ſufficiens ad tantam Indulgentiam, & ſufficiens diſpoſitio & dignitas ſubiecti ſeu animæ cui conceditur, vt à Dei liberalitate percipiat fructum talis Indulgentiæ totalem & adſint omnia requiſita ad fructum totalem Indulgentiæ participandum: certè ipſum totaliter participabit talis anima, valebitque ei ipſa Indulgentia ſine dubio totaliter, licèt ex diuina liberalitate: ſicut certum eſt ꝙ totaliter valet Indulgentia conceſſa viuis diſpoſitis ad eam lucrandum ſuo modo per viam iuſtitiæ legis. Sicut etiam verè & abſolutè dicitur certitudinaliter quòd ſacramenta conferunt gratiam ſuſcipientibus ex iuſtitia legis. Quia ſcilicet quantum eſt de ſe gratiam præſtant ſuſcipientibus, ſi ſint ſufficienter diſpoſiti ad eam, etiam ſi propter indiſpoſitionem ſubiecti aliter ſæpe contingat, quia id eſt per accidens & non obſtat regulæ aut dicto generali & abſoluto. Sicut etiam abſolutè certum eſt quòd ſuffragia quæcunque pro defunctis, quæ etiam diuinæ liberalitati innituntur ſicut Indulgentiæ per modum ſuffragij, ſunt eis vtilia & valida quantum poſſunt valere cuique, ſcilicet ſi ſint ſufficienter digni ſecundum Dei liberalem acceptationem. Sic in propoſito dicendum eſt abſolutè quòd certitudinaliter Indulgentię per modum ſuffragij valent quantum ſonant, ſcilicet quantum eſt de ſe, vt dictum eſt. Cum quo ſtat ꝙ non eſt certum, quòd tales Indulgentię ſemper quibuſcunque conceduntur, aut his vel illis defunctis, aut etiam viuentibus in particulari valeant quantum ſonant propter rationes præfatas. Et quia in defunctis plura requiruntur quàm in viuentibus, vt Indulgentiæ eis valeant quantum ſonant infallibiliter, tū ex parte ipſorū, tū ex parte modi quo eis valēt, ſeu ex parte liberalis bn̄placiti Dei acceptātis, vt patet ex dictis. Ideò eſt maior incertitudo ꝙ tales Indulgentiæ eis ſemper & infallibiliter valeant quantum ſonant, vt dictum eſt. Et ad hoc expreſsè facit cenſura Pariſien. contra Eraſmum, vt habetur infrà. q. 14. in reſpōſione ad primum argumētum, ibi vide. Et ad hoc faciūt ea quę ſuprà habentur. q. 3. in reſponſione ad primū argumentū, & infra in hac quęſtione, in ſecundo ariculo principali ſequente. *Cenſura Pariſien.*

Nota. Et tādē nota ꝙ cōceſſiō Indulgētiæ plenariæ aut nō plenariȩ in aliqua ſignata quātitate pro aliquo ſpecialiter facta plus valet illi per modum ſuffragij, q̄ ſi generaliter aut indeterminatè aut non plenariè concederetur, ſicut & ſecundum communiter doctores ſuffragia quæcunq; ſpecialia taxata plus valent q̄ generalia indeterminata. Quia nullus conſequitur Indulgentias non conceſſas ei, quantuncunq; ſit aliàs dignus ſiue viuus ſiue defunctus, quas conſequitur ſi ſint cōceſſæ illi, ſi ſufficienter ſit diſpoſitus.

Argu. 3. ¶Tertiò contra eandem quartam opinionem & maximè contra primam & vltimam eius particulas ſimul, ſic arguitur. Quia omnis poteſtas Eccleſiaſtica Eccleſiæ à Chriſto conceſſa eſt tantùm ordinis aut iuriſdictionis. Prædicta autem poteſtas conferendi Indulgentias per modum ſuffragij eſt poteſtas Eccleſiaſtica, & non ordinis, ergo eſt poteſtas iuriſdictionis, & per cōſequens vniuocè & eodem modo conceduntur Indulgentiæ defunctis ſicut & viuis, & eodem modo infallibiliter acceptatur à Deo. ¶Et cōfirmatur. Quia per eandem poteſtatem concedit Papa vel Eccleſia Indulgētias defunctis ſicut & viuis, vt patet: quia non niſi quia Dominus conceſſit ei talem poteſtatem, Matth. 16. 18. Quodcūq; ſolueris & ſolueritis ſuper terram, & Ioan. 20. Quorum remiſeritis peccata &c. & Paſce oues meas &c. Talis autem poteſtas eſt iuriſdictionis ibi conceſſa, vt patet ſecundum cōmuniter doctores, vt ſuprà. q. 1. ergo & per eandem poteſtatem iuriſdictionis conceduntur Indulgentiæ viuis & defunctis, & eodem modo poteſtas concedendi Indulgētias per modum ſuffragij defunctis eſt poteſtas iuriſdictionis, ſicut & poteſtas concedens Indulgentiam viuis.

Reſponſ. ad. 3. arg. ¶Reſpondeo ad tertium argumentum concedendo ꝙ omnes Indulgentiæ viuorum & defunctorum tam per modum ſuffragij quàm per viam ſeu per modum iudiciariæ poteſtatis ſeu iuriſdictionis ſunt ab eadem poteſtate & per eandem poteſtatē iuriſdictionis, vt concludunt argumenta, non tamen per eundem modum. Nam per modum iuriſdictionis ſunt tantùm in viuos, qui ſunt ſubditi & de foro Eccleſiæ: per modum autem ſuffragij ſunt tantùm Indulgentiæ defunctorum. Pro cuius declaratione no-

Nota. ta ꝙ poteſtas iuriſdictiōis Eccleſiaſticæ diſtinguitur in multa aut continet multa ſcilicet claues ſcientiæ & poteſtatis, ſeu poteſtatem cognoſcendi & ſententiandi, ligando & ſoluendo & paſcendo

dogregem ſeu oues Chriſti, modò tales poteſtates ſint diſtinctæ materialiter, ſeu quò ad ſubſtantiam ipſarum poteſtatum ſimul & quò ad officia ſeu exercitia earum ſecundum Scotũ: modò quò ad officia earum tantùm ſecundum Tho. in. 4. diſtin. 18. de quo nunc non curo, quia & parum refert ad propoſitum noſtrum. Sic dico q̄ hæc poteſtas iuriſdictionis ſacramentalis ad paſcendum oues Chriſti per Indulgentias habet duplicem poteſtatē ſeu duo officia & extenditur ad duo. Dicit enim poteſtatem ſuper diſtributione & communicatione theſauri Eccleſiæ: dicit etiam poteſtatem in ſubditos, modò alterum ſit principalius altero, modo non. Quatenùs ergo dicit prædicta duo ſimul dicitur & eſt propriè Indulgentia per modum ſeu per viam iudiciariæ poteſtatis, ſeu iuriſdictionis, quia & ſic eſt ſolùm reſpectu viuorum, qui ſunt ſubditi & de foro militantis Eccleſiæ. Quatenùs verò dicit ſolũ poteſtatem ſuper theſauro Eccleſiæ diſpenſando ſeu communicando dicitur Indulgentia non quidem per viam iuriſdictionis, ſed per viam ſeu per modum diſpenſatiuæ communicationis de theſauro Eccleſiæ, vt ſuprà. q. 1. latiùs habetur. Et cum talis communicatio & Indulgentia poſsit concedi non ſubditis aut ijs qui non ſunt de iuriſdictione & foro militantis Eccleſiæ, quales ſunt defuncti, qui & non poſſunt ſe iuuare, poſſunt autem aliorum auxilium recipere, & talis effectus ſeu fructus committitur liberalitati diuinæ, tunc dicitur Indulgentia per modum ſuffragij, vt dictum eſt. Et ſic patet reſponſio ad formam tertij argumenti, quia conceſſa tota prima conſequentia negatur illa ſubſequela, vbi dicitur, & per conſequens vniuocè & eodem modo &c. Nam licèt poteſtas & cauſa Indulgentiæ viuorum & defunctorum. ſ. tam Indulgẽtiæ per viã iuriſdictionis quò ad viuos, quàm per modũ ſuffragij quò ad defunctos ſit eadem & ſit vniuoca Indulgẽtia viuorum & defunctorum quò ad cauſam & poteſtatem non tamẽ quò ad modum, vt dictum eſt. ¶ Et ſimiliter reſpondeo ad confirmationem, concedendo vt ibi concluditur, quòd per eandem poteſtatem iuriſdictionis Papa vel Eccleſia concedit Indulgẽtias viuis & defunctis, quia ſcilicet eadem eſt cauſa & poteſtas ad cõcedendum omnes Indulgentias viuis & defunctis, non tamen ſequitur quòd ergo per eundem modum. Nam concedendo Indulgentias viuis ſubditis vtitur Eccleſia modo iuriſdictionis ſuper eos abſoluendo aut remittendo pœnas eorum. Concedendo

Scotus.
Thom.

autem defunctis non niſi modo communicatiuæ diſpenſationis de theſauro ſibi commiſſo &c. quæ eſt Indulgentia per modum ſuffragij, vt dictum eſt. Et ſic patet primus articulus huius. 13. quæſtionis.

Artic. 2. ARticulus ſecũdus. ¶Quò ad ſecundũ articulũ, ſ. vtrũ Eccleſia poſsit cõcedere Indulgẽtias animabus purgatorij per hãc vel illã viã ſeu per modũ ſuffragij: reſpõdeo ꝙ per modũ ſuffragij tantũ poteſt illis cõcedere: & dicere ꝙ id nõ poteſt, eſt hęreticũ. ¶Probatur dupliciter. Primò quia Papa poteſt autoritatiuè illis cõmunicare de theſauro cõmuni Indulgentiarũ ad liberalem & gratuitã remiſsionem pœnarum à Deo obtinendam, ergo poteſt illis concedere Indulgentias per modum ſuffragij. Patet conſequentia à diffinitione ad diffinitum: & antecedens probatur, quò ad omnes ſuas particulas.

Prepo.

Ratio prima. *Bonauen.* *Alexan.* ¶Et primò probatur quòd Eccleſia ſeu Papa poteſt communicare animabus purgatorij de theſauro Indulgentiarum ſibi commiſſo. Quia ſecundum Bonauenturam & Alexand. Hall. & communiter doctores, vt ſuprà quæſt. prima habetur, ad efficaciter communicandum alicui aliqua bona ſufficit quòd talis communicator habeat autoritatem ſuper talia bona communicabilia, aut ſuper communicationem eorum, & quòd is cui communicatur ſit idoneus & non prohibitus ad talem communicationem recipiendam, vt patet. Quia nil aliud videtur requiri, neq; quòd ſit ſubditus communicatoris, vt patet ex. quæſt. 1. Sed Papa & Eccleſia habet autoritatem ad diſpenſandum de communi theſauro Indulgentiarum, qui eſt communicabilis omnibus indigẽtibus idoneis, vt ſuprà quæſt. quinta & tertia, & animæ purgatorij ratione egeſtatis & charitatis ſunt idoneæ ad recipiendum auxilium & communicationem beneficiorum ſpiritualium, vt patet. Quia ſi poſſunt recipere auxilia particularia perſonarum, & etiã communia auxilia & ſuffragia Eccleſiæ orantis pro eis, quare nõ poſſunt recipere auxilia Eccleſiæ de ſuo theſauro ſatisfactorio tã per viam ſacrificij, quàm per aliam viam communicationis? Prępertim cum de hoc nulla habeatur prohibitio diuina vel naturalis Nam detur illa, certè non dabitur, ergo.

Secunda ratio. ¶Item ſecundò probatur illa alia particula, quòd ſcilicet talis communicatio theſauri ſit eis auctoritatiuè à prælato Eccleſiæ, id

eſt,

eſt,auctoritate quam prælatus habet ad id. Quia ſecundum Bonauenturam vbi ſuprà omnis communicatio de communi theſauro Eccleſiæ ad remiſsionem pœnarum fit eadem autoritate ſeu poteſtate Eccleſiaſtica ſuper tali theſauro,vt manifeſtiſsimè patet. Quia aliàs non poſſet fieri talis communicatio niſi poteſtas aliqua ad id haberetur, & eadem poteſtate fieret, ergo & communicatio de prædicto theſauro Indulgentiarum, quæ fit animabus purgatorij fit autoritate ipſa Eccleſiaſtica conceſſa à Chriſto ad id, modò ſit aut appelletur poteſtas clauium, modò poteſtas curæ paſtoralis,aut diſpēſatiua,aut quouis alio nomine appelletur:modò diſpenſetur alio modo viuis & alio defunctis:modò non. Sufficit enim ad noſtrum propoſitum quòd talis diſpenſatio theſauri Indulgentiarum viuis & defunctis fit eadem poteſtate Eccleſiaſtica à Chriſto conceſſa. Quod & in ipſis literis Papalibus ſæpe exprimitur,cum dicitur quòd Apoſtolica autoritate à Chriſto conceſſa, concedit Papa defunctis Indulgentiam per modum ſuffragij,ergo.

¶Item tertiò probatur illa tertia particula,ſcilicet ad liberalem & gratuitam &c. id eſt,quòd eius fructus ſperetur à Dei liberali miſericordia acceptante talem communicationem theſauri ad ſenſum ſuprà declaratum in primo articulo in quarta opinione. Quia ſecundum Caietanum, vbi ſuprà & beatus Tho. in quarto diſtincti. quadrageſima quinta, quæſt.ſexta, articulo ſecundo & communiter doctores,omnia ſuffragia ſatisfactoria Eccleſiæ pro defunctis ſolùm & præcipuè offeruntur Deo acceptanda ab eo liberaliter per viam miſericordiæ, vt ieiunia, orationes eleemoſynæ &c.alia huiuſmodi quæ pro defunctis offerri ſolent. Sed iſtæ Indulgentiæ per modum ſuffragij, ſunt communicationes ſatisfactorij theſauri factæ eis, per modum ſuffragij. Ergo innituntur Dei acceptationi liberali & miſericordi quò ad ſuum fructum. Conſequentia patet. Quia tales Indulgentiæ aut communicationes theſauri ex quo fiunt per modum ſuffragij Eccleſiaſtici, eodem modo habent ſuam efficaciam, & ad naturam ſuffragiorum pertinent quò ad hoc, vt ſuprà in primo articulo in tertia & quarta opinione probatum eſt, & multis in locis ſæpè dictum eſt. Antecedens autem pro minore patet ſecundum omnes.Pro maiore autem ſuprà probatum eſt in articu.primo,in tertia & in quarta opinione,quãuis Durandus illam neget

Tertia.

Caietan.
S.Thom.

Confirmatio. vt ſuprà in fine quartæ opinionis habetur. ¶ Et confirmatur probatio huius tertiæ particulæ, quia ſecundum Thomam, & Bo-*Bonauēt.* nauentu in 4. diſtinct. 20. quæſt. 1. & diſtinct. 45. & Caietan. vbi ſuprà, pœnæ huius vitæ in ſe ſunt alterius rationis deficiētis à pœnis animarum ſeparatarum, ſicut pœna pecuniaria eſt alterius rationis ac deficientis à pœna corporali ſeu à pœna ſeruitutis. Ideò ſicut ſeruitus non redimitur pecunia, ſecundum iuſtitię rigorem, ſed ſecundum domini acceptationem, ita pœnæ animarum purgatorij noſtris pœnis aut ſatisfactionibus non redimuntur ſecundum rationem iuſtitiæ, ſed ſecundum diuinæ miſericordiæ diſpenſationem, ſeu acceptationem. Item quia aliter eſt forus noſter in quo nos patimur per voluntariam aſſumptionem ſeu acceptationem pœnarum, & alter & altior forus in quo animæ ſeparatæ puniuntur, vbi non eſt voluntaria aſſumptio vel ſatisfactio, ſed ſatiſpaſſio pœnarum. Et ſic noſter forus eſt mitis quaſi canonicus vel ciuilis, ille autem rigoroſus quaſi ſanguinis & criminalis. Ideò *Simile.* ſi quis propter debitam pecuniam in ſeruitutem iam redactus eſſet, vt olim fiebat, aut ſi clericus in forum ſanguinis ex enormitate delicti cecidiſſet, ſicut non ſufficeret ampliùs pecunia ad redimendum illum à ſeruitute, nec pœnæ Canonicæ ſufficerent ad redimendum vitam clerici, ita non ſufficiunt noſtræ paſsiones aut ſatisfactiones ad ſatisfaciendum ſecundum iuſtitiā pro pœnis animarum purgatorij: quæ tamen ſatisfactiones ſuffeciſſent ad proportionabiliter ſatisfaciendum ſecundum iuſtitiam pro prædictis earum pœnis in hac vita ſoluendis, antequàm in pœnas alterius rationis eſſent tranſlatæ, & in forum iræ & rigoris diuinæ iuſtitiæ, qualis eſt forus Purgatorij. Spectant enim illæ pœnę aliquo modo, ſcilicet quò ad modum, licèt non quò ad durationem punitionis ad ſtatum & conditionem pœnarum inferni, vt hoc etiā *Gerſon.* innuit Gerſon exponens illud Pſal. 6. Domine ne in furore tuo arguas me, ſcilicet in inferno vbi nulla eſt redemptio. Neque in ira tua corripias me, ſcilicet in purgatorio, vbi rigor iuſtitiæ ſeruatur, licèt ibi ſit redemptio, ſed potiùs miſerere mei &c. ſcilicet in hac vita vbi eſt punitio filialis & miſericors, hic vre, hic ſeca &c. ſecundum Auguſtinum, ergo non eſt nobis via aliqua Iuris ad adeundum forum illum purgatorij ad alicuius redemptionem, ſed gratia & miſericordia acceptantis Dei opus eſt. Et ſic patet prima probatio.

¶ Secundò

¶Secūdò principaliter probatur propoſitio ſuprà poſita. Quia iam ſic declarauit Sixtus Quartus ꝙ ſcilicet Indulgētiæ proſunt defunctis per modum ſuffragij, dum ad ipſas animas purgatorij per Papam expreſsè extenduntur, vt hoc etiam refert Gabriel in Cano. lect. 57. K. & eius Supplementum in. 4. diſt. 45. q. 3. arti. 2. propo. 5. & iam ex ipſo ritu & practica Eccleſiæ id conſtat. Quia tempore antiquo plurimi pontifices conceſſerunt defunctis Indulgentias etiam plenarias per modum ſuffragij, de quorum numero fuit etiam beat' Gregor. vt habetur in multis ſcripturis antiquis & veris Romæ & alibi repertis. Et in. 4. libro dialogorum cap. 57. & lib. 2. ca. 22. videtur beatus Gregorius ꝙ pro defunctis dedit Indulgentias per certas miſſas, vt hoc etiam refert Supplementum vbi ſuprà. Et licèt ipſe non fecerit, potuit tamen ipſe & eius ſucceſſores omnes id facere (ſicut & iam copiosè fit & fortè vberiùs aliquando & crebriùs debito faciunt) cum omnes ſint eiuſdem poteſtatis Papalis cum beato Petro & alijs ſanctis pontificibus qui id fecerunt & facere potuerunt. Et in Concilio Conſtant. contra Vuicleff condemnatur vt hæreticum dicere ꝙ fatuū eſt credere Indulgentias Papæ & Epiſcoporum. Ideò hæreticum eſt dicere ꝙ Indulgentiæ per modum ſuffragij non poſſunt concedi à Papa & Eccleſia defunctis, ex quo Papa & Eccleſia eas ſic concedit, vt dictum eſt. Et idem expreſsiùs contra Lutherum de hæreſi condemnatum eſt, ergo.

Secunda principalis probatio. *Gabriel.* *B. Greg.* *Conciliū Conſtan.*

¶Cōtra prefatā propoſitionem articuli. 2. arguitur tripliciter. Primò quia poteſtas data eſt Petro ſolùm ſuper terram, vt patet. Matth. 16. Quodcunque ſolueris ſuper terram &c. ergo eius autoritas non ſe extendit ad eos qui ſunt infra terram, ſeu qui ſunt al terius mundi, quales ſunt animæ purgatorij, ergo non poteſt per viam Indulgentiæ, quæ dicit autoritatē quomodocunq; animabus purgatorij ſuffragari. ¶Secundò arguitur. Quia ipſe ſtilus literarum Indulgentiæ pro defunctis expreſsè & limitatè habet quòd per modum ſuffragij Indulgentia cōceditur animabus purgatorij. Conſtat autem ſuffragium non ſpectare ad autoritatē clauium, ſed ad miſericordem voluntatem quorumlibet ſuffragari, ſeu auxiliari volētium, ergo Indulgentia per modum ſuffragij nihil addit ad ipſum bonū opus pium eleemoſynæ & eiuſmodi factum pro defunctis ad lucrandum Indulgentiam. ¶Tertiò arguitur. Quia hæc poteſtas concedendi Indulgentias per modū

Argu. 1. *Secundū.* *Tertium*

ſuffragij defunctis non habetur ex ſacra ſcriptura, nec ex ſacris Canonibus, ergo.

Reſpōſio ad. 1. arg. ¶ Reſpondeo ad primum argumentum tripliciter. Primò negando antecedens ad ſenſum quem prætendit. Et ratio eſt, quia ſicut ratione delicti efficitur quis ſecundum Iura de iuriſdictione & foro alterius cuius non erat, ita in purgatorio exiſtētes licèt abſolutè non ſint de foro & iuriſdictione huius mundi, tamen ratione delictorum in hac vita commiſſorum fiunt de foro & iuriſdictione Eccleſiæ & Papæ, vt patet. Quia mortuus poteſt excommunicari & abſolui ab ex cōmunione, vt habetur. 24. q. 2. ca. Fi- *Silueſt.* na. & alijs ꝓcedētibus, vt de hoc latiùs Silueſt. titu. excōmuni- *Abulen.* catio primo in not. 3. & Abulen. ſuper Matth. 16. ca. q. 89. & illud Matth. 16. Quodcūq; ſolueris ſup terrā &c. intelligitur ſic. Quodcūq;, vbicunq; fuerit ſolubile ſolueris tu ſuper terrā exiſtēs dū viuis in mūdo &c. ¶ Sed certè iſta reſpōſio nō valet. Tū primò quia illud nō habet verum ſecundū cōmuniter doctores quò ad iudicialiter ligandū & ſoluendū à peccatis quò ad culpam, & eadem ratione quò ad pœnam propter culpam in foro Dei & conſcientiæ, vt patet. Quia de peccato commiſſo Romæ, poteſt quis abſolui à ſuo prælato ſeu curato in Hiſpania & habere ibi Indulgentias, & ſic iudicialiter ligari & abſolui ab eo ibi in foro conſcientiæ. Tum ſecundò, quia quo ad viuos tantùm eſt verum quòd ſortiuntur forum ratione delicti, non autem quò ad defunctos, vt patet. Quia ſicut mortui nō poſſunt ligari iudicialiter in foro cōſciētiæ ad culpā ſeu pœnas alteri⁹ mūdi, ita nec ab eis abſolui. Nō enī poſſūt exiſtētes in purgatorio, ſacramētaliter vel quaſi ſacramētaliter abſolui vel ligari iudicialiter ad pœnas alterius mūdi, neq; ad ſui ſtatus mutationē neque excōmunicari modo prædicto, quāuis benè poſſunt abſolui ab excōmunione in hac vita cōtracta, & ſimiliter excōmunicari, ſed hoc tantū poteſt fieri in foro Eccleſiæ ſeu cōtētioſo, non quò ad pœnas alterius ſed huius vitæ tantum, vt ſcilicet oretur vel non oretur pro eo, ſpecialiter & publicè, & vt poſſit vel non poſſit in loco ſacro ſepeliri, & huiuſmodi, etiam ſi ſint in inferno poſſunt hoc modo ligari excommunicari & abſolui, vt habetur latiùs de his vbi ſuprà. 24. q. 2. ca. Fi. &c. Silueſt. & Abulen. Tum tertiò, quia gloſſa illa Quodcūq; ſolueris ſuper terrā &c. eſt extorta & diſſona textui, vt proximè patebit. ¶ Ideo ſecundò ſecundum alios doctores reſpondeo conceſſo antecedēte

te ad ſenſum prætentum negatur conſequentia:pro quāto ibi includitur minor ſubſumenda,ſcilicet quòd animę purgatorij non ſunt ſuper terram,quæ minor eſt falſa.Nā animæ purgatorij ſunt ſuper terram quò ad ſtatum & quò ad ſuam cauſam aliquo modo licèt quò ad ſuum eſſe ſint infra terram,quò ad ſtatum quidem & quò ad cauſam non ſunt omnino in termino, neq; in via ex quo nec ſunt beatæ,aut finaliter præmiatæ,neque in via merendi, aut demerēdi,ſed ſunt in medio ſtatu,ſcilicet in termino quò ad meritum & demeritum,& in via quò ad præmium finale dum detinentur purgandæ in pœnis: & ideò quò ad hoc ſunt & aliquo modo ſup terrā, & per conſequens de foro Eccleſiæ & de iuriſdictione eius & Papæ,ſicut & nos viatores,ita.ſ.vt ſicut quò ad punitionē ad hoc ſunt in viatorū ſtatu indigentes,ita & quò ad reuelationem à pœna adhuc ſubſunt iudici viatorum, vt ſic poſſent ſicut & viui iuuari & abſolui per Papā iudiciariè à pœnis per Indulgentias. Et iſti doctores hoc modo reſpōdentes gloſſant illud Matth.16. Quodcūq; ſolueris ſuper terrā ſic. Quodcūq; exiſtens ſup terrā quò ad eſſe aut quo ad ſtatū ſeu quò ad cauſam ſuā, ſolueris,illud erit ſolutū in cœlis &c.& ſic poſſunt ſolui animæ purgatorij,quia ſunt ſuper terrā quò ad ſtatū & cauſam, vt dictū eſt.

¶ Sed certè nec iſta ratio nec expoſitio textus eſt vera. Non ratio, quia inde ſequeretur ꝙ Indulgētiæ conceduntur animabus purgatorij nō ꝑ modū ſuffragij,ſed ꝑ modū iudiciarię abſolutiōis,vt viuis,qđ eſt cōtra ꝑdicta & cōtra cōmuniter doct. ¶ Nec expoſitio textus eſt bona nec cōſona,qđ patet tripliciter. Primò quia ſic ſuperfluè poneretur ly ſuper terrā,ex quo omne ligabile & ſolubile quò ad ſtatū ſeu quò ad cauſam eſt ſuper terrā,vt declarant ꝑdicti doctores ꝑdicto modo reſpōdentes,& gloſſantes præfactā autoritatē. Cōſtat em̄ ꝙ de exiſtētibus in inferno, & in cælo non poteſt intelligi prædicta autoritas, ex quo nō ſunt ſolubiles aut ligabiles ampliùs vllo modo.ſ. quò ad eſſe,aut quò ad ſtatus mutationē aut quò ad cauſam,& per conſequēs nullo modo ſunt ſuper terrā. Viui aūt ſunt ſuper terrā quò ad eſſe & quò ad ſtatū & quò ad cauſam. Animæ verò purgatorij ſunt ſuper terrā, quò ad ſtatū ſeu cauſam, & per cōſequens quò ad id quod eſt ligabile & ſolubile. Ergo ſecūdū præfatā expoſitionē ſufficiebat dicere, Quodcunq; ſolueris & ligaueris erit ſolutū & ligatum in cælo, & non oportebat addere ly ſuper terram, ex quo omne ſolubile & ligabile *Prima ratio.*

bile eſt ſuper terram aliquo modo, vt dictum eſt. Dicere autem ꝙ in tam paucis verbis Chriſtus ſuperfluè addiderit verbũ, nõ quadrat. Ergo per illa verba Quodcunque ſolueris ſuper terrã, Chriſtus voluit ſub poteſtate clauium iudiciaria abſolutiua, ſeu ligatiua ſubijcere non ſolùm exiſtentes ſuper terram quò ad ſtatum ſeu cauſam, ſed & quò ad ſuum eſſe, quales ſunt ſolùm viui, non autẽ animæ purgatorij, vt patet. ¶ Secundò patet idem. Quia ſecundum Caieta. in 2. quodlibet. tracta. de Indul. q. 5. & in alio tracta. de eo. ca. 5. plus requiritur ad eſſe ſubditum iuriſdictioni viatorũ quàm eſſe participem, aut quã eſſe in ſtatu viatorum quò ad aliquid. Requiritur enim quòd ſua cauſa, quò ad id quod ſapit viæ poſsit cognoſci à tali iudice viatorum: nullus enim poteſt eſſe iudex cauſæ omnino incognoſcibilis ab ipſo. Nũc autem cauſę exiſtẽtium in purgatorio ſunt omnino incognoſcibiles à Papa vel Eccleſia militante, ergo exiſtẽntes in purgatorio non ſunt de iudicio aut iuriſdictione Eccleſiæ militantis, neque de eius foro, neq; ei ſubiectæ, & per conſequens non poſſunt per Papam ligari vel abſolui à peccatis vllo modo. Hæc ratio poteſt ſolui dupliciter. Vno modo concedendo maiorem ſimpliciter, non tamen quò ad aliquam cauſam non requirentem cauſæ cognitionem, qualis eſt conceſsio Indulgentiæ, vt ſuprà. q. 5. in probatione ſecundæ particulæ dictum eſt, & hæc eſt melior inſtantia. Alio modo negando maiorem ſimpliciter, tenendo opinionem doctorum dicentium, ꝙ poteſt Eccleſia iudicare ſententiando ſuper omnino occulta, & licèt non poſsit ea cognoſcere, poteſt punire & abſoluere ab eis, quia ad hoc habet à Deo poteſtatem nõ ad illud. Aut dicendo ꝙ Eccleſia non poteſt ſuper omnino occulta in corde ſententia, quæ nullo ſenſu exteriori percipi poſſunt: benè autem poteſt ſuper ſic occulta ꝙ ſenſu exteriori percipi poſſunt, quàmuis per accidens ea non poſsit cognoſcere propter defectum probationis, nunc autem cognitio cauſæ animarum purgatorij licèt nõ poſsit haberi ab Eccleſia per accidens propter diſtantiam loci & ſtatus &c. benè tamen poteſt ei competere ex poteſtate ei à Chriſto collata. Sed prima inſtantia videtur melior ad propo. ¶ Tertiò patet idem ꝙ ſcilicet præfata expoſitio textus non eſt bona, quia ex ipſa litera Matth. 16. Quodcunque ſolueris ſuper terram &c. apertè innuitur ꝙ licèt effectus poteſtatis penetret cęlos, quia dicitur Erit ligatum & ſolutum in cælis, vt benè dicit Chryſoſtomus

Secunda ratio.

Tertia ratio.

mus ſuper ipſa verba, & refert Alexan. Hall. tamen iuriſdictionis actus ligans aut ſoluens terminatur ad hoc ꝙ ſit & exerceatur ſuper terram, quia dicitur, Quodcunq; ſolueris & ligaueris ſuper terram, ita ꝙ ly ſuper terram determinat ly Quod ſolueris & ligaueris, id eſt, quodcunq; ſolubile fuerit tu ſolueris aut ligaueris ſuper terram, illud quoq; erit ſolutum & ligatum in cœlis. Quod patet. Quia ipſa correſpondentia verborum & ſententiarum textus, vbi dicitur, Erit ſolutum & ligatum & in cœlis innuit apertè verba præmiſſa, ſcilicet Quodcunq; ſolueris & ligaueris ſuper terram debere eodem modo correſpondenter intelligi, ſcilicet quodcunq; fuerit à te ſolutum aut ligatum ſuper terram, illud etiã erit ſolutum & ligatum in cœlo à me, vt dictum eſt. Item iſte ſenſus habetur expreſsè per Eccleſiam in. 24. q. 2. in omnibus ferè capitulis, ibi videatur. Quia & ſic communiter gloſſatur à doctoribus, vt patet in Bonauent. in. 4. diſt. 20. q. penultima, & Alexan. Hall. 4. par. q. 83. membro. 5. & Duran. in. 4. diſt. 20. q. 4. & beatus Thom. & Richar. ea. diſt. art. 3. q. 3. & Abulen. ſuper Matth. 16. q. 89. 90. ſuper illud Quodcunq; ſolueris ſuper terram &c. & Gabriel in Cano. lectione. 57. M. & Caietan. vbi ſuprà, quãuis alij doct pauci aliter & aliter gloſſent, vt refert Gabriel vbi ſuprà. *Bonauẽt. Richar. Abulen.*

¶ Ideò tertiò aliter & meliùs ad primum argumentum ſecũdum præfatos doctores vbi ſuprà, & communiter alios doctores prædicto modo benè gloſſantes illud Matth. 16. reſpondeo concedẽdo antecedens ad ſenſum quem prætendit, ꝙ ſcilicet poteſtas iudiciaria ſeu abſolutiua non eſt data Petro vel Eccleſiæ niſi ſuper exiſtentes ſuper terram aut in hoc mundo, quò ad perſonam & ſtatum, non autem ſuper purgatorium, ex quo ſecundum Gene. 42, mortui non dicuntur eſſe ſuper terram, quia ibi dicitur ꝙ Ioſeph non erat ſuper terram &c. & patet purgatorium non eſſe ſuper terram ex eo ꝙ Chriſtus deſcendit ad inferos, vbi eſt limbus patrum & purgatorium ſecundum communiter doctores, licèt Gabriel ſuper Cano. lect. 57. L. ex Bonauent. dicat, ꝙ ſi quis contendat vicarium Chriſti habere iudiciariam poteſtatem ſuper exiſtentes in purgatorio, non eſt illi multum reſiſtendum, dum modo hoc dictet ratio vel auctoritas manifeſta. Tu die ꝙ nulla ratio nec auctoritas ſufficienter id dictare poteſt, ex quo auctoritas Euãgelij, Matth. 16. prædicto modo ſecundũ communiter doctores, vel rectè intellecta, dicit ꝙ ſolùm ſuper terram habet iudiciariam *Geneſ.*

poteſtatem. Et ſic conceditur prima conſequentia ad illum ſenſum ꝙ ſcilicet Papa non habet auctoritatem iudicialem & abſolutiuam ſuper purgatorium, neq; hoc modo poteſt concedere Indulgẽtias propriè ſumptas per modum iudiciariæ poteſtatis ſeu abſolutionis. Sed tunc negatur ſecũda conſequẽtia, quę loquitur de Indulgentia per modum ſuffragij. Si autem antecedens intelligatur & ſimiliter conſequẽs ꝙ nõ eſt data Petro & Eccleſiæ poteſtas diſpẽſatiua & cõmunicatiua theſauri Indulgẽtiarũ niſi ſolũ pro exiſtentibus in hoc mũdo, tunc negatur antecedens. Dico enim ꝙ Papa & Eccleſia habet auctoritatem hanc ſuper præfato theſauro ad communicandum auctoritatiuè de eo omnibus indigentibus idoneis vbilibet, tam in hoc mundo q̃ in purgatorio exiſtentibus, vt ſic à ſuis pœnis ſoluantur, ꝙ eſt concedere Indulgẽtiam per modum ſuffragij ipſis, vt ſuprà probatum eſt, quàmuis non poſsit animas purgatorij iudicialiter abſoluere. Cõmunicare enim auctoritatiuè de theſauro Eccleſiæ, non eſt actus iuriſdictionis, ſed auctoritatis eam conſequentis vel cõcomitantis ſeu clauis ſolùm diſpenſatiuè ſeu cõmunicatiuè, vt ſuprà per totam hanc quæſtionẽ &. q. 1. dictum eſt. ¶ Quòd ſi contra hoc replicetur, ꝙ in dictis auctoritatibus Matth. 16. & 18. & Ioan. 20. Quorũ remiſeritis peccata &c. fundatur poteſtas concedendi Indulgentias, vt ſuprà probatum eſt, & q. 4. & 5. habetur. Talis autem poteſtas in prædictis auctoritatibus collata eſt poteſtas iuriſdictionis, vt patet ex locis pręallegatis, ergo ſi Papa vel Eccleſia poteſt animabus purgatorij concedere Indulgentias vllo modo, non niſi per modũ iudiciariæ poteſtatis ſicut & viuis id poteſt. Sed hoc modo non poteſt, vt ſuprà reſponſum eſt: ergo nullo modo neq; per modum ſuffragij id poteſt. ¶ Reſpondeo negando primam conſequẽtiam, & per conſequens alia ſequentia. Et ratio eſt. quia diuerſimodè exit in actum prędicta poteſtas. Nunc quidem per modũ iuriſdictionis in ſubditos, nũc aũt per modũ tãtùm cõmunicatiuæ diſpẽſationis cõcomitãtis, vt in Indulgẽtia per modũ ſuffragij, vt ſuprà art. 1. in reſponſione ad tertiũ argumentũ dictũ eſt latiùs, ibi videatur. Et ſic patet reſponſio ad primũ argumentum.

Ioan. *Matth.*

¶ Ad ſecundum argumentũ reſpondeo, ꝙ ſtilus literarum apoſtolicarum continet quidem modum ſuffragij ſed non præciſè. Nam cũ hoc etiam continet auctoritatiuam cõceſsionem Indulgentiæ, & per vtrunq; ſimul oſtendit & auctoritatẽ cõmunicandi

Reſp. ad 2. argum.

candi ſeu diſpenſandi & modũ ſuffragij in peruenienđo ad animas purgatorij. ¶ Ad tertiũ argumẽtũ reſpondeo ꝙ præfata poteſtas ſatis habetur ex ſacra ſcriptura & ratione ibi fundata, quia Ioan. 20. Paſce agnos & oues meas, habetur paſtoralis cura nõ ſolùm docẽdi, ſed & paſcendi paſtu beneficij ſpiritualis ad omnes Chriſti oues, ſeu ad omnia mẽbra Eccleſiæ vbicunq; exiſtentia indigentia & idonea ad recipiẽdũ ſuffragia, quales ſunt animę purgatorij, vt ſuprà dictũ eſt, & in reſponſione ad replicam & ex consuetudine Canonũ Rom. Eccleſia explicatũ eſt ꝙ diuerſis modis clauis ſeu poteſtas Eccleſiaſtica aperit regnũ cœlorũ mẽbris Chriſti viuis & defunctis, vt patet ex omnibus ſuprà dictis in hac quæſt. & q. 3. vbi habetur extrauagans Clem. 6. Vnigenitus de pœ. & re. & ſu-prà. q. 5. vbi latiùs de ijs dictum eſt. Reſpon. ad. 3. arg.

Quæſtio quartadecima. Queſ. 14.

Vtrùm ſi Indulgentia plenaria concedatur vni animæ purgatorij talis anima omnino & infallibiliter liberetur à purgatorio.

Reſpondeo per vnicam propoſitionẽ. ¶ Propoſitio. 1. Anima purgatorij cui cõceditur Indulgẽtia plenaria, totaliter & infallibiliter liberatur à purgatorio ſi talẽ Indulgẽtiã lucratur ſeu acquirit, aliàs nõ: niſi ſcđm ꝙ ipſa anima eſt idonea & digna vt talis Indul. ſicut & alia ſuffragia Eccleſię plꝰ vel minꝰ ipſi valeant ex diuina & liberali acceptatione. ¶ Probatur prima pars. ſ. ꝙ ſi talẽ Indul. lucratur ſeu acquirit ꝙ omnino liberatur. Patet. Quia ſicut quò ad viuos Indulg. plenaria valet eis qui eã lucratur & acquirũt quãtũ ſonat, & omnino remittitur eis tota pęna ſcđm cõmunẽ doctrinã Eccleſiæ, alioqui deciperentur fideles, ergo ſimiliter eadẽ ratione Indulg. per modũ ſuffragij plenaria cõceſſa defunctis, quia nõ eſt ratio differẽtię. Dico notanter ſi eã lucratur & acquirit, quia ſicut viuꝰ qui Indulgentiã plenariã ei cõceſſam nõ totaliter lucratur, nec acquirit propter defectũ alicuiꝰ cõditiõis ſeu circũſtãtię requiſitę nõ liberatur à ſuo debito pęnarũ omnino, ita Propo. 1.

& a

& anima purgatorij ſi nõ totaliter lucratur nec acquirit talem Indulgentiam plenariam & conceſſam propter defectum alicuius conditionis requiſitæ, non liberatur omnino à ſuis pœnis, ſed ſecundum quod ipſa idonea & digna eſt, vt ait propoſitionis ſecunda pars. ¶ Si dubitetur primò, quæ requiruntur vt anima purga-
Dubiũ. 1. torij lucretur & acquirat omnino Indulgentiam plenariam ei cõceſſam, reſpondeo ꝙ tria. Primò ꝙ ſit ſufficiens cauſa ad tantam Indulgentiam concedendam & lucrandam, defectu cuius viuus & defunctus poteſt non lucrari totam illam quantitatem, etiam ſi fiant omnia requiſita, vt de hoc latiùs infrà. q. 17. habetur. ¶ Secundò requiritur ſpecialiter quò ad defunctos ꝙ per aliquem viuum fiat debitè id quod & quomodo imponitur per concedentem ad talem Indulgentiam pro tali anima lucranda, & in hoc nõ eſt dubium, ſicut nec in ſuprà dictis in hac quæſtione. ¶ Tertiò (in quo eſt dubium & diuerſitas opinionũ) requiritur ꝙ talis anima ſit omnino idonea & digna, vt tale ſuffragium Indulgentiæ plenariæ ei conceſſę à Deo liberaliter pro ea acceptetur ad totalem & plenarium effectum ipſius Indulgẽtiæ vt ſonat, aliàs nõ niſi ſecundum ꝙ ipſa anima eſt idonea &c. vt dicit ſecunda pars propoſitionis. ¶ Quod ergo hoc tertium, vt declaratum eſt, requiratur ſecundum opinionem quartam & vltimam in reſolutione ſuprà poſita, in. q. 13. art. 1. probatur dupliciter. Primò, quia ſe-
Auguſt. cundum Aug. in Enchyridion. cap. 99. & in li. de cura pro mortuis habenda, vt habetur. 13. q. 2. ca. Tempus. ſpecialia ſuffragia facta pro aliquibus (de quibus loquitur Auguſti.) illis tantùm proſunt, qui cùm viuerent hæc ſibi vt poſteà poſſent prodeſſe meruerunt. Hæc Auguſt. Item Grego. lib. 4. dialogo. ca. 39. dicit illic ſci-
Grego. licet in purgatorio nihil quiſq; purgationis obtinebit niſi hoc bonis actibus in hac vita poſitus, vt illic obtineat promereatur. & ca. 57. 58. iterum replicans dicit ꝙ illis ſacræ victimæ proſunt, qui hic viuendo obtinuerunt, vt eos etiã poſt mortem bona adiuuent, quæ hic pro ipſis ab alijs fiunt. Hęc ibi. Ex quibus expreſsè patet ꝙ loquuntur de ſpecialibus ſuffragijs, & cùm de animabus purgatorij loquantur ꝙ non omnino prodeſt ſpeciale ſuffragium ei pro quo fit quantum prodeſſe poterat, vt ſonat, ſed ſecundum idoneitatem & dignitatem animæ recipientis, aut pro qua fit. Alioqui non eſſet neceſſarium dicere ꝙ illis tantum proſunt qui cũ viuerent &c. ſi anima purgatorij, de quo ibi agitur, totum fructũ ſuffragij

ſuffragij ſpecialiter pro ea facti reciperet infallibiliter. Indulgentia autem per modum ſuffragij habet naturam & modum ſuffragij Eccleſiaſtici quò ad hoc, vt ſuprà.q.13.art.1. Tandem vt probabiliùs reſolutoriè dictum eſt, & proximè dicetur. ¶ Igitur ex dictis auctoritatibus duo expreſsè eliciuntur. Primò ꝙ omnis anima purgatorij poteſt iuuari ſuffragijs Eccleſiæ & Indulgentijs per modum ſuffragij. Quia eodem merito quo meruerunt præmiũ eſſentiale finale, meruerunt etiam ratione charitatis & communionis ſanctorum, vt poſsint interim iuuari cõmunione ſanctorũ in quo nullus catholicus dubitat. ¶ Secũdò elicitur ꝙ de facto per ſpecialia ſuffragia Eccleſiæ, ſeu per ſpeciales Indulgẽtias per modum ſuffragij pro aliqua anima conceſſas ipſa anima ſpecialibus quidẽ præ cæteris iuuatur, ſed nõ niſi quãtùm hic meruit, vt de facto ipſi prodeſſent ex liberali acceptatione diuina, vt dictũ eſt. *Primum.* *Secundũ.*

¶ Secundò probatur idem ratione. Quia cùm talis acceptatio ſuffragij, aut Indulgentiæ per modum ſuffragij præcipuè pẽdeat ex diuina liberalitate, vt ſuprà.q.13.art.1.in reſolutione dictum eſt, ergo non infallibiter ex pacto quod non eſt, Deus acceptat quò ad totum effectum Indulgentiæ pro quacunq; anima fiat, ſed ſolùm ſecundum quod decet ſuam liberalitatem & miſericordiã circa talem animam Decentia autem liberalitatis Dei ſtat in hoc ꝙ ſecundum idoneitatem & dignitatem, & merita cuiusq; reſpectu talis effectus ſeu doni acceptet plus vel minus ſuffragia quæcũq; & Indulgentias pro illo factas Non autem habẽdo reſpectum ad meritum proportionalem vnius animæ ad alteram, vel ad debitum iuſtitiæ diſtributiuæ vllo modo, ex quo ibi nullum eſt debitum iuſtitiæ ex parte Dei, neq; vlla proportio conſideratur huius & illius animæ inter ſe ipſas, ſed eſt pura liberalitas, aut debitũ decentiæ ex parte Dei, quò ad plus vel minus de fructu ſuffragij ſeu Indulgentiæ largiendum animæ pro qua fit, & eſt meritũ de congruo, quò ad hoc ex parte ipſius animæ purgatorij, vt patet ex ſuprà dictis, ergo. Et ad hoc facit Matth.7. Qua menſura menſi fueritis &c. & Mar.4. & videntur expreſsè concordare Bonauen. in.4.diſt.20.q.penultima & b.Thomas tertia part.q.52.art.8.ad primum, vt infrà proximè citantur ij doctores. ¶ Et ſic patet probatum intentum ſecundum probabiliorem opinionem ſuprà reſolutoriè recitatam & probatam.q.13.artic.1. ex qua ſequitur hoc quod hic dictum eſt. Nam ſecundum alios doctores aliarum opinio- *Matth.* *Marc.* *Bonauẽ.* *Thom.*

nionũ tenentes ꝙ Indulgentia per modũ ſuffragij non innititur liberalitati Dei acceptãtis,ſed iuſtitiæ,ſtante lege,& eius pacto,iã conſequẽter eſſet dicendũ ꝙ omnis anima purgatorij pro qua fit opus requiſitum ad lucrandũ Indulgẽtiam plena. ei conceſſam, lucratur & acquirit eã,& omnino liberatur à purgatorio. Quia ſecũdũ eos nõ requiritur alia dignitas & idoneitas in defunctis, ſicut nec in viuis ad eã lucrandã infallibiliter niſi ꝙ ſint in ſtatu gratiæ quales ſunt animę purgatorij. Sed,vt dixi, ſicut horũ doctorũ opinio præſuppoſita quò ad quidditatem Indulgẽtiæ per modũ ſuffragij,non videtur vera,vt ſuprà.q.13.ar.1.viſum eſt: ita nec id quod inde conſequenter infertur,& dicunt ad propoſitum præfati dubij. Ideò probabiliùs,ſaluo ſemper meliori iudicio,ſtandum

Dubiũ.2. cenſeo ijs quæ ſuprà dicta ſunt. ¶Sed dubitatur ſecundò, quod aut quale meritũ,dignitas aut idoneitas eſt iſta,qua quis fit dign⁹ & meretur in vita vt pòſt in purgatorio illi proſint omnino, aut plurimùm ſuffragia & Indulgentiæ?Nunquid non ſufficit deceſſiſſe in gratia?Reſpondeo vno modo ſecũdum Caieta.vbi ſuprà,

Caietan. ꝙ eſt meritum non eſſentiale ſed accidentale.Ratio,quia cũ fructus quẽ ex ſuffragijs & Indulgentijs animę purgatorij percipiũt ſpectet ad præmiũ accidentale ,ſcilicet ad remiſſionẽ pœnarum tẽporalium:ergo & meritum prædicti præmij eſt accidentale,putà deuotio ſpecialis ad claues Eccleſiæ donatiuas Indulgentiarũ, ſolicitudo ad ſatisfaciendum pro peccatis proprijs, miſericordia ad alios ſtudiũq; ad ſuffragandũ defunctis,& alia huiuſmodi accidentalia merita.Conſtat aũt ꝙ omnes qui in gratia deceſſerunt exiſtentes in purgatorio non habuerunt ex æquo talia merita accidentalia in hac vita: ergo neq; omnes illæ ſunt æquè idoneæ aut dignæ ad tale præmium accidentale, ſcilicet ad remiſſionẽ pęnarũ participandũ ex æquo in toto vel in parte ex ſuffragijs,aut in Indulgentijs per modũ ſuffragij pro ipſis ſpecialiter applicatis.Hęc Caietan⁹ vbi ſuprà. ¶Sed certè videtur ꝙ etiam ſit meritũ eſſentiale maximè ſupererogatoriũ.Quia per hoc fit dign⁹ homo præ

Nota. mio etiã accidentali in cœlo iam beatus. Quia ſecundũ doctores communiter,qui habuit maiorẽ charitatem in vita,maiorẽ gloriã eſſentialem habet in cœlo & etiam accidentale gaudiũ maius habet de gloria aliorũ,& de alijs ſpectantibus ad præmium accidentale cæteris paribus.Quare ergo nõ ſic erit in purgatorio ſuo modo? Ratio autem Caietani non concludit ꝙ ſolùm meritum

acci

accidentale ſit, patet. Quia negatur ei⁹ prima conſeq̄uētia. Dico enim ꝙ præmiū accidētale mereri poſſum⁹ per meritū eſſentiale, & per accidentale, id eſt, per quodlibet op⁹ meritoriū gloriæ eſſentialis, & per op⁹ ſpecialiter meritoriū gloriꝫ accidētalis. De accidentali patet. De eſſentiali iā probatum eſt. Quia & per opus meritoriū gloriæ, & per feruorē charitatis homo fit dign⁹ nō ſolùm gloria eſſētiali, ſed & accidētali: maximè quia vix eſt aliquod opus meritoriū gloriæ eſſentialis, quin ſit aliqualiter ſatisfactoriū & ſupererogatoriū ſaltē quó ad aliquē gradū gloriæ, ꝓpter aliquē gradū conat⁹ ſeu volitionis meritoriꝫ ſupererogatoriū, vt cōmuniter tenetur à doctorib⁹, quantò magis ꝙ poteſt negari etiam antecedens. Nā remiſsio pœnarū purgatorij nō ſolùm eſt eis præmiū accidētale, ſed & aliquo modo eſſentiale pro quāto tollit impedimentū præmij eſſentialis, & aperit viā ad id. ¶Ideò meliùs videtur dicēdū ꝙ etiā per feruorē charitatis & per alia opera meritoria gloriꝫ eſſentialis in quantū ſunt ſupererogatoria, & accidētaliter meritoria & ſatisfactoria, poteſt quisq; in hac vita mereri, vt pòſt in purgatorio ſit dign⁹, vt ei ex diuina liberalitate proſint ſuffragia aut Indulgentiæ ſpecialiter ipſi applicatæ ex integro aut in parte ſecundū quantitatē ſuæ dignitatis aut meriti ad id, vt dictū eſt. Et ex conſequenti dicendum videtur ꝙ omnis anima purgatorij, ex quo eſt in gratia habet idoneitatē aut dignitatē maiorē vel minorē, vt ei magis vel minùs proſit Indulgētia ſpecialiter ei conceſſa: ſimiliter & alia ſuffragia ſpecialia & generalia generaliter aut ſpecialiter ei applicata, ſecundum quod eſt in maiori gratia ſeu charitate & meritis, propter plura aut meliora ſua opera bona quæcunq; in hac vita. Sicq; nullus exiſtens in purgatorio eſt qui ſe abſcondat à calore huius gratiæ & fructus Indulgentiarum & ſuffragiorum ei applicatorum magis vel minùs, vt dictū eſt. ¶Et ad hoc facit Auguſt. ſermone. 32. de verbis Apoſtoli, Vt non contriſtemini, ſicut & cæteri qui ſpem non habent: dicēs diſpoſitionem debitam defunctorū ad fructum ſuffragiorū percipiendū eſſe fidē & charitatē, & cætera bona opera, vt dictum eſt. Et ſic etiam tenere videtur cōmunis opinio doct. & pręcipuè Bonauē. in. 4. diſt. 20. q. penultima dicēs. Cùm in omni opere ſit miſericordia Dei & iuſtitia, duo ſunt quę faciūt ſuffragia valere defunctis, ſ. dignitas & neceſsitas. Iuſtitia Dei conſiderat dignitatē: digni aūt ſunt qui in charitate deceſſerūt, & ab alijs mēbris Eccle-

Auguſt.

Bonauē.

ſiæ iuuari meruerunt, maximè ſi & ipſi alios adiuuarunt. Miſeri-
cordia verò conſiderat neceſsitatem. Hęc ille. Et nota, ꝙ in hac
auctoritate Bonauenturæ miſericordia ſumitur pro benignitate
in ſupererogatione bonorum. Iuſticia autem largè pro iuſtitia de
centiæ, id eſt, pro liberalitate & æquitate in retributione pręmio-
S.Thom. rum, vt ipſe ait in.4.diſt.46.art.2.q.2. Item beat⁹ Tho. in.3.par.
Caietan. Sum.q.52.art.8.ad primum loquens de deſcenſu Chriſti ad infe-
ros,& quas animas ſanctorum liberauit, magis videtur ad noſtrū
propoſitum: licèt Caieta. vbi ſuprà ad ſuum propoſitum & ad ſuā
opinionē reflectat, de quo tamen nunc non multùm curo, vbi cō
muniter doctores ſunt pro nobis cum ipſa recta ratione, vt ſupra
probatum eſt. ¶ Ex omnibus ſuprà dictis etiam ſequitur ſecun-
dum Auguſt. & Grego & cōmuniter doctores ꝙ communibus
ſuffragijs quibuſcunq; omnes animæ purgatorij iuuantur pl⁹ aut
minùs ſcdm prædictā cuiuſq; dignitatē,& ſcdm grām & liberali
tatē diuinæ diſpenſationis. Ratio patet ex dictis,& ſcdm docto-
Coroll. 1. ctores in.4.diſt.45. ¶ Ex omnibus ſuprà dictis etiam infertur v-
num valde notandum, ꝙ ſcilicet is qui in hac vita dat obliuioni
defunctos,& negligit ſatisfacere pro ſuis proprijs peccatis, & ſic
Nota. vult viuere, vt vix cum gratia decedat, iſte talis licèt non ſit omni-
no alienus in purgatorio à fructo ſuffragiorum & Indulgentiarū,
tamē parum ſeu minimam partem fructus eorum participat, q̄-
uis pro eo etiam ſpecialiter ſuffragia & Indulgentiæ plenariæ fiāt
& concedantur. Ratio, quia eſt parum dignus, & per conſequēs
non eſt dignus totali aut magna parte fructus eorum,& ideò à di
uina liberalitate & miſericordia & iuſtitia non acceptantur niſi
pro parua parte, ſecundum paruam eorum dignitatem. Quia di-
uina iuſtitia, quæ omnia pondere, numero,& menſura conſtituit
& iudicat in æquitate, iuſtè & decenter in illo foro iuſtitiæ & rigo
re iræ ſuę, quā exercet in purgatorio, vlciſcitur duritiam cordis &
incuriam hanc, qua talis homo licèt dignus gloria eſſentiali, parū
tamen dignus eſt ad totalem ſeu magnam partem fructus ſuffra-
giorum aut Indulgentiarum ei applicatarum ex diuina liberalita
te percipiendam facit Matth.7. Qua menſura mēſi fueritis &c.
Matth. Et hæc eſt vna & præcipua ratio, quare iterata ſuffragia & Indul-
gentiæ plenarię pro anima purgatorij fiunt & requiruntur, vt la-
tiùs habetur in tertio dubio ſequente. ¶ Tertiò dubitatur, quare
poſt vnam Indulgentiam plenariam pro vna anima purgatorij

con

conceſſam, poſteà acquiruntur aliæ bullæ, & Indulgentiæ plenariæ: & quare fiunt exequiæ, miſſæ, orationes & eleemoſynę, aut alia eiuſmodi pro illa anima? Nam ſi vera fuit Indulgentia plenaria & Papa potuit illam concedere, iam ſuperfluũt alia prædicta, & ſic illæ Indulgentiæ pro defunctis videntur eſſe in diminutionem cultus diuini & aliorum bonorum operum. ¶Item ſecũdò, quare Eccleſia multo tempore ante tempus beati Gregorij, nõ eſt vſa talibus Indulgentijs per modum ſuffragij pro defunctis? Nam ſi potuit & neglexit, certè crudeliter pia mater videtur ſubtraxiſſe talia ſuffragia, ſi aliquid eis valerent.

¶Reſpondeo ad primũ. Patet ex dictis ꝙ (ſtando in opinione ſuprà poſita ꝙ Indulgẽtiæ per modũ ſuffragij innitũtur liberalitati acceptãtis Dei) potiſsima cauſa eſt quia cum quãtitas fructus Indulgẽtiæ pẽdeat à liberalitate acceptãtis Dei, vt dictũ & ſuppoſitũ eſt: & Dei liberalitas nõ acceptat fructũ ſuffragij vel Indulgẽtię ꝑ modũ ſuffragij, niſi ſecundũ dignitatẽ & idoneitatẽ aĩæ pro qua fit: & de dignitate & meritis talis aĩę ad totũ fructũ talis Indulgẽtiæ ſeu ſuffragij ſecũdũ Dei iudiciũ nobis nõ cõſtat, quæ tamẽ dignitas requiritur neceſſariò, vt patet ex ſuprà dictis in tota hac quæſtione, ergo nõ cõſtat nobis, vtrũm talis anima lucrata ſit aut acquiſierit talem Indulgentiam plenariam quò ad totum ſuũ fructum. Ideò accipiuntur aliæ bullæ, & fiunt cautè & neceſſariò alia ſuffragia pro tali anima, vt dictum eſt. Et hæc eſt potiſsima cauſa. ¶Aliæ cauſæ dantur ab alijs doctoribus tenentibus ꝙ Indulgentia per modum ſuffragij innititur Dei iuſtitiæ, & ꝙ infallibiliter acceptatur à Deo quò ad totũ ſuũ fructũ pro quacunq; anima fiat, quo ſuppoſito dicunt, ꝙ ratio quare accipiuntur alię bullæ & fiunt alia ſuffragia, eſt ſecundum Gabriel. in Cano. lect. 57. quia potuit eſſe defectus ex parte cauſæ Indulgentiæ, putà, quia non ex rationabili & ſufficiente cauſa pia fortè conceſſa eſt talis Indulgentia plenaria. ¶Secunda ex parte facientium quod requiritur ad talem Indulgentiã lucrandã pro defunctis, quorũ altero deficiente non acquiritur Indulgentia, vnde hoc latiùs infrà. q. 21. & q. 36. habetur, & quia propter prædicta eſt nobis incertũ vtrũ anima purgatorij ſit lucrata talẽ Indulgentiã ſibi conceſſam, ideò acquiruntur alię, & aliæ, vt dictũ eſt. ¶Item ſecundũ communiter doctores alia ratio eſt, quia. ſ. dato ꝙ nobis eſſet certum ꝙ talis anima omnino idonea iam ex liberalitate diuina, aut Gabriel.

ex iuſtitia conſequuta eſt talem Indulgentiam plenariam ſibi rationabiliter conceſſam: tamen adhuc debent iterari decenter bona opera pro ea non quidem ad liberationem eius à pœnis, à quibus iam ſupponitur liberata per talem Indulgentiam, ſed propter quatuor. *Primùm.* Primò quia per alia ſuffragia & ſacrificia magis quã per ſolas Indulgentias laus & honor redditur Deo. *Secundũ.* Secundò quia inde fructus amplior prouenit ipſis viuentibus facientibus ea pro defunctis quàm ex ipſa Indulgentia, quæ vt habet vim Indulgentiæ prodeſt ſolùm defunctis quibus conceditur vt etiam idem Gabriel lect. 58. dicit. *Tertiùm.* Tertiò quia ipſi defuncto exiſtenti in cælo, vel in Purgatorio pro quo fiunt talia bona, prouenit gaudium accidẽ talis gloriæ ex hoc ꝙ reſpectu ipſius fiunt in mundo aliqua bona ad Dei gloriam, & inde ipſe defunctus vbicunque exiſtens in purgatorio vel in cœlo prouocatur ex virtute gratitudinis ad orandũ pro ipſis ſuffragantibus ei ſecundum Richar. in. 4. diſt. 45. & ſic *Richar.* non facit iniuriam martyri qui orat pro eo, ſi indigerit tali ſuffragio, & dum ignoratur ipſum eſſe in gloria, vt latè de hoc Gabriel. in Cano. lect. 56. I. M. & lect. 85. M. *Quartũ.* Quartò quia ſuffragia facta pro vno, etiam proficiunt alijs animabus purgatorij. Quia minus principaliter fiunt pro omnibus, licèt principalius pro aliquo vel aliquibus fiant, vt patet ex ipſo officio Eccleſiaſtico, de quo etiam gaudet ipſa anima pro qua principaliter fiunt. Tandem ſicut pro paruulis baptizatis non indigentibus Eccleſia facit ſua ſuffragia & oratiões, & miſſas, vt refert Gabriel lect. quinquageſima ſeptima, ex Alexand. Hall. par. 4. quæſt. quadrageſima ſecunda, artic. vltimo, propter multa bona quę omnibus inde eueniũt. & ad gloriam Dei, ſic in propoſito pro anima purgatorij multæ Indulgentiæ & bona fiunt, etiam ſi ſit in cœlo, vt dictum eſt. Quantò magis ꝙ propter multiplices defectus circa hoc contingentes, vt ſuprà dictum eſt, deberẽt homines ante mortem in ſtatu gratiæ de hoc ſibi prouidere in teſtamentis ſeu aliàs, quòd ſcilicet acciperẽtur omnes bullæ occurrentes pro defunctis & ipſis applicarẽtur, ſicut & mandant alia ſuffragia & miſſas pro eis fieri, quia ſic eis plus prodeſſent quàm ſi alij proprio motu pro eis feciſſent, vt de his pulchrè agit Gabriel vbi ſuprà. & lect. 58. *Obiectio.* ¶ Et ſi quæratur vtrùm ſit neceſſè ꝙ ſit in ſtatu gratiæ is qui vult lucrari Indulgentiam pro defuncto vt talis Indulgentia illi defuncto proſit, reſpõdeo, de hoc habetur latiùs infrà. q. 22. q. 21. &c. q. 23. ibi videatur.

Pro

Pro nunc autem dico breuiter quòd non, ſicut neque id requiritur ad hoc quòd ſuffragia quæ ſacerdos nomine Eccleſiæ facit, proſint defunctis, licèt Summa Ange. titul. Indulgentia. §. 21. ſecũdum aliquos doctores, teneat oppoſitũ. Et ratio eſt. Quia Indulgẽtia eſt opus priuilegiatum habens ſuum valorem ex opere operato ſeu ex theſauro Indulgentiarum, ſicut ex meritis Eccleſiæ, nomine cuius offeruntur ſuffragia pro defunctis id habent. Et hoc eſt verum niſi Papa concedens Indulgentiam pro defunctis imponat opus pium, quodq; id fiat in ſtatu gratiæ, de quo infrà. q. 21. 22. 23. dicendum eſt. Et ſic patet reſponſio ad primum. ¶ Ad aliud ibi incluſum, quare. ſ. Eccleſia tanto tẽpore neglexit Indulgentias pro defunctis, reſpondeo, quia Deo diſponente à quo illuminatur, hoc reſeruauit pro tẽpore maioris neceſsitatis, vt vbi abundat delictum, & negligẽtia ſatisfaciẽdi pro noſtris & defunctorũ peccatis, ibi abundaret & gratia Indulgentiarũ, & aperirentur theſauri abſcõditi reſeruati ad tempus neceſsitatis, vt latè dictum eſt ſuprà. q. 5. in reſponſione ad ſeptimum argumentum. Ideò & tunc quando non erat vſus ſicut nec neceſsitas harũ Indulgentiarum per modum ſuffragij pro defunctis, doctores illorum tẽporũ non fecerunt mentionẽ de eis inter alia ſuffragia pro defunctis. Ideò & locus ab autoritate negatiuè non valet. Loquebantur enim doctores de ſuffragijs tunc vſitatis in Eccleſia. *Summa Ange.*

¶ Cõtra ꝓdicta, ꝓcipuè contra propoſitionẽ, & cõtra primũ dubium arguitur quadrupliciter. Primò quia ſicut effectus ſacramẽtorũ, ita & Indulgentiarũ eſt certus, & valent Indulgentiæ quantum ſonant, alioqui deciperentur fideles. Nunc aũt Indulgentia plenaria ſonat totalem remiſsionẽ pœnarum, ergo ſicut viuus cui conceditur liberatur infallibiliter ab omni debito pœnarũ, ita ꝙ ſi ſtatim moreretur euolaret ad cœlũ liber à purgatorio ſecundũ communiter doctores: ſequitur ꝙ & ſimiliter anima purgatorij cui cõceditur. ¶ Secũdò quia ſecundũ cõmuniter doctores Indulgẽtia valet per modũ ſolutiõis ſeu ſatisfactionis pro debito, & per cõſequẽs Indulgẽtia plenaria valet per modũ totalis ſatisfactionis pro totali debito pœnarũ, ſed facta integra ſolutione debiti, iã debitor ſecundũ liberalitatẽ & iuſtitiã acceptãtis fit omnino liber à toto debito, ergo habita Indulgentia plenaria liberatur anima omnino à purgatorio. ¶ Tertiò quia ſecundum communiter doctores concurrentibus tribus, ſcilicet auctoritate in con- *Argu. 1.* *Secundũ* *Tertium*

cedēte & pietate in cauſa,& idoneitate ſeu gratia in recipiēte fructū Indulgētiæ,iā Indulgētia habet ſuum effectum infallibiliter quantum ſonat. Nunc aūt in Indulgentia conceſſa animæ purgatorij à Papa ex cauſa ſufficiente & rationabili hæc omnia concurrunt,vt patet,ergo. ¶ Quartò quia ſic prædicat Eccleſia per ſuos prædicatores ꝙ.ſ. per talem Indulgentiam plenariam ſtatim liberatur anima à purgatorio ſine dubio.

Quartū.

Reſpōſio ad.1.arg. ¶ Reſpondeo ad primum,ad maiorem concedendo illam abſolutè,ſeu quantum eſt de ſe ex parte ſacramentorū & Indulgentiæ,ſecùs per accidens ex parte impedimenti aut indiſpoſitionis ſubiecti,vt ſuprà. q.13. art.1.in reſponſione contra ſecundam obiectionem contra quartam opinionem habetur.&.q.3.in reſponſione ad ſecundum argumentum,& in hoc ſenſu in quo conceditur maior,negatur conſequentia. Dico enim ꝙ non omnis viuus aut mortuus cui conceditur Indulgentia lucratur aut acquirit totaliter eam,& hoc propter defectum cauſæ inſufficientis vel indiſpoſitionem ſubiecti,aut propter alium defectū,vt ſuprà viſum eſt,& ſic per accidens fruſtratur ſuo fructu. Et ita etiam per accidens ratione prædictę indiſpoſitionis aut defectus eſt incertum, vtrum eam lucretur & acquirat omnino,& vtrum ei valeat vt ſonat & de eius fructu. Quia incertum nobis eſt de diſpoſitione requiſita & de alijs requiſitis vtrùm adſint an nō,q̄uis ſit nobis certū ſimpliciter,& quātum eſt ex parte ſacramentorū & Indulgentiarū de fructu & valore earū,vt ſuprà dictum eſt. Et ſic negatur illa conſequentia. Quia arguit à certitudine ſimpliciter ex parte Indulgentiarum ad certitudinem per accidens ex parte cauſæ vel ſubiecti ſeu lucrātis. Cum quibus ſtat ꝙ omnis viuus ſeu mortuus acquirēs Indulgentiā habet fructū eiuſ vt ſonat, vt in prima propoſitione dictū eſt: quia ſi de facto efficaciter acquirit eam iā præſupponitur omnis diſpoſitio requiſita & nullus defectus ineſſe ad eā acquirēdā. ¶ Et ſic fuit expreſsè deciſū in cēſura facultatis Theologicę Pariſieñ. cōtra Eraſmū,vbi in tit.8. de quibuſdā deſiderijs Eraſmi dicit cēſura ſic. Nō eſt aſſerendū ꝙ ſemp per Indulgētias ſubitò à pœnis liberētur qui ſūt in purgatorio,nec hoc in ſuis bullis Pōtifices prætēdunt, aut ex vi huiuſmodi bullarū Pontificiarū ſanè intellectarū id habetur. Nā cū nō in deſtructionē ſed in ædificationē data ſit poteſtas Eccleſię,nō pro quāuis cauſa oēs quarūcūq; pœnarū debitores ꝑ huiuſmodi Indulgētias ꝓtinùs à debito

Cenſura Pariſieñ.

pœnarum

pœnarum eripiuntur, etiam ſi ſint in charitate, vnde nulli mortalium certum eſt quantum per quaſuis Indulgentias Deo ſatisfiat pro pœnis, quæ pro peccato debebantur: neq; tamen ſi certus Indulgentiarum valor fidelibus ignoratur, ideo contemnendę ſunt Indulgentiæ &c. Hæc ibi. Et ſimile videtur de ſacramentis & ſacrificiejs & alijs ſuffragijs pro animabus purgatorij, vt ſuprà dictū eſt. Et ratio ibi aſsignata. ſ. quia ignoratur an adſit ſufficiens cauſa requiſita, probat idem de Indulgentijs conceſsis pro viuis, & quò ad defunctos eſt alia cauſa peculiaris, quare ignoratur, an Indulgentia ex ſufficiente cauſa conceſſa valeat eis quantum ſonat ſemper, quia ſcilicet ignoratur diſpoſitio & dignitas eorū ad tantam Indulgentiam, vt dictum eſt.

¶ Ad ſecundum reſpondeo negando minorem, quando non proceditur ſecundum iuſtitiam, ſed ſecundum liberalitatem acceptantis talem ſolutionem in toto vel in parte, & ſic eſt Indulgētia per modum ſuffragij. Quia quò ad ſuum fructum pendet ex liberalitate Dei acceptantis talem ſolutionem, vt ſuprà ſæpe dictum eſt, & ſupponitur. Quò ad viuos autem Indulgentia abſolutè conceſſa innititur iuſtitiæ, id eſt, infallibili pacto Dei. Ideò facta ſolutione & conceſſa Indulgentia plenaria fit liber à debito is cui conceditur, ſi ſit in gratia, & adſint alia requiſita &c. Vel aliter & redit in idem, reſpondeo concedendo totum diſcurſum, ſi anima purgatorij acquirit totaliter illam Indulgentiam, vt dicit prima propoſitio: ſecùs ſi non acquirit propter defectum ſuæ debitæ diſpoſitionis, vt totaliter acceptetur à Deo pro ea. Si dicas Deus tenetur acceptare totaliter illam vel ſolutionē factā pro ea: reſpondeo id negando, Quia proceditur per viam liberalitatis, cui innititur talis acceptatio Indulgentiæ pro anima purgatorij, vt iam reſponſum eſt.

Reſpōſio ad.2. argumentū.

Obiectio

¶ Ad tertium reſpondeo. Maior eſt ſolùm vera in Indulgentia abſolutè ſumpta quò ad viuos: ſecùs in Indulgentia per modum ſuffragij, quia eius effectus pendit à liberalitate Dei acceptantis, vt dictum eſt & ſupponitur. Vel ſi ſit vis in nomine idoneitatis ꝑ quam non ſolum intelligatur ſtatus gratiæ, ſed & dignitas talis animæ ſeu perſonæ ad talem Indulgentiam: tunc conceſſa maiore negatur minor. Dico enim ꝙ non quilibet exiſtens in purgatorio, cui conceditur Indulgētia, eſt omnino idoneus aut dignus ad totalem effectum ſeu fructum Indulgentiæ percipiendum à Dei

Reſpōſio ad.3. argumētū.

liberalitate, licèt ſit in ſtatu gratię. Plus enim requiritur in animabus purgatorij adeſſe idoneas & dignas tali Indulgētia quàm eſſe in ſtatu gratiæ, quàmuis in viuentibus id ſufficiat, vt ſuprà probatum eſt dubio primo & ſecundo.

Reſpōſio ad.4.argumentū ¶Ad quartum reſpondeo quòd prædicatores Eccleſiæ tunc tātum perſonam Eccleſiæ gerunt dum prædicant veritatem ſecundum doctrinam Chriſti & Eccleſiæ. Ideò ſi eorum verba abſolutè dicta quò ad hoc ſunt recipienda, ſicut & recipienda ſunt & vera, certè debent ad ſuum rectum ſenſuum accipi, & interpretari, ſcilicet quantum eſt ex parte ipſius Indulgentiæ, ſcilicet præſuppoſita debita diſpoſitiōe ſubiecti & alijs requiſitis: ſecùs ſi per accidens ex impedimento ſeu in diſpoſitione recipientis aliter contingat, vt in reſponſione ad primum dictum eſt. Et quidem ipſa verba abſolutè dicta ſic patiuntur & debent interpretari, & ipſi prædicatores ſic debent cautè & ſano modo loqui ad ſenſum catholicum iam dictum, & aliquando debent explicare ſuum ſanū ſenſum prædictum verborum abſolutè dictorū, vt ſimplices debitè doceantur & omnibus ſatisfiat. Alioqui ſi dicerent quę neſciunt aut non decet, aut quomodo non decet, quacunq; intētione id facerent: iam non ex perſona Eccleſiæ loquerentur, neq; in hoc eſſent recipiēdi ſed monendi & docendi quomodo & ſentire & loqui deberent.

Caietan. ¶Cum omnibus ſuprà dictis expreſsè concordat Caietanus vbi ſuprà, licèt alij doctores aliter teneant, vt ſuprà in fine primi dubij dictum eſt, & contra ipſorum opinionem non procederent argumenta præfata. Quia in rationibus ibi tactis ipſi fundantur ad oppoſitum opinādum, ſed vt viſum eſt, iā ſufficiēter ſolutæ ſunt, quia Caietanus malè dixerit in ijs quæ ſuprà dubio ſecundo notata ſunt contra eum.

Quæſtio quintadecima.

Quæritur vtrùm Papa poßit per huiuſmodi Indulgentias per modum ſuffragij totũ purgatorium ſimul euacuare.

RESpondeo quòd ſic de potẽtia abſoluta:non autem moraliter neque de potentia morali:quia vix id fieri poteſt, idque nunquam fiet neq; factum eſt. ¶Probatur prima pars. Quia etiam ſtante lege, non implicat contradictionem neq; eſt contra ſacram ſcripturam, aut Eccleſiæ determinationem, & conſtat potiùs ex ſcriptura, & Eccleſiæ decreto, ꝙ habet poteſtatem ad concedendum Indulgentias etiam plenarias animabus purgatorij, ergo in caſu poſsibili, abſolutè, quòd ſcilicet in purgatorio ſint omnes animæ dignæ & idoneæ ad totalẽ fructum Indulgentiæ plenariæ ex liberalitate diuina percipiendum: & ſit cauſa rationabilis & ſufficiens pro tali Indulgentia plenaria concedenda cuicunque animæ purgatorij, pro qua quis viuus tale quid faceret, & viuus faceret quod & quomodo requiritur ad lucrandum Indulgentiã pro vna & alia anima, & alius pro alia & alijs &c. & ſic pro omnibus & ſingulis animabus ſimul viuentes lucrarentur ſuas Indulgentias plenarias, certè iſte caſus eſt logicè vel abſolutè poſsibilis. Ergo in hoc caſu ſpoliaretur purgatorium per Indulgentias plenarias conceſſas ſingulis. Quia qua ratione vna anima digna liberaretur omnino à purgatorio per Indulgentiam plenariam, eadem ratione & alia & alia: & ſic omnes, ergo. Et in hoc omnes doctores concordant Tho. Bonauẽt. & Auguſt. de Ancona, & alij antiqui, & Floren. 3. parte. Sum. tit. 22. ca. 5. §. 6. vt etiam refert Gabriel in Cano. lectio. 57. & Caieta. vbi ſuprà. in ſecundo quodlibeto. quæſt. 5. de Indulgent. & capitu. 5.

Quæſt. 15 *Propo. 1.* *Bonauẽt.* *Ancona.* *Florent.*

¶Secunda pars, ſcilicet quòd non eſt poſsibile moraliter & id nunquam fiet neque factum eſt. Ratio eſt ſecundum aliquos, quia nunquam continget cauſa rationabilis & ſufficiens ad id, quæ

tamen requiritur, vt infrà. q. 17. habetur latè. Item *quia* non continget omnes viuos ſufficienter facere opera requiſita pro omnibus & ſingulis animabus, vt lucrentur omnes animæ ſuas Indulgentias plenarias conceſſas: & has duas cauſas huius ſecundæ partis dant communiter doctores præfati præter Caieta. ¶ Sed certè iſtæ duæ cauſæ non ſufficienter probant intentum. Quia tenendo ſecundum Thom. vt infrà. q. 17. quòd nõ requiritur quantitas cauſæ piæ ad quantitatem Indulgentiæ, iam quęlibet cauſa pia ſufficit ad Indulgentiam plenariam pro quacunque anima purgatorij. Item etiam ſi teneatur ſecundum communiter doctores ꝙ requiritur quantitas cauſæ piæ ad quantitatem Indulgentiæ, certè facilè contingere poteſt caſus quo ex tali cauſa pia concedatur Indulgentia plenaria tam viuis quàm defunctis. Imò & de facto ſæpe contingit iſte caſus, & Papa concedit Indulgentiam plenariam tam viuis facietibus tale quid, quàm etiam defunctis omnibus pro quibus id factum & applicatum fuerit. Dicere autem quòd licèt Papa concedat, nõ tamen eſt cauſa pia ſufficiens ad talem Indulgentiam plenariam, eſt temerè dictũ, & ſæpius falſum. Nam ſaltem aliquando erit aliqua cauſa pia & ſufficiens: & tunc etiam facilè contingere poteſt quòd multi viuentes faciant pro omnibus & ſingulis animabus purgatorij id quod & quomodo requiritur ad lucrandum Indulgẽtiam plenariam pro ſingulis & omnibus ipſis: & qua ratione vna anima lucrabitur Indulgẽtiam, eadem ratione alia & alia & ſic omnes liberabũtur, ergo duæ cauſæ prædictæ non ſufficienter probant intentum. ¶ Ideò præcipua ratio ſeu cauſa prædictæ ſecundæ partis eſt, quia ſufficiens diſpoſitio & dignitas requiſita ad totalem fructum Indulgentiæ plenarię nunquam videtur contingere vnquam in animabus purgatorij, quod patet. Quia cum Indulgentia per modũ ſuffragij quod ad ſuum fructum totalem pendeat ex liberalitate acceptãtis Dei, vt ſuprà q. 13. articu. 1. ſecundum opinionem probabiliorem reſolutoriè dictum eſt, & inde ſequatur quòd præcipuum requiſitum ad percipiendum totalem fructum Indulgentiæ ſeu ſuffragij facti pro animabus purgatorij ex liberalitate Dei acceptantis ſit dignitas & idoneitas ipſarum ad id: & omnes non ſint æquè ſufficienter dignæ ad id, vt ſuprà. quæſti. 14. dictum eſt, ergo per quaſcunque Indulgentias plenarias generales & particulares etiam rationabiliter & ex ſufficientiſsima cauſa pia conceſſas, & quantum

tumcunque ſufficienter per viuos fiat, totum quod ad eas lucran das requiritur pro omnibus & ſingulis animabus purgatorij, non ſequitur quòd ergo omnes illæ lucrentur ſeu acquirant tales Indulgentias & à purgatorio liberentur. Quia vix aut nunquã contingere poteſt omnes illas animas eſſe æquè ſufficienter dignas æqualibus gradibus gloriæ eſſentialis & accidentalis, & ad hoc munus Dei per has Indulgentias æqualiter percipiendum. ¶Igitur iſta videtur potiſsima & melior ratio, quæ etiam præſupponit illam opinionem probabiliorem ſuprà poſitam in quæſtione 13. quæſtione. 14. ad quam conſequenter ſic dicendum videtur, vt dictum eſt. Et concordat Caietanus vbi ſuprà. ¶Igitur reſolutoriè dicamus quòd ſimpliciter de potentia Logica Papa id vtique poteſt: quia non repugnat legi poſitæ: non autem de potentia morali qua id dicitur impoſsibile, quòd ſcilicet neque factum eſt neque fiet vnquàm, neque niſi vix fieri aut contingere poteſt. Ideòque cùm in hac materia moraliter loquamur & de potentia morali, dicendum eſt abſolutè & ſimpliciter quòd Papa per Indulgentias totum purgatorium euacuare non poteſt. Aut ſi ma uis quòd per Papæ Indulgentias purgatorium euacuari non poteſt, vt cauillis verborum obuiemus.

Quæſtio ſexta decima. Queſ.19.

Vtrùm Epiſcopi poſsint etiã cõcedere Indulgẽtias per modũ ſuffragij, quas vel in qua quãtitate poſſunt viuẽtibus cõcedere, ſecundũ Ius commune.

REſpondeo, hic eſt vnũ certum & alterum dubium. Certũ quidem eſt & ab omnibus conceſſum ꝙ ſcilicet ſi per Papã vel per Eccleſiam nõ eſſet qud ad hoc Epiſcoporum poteſtas reſtricta vtiq; id poſſent, ex quo vt prȩlati Eccleſiȩ poſſunt de cõmuni theſauro Eccleſiaſtico Indulgentiarũ ex officio ſeu poteſtate ſuæ dignitatis diſpenſare, vt ſuprà q. 10. pro po. 2. & q. 12. latè dictum eſt. ¶Dubium autem eſt, vtrùm de fa-

ſto per Ius cõmune ipſorum Epiſcoporũ poteſtas *quò ad defunctos* ſit omnino limitata, ita ꝙ illis non poſſent vllas cõcedere Indulgentias, nã in hoc ſunt duæ opiniones. Prima opinio tenet ꝙ quibuſcunq; animabus purgatorij poſſunt Epi concedere eaſdẽ Indulgentias per modũ ſuffragij, quas ſuis ſubditis viuentibus cõcedere poſſunt ſecundũ Ius cõmune. Idq; etiã ſi dũ viuerent non fuiſſent ſibi ſubditi, dũ modo faciant Epi per ſuos ſubditos viuos. ſ. imponendo illis ſuis ſubditis, quod fuerit faciendum pro tali Indulgẽtia lucranda pro illis defunctis. Ratio huius opinionis eſt. Quia cũ Epi id poſſint ex ſua dignitate ſeu prælatione Epiſcopali, & de facto nullibi habetur talis limitatio eis facta, ꝙ. ſ. defunctis nõ poſsint cõcedere Indulgẽtias quas poſſunt viuis, vt patet etiã ex practica Eccleſiæ, quæ eſt optima interpres Iuris cõmunis, quę habet ꝙ Epi id poſsint, quia & de facto id ita faciunt. Nã & archiepiſcop⁹ Toletanus, anno Dñi. 1551. in quadã ſua bulla cõceſsit quaſdã Indulgentias per modũ ſuffragij defunctis, ſicut & Papa concedere ſolet, & iſte Archiepiſcop⁹ eſt vir vtriq; doct⁹, & de conſilio etiã doctiſsimorũ virorũ credendũ eſt id feciſſe, dum aliud non cõſtiterit ſufficienter, ergo Epi id poſſunt. ¶ Hanc opinionem tenet Supplemẽtũ Gabrielis in. 4. diſt. 45. q. 3. art. 2. propo. 6. & ibidẽ dicit pro hac opinione eſſe. B. Tho. diſt. 20. q. 2. artic. 3. vbi indiſtinctè dicit ꝙ prælati Eccleſiæ poſſunt cõmunicare viuis & mortuis de cõmuni theſauro Eccleſiæ per Indulgẽtias. Hæc Tho. Nũc aũt nomine prælatorũ propriè intelligũtur etiã Epi, vt ſuprà. q. 10. propo. 2. & c. ergo. Item Palud. ea. diſt. 20. q. 4. art. 3. concl. 6. vbi dicit ꝙ animæ defunctorũ liberantur per Indulgentias prelatorum, ſic enim prælatus poteſt diſpenſare theſaurũ Eccleſiæ ſibi cõmiſsum ſicut priuat⁹ ſua bona. Vnde ſicut bona mea poſſum indifferenter viuo & mortuo cõmunicare, ſic & prelatus theſaurũ Eccleſię, dũ tñ id pro quo datur mortuo fiat à viuo. Hæc Palud. Et ꝓpter hæc tenuit Supplemẽtũ vbi ſuprà vt dictũ eſt, dicitq; nõ eſſe curãdũ dẽ Inno. in ca. Quod aũt. de pę. & re. qui aliter ſine ſufficiente fundamẽto opinatus eſt.

Prima opinio. *Ioannes M. Siliceus.* *Supple.* *Palud.*

Secunda opinio. ¶ Secunda opinio eſt Inno. vbi ſuprà & eã cõmuniter ſequũtur Canoniſtę ꝙ ſcilicet Epi nullis defunctis vllas Indulgentias ſecundũ Ius cõmune cõcedere poſſunt vllo modo. Ratio, quia quò ad hoc eſt eorum poteſtas omnino reſtricta in ca. Quod aũt, & cap. Cũ ex eo. de pę. & re. quia ſic debent ꝑdicta ca. intelligi, vt etiã patet

tet ex cōmuni practica Eccleſiæ, quę eſt optima interpres legū humanarū. Et facit ad id Six. 4. declarās Indulgētias prodeſſe defunctis per modū ſuffragij, dum ad ipſos per Papam expreſsè extenduntur, vt hoc refert Gabriel in Cano. lect. 57. K. ergo. ¶Et ad beat. Thom. & Palu. vbi ſuprà poteſt reſponderi, ꝙ ipſi loquuntur de prælatis ſeu Epiſcopis pluraliter, qui quatenùs eſt ex ſuo officio ſeu poteſtate Epiſcopali non reſtricta per Ius commune vel per Papam id poſſunt, vt ſuprà ſecūdum omnes dictum eſt. Nos aūt loquimur nūc de facto ꝙ ſcilicet de facto per Ius cōmune reſtricta eſt ſecundum hanc opinionem Inno. & Canoniſtarum. ¶Michi tandem videtur ex quo totum hoc pēdet ex facto & practica Eccleſiæ, quæ eſt optima interpres legum, ꝙ ergo ſtetur practicæ Eccleſiæ pro tempore vigenti. Et ſi olim ſecundum hanc opinionem Inno. practica Eccleſiæ habebat quòd Epiſcopi non concederent vllas Indulgentias animabus purgatorij, tamē econtrà nunc practica habens quòd Epiſcopi id poſſunt: interpretatur conſenſum Papæ & Iuris communis ad id, vt ſuprà ſecundū primam opinionem Supplementi dictum eſt, ꝙ ſcilicet ſemper id Epiſcopi potuerunt, tametſi non ſemper id practicauerunt.

Sixtus Quartus

¶ Articulus tertius in quo agitur de requiſitis ad lucrandum Indulgētiam, vt valeat quantum ſonat: & continet tredecim quæſtiones, quarum prima & in ordine. 17. ſequitur.

QVia ſecundum communiter doctores. in. 4. diſt. 20. & Canoniſtas in ca. Quod autē. & ca. Cum ex eo. de pœniten. & re. & alibi, quatuor conditiones requirūtur ad lucrandū Indulgentias quantum ſonant, ſcilicet ꝙ concedens Indulgentiam habeat auctoritatem ad id. Secunda ꝙ adſit cauſa pia & rationabilis & ſufficiēs ad talem Indulgentiam. Tertia quòd lucraturus eam Indulgētiam ſit capax eius & idoneus ſeu in ſtatu gratiæ. Quarta quòd impleat id quod & quomodo taxatur per concedentem ad lucrandum illam Indulgentiam.

Quatuor cōditiōes ad lucrādū Indulgētias requiſitę.

¶Prima

¶Prima conditio ſe tenet ex parte concedentis. *Secũda* ex parte ipſius Indulgentiæ ſeu conceſsionis eius. Tertia & quarta ex parte lucrantium Indulgentiam. ¶Omnes iſtæ quatuor conditiones ſimul requiruntur & ſufficiunt vt Indulgẽtia verè & efficaciter lucrantibus valeat quãtum ſonat: quarum aliqua deficiente non valet niſi aliquãdo minùs, aliquando nihil, vt patebit in omnibus ſequentibus. Ideò de ſingulis conditionibus prædictis agẽdum eſt in hoc tertio articulo, & quia de prima iam ſatis dictum eſt in. q. 1. & q. 10. & 11. &c. Ideò hic omittitur & ſupponitur quòd lucraturus Indulgentiam propriè ſumptam non per modum ſuffragij debet eſſe aliquo modo ſaltem pro tunc, & quòd ad hoc ſubditus concedentis, vt ſuprà. quæſt. vndecima habetur. Nunc de alijs tribus conditionibus reſtat agendum in. q. ſequẽtibus, & ideò ſequitur quæſtio decima ſeptima.

Queſ. 17.

Quæſtio decima ſeptima.

Vtrùm requiratur cauſa pia ad valorem Indulgentiæ quantũ ſonat, & tanta cauſa pia proportionata ad tantã quantitatẽ Indulgentiæ.

Propoſi. 1.

RESpondeo per vnicam propoſitionem, quæ talis eſt. Ex parte cauſæ Indulgentiæ vt valeat quantum ſonat, requiritur pia cauſa & ſufficiens ſeu proportionata ad illam tantam Indulgentiam efficaciter conſequendam, qua non exiſtente ſolùm tenet & valet Indulgentia illa pro ea parte ſeu rata pro qua illa pia cauſa ſufficiens exiſtit ſecundum Dei iudiciũ.

¶Iſta propoſitio habet tres partes. Prima eſt ꝙ requiritur pia cauſa: ſecunda ꝙ ſit ſufficiens ad tantam Indulgentiam: tertia ꝙ ea non exiſtente ſolùm tenet pro rata &c. vſq; in finem. ¶Pro declaratione & probatione propoſitionis nota duo.

Nota. 1.

Primò ꝙ ſtando in rigore & propriè loquendo aliud eſt cauſa Indulgentiæ: aliud cauſa concedentis Indulgentiam: ſicut aliud eſt cauſa belli,

aliud

aliud eſt cauſa bellantis,ſeu cauſa mouens bellantem ad bellum: vt patet. Quia poteſt eſſe cauſa iuſta belli ex parte cauſæ: non aũt ex parte bellantis,vt quando rex malo animo ſe vindicãdi aut ex ambitione ſeu cupiditate mouet bellum ad recuperandum res ſuas,ſeu ad puniendum malefactores,vt cõmuniter dicitur à doctoribus ex Auguſt.in cap. Quid culpatur.23.q.1. Sic ad propoſitum,poteſt eſſe cauſa iuſta obiectiua ipſius Indulgentiæ: q̃uis ſit iniuſta cauſa finalis ex parte cõcedentis,putà quia concedens Indulgentiam iuſtam &rationabilem ex iuſta cauſa,ſimul mouetur ex alia cauſa in ſuo corde dominante. Exempligratia. Cum conceditur Indulgentia dantibus talem eleemoſynam ad bellum contra infideles,ſeu ad reparationem talis Eccleſiæ, tunc eſt pia cauſa Indulgentiæ,id eſt,pro qua conceditur Indulgentia, quáuis cõcedens Indulgentiam ſimul moueatur principaliter ex cupiditate:& quàmuis intendat conuertere & conuertat ipſam eleemoſynam Indulgentię in alios vſus prophanos, tunc enim eſt cauſa iniuſta & irrationabilis tantùm ex parte concedentis Indulgentiã præfatã. Hic ergo in tota hac quæſt. & materia agitur de cauſa Indulgẽtiæ, nõ de cauſa cõcedentis Indulgentiã. Et ab alijs doctoribus cauſa Indulgẽtiæ dicitur cauſa obiectiua cõceſsionis ſeu Indulgẽtiæ:cauſa aũt cõcedẽtis dicitur cauſa finalis cõceſsiõis ſeu concedentis. Sed in verbis parum ſtemus dum modo conſtet de vero ſenſu, vt dictum eſt. Doctores autem non multum curantes de rigore & proprietate verborum,confundunt communiter vtrunq;,dicentes ꝙ cauſa Indulgentiæ, ſeu ex parte concedentis Indulgentiam debet eſſe pia & rationabilis, & intendunt loqui ſemper de cauſa Indulgentiæ, de qua eſt ad propoſitum, non de cauſa concedentis Indulgentiã,vt dictum eſt. ¶Intendimus ergo in hac propoſitione dicere ꝙ cauſa Indulgentiæ, ſeu pro qua conceditur Indulgentia requiritur ꝙ ſit pia, quàmuis concedens Indulgentiam aliunde moueatur malo animo ſeu fine. Hoc enim non vitiat cauſam neq; valorem ipſius Indulgẽtiæ,quia & per accidens ſe habet ad eam: ſicut neq; intentio praua Papæ diſpẽſantis miniſteria ſeu ſacramenta diuina ſeu in votis, vbi eſt legitima cauſa diſpenſandi,vitiat iuſtam cauſam diſpenſationis vel diſpenſationem iuſtam ex parte cauſę. ¶Secundò nota ꝙ cauſam Indulgentiæ eſſe piam,nihil aliud eſt quàm ꝙ id propter quod cõceditur Indulgentia ſit ex ſe,ſeu ex relatione aliqua ad Dei honorem

Auguſt.

Not.2.

rem ſeu ad vtilitatem Eccleſiæ temporalem *ſeu ſpiritualem*, ſeu ad ſalutẽ animarũ (hoc eñ eſt eſſe quid piũ) ideò omne opus bonum dicitur eſſe pium: quia aliquo modo ſaltem virtualiter de ſe aut ex genere ſuo ad Dei honorem ordinatur, ſeu ordinabile eſt, putà quando Indulgentia conceditur pro eleemoſyna, ieiunio, oratione, viſitatione Eccleſiæ, auditione prædicationis, pro labore vtili Eccleſiæ, pro ſocietate, præſentia, honore, aut deuotione ad prælatos, ſeu actus eccleſiaſticos, ſeu ad claues Eccleſiæ, habita ſeu habenda & alia huiuſmodi, vt de hoc infrà. q. 18. 19. habetur. Ideò opera prophana aut indifferentia nullo modo ordinata nec ordinabilia ad Dei honorẽ, aut vtilitatem Eccleſiæ non ſunt, nec dicuntur pia cauſa Indulgentiæ vllo modo, putà ſi Indulgentiæ concedantur ſolùm propter bibendum in fine menſæ aut prãdij, vt aliqui idiotæ putant, aut propter eundum ad ludos ſeu ſpectacula prophana &c. huiuſmodi. Secùs ſi vt poſt potationẽ charitatiuã agant gratias Deo, aut vt in ludis non prophanis audiant diuina & huiuſmodi pia. Iam enim aliquo modo charitatiua potatio & ludorum ſacrorum tantùm ſpectatio ordinatur rectè ad Dei honorem ſeu vtilitatem Eccleſiæ vel animarum & nõ aliter, & ſic poteſt eſſe cauſa pia, vt patet ex dictis & infrà dicendis. q. 18 vbi agitur vtrùm poteſt eſſe cauſa pia Indulgentiæ, & ſufficiens ſine aliquo opere pio faciendo ad eam lucrandam. Ibi videatur.

1. pars propoſitionis

¶His notabilibus ſuppoſitis iam probatur prima pars propoſitionis ꝙ. ſ. requiritur neceſſariò pia cauſa Indulgentię, vt illa Indulgentia ſit valida coram Deo, ita ꝙ aliter nihil omnino valebit coram Deo illa Indulgentia. Quæ probatur dupliciter.

Ratio prima.

¶Primò quia conferre Indulgentias pertinet ad remiſsionem peccatorũ, quò ad pœnas. Hæc autem remiſsio non poteſt ſine cauſa pia & rationabili fieri in ſacramento, & multò minùs extra ſacramentum, ergo patet conſequentia cum maiore ex ſuprà dictis. q. 1. & 3. & 5. Minor autem probatur. Quia pertinet ad poteſtatem arbitrandi, quæ ſine cauſa rationabili non poteſt quid validè coram Deo agere, aut remittere de pœna debita, ſicut nec de culpa. Quia non poteſt Papa audiens meam cõfeſsionem remittere mihi culpam ſine debita diſplicentia, quia irrationabiliter ageret. Ergo eadem ratione non poteſt totam pœnam ſine cauſa rationabili remittere videns me parùm contritum & cum magnis peccatis tam in ſacramento quàm extra. Patet conſequẽtia. Quia vtrũque

que pertinet ad eandem poteſtatem clauis:& eodem modo erraret clauis in remiſsione pœnæ ſicut & culpæ, vt de hoc infrà in ſeptima probatione ſecundę partis habetur,& ſuprà.q.4.dictum eſt. ¶Si ad hoc ſubterfugiendo dicatur non eſſe idem iudicium de remiſsione culpæ & pœnæ in ſacramento &extra per Indulgẽtias:quia in hac remiſsione pœnarum per Indulgentias concurrit liberalis diſpẽſatio theſauri, ratione cuius poteſt Eccleſia liberiùs ſine cauſa remittere pœnas per Indulgentias,non ſic in remiſsione culpæ,aut pœnæ ſacramentaliter facta, ¶Contra hoc replicatur dupliciter. Tum primò,quia etiã eſt diſpenſatio ſui theſauri ſacramentalis,id eſt,meritorum Chriſti in remiſsione ſacramentali culpæ aut pœnæ,vt ſuprà quæſt. prima & quæſt. ſecunda latiùs habetur. Tum ſecundò, quia diſpenſatio theſauri Indulgentiarũ ex quo eſt liberalis & virtuoſa non aũt prodiga neque vitioſa,ergo licèt non innitatur iuſtitiæ,benè tamẽ innititur rationi,& cauſam exigit rationabilem. Nemo enim diceretur liberalis qui ſine cauſa rationabili tale quid prodigè donaret:ſicut neque ſi ob tantam quæ ad remunerandum ex ſe obligaret,ergo. *Obiectio* *Replic.1.* *Altera replica.*

¶Secundò probatur eadem prima pars. Quia prælati ſunt diſpenſatores miniſteriorum Dei.1.Pe.4.& prima Corinth.quarto Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores miniſteriorum Dei.Nunc autem diſpenſatoris poteſtas non ſe extẽdit,vt ſine cauſa & contra intentionem Domini, ſcilicet Chriſti & ſanctorum,ſed potiùs, ſecundum eam diſpenſet theſaurum ſibi commiſſum, ergo patet conſequentia cum maiore. *Ratio.2.* *Petrus.* *Paulus.*

¶Minor autem probatur dupliciter. Primò, quia diſpenſatio niſi ſecundum intentionẽ Domini fiat ſine cauſa non valet,vt patet etiam in rebus temporalibus. Quia ideò poteſt diſpenſator de bonis ſibi commiſsis diſpenſare,quia dominus cõſentit, aliàs nõ poſſet diſponere de alieno, nec valeret diſpoſitio ſine conſenſu domini. Chriſtus autem & ſancti non intenderunt quòd ſine cauſa rationabili,ſed potiùs vt ad honorem Dei,& vtilitatem Eccleſiæ ſeu animarum, & per conſequens ex cauſa pia diſtribueretur theſaurus eorũ,vt patet. Quia nec Chriſtus ipſe qui habebat poteſtatem excellentiæ vnquam remiſit alicui totam pœnã ſine cauſa,ſed Magdalenæ conceſsit Indulgentiam plenariã ex cauſa rationabili. Luc.7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multũ.& Matth.9.de paralytico. & ca.15. de Cananea.& cap.8. de *Luc.* *Matth.*

de Centurione,& Luc.18.de cœco illuminato, oſtendit Chriſtus ſe non feciſſe miſericordiam niſi ex cauſa rationabili fidei vel deuotionis petentium vt ſimiliter doceret nos ita facturos & nõ aliter. ¶Si ad hanc rationem ſubterfugiendo dicatur ꝙ ſolùm concludit ꝙ prælatus diſpenſans de theſauro ſine cauſa peccat quidẽ, ſed benè tenet factum,ſicut ſine cauſa diſpẽſat in cauſis matrimonialibus & beneficijs &c. huiuſmodi. ¶Contra hoc replicatur, quia non eſt ſimile. Nam quatenùs cauſę matrimoniales & matrimoniorum impedimẽta ſunt de Iure Eccleſiaſtico poſitiuo, valet in eis diſpenſatio facta ſine cauſa legitima. Secùs ſi eſſent de puro Iure diuino,putà ꝙ pater contrahat cum filia,aut filius cum matre,ſimiliter in collatione beneficiorũ, licèt ſit de Iure diuino ſeu naturali ꝙ detur digniori ad id,non tamen impeditur actio,ſi detur minus digno,ſicut ſi quis teneatur ſubuenire parentibus in neceſsitate potiꝰ q̃ alijs,ſi tñ priùs detur alijs, tenet datio vel actio prior,ſecùs ſi ſine vlla cauſa diſpẽſetur cum aliquo,vt habeat plura beneficia curata,quia in foro Dei non valet,q̃uis in foro Eccleſiæ dum de oppoſito non conſtat,præſumatur iuſta cauſa,& quia Papa non habet in hac vita ſuperiorem iudicem,& ideò valeat talis diſpenſatio. Sic dico de conceſsione Indulgentiæ, quod nullo modo valet coram Deo ſi ſine vlla cauſa pia fiat,licèt tolleretur & valeat in foro Eccleſiæ,vt dictum eſt,& dicetur latiùs infrà in prima & ſeptima probatione ſecundæ partis huius propoſitionis.

¶Secundò probatur præfata minor. Quia.1.Corinth.4.&.2.Corinth.10.habetur,non habemus poteſtatem in deſtructionẽ, ſed

Paulus. in ędificationem. Vbi patet ꝙ poteſtas quę habetur ad ædificandum ſpiritualiter non habetur ad deſtruendum Eccleſiã ſeu theſaurum eius ſpiritualem dilapidandum,& per conſequens ꝙ coram Deo non valet, quod fit à non habente poteſtatem ad id. Nunc autem conceſsio Indulgentiæ ſine vlla cauſa eſt Eccleſiæ deſtructio,& dilapidatio theſauri ſpiritualis,quia per tales Indulgentias indiſcretas & ſuperfluas eneruatur ſatisfactio pœnitentialis,vt habetur in cap. Cum ex eo. de pœ.& re. vt habetur infrà in probatione ſexta ſecundæ partis huius propoſitionis, ergo.

Item ad prædicta omnia facit extrauagans Clem.6. Vnigenitus. de pœ.& re. vbi dicitur. Quem quidem theſaurum per beatum Petrum eiusq́; ſucceſſores ſuos in terris vicarios Chriſtus commiſit fidelibus ſalubriter diſpenſandum & pro pijs, & rationalibus

cauſis

cauſis nunc pro totali, nunc pro partiali remiſsione pœnæ temporalis pro peccatis debitę tam generaliter quàm ſpecialiter, pro vt cum Deo expedire cognoſcerent, verè pœnitentibus & cõfeſſis miſericorditer applicandum. Ex quibus patet primò ꝙ nõ valet opinio quam refert ſed non tenet eam Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. art. 1. quòd Indulgentia ſine vlla cauſa conceſſa eſt omnino valida coram Deo & Eccleſia licèt concedens peccet, & communiter doctores tenent contra hanc falſam opinionem. Nam requiritur cauſa pia, licèt fortè non aliquod opus pium, vt dictum eſt, & infrà. q. 18. latiùs dicetur.

¶Secunda pars propoſitionis, ſcilicet & ſufficiens ad illam tãtam Indulgentiam, ſic ſcilicet ꝙ ſicut ad collationem Indulgẽtiæ requiritur cauſa pia ita neceſſariò ꝙ ſine illa non valet Indulgentia, vt in prima parte dictum & probatum eſt: ita etiam dicit hæc ſecunda pars, ꝙ ad valorem & efficaciam tantæ Indulgentiæ, putà centum vel mille annorũ requiritur neceſſariò ꝙ illa cauſa pia ſit ſufficiens. i. condigna & proportionata ad tantam quantitatẽ Indulgentiæ. Alioqui non valebit niſi pro ea parte & rata, ſecundum quam eſt cauſa proportionata, vt dicit tertia pars propoſitionis. ¶Et hæc ſecunda pars nõ eſt omnino à doctoribus ſic approbata ꝙ non patiatur difficultatem, ſed ponitur tanquam probabilior & rationabilior & cõmuniter à doctoribus magis probata. Nam circa hoc ſunt quatuor opiniones ſolemnes, quas refert beatus Tho. 3. par. Sum. in addi. q. 25. art. 2. & ipſe & communiter doct. in. 4. diſt. 20. q. 1. præcipuè Durand. ea diſt. q. 4. & Sũmiſtæ referunt plures alias parum apparentes, parumque à prædictis differentes, ideò ſolùm has quatuor opiniones pertractabo.

Secunda pars propoſitionis

S. Thom. Duran.

¶Prima opinio tenet ꝙ quæcunque cauſa pia adſit dum modò ſit cauſa pia, omnis Indulgentia valet ſolùm ſecundum menſurã fidei & deuotionis lucrantis Indulgentiam, non autem ſemper quantum Indulgentia ſonat, neque quantum prædicat Eccleſia, niſi adſit prædicta diſpoſitio ſecundum quã quantificatur Indulgentiæ valor. Dicit etiam hæc opinio ꝙ Eccleſia prædicat ſimpliciter & verè Indulgentias valere quantum ſonant, ſcilicet, quantũ eſt de ſe, ſi ſcilicet adſit ſua debita diſpoſitio fidei, & deuotionis proportionata, ꝙ ſi aliter contingat, id eſt per accidens ex defectu diſpoſitionis præfatæ, vt ſuprà q. 14. in reſponſione ad primũ argumentum, & in locis ibi allegatis dictũ eſt. Dicit etiam hæc opinio

1. Opinio

nio ꝙ Eccleſia ſic ſimpliciter prædicat valere quantum ſonāt Indulgentiæ, & non declarat fidelibus veritatem quomodo ſcilicet valeant vt ſonant, ſcilicet ſi adſit proportionata diſpoſitio, vt dictum eſt. Et ratio huius non declarationis eſt, vt quadam pia fraude Eccleſia alliciat fideles ad benefaciendū, ſicut mater quę promittens filio pomum, ipſum ad ambulandum prouocat. ¶Hanc opinionem tenet Raymun. & Alber. Mag. vt referūt Ioan. And. & Panor. in ca. Quod autem. & ca. Cum ex eo. de pœni. & re. & Summa Ang. titu. Indulgentia. §. 2. & Adrianus in. 4. in materia de Indulgentijs & Florent. 1. par. ſum. titu. 10. ca. 3. §. 3. Et quidem hæc opinio vt prima facie ſonat eſt falſa, & communiter reprobatur à prædictis doctoribus eam referentibus propter rationes quę proximè dicentur in fine ſecundæ opinionis.

Raymū. Albert⁹ Magnus.

¶Secunda opinio eſt ꝙ Indulgentiæ valēt ſolùm ſecundū menſuram rei datæ vel factæ prout in forma conceſsionis continetur, pariter & ſecundum deuotionem & laborem ad Indulgentiā cōſequendam iuxta æſtimationem iuſtam & rectam penſata conditione perſonæ, & vtilitate ſeu neceſsitate Eccleſiæ, quia vno tempore Eccleſia plus indiget tali opere aut ſubſidio pro quo datur Indulgentia quàm alio tempore. Hæc opinio eſt Altiſiodoreñ. li. 4. Summę. q. 1. & . 3. de relaxationibus vt hoc etiam refert Adrian. vbi ſuprà, ꝙ etiam eam ſecuti ſunt olim cōmuniter Canoniſtę, & ſolenniter refertur per Inno. Ioan. Andr. Panor. Hoſtieñ. &c. in ca. Quod autem & ca. Cum ex eo. de pœ. & re. ¶Sed & hæc opinio, vt prima facie ſonat, eſt falſa, & cōmuniter reprobatur à theologis vbi ſuprà & à Panor. & quāuis Adria. pro hac opinione reſpondeat ad rationes contra eam factas, tamen in ea non ſtat, vt ſonat, & ratio falſitatis eius & præcedentis opinionis eſt. Tū quia ſi ſic eſſet potiùs Indulgētia eſſet commutatio quàm liberalis remiſsio, & nil valeret vltra opus aut deuotionem requiſitam ad eā lucrandum. Tum ſecundò ſequeretur ꝙ Eccleſiæ prædicatio eſſet falſa, cum quandoq; Indulgentia prædicetur ab Eccleſia longè maior quā ſecundum iuſtam æſtimationem tale opus aut deuotio mereatur, vt patet in ſtationibus Romæ, vbi inſtitutæ ſunt à beato Gregorio largiores Indulgentiæ pro breui labore, & opere &c. & quia pro eadem cauſa ſeu re aliquando maior, aliquando minor Indulgentia conceditur ab Eccleſia. Nunc autem ſecundum Auguſtinum in epiſtola ad Hieronymum ſi in prædicatio-

Secunda opinio.

Altiſiod.

Innocen. Ioā. And Hoſtien.

Auguſt.

ne Eccleſiæ aliqua falſitas concederetur, non eſſent Eccleſiæ documenta alicuius au&oritatis ad roborandam fidem. ¶ Ideó iſtę duę opiniones præfatę, vt ſonant, communiter reprobätur à doctoribus. Dico notanter, vt prima facie ſonant, nam ſi intelligantur prout opus, aut deuotio, ſeu fides, per modum circunſtantiæ faciunt ad rationem cauſæ piæ ipſius Indulgentiæ eſſe magis vel minus ſufficientem ad ipſam Indulgentiam, tunc certè poſſunt benè ſaluari in veritate & concordari cum opinione communi & cum communiter doctoribus, vt infrà. quæſt. vigeſima ſexta, & quæſt. vigeſima nona in tertio eius corollario habetur de hoc latiùs. ¶ Et ad primam rationem ſuprà poſitam poteſt reſponderi benè, quód non ſequitur quód Indulgentia ſit commutatio. Non enim intendit illa opinio dicere ꝙ non valet Indulgētia vltra valorē operis, quod ſit pro ea lucranda, ſed ꝙ valor Indulgentiæ indeterminatè conceſſæ, quó ad id quod ex vi Indulgentiæ datur vltra valorem operis, quantificatur ſecundum menſurā ſeu valorem operis circunſtantionati, prout magis vel minùs accedit ad ſufficientiam cauſæ piæ ipſius Indulgentiæ, vt dictum eſt, ſicut communiter dicitur à doctoribus ꝙ Deus in ſacramētis cōfert gratiam & remiſsionem pœnarum ex opere operato quantificatam tamen ſecundum menſuram diſpoſitionis ſuſcipientis ſacramentum. Sic eſt de Indulgentia indeterminatè conceſſa faciēti tale quid, ſecùs ſi eſt determinata quantitas Indulgentiæ, vt infrà. q. 26. & etiam. q. 29. in tertio eius corollario latiùs de hoc.

¶ Ad aliud negaretur ꝙ inde ſequatur prædicatio Eccleſiæ falſa, ſed prouida & circumſpecta occultando veritatē non neceſſariā rudibus, idq́; ex cauſa rationabili. ſ. ne ea cognita deſpiciāt bona opera & ſcandalizentur vt infirmi, & hoc intendit dicere opinio, dicēs ꝙ Eccleſia pia fraude allicit fideles ad bonū. Nō quidē fraude mendacij, cū ſimpliciter & de ſe ſit vera prædicatio, vt dictum eſt, ſed fraude ſimulationis aut occultationis veritatis non neceſſariæ, & id ex cauſa rationabili, & ad piū finem ſuprà dictū, ideó dicitur pia fraus vt ipſe Altiſiodoreñ. vbi ſuprà expreſsè dicit. Et licèt pro paruo, & aut pro eodē opere nūc largior Indulgētia, nūc minor cōcedatur, tamen reſpectu aliquo erit maius opus quó ad hūc, q̄ quó ad illū: & erit ſufficiens ex relatione ad talē Indulgentiam reſpectu huius aut tali tempore & non reſpectu alicuius, nec alio tempore, & ſic valebit ei Indulgentia ſecundum ratam,

vt dicit tertia pars propoſitionis ſuprà poſitæ.

¶Sicq; poteſt ſaluari vtraque opinio ſuprà dicta ad bonum ſenſum de quo latiùs infrà.q.26.&.q.29.habetur. Sed vt dixi, quia prima facie aliter ſonare videntur, ideò communiter reprobãtur prædictæ duæ opiniones.

3 Opinio ¶Tertia opinio eſt ꝙ valent Indulgentiæ, quantum ſonant, nõ quidem ex proportione ad deuotionem ſeu fidem, vt tenebat prima opinio, neque ad datum vel factum, vt ſecunda opinio dicebat, neque ad cauſam ſeu ſufficientiam, aut condignitatẽ ſeu quãtitatem cauſæ piæ, vt dicit quarta opinio proximè recitanda ſecũdum propoſitionem ſuprà poſitam, ſed ex proportione ad abundantiam theſauri Indulgentiarum. Ita.ſ.ꝙ Indulgentia quantũcunque magna & pleniſsima, conceſſa ex quantũcunque pia cauſa valet apud Deum quantum ſonat: & quæcunque pia cauſa eſt ſufficiens ad efficaciam quantæcunq; Indulgentiæ, quàmuis concedens peccet non quidẽ vt dilapidator, ſed vt aliquo modo prodigus, & indiſcretor diſpenſator theſauri Indulgentiarum, ſi ita inordinatè concedat Indulgentias pro leuibus cauſis pijs, ꝙ propter hoc homines ab operibus pœnitentiæ & ſatisfactionibus reuocentur. Inſuper addit Palud.in.4.diſtinct.20.quæſt.4.articul.1.conclu.1. dum modò quis non laboret pro habendis illis Indulgentijs ſciens non ſubeſſe ſufficientem cauſam piam conceſſionis Indulgentiæ. Si enim hoc ſciens vellet ſibi concedi Indulgentiam illam, iam peccaret inducendo concedentem ad culpabiliter concedendum Indulgentiam illam ſine ſufficiente cauſa pia, & per conſequens iam ex hoc efficitur indiſpoſitus ad illã Indulgentiam lucrandum, quam tamen alij lucrabuntur, vt dictũ eſt. Et cum hac additione concordat Florent.1.par. Sum.titu.10. ca.3.§.1.& Supplementum Gabrielis in.4.diſt.45.q.3.art.1.nota.1. ¶Opinionem autem præfatam etiam ſine additione aut limitatiõe prædicta tenet beatus Tho.in.4.diſt.20.art.3.q.1.& in additione tertiæ partis, q.25.art.2.& ea diſt.20.Duran.q.4.& Supplementum Gabrielis vbi ſuprà & art.3.propo.11.corollario.7.& omnes ferè Thomiſtæ, & Silueſtri.titu.Indulgentia.q.3.Et aliqui etiam volunt adducere beatum Bonauenturam ea.diſt.20.q.6.& Richar.ea diſt.art.5.q.1.&c. ad hanc opinionem, cum tamen rei veritate Bonauentura & Richar. teneant potiùs cum quarta opinione ſequente, quæ ſecundum propoſitionem ſuprà poſitã proxime

(Margin: *Palud.* *Florent.* *Supple.*)

ximè recitabitur, vt ibi patebit. Alij autem volunt ꝙ beat. Thom. non ſenſerit cum hac tertia opinione, & gloſſant eius verba alio & alio modo. Nam Adrianus gloſſat eum vno modo, & Caieta- *Caietan.* nus alio modo, & alij alio modo dicentes ꝙ beatus Thomas per *b. Thom.* cauſam piam intelligat etiam rationabilem & ſufficientem condignam & proportionatam ad tantam Indulgentiam, quodque ſic beat. Tho. potiùs ſenſit cum quarta opinione proximè recitanda ſecundum primam propoſitionem ſuprà poſitam, vt infrà in reſponſione ad primum argumentum ponuntur verba & gloſſæ verborum beati Thomæ. Tu autem dic ꝙ beatus Thom. potiùs ſenſit & tenuit cum hac prædicta tertia opinione, & eius verba expreſsè id exprimunt: quia & ex propoſito recitauit & reprobauit vbi ſuprà quartam opinionem quæ infra ponetur. Et ſic intellexerũt & tenuerunt cum beato Thoma Duran. & Palud. & Thomiſtæ: ideò tanquam princeps huius opinionis inter Theologos illam tenentes, poſitus eſt. De Canoniſtis verò etiam tenẽt præfatam opinionem Turrecremata ſequax beati Thomæ, & multitu- *Turrecr.* do magna eorum, qui ſunt puri Canoniſtæ in cap. Quod autẽ. & ca. Cùm ex eo. de pœn. & re. nam iſta opinio eſt valde celebris & communis apud doctores vtriuſque Iuris. ¶ Rationes quibus fundatur hæc opinio ſunt duæ præcipuę. Prima quia exiſtente ratione ſeu cauſa diſpenſationis bonorum communium ſibi commiſſorum tam quò ad diſpenſationem, quàm etiam quò ad determinationẽ ſeu taxationẽ talis diſpenſationis eorũ, diſpenſatio à diſpenſatore ipſorũ facta valet de facto, ꝗuis ipſe malè vel indiſcretè diſpenſans peccet. Nunc autem exiſtente quacũq; pia cauſa eſt ratio & cauſa intenta à Chriſto & ſanctis ad diſpenſandum theſaurum Eccleſiæ per Indulgentias, & eius theſauri prælati Eccleſiæ & præcipuè Papa, ſunt diſpenſatores & determinatores ſeu taxatores quantitatis Indulgentiæ per eos concedendæ, ergo exiſtente quacunq; pia cauſa ſeu ratione, diſpenſatio quantæcunque Indulgentiæ taxatę per pręlatos pręcipuè per Papam valet de facto, quantum eſt ex parte cauſæ. ¶ Conſequentia patet, & maior probatur quò ad id, quando ſcilicet bona communia ſunt commiſſa quò ad diſpenſationem eorum. Quia ideò diſpenſatio credita eſt alicui aliquorum bonorum communium, vt ea diſpẽſet ſecũdum intentionem domini principalis. Sicq; quando ſecundum eius intentionem expẽduntur, iam diſpenſantur ex cauſa ex qua

poſſunt de facto diſpenſari. Et notanter in eadem maiore dicitur, quando talia bona ſunt commiſſa etiam quo ad taxationem ſeu determinationem quantitatis diſpenſationis eorum. Quod ideo ſic notanter additum eſt, quia quando ſola diſpẽſatio ex cauſa cre dita eſt & non taxatio effectus ſeu quantitatis, vt contingit in mi niſtratione ſeu diſpenſatione ſacramentorũ, quæ pertinet ad po teſtatem ordinis, quorum ſacramentorum effectus non poteſt de terminari ab homine ſtante lege, ſed à ſolo Deo. Nõ enim poteſt ſacerdos taxare quantum de pœna debita remittatur in ſacramen to pœnitentiæ virtute ſacramenti, aut quantum gratiæ ibi confe ratur: quia hoc pendet à Dei ordinatione & voluntate attenta diſ poſitione ſuſcipientis, & tunc non habet locũ illa maior, ſed ſolũ quando vtrumq; ſcilicet tã diſpenſatio bonorũ, quàm etiam ta xatio quantitatis eorum diſpenſandę eſt commiſſa poteſtati diſ penſatoris, vt contingit in diſpenſatione eorum quæ pertinent ſo lum ad clauem, ſeu poteſtatem iuriſdictionis, vt in abſolutione à cenſuris excommunicationis, irregularitatis, & in diſpenſatione votorum, & iuramentorum in caſibus diſpenſabilibus & in pro motionibus indignorum ad dignitates & prælaturas, in quibus & alijs eiuſmodi effectus & eius taxatio ſubiacet poteſtati diſpen ſantis, & ideo facta tenent de facto, quàmuis promotor & promo tus peccẽt ſimul vel alter tantùm, vt dicit prędicta maior, quę ad hũc ſenſum poſita & probata eſt. ¶ Minor autem probatur, quò ad illud ꝙ ſcilicet quæcunque cauſa pia eſt ratio & cauſa intenta à Chriſto & ſanctis ad diſpẽſandũ theſaurũ Indulgentiarũ: quia in tentio Chriſti & ſanctorũ fuit relinquere præfatũ theſaurũ diſpen ſandum ad Dei honorem & vtilitatem Eccleſiæ & animarum, vt ſuprà. q. 3. & 5. habetur, ſed quandocunq; eſt pia cauſa, adeſt Dei honor & vtilitas Eccleſiæ ſeu animarum, ergo quandocunq; ad eſt quæcunque cauſa pia poteſt diſpenſari theſaurus Indulgẽtia rum ſecundum intentionem Chriſti, & ſanctorum. Quòd autem Papa & prælati ſint diſpenſatores huius theſauri, patet ex ſuprà di ctis. q. 5. ¶ Quòd verò non ſolùm diſpenſatio ſed & taxatio quã titatis huius theſauri diſpenſandi ſit commiſſa Papæ, & alijs prę latis potentibus concedere Indulgentias intra limites ſuę autori tatis, patet. Quia effectus diſpẽſationis pertinentis ad clauẽ tan tùm iuriſdictionis ſubiacet arbitrio diſpenſantis, vt ſuprà dictum eſt. Huiuſmodi autem eſt diſpenſatio theſauri Indulgentiarum,

quia

quia pertinet ad clauem ſeu poteſtatem ſolum iuriſdictionis,vt ſu prà.q.1.habetur,ergo. ¶Et cõfirmatur prędicta minor,quia pro eadem cauſa ſufficiente ad maiorem Indulgẽtiam in arbitrio Papæ eſt concedere minorem & maiorem Indulgẽtiam, ergo patet intẽtum. ¶Ex hac ratione beatus Thomas & alij de hac opinione inferunt duo. Primò quod cauſa pia non requiritur ad hoc ꝙ ſecundũ eam debeat menſurari quantitas Indulgẽtiæ, ſed ad hoc ꝙ intentio Chriſti & ſanctorum quorũ ſatisfactiones cõmunicantur,poſsit ad ipſum peruenire cui Indulgentia conceditur, & vt ſeruetur intentio eorũ in ſic diſpẽſando theſaurũ Indulgentiarũ. Quantitas autẽ effectus Indulgentiarũ ſequitur & attenditur ſeu menſuratur ſecundum quantitatẽ ſuæ cauſæ quaſi effectiuè, quæ eſt ſuperabundantia theſauri Indulgentiarũ, nõ aũt deuotio, labor,aut opus aliquod, ſeu diſpoſitio eius qui lucratur Indulgentias,neq; cauſa pia pro qua conceditur Indulgentia,& ideò nõ oportet ad aliquid horum proportionare quantitatem Indulgentiæ,ſed ad abundantiã theſauri,vt dictũ eſt. Secundò conſequenter inferunt, ꝙ qui ſic ex cauſa pia quacunq; concedit quantùmcunq; magnã Indulgentiã nõ eſt neq; dicitur dilapidator theſauri Eccleſiæ,ſed benè eſſet dilapidator ſi ſine vlla cauſa pia diſpenſaret.Neq; propriè eſt ꝓdigus diſpẽſator theſauri, ex quo ad Dei honorem & ſalutẽ animarum diſpenſat exiſtẽte aliqua cauſa pia, ꝗuis ſit indiſcretus diſpenſator,& ideò peccat ſi ex hoc retrahuntur homines ab operibus pœnitentiæ, & ſpernunt opera bona, propter ſuperfluas Indulgentias. Neque fit nimis magnus forus de miſericordia Dei. Deus enim remittendo culpam, & obligando ad pœnã,non ordinauit eam non poſſe, vel non debere ſolui per alium pro debitore, ſed exigit ſolutionem ſiue per ſe, ſiue per alium ſoluat. Et ſic fit ſatisfactio Deo per Indulgẽtias cum de theſauro Indulgẽtiarum ſoluitur Deo pœna debita, vt ſuprà.q.1. 3.&.5.latiùs habetur. ¶Sicque in remiſsione pœnarum per Indulgentias non eſt omnino pura & liberalis remiſsio, nec propriè eſt acquitatio debiti, ſed quò ad Deum eſt ſatisfactio & ſolutio de alieno,id eſt, de theſauro Indulgentiarum applicato ad hunc, & hoc pertinet ad iuſtitiam, reſpectu autem ipſius cui conceditur Indulgentia, eſt liberalis donatio ſeu diſpenſatio theſauri, vt ſuprà in locis allegatis dictum eſt. Ideò non requiritur tantus rigor in hac remiſsione pœnarum per Indulgentias,

[Margin: 1.Coroll. — 2.Coroll.]

gentias: neque tanta ſufficientia cauſæ ſicut requiritur ad remiſſionem culpæ & debiti alterius, vbi eſt omnino pura & liberalis remiſsio debiti Deo, vbi requiritur ſufficiens diſpoſitio, & cauſa ſufficiens ad remiſsionem talis debiti culpę per puram & liberalem Dei miſericordiam quàmuis infallibilem ex pacto diuino ſtāte lege. Hæc illi doctores. ¶ Sed certè iſta prima ratio non cōcludit. Quia deficit in maiore & in minore, vt infrà in prima probatione quartæ opinionis latiùs oſtenditur. Et illud quod ibi illatū eſt, etiam refutatur infrà in prima probatione quartæ opinionis tam quò ad primum quàm quò ad ſecundum illatum, ibi videatur.

Primò ¶ Secunda ratio fundamentalis huius tertiæ opinionis eſt, quia Eccleſia ſic prædicat facit & docet, ergo. ¶ Antecedens patet quadrupliciter. Primò quia eadem cauſa ſeu ratione ſtante Eccleſia modò maiorem, modò minorem dat & prædicat Indulgētiam, vt patet.

Secundò. ¶ Secundò, quia ſæpe (vt Romæ contingit ſæpius) Papa concedit Indulgentiam plenariam pro ſola viſitatione alicuius Eccleſiæ etiam ſine manibus adiutricibus, & in die ſancto Paſchę data benedictione Papali ſuper platea ſancti Petri pronūtiant duo Cardinales Indulgentiam plenariam omnibus ibi præſentibus. Item pro recitatione paucularum orationum, Pater noſter, & Aue Maria, ſæpe conceditur Indulgentia plenaria.

Indulgētia ſanctę Mariæ de Angelis. Item in ſancta Maria de Angelis, aliàs de Portiuncula prope Aſiſium cōceditur ſingulis annis die ſecunda Auguſti Indulgentia plenaria omnibus contritis & confeſsis viſitantibus dictam Eccleſiam, & iſta Indulgētia eſt valde authētica, quia miraculosè Seraphico patri noſtro Franciſco cōceſſa eſt ore tenus à Domino Ieſu Chriſto beata virgine apparente & intercedente, & miraculosè per Papā approbata eſt cū tota curia Romana ſimul & diuulgata per Cardinales & Epiſcopos, & tandem literis authenticata. Si enim iſtæ cauſæ ſunt ſufficientes (ex quo Papa & Eccleſia non poteſt errare in tangentibus fidem, mores & ſacramenta, & ſic practicat & pdicat vt dictum eſt) ad conceſsionem Indulgentiæ etiam plenariæ: certè nulla videtur eſſe cauſa pia tam parua, quæ non ſit etiā ſufficiens quantæcunque Indulgentiæ etiam pleniſsimæ.

Tertiò ¶ Tertiò probatur idem antecedens, quia ſecundum omnes doctores communiter & doctrinam Eccleſiæ Indulgentiæ valent quantū ſonant, alioqui eſſet mendax prædicatio Eccleſiæ, ſeu fraudulēta, quod concedere impium eſt. Sonant autem Indulgentiæ plenariæ

riæ ſæpe ex paruiſsima cauſa, ergo. ¶Probatur quartó idem antecedens, quia in ca. Cum ex eo. de pœnitẽ. & re. ſic habetur. Ad hæc quia per indiſcretas & ſuperfluas Indulgentias, quas quidam prælati Eccleſiarum facere non verentur, & claues Eccleſiæ contemnuntur & pœnitẽtialis ſatisfactio eneruatur decernimus &c. Ex quibus verbis patet ꝙ Eccleſia præſupponit ſeu innuit ꝙ Indulgentię indiſcretæ & ſuperfluè factæ ſunt efficaces & validę de facto, quàmuis concedens peccet. Et ꝙ hoc ibi innuatur patet ex hoc ꝙ in dicto capitulo non dicitur ꝙ tales Indulgentiæ ſunt inualidæ, aut nullius efficaciæ, quod certè diceretur ſi ita eſſet, ſed ſolum dicitur ꝙ per eas datur occaſio contemptus clauium &c. Indulgentiæ autem indiſcretæ & ſuperfluæ ſunt & dicuntur quæ procedunt ex cauſa non ſufficiente, ergo. ¶Quod ſi ad hoc reſpõdeatur vt Caieta. in tracta. de Indulg. reſpondet, ꝙ ibi Papa loquitur de Indulgentijs indiſcretis tantum quò ad euentum, quando ſcilicet Indulgentiæ aliàs ritè conceſſæ ex cauſa ſufficiente, tamẽ ex circunſtantijs extrinſecis pariunt occaſionaliter contemptum clauium, aut ipſarum, aut operum pœnitentialiũ propter frequentiam & multiplicationem talium Indulgentiarum ritè conceſſarum, quia tales benè ſunt validæ. Nõ autem loquitur textus de Indulgentijs indiſcretis & ſuperfluis ex cauſa, quia ſcilicet fiunt in magna quantitate ſine cauſa ſufficiente & proportionata, tales enim ſunt inualidæ. ¶Contra hanc euaſionem replicatur probãdo intentum. Quia in dicto ca. ly ſuperfluas Indulgẽtias, videtur dicere aliud vltra ly indiſcretas, ita. ſ. ꝙ indiſcretæ dicantur quò ad euentum, vt dictum eſt. Superfluæ autem quò ad quantitatem reſpectu cauſæ paruæ & inſufficientis. Alioqui fruſtra ponerẽtur verba illa ſi nil operantur, quod abſit. Nam ſecundum doctores communiter Canoniſtas verba præſertim canonizata per Eccleſiam in literis Papalibus aliquid debent operari. Quod etiam patet in eo. ca. paulo inferiùs, quia prouidendo tali abuſioni Indulgentiarum indiſcretarum & ſuperfluarum decretum eſt à Concilio illo cum Papa ꝙ prælati non poſſent maiorem Indulgentiam concedere, quàm vnum annum in dedicatione Eccleſiæ & quadraginta dies tantum in quocunque alio caſu, quacunque cauſa pia exiſtente. Ex quo patet ꝙ ibi ſolum agebatur de abuſionibus prælatorum aliquorum concedentium magnam quãtitatem Indulgentiæ ex quacunque parua cauſa pia, poſtquàm ſolum huic

Quartò.

Caietan.

abuſioni priùs relatæ modo prædicto prouiſum eſt, ne ſcilicet vltra quantitatem ibi ſignatam concedere poſſent. De iſtis ergo Indulgentijs ſuperfluis ex parte cauſæ, quia ſcilicet ſunt nimis magnæ reſpectu paruæ cauſæ piæ loquitur textus ꝙ per eas claues contemnũtur &c. nõ aũt ꝙ ſint inualidæ aut inefficaces, vt dictũ eſt. ¶Sed certè nec iſta ratio aut eius probationes probant ſufficiẽter intentũ huius tertiæ opinionis, licèt iſta vltima probatio ex dicto textu ſit apparentior, infrà tamẽ ſoluetur in fine huius. q. in reſpõſione ad quartã probationem tertij argumenti. ¶Additio autẽ ſeu limitatio illa quã ſuprà poſuit Palud. Florent, & Supplementũ ad præfatam opinionẽ, ſcilicet dũ modo quis non laboret pro habendis illis Indulgentijs &c. nihil omnino valet ad propoſitũ, neq; ad iuſtificandũ præfatam opinionẽ, quod patet dupliciter. Primò, quia licèt iſte talis ad cuius petitionẽ conceditur talis Indulgentia ſine cauſa ſufficiente aut proportionata peccet mortaliter, & ſit incapax eius fructus dũ eſt in illo peccato, tamẽ poteſt per condignã pœnitẽtiã dignificari ſicut & alij peccatores, & per conſequens cõtritus & confeſſus poteſt eas lucrari, ſicut & alij ſecundum formã Indulgentiæ, ſi eſt valida, vt dicit opinio, ex quo, vt ſupponitur, Papa nõ excepit illum vllo modo. Tum ſecundò, quia ꝙ ipſe ſit dignus vel indignus ad eam lucrandã hoc nihil facit ad cauſã Indulgentiæ eſſe ſufficientem vel nõ, vel ad Indulgẽtiã eſſe de ſe validã vel inualidã ex parte cauſæ, vt hic loquimur: non aũt de requiſitis ex parte lucrantis Indulgentiã, de hoc enim infrà. q. 20. agendum eſt. Igitur illa limitatio nil valet ad tuendã illam opinionẽ, quia impertinens eſt. ¶Quarta opinio in qua tãdem, ſaluo meliori iudicio, ſtandum eſt, quæ vt videtur probabilior & cõmunior eſt ea quæ in prima propoſitione in ſecunda eiꝰ parte poſita eſt. ꝙ ſcilicet requiritur ꝙ cauſa pia ſit proportionata & ſufficiens ad tantã quantitatem Indulgentiæ, aliàs non valebit niſi ſecundũ ratã &c. ut ſuprà declaratũ eſt. ¶Et hanc opinionẽ tenent nunc cõmuniter doctores Theologi moderni qui acutiùs rem hanc inueſtigarunt, vt patet in Gerſon ſecunda parte Summæ, tractatu de Indulgentijs: & tractatu de abſolutione ſacramentalis confeſſionis & alibi ſępius, & Auguſtinus de Ancona, de poteſtate Papę, quæſtione trigeſima, articulo. 4. & 5. & Adrianus in. 4. de clauibus in tract. de Indulg. & Caieta. in ſecundo quodlibeto in tract. de Indulgentijs, & Bonauentu. in. 4. diſt. 20. q. 6. cũ

Opinio. 4 et. 2. pars ꝓpoſitiõis

Alex.

Alex.Hall.videtur magis ad hanc opinionem accedere,quàmuis non ſatis clarè,cum ibidem.q.6.dicit ꝙ cauſa Indulgẽtiæ eſt attendenda ſecundum rectum iudicium,& æſtimationẽ quam habuit vel habere debuit concedens Indulgentiam. Nam ſupponendum eſt ꝙ dona Spiritus ſancti donentur cum æquo libramine,& ꝙ alioqui eſſet irriſio & falſum dicere ꝙ is qui mille peccata commiſit, ſit liberatus per Indulgentias pro tribus obolis vel denarijs. Hæc ille. Vbi expreſsè loquitur de cauſa Indulgẽtiæ.& eodẽ modo Richar. ea. diſt.art.5.q.1.magis videtur accedere ad hanc opinionem,ſicut & Bonauent. quàmuis aliqui velint eos ad tertiam opinionem ſuprà poſitam inflectere. ¶ Rationes fundamentales huius quartæ opinionis & ſecundæ partis propoſitionis ſunt ſeptem. Prima, diſpenſatio bonorum Eccleſiaſticorum quomodocunque commiſſorum,quæ non eſt validá ex ſolo imperio diſpenſantis,neque per diſpenſantem attingi poteſt efficaciter verbo & opere per viam facti, ſed ſolo verbo diſpenſantis, non valet de facto, niſi fiat rationabiliter ſecundũ intentionem domini principalis ſcilicet Chriſti.Nunc autem diſpenſatio theſauri Indulgentiarum eſt huiuſmodi, quia ſcilicet eſt inualida ex ſolo imperio diſpenſantis, & non poteſt attingi ab eo efficaciter verbo & opere per viam facti,ſed ſolo verbo eius,ergo non valet de facto, niſi fiat rationabiliter ſecundum intentionem Chriſti. *Ratio. 1.*

Tunc vltra Intentio autem Chriſti & ſanctorum eſt, quòd ſicut non valet diſpenſatio theſauri Indulgentiarum, niſi ex cauſa pia ſeu rationabili fiat,ita nec tantæ Indulgentiæ diſpenſatio,niſi adſit rationabilis & ſufficiens & proportionata cauſa ad illam quantitatem illius tantæ Indulgentiæ. Ergo ſicut cauſa rationabilis eſt neceſſaria ad Indulgentiam eſſe validam,ita ad tantam Indulgentiam eſſe validam eſt neceſſaria ſua cauſa rationabilis proportionata illi quantitati Indulgentiæ. Vtraque conſequentia patet.

¶ Maior autem primæ conſequentiæ ꝓbatur:& priùs nota ſcdm Caietanum vbi ſuprà, quòd licèt Papæ poteſtas ſuper communia bona Eccleſiæ ſpiritualia & temporalia ſit diſpenſatiua, vt in probatione minoris dicetur,tamen res ſubiectæ huiuſmodi poteſtati diſpenſatiuæ diuerſimodè illi ſubduntur, & diuerſimodè ab illa attinguntur,& quantum ad propoſitum ſpectat ſunt in triplici differentia.Nam quædam ſunt valida ex ſolo imperio diſpenſantis, quàmuis malè fiant ex culpa diſpenſantis, vt ſunt diſtri- *Caietan.*

buti

butiones beneficiorum factæ indignis, & diſpenſationes matrimoniorum in caſibus diſpenſabilibus, abſolutiones & diſpenſationes à cenſuris, & huiuſmodi de Iure poſitiuo, de quibus Iura dicunt ꝙ multa fieri prohibentur quæ facta tenent. Et ſic patet ꝙ hoc genus rerum validarum ex ſolo imperio diſpenſantis poteſt à poteſtate diſpenſatiua diſpēſantis attingi, ſeu efficaciter fieri dupliciter. ſ. diſpenſatione recta, aut regulata, & etiam non recta, ſeu non regulata, & quomodocunq; fiat eſt valida de facto, vt dictum eſt. Secundò ſunt alia inualida quidem ex ſolo imperio diſpēſantis, ſed cum hoc à diſpenſante poſſunt attingi, & fieri verbo & opere per viam facti tantum, vt eſt dilapidatio bonorum immobilium Eccleſiæ. Si enim pontifex pro ſuo libito terras Eccleſię donaret aliquibus, donatio eſſet inualida, quia non eſt dominus bonorum Eccleſiæ ſaltem immobilium ſecūdum communiter doctores, licèt quò ad bona mobilia ſint opiniones, & ſi facto & bullis poneret in poſſeſsionem eos quibus donauit, non propterea transfertur dominium rerum illarum immobilium in illos, & ſic patet ꝙ hoc ſecundum genus rerum à poteſtate pontificia diſpēſatiua vnico modo validè attingitur. ſ. diſpenſatione propriè dicta ſeu regulata, ſed ab ipſo Pontifice ſeu diſpenſante aliter de facto attingitur, ſed inualidè, puta diſsipatione aut dilapidatione, & huiuſmodi. Tertiò ſunt alia inualida quidem ex ſolo imperio diſpenſantis, quæ etiam cum hoc per viam facti, à diſpenſante attingi non poſſunt opere, ſed verbo tantùm diſpenſantis, vt eſt diſpēſatio votorum & remiſsio obligationis Deo acquiſitæ, vt eſt remiſsio culpæ, aut pœnæ Deo debitæ, & collatio donorū, ſeu gratiarum ſpiritualium ex ſe. Si enim votum caſtitatis ſolo imperio ad libitum Papa diſpenſet, aut culpam & pœnam propter culpā remittere conetur, ſeu gratiam gratum facientem aut gratis datā, aut aliud donum ſpirituale, aut characterem ſacramentalem conetur Papa conferre alicui aliàs non diſpoſito ad id, aut ſine neceſſariò requiſitis ad talem collationem eſſe efficacem, ſed ſolo imperio ad libitum, certè conſtat talem diſpenſationem, donationem, aut remiſsionem eſſe inualidam, & nullam coram Deo. Et ideò circa hæc, & circa diſpenſationem theſauri ſpiritualis Indulgentiarum, vt hoc etiam ait Adrianus in. 4. in materia Indulgentiarum, nullum actum per viam facti poteſt Papa habere, niſi actū verborum inefficacem: executio eſt cuiuſcunq; operis pontificij

ex

ex ſolo imperio emanans non attingit ad aliquid prædictorum. Et ſic patet ꝙ hoc tertium genus rerum, vt dictum eſt tam à poteſtate diſpenſatiua ſeu pontificia, quàm ab ipſo diſpenſante ſeu pōtifice vnico tantùm modo de facto attingi poteſt, ſcilicet diſpenſatione propriè dicta ſeu regulata & rationabili operatione, quāuis ſolo verbo poſsit attingi inefficaciter ab ipſo diſpenſante, vt dictum eſt. ¶ Iſtis ergo prænotatis iam patet probatio maioris ſuprà poſitæ in prima conſequentia cum ſuis particulis, ꝙ ſcilicet diſpenſatio bonorum Eccleſiaſticorum, quomodocunque commiſſorum, ſcilicet tam quò ad diſpenſationem quàm etiam quò ad taxationem quantitatis eorum, ſi etiam talia diſpenſatio, quæ non eſt valida ex ſolo imperio diſpenſantis &c. ita quòd non eſt de primo, neque de ſecundo ſed de tertio tantùm genere rerum diſpenſabilium ſuprà dicto, non valet de facto, niſi fiat ſecundum intentionem domini principalis, id eſt, Chriſti, vt dicitur in maiore ſuprà poſitâ. Quæ propoſitio ſic declarata ſeipſam probat, quia vt patet ex dictis in tertio genere rerum ſolùm eſt valida talis diſpenſatio quando fit rationabiliter: rationabiliter autē tunc tantùm fit, quando ſecundum intentionem Chriſti fit, ergo patet maior ſuprà dicta probata ex ſua declaratione ſuprà poſita.

¶ Minor autem vbi eſt difficultas probatur. Primò ꝙ cōcedere Indulgentias eſt actus poteſtatis diſpenſatiuæ Eccleſiaſticæ de theſauro communi Indulgentiarum, quàmuis etiam ſit actus iuriſdictionis, vt patet. 1. Corinth. 9. Diſpenſatio mihi credita eſt, & ca. 4. & 1. Pe. 4. Sic nos exiſtimet homo, vt diſpenſatores &c. vt de hoc latiùs ſuprà. q. 1. & 2. & 3. & 5. habetur. ¶ Quòd autē talis diſpenſatio theſauri Indulgentiarum ſit de tertio genere rerum diſpenſabilium prædicto, ſcilicet inualida ex ſolo imperio diſpenſantis, & cum hoc per viam facti attingi non poteſt opere, ſed ſolo verbo diſpenſantis probatur, in hoc enim ſtat difficultas huius rationis. Quia conſtat non eſſe de primo genere rerum diſpenſabilium, quæ ſunt valida ex ſolo imperio diſpenſantis. Quod patet. Quia Papa non poteſt concedere Indulgētias hac ſola ratione: quia vult ſine cauſa pia, ſeu rationabili ad libitum, & ſi daret ad libitum ſine cauſa pia ſeu rationabili non valerent Indulgentiæ, ſecundum communiter doctores cuiuſque opinionum prædictarum, vt ſuprà probatum eſt in prima par. propoſitionis, & ſecundum communem doctrinam Eccleſiæ. Item quia ſi communia Paulus.

bona

bona ſpiritualia immobilia Eccleſiæ non poteſt Papa donare valida donatione ad libitũ ſeu ex hac ſola cauſa quia vult, ergo nec ſpiritualia, quia non minus ſunt præcioſa & chara Chriſto & Eccleſiæ bona cõmunia Eccleſiæ ſpiritualia quàm temporalia. Si ad hoc dicatur non eſſe ſimile, quia donatio temporalium eſt cũ dãno Eccleſiæ, ſpiritualium verò non: cõtra hanc euaſionẽ replicatur. Quia habere dãnum annexum aut non habere, habet ſe per accidens ad poteſtatem diſpẽſatiuam, vt patet ex hoc quod etiam quibuſdam habentibus damnũ annexum donatio ex ſolo Imperio eſt valida, vt eſt diſtributio dignitatum & prælationũ &c. quãtò magis ꝙ talis diſpenſatio theſauri Indulgentiarũ per Indulgentias indiſcretas ſæpe eſt cũ ſpirituali dãno Eccleſiæ, vt habetur in cap. Cum ex eo. de pœ. & re. ergo non eſt de primo genere diſpẽſabilium. Quòd etiã non ſit de ſecundo genere ſuprà dicto, patet ex hoc ꝙ per viam facti nullum actũ operis efficacis ſed ſolius verbi actũ Papa poteſt habere circa illam. Non enim poteſt transferre poſſeſſorium de facto horũ bonorum (ſicut poteſt reſpectu temporalium) ſed ſolius Dei opus eſt, & ſolus Deus poteſt opere per viam facti attingere liberationem pœnarum debitarũ ei, ſicut et liberationem à debito culparum & votorum & huiuſmodi ei acquiſito: & ſolus Deus poteſt per viam facti opere ſuo efficaci attingere collationem donorũ ſeu gratiarum ſpiritualiũ, putà collationem gratiæ & charitatis & poteſtatis ſeu characteris ſacramentalis & huiuſmodi. Ergo ſimiliter collationem aut diſtributionem theſauri Indulgẽtiarũ ad remiſsionẽ pœnarum ei debitarum. Papa autẽ ſeu alius quicunq; diſpenſator horum bonorum ſpiritualium non poteſt attingere eorum effectum ſeu collationem, niſi ſolo verbo miniſteriali in ſacramentorum collatione aut extra ſacramenta ſecundũ ordinationem Chriſti & Eccleſiæ, & id adhuc non poteſt validè facere aut diſpenſare ex ſolo imperio nec ad libitũ ſuũ, ſed rationabiliter, vt dictum eſt in prima parte propoſitionis, id eſt, circa debitè diſpoſitos & debito modo aut ex cauſa debita, vt efficaciter ſit valida talis collatio ſeu diſpẽſatio talium bonorũ ſpiritualium quòad Deum. Et ſic patet ꝙ diſpenſatio theſauri Indulgentiarũ nõ eſt de ſecũdo genere ſuprà dicto. ¶ Reſtat ergo ꝙ ſit de tertio genere, tũ à ſufficiente diuiſione, tum etiam quia vt patet ex dictis habet conditiones tertij generis rerum diſpenſabilium, & per conſequens patet intentum ꝙ ſcilicet

licet diſpenſatio theſauri Indulgentiarum non valet de facto, niſi ſit rationabiliter facta ad intentionem Chriſti. Et ſic patet prima conſequentia cum ſuo antecedente. ¶ Secunda autem conſequẽtia etiam patet. Sed eius antecedens quòd ſcilicet intentio Chriſti & ſanctorum eſt, quòd ſicut non valet diſpenſatio theſauri Indulgentiarum niſi ex rationabili cauſa fiat, ita nec ſit valida tantæ Indulgentiæ diſpenſatio, niſi adſit cauſa rationabilis proportionata illi quantitati Indulgentiæ, in qua ſtat tota difficultas, probatur, tum ex ſuprà dictis, tum etiam patet per probationes ſubſequentes quibus probatur ſecunda pars principalis, & intentum propoſitionis ſeu præfatæ quartæ opinionis. ¶ Ideò ſecundò principaliter probatur prædicta propoſitio ſeu quarta opinio. Ratio. 2. Quia vt dictum eſt, rationabilitas cauſę eſt intenta à Chriſto & ſanctis, vt diſpenſatio Indulgentiarum ſit rationabilis & valida. Sed rationabilitas cauſæ ex ſua natura dicit menſuram & proportionem ſecundum rectam rationem ipſius cauſæ intentæ ad talem diſpenſationem, ergo vt diſpenſatio tantæ Indulgentiæ ſit rationabilis & valida, neceſſariò requiritur pia cauſa rationabilis & ſufficiens ſeu proportionata ad illam tantam Indulgentiam. Conſequentia eſt bona, & màior patet ex ſuprà dictis, & ſuprà in probatione primæ partis: minor autem probatur. Nam rationabilitas cauſæ non dicit cauſam ipſam intentam abſolutè & generaliter ſumptam, ſed ipſam cauſam intentam, & ſecundum rectam rationem commenſuratam & proportionatam ad diſpenſationem talium bonorum attentis debitis circunſtantijs & alijs requiſitis ad id. Nam rationabilis cauſa ex ſua natura dicit reſpectum prædictæ commenſurationis & proportionis ad ſuum effectum præfatum. Aliud enim eſt eſſe cauſam abſolutè & generaliter intentam, aliud eſt eſſe cauſam rationabilem. Illud namq; nõ dicitur reſpectu caſuum particularium, hoc autem ſic. Ideò ergo adeſſe cauſam rationabilem diſpẽſationis Indulgentiarum requiritur quòd ſecundũ exigentiam caſuum ſit talis theſauri diſpenſatio cõmẽſurata & ꝓportionata ſcdm rectã rationẽ ſuæ cauſæ talis diſpẽſationis tãtæ Indulgẽtiæ, & ecõtrà tãtæ Indulgẽtiæ diſpenſatio ſit ꝓportionata ſuę cauſę pię, ad quã talis diſpẽſatio Indul. eſſe ordinatur tãq̃ ad ſuã cauſam. ſ. tanta Indulgẽtia ad tantũ honorẽ Dei & vtilitatẽ Eccleſię ſeu animarũ ꝓportionatè ordinatur. Aliæ ꝓbationes ſequentes etiã faciũt ad ꝓbationẽ hui⁹ minoris.

Tertia ratio. Thom. ¶Tertiò principaliter probatur idem. Quia ſi propria cauſa quã-tificat ſuum effectum, vt ſupponitur, ꝙ ſcilicet quantitas effectus conſequitur ſuam propriam cauſam etiam ſecundum Thomam vbi ſupra, ergo ſicut diſpenſatio, vt ſit rationabilis neceſſariò cauſatur à cauſa rationabili, ita tanta diſpenſatio debet neceſſariò cauſari à cauſa rationabili & proportionata tantæ diſpenſationis. Patet conſequentia ſuppoſito ꝙ eiuſdem rationis eſt diſpenſatio Indulgentiæ, & diſpenſatio tantæ Indulgentiæ. Vtrumq; enim eſt diſpenſatio tertij generis, ſcilicet ſolùm rationabiliter diſpenſabilium, vt ſuprà in prima probatione dictum eſt. Conſequentia ergo præfata iſto ſuppoſito patet. Quia alioqui ſi non requiritur ꝑdicta commenſuratio & proportio, ſequeretur ꝙ diſpenſatio ipſa dependeret à propria cauſa rationabili: quantitas autem diſpenſationis non dependeret à ſua propria cauſa rationabili ſeu legitima ipſius quantitatis, quod ſecundum Philoſophię proceſſum eſſet monſtrum. Nam in reliquis magnitudo effectus reſpõdet magnitudini cauſæ illius rei. Magnus enim calor ex magnitudine calefacientis procedit, & ſic de alijs. Eſſet etiam contra determinationem Eccleſiæ in extrauagan. Clem. 6. Vnigenitus. vt habetur infrà in Sexta probatione principali huius quartæ opiniõis, ergo.

Quarta ratio. ¶Quartò principaliter probatur idem. Quia ſicut diſpenſatio rationabilis theſauri Indùlgentiarum aduerſatur donationi ad libitum, ita contrariatur diſtributioni incommēſuratæ ſeu improportionatæ ad ſuam cauſam piam Indulgentiæ, quod probatur. Nam conceſsio Indulgentiæ ſine cauſa eſt diſsipatio & inualida ſecundum omnes doctores communiter, vt ſuprà probatum eſt. Sed tanta diſsipatio & tam ſine cauſa eſt conceſsio Indulgentiæ magnæ pro paruiſsima cauſa, ſicut conceſsio paruæ Indulgentiæ pro nulla cauſa, ergo eſt tanta diſsipatio & inualida conceſsio illius ſeu vtriuſque Indulgentiæ. Probatur minor. Quia tam eſſet diſsipator Princeps aut diſpenſator, & ſine cauſa dans centum de bonis communibus pro parua cauſa ſicut ſi pro nulla. Similiter ſi Papa mecum diſpenſaret ad tria beneficia curata pro cauſa quæ non ſufficeret niſi ad duo, certè eſſet diſsipator & ſine cauſa rationabili diſpenſaret, & talis diſpenſatio eſt irrationabilis ad illa tria, & inualida coram Deo: neque ille diſpenſatus cui de hoc debitè conſtaret eſſet tutus in conſcientia, ſecundum communiter doctores & bea. Tho. ergo requiritur prædicta proportio cauſæ & quan-

quãtitatis Indulgentiæ. ¶ Si dicatur ꝙ quò ad diſpenſandum in illo tertio curato beneficio nulla eſt cauſa,& ꝙ quò ad illud diſpẽſatio non valet benè tamen quò ad alia duo, ſimiliter ego dico,& in propoſitionis tertia parte habetur,& habeo intentum, ꝙ ſcilicet ad illam quantitatem Indulgentiæ excedentem nulla eſt cauſa,& ideò quò ad illum exceſſum non valet coram Deo illa diſpẽſatio Indulgentię,vt dicit propoſitio & opinio noſtra. ¶ Et quidem ridiculum videtur dicere ꝙ vnum Aue Maria in quocunq; caſu & tempore ſit cauſa æquè rationabilis ad Indulgentiam centum dierum & centum mille annorum,& ad Indulgentiam plenariam cuilibet homini,& ſingulis diebus, cum Deus ipſe omnia faciat numero, pondere,& menſura, ergo. ¶ Quintò principaliter probatur idem. Quia ſecundum Thom. 1. par. Sum. q. 60. art. 5. & ibi Caiet. & 1. 2. q. 91. & c. & Gerſon. 2. par. Sum. in regulis moralibus, & ſecundum rectam rationem regula doctorũ eſt, quòd quando à priori non poteſt ſufficienter cognoſci volũtas diuina qualis ſit in ſuis præceptis, & quomodo velit ea ſeruari, procedatur à poſteriori, vt ſcilicet ex his quæ videmus in humana politia rationabiliter fieri, aſſurgamus ad diuinã legem & voluntatem ſimiliter interpretandam & intelligendam. Nunc autẽ videmus in humana politia tam eccleſiaſtica q̃ ciuili, ꝙ ſi quis relinqueret aliquos redditus ad maritandum puellas nubiles ciuitatis, ſeu ad aliam vtilitatem communitatis ſic indeterminatè, non taxando quantum huic vel illi in hoc vel illo caſu, tunc intelligitur ꝙ talis diſpenſatio fiat rationabiliter & proportionabiliter ad pſonas & cauſas ſeu caſus occurrentes, ita ꝙ ſi notabiliter aliter fieret diſpẽſatio prodiga & irrationabilis etiam ſine damno aliorũ, certè eſſet non ſolùm irrationabilis, ſed & contra intẽtionem ſeu voluntatem obiectiuam domini principalis,& per conſequẽs inualida diſpenſatio quo ad illum exceſſum notabiliter improportionatum. Ergo ſimiliter in propoſito dicendum eſt, quia manet in Eccleſia theſaurus à Chriſto & ſanctis relictus diſpẽſandus per Indulgentias ex pia cauſa ſic indeterminatè, ſed intelligitur ꝙ rationabiliter determinetur, & diſpenſetur ex tali vel tali cauſa pia proportionata, vt dictum eſt. Nunc autem conſtat ꝙ ſicut nõ eſt rationabilis diſpenſatio theſauri temporalis in quantacunque & nimis magna quantitate ex quacunque cauſa vtili & parua & improportionata, ſic non eſt rationabilis neque ſecundum intẽtio-

Obiectio *Quinta ratio.*

nem, ſed potiùs contra intentionem obiectiuam Chriſti & ſanctorum diſpenſatio nimis magnæ quantitatis Indulgentiarum, pro quacunque pia cauſa quantumcunque parua & non proportionata ad tantam quantitatem Indulgentiæ, & per conſequens non eſt valida talis Indulgentia quòd ad illum exceſſum notabiliter improportionatum tali cauſæ. ¶ Et confirmatur: quia diſpenſatio tertij generis ſuprà dicti in prima probatione eorum quæ non ſunt valida ex ſolo imperio diſpenſantis neque per viam facti ab eo attingi poſſunt opere ſed verbo tantùm, pro quanto eſt rationabilis credita Petro & ſucceſſoribus eius, debet imitari diſpenſationem factam à Chriſto, omnis enim Chriſti actio, noſtra eſt inſtructio. Sic enim agendo formam inſtituit noſtrarum actionum. Sed Chriſtus eundem theſaurum diſpenſat commenſuratè & proportionabiliter conſideratis conſiderandis, vt patet ex differente eiuſdem diſpenſatione per ſacramentum baptiſmi, quo tota pœna dimittitur, & per ſacramentũ pœnitentiæ, quo non tota ſed pars remittitur regulariter, ergo rationabile eſt quòd ſimiliter & nõ aliter ſit credita ſuo Vicario applicatio dicti theſauri, proportionabiliter & rationabiliter facienda. Et conſequentia tenet: quia non eſt maioris poteſtatis diſpenſator & Vicarius quàm eius dominus principalis: neque maiorem & abſolutiorem poteſtatem creditur dominus principalis dediſſe ſuo Vicario, quàm ſit ea qua ipſe vſus fuit regulariter ad inſtructionem illius & aliorum, aliàs eſſet verè & propriè prodigus & dilapidator, potiùs quàm diſpenſator, ſi aliter faceret. Non enim is tantùm dicitur prodigus & dilapidator, qui ſine vlla omnino cauſa diſtribuit bona ſibi commiſſa, ſed & is qui nimis notabiliter ſine cauſa ſufficiente & proportionata effundit, vt patet in rebus humanis, vt dictum & probatum eſt.

Sexta ratio. ¶ Sextò principaliter probatur idem auctoritate capit. Falſas. de pœnitent. diſtinctione quinta, vbi ſic habetur. Falſas pœnitentias dicimus quæ non ſecundum auctoritatem ſanctorum patrum pro qualitate criminum imponuntur. Vbi Gloſſ. id eſt, ſi minor pœnitentia imponitur quàm Canones pœnitentiales determinant, niſi ex cauſa temperentur, aut ſi minor quàm crimini debetur conſideratis conſiderandis imponitur, pœnitentia falſa eſt, & non ſecundum auctoritatem patrum. Hæc Gloſſa, quàmuis illud quod Gloſſa dicit de Canonibus pœnitentialibus *Gloſſa.*

ha-

habuerit locum olim, non autem nunc, quando pœnitentiæ ſunt arbitrariæ, vt alibi de hoc latiùs, ergo eadem ratione ſunt falſæ Indulgentiæ & nullius valoris quoad exceſſum quando ſine cauſa rationabili & ſufficiente conſideratis conſiderandis nimis notabiliter, vt dictum eſt, conceduntur. Patet conſequentia. Quia Indulgentiæ ſuccedunt loco pœnitētiarum debitarum, vt habetur in capit. Cum ex eo. de pœnitentijs & remiſsionibus, vt ſuprà quæſtione tertia, quæſtione quinta, quæſtione ſexta.

¶Item in cap. Cum ex eo. de pœniten. & re. ex Concilio Lateranē. ſub Innocent. 3. ſic habetur. Ad hęc quia per indiſcretas & ſuperfluas Indulgentias quas quidam Eccleſiarum prælati facere non verentur, & claues Eccleſiæ contemnuntur, & pœnitentialis ſatisfactio eneruatur, decernimus &c. Ex quibus verbis patet vt ait Caietan. in ſecundo quodlibeto tractatu de Indulgentijs cap. octauo quòd Indulgentiæ aliquæ ſunt indiſcretæ & ſuperfluæ. Hæ autem non ſunt, niſi illæ quæ excedunt notabiliter proportionem ſuæ cauſæ piæ pro qua conceduntur: non enim videtur quæ aliæ ſint ſuperfluæ & indiſcretæ. Patet etiam quòd tales Indulgentiæ indiſcretæ & ſuperfluę non adimplent ſatisfactionem pœnitentialem, ex quo, vt ait textus, ipſam eneruant. Eneruare enim idem eſt quòd deſtruere ſeu inutilem reddere, opponitur enim ad hoc quod eſt adimpletio ſatisfactionis pœnitentialis, vt patet ex ſuprà dictis. q. 3. q. 5. q. 6. ergo per tales indiſcretas & ſuperfluas Indulgentias, non conſequitur quis ſatisfactionem pœnitentialem Deo debitam adimpletā eſſe pro ipſo de theſauro Eccleſiæ. Probatur conſequentia. Quia ſi per tales Indulgentias hoc conſequeretur, non eneruaretur ſed potiùs adimpleretur ſatisfactio pœnitētialis, ſed dum huiuſmodi ſuperfluæ & indiſcretæ Indulgentiæ ſunt infructuoſæ quò ad dictum exceſſum, ſecundū rei veritatem & ſatisfactionem pœnitentialem coram Deo adimplē dam, iā & pœnitentes putando eas ſibi prodeſſe, omittunt ſatisfactionem pœnitentialem Deo debitam, ſicq́ue in veritate eneruatur in foro Dei ſatisfactio pœnitentialis, vt dicit textus. Nam in foro Eccleſiæ benè liberaretur ab obligatione implendi pœnitētiam iniunctam, quatenùs ei reſpondet prędicta Indulgentia, etiā ſuperflua & inualida coram Deo eſſet valida in foro Eccleſiæ, ſicut & diſpenſatio irrationabiliș votorū, imò multo magis. Quia etiam ſi ſine vlla cauſa Papa abſoluit pœnitentem à pœnitentia

Conciliū Lateranē.

iniuncta, valet talis abſolutio in foro Eccleſiæ, licèt non in foro Dei. Quia eorum quæ ſunt humani Iuris Papa cenſetur dominus non ſic obligationum Deo quæſitarum, quia non dominus ſed diſpenſator eſt talium bonorum ſibi commiſſorum, & ratificat Dominus ea tantùm quæ Papa facit claue non errante nec diſcordante à iudicio & voluntate Dei, quod non eſt quando irrationabiliter fit diſpenſatio bonorum commiſſorum, vt dictũ eſt & dicetur, vt hoc etiam ait Adria. in. 4. de clauibus in materia Indulgentiarum. Ideò ſemper loquor in foro conſcientiæ & Dei. ¶Itẽ ad idem facit extrauagans Bonif. 8. Antiquorum. de pœ. & re. vbi conceditur verè pœnitentibus & confeſsis qui viſitauerint baſilicas vrbis Romę ſub forma ibi præſcripta quolibet cẽteſimo annó non ſolùm plena & largior ſed & pleniſsima venia omnium peccatorum. Et pòſt additur ſic. Vnuſquiſque tamen plus merebitur & Indulgentiam efficaciùs cõſequetur, qui baſilicas ipſas amplius & deuotiùs viſitauerit. Hæc ibi. Vbi nota quòd poſt Indulgentiam etiam pleniſsimam conceſſam dicitur quòd efficaciùs eam conſequetur, qui deuotiùs viſitauerit. Vnde innuitur ꝙ niſi ſufficienter deuotè quis viſitauerit, non conſequetur illam Indulgentiam pleniſsimam, ſed ſolùm ſecundum proportionem cauſæ, ſcilicet ſecundũ ꝙ magis vel minùs deuotè viſitauerit, ſic magis vel minùs de illa Indulgentia conſequetur, de quo etiam latiùs infrà. q. 26. habetur. ¶Item ad idem facit Clemen. 6. in extrauagan. Vnigenitus. de pœ. & re. vbi ſic habetur. Quem quidẽ theſaurum per beatum Petrum cœli clauigerum eiusq; ſucceſſores ſuos in terris vicarios commiſit fidelibus ſalubriter diſpenſandum, & proprijs & rationabilibus cauſis, nunc pro totali, nũc pro partiali remiſsione pœnæ temporalis pro peccatis debitæ tã generaliter quàm ſpecialiter, prout cũ Deo expedire cognoſcerẽt, verè pœnitentibus & confeſsis miſericorditer applicãdum. Hæc ibi. Vnde patet ex ly proprijs & rationabilibus cauſis, quòd non ſolùm rationabiles, ſed & proprias oportet eſſe cauſas quantitatis Indulgentiarum, nunc totalis, nũc partialis remiſsionis pœnarũ, & per conſequens ſequitur quòd non ſunt cõmunes omnes cauſæ piæ Indulgẽtiarum ad totalem & partialem remiſsionem, ſed aliqua pia cauſa eſt propria & rationabilis ad partialem, quæ non eſt ad totalem remiſsionem, alioqui non eſſet cauſa propria remiſſionis, ſed quęlibet cauſa pia eſſet communis partiali & totali remiſsioni,

Adrian.

miſsioni,cuius oppoſitum ſonat litera prædicta, vt eam ſic legit Caietanus. ¶ Sed alij legunt,& pro pijs & rationabilibus cauſis &c.quæ litera habetur communiter in extrauagan.Et ex hac litera non procedit ratio prædicta Caietani, ſed ex ly rationabilibus cauſis,nam inde videtur quòd non omnis cauſa pia eſt rationabilis ad quantamcunque quantitatem Indulgentiæ. Et quia rationabilitas cauſæ dicit commenſurationem & proportionem eius ad quantitatem Indulgentiæ,vt ſuprà probatū eſt,ergo.Et ad hoc facit ly,prout cum Deo expedire cognoſcerent, vt patet ſyncero animo intuenti,ergo patet intentum. ¶ Item ad idem eſt cenſura Pariſien.contra Eraſmum titul. 8. vbi habetur ſic, cum non in deſtructionem ſed in ædificationem data ſit poteſtas Eccleſię,nō pro quauis cauſa omnes quarumcunque pœnarum debitores per Indulgentias protinùs eripiūtur à debito pœnarum, etiam ſi ſint in charitate,vnde nulli mortalium certum eſt quantum per quaſuis Indulgentias Deo ſatisfiat pro pœnis,quæ pro peccato debentur &c.vt ſuprà.quæſt.14. in reſponſione ad primum argumentū habetur latiùs,ibi videatur. ¶ Item ipſimet de tertia opinione ſuprà poſita dicunt hoc idem contra ſe ipſos conformiter ad hāc noſtram quartam opinionem & propoſitionem coacti ipſa ratione & veritate.Nam beatus Thomas in.4.diſtinct.45.quęſt.2.articu.3. quæſtiuncula ſecunda ad vltimum argumentum,& Palu. vbi ſuprà,vt etiam refert & tenet Florent.prima par. Sum.tit.10. ca.3.§.2.&.3.par.titu.22.ca.5.§.6.&.7.& Syluestrina titu.Indul. q.7.dicunt ꝙ Papa non poteſt extrahere omnes animas purgatorij per Indulgentias,quia hoc eſſet irrationabile. Hæc illi. Ex hoc ergo patet quòd diſpenſatio Indulgentiarum ſi eſt irrationabilis, non eſt valida. Nunc autem patet irrationabilem eſſe ſi fiat improportionatè notabiliter ad cauſam piam,modò fiat pro defunctis,vt ipſi dicunt,modò pro viuis,vt probatum eſt,ergo. ¶ Similiter beat.Thom Palud. & Duran.vbi ſuprà dicunt quòd eſſet irriſorium dicere ꝙ quis toties lucretur Indulgentiam magnam, quoties intraret & poneret pedes & regrederetur viſitando Eccleſiam in die Indulgentiarum,quia eſt irrationabile: & ꝙ ideò Papa vel noluit vel non potuit ſic concedere tantam Indulgentiā ex tali cauſa pia tam notabiliter inſufficiente aut iniuſta. Iam ex hoc eorum dicto patet clarè contra eos pro noſtra ſuprà dicta opinione & propoſitione, quòd requiritur ſufficiens & iuſta & proportionata

b. Thom. *Palud.* *Floren.* *Duran.*

tionata cauſa pia ad quantitatem Indulgentiæ, vt ſit rationabilis & valida quantum ſonat coram Deo, ergo.

¶ Et facit ad prædicta quòd in Clemen. 1. de reliquijs & vene. Sanctorum, non conceditur tanta Indulgentia aſtantibus primæ tertiæ &c. quanta matutinis & miſſæ & omnes Indulgentiæ cõceſſæ in Iure Canonico ſunt moderatiſsimę & ſuis cauſis proportionatæ, ergo.

Septima ratio. ¶ Septimò principaliter probatur idem ſecundum Adrianum in. 4. de clauibus in materia Indulgentiarum ſic. Quia nõ eſt valida remiſsio ſeu relaxatio obligationis Deo acquiſitæ ex voto vel iuramento, niſi fiat ex cauſa ſufficiente & proportionata ad talem remiſsionem, ergo nec remiſsio ſeu relaxatio obligationis Deo contractæ ex delicto, niſi ex cauſa ſufficiente & proportionata, qualis eſt remiſsio pœnarum Dęo debitarum ex peccato per viã Indulgentiæ. Antecedens patet ſecundum communiter doctores, & ſecundum Thom. ſecunda ſecundę, quæſt. octuageſima octaua, articu. 11. 12. Cõſequentia autem tenet à fortiori, quia obligatio ex delicto fortior videtur ſaltem non minor, pro quanto cum maiore gratia & pietate pro offenſa valde demeritoria ex ſe Deo contracta eſt contra peccatorem.

¶ Hæc ratio poteſt ſolui concedendo totum diſcurſum non ſimpliciter ſed ſolùm quando vtrobique eſſet pura & omnino liberalis remiſsio obligationis. Nunc autem in remiſsione obligationis pœnarum per viam Indulgentiæ non eſt tam pura & liberalis remiſsio ſicut in remiſsione obligationis ex voto, vt patet. Quia in remiſsione obligationis ex voto aut iuramento eſt omnino liberalis remiſsio obligationis ſine alia ſatisfactione, ideò requiritur cauſa ſufficiens. In remiſsione autem obligationis pœnarum ex delicto per viam Indulgentiæ licèt quantum eſt ex parte Dei ſit liberalis remiſsio, eſt tamen non pura ſed mixta cũ ſatisfactione de theſauro Eccleſiæ diſpenſato ad dictã ſatisfactionem Deo faciendam, vt ſuprà. quæſt. prima & ſecunda latiùs habetur. Ideo ſimpliciter negatur prædicta conſequentia in propoſito Indulgentiarum, ſicut eã negat beat. Thom. & Palud. vt habetur ſuprà. *b. Thom.*

¶ Sed certè prædicta ratio & eius intentum poteſt aliter fortificari, ſic ſcilicet quia etiam Papa non poteſt in ſacramento remittere de pœna Deo debita pro peccatis, ſine cauſa rationabili & ſuffi-

ſufficiente, neque totam pœnam pro parua cauſa ſeu diſpoſitione pœnitentis, reſpectu talis remiſsionis totalis pœnæ, ergo neque extra ſacramentum per viam Indulgentiæ. Antecedens patet etiam ſecundum doctores fauorabiliùs loquentes de ſacramento pœnitētiæ. Quia poteſtas ſacerdotalis arbitraria nō poteſt remittere culpam aut pœnam validè coram Deo, niſi rationabiliter ex cauſa ſufficiente & proportionata id faciat conſideratis conſiderandis, aliàs Deus non ratificabit claue errante, & multò magis hoc eſt verum ſecundum Thomam & ſequaces vt ſuprà quæſt. quarta habetur. Conſequentia autem patet à ſimili, ſeu potiùs à fortiori. Quia vtrobique eſt liberalis applicatio ſui theſauri, ſcilicet meritorum tantùm Chriſti in ſacramento & ipſius & ſanctorum in Indulgentijs, & vtrobique eſt ſatisfactio pœnarum de dicto theſauro ibi applicato, ſicque vtrobique eſt iuſtitia vt ſuprà quæſt. prima & ſecunda habetur. Et vtrobique eſt remiſsio obligationis pœnarum pro delicto iam quó ad culpam dimiſſo contractæ, & vtrobique fit talis remiſsio virtute clauium, vt patet & ſupponitur ex ſuprà dictis: & Indulgentiæ ſuccedunt loco ſatisfactionis pœnitentialis iniunctæ, aut iniungendæ per ſacerdotem in foro ſacramentali pro peccatis, ergo vtro bique eſt omnino eadem ratio quò ad applicationem prædicti theſauri, ergo conſequentia patet & intentum. Ideò hæc ratio videtur etiam efficax & fundamentalis ad propoſitum. Aliæ rationes quia non vidētur tam efficaces omittuntur.

¶Ex dictis omnibus patet quòd non valet hæc conſequentia. Valet diſpenſatio theſauri facta ex cauſa pia, ergo valet diſpenſatio quantæcunque quantitatis ex quacunque cauſa pia. Patet error. Quia in antecedente intelligitur rationabilitas diſpenſationis abſolutè & indefinitè aſſumptæ. In conſequente autem non ponitur, ſed potiùs oppoſitum explicatur, ſcilicet irrationabilitas diſpenſationis in particulari, ex quo diſproportio cauſæ ad effectum explicatur in particulari, vt patet ex dictis. Æquiualenter enim arguitur ab indefinita ſeu indeterminata ad vniuerſalem diſtributiuam, ſeu etiam ad aliquam ſingularē ſignatā, ſicut ſi argueretur ſic. Poteſt vxor ex cauſa pia aliquid erogare ſine licentia mariti, ergo poteſt ex quacūq; cauſa pia quantū libet erogare. Vel ſic. Poteſt homo licitè occidi à iudice ſecundū allegata & ꝓbata, ꝓpter vtilitatē ſeu neceſsitatē reipub. ergo ꝓpter

quancunq; neceſsitatē ex quacunque cauſa. Vel ſic. Propter honorem ſunt poſtponendæ diuitiæ, ergo propter quemcunque paruum honorem quantumcūq; magnæ diuitiæ: & multa eiuſmodi paralogyzantia ex dicta conſequentia poſſunt cuique manifeſtè occurrere. Vel ſic. Poteſt ſacerdos miniſterialiter in ſacramento diſpoſitis conferre remiſsionem pœnæ ſeu effectum ſacramenti, ergo cuilibet diſpoſito poteſt conferre quantumcunque magnū effectum voluerit. Sicut ergo conſtat manifeſtè has & alias eiuſmodi conſequentias non valere, ſic nec illam ſuprà poſitam in noſtro propoſitio, quam tamen videtur facere beat. Thom. & alij de tertia opinion. ſuprà recitata, & ibi paralogyzaſſe. Et ſic patet ſecunda pars propoſitionis probata. ¶ Tertia pars propoſitionis, quòd ſcilicet non exiſtente ſufficiente cauſa pia ad tantam quantitatem Indulgentiæ, tunc ſolùm tenet & valet illa Indulgētia pro ea parte ſeu rata pro qua illa cauſa pia ſufficiens eſt ſecūdum Dei iudicium. ¶ Probatur ſecundum Adrianum vbi ſuprà. Quia vtile per inutile non viciatur regulariter, dū poteſt diſcerni per Deū ipſum à quo pendet talis diſcretio & acceptatio vt ſuprà quæſt. 12 in dubio primo habetur: & concordat beat. Thom. Durand. Palud. & alij, vt habetur infrà. quæſt. 16. & quæſt. 29. vbi dicunt ꝙ duorum facientium idem opus pro lucranda Indulgentia indeterminatè poſita vnus lucratur pluſquàm alius ſecundum quòd magis accedit ad cauſam Indulgentiæ, quia & idem opus eſt decens reſpectu vnius & non alterius ad lucrandum tantam Indulgentiam. Sic in propoſito dico quòd eadem cauſa aliquando & cum talibus circunſtantijs & reſpectu vnius perſonæ aut temporis eſt ſufficiens ad tantam Indulgētiam & non reſpectu alterius, neque etiam reſpectu ipſius alio tempore & cum alijs circunſtantijs, niſi ad minorem quantitatem Indulgentiæ, id quod certitudinaliter ſolus Deus ſcit ſemper & infallibiliter, qui & retribuere nouit ſingulis in numero, pondere, & menſura. Et ad hoc facit cēſura Pariſienſis contra Eraſmum titul. octauo, quæ habetur ſuprà quæſt. quartadecima, in reſponſione ad primum argumentum ibi videatur. ¶ Ex quo infero quòd erroneum eſt dicere abſolutè quòd Indulgentia, aut quòd talis Indulgentia nil valet. Ratio, quia licet conſtet quòd non eſt ſufficiens cauſa pia ad tantam Indulgentiam (quod tamen vix conſtare poteſt, vt habetur infrà in reſponſione ad tertium argumentum, & quæſt. decima nona) tamen

3. pars propoſitiōis.

Nota. Corollar.

tamen licèt non valeat quantum ſonat, valet tamẽ aliquid pro rata ſecundum ſufficientiam cauſæ, vt dictum eſt in hac tertia parte propoſitionis: & cum ſemper ſit aliqua cauſa pia ſufficiens ad aliquam partem Indulgentiæ, ergo aliquid valet ſemper lucranti illam cum aliàs debita diſpoſitione, vt ſupponitur: ergo patet corollarium. ¶ Item niſi conſtet de inſufficientia cauſæ ad tantam Indulgentiam, temerarium & dignum punitione eſt dicere ꝙ non valet quantum ſonat: quia dum de oppoſito non conſtat manifeſtè, ſemper pro Papa eſt præſumendum in foro Eccleſiæ, vt habetur diſt. 40. cap. Non nos. cum gloſ. vt infrà. q. 19. & infrà in reſponſione ad tertium argumentum in hac ea. q. habetur. ¶ Igitur quia nulla fortè eſt tam parua cauſa pia abſolutè, & ſecundũ ſe conſiderata, quæ non poſsit eſſe magna cauſa & ſufficiens ex reſpectu ſeu relatione aut ex circunſtantijs: ideò noli iudicare an iſta vel illa cauſa pia poſita pro lucranda Indulgentia ſit omnino ſufficiẽs, an non, ſi non vis errare. Nam & pro viſitatione Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Angelis prope Aſsiſium die ſecunda Auguſti eſt Indulgentia plenaria. Quę Indulgentia eſt maximæ auctoritatis, cum beatus pater Franciſcus viuens ore tenus à Domino Ieſu Chriſto eam obtinuit, teſte beata virgine Maria & Angelis, & per Papam & Cardinales confirmata eſt, & per miracula diuulgata, vt habetur in hyſtoria eius feſti Portiũculæ ſecũda die Auguſti. Ideò prudenter & Chriſtianè, piè ſimul & verè conſulit Gerſon in ſecũda parte ſum. in tract. de Indulg. conſid. 12. dicens. Conſilium igitur eſt ſanum vt ſolùm abſq; curioſa diſcuſsione de præciſa vel euidẽte & certa quantificatione ſeu menſuratione Indulgentiarum huiuſmodi (adde & tu ſeu earum cauſarum) ſtudeat homo pius eas acquirere ſecundum qualitatẽ ſuæ vocationis, pondus autem valoris illi relinquere qui omnia fecit, & facit in numero, põdere & menſura. Hæc ille. ¶ Et ſecundum omnia ſupràdicta debent moderatè intelligi alia dicta Gerſonis in ſecunda part. Sum. tract. de Indulgen. conſid. 8. dicentis ſic. Solus Papa Chriſtus poteſt illam tot dierum & annorum mille millium Indulgentiam concedere qualis poſita reperitur in diuerſis cõceſsionibus Papalibus, ſub diuerſis temporibus, locis & cauſis. Et fortè talis enormitas conceſſionis ab aliquibus quæſtuoſis vel aliter malè motis conficta eſt. Hæc ille. ¶ Item quod idem conſid. 9. dicit ſic. Indulgentiarum conceſsio rationabilis prę ſupponit in conferente auctoritatem à

Chriſto fundatam in Euangelio vel ex ipſo explicatam, præſuppoſuit idoneitatē & impletionē conditionis appoſitæ in Indulgētijs, vtpote ꝙ ſit verè contritus & confeſſus aut huiuſmodi, & faciat hæc aut illa. Præſupponit tertiò cauſam conceſsionis ſeu diſtributionis huiuſmodi Indulgentiarum legitimā, claue. ſ. Eccleſiæ non errante, neq; Chriſto reprobante, vbi non certa & euidēs noticia requiritur, ſed æſtimatio bonæ fidei, & probabilis coniectura, ſicut in diſtributione theſauri materialis de fiſco regio vel Eccleſiaſtico Papa vel rex ſeu alius diſtributor rationabiliter attēderet. Hæc ille ibi. ¶ Item quod conſid. 10. dicit ſic. Indulgētiarum conceſsio per tot millia, nedum dierū ſed & annorū videtur difficulter ſaluabilis, poſt remiſsionem pœnæ æternę, & cōmutatione in temporalē. Conſtat enim ꝙ nec homo ſingularis in hac vita poteſt aut debet obligari ad tot annos pœnitentiā agendum cū non victurus ſit per milleſimam partem tot annorum, & nemo ad impoſsibile obligatur. Conſtat præterea ꝙ dum mundus finem habebit finietur purgatorium, & conſequenter dies pœnarum ſuarum. Hæc ibi. ¶ Item qđ idem in tractatu de abſolutione confeſsionis ſacramentalis alphab. 33. litera. K. dicit ſic. Addatur ad præmiſſa ꝙ poteſtas prælatorum in dando Indulgentias nō eſt niſi quædam poteſtas diſpenſationis, quæ debet eſſe rationabilis, & ad ædificationem, & ideò ſi dent ſine cauſa rationabili has vel illas Indulgentias, vtpote pro ſolo intuitu fauoris humani vel alio tali modo non oportet ꝙ Indulgentiæ tantum valeant quantū ſonant. Præterea fatuę ſunt & ſuperſtitioſæ quædā intitulationes de Indulgentijs viginti mille annorū, vel tali modo, qui dixerit quinque Pater nr̄. ante talem imaginem &c. & eſſet per prælatos prouidendū, quia cedit hoc in contemptū & irriſionē Indulgentiarū neq; continet veritatem. Vnde plenaria Indulgentia vix ſolebat dari pro paſſagio terræ ſanctæ, conſtat tamen ꝙ factum pro quo ſunt Indulgentiæ magis priuilegiatum eſt quàm aliud cæteris paribus. Hæc ibi. ¶ Item qđ Bonauent. in. 4. diſt. 20. q. 6. dicit ꝙ ſcilicet irriſorium eſt & falſum dicere, ꝙ is qui mille peccata cōmiſit, ſit liberatus per Indulgentias pro tribus obolis vel denarijs & huiuſmodi. ¶ Dico ergo ꝙ hæc & alia ſimilia dicta doctorum ſunt moderatè interpretanda, vt ſuprà dictum eſt, & cautè loquēdum in his, attento quòd rationabilitas cauſę piæ poteſt diuerſimodè conſiderari, & non eſt noſtrum de ea iudicare dum de oppoſi

Bonau.

poſito non conſtat manifeſtè, vt diximus. Et ipſemet Gerſon poſtea in tertia parte Summæ, in tractatu de directione cordis, conſideratione. 29. & 30. alphab. 69. litera. I. in quibuſdam alijs ſimilibus dicit, ſic cautè, piè, & moderatè eſſe interpretandum & agendum, vt dictum eſt. ¶ Et ad illud quod vbi ſuprà Gerſon dixit de purgatorio quòd non tantùm durabit, poteſt dici quòd de hoc non conſtat. Item quia licèt conſtet ꝙ non durabit viginti mille annis aut vltra, tamen Papa & Eccleſia ſic abundanter concedit viginti mille annos Indulgentiæ & huiuſmodi, ex ſuppoſitione ſeu conditione (vt ait Armachanus) ſcilicet ſi purgatorium duraret tanto tempore & talis homo eſſet debitor tantæ pœnæ, & quia Eccleſia incerta eſt de vtroq; , ideò concedit abundanter extendens ſe ad poſibile. Item quia pœna extenſiua illorum annorum ſi cras finiretur mundus & purgatorium, reducitur ad intenſiuam, & per eam compenſatur, vt dicunt cõmuniter doctores, de exiſtentibus in fine mundi obnoxijs multis annis pœnarũ, & quò ad tales pœnas tot annorum extenſiuè aut intenſiuè habet locum talis Indulgentia tot millium annorum, vt dictum eſt. Ideò non eſt falſus aut irriſorius talis modus Indulgentiæ, aut ipſa Indulgentia, licèt Gerſon aliter dicat. Non enim omnia dicta doctorum diuina aut ſacramentalia ſunt. ¶ Contra ſecundam partem propoſitionis arguitur tripliciter. Primò ſi requiritur neceſſariò proportio cauſę pię ad quantitatem Indulgentiæ, hoc ideò eſſet, vt effectus proportionaretur ſuæ cauſæ, vt patet ex dictis, quia nõ videtur alia ratio ad id: ſed cauſa Indulgentiæ, ſcilicet pro qua cõceditur ipſa Indulgentia, ſcilicet pietas non eſt propria cauſa Indulgentiæ ſeu abſolutionis aut remiſsionis pœnarum, aut diſpenſationis theſauri Eccleſiaſtici. Hæc eſt enim eſſentialiter ipſa Indulgẽtia, vt patet ſuprà. q. 1. Quod patet. Quia propria cauſa prędictæ Indulgentiæ eſt paſsio Chri & ſanctorũ applicata huic, ſeu theſaur⁹ Eccleſiæ (quod idẽ eſt) vt patet ex ſuprà dictis. q. 2. & . 3. ergo ad iſtã cauſam propriam Indulgẽtiæ & nõ ad aliã pro qua conceditur Indulgẽtia oportet ꝙ ꝓportionetur ipſa Indulgentia ſeu remiſsio pœnarũ, vt ſit valida. Hæc conſequentia patet. Quia ꝓportio effect⁹ attenditur & reſpondet ad ſuũ correlatiuũ ſcilicet ad ſuã cauſam ꝓpriã efficientẽ, ſeu per modum efficientis ſe habentem, & non ad aliam, vt patet, ergo. ¶ Tunc vltra, Indulgentia vt ſit efficax debet proportionari ſuæ cauſæ propriæ per

Armachanus.

Argu. 1.

modum efficientis ſe habenti ſcilicet abundantiæ theſauri Eccleſiaſtici: nunc autem iſta abũdantia eſt infinita, quia ſcilicet eſt ſufficiens ad remiſsionem quantumcunq; magnarum pœnarũ omnium, & quotieſcunq; applicetur omnibus & ſingulis per Indulgentias, vt ſuprà. q. 3. habetur, ergo quantumcunq; magna Indulgentia concedatur cuiq; & quotieſcunq; pro quacunq; pia cauſa, iam cauſa propria illius & cuiuſcunq; Indulgentiæ ſcilicet abundantia prædicti theſauri eſt cauſa ſufficiens: & per conſequẽs proportionata ad effectum & efficaciam illius & cuiuſcunq; Indulgentiæ, & per conſequens valida eſt omnis Indulgentia quãtum

Argu. 2. ſonat ex quacunq; cauſa pia fiat. ¶ Secundò arguitur ad idem, & eſt replica contra reſponſionem quæ poteſt dari. Nam ſi dicatur ꝙ nõ ſolùm requiritur ꝙ cauſa propria effectiua ſeu per modum efficientis illius Indulgentiæ ſit ſufficiens, ſed & cauſa Indulgẽtiæ pro qua ſcilicet conceditur talis Indulgentia, vt dicit ſecunda pars ꝓpoſitionis, contra hoc ſic replico. Quia ſi ſufficientia talis cauſæ piæ requiritur, ergo nil prodeſt ꝙ auctoritate Papæ aut alterius ſuperioris concedatur talis Indulgentia, & per conſequens nõ plus quis lucratur per Indulgentias q̃ ſine illis, faciendo idem ex eadẽ cauſa pia. Probatur conſequentia. Quia ſiue ſuperior ſeu Papa cõcedat tantam Indulgẽtiam ſeu remiſsionem pœnarum ſiue non, certè Deus remittet de pœnis tantum quantũ meretur illud opus

Argu. 3. ſeu cauſa pia. ¶ Tertiò arguitur ad idem. Quia prædicatio, doctrina & practica Eccleſię eſt contra ſecundam partem propoſitionis: ergo ipſa eſt falſa. Antecedens probatur quadrupliciter, vt ſuprà probatum eſt in ſecunda ratione fundamentali tertiæ opinionis ſuprà poſitæ, ibi videatur, vt prolixitas vitetur. ¶ Reſpon

Reſpõſio ad. 1. arg. deo ad primum argumẽtũ ſecundũ Caietanum in ſecũdo quodlibeto, priùs notando ꝙ aliud eſt cauſa Indulgentiæ, aliud cauſa conceſsionis Indulgentiæ. Nam cauſa Indulgentiæ eſt cauſa remiſsionis pœnarum. Cauſa autem conceſsionis Indulgentiæ eſt cauſa pia pro qua conceditur talis Indulgentia aut remiſsio pœnarum. Igitur cauſa Indulgentiæ, id eſt, remiſsionis pœnarum eſt abundãtia theſauri, quæ & eſt cauſa propria effectiua ſeu per modum efficientis ipſius. Cauſa aũt conceſsionis Indulgentiæ quæ aliquando dicitur cauſa Indulgentiæ id eſt conceſsionis Indulgẽtiæ eſt ſolùm cauſa pia pro qua conceditur ipſa Indulgentia. Hoc ergo præſuppoſito, reſpondeo ad formã argumenti conceſsa pri

ma

ma conſequentia cum ſuo antecedente & conſequente, vt iacent, quia ſolùm loquitur & conceditur de cauſa propria Indulgentiæ ſeu remiſsiōis pœnarū, quæ eſt abūdātia theſauri, vt dictū eſt. Sed negatur ſcda cōſequētia, fit enim æquiuocatio arguendo à cauſa ꝓpria Indulgētiæ ad cauſam cōceſsiōis Indul. ac ſi argueretur clarius ſic. ſ. cauſa propria Indulgentiæ eſt ſufficiens pro qualibet Indulgentia validè applicata ſeu cōceſſa huic vel illi: ergo eſt etiam ſufficiens cauſa ad applicationem ſeu diſpenſationem, ſeu conceſſionem Indulgentiæ cuiuſcunq; eſſe validam. Quæ conſequentia patet ꝙ eſt inualida. Alioqui ſimiliter argueretur, ergo ꝙ quantacunq; conceſsio ſeu applicatio meritorum Chriſti in ſacramento ex quacunq; cauſa ad remiſsionem pœnarum eſt valida, & per cōſequens quantacunq; remiſsio pœnarum facta per ſacerdotem in ſacramento, ex quo cauſa talis remiſsionis eſt abūdantiæ meritorum Chriſti ſufficientiſſima ad omnia. Hoc autem cōſequens & conſequentiam omnes etiā Thomiſtæ negant. Sic igitur in propoſito dico ꝙ non valet conſequentia, quia fit æquiuocatio, vt patet. ¶Si verò vtrobiq; vniuocè loquatur de cauſa propria conceſſionis Indulgentiæ tam in antecedente quàm in conſequente in vtraq; conſequētia, tunc patet falſitas vtriuſq; antecedentis. Nam cauſa pia, legitima & proportionata pro qua conceditur Indulgentia, conſtituit actum conceſsionis Indulgentiæ in hoc ꝙ eſt eſſe rationabilem diſpenſationem aut conceſsionem Indulgentiæ, & per conſequens eſſe cauſam propriam conceſsionis Indulgentiæ huius vel illius. ¶Si autem vtrobiq; intelligatur vtraq; conſequentia de cauſa propria Indulgentiæ, ſicut Caieta. & Adrianus vbi ſuprà volentes ſaluare beatū Tho. dicūt ꝙ Thom. intellexit & locutus eſt de cauſa propria Indulgentiæ, quando dixit ꝙ ad efficaciā Indulgentiæ non valet nec requiritur ſufficientia cauſæ piæ, pro qua conceditur ipſa Indulgentia, & ꝙ non loquebatur Tho. de cauſa propria conceſsionis Indulgentię. Si ſic ergo intelligatur tam diſcurſus ſuprà dictus, quàm etiam beatus Tho. tunc certè nihil concludunt ad propoſitum pro ſua tertia opinione ſuprà poſita, ꝙ ſcilicet ex quacunq; cauſa pia concedatur quātumcunq; magna Indulgētia eſt valida, quāmuis diſpenſans peccet, ſicut neq; inde concluditur ꝙ quātumcunq; magnam remiſsionem pœnarum ex quacunq; cauſa pia ſacerdos in ſacramento faciat aut concedat, eſt valida corā Deo talis cōceſsio aut remiſsio,

Adrian. *Caietan.*

vt paulò ſuperiùs dictum eſt. Ideò conſtat ꝙ paralogyzat⁹ eſt beat⁹ Thom. & ſequaces à cauſa Indulgentiæ ad cauſam conceſsionis Indulgentiæ, vt ex ſuis verbis ſuprà poſitis in tertia opinione patet intuenti. ¶ Alij volunt ſaluare beatū Thom. dicentes, ꝙ beatus Tho. per cauſam piam intellexit cauſam rationabilem. Nam quod pium eſt, eſt etiam rationabile, & per conſequens cauſa pia & rationabilis & ſufficiens ad talem Indulgentiā ſunt idem. Et ſic volunt ipſum Tho. reducere ad quartam opinionem, ſeu propoſitionem ſuprà poſitam. ¶ Sed certè non ſic ſenſit beat⁹ Tho. vt patet ex eius verbis, vbi ſuprà in tertia opinione recitatis, vbi nititur probare ꝙ quælibet cauſa pia eſt rationabilis & ſufficiens ad quācunq; quantitatē Indulgentię, quod certè non egeret probatione ſi idē eſſet cauſa pia rationabilis & ſufficiens, & ſuprà in fine ſextæ probationis huius ſecundæ partis quæ impugnatur, recitantur verba beati Thom. dicentis ꝙ irrationabilis & inualida eſt Indulgentia conceſſa pro quacunq; cauſa pia improportionata inſufficiente & iniuſta reſpectu talis Indulgentiæ. Et ſic patet eius intentum. ¶ Et quidem libentiſsimè ad hanc quartā noſtrā opinionem & propoſitionem admitteremus auctoritatem tanti doctoris. ſ. beati Thomæ, niſi ipſe in quarto diſtin. 20. hanc opinionem expreſsè recitaſſet & tantopere non reprobaſſet, ad quā tamen in diſt. 45. poſtea confugiſſe videtur.

Reſp ad 2. argum. ¶ Ad ſecundum argumentū reſpondeo ſecundū Adrianum, vbi ſuprà, diſtinguēdo antecedens. Nam aliud eſt cauſa æquiualens ſufficiens ſeu adæquata ad remiſsionem pœnarum ſeu Indulgentiæ: aliud eſt cauſa ſufficiens ad diſpenſationem Indulgentiæ ſeu ad conceſsionem remiſsionis pœnarum per Indulgentiam. Et patet differentia. Nam illic attenditur ſolùm ſufficiens adæquatio, & æquiualentia operis aut cauſæ ſeu obſequij, aut vtilitatis inde ſperatæ ad ipſas pœnas quæ remittūtur per Indulgentias. Hic autem non attenditur ſed rationabilitas & ſufficientia cauſæ piæ ad actum applicationis ſeu conceſsionis Indulgentiæ, pro qua ſcilicet cauſa pia rationabile videtur ꝙ huic prælatus Eccleſiæ dignè & liberaliter de theſauro ſibi commiſſo in tanta quantitate diſpenſet, aut concedat remiſsionem pœnarum per hanc viam Indulgentiæ, & ꝙ Deus hanc gratiā acceptabit, ſine qua Deus non faciet talē remiſsionē pœnarū. Exemplū. Sicut adminiſtrator reipub. facit de cōmuni bono reipub. diſtribuens benè meritis, aut labo

laborantibus pro repub. non quidem ſtricto cõmercio, præcisè tantũ in precio quantũ valet labor ſuſceptus pro repub. ſed vltra meritũ, vt aliquid gratiæ de publico reportẽt, ſemper tñ in proportione ad cauſam, ſeu ſecundũ aliũ reſpectũ. Sicut etiã de publico licitè fit alicui remuneratio, quia laborauit prodeſſe pro gratia boneuolentiæ, q̃uis nõ profecit, eſt tñ dign⁹ ut ei liberaliter benè fiat gratis, ad proportionẽ tñ, vt dictũ eſt. Sicut etiã in relaxationib⁹ aliarũ obligationũ Deo quæſitarũ requiritur ſufficiẽs cauſa, ſic ſ. ꝙ præſumatur rationabiliter ꝙ Deus vult ex tali cauſa per prælatũ fieri gratis remiſsionẽ tanti reatus ſeu obligationis, vt in diſpẽſationibus & cõmutationib⁹ votorũ & iuramentorũ & huiuſmodi. Sic dico in propoſito ꝙ vt ſit valida applicatio theſauri per Indulgentias, aut cõceſsio remiſsionis pœnarũ per Indulgẽtias, requiritur cauſa ſufficiẽs ad talẽ liberalẽ applicationẽ ſeu cõceſsionẽ prędictã. Nõ aũt requiritur æquiualens cauſa ad ipſam remiſſionẽ pœnarũ ſtricto cõmercio, neq; ꝙ ipſa diſpoſitio ſuſcipiẽtis talẽ Indulgentiã promereatur. Nam eo caſu nõ Indulgentia liberaliter conceſſa, ſed iuſta retributio eſſet, vt probat argumẽtũ ſed requiritur cauſa rationabilis & ꝓportionata, vt ipſa conceſsio nõ prodiga ſed liberalis ſit & valida, vt ſuprà probatũ eſt. ¶ Et ſic patet reſponſio ad argumẽtũ, quia conceſſo antecedente ad ſenſum iã dictũ & declaratũ, negatur conſequẽtia. Stãte enim cauſa ſufficiente ad liberalẽ diſpẽſationẽ Indulgẽtię, ſtat ſimul ꝙ autoritate clauis diſpenſantis theſaurũ, aut cõcedentis remiſsionẽ per Indulgentias plus recipitur per Indulgẽtias q̃ ſine ipſis per idẽ opus & ex eadẽ cauſa reciperetur, vt patet etiã, quia aliquãdo op⁹ ſuſceptũ poteſt eſſe cauſa ſufficiens & meritũ de cõgruo, quare cũ effectu aliquãdo ſine Indulgẽtijs De⁹ remittat hmõi pęnã, q̃uis non cõtineat in æqualitate æquiualentiã, vt ſæpe contingit, dũ ad preces ſanctorũ & bonorũ remittit, ſic pro tali opere licitè & ſufficiẽter cõceduntur inſuper aliquæ Indulgentiæ, quæ operãtur remiſſionẽ pœnarũ, quam aliàs interdũ quis ſine illis Indulgentijs non conſequeretur pro illo opere. Nam merito congrui poteſt ſubtrahi merces ſeu pręmiũ ſine iniuſticia. ¶ Et ſi dicatur ꝙ De⁹ abũdè recõpenſat aliunde quicquid fit in ei⁹ ſeruitio, reſpondeo, verum eſt, ſed non quemlibet effectum gratiæ qui de congruo meretur ſeu ad quem ſufficit ſeu valet de cõgruo, nec quolibet modo, ſed ad aliud bonum ſeu aliquo certo modo. Hæc ex Adri. vbi ſuprà.

Ad

Reſp ad 1. argum. ❡Ad tertium argumentum reſpondeo negando antecedens, & ad eius primam probationem, ꝙ ſcilicet Eccleſia pro eadem cauſa concedit modó maiorẽ, modó minorẽ Indulgentiã &c. reſpõdeo ꝙ hoc eſt verũ ſtando ſemper intra latitudinẽ & limites cauſæ rationabilis & ſufficientis, vbi ſcilicet adhuc manet proportio ſeu ſufficientia cauſæ piæ ad maiorem & minorem Indulgẽtiam. Tunc enim eſt in arbitrio concedentis concedere maiorẽ aut minorem Indulgentiam, ſtante cauſa ſufficiẽte etiam ad maiorem. ❡Et virtute illius conceſsionis nullus conſequitur maiorem remiſſionem, quã ea quæ conceſſa eſt, quãuis adſit cauſa ſufficiens ad maiorẽ, nec in hoc fit alicui iniuſtitia, ex quo illa conceſsio Indulgentiæ eſt liberalitatis & non debiti: in opere autem merę liberalitatis nulla eſt iniuſtitia. Et quia ad hoc interuenit conſenſus ſaltẽ tacitus eius qui vult lucrari talẽ Indulgentiam, ſicut cùm ſtatuitur brauium omnibus procurantibus aliquã vtilitatem cõmunitatis, qui maiorem procurat & meretur maius præmium, præſumitur contentus de illo paruo brauio conſtituto omnibus illis procurãtibus. Pręſertim quia propter Indulgentias acquiſitas non perdit quis quod ſibi aliás debetur corã Deo pro illo opere bono, ac ſi non eſſet coniunctum cum Indulgentijs, vt de hoc latiùs infrà. q. 37. habetur. ❡Ad ſecundam probationem antecedentis, quæ videtur eſſe replica contra reſponſionem præfatam, ꝙ ſcilicet ex cõmuni practica Eccleſiæ, vt Romæ ſæpe contingit, patet ꝙ Papa & Eccleſia Romana concedit pro ſola viſitatione Eccleſiæ & pro recitatione pauculorũ Pater nr̃, & Aue Maria & huiuſmodi maximam Indulgentiã etiam plenariam, & die Paſchę cõcedit Papa Indulgentiam plenariam omnibus aſtantibus &c. vt ſuprà habetur in corollario, reſpondeo ſecundũ Caieta. in ſecundo quodlibeto de Indulgentijs, cap. 9. ꝙ magnitudo ſeu ſufficientia cauſæ non ſolùm debet attendi abſolutè ſecundum ſe, id eſt, non ſecundum quantitatẽ operis pij in ſe, ſeu reſpectu materiæ tantùm, ſed etiam & potiùs relatiuè, ſcilicet ſecundum reſpectũ ad bonũ Eccleſiæ & Dei honorem inde rationabiliter ſperatum cũ ſuis circũſtantijs, pietas enim, ſeu vtilitas cauſæ dicit prædictã relationem, & reſpectũ. Ita ꝙ idem labor, eadem eleemoſyna, eadem oratio, ſeu deuotio, & huiuſmodi: eſt quandoq; parua cauſa & ratio quãdoq; magna Indulgentiæ maximè etiam plenariæ ratione circũſtantiarũ, licèt ratione materiæ videatur eadem cauſa & ratio ſem

(Margin notes: ad 2. probatione. — Caietan.)

ſemper, ſed non eſt eadẽ in veritate. Eſt enim eadẽ cauſa & ratio ſecũdũ ſe & abſolutè tantùm, nõ eſt aũt eadẽ relatiuè aut reſpectiuè ſũpta, ſed eſt multò maior ſe ipſa abſolutè ſumpta. Verbi grã. Viſitatio Eccleſię. S. Petri licèt ſit ſcdm ſe æqualis abſolutè facta hodie & in anno Iubilei, nõ aũt eſt æqualis relata ad bonũ Eccleſię, quia relata ad profeſsionẽ vnitatis Eccleſiæ ſub vno capite Chriſti Vicario, ad quod in anno Iubilei refertur ab ipſa Eccleſia & toto orbe eſt magna cauſa Indulgẽtiæ etiam pleniſsimæ: & ſimiliter manere in platea ſancti Petri in die Paſchæ pro benedictione Papali non eſt abſolutè magna cauſa Indulgentię, relatiuè aũt ſic, quia ſcilicet ibi eſt profeſsio prædicta, & quod profitemur ſeruare viuã autoritatem vniuerſalem & pleniſsimam Romani pontificis, & ſic de alijs. ¶ Sicq; patet ꝙ nulla ferè eſt tã parua pia cauſa abſolutè ſumpta quæ reſpectiuè non ſit maxima & ſufficiens aliquã magnæ Indulgentiæ ſecundũ varietatem caſuum & circunſtantiarũ, vt patet de Indulgentia plenaria Portiunculæ prope Aſsiſium die ſecunda Auguſti pro ſola viſitatione Eccleſiæ, quæ Indulgẽtia eſt certiſsima, quia à Dño Ieſu Chriſto ore tenus conceſſa beato patri noſtro Franciſco, vt habetur in hyſtoria eius feſti die ſecunda Auguſti, ergo. Et ideò non eſt mirũ ſi ex eadem cauſa abſolutè cõſiderata nunc maior nunc minor Indulgentia validè concedatur. ¶ Quãuis etiam prædicta varietas Indulgentiarũ aliũde poſsit prouenire, hinc ſcilicet ꝙ cauſa legitima & ſufficiens tantæ diſpẽſationis non intelligitur punctualiter indiuiſibiliterq;, ſed tn quadam latitudine probabilitatis moralis: intra quam etiã ſi indiſcretè prælatus det Indulgentiam & ideò peccet, valet tamẽ prædicta conceſsio Indulgentię coram Deo & reputatur ab eo cauſa ſufficiens ad id. ¶ Ideò conceditur ꝙ omnis pia cauſa, quæ abſolutè & reſpectiuè conſiderata eſt ſufficiens intra latitudinem ad tantã Indulgentiam, ſufficit vt ſit valida talis Indulgentia, negatur tamẽ ꝙ omnis pia cauſa eſt talis ſemper & vbiq; , & ideò negatur abſolutè ꝙ ex quacunq; cauſa pia conceſſa Indulgentia quantacunq; ſit valida quantum ſonat coram Deo, vt dictum eſt. ¶ Ad exempla autẽ ſuprà poſita, dico ꝙ fortè eſt cauſa ſufficiẽs reſpectiuè ad tantam Indulgentiam, quod non eſt noſtrum iudicare, ſed papæ, cum hoc negotium pendeat ex facto, vt ſuprà in corollario, & infrà q. 18. & q. 19. habetur, ideò nil contra nos. ¶ Ad tertiam probationem antecedentis ꝙ ſcilicet ſi non valerent Indulgentię, vt ſo- *ad 3. probationẽ.*

ſonant, deciperentur fideles &c. reſpondeo ſecundum Caietanũ, & Adrianũ vbi ſuprà, ꝙ illud ſolùm eſt verum de Indulgentia ritè conceſſa, & ſuppoſito ꝙ ex cauſa rationabili ſufficiente ſit conceſſa alias non, neq; in hoc Eccleſia aliquem decipit. Quod patet: Tum primò, quia ſicut poteſt Papa errare in facto ſuppoſito, ſcilicet putando eſſe cauſam ſufficientem ad diſpenſationẽ ſeu cõmutationem votorũ, ſic in propoſito, putando eſſe cauſam ſufficientem tantæ Indulgentiæ, quæ nõ eſt, & poteſt vt homo errare in tali ſuo miniſterio & vſu clauium abſoluendo, vbi non eſt cauſa ſufficiens, vt patet, & tamẽ talis error non imputatur Eccleſiæ ex quo non fiunt eo modo quo ipſa Eccleſia Spiritu ſancto inſpirata aut Chriſtus inſtituit eſſe faciẽda: & ſic prædicat prędicta valere, vt ſonant, ſuppoſita legitima cauſa, & ꝙ ritè fiant, ſicut prædicat hoſtiã eſſe adorandã dum in Miſſa eleuatur, ſuppoſito implicitè ꝙ ſit ritè conſecrata. Nam aliud eſt loqui de doctrina Eccleſiæ vel Papæ in qua non poteſt eſſe error, aliud de operib⁹ Papę & de facto ſingularũ actionũ in quo & in quib⁹ poteſt eſſe error & peccatũ Papæ, vt de hoc latiùs infrà. q. 19. & in reſponſione ad argumenta habetur, neq; fides aut doctrina Eccleſiæ eſt de hoc vel illo particulari facto, aut Indulgentia aut cauſa Indulgẽtiæ in particulari vtrùm ſit ſufficiens & valida, an non, ſicut nõ eſt fides aut doctrina Eccleſiæ ꝙ hæc vel illa hoſtia eſt conſecrata aut non, ſed ſolùm eſt de vniuerſali ſeu generali, ꝙ ſcilicet Indulgentia ritè cõceſſa, aut ex legitima & ſufficiente cauſa pia eſt valida quantũ ſonat, & ꝙ hoſtia ritè cõſecrata eſt adoranda & huiuſmodi. Tum ſecundò, quia generales clauſulæ debent reſtringi & intelligi ſuppoſitis alijs requiſitis. Exẽplum patet in propoſito. Quia ſicut ꝙ Indulgentia valet quantum ſonat intelligitur exiſtentibus diſpoſitis & facientibus prout decet ad eam cõſequendam, ſic etiam debet intelligi, ſi Indulgentia ſit ritè conceſſa ex cauſa ſufficiente, alioqui qui nudè tantùm ad ſonũ verborum ſine grano ſali, intelligunt non ab Eccleſia ſed à ſeipſis ad pauca reſpicientes decipiũtur. Tum tertiò, quia ſic decreuit cẽſura Pariſien. contra Eraſmũ titu. 8. vt habetur ſuprà. q. 14. in reſponſione ad primum argumẽtum, ibi videatur, ergo. ¶ Sed hic notandũ eſt ꝙ Caieta. vbi ſuprà exemplificans dicit ꝙ Eccleſia poteſt in facto canonizationis ſanctorum errare, quod eſt erroneũ, vt de hoc alibi latiùs, & beatus Tho. id. 9. quodlibeto. art. 16. & cõmuniter doctores ſunt con

Nota.

tra eum in hoc. ¶ Ad quartam probationem antecedentis ſumptá ex cap. Cum ex eo reſpondeo concedēdo ꝙ Papa ibi loquitur tam de Indulgentijs indiſcretis ex euentu aut aliunde quàm de indiſcretis & ſuperfluis ex cauſa, vt ibi probatur ex ipſo cap. contra reſpōſionem Caietani & aliorum ſimiliter & malè gloſſantium, ſed negatur illa maior ꝙ ſcilicet ibi innuit Papa ꝙ tales Indulgentiæ ſint validæ. Nec valet ratio ibi poſita, ꝙ ſcilicet Papa nō dicit ibi eſſe inualidas, ergo innuit eſſe validas tales omnes Indulgentias. Nā locus ab autoritate negatiuè non valet, ſimiliter enim ex ipſo cap. ego arguerem contra ipſos non eſſe validas, ex quo Papa ibi non dicit eſſe validas. Quòd ſi iſta ratio non valet pro me, ergo nec ſimiliter pro te. Neq; oportebat textum explicare generaliter eſſe validas aut inualidas omnes illas Indulgentias indiſcretas quò ad euentum, & ſuperfluas quò ad cauſam de quibus omnib⁹ ibi agit, cùm nec omnes eſſent validæ nec omnes inualidæ, ſed aliquæ quales ſunt indiſcretæ quò ad euētum, ſunt validæ, indiſcretæ aūt ſeu ſuperfluæ quò ad cauſam, ſunt inualidæ quò ad illum exceſſum, vt ſuprà dictum eſt, ideò prudēter textus ſic loquitur ſine alia explicatione. ¶ Si replicetur ꝙ doctores gloſſantes dicunt ꝙ omnes ſunt validæ, reſpondeo, dicunt & gloſſant ſecundum ſuam opinionem, quam non probant, quam etiam nos ſuprà efficaciùs reprobauimus. Quantò magis ꝙ & ipſe textus potiùs ſonat pro noſtra opinione & propoſitione ſuprà poſita, ꝙ ſcilicet Indulgentiæ indiſcretæ & ſuperfluæ ex cauſa ſint inualidæ quò ad exceſſum. Nam ibi dicitur, ꝙ per tales Indulgētias ſuperfluas eneruatur ſeu deſtruitur ſatisfactio pœnitentialis, ergo non impletur apud Deū per illas Indulgētias, ergo ad impletionem ſatisfactionis pœnitētialis tales Indulgētiæ ſunt inualidæ, vt ſuprà latè deductum eſt ex eo cap. Cū ex eo ergo patet reſpōſio.

Ad .4. probatione.

Replica.

Quæſ. 18.

Quæſtio decima octaua.

Quid ſit cauſa pia pro qua debet concedi Indulgentia?

Propoſ. 1. RESpondeo per tres propoſitiones, quarũ prima eſt, ꝙ omnis cauſa, ſeu omnis actus qui ex ſe abſolutè aut relatiuè conſideratus vergit in honorem ſeu in vtilitatẽ ſpiritualem aut temporalem Eccleſiæ eſt & dicitur cauſa pia conceſsionis Indulgentiæ. Ratio eſt, quia ſicut in policijs humanis theſaurus reipublicæ propter duo maximè rationabiliter expenditur, ſcilicet ad honorẽ Principis, vt fecit Aſſuerus, Heſter. 1. vel ad vtilitatem totalem ſeu partialẽ cõmunitatis, vt pote quando dantur donatiua, ſeu brauia, aut munera militibus propter defenſionem, aut obſequium reipublicæ factum aut faciẽdum, ſic etiam rationabiliter fit in propoſito, quomodocunq́ue illa cauſa ſeu opus vergat in honorem Dei & vtilitatem Eccleſiæ abſolutè aut reſpectiuè, ratione circunſtantiarum, vt ſuprà in fine quęſtionis præcedentis, in reſponſione ad tertium argumentum ad ſecundam probationem antecedentis habetur. Secùs de alijs actibus qui nullo modo ſunt boni moraliter nec ad honorem Dei, ſeu vtilitatem aliquam Eccleſiæ ex ſe aut ex circunſtantia, qualis eſt ludus prophanus comedere, bibere, & huiuſmodi indifferentia omnino aut vana, quæ rationabiliter ad Dei honorem & vtilitatem Eccleſiæ ordinari non poſſunt, neque ſunt grata Deo, quia talia non poſſunt eſſe cauſa pia Indulgentiæ vllo modo ex ſe, neq; ex circunſtantia, neq; propter Deum rectè fieri poſſunt, ex quo ei nullo modo grata ſunt, nec vtilia Eccleſiæ, vt etiã de hoc ſuprà quæſ. 17. in ſecundo notabili aliquid habetur. Ideò illa quæ nullo modo ſunt promotiua honoris Dei, aut vtilia Eccleſiæ, nullam rationem cauſæ piæ habẽt aut habere poſſunt ad Indulgentiam.

Et

Et cum his concordāt expreſsè Bonauen.in.4.diſt.20. art.2.q.4. & beatus Tho.ea.diſt.art.3.q.3.& cōmuniter doct. ¶ Sed vtrùm ad eſſe cauſam piam ſeu actū pium requiratur ꝙ ſit meritori⁹ aut moraliter bonus videatur de hoc infrà.q.22. ¶ Vbi etiam nota ꝙ tales actus pij cōmuniter ſunt actus exteriores vergētes ad Dei honorē & vtilitatē Eccleſiæ,vt eſt viſitatio,cōſtructio,reparatio,inſtitutio templorū,veſtimentorū & vaſorum ſacrorū,pontiū,eleemoſynarum,beneficiorū proportionabiliter,& pro auditione,& prędicatione verbi Dei,& officiorū diuinorū,pro aſsiſtētia ad id & pro alijs eiuſmodi poſſunt cōcedi Indulgētiæ,vt pro cauſa pia: quia hæc omnia ordinātur mediatè vel immediatè ad ſpūalia, & Dei honorē & vtilitatē Eccleſiæ,vt dictū eſt. ¶ Quòd ſi cōtra hoc arguatur ꝙ eſt ſymoniacū dare ſpirituale pro tēporali, ſed Indulgentia quæ eſt remiſsio pœnarū aut diſtributio theſauri ſpūalis Eccleſiaſtici eſt quid ſpirituale ſuper naturale à Spiritu ſancto ,vt patet,exterior aūt actus eleemoſynæ aut alteri⁹ operis prædictorū eſt quid temporale & corporale & precio æſtimabile, pro quo conceditur ipſa Indulgētia,vt patet,ergo nō poteſt niſi ſymoniacè pro ipſis cōcedi & acquiri Indulgētia,ergo in ipſis nō ſtat ratio cauſæ piæ. ¶ Reſpōdeo ſecundū Tho.vbi ſuprà art. finali,concedendo maiorē ſolū quando ſpirituale daretur principaliter vel finaliter pro temporali.Secùs aūt quādo minùs principaliter, puta pro tēporali, prout eſt mediū ſeu ordinatū ad aliquid ſpirituale. Nam cùm tēporalia ad ſpiritualia ordinētur, & habeant connexionē in hac vita,ideò temporalibus ꝓpter ſpiritualia ſimul vtimur,& cùm ſic facimus ſcilicet conferendo ſpiritualia pro tēporalib⁹ ordinatis ad ſpiritualia,iam nō pro tēporalibus ſed pro ſpiritualibus finaliter & principaliter facimus. Et ſic negatur minor pro quanto ibi dicitur ꝙ pro temporali datur Indulgentia finaliter aut principaliter,datur enim pro temporali ordinato ad ſpirituale ſcilicet ad Dei honorē & vtilitatem Eccleſię, vt dictū eſt. ¶ Sed contra hanc reſponſionē replicatur. Nam ſymonia eſt dare beneficium Eccleſiaſticum pro ſubuētione pauperum,aut pro pecunia conuertenda in op⁹ fabricæ,& in alios pios vſus ſeu cauſas eiuſmodi,vt eſt textus in ca. Ex multis.1.q.3 ergo non excuſat à ſymonia ordinatio tēporalium in finem ſpiritualem , vt ſic pro eis poſsit Indulgentia conferri . Et quidem non eſt dubium quin Papa cōmitteret ſymoniam contra Ius diuinum ſi venderet In-

Bonauē.

Argum.

Reſponſ.

dulgentias pro temporalibus ad ſpiritualia ordinatis quomodo cunq;. ¶ Reſpondeo ſecundũ Adria. in. 4. in materia de Indulg. ꝙ Indulgentiæ nullo modo conceduntur pro temporalibus finaliter, neq; minus principaliter, neq; pro precio, puta non pro ea quotta pecuniæ, quæ eroganda decernitur in defenſionem fidei & huiuſmodi, ſed pro pietate, ſcilicet in præmium boni affectus quo efficaciter cupiunt homines rem aliquam facere in Dei honorem & vtilitatem Eccleſiæ ſubueniendo pauperibus aut fabricæ &c. huiuſmodi, iuxta modũ à Papa taxatum, & vt fideles animentur ad Dei honorem & vtilitatem Eccleſię procurandam eo modo & eo opere, quomodo à Pontifice per tales bullas proponitur. Et eſt ſimile de orationibus quas fundimus pro benefactoribus à quib⁹ capimus anniuerſaria & diſtributiones. Et facit ad hoc Bonauentura vbi ſuprà qui poſt Alexa. Hall. dicit ꝙ non datur ſpi-

Bonauē. rituale pro temporali, ſed commutatur maior pœna in minorem & reſiduum ſoluit paſtor Eccleſiæ gratis de theſauro Eccleſiæ, vel dicitur ſecundò quòd non datur Indulgentia pro eleemoſyna exteriori conſiderãdo datũ, ſed fructum ſcilicet ꝙ ex radice bonæ aut piæ voluntatis procedit. Hæc Bonauen. Cuius vltimũ dictum concordare dicit Adrian⁹, & allegat pro ſua reſponſione ſuprà dicta. Facit etiã pro hac reſponſione Adriani tenor multarũ bullarũ vbi dicũtur Indulgentiæ dari loco manualiũ diſtributionũ, & vt per eas fideles animentur ad opera pietatis & cultũ diuinũ, & ꝙ ideò Eccleſia nititur quodãmodo præueuire fideles myſticis muneribus benedictionũ de theſauro Eccleſiæ &c. vt etiã hoc refert

Supple. & cõcordat Supplemẽtũ Gabrielis in. 4. diſt. 45. q. 3. art. 1. nota. 1. & art. 2. propo. 11. coroll. 8. & ſecundũ hoc debet intelligi prædicta reſponſio beati Tho. ¶ Quòd ſi me magis vrges, dicã tibi cũ Adriano in. 9. quodlibeto cõtra beatũ Tho. ꝙ cũ Symonia non ſit niſi quando ſpirituale ſuper naturale datur vel accipitur pro tẽporali tanꝙ pro precio, iam ſi Indulgentia non datur pro tẽporali ſubſidio ſeu opere pio tanꝙ pro precio, nõ eſt ſymonia quãtũcunq; detur pro eo finaliter ſeu principaliter. Si verò daretur pro eo tãꝙ pro precio etiã ſi minùs principaliter, vtiq; eſſet ſymonia: ſicq; nõ concludit argumentũ vllo modo. ¶ Si dicas fortè Papa intendit tales pecunias ad alia prophana cõuertere, & ſymoniacè dare indulgentias, reſpondeo primũ ꝙ id de Papa nõ debet æſtimari, dũ manifeſtè nõ cõſtat. Itẽ dato ꝙ ſic intendat Papa, tamẽ ex quo

pro cauſa Indulgentiæ proponitur tale opus pium quod de ſe eſt etiã ꝓuocatiuũ fideliũ ad opera pietatis & ad cultũ diuinũ ſeu ad Dei honorẽ, & vt tale proponitur à Papa & aſſumitur à fidelibus volentibꝰ lucrari Indulgentiã per illud opus piũ ſibi taxatũ, iam cauſa Indulgẽtiæ aut conceſsionis eius eſt pia: & quãuis intentio finalis concedentis eſſet impia, intentio tamen obiectiua proponens tale opus vt piũ ad lucrandũ Indulgentiã eſt de ſe pia & motiua, & directiua fideliũ ad opa pietatis, & ſufficit vt ſit cauſa pia ad concedendum Indulgentias, & ad eas lucrandũ, vt ſuprà etiã. q.17.in.1.notabili dictum eſt. ¶ Secũda propoſitio. Pro actu omnino ſpirituali tantùm ſicut & pro exteriori opere pio poteſt concedi Indulgẽtia, & talis actus tãtùm ſpiritualis eſt cauſa pia Indulgentiæ, etiã ſi non adſit actus exterior pius. Exemplificatur ſimul & probatur. Quia ſcilicet pro oratione interiori tãtùm ſicut pro exteriore facta pro Papa, pro Eccleſia, pro defunctis, poteſt concedi Indulgentia aliqua: & ſimiliter pro orantibus & cõteplantibꝰ coram tali imagine, vt patet ex practica Eccleſiæ, & quia tale opꝰ vergit ad Dei honorem & vtilitatem ſpiritualem Eccleſiæ, ergo eſt pium & cauſa pia Indulgentiæ. Imò ait Durandus in.4.diſtin. 20.q.4. & Turrecremata in cap. Quod autem. & cap. Cum ex eo. de pœnit. & remiſs. vt etiam dicit Supplementũ Gabrielis in 4.diſt.45.q.3.art.2.propo.10. & Mayro. in tractat. de clauibus, & Caietanus in ſecundo quodlibeto, tractatu de Indulgentijs, & alij doctores: quod licèt ſine cauſa pia non valeat Indulgentia, vt ſuprà q.17. dictum eſt, tamen poteſt concedi valida Indulgentia ſine hoc quòd imponatur aliquod pium opus faciendum, ſeu aliquid dãdum. Sed quia fortè olim aliquid factum eſt ratione cuiꝰ Papa dat rationabiliter Indulgentiam, vt contingit morientibus dari Indulgentiã, qui nec faciunt nec poſſunt tunc aliquid facere aut dare, neq; alij adſunt qui faciant pro eis aut ſi adſit, non tamẽ eis imponitur aliquid pro illis morientibus faciendum ad lucrandam talem Indulgentiam, etiam ſæpe Papa concedit præſentibꝰ vel euntibus ad ſermones abſolutionem ſeu Indulgentiã aliquã pœnarũ, non imponẽdo eis aliquid dandũ ſeu agẽdum, ſed ſolũ quia habent ſeu habuerunt fidem aut deuotionẽ & reuerẽtiã ad ſacramenta ſeu claues Eccleſiæ & huiuſmodi, quod videtur habere rationem cauſæ piæ. Et meritò, nam prædicta fides ſeu deuotio præſens, futura aut præterita propter quã conceditur Indul-

Propo. 2.

Turrecr.

Mayro.

Caietan.

gentia vergit ad Dei honorem & ſalutem aliorum ſeu vtilitatem Eccleſiæ, ex quo inde fideles ad ſimilia & alia pia opera prouocantur, ergo habet rationem cauſę piæ pro qua concedatur rationabiliter Indulgentia proportionata, vt patet ex dictis. Cũ quibus etiã concordat Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. art. 1. & facit Matth. 8. & 9. &

Matth. 15. & Luc. 7. & 18. vbi Chriſtus propter fidem & deuotionem pe-

Propo. 3. tentium miſericordiam fecit & miraculum. ¶ Propoſitio tertia. Etiam ſi talis pius actus ſpiritualis aut corporalis ſit obligatorius poteſt pro eo, vt pro cauſa pia concedi Indulgentia. Patet. Quia oratio pro Eccleſia tẽpore neceſsitatis, ſubuentio pauperũ, redẽptio captiuorũ, defenſio & prędicatio fidei, defẽſio Eccleſiæ ab infidelib⁹ tẽpore neceſsitatis ſunt obligatoria ex lege diuina, vt ſupponitur, & tñ pro ipſis actibus, vt libentiùs & meliùs fiant, poſſũt cõcedi ſicut & de facto cõceduntur Indulgentiæ per Papã & Eccleſiã. Ergo ſimiliter Papa poteſt cõcedere Indulgẽtias Principibus Chriſtianis inter quos ſunt bella Eccleſiã fatigãtia & iniuſta ex cauſa, vt ad pacẽ redeant, vt reſtituãt terras malè vſurpatas, vt remittant iniurias & huiuſmodi: Item pro communicando & cõfitendo diẽ Paſchæ aut alio tempore, quo aliàs de iure tenentur Chriſtiani, vt patet ex practica Eccleſiæ. Nam licẽt opus pro quo conceditur Indulgentia ſit priuilegiatum ad hunc ſenſum, ꝙ ſcilicet per id acquirimus Indulgentias & non per aliud, non tamẽ eſt nec requiritur ꝙ ſit priuilegiatum ad hunc ſenſum, ꝙ ſcilicet debeat eſſe de conſilio aut ſupererogatorium aliquo modo. ¶ Si contra hanc propoſitionẽ arguatur ꝙ Bonauẽtura in. 4. q. 20. art. 2. q. 4. dicit ꝙ nec pro opere ſpirituali putà pro orando pro Eccle-

Bonau. ſia, pro pace, & huiuſmodi, nec pro opere aliàs neceſſariò vt pro remiſsione iniuriarũ & huiuſmodi, neq; pro ingreſſu religionis & huiuſmodi conceduntur, neque debent concedi Indulgentię, neq; iſta conſiderat concedens Indulgentiam, ſed pro opere pœnali voluntario indigentis tali Indulgentia, reſpondeo, ex hoc di-

Syluest. cto Bonauenturæ ecce Sylueſtrina titul. Indulgentia. q. 6. liberè dicit quòd pro remiſsione iniuriarum & huiuſmodi obligatorijs non poteſt concedi Indulgentia, quòdq; ſic ſenſit Bonauẽ. vbi ſupra. Sed certè ipſe Sylueſter nõ benè intellexit illum, quia vbi ſuprà, ſolùm dicit ꝙ pro eiuſmodi obligatorijs, & alijs ſuprà dictis ab eo nõ ſolent neq; debẽt cõcedi Indulgẽtiæ, neq; illa cõſiderat cõcedẽs Indulgentiã, cũ quo ſtat ꝙ poteſt cõcedi Indulgẽtia pro illis

illis, & poteſt illa conſiderare concedens Indulgentiam, vt probatum eſt. Et quidem tempore ſuo loquutus eſt Bonauentur. vbi talis vſus vigebat, nunc autem viget vſus, vt etiam pro prædictis concedantur Indulgentiæ, vt patet. Ergo ſicut nunc abundat miſericordia & gratia Indulgentiarum etiam de non iniunctis pœnitentijs, ita & pro operibus ſpiritualibus etiam obligatorijs, etiã religioſis viris in ſtatu perfectionis conceduntur Indulgentiæ, & licèt non concederentur non per hoc tollitur quin poſſent concedi, vt dictum eſt, & ſic concordat & dicit Summa Angel. titul. Indulg. §. 15. ¶ Ex omnibus ſuprà dictis inferuntur tria corollaria. Primum ſecundum Adrianum in. 4. de Indulgentijs, ꝙ quando Indulgentiæ concedũtur pro viſitatione alicuius Eccleſiæ cauſa pia talis Indulgentiæ non eſt ſola præſentia aut viſitatio corporalis, vt quidam ſtultè opinantur, quia illa non vergit in Dei honorem aut vtilitatem Eccleſiæ, ſicque non eſt cauſa pia: ſed cauſa pia talis Indulgentiæ eſt deuota viſitatio, quia hæc eſt ad Dei honorem. &c Hæc ille. Et per deuotam viſitationem aut præſentiã intelligitur etiam fidelis & proteſtatiua fidei & obedientiæ Eccleſiæ actualiter ſeu virtualiter ex ſe aut ex genere ſuo aut ex circunſtantia ſeu relatione aliqua, vt ſuprà propoſitione prima in reſpõ. ad tertium argumẽtum, & ſuprà in fine quæſtionis præcedentis, ſecundum Caiet. dictum eſt. Niſi aliquid aliud ſpecialiter per deuotam viſitationem Eccleſię aliquando ſuperaddatur requiſitum ad lucrandum aliquam Indulgentiam ex tenore conceſsionis, puta dicendo cum feruente deuotione cordis viſitauerit, aut cũ deuotione viſitauerit & huiuſmodi, tunc enim vltra fidelem viſitationem requiritur deuotio cordis ſeu voluntatis ſecundum tenorem conceſsionis Ideò ſi illa Eccleſiæ viſitatio ſit ſolùm corporalis, ſicut viſitatio plateæ aut alterius domus ſeu fori non procedẽs aliquo modo ex fide ſeu pietate, nec aliquid cauſæ piæ ad Dei honorem ſeu vtilitatem Eccleſiæ continet vllo modo in ſe, vt dictũ eſt, non eſt cauſa pia Indulgentiæ alicuius. ¶ Secũdò infertur, ꝙ cauſa pia ad lucrandum Indulgentias conceſſas bibentibus poſt prandium, ſi quæ ſunt vt vulgo feruntur, non eſt bibere poſt prandium: quia hoc nec ad Dei honorem nec ad vtilitatem Eccleſiæ vllo modo facit, nec eſt bibere tunc propter Deum, quia talis actus ſicut ludus aut alia eiuſmodi prophana nullo modo ex ſe aut ex circunſtantia ſunt ſecũdum rectam rationem referibilia in Dei

Coroll. 1.

Coroll. 2.

honorem aut vtilitatem Eccleſiæ, ſicut nec alia vana aut ſuperſtitioſa. Sed cauſa pia eſſet benedictio menſæ ſeu gratiarum actio poſt prandium aut potationem aut tali tempore oratio, qua facta etiam ſi non potaretur lucraretur quis Indulgentiam talem, propter id conceſſam. Patet ex dictis & ſuprà. quæſt. 17. in ſecũdo no-

Coroll. 3. tabili. ¶ Tertiò infertur ꝙ benè valent Indulgentiæ conceſſæ dicentibus Pater noſter, per calculos oratorios intra latitudinẽ cauſæ piæ. Eſt enim cauſa pia orare per illos, quia ibi eſt profeſsio fidei & obedientia ſeu deuotio ad Eccleſiam & eius claues quæ nõ ſunt in oratione per alios non benedictos, nec aſsignatos per habentem auctoritatem ad id. Item quia illi calculi habent rationẽ ſacramentalium. Quod patet. Quia cum in Eccleſia ſint quædã ſacramentalia, quæ licèt per ſe non conferant gratiam, neque venialia remittant, tamen ad id conferunt accedente deuotione fidelium, & ad remiſsionem pœnarum pro peccatis iã quò ad culpam dimiſsis debitarum, idque ex Papæ vel Eccleſiæ inſtitutione, vt eſt aqua benedicta. Nam eius aſperſio deuota eſt actus religionis & pœnitentiæ virtualis, & ideo peccatum veniale dimittit, & pœnam debitam in toto vel in parte ſecundum deuotionẽ ſuſcipientis ſecundum Tho. in. 4. diſt. 16. quæſt. 2. articu. 2. quæſtiuncula. 4. & in tertia parte. q. 65. art. 1. ad. 6. & 8. &. q. 87. arti. 3. quæ ſi non eſſet benedicta nec per Eccleſiam inſtituta vt ſacramẽtale quoddam, certè talis aſperſio non eſſet actus religionis, nec deuotionis, nec pœnitentiæ virtualis, nec haberet prædictum effectum, & idem iudicium eſt de exorciſmis Eccleſiæ habentibus ſuos ſpeciales effectus ſpirituales. Nunc autem ad efficiendum aliquid ſacramentale nil refert cuius materiæ ſit, vt patet in varietate ſacramentalium, ergo Papa poteſt calculos oratorios vel imagines Agnus Dei & huiuſmodi efficere ſacramentalis: & ergo actus deuotionis ad eos erit Dei cultus & religio & profeſsio Dei. Et cognito quòd ad remiſsionem pœnarum peccatorum iam ſint ſacramentales effecti, certè oratio eis mediantibus facta & hoc fine, eſt quædam pœnitentia virtualis & ex conſequenti illi calculi ſacramentales cooperabuntur ad illarum pœnarum remiſsionem maiorem, quàm ſi non talis religionis & deuotionis actus concurreret cum oratione per alios calculos non ſacramentales emiſſa, & quàm ſi eadem oratio non eo fine fieret & deuotione. ¶ Si dicatur quòd illi calculi oratorij non

ſunt

ſunt ſæpe benedicti, ſed ſolùm electi vel tacti etiam per aliquem ſæcularem etiam per mulierem ſecundum Papæ conceſsionem reſpondeo, id nihil obſtat. Quia ſicut materia ſacramentalium non eſt limitata, ita nec forma ſeu modus efficiendi ea ſacramentalia, vt patet in ca. Aqua. de conſecra. Eccleſiæ vel altaris. Vbi reconciliatio Eccleſię quæ nulla eſt iudicata per ſolam tollerantiam & voluntatē Papæ pro reconciliatione habita eſt, vel propriùs loquendo Eccleſia aliàs non reconciliata voluntate ſola Papę eſt reconciliata. Reconciliatio autem ſpecies ſacramentalium eſt, & beatus Thomas in tertia part. q. 87. articul. 3. quamlibet orationē ad hunc effectum dedicatam ſacramentalem dicit, ergo quouis modo Papa vel Eccleſia eiuſmodi calculos oratorios vel imagines, vel aliud quoduis pro ſacro nobis obtulerit, & quouis modo dedicauerit actu vel officio ſpirituali ad conſimilem effectum, talis reuerentia erga ſic oblata & offerentis auctoritatem à Chriſto manantē eſt diſpoſitio, qua oratio fiat Deo acceptior, & pro peccatis magis ſatisfactoria etiam ex genere ſuo, & conſequenter conuenientior eſt, vt eius cauſa & intuitu maiores concedantur Indulgentiæ. ¶ Ideo & reuerenter ſuſcipiendæ ſunt, licèt aliquantulum prodigæ videantur, tum quia vt dictum eſt, maxima eſt latitudo diuinæ largitatis & miſericordiæ in huiuſmodi, tum etiam quia & ſi ſuper excedant, tamen vtile per inutile non vitiatur, vt ſuprà. q. 17. dictum eſt. ¶ Et in dictis in hoc tertio corollario concordat ſatis doctus pater frater Barnabas à Roſalibus de ordine Sancti Hieronymi, à quo & id ego deſumpſi, neque enim ille ſua gloria fraudandus eſt. b. Thom.

Quæſt.

Quæſtio decima nona.

Vtrùm eo ipſo quòd in bulla Papali exprimitur aliquid pro cauſa talis Indulgẽtiæ ſit cenſenda rationabilis cauſa ipſius Indulgentiæ coram Deo & Eccleſia.

Queſt.19 Reſpondeo per duas propoſitiones, quarum prima eſt ꝙ debet rationabilis
Propo.1. præſumi & iudicari in foro Eccleſiæ dum de eius irrationabilitate notabili non cõſtat manifeſtè. Quia ſicut ſententia iudicis præſumitur iuſta & rationabilis, niſi de oppoſito conſtet ſufficienter & manifeſtè, vt diſt. 40. cap. Non nos, cum gloſſ. & ſecundum omnia Iura, ergo ſimiliter in propoſito, & in diſpenſationibus Papalibus per eandem rationẽ, vt etiam de hoc ſuprà. q. 17. in corollario dictum eſt, in quo non
Propo. 2. eſt dubium. ¶Secunda propoſitio. Quò ad Deum non omnis cauſa in bulla expreſſa eſt rationabilis & ſufficiens ad tantam Indulgentiam niſi verè aut ſecundum probabilitatem moralem, ſit talis. Probatur primum. Quia in huiuſmodi rebus facti particularis poteſt Papa errare aut malè agere ex ignorantia, fragilitate, ſeu malicia, ſicut in alijs ſimilibus actibus particularibus abſolutionum, diſpenſationum, conceſsionum, & commutationum tã in temporalibus quàm in ſpiritualibus bonis adminiſtrandis, & ſententijs Eccleſiaſticis ferendis. Sicque licèt non poſsit errare in remiſsiõe peccatorum, ita ꝙ cui rationabiliter aut efficaciter peccata remiſerit, nõ ſint remiſſa, benè tamen poteſt errare in vſu clauium, putando aut tentado remittere, vbi non poteſt propter defectum cauſæ aut alterius requiſiti: ſicque poteſt errare clauis quò ad vſum tam in ſacramẽto quàm extra. Claue autem errante Deus non acceptat ſecundum communiter doctores & veram doctrinam Eccleſiæ, ergo. Neque eſt recurrendum ad aſsiſtẽtiam Spiritus ſancti in ijs ne permittat Papam errare. Nam vt patet ex di-

ctis & ex practica communi, ſæpiùs in huiuſmodi actionibus particularibus errauit & errat Papa malè abſoluendo, aut diſpenſando ex non legitima cauſa, ei relata vt legitima &c. Imò in maiori cauſa permiſit Spiritus ſanctus errare Papam aliquando, ſcilicet in cauſa ſpectante ad matrimonium, de qua habetur extra. de ſpõſa. duorum. ca. Licet. Vbi Alex. 3. dicit, quamuis aliter à quibuſdã prædeceſſoribus noſtris ſit aliquando iudicatum &c. quod longè plus eſt quàm dare Indulgentias in diſcretas ex cauſa, vt patet. Tũ quia erat cauſa ſacramentalis, tum quia iudicialiter actum eſt, ergo. ¶ Nec obſtat ꝙ acceſſus ad Indulgentias, & earum ſuſceptio ſit quædam Chriſtianæ fidei profeſsio: & per conſequens in his quæ tangunt fidem non poteſt Papa vel Eccleſia Romana errare, ſicut nec in canonizatione ſanctorum propter eãdem cauſam ſecundum Tho. hono quodlibeto art. 16. Nam reſpondeo ꝙ acceſſus ad Indulgentias in generali eſt profeſsio fidei Chriſtianæ, ſicut & adoratio hoſtiæ, non autem in particulari. Volo dicere ꝙ fides Chriſtiana eo modo quo eſt de Indulgentijs, non eſt de hac vel de illa Indulgentia: ſed ſicut fides noſtra circa ſacramentũ euchariſtiæ eſt ꝙ ſub hoſtia ritè conſecrata, continetur corpus Chriſti, non autem quòd iſta hoſtia eſt conſecrata, neq; ꝙ ſub hac hoſtia quæ proponitur adoranda eſt corpus Chriſti, ex quo vtrunq; poteſt eſſe falſum, quod fidei Chriſtianæ ſubeſſe non poteſt ſaltẽ directè & per ſe ſeu immediatè: ita circa Indulgentias (non curando pro nunc quo modo expectent ad fidem) fides noſtra eſt ꝙ Indulgentia ritè cõceſſa eſt valida, & non ſpectat ad fidem an iſta Indulgentia ſit ritè conceſſa & valida, an iſta cauſa eius ſit rationabilis & ſufficiens. Et ſimile eſt de alijs ſimilibus ſingularibus quæ non ſpectant ad fidem, ſed ad humanam opinionem ſeu credulitatem quę eſt de his ſingularibus & poteſt falli, vt dictum eſt. Canonizatio autem ſanctorum licèt ſit particulare factum in ſe, eſt tamen commune quòd ad vtilitatem ſeu damnum Eccleſię, ex quo pertinet ad cultum diuinum, & imitationẽ vitæ Chriſtianæ, ideò ibi eſt ſpecialis & ſignata profeſsio fidei, & Papa & Eccleſia ſpecialiter de illo facto ſeu ſancto agens quod in ſe eſt committẽs reliquũ ſpeciali Dei gubernationi, decernit ibi eſſe ſanctitatẽ imitãdam & poteſtatiuam fidei noſtræ: ideò id pertinet ad fidem, & bonos mores & ibi nõ poteſt errare, vt latiùs & pulchrè agit Ambroſ. Catharinus in tractatu de gloria ſanctorum ſecundum Tho. *Catharinus.*

vbi

vbi ſuprà, licèt Caiet. in tractatu de Indulgētijs q̃ſito. 1. & alibi ſęĩ pius quo ad canonizationē ſanctorū dicat oppoſitū. Ergo quātū attinet ad Indulgētias dicēdū eſt ꝙ acceſſus ad Indulgētias in cōmuni eſt quidē proteſtatio fidei: acceſſus aūt ad hāc Indulgentiā particularē ſicut adoratio huius hoſtiæ procedit ex fide tanquā ex cauſa remota & ex humana credulitate huius hoſtiæ ſeu Indulgētiæ huius huius cauſę & huiuſmodi tanq̃ ex cauſa ꝓxima, & quia effectus ſequitur cōditionē cauſę proximę, ſicut cōcluſio minorē, ſeu infirmiorē præmiſſā, ideo poteſt cōcurſus iſte ſeu iudiciū hoc falli abſq; detrimēto fidei Chriſtianæ tā in Papa, quā in alijs, vt dictū eſt. ¶ Ergo quò ad Deum non erit cauſa rationabilis & ſufficiens ad talem Indulgentiā, niſi verè aut probabilitate morali ſit talis. Tunc enim cenſetur quò ad Deum rationabilis cauſa pia, ſicut ad diſpenſandum in votis aut iuramentis, & ad remittendum pœnas peccatorū in ſacramēto virtute clauiū ſufficit cauſa rationabilis probabiliter iudicata talis, & tunc Deus acceptat ac ſi verè eſſet cauſa rationabilis vt ſuprà. q. 4. ſecūdum Scotum & alios communiter doctores dictū eſt, & in hoc ſpecialiter concordat Gerſon alpha. 34. litera. A. in tractatu de Indulgentijs conſider. 9. vt ſuprà. q. 17. in Corollario habetur. Vbi dicit ꝙ non requiritur certa & euidens notitia cauſæ ſed exiſtimatio bonæ fidei & probabilis coniectura moralis requiritur & ſufficit, ſicut in diſpenſatione theſauri materialis de fiſco regio vel Eccleſiaſtico Papa vel Rex, aut alius cuius eſt diſpenſare rationabiliter animaduerteret, & concordat Supplementum Gabrielis in. 4. diſt. 45. q. 3. not. 1. & Caieta. vbi ſuprà. ¶ Sed quò ad prędicta dubitatur vtrùm ſit cauſa rationabilis ad tantam Indulgentiam illa quę in bullis quę nūc communiter circunferuntur, exprimitur per Papā, vbi dicitur, ꝙ quicunq; ſiue diues ſiue pauper dederit duos nummos argenteos pro tali neceſſitate ſeu pia cauſa Eccleſiæ, & huiuſmodi lucretur illā totā Indulgentiā plenariā. ¶ Reſpōdeo hic eſt duplex modus dicendi. Primus ꝙ nō eſt rationabilis neq; ſufficiens cauſa reſpectu omniū indiſtinctè ad tantā Indulgentiā, & per cōſequēs ꝙ nō omnes ęqualiter lucrātur illā Indulgentiā corā Deo, vt loquimur nūc. Ratio, quia nō reſpectu cuiuſlibet eſt æquè ſufficiēs & rationabilis cauſa ad tantā Indulgentiā, vt patet. Quia minus eſt valde diuiti dare duos argenteos q̃ pauperi dare duos obolos. Neq; Papa in talibus bullis intēdit ꝙ æqualiter valeat omnibus dantibus duos

Scotus. Dubium Reſpōſio

duos argẽteos ſiue diues ſiue pauper ſit, quod patet. Quia ante. 20 vel. 30. annos retroactos maius ſubſidiũ imponebatur nobilibus ꝗ̃ alijs in bulla, ſed poſtea iſti quæſtores & negociatores Cruciatæ experti ꝙ nobiles non recipiebãt Indulgẽtias, petierũt à Papa, vt faceret meliorẽ forũ, ſicq́; propter eorũ improbitatẽ Papa conceſsit, ſed cautè cũ hac limitatione. ſ. in forma antiqua & quantũ claues Eccleſiæ ſe extendunt, vt patet in originali. Ex quo patet ꝙ nõ intẽdit nos decipere, nec concedere vltra quàm poteſt nec ꝙ ęqualiter omnibus valeat. Sed iſti quęſtores nõ curãt de hac clauſula, quia clauderet burſam. ¶ Alio modo poteſt dici, ꝙ licèt priuatim nõ poſsit dari tãta Indulgẽtia plenaria Regi pro duobus argenteis, ſicut vetulæ pauperi, vt dictũ eſt, tamẽ per cõceſsionẽ cõmunẽ bene poteſt, quia cauſa eſt ſufficiẽs in cõmuni, & ſimpliciter, quæ nõ eſt in particulari cõceſsione vel reſpectiuè. Sicut quãdo cõmuniter cõceditur eadẽ Indulgentia omnibus viſitantibus limina Apoſtolorũ in anno Iubilei vel alio tẽpore, tunc eſt cauſa rationabilis in cõmuni quo ad omnes, & quilibet de prope & de longe viſitans, robuſtus & ſanus, debilis & infirmus, lucratur illã Indulgentiã. Sic in propoſito de eleemoſyna & ieiunio & oratiõe cõmuniter oĩbus impoſitis ꝓ lucrãda Indulgẽtia videtur dicẽdũ, quia cũ tali circũſtãtia, vt. ſ. cõmuniter fiat ab oĩbus, videtur eſſe cauſa ſufficiẽs, quæ ſine hac circũſtantia nõ eſſet ſufficiens. Sicut etiã leges ex cauſa communiter rationabili, & cõmuniter manẽte ſunt iuſtæ & obſeruandæ, etiã ab ijs, ſi commodè poſſunt, apud quos in particulari tantũ ceſſat illa cauſa ſecundũ cõmuniter doctores vt de hoc etiã Richardus in. 4. ergo ſic videtur dicendũ in propoſito ſecundũ hanc opinionem quę videtur pia & probabilis. ¶ Credo tamẽ ꝙ licèt ſit cauſa ſufficiẽs in cõmuni & ſimpliciter, vt dicit hæc opinio, nõ eſt tamẽ ſufficiẽs reſpectiuè ad ꝑſonas oẽs particulares, putà ad valde diuites ad oẽm illã Indulgentiã lucrãdã, vt ſonat. Sicut lex valẽs in cõmuni nõ habet vĩ obligãdi illũ in quo omnino ceſſat tota ratio legis putà pro tẽpore neceſsitatis & huiuſmodi, ſicq́; videtur ꝙ ſolũ lucrabũtur de illa Indulgẽtia diuites quatenùs acceſſerint ad ꝓportionẽ cauſæ ſufficiẽtis reſpectu ipſorũ dando eleemoſynã vt infrà. q. 26. latiùs habetur. *Richar.*

¶ Cõtra ſecundã propoſitionẽ ſuprà poſitã arguitur quadrupliciter. Primò quia ex hoc ſequeretur ꝙ pdicatio Eccleſiæ eſſet falſa. Secundò ꝙ doctrina Eccleſiæ Romanæ periclitaretur. Tertiò ꝙ deci- *Argu. 1.* *Secundũ* *Tertium*

deciperetur populus Chriſtianus ab Eccleſia, ſi in veritate non lu craretur illam Indulgentiam coram Deo ex *illa cauſa*, vt *ſonat*. ¶ Quartò quia iam non valeret Indulgentia quantū ſonat. ¶ Reſpondeo ad primum negando ſequelam. Pro quo nota ꝙ prædicatio Eccleſiæ quò ad hoc & alia eiuſmodi tripliciter ſe habet. Vno modo narratiuè prout. ſ. narrat contenta in ipſa bulla, & hic nulla eſt falſitas, quia narratio eſt vera. Secundo modo doctrinaliter docendo opiniones doctorum, & ſic poteſt prædicare falſa, ſi opinio prædicata eſt falſa. Et ideo ad præſeruandum prædicationē Eccleſiæ ab huiuſmodi falſitate, debent prædicatores, quia nomine Eccleſiæ ex officio prædicant ad populum, non aſſertiuè ſed expreſsè dicere ꝙ opinatiuè aut recitatiuè dicunt, aut prædicant. Alioqui tanquam aſſertiuè dictum nomine Eccleſię ſicut alia quæ prædicāt, intelligitur prædicatum quod ſi ſit falſum, meritò puniuntur vt falſarij: quia nomine Eccleſiæ falſum prædicāt quod ipſa non prædicat, nec prædicandum exhibuit, ſed opinandum tantùm, & vt opinatum eſſe declarādum. Tertio modo doctrinaliter docendo vt doctrinam fidei vt talem, & ſic non eſt periculum falſitatis in prædicatione Eccleſiæ huiuſmodi. Quia ſicut fides non ſe extendit ad iſtam particularem Indulgētiam, aut iſtam cauſam Indulgentiæ iſtius, ita nec doctrina Eccleſiæ ſe extēdit ad iſtam Indulgentiam aut iſtam cauſam nec ad hæc ſingularia, vt ſuprà dictum eſt, ergo. ¶ Ad ſecundum argumentum reſpondeo id negando. Nam aliud eſt loqui de doctrina Papæ aut Eccleſiæ Romanæ, quæ vt dictum eſt non poteſt errare aut periclitari in rebus fidei & morum: aliud de operibus eiuſdem, vt patet, in quibus poteſt eſſe error facti & peccatum Papæ, vt ſuprà dictum eſt. Nunc autem doctrina Papæ & Eccleſiæ eſt Indulgētias non niſi ex rationabilibus cauſis dari, vbi etiam continetur quòd debet eſſe cauſa ſufficiens, vt ſuprà. q. 17. probatum eſt. Factū autem quod in bullis Indulgentiarum continetur, ſi quandoq; periclitaretur, non ideo doctrina Eccleſiæ periclitatur, ergo. ¶ Ad tertium argumentum reſpondeo id negando. Dico enim, ꝙ populus in huiuſmodi, non decipitur ab Eccleſia, ſed vel à propria credulitate, aut ab humanis opinionibus, aut ab indiſcreto facto dantis Indulgētiam, aut ab omnibus ſimul: ſicut etiam poteſt decipi adorando hoſtiam non conſecratam in miſſa. Nam ad doctrinam Eccleſiæ non ſpectant hęc ſingularia facta, vt ſuprà dictū eſt

Quartū. Reſpōſio ad primū Nota. Reſpōſio ad ſecundum. Reſpōſio ad tertiū

eſt,& ſuprà.q.17.in reſponſione ad tertiam probationem antecedentis tertij argumenti. ¶ Ad quartum argumentum reſpondeo negando illud ſimpliciter. Dico enim ꝙ illa communis ſententia intelligitur tripliciter. Vno modo negatiuè, ſic ſcilicet quòd Indulgentiæ non plus valent quàm ſonant. Nam videtur hæc communis ſententia diuulgata ad excludendas extenſiones Indulgentiarum, vtpote fauorabilium ad ea quæ ſub earum tenore nõ continẽtur, vt ſciatur ꝙ ad hoc ſunt ſtricti Iuris, vt ſuprà. q. 7. in reſponſione ad primum argumentum habetur. Alio modo intelligitur & eſt vera illa communis ſententia quòd valẽt quantum ſonant, ſuppoſito quòd ſint ritè conceſſæ ex cauſa ſufficiente & alijs requiſitis, vt ſuprà quæſt. 17. in reſponſione ad tertium argumentum, & ad tertiam probationem ibi poſitã habetur. Tertio modo quòd illa ſententia eſt ſimpliciter vera in foro exteriori ſeu Eccleſiaſtico in quo ſtatur præſumptionibus Iuris, niſi oppoſitũ conſtet, vt ſuprà propo.1. habetur, & eſt etiam vera ad tollendum obligationem Eccleſiæ implendi pœnitentias iniunctas à confeſſore, quia iam per tales Indulgentias etiam omnino inualidas coram Deo, ſi ſunt cõceſſæ per Papam, vel per concilium aut per habentem eius autoritatem ad id, deobligatur quis ab eis implendis in hac vita, quia Princeps poteſt tollere præceptum & obligationẽ inferioris, & Papa vt Princeps poteſt tollere omnẽ obligationem ex ſolo iure humano conſurgentem. Quò ad Deum autem non valet talis Indulgentia, niſi ſecundum proportionem cauſæ ſufficientis, vt ſuprà hic & quæſt. decima ſeptima ſæpe dictum eſt.

Reſpõſio ad.4. argumẽtũ.

r Quæſt.

Quæſtio vigeſima.

Quæ requirantur & ſufficiant ex parte lucrantis Indulgentiam ad eam lucrandam?

REſpondeo quòd ex parte lucrãtis Indulgentiã requiruntur & ſufficiunt duę conditiones, vt Indulgentia valeat ei quantum ſonat. Prima conditio eſt ꝙ ſit in ſtatu gratiæ. Secunda ꝙ adimpleatur id quod & quomodo imponitur faciendum ad lucrandum talem Indulgentiam. Iſta propoſitio eſt communiter doctorum tam Canoniſtarum quàm Theologorũ.

Prima ꝓpoſitio.

¶ Et probatur primó ꝙ requiratur ſtatus gratiæ. Quia ſecũdum Thomam in. 4. diſt. 20. & in addi. 3. partis. q. 27. arti. 1. & Gerſon in tractatu de abſolutione ſacramentali & de Indulgentijs & communiter doctores, Indulgentia ſolùm valet ad remiſsionem pœnarũ temporalium Deo debitarum pro peccatis iam quò ad culpam dimiſsis, vt habetur ſuprà. q. 6. ergo manente culpa mortali aut eius reatu non prodeſt remiſsio pœnarum per Indulgẽtias, ergo requiritur ſtatus gratiæ cui eſt incompoſsibilis reatus mortalis de lege, & non eſt ſtatus medius, vt patet, ergo. Item quia ſecundũ Adrianum in materia de Indulgentijs concluſione tertia contra intentionem Chriſti & ſanctorum nulli poſſunt eorum opera ſatisfactoria communicari. Sed Chriſtus & ſancti operati ſunt illa & noluerunt, niſi ad vtilitatem ſanctorum membrorum Chriſti, non autem membrorũ diaboli cuiuſmodi ſunt exiſtentes in mortali applicari, ergo. Et ad hoc idẽ facit extrauagãs Cle. 6. Vnigenitus. de pœniten. & re. & cap. Tres ſunt. de pœnitent. diſtinct. 1. & autoritates quæ recitantur ſuprà. q. 3. & etiam. quæſt. 6. per totum ibi vide. Sed an exiſtens in mortali poſsit pro alijs exiſtentibus in gratia lucrari Indulgentias infrà dicetur, q. 23 propo. 3. ¶ Quòd etiam requiratur ſecunda conditio, ſcilicet adimpletio eius quod

Gerſon.

&

& quomodo taxatur, probatur ſecundum Tho. vbi ſuprà. quæſt. 27. art. 3. & Palud. diſt. 20. quæſt. 4. articu. 3. & communiter doctor. quia non exiſtente conditione non conſequitur quis id quod ſub tali conditione & modo datur, ergo cum Indulgentia concedatur ſub tali modo aut cōditione ꝙ ſcilicet fiat hoc vel illud hoc aut illo modo, ſequitur ꝙ ſi illud eo modo non fiat, non cōſequitur quis Indulgentiam quæ non alio modo conceditur. Et hoc eſt verum ex quacunque cauſa quis omittat facere ex infirmitate, paupertate, & huiuſmodi. ¶ Neque in beneficijs Principis voluntarijs, & ſic conditionatis & modificatis voluntas reputatur pro facto. Voluntas enim pro facto coram Deo reputatur quò ad eſſentiale præmium, ſecùs quò ad accidentalia præmia ſeu beneficia, ſecùs etiam quò ad homines, & ideò niſi forma Indulgētiæ id habeat non poteſt vnus pro alio eàm lucrari, vt infrà de hoc. q. 23. latiùs habetur: quia quò ad hoc eſt ſtricti Iuris, & non valet vltra quàm ſonat, vt ſuprà dictum eſt, quæſt. 19 in reſponſione ad quartum argumentum. & ſuprà. quæſt. 7. in reſponſione ad primum argumentum. ¶ Et adeò hoc eſt verum quod ſecundum Florentinum. 1. par. Sum. titul. 10. cap. 3. §. 4. & Palud. vbi ſuprà, non ſufficit partem adimplere, vt quis lucretur partem Indulgentiæ, ſed aut totum & eo modo quod & quomodo imponitur aut nihil. Exempli gratia. Si quis ex forma Indulgētiæ teneatur quinq; dies intra annum ieiunare & orare quinquies Aue Maria, & ex negligentia aut impoſsibilitate non niſi tres dies ieiunat, aut omittit Aue Maria, non conſequitur illam Indulgentiam, nec partē eius ex vi Indulgentiæ, quàmuis aliunde ex ipſo bono opere mereatur, aut ſatisfaciat æquè vel ampliùs, vt oportet. ¶ Item qui iturus vltra mare ſe accingit ad lucrandum Indulgentiam ſecundū formam conceſsionis, ſi moriatur in via, non conſequitur illam. ¶ Quòd ſi daretur Indulgentia omnibus ſumentibus Crucē contra infideles, & quantum in ſe eſt vadit in expeditionem terræ ſanctæ, iā eo ipſo quo Crucē aſſumit & ſe exponit expeditioni pdictę ſi moriatur in via, eā lucratur. ¶ Quòd ſi cōcedatur trāsfretātibus, tunc non lucratur eam niſi vltra mare transfretet. ¶ Quòd ſi dicatur, euntibus in terram ſanctam, tunc moriens in via illam conſequitur. Imò & dum iter agit in terram ſanctam viuus lucratur eam, dum eſt in ſtatu gratiæ. ¶ Si autem quis ſumendo Crucem non intendit ire niſi dominus ſuus vadat, cum quo intendit ire iā

illo domino mortuo aut nolēte ire, non tenetur ille alius ire, quia deficit conditio intenta ſub quá tacitè ſe obligauit, ſed tale eius propoſitum conditionatum eundi in terram ſanctam non ſufficit ad illam Indulgentiam lucrandam ſi interim moriatur, quam tamen lucraretur cum propoſito abſoluto eũdi ſumendo Crucem, vt forma bullæ concedit ſumentibus Crucem, vt ſuprà dictũ eſt. Hæc Palud. ¶ Et ratio horum omnium eſt, quia ſic ſonat tenor conceſsionis, qui eſt maximè attēdendus. ¶ Vnde fit ꝙ quia antiquitùs concedebatur Indulgentia plenaria ſub hac forma, ſcilicet ſumentibus Crucem euntibus vltra mare cum effectu, vt dicit Hoſtien. extra. de Iudæis. cap. Ad liberandam, ideo Bonauentura. in. 4. diſt. 20. quæſt. 4. articu. 2. dicit quòd qui non vadit vltra mare, non lucratur illam Indulgentiam ſumendo ſolùm Crucem aut proponendo ire, & incipiendo iter, quia non intelligitur dari pro ſola bona voluntate, ſed pro effectu, ſcilicet transfretationis. Nunc autem quando antiqua forma in mitiorem mutata eſt & quotidie variatur, ſtandum eſt tenori & formæ conceſsionis Indulgentiæ, & ſic agendum eſt ad eam lucrandum, vt dictum eſt.

Hoſtien. *Bonauēt.*

¶ Quæ omnia ſunt vera & intelliguntur quando id quod imponitur eſt quid determinatum aut ſignatum, ſimiliter & modus faciendi determinatus. Quòd ſi indeterminatè quid imponatur agendum pro lucranda Indulgentia dicendo qui orauerit, aut viſitauerit deuotè talem Eccleſiam, tũc vtrùm quilibet quomodolibet orans, aut quacunque deuotione viſitans talem Eccleſiam, lucretur totam illam Indulgentiam, aut partem tãtùm, magis aut minùs, ſecundum quòd magis aut minus implet & accedit ad illam cauſam Indulgentiæ, latiùs habetur infrà. q. 26. & quæſt. 29.

¶ Et ſic patet quod & quomodo requirũtur illæ duæ conditiones, vt habet prima propoſitio. Quòd autem ſufficiant infrà. q. 27. latè habetur de hoc. Cōtra primam conditionem arguitur. Quia qui eſt in gratia poteſt mereri alteri etiam exiſtenti in mortali gratiam & multa alia bona ſpiritualia & tēporalia & pœnarum releuationem. Sed Indulgentiæ habent efficaciã ex hoc ꝙ ſatisfactiones Chriſti & ſanctorum applicantur huic, ergo habent effectũ etiam in illo qui eſt in mortali, ſaltē quò ad pœnas debitas pro ſuis peccatis iã aliàs quò ad culpã dimiſsis, ꝑſertim, ſi vt ſupponitur, Papa ex propoſito velit concedere Indulgentias etiã talibus exiſtentibus in peccato mortali, vt eis valeant quantum va-

lere poſſunt. Antecedens patet & ſupponitur, pro vtraque parte.

¶Conſequentia autem probatur. Quia ſi exiſtēs in mortali po teſt ſatisfacere pro ſuis debitis pœnarum pro peccatis iam quó ad culpam dimiſsis ſecundum opinionem Scoti & ſequacium, quā hic ſuppono, ergo multò meliùs valebit ſatisfactio Chriſti & ſanctorum per Indulgentias applicata exiſtenti in peccato mortali, quò ad pœnas debitas pro peccatis iam quo ad culpam dimiſsis. Patet conſequentia. Quia validior & gratior eſt apud Deum ſatisfactio & opus amici iuſti tam pro ſe quàm pro alio quàm opus aut ſatisfactio inimici. ¶Quòd ſi non admittatur opinio præſup poſita, ſicut nec eam admittunt Thomiſtæ & alij, tunc alio modo probatur prædicta conſequentia. Quia ſi peccator pro ſe ipſo per ſua bona opera licèt non meritoria gloriæ, ſimiliter & homo iuſtus pro alijs exiſtentibus in mortali, per ſua bona opera ſatisfactoria & meritoria meretur ſaltem de congruo, ſeu impetrat bona ſpiritualia & temporalia & releuationem ſeu liberationē à ma lis tēporalibus huius vitæ quò ad corpus & animā, peccator quidem pro ſe, iuſtus autem pro alio etiam exiſtente in mortali ſecun dum communiter doctores, ergo & talia opera valent eodē modo & eadem ratione ad impetrandum ſeu merendum de cōgruo remiſsionem pœnarum temporalium Deo debitarum pro pecca tis iam quó ad culpam dimiſsis. Ergo ſi per viam Indulgentiæ talia opera Chriſti & ſanctorum applicentur exiſtētibus in mortali, valebunt eis quò ad præfatam remiſsionem pœnarum Deo debitarum hic vel in purgatorio pro peccatis iam quo ad culpam di miſsis. ¶Si negetur iſta vltima conſequentia quia intentio Chriſti & ſanctorum non fuit ꝙ talibus ſua opera applicarentur, aut valerent, ſed membris Chriſti exiſtentibus in gratia, vt ſuprà dicebatur in probatione propoſitionis: contra hanc euaſionem replicatur probando ꝙ intentio Chriſti & ſanctorum fuit, vt ipſis valerent, vt dictum eſt. Quod probatur. Quia Chriſtus & ſancti orauerunt etiam pro exiſtentibus in mortali, & pro eis etiam paſſus eſt Chriſtus ſufficienter, & voluit illis proficere ſuam paſsionē & ſua merita quó ad eorum culpam & pœnam ſufficienter, vt redemptor totius mundi, ergo voluit Chriſtus ſua opera & labores efficaciter omnibus prodeſſe quantum ipſi erant capaces & diſpoſiti, & quantum ipſis prodeſſe poterant, ſtante lege quò ad culpam & pœnam peccatorum. Et idem credendum eſt de alijs ſan- *Replica*

ctis quod ſimiliter voluerunt, quantum eis licuit, & competit eis ſuo capiti Chriſto in hoc ſe conformare. Poſſunt autem prædicta eorum opera prodeſſe exiſtentibus in mortali quo ad remiſsionẽ pœnarum debitarum pro peccatis iam quo ad culpam dimiſsis, ex quo quo ad hoc ſunt capaces & diſpoſiti, vt patet ex dictis hoc vel illo modo, ergo prælatus concedens talibus Indulgentias ad prædictam remiſsionem pœnarum prædictarum non facit contra, ſed ſecundum intentionem Chriſti & ſanctorum, ex quo non manet vllus reatus culpæ impediens talium pœnarum remiſsionem, vt dictũ eſt. ¶ Et confirmatur hoc. Quia alias ſequeretur ꝙ talis ſatisfactio eſſet fruſtrata ſuo effectu, & nil omnino valeret apud Deum, quod patet. Quia ſi nil valet ipſi exiſtenti in mortali pro remiſsione dictarum pœnarum ad quam applicatur Indulgẽtia: neque valet alicui alteri cui non applicatur, neque ipſi operãti vel applicanti, quia (vt ſupponitur) ipſe nõ eget ſua ſatisfactione, ergo nulli prodeſt talis ſatisfactio, ſicque omnino perit tale bonũ opus, & ſimiliter Indulgentia.

Reſpõſio ad. 1. arg. ¶ Reſpondeo in argumento tangitur difficultas, vtrùm Indulgentię valeãt ad remiſsionem pœnarum debitarum pro peccatis iam quo ad culpam dimiſsis ei qui eſt in mortali, & vtrùm Papa poſsit ſic concedere, & vtrùm pro talibus pœnis quis ſatisfacere poſsit pro alio exiſtenti in mortali. ¶ Ad quod dico ꝙ nõ propter rationes ſuprapoſitas in probatione propoſitionis. Pro cuius *Adrian.* maiore declaratione, nota ſecundum Adrianũ vbi ſuprà, & Supplementum Gabrielis in. 4. diſtinct. 45. articu. 3. dub. 7. quòd licèt quis exiſtens in mortali poſsit ſatisfacere vel de iuſtitia vel de cõ-*Scotus.* gruo pro ſuis peccatis iam quo ad culpam dimiſsis, ſecundũ Scotum & ſequaces, & quàmuis peccator poſsit ſibi per bona opera de genere aut moraliter non tamen meritoria glorię mereri de cõgruo aliqua bona ſpiritualia & corporalia & temporalia & liberationem à pœnis temporalibus huius vitæ, & mitigationem pœnarum purgatorij ſecundum communiter doctores, non tamen hoc fit per viam iuſtitiæ puræ aut iuſtitiæ legis, in quo conueniũt communiter doctores, neque per viam ſatisfactionis propriæ ſecundum Thom. quia ſatisfactio propriè ſecundum eum pertinet ad iuſtitiam, ſed per viã gratiæ ſeu iuſtitiæ miſericordiæ admixtæ. Similiter licèt iuſtus poſsit pro alio etiam peccatore mereri omnia prædicta quæ peccator poteſt ſibi ipſi mereri, tamẽ id om

ne fit per meritum congrui aut decentiæ tantùm, non autem per viam iuſtitiæ, neque per viam ſatisfactionis propriæ, quæ pertinet ad iuſtitiam, vt de ijs latiùs habetur ſuprà, quæſt. tertia, in reſponſione ad octauum argumentum. Et vltra ibi dicta alia ratio eſt, quia vt vnus poſsit de lege quoad vim ſatisfactiuam communicare ſua bona alteri aut pro alio ſatisfacere modo prædicto requiritur vnio per charitatem, vt membra inter ſe & ad caput, ſcilicet ad Chriſtum: & per conſequens requiritur ſtatus gratiæ vtriuſq; aut vtrobique, ratione cuius eſt communio ſanctorum in charitate & fide viua, non autem mortua fundata. Ideò nullus poteſt pro alio ſatisfacere aut bona ſpiritualiter quò ad prædictam vim ſatisfactiuam communicare niſi de congruo tantùm, & niſi vterque ſit in ſtatu gratiæ aut in charitate. Nunc autem remiſsio pœnarũ quæ fit per Indulgẽtias pertinet ad ſatisfactionem propriam, quæ de theſauro Eccleſiæ per Indulgentias applicatur ad ſatisfaciendum ſic ꝙ corã Deo cenſeatur ſatisfeciſſe per viam iuſtitiæ is cui conceditur talis Indulgentia, vt ſuprà. quæſt. 3. dictum eſt ergo ſatisfactiones Chriſti & ſanctorum non poſſunt per viam Indulgẽtiæ applicari exiſtenti in mortali, & Indulgentiæ non poſſunt vllo modo eis concedi, vt dictum eſt. ¶ Ex quo infero, quòd opinio quam refert Gabriel in Cano. lect. 56. litera S. quòd. ſ. pro exiſtentibus in inferno poteſt iuſtus ſatisfacere pro pœnis peccatorum mortalium & venialium eorum iam quò ad culpam dimiſſorũ, nullo modo videtur vera, neq; vllã probabilitatẽ habere, ex quo nulla eſt cõmunio fidei aut charitatis ad eos, in qua fundatur de lege poteſtas ſatisfaciendi pro alio, neq; ad hoc eſt vlla Dei lex aut promiſsio, ſed potiùs in oppoſitũ, ꝙ. I. nõ poteſt eis valere vlla redemptio, neq; ſunt in ſtatu quo ſint capaces vllius redẽptionis, vt dicetur. Ideò & nõ ſunt capaces vllius ſuffragij, quia Chaos magnũ inter nos & illos. Lu. 16. & ibi iã nulla redẽptio, licèt Mayro. & quidẽ erroneè oppoſitũ dixerit, vt ſuprà. q. 6. in. 2. parte propoſitionis latiùs de hoc habetur. Et concordat Medina de oratione q. 25. ibi vide & ſuprà. q. 3. ¶ His ergo ſuppoſitis reſpondeo ad argumentum in forma negando conſequentiam primã. Et ratio eſt quia licèt vnus poſsit alteri mereri illa bona, hoc tamen non eſt niſi per viam meriti de congruo tantùm. Satisfactio autem quæ per viam Indulgentiæ fit & applicatur eſt per viam iuſtitiæ & ſatisfactionis, vt dictum eſt, ideò nil concluditur contra nos.

Corollar.

Luca.

Medina.

¶ Et ad probationem conſequentiæ reſpõdeo dupliciter. Vno modo ſuppoſita opinione Scoti, reſpondeo negando conſequentiam. Et ratio eſt, quia licèt pro ſe quis poſsit ſatisfacere, nõ tamen pro alio niſi de congruo & dummodo vterque ſit in ſtatu gratię, vbi ſit communicatio charitatis, vt dictum eſt, & quàmuis opus amici & iuſti ſit gratius Deo quàm opus inimici, non tamen quò ad omnem effectum & modũ, vt patet. Quia ad merendum Sorti vitam æternam non tantum valent merita beatæ virginis Mariæ, quantum valet diſpoſitio & merita propria ipſius Sortis. Sic quàmuis ad merendum de congruo alteri aliqua bona plus grata & valida ſint coram Deo opera iuſti quàm iniuſti, non tamẽ quò ad vim ſatisfactiuam pro alio peccatore, ex quo non eſt charitas vtrobique vbi fundatur ratio communicationis ſatisfactionum, vt ſuprà dictum eſt. Alio modo ſuppoſita opinione Thomæ, reſpondeo negando illam vltimam conſequẽtiam poſitam ad probationem primæ conſequentiæ principalis. Et ratio eſt, quia licèt bona opera valeant per viam meriti de congruo ad impetrandũ alteri bona aliqua, & remotionem malorum & pœnarum temporalium, ſperando hoc à liberalitate diuina, non autem per viã iuſtitiæ & ſatisfactionis propriæ niſi vterque ſit in gratia vt dictum eſt, ideò negatur quòd per Indulgentias poteſt fieri talis applicatio ex quo via Indulgentiæ eſt via iuſtitiæ & ſatisfactionis propriæ, vt patet ex dictis. ¶ Et ad replicam reſpondeo ſecundum omnem viam doctorum quòd intentio Chriſti & ſanctorum fuit quòd valerent ſua opera modo prædicto his omnibus qui eſſent capaces, ſcilicet per viam meriti de congruo tãtùm ijs qui permanerent in mortali, per viam autem propriæ ſatisfactionis & iuſtitiæ exiſtentibus in gratia, & quia via Indulgentiæ eſt ſolùm via iuſtitiæ ſatisfactioniſque ex quo ſatisfactoria tãtùm vt talia ibi applicantur ad ſatisfactionem tantùm efficiendam pœnarum, non autẽ vt ſunt meritoria vllo modo, vt ſuprà. quæſt. tertia, & quæſt. ſexta, per totum latiùs habetur, ergo neganda eſt illa minor & conſequẽtia, ꝙ ſcilicet talia ſatisfactoria opera Chriſti & ſanctorũ quæ per Indulgentias applicantur, poſſunt valere exiſtentibus in mortali vllo modo, ex quo non eſt communicatio charitatis, & per conſequens nec diſpoſitio requiſita in eis, neq; ſunt capaces vt eis per viam propriæ ſatisfactionis & iuſtitiæ communicetur ſatisfactoria Chriſti & ſanctorum, vt ſuprà dictũ eſt. Et cum ijs con-

Ad replicam.

cordat Thom.3.part.Summæ,in addi.q.27.art.1. contra aliquos tenentes oppoſitum. ¶Ad confirmationem reſponſio patet ex dictis, & inſuper dico ſecundum Adrianum vbi ſuprà, ꝙ in caſu quo quis ſuam ſatisfactionem applicaret alicui exiſtenti in mortali,tunc fructus ſatisfactionis,vt talis, reuertitur ad facientem ſi eget iuxta illud Matth.10.Si ibi non fuerit filius pacis ad vos reuertetur:& Pſal.34. Oratio mea in ſinu meo conuertetur, quia in illis translationibus eſt conditio implicita ſcilicet ſi illi quibus applicantur ſint capaces & egentes. Si tamen de induſtria quis vellet nil Iuris ſibi reſeruare, ſed totum transferre in alium incapacem aut non indigentem,vtpote in non baptizatum aut in exiſtentem in gloria aut in exiſtentẽ in mortali & huiuſmodi, tunc fateor ꝙ ex ſtultitia ſua perdet redundantiã vtilitatis ſatisfactoriæ, ſed tunc manet in theſauro Eccleſiæ ſicut & alia ſatisfactoria eorũ qui non indigẽt,quę nulli applicãtur. ¶Similiter opinãtur aliqui ꝓbabiliter ꝙ dũ recẽter baptizatꝰ facit multa opera pęnalia,quæ in nullũ transfert,& primũ peccatum qđ ipſe cõmittit poſt talia opera eſt mortale,quod tunc ipſe ex illis ſuis operibꝰ iam factis nullam expiationem per viam ſatisfactionis habere poteſt,quia nõ antequã peccaret ex quo nullius pœnæ debitor erat, neq; poſt, ex quo illa iam non ſunt ſua nec ſibi applicata, neq; ſibi reſeruare potuit, vt infrà.q.39.latiùs habetur de hoc. Eccleſia tamen non videtur Ius ſuum perdere,quod habet in bonis filiorum:nam per Indulgentias, ac ſi innocens perſeueraſſet, alijs applicare poteſt Eccleſia & ipſi poſtea reſurgenti ſicut & alijs poteſt applicare per Indulgentias:modò ſint mortificata ipſi facienti,modò non,hoc enim parum refert ad rem,licèt Adrianus vbi ſuprà in hoc videatur aliquam vim facere. ¶Nota tamen quòd qui eſt in mortali, licet non lucretur Indulgentias,tamen per bonum opus quod facit ad eas lucrandum meretur de congruo alia bona ſpiritualia & temporalia ſecundum communiter doctores.

b.Thom. *Matth.* *Pſalm.*

¶Secundò principaliter & ſpecialiter contra ſecundam conditionem ſuprà dictæ propoſitionis arguitur. Nam Eccleſia debet ſe conformare diuino iudicio, ſed Deus remunerat bonã voluntatem quando non eſt facultas operis,ergo quando quis ex impotentia non implet opus pium pro quo conceditur Indulgẽtia, videtur quòd ſufficiat bona voluntas ad eam lucrandum in toto vel in parte,vt ſic conformiter ad Dei iudicium remuneretur per- *Argu.2.*

Reſp. ad 2. argum. Eccleſiam. ¶ Reſpondeo dupliciter: Vno modo negando antecedens ſimpliciter. Nam Eccleſia non iudicat de omnino per ſe occultis, qualis eſt voluntas, Deus autem ſic, ideò in hoc non tenetur, nec poteſt Dei iudicio ſemper ſe conformare. Item licèt iudicaret de occultis quando de eis conſtat aliquo modo, non tamẽ tenetur in opere liberalitatis & gratiæ ſe conformare diuino iudicio aut legi: poteſt enim Deus eſſe liberalis quando Eccleſia rationabiliter non eſſet liberalis. Non enim tenemur niſi legi diuinæ obliganti nos conformare: item non eodem modo. ¶ Alio modo reſpondeo conceſſo antecedente negatur conſequentia. Quia Deus non remunerat bonam voluntatem ſemper quò ad præmia accidentalia, vt patet de aureolis ſecũdum communiter doctores, ſed quò ad præmium eſſentiale, & ſic Eccleſia nõ remunerat ſolam bonã voluntatem quò ad hoc accidentale præmium Indulgentiarum. Itẽ dico ꝙ ſicut Deus præmiat ſolùm facientem quod & quomodo ipſe vult & exigit, ſic Eccleſia remunerat per Indulgentias iis tantùm qui faciunt quod & quomodo ipſa imponit faciendum & non alio modo.

Queſ. 21.

Quæſtio vigeſima prima.

Pro quo tempore teneatur eſſe in gratia is qui vult lucrari Indulgentiam, an ſcilicet pro tẽpore quo facit opus pium pro eã lucrãda, an pro tempore quo quis debet lucrari eam.

Propoſi. RESPONDEO per vnicam propoſitionem, ꝙ ſcilicet pro tempore quo ſecundum tenorem conceſsionis debet lucrari Indulgentiã, tũc & nõ ante tenetur eſſe in gratia ad eã ſibi lucrandũ. ¶ Declaratur ſimul & ꝓbatur. Pro quo nota ꝙ quatenùs pertinet ad rẽ, quis tria ſint tempora. ſ. cõceſsionis Indulgẽtiæ, & operis faciendi pro ea lucranda, & vſus ſeu lucrationis ipſius Indulgentię, vt patet ꝙ hęc ſunt tria tẽpora diſtincta,

ća,quādo Papa cōcedit danti talem eleemoſynā,vt ſemel in vita
& ſemel in morte poſsit plenariè abſolui &c. tunc enim hodie fit
conceſsio,& cras opꝰ eleemoſynæ,& vſus ſeu lucratio Indulgen-
tiæ fit fortè hinc ad annū. Quāuis ergo iſta tria tēpora ſint diſtin
ćta:tamē ſępe cōcurrūt omnia aut duo ſimul, nūc hoc, nunc illo
modo. ¶Ideò non curādo nunc de tēpore cōceſsionis Indulgen
tiæ,quia nihil refert ad propoſitū,dicamꝰ ꝙ dupliciter poteſt aut
ſolet concedi Indulgentia .Vno modo ita ꝙ tēpus operis faciēdi
pro lucranda Indulgētia & tēpus ipſius fructus ſeu lucrationis In-
dulgentiæ concurrāt ſimul ſeu ſint vnū & idē. Exempli gratia. Vt
quādo Papa cōcedit Indul. viſitanti talē Eccleſiā,qn̄ eam viſitat,
aut pręſentibus ſuæ miſſæ aut eiꝰ abſolutioni tali tēpore qn̄ eā fa-
cit,aut cōfitentibꝰ quādo abſoluūtur &c:& de hoc modo cōceſ-
ſionis cōmuniter dicūt doct.in quo nullꝰ ferè diſſentit, ꝙ requiri
tur ꝙ ſit in gr̄a tūc qn̄ id agit pro quo cōceditur talis Indulgētia.
Nā non eſt in poteſtate cuiuſq̄ volentis eā lucrari vt trāſferat ſeu
differat vſum fructū ſeu lucrationē eiꝰ in poſterū. Et ratio horum
eſt,quia ſic ſonat tenor eius. ¶Alio modo ſolet cōcedi Indulg. ſic
ſcilicet ꝙ aliud ſit tēpus operis,& aliud ſit tēpus lucrationis Indul
gentiæ aut fructus eius. Vt quando datur Indulgentia ſemel in vi
ta & ſemel in mortis articulo ſuſcipienti Crucem, aut danti duos
argenteos,aut recitantibꝰ tot Pſalmos vel Aue Ma:aut porrigenti
bus manꝰ adiutrices,ꝙ poſſent poſtea plenariè abſolui & conce-
di Indulg.plenaria eis per confeſſorē, vbi patet aliud eſſe tempus
operis,aliud lucrationis Indulgētiæ aut fructꝰ eius . Et de hoc eſt
duplex opinio:quarū cōmunior & verior & magis pia(vt mihi vi
detur)eſt ꝙ non eſt neceſſe ꝙ homo lucraturꝰ talem Indulgentiā
ſit in gratia pro illo tēpore operis,ſed pro tempore lucrationis In
dulgentiæ aut fructus eius ſecundum tenorem conceſsionis,vt di *Florent.*
cit ꝓpoſitio ſuprà poſita. Et ſic tenet Florent.1.part.Sum.titu.10.
ca.3.§.5.ex Palud.in.4.diſt.20.q.4.art.3.cōcl.1. ¶Quod ꝓbatur
quadrupliciter. Primò,quia Papa ſeu Eccleſia pōt prędicto mō cō- *Ratio.1.*
cedere,& vult ſic cōcedere , niſi qn̄ oppoſitū explicat ſpecialiter
in tali modo cōceſsionis , ergo tenet modo prędicto Indulgētia.
Probatur antecedens ꝙ Papa poteſt. Quia adſunt omnia requiſi
ta ſcilicet autoritas in dante , pietas in cauſa , & diſpoſitio gratiæ
in ſubiecto , pro quando debet ſuſcipere fructum Indulgentiæ.
Quòd autem ad opus eſſe pium non requiratur ſtatus gratiæ,aut

quòd

quòd ſit meritorium infrá.q.22.habetur latiùs,ergo poteſt. Et ꝙ ſic Papa velit niſi oppoſitum explicet in dictis tenoribus Indulgẽtiarum,patet. Quia ſtãdum eſt tenori Indulgentiæ ſic ſonãti eſſe intentionem Papæ non diſcordantẽ à ſuis verbis, præcipuè quia beneficium Principis eſt latè & fauorabiliter etiam contra eũ interpretandum quantum patitur proprietas verborum, præcipuè quando non eſt in præiudicium tertij,niſi de eius voluntate aliàs oppoſitum conſtet,vt ſuprà.q.7. in probatione quartæ propoſi-
Ratio.2. tionis habetur,ergo. ¶Secunda ratio. Quia ſic eſt in practica Eccleſiæ in multis Iubileis qui nunc conceduntur & prædicantur eſſe de mente Papæ ꝙ ieiunetur tribus diebus,& oretur,& detur eleemoſyna,& interim examinentur conſcientiæ,& pòſt fiat cõfeſsio & receptio euchariſtiæ, & ibi conſequantur Indulgentiam plenariam. Certè in tali Iubileo non oportet eſſe gratia quando ieiunatur,& oratur & datur eleemoſyna, ex quo poſtea ſequitur examinatio conſcientiæ & confeſsio per quę homo reponatur in ſtatu gratiæ ad dignè communicandum & lucrandum Indulgentiam:& ſimile iudicium de ſimilibus formis habendũ eſt. ¶Ter-
Tertia. tia ratio. Quia præcepta & indicta Eccleſiæ non obligant ad intẽtionem pręcipientis,vt ſcilicet fiant meritoriè ſeu in ſtatu gratiæ quantum eſt ex vi ſtatuti Eccleſiæ,putà ieiunare in quadrageſima & ſoluere decimas,& ſeruare feſta & huiuſmodi, imò neq; præcepta diuina putà de honorando parentes, de reſtituendo & huiuſmodi,ergo non eſt ſine cauſa ſufficiente præſumendum ꝙ velit nos ampliùs vrgere imponendo opera pia pro lucrandis Indulgẽtijs. Alioqui durum videretur dicere quòd toto tempore anni quo quis peregrinatur, aut ieiunat magno tempore pro lucranda aliqua Indulgentia in vita aut in morte teneatur eſſe in gratia ad
Quarta. illam lucrandum. ¶Quarta ratio. Quia ſicut ſecũdum formam bullæ etiam exiſtens in mortali poteſt facere pro alio quòd iniungitur,putà dare eleemoſynam ad lucrandum illam Indulgẽtiam alteri exiſtenti in gratia,modò ſit in hac vita,modò in purgatorio vt de hoc infrà.q.23. ergo ſimiliter poteſt in mortali facere opus de genere pium ad lucrandum ſibi Indulgẽtiam pòſt in ſtatu gratiæ,dum forma conceſsionis id patitur, vt ſupponitur in prædicto ſecundo modo quo concedi ſolent Indulgentiæ, ergo.
Argu.1. ¶Contra prędicta hæc & contra propoſitionem ſuprà poſitam arguitur tripliciter. Primò quia Papa non intendit ꝙ tale op⁹ piũ ad

ad lucrandum Indulgentiam ſi fiat in mortali ſufficiat, quando aliud eſt tempus operis & aliud lucrationis Indulgentiæ, ergo requiritur ꝙ fiat in gratia. Patet conſequētia, & antecedens probatur. Quia tenor conceſsionis hoc innuit, vbi dicitur ſecūdum antiquam & conſuetam formam Indulgentiarum concedimus &c. Antiqua autem forma (quæ etiam ſi non exprimatur in clauſula generali debet intelligi) dicit ſic. Omnibus verè pœnitentibus & confeſsis qui viſitauerint talem Eccleſiam, vel peregrinationē fecerint Romam &c. vel qui ſumpſerint Crucem vel manus porrexerint adiutrices, vel ieiunauerint tot dies &c. vnde patet ꝙ cum ordinatè vtrunq; exprimitur, ita ꝙ primo loco exprimitur ſtatus gratiæ per veram pœnitentiam & cōfeſsionem, & ſecundò exprimitur opus, non qualitercunq;, ſed vt ipſa gratia afficiat operantē tempore operis, ergo manifeſtè patet ex forma Eccleſiæ conſueta haberi ꝙ pœnitentia ſeu gratia debet cōcomitari neceſſariò ipſum opus pium pro quo conceditur talis Indulgentia. ¶ Secundò arguitur ad idem. Quia cauſa Indulgentiæ debet eſſe pia & opꝰ pium, vt patet ex ſuprà dictis. q. 18. Sed opus factum in mortali nō eſt pium neq; ibi eſt vera pietas, ex quo non eſt Deo honorificum ſine charitate & gratia, ergo non ſufficit ad Indulgentiam. *Argu. 2.*

¶ Tertiò arguitur ad idem. Quia theſaurus vitalis nō niſi pro cauſa & opere vitali ſeu viuo diſpenſatur & communicatur. Opus autem extra gratiam factum non eſt viuum ſed mortuum, & Indulgentia eſt theſaurus vitalis, ergo pro opere extra gratiam facto nō diſpenſatur. Conſequentia patet, & maior probatur dupliciter. Primò, quia cauſa Indulgentiæ ex quo eſt cauſa & radix communicationis & diſpenſationis theſauri requiritur ꝙ ſit viua per vitam gratiæ & charitatis quæ eſt cauſa communicationis ſanctorū vt ſuprà. q. 20. dictum eſt, ergo. Item ſecundò, quia ſicut theſaurꝰ ciuilis non niſi pro cauſa ciuili diſpenſatur ſeu communicatur, ſimiliter theſaurus vitalis non niſi pro cauſa vitali aut viua, ergo patet maior. Minor autem probatur. Quia Indulgentia ad vitam ęternam introducit tollendo impedimenta pœnarum, & ex cauſa viua procedit ſcilicet ex meritis Chriſti & ſanctorum, & à cauſa principali concedente Indulgentiam ſcilicet à Chriſto & eius autoritate collata, ergo eſt theſaurus vitalis. ¶ Reſpondeo. Propter has rationes Caietan. in ſecundo quodlibeto, in materia de Indul. cap. 9. & iterum. q. 2. de eadē materia tenuit oppoſitum ad ſuprà di- *Tertium* *Reſpōſio ad. 1. arg.*

dicta: ſed certè iſtæ rationes & argumenta non concludunt: ideò ad ea, reſpondeo ad primum argumentum, negando ꝙ Papa & Eccleſia intendat ꝙ requiratur gratia tempore operis, & ad probationem de tenore in forma conſueta &c. dico ꝙ nihil probat propter duo. Tum primò quia non eſt ſtandũ ordini illorum verborum. Non enim ponitur ille ordo vt ſignificet ordinem operũ piorum agendorum, ſed ad meliorem congruitatem modi loquẽdi, quia ſcilicet ſic meliùs explicatur quod intenditur & imponitur, vt patet. Quia ſi illi ordini eſſet neceſſariò ſtandum, ſequerentur hæc abſurda, ſcilicet ꝙ priùs requireretur pœnitẽtia & confeſſio q̃ conceſsio Indulgentiæ, de qua ſuprà diximus ꝙ tẽpus conceſsionis Indulgentiæ nil facit ad rem, faceret autem ex quo in dicta forma poſt pœnitentiam & confeſsionem dicitur, concedimꝰ tot annos Indulgentiæ. Sed quia diceret Caiet. ꝙ conceſsit Papa ex tunc pro tempore confeſsionis &c. ideò omiſſo hoc ſequeretur hoc aliud abſurdum, ꝙ ſcilicet ſicut ſecundum Caieta. prærequiritur pœnitentia ita etiam confeſsio ante vel ſimul cum ipſo opere ieiunij aut eleemoſynę ex quo vtrunq; ſcilicet verè pœnitẽtes & confeſsi, ponitur ſimul in illa forma, quod tamen cõſtat falſum. Nam ſępe, vt patet experiẽtia, in noſtris temporibus in talibus Iubileis dicitur ꝙ priùs ieiunent tot dies & faciant eleemoſynam, & pòſt examinati confiteantur in triduo, & ſic cõmunicantes lucrentur Indulgentiam, ergo non erat neceſſarium ꝙ eleemoſyna fieret ſemper in gratia. ¶ Tum ſecundò dico ꝙ dato ſed nõ conceſſo, ꝙ adhuc illa forma verborum ſic deberet ordinatè intelligi & fieri, tamen quando non exprimitur illa forma verborũ olim conſueta, iam non valeret ſua ratio, neq; probaretur ꝙ Papa ſic intendat, ſed vt verba ſonant ſecundum conſuetudinem vigẽtẽ & practicã ſui tẽporis. Nã & forma Indulgentiarũ per tẽpora variatur, & quæ fuit olim cõſueta, nõ eſt modo. Cõſuetudo aũt & practica vigens eſt optima interpres legũ & cõceſsionũ humanarũ. ca. Cũ dilectus. de cõſuetud. ſecũdũ cõmuniter doct. & refert Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. art. 3. & ſuprà. q. 7. in. 4. propo. & reſpõſione ad argu. cõtra eam latè habetur, ergo. ¶ Ad ſecundũ argumentũ reſpondeo negando minorẽ. Nam ſicut colere Deũ exteriùs die feſto, & vouere religionẽ & alia eiuſmodi in mortali facta ſunt de genere ſuo opera pia & latrię ad honorẽ Dei, licèt nõ perfectè ex quo nõ ſunt meritoria: ita & opera eleemoſynæ, ieiuniorum

Caietan. *Reſpõſi. ad. 2. arg.*

rum

rum & orationis & huiuſmodi pro quibus conceditur Indulgentia ſunt de genere ſuo pia & ad vtilitatē Eccleſiæ, licèt non fiant in charitate. Alioqui pro eis non poſſet Eccleſia concedere indulgentias: quod tamen ſuprà probatum eſt, ſcilicet poſſe, & id non negat Caieta. ergo. ¶ Ad tertium argumentum reſpondeo diſtinguendo maiorē. Nam ſi intelligatur de theſauro propriè vitali, qui ſcilicet dat vitam gratiæ & gloriæ ſeu qui eſt ipſa gratia & gloria, tunc conceditur maior, ꝙ ſcilicet ad eum participandum requiritur cauſa vitalis vel opus vitale, id eſt, meritum aut diſpoſitio vltima ſufficiens, qualis eſt cōtritio & huiuſmodi requiſita ad gratiam, ſed tunc minor eſt falſa. Nam theſaurus Indulgentiarum, vt talis non confert vitam gratiæ aut gloriæ aut aliquem gradum ei⁹ ſed remotionem impedimenti pœnarum ad gloriam iam debitā vt ſuprà. q. 3. q. 6. habetur. ¶ Si autem illa maior intelligatur de theſauro vitali qualitercunq; per ſe & per accidens diſponēte aut remouente prohibens ad vitam gratiæ ſeu gloriæ, tunc eſt falſa. Non enim requiritur opus vitale, id eſt, in gratia factū ad habendum theſaurum hunc ſcilicet characterem ſacramentalem, baptiſmalem, aut ſacerdotalem per quem homo diſponatur poſt ad gratiam & gloriam licèt remotè. Neq; quòd ſatisfactio fiat in gratia ad ſatisfaciēdum pro ſuis culpis iam dimiſsis, valet enim talis ſatisfactio etiam corā Deo poſtea adueniente ſtatu gratiæ, vt hoc etiam confitetur ipſe Caiet. in ſecundo quodlibeto, in. q. de ſatiſfactione. Valet etiā tale opus bonū ſatisfactoriū ſaltē vt meritoriū de cōgruo ad gratiam & releuationem pœnarum, etiam ſi fiat in mortali, vt ſuprà. q. 20. in reſponſione ad primum argumentum habetur. ¶ Et ad primam probationem maioris in hoc ſenſu aſſumptæ reſpondeo ꝙ æquiuocatur de cauſa Indulgentiæ multipliciter. Nam cauſa Indulgentiç effectiua eſt theſaurus Eccleſiæ. Cauſa aūt Indulgētiæ, id eſt, cōceſsionis ſeu actiuæ cōmunicationis Indulgētiæ eſt opus piū pro quo conceditur Indulgentia. Cauſa aūt Indulgētiæ, id eſt, cōmunicatiōis paſsiuæ ſeu participationis, aut receptionis fruct⁹ Indulgētiæ eſt grā ſeu charitas cū indigētia ſuſcipiētis, vt patet ex ſuprà dictis. q. 17. in reſponſione ad. 1. argumentum, &. q. 20. in reſponſione ad primum argumentum. Sicque nihil aliud concluditur niſi ꝙ requiritur quòd ſuſcipiens Indulgentiam ſit in charitate, quando eius fructum debet ſuſcipere ſibi communicatum, quia charitas ſeu gratia eſt id ratione cuius

Reſpōſio ad. 3. arg.

cuius poteſt fieri capax, vt poſsint ſibi valere ſatisfactiones Chriſti & ſanctorum ſibi applicatæ per Indulgentias, vt nos ſuprà diximus. Et ad hunc ſenſum conceditur illa tota probatio ſi loquatur de cauſa Indulgentiæ, id eſt, communicationis paſsiuæ ſeu receptionis fructus Indulgentiæ: quia requiritur vita gratiæ in ſuſcipiente fructum. Si aũt loquatur de cauſa Indulgentiæ, id eſt, conceſsionis Indulgentiæ, tum negatur conſequentia illa, ꝙ ergo ad opus pium quod eſt cauſa conceſsiõnis aut cõmunicationis actiuæ Indulgentiæ requiratur ꝙ fiat in gratia. Nam ad actiuè cõmunicandum ſufficit autoritas & cauſa rationabilis quod eſt opꝰ piũ ex genere, vt dictum eſt. Si verò in antecedente ſumatur cauſa Indulgentiæ vno modo & in conſequente alio modo, iam nil valet conſequentia ratione æquiuocationis. ¶ Ad ſecũdam probationem maioris ſuprà dictæ, ſcilicet ſicut theſaurus ciuilis &c. reſpõdeo vno modo, vt ſuprà ad argumẽtum reſponſum eſt, diſtinguẽdo de theſauro vitali. Alio modo reſpondeo negando ſimpliciter conſequentiam, & ratio eſt, quia nõ eſt ſimile. Nam expenſio theſauri ciuilis non eſt honorifica regi aut vtilis reipublicæ, niſi pro cauſa ciuili diſpenſetur, hoc enim importat ly cauſa ciuilis. Diſpẽſatio autem theſauri Indulgentiarum ſemper eſt Deo honorifica aut vtilis Eccleſiæ, dum pro opere pio etiam facto à peccatore in peccato mortali fit, vt ſuprà, &. q. 18. & infrà. q. 22. habetur, ergo. Ideò formaliùs & meliùs argueretur dicendo ꝙ ſicut theſaurus ciuilis non niſi pro cauſa ciuili, ſic theſaurus Eccleſiaſticus ſpiritualis Indulgentiarũ non niſi pro cauſa Eccleſiaſtica ſcilicet vergente ad Dei honorem ſeu vtilitatem Eccleſiæ poteſt diſpenſari. Sed tunc non poſſet probari minor, ꝙ ſcilicet opꝰ pium niſi fiat in gratia non eſt cauſa Eccleſiaſtica, ſcilicet ad vtilitatem Eccleſiæ aliquo modo, ſed potiùs probatur oppoſitum, vt ſuprà, ideò potiùs eſt pro nobis talis ratio, & ſic patet reſponſio.

Quæſtio

Quæſtio vigeſima ſecunda.

Que.22.

Vtrùm requiratur ꝙ tale opus pium pro quo conceditur Indulgentia fiat in gratia, aut ꝙ ſit meritorium aut moraliter bonum: an ſufficiat aliquando ꝙ ſit actus bonus ex genere licèt moraliter malus.

REſpondeo per vnum notabile & tres propoſitiones. ¶ Notabile eſt, quòd loquendo de bonitate aut malicia morali, non aũt entitatiua, actus dicitur bonꝰ ex obiecto ſeu ex genere aut ſimpliciter, quando cadit ſupra materiã approbatam aliquo Iure, diuino, naturali, vel humano præcipiente aut conſulente, vt eſt orare, dare eleemoſynam &c. & econtrà actus de genere malus aut ſimpliciter dicitur, quando cadit ſupra materiam reprobatam ſeu prohibitam aliquo Iure de prædictis, vt capere ſeu detinere rem alienam inuito domino, quod eſt furari, accedere ad non ſuam, quod eſt fornicari &c. Indifferens autem actus dicitur, quando cadit ſupra materiam non approbatã neq́ue reprobatam aliquo Iure, vt comedere, ambulare &c. ¶ Itẽ nota ꝙ actus malus ex circunſtantia dicitur, quando non cadit ſupra materiam vllo Iure reprobatam, ſed ei accidit circunſtantia ipſum actum vitians, vt orare, vbi, quando, quomodo, quantum, aut propter finem indebitum vitiantem, putà propter vanam gloriam &c. Malum autem vtroq́ue modo, ſcilicet ex genere & circunſtantia dicitur quod vtriusq́ue illorum rationem habet ſcilicet materiam aliquo Iure reprobatam ſimul & circunſtantiam vitiantem, vt furari propter fornicari, aut econtrà. ¶ Similiter triplex eſt actus bonus, ſcilicet ex genere tantùm, ex circunſtantia tantùm, ex genere & circunſtantia ſimul. Et iſte actus bonus ex circunſtantia & genere ſimul dicitur ſimpliciter &

perfectè moraliter bonus & virtuoſus, quia eſt actus liber & deliberatus conformis rectæ rationi dictanti de omnibus requiſitis ad perfectam bonitatem moralem. Quando verò actus caret aliqua circunſtantia requiſita pro tunc, aut habet aliquam vitiantem, dicitur malus moraliter ſimpliciter & vitioſus, ex quo eſt difformis rectæ rationi ad quam requiritur plenitudo omnium requiſitorum : & malum dicitur ex defectu cuiuſcunque pro tunc requiſiti, quia licèt ſit actus bonus ex genere tantùm, eſt tamen ſimpliciter malus moraliter, vt dictum eſt. ¶ Item nota ex Angeſt. in moralibus. capit. 8. quòd circunſtantia adiacens vel aſsiſtens tantùm actui ipſum non afficiens, non vitiat actum tanquàm ei impertinens, vt ſi quis ieiunet cum vana gloria: ſi autem afficeret actum vitiaret illum, vt ſi ieiunaret propter laudem humanam principaliter, vel ſi prælatus fornicaretur, vel habens votum caſtitatis duceret vxorem. Similiter circunſtantia mouens ſi afficit actum, vitiat illum, vt qui altitudine dignitatis facit quod non conuenit ei abutens dono, ſi autem non afficiat non vitiat, vt qui ex vana gloria mouetur ad ieiunandum talo ieiunium eſt bonum, ſi non habeat vanam gloriam pro obiecto aut fine. Circunſtantia autem mala informans actum ſemper vitiat actum, & hoc eſt quando habetur pro fine ſeu pro obiecto ipſius actus, putà ſi volo ieiunare propter vanam gloriam talis volitio tendens in vtrunque. ſ. in ieiunium & in vanam gloriam eſt vitioſa. ¶ Quomodo autem actus malus ex genere poteſt bonificari per circunſtantias, & eſſe aut fieri ſimpliciter moraliter bonus, vt occidere hominem auctoritate publica & zelo iuſtitiæ aut auctoritate Dei: vel dolere de bono proximi ex zelo iuſtitiæ, vel cognoſcere non ſuam, inuincibiliter æſtimatam eſſe ſuam, vt Iacob cognouit lyam (vt Gerſon dicit in regulis moralibus & Angeſt. in moralibus. ca. 8. & alibi doctores) non eſt pro nunc de hoc agendum, qui voluerit videat in alio noſtro tractatu de ignorantia, quæſt. 18. ibi latiùs. ¶ Actus autem meritorius eſt actus moraliter bon⁹ propter Deũ ſummè obediẽtialiter dilectum factus, modò fiat ex charitate ſeu gratia inclinãte aut comproducente actum, modò in gratia aſsiſtente, vt tenet Angeſt. in moralibus. cap. octauo agens de circunſtantia finis, ſecundum Bonauenturam in ſecundo diſtin. 41. articu. 1. quæſti. 3. §. 35. & Caietanus. 1. 2. quæſtione. 109. artic. 2. & . 8. & alij docto-

res

res, de quo nunc non diſputamus. ¶ Hoc ergo ſuppoſito ſit prima propoſitio. Non eſt neceſſe quòd op⁹ piũ quod fit ad lucrãdam Indulgentiam ſit meritorium, niſi id ſpecialiter ex tenore Indulgentiæ requiratur. Probatur. Quia non requiritur quòd fiat in gratia, vt ſuprà quæſtione. 12. habetur, niſi quando eſt ſimul tempus operis & fructus Indulgentiæ, ergo multò minùs requiritur quòd ſit meritorium. Patet conſequentia. Quia ad eſſe meritorium plus requiritur quàm fieri in gratia, ergo etiam quando eſt ſimul tempus operis & fructus Indulgentiæ non requiritur quòd tale opus pium ſit meritorium, ſed ſufficit ꝙ tunc fiat in gratia, niſi ex tenore Indulgentiæ, aut alio Iure requiratur ꝙ fiat meritoriè, putà quando conceditur Indulgentia celebranti aut communicanti tali die, tunc enim ratione communicationis quæ non poteſt fieri dignè & fructuoſè quò ad remiſsionem culpæ niſi etiam meritoriè fiat regulariter, ideò ad fructum Indulgentiæ tunc percipiendum in tali actu requiritur quòd fiat meritoriè, & ſic patet prima propoſitio. Propo. 1.

¶ Propoſitio ſecunda. Probabiliter valdè dici poteſt quòd ad lucrandum Indulgentiam non eſt neceſſe quòd opus pium iniunctum ſit omnino, vel ſimpliciter ex genere & circunſtantijs moraliter bonum. Propo. 2.

¶ Probatur. Quia non videtur Eccleſia nos arctiùs obligare ad actum meliorem pro lucranda Indulgentia quàm ad impletionem præcepti. Sed ad impletionem præcepti non nos obligat quòd faciamus actum plenè moraliter bonum, ergo nec ad lucrandam Indulgentiam. Conſequentia patet, & maior probatur. Quia non videtur ratio quare Eccleſia arctiùs nos velit obligare ad id, cùm ad finem intentum in opere pio pro lucranda Indulgentia non plus requiratur ad eſſe pium quàm ad eſſe impletiuum præcepti: vel detur ratio de hoc. Minor autem probatur ſuppoſita opinione communi, quòd per opus bonum ex genere, licèt ſit moraliter malum & culpabile, poſſumus implere regulariter præceptum Eccleſiæ & Dei, vt patet. Quia qui honorat parentes, aut ieiunat, orat, dat elemoſynã, & reſtituit ex vana gloria aut ex cupiditate culpabili aut alio malo fine, certè implet prædicta præcepta, licèt culpabiliter agat contra alia præcepta in eodem actu qui eſt moraliter malus eo quòd habet circunſtantiam vitiantem, vt maniſeſtiſsimè patet ex ſuprà dictis. Similiter per opus mo-

ſ 2 rali

raliter malum & culpabile poteſt quis ſatisfacere Deo & Eccleſiæ de ſuis peccatis, vt refert Gerſon in regulis moralibus, & Angeſt. in moralibus. cap. 8. de circunſtantia modi agens: & cap. 6. in 1. textu, in reſponſione ad. 15. argumentum. Solùm enim opus moraliter bonum ex genere præcipitur & requiritur in prædictis & ſimilibus præceptis. ¶ Igitur ſimiliter in propoſito dico ꝙ nõ requiritur regulariter quòd tale opus pium ſit moraliter bonum, aut fiat bene moraliter perfectè, ſed ſufficit ꝙ ſit actus ex genere bonus & pius & ad honorem Dei vel vtilitatem Eccleſiæ ex ſe ſeu ex relatione, qualis ex tenore bullæ imponitur, licèt ſit moraliter malus & culpabilis ex circunſtantia mala, putà quia per vanam gloriam aut aliàs viciatur mortaliter aut venialiter talis eleemoſyna vel ieiunium. Et hoc eſt verum, etiam ſi requiratur ꝙ talis act⁹ fiat in gratia, quia poteſt eſſe moraliter malus ex circunſtantia venialiter tantùm viciante, cum quo ſtat gratia, & poteſt acquiri fructus Indulgentiæ tunc quò ad pœnas peccatorũ iam quò ad culpas remiſſorum. ¶ Secùs ſi ex tenore Indulgentiæ vel aliàs requiratur ꝙ ſit actus meritorius, vt celebrando, aut communicando, tunc enim requiritur etiam ꝙ ſit moraliter bonus. Non enim ſtat eſſe actum meritorium quin ſit moraliter bonus, vt ſupponitur

Obiectio. ſecundum veram & catholicam doctrinam, ergo. ¶ Si arguatur ꝙ actus pius pro quo conceditur Indulgentia eſt meritum de cõgruo ad ſtipendium ſpirituale Indulgentiarum, ergo requiritur ꝙ ſit ſaltem moraliter bonus, nam moraliter malus non videtur habere rationẽ vllã meriti, ſed potiùs demeriti etiã de congruo, reſpondeo vno modo poteſt negari antecedens, ſed ille actus eſt conditio iniuncta quæ poterat nõ iniungi aut imponi, exiſtente aliàs cauſa pia vt ſuprà. q. 19 habetur. Alio modo conceſſo antecedente, negatur conſequentia. Nã actus moraliter mali nõ quatenus ſunt mali, ſed quaten⁹ habent rationem bonitatis ex gene-

Auguſt. re, habent rationẽ meriti de congruo ad aliqua bona temporalia & ſpiritualia, vt dicit Auguſt lib. 5. de ciuitate Dei. ca. 12. 15 ꝙ Romani promeruerunt à Deo imperium mũdi pro iuſticia & alijs actibus ſuis ſtrenuis & bonis ex genere, quos tamẽ dicit egiſſe ex vana gloria & eſſe moraliter malos actus. Similiter actus bon⁹ ex genere eſt pi⁹, id eſt, ad honorẽ aliquẽ Dei, & vtilitatẽ Eccleſię quatenùs habet prædictam bonitatẽ, non quatenùs eſt moraliter malus aut culpabilis, & ſic eſt meritorius de congruo & pius ex ge-

genere ſuo, vt hoc etiam dicit Gerſon in regulis moralibus & cõ muniter doctores, & talem bonitatem & pietatem eleemoſynæ aut ieiunij genericam requirit Eccleſia ad lucrandum Indulgentias. Et ſic patet ſecunda propoſitio probabiliter poſita ſecundũ cõmuniter doct. ¶ Si aũt teneatur alia opinio Adri. in materia de Indul. & de reſtitut. vbi agit de beneficijs Eccleſiaſticis, & in materia de contritione ſeu pœnitentia, & tandem in materia de confeſsione dubio. 4. quòd ſcilicet coram Deo non impletur præceptum aliquod, neq; ſatisfactio valet, neq; opus pium pro quo conceditur Indulgentia, niſi ſit actus moraliter bonus, quodq; talis actus præcipitur & imponitur & non ſolùm actus de genere bonus, tunc iam patet ꝙ aliter eſſet dicendum. Sed vt dixi propoſitio ſuprà poſita videtur probabilior & ſecundum cõmuniter doctores, vt probatum eſt, tu autem elige vt placet. ¶ Tertia propoſitio. Actus pius pro quo conceditur Indulgentia requiritur & ſufficit ad eam lucrandam ꝙ ſit ex genere ſuo bonus: & quòd principaliter ex intentione actuali ſeu virtuali fiat ad lucrandum talẽ Indulgentiam ſecundũ formã conceſsionis Indulgentiæ. ¶ Probatur primò ꝙ requiratur ꝙ ſit bonus ex genere ſuo. Quia deficiente bonitate generica nõ habet vnde habeat bonitatẽ, quia regulariter loquendo præſupponitur ad bonitatẽ moralem, & requiritur aliqua bonitas, ſicut & ad eſſe pium, id eſt, Deo honorificum & vtile Eccleſiæ requiritur aliqua bonitas: & cum nõ requiratur moralis, vt patet ex propo. 2. neq; poſsit eſſe moralis ſine generica: ergo generica requiritur & ſufficit regulariter. ¶ Quod ideò dico regulariter, quia actus malus ex genere poteſt aliquãdo per ignorantiã inuincibilem eſſe moraliter bonus, vt cognoſcere non ſuã æſtimatam inuincibiliter eſſe ſuam, & de aliena re inuincibiliter æſtimata ſua dare eleemoſynam pauperi &c. & talis actus etiã credo ꝙ ſufficiat ad lucrandũ Indulgentiã, quia quòad obiectũ formale ſeu intentionale cẽſetur bonus ex genere ſeu ex obiecto, licèt quò ad materiale aliter ſit, vt latiꝰ de hoc egi in tractatu de ignorãtia. q. 18. ¶ Secũdò requiritur ꝙ principaliter fiat ex intentione actuali ſeu virtuali, ad lucrandum Indulgentiã &c. quia ſi non hac intentione ſed alio fine principaliter fiat, putà ſi principaliter quis viſitat Eccleſiam, aut adit Sanctum Iacobum, Hieruſalem, aut in expeditionem terræ ſanctæ, aut dat eleemoſynam, aut ieiunat ex cauſa auariciæ, recreationis, aut honoris mun

Propo. 3.

dani, aut viſitandi parentes ſeu amicos, aut vt ſatisfaciat pro aliàs debito & huiuſmodi, non autem principaliter facit pro illo fine lucrandi Indulgentiam: certè non lucratur illam per tale opus. Quia non eo modo & qualitate fit, quomodo imponebatur, neque vllo modo fit piè, vt requiritur, neque ad eum finem ad quē imponitur tale opꝰ principaliter, ergo requiritur & ſufficit quòd tale bonum opus ex genere & pium fiat piè, id eſt, ad id ad quod ex tenore bullæ imponitur fit principaliter, & ex intentione actuali ſeu virtuali. Quod tunc fit quando fit principaliter pro lucranda Indulgentia, vt habetur in forma conceſsionis vt dictum eſt. ¶ Ex prædictis patet, quòd ſi quis vadit ad ſanctum Iacobum ad viſitandum parentes principaliùs & minùs principaliter pro lucranda Indulgentia, ſic ſcilicet quòd non niſi pro viſitandis parentibus iret, non lucratur eam. Si autem econtrà principaliùs pro lucranda Indulgentia, & minùs principaliter pro uiſitandis parentibus, ſic ſcilicet quòd nihilominus iret, etiam ſi non eſſent ibi parentes viſitandi: tunc benè lucratur illam. Si verò æquè principaliter vadit propter vtrunque, etiam lucratur illam, quia ſimultas alterius finis ſeu intentionis æquè principalis non excludit alium, niſi ſint illi duo fines incompoſsibiles ſaltem de lege, vt ire ad lucrandum Indulgentiam ſimul & in deſpectum concedentis aut ad fornicandum & huiuſmodi, vel niſi ſint duo vltimi fines: quales non ſunt in propoſito, vt latiùs Angeſt. in moralibus. capit. octauo, vbi agit de circunſtantia finis, & capit. 14. de his agit.

Quæſtio

Quæſtio vigeſima tertia.

Vtrùm & quomodo vnus pro alio poſsit lucrari Indulgentiam.

RESPONDEO per tres propoſitiones. ¶Prima propoſitio eſt. Nullus poteſt pro alio viuo aut defunćto lucrari Indulgentiam, niſi hoc ei ſpecialiter concedatur, ſecundum formam bullæ aut conceſsionis. ¶Probatur ſecundum Palud. in quarto, diſtinćtione. 20. quæſtione quarta, articulo tertio, concluſione ſexta: & beatum Thomam in additione tertiæ partis, quæſtione vigeſima ſeptima, articulo tertio: & communiter doćtores eadem diſt. 20. quia qui dat Indulgentiã applicat cui & quomodo vult: non autem ille qui implet conditionem, vt patet ſuprà. q. 1. ergo licèt quilibet poſsit valorem ſatisfaćtorium ſui operis alteri applicare, non tamen valorem Indulgentiæ conceſſæ pro illo opere, niſi hoc ei concedatur. Item quia Indulgentia eſt ſtrićti Iuris quò ad hoc, ſcilicet, ne valeat vltra tenorem conceſsionis, vt ſuprà. q. 19. in reſpõſione ad quartum argumentum & quæſt. 7. in reſponſione ad tertium habetur, ergo. ¶Et nota, quòd quando ex conceſsione Papæ, vnus alteri lucratur Indulgentiam, non dat illi talem Indulgentiam, quia talis datio eſt aćtus iuriſdićtionis quò ad viuos: ſuperioritatis autem ſupra theſaurum Eccleſiæ communicandum quò ad viuos & defunćtos, quibus talis Indulgentia conceditur: ideò ſolus Papa ſeu prælat⁹ concedit talẽ Indulgentiã, quam vnus alteri lucratur ex bullæ cõceſsione. Et dicitur eam alteri lucrari quia facit pro eo id quod requiritur, ut ille alius eam lucretur ſecũdum formã cõceſsionis.

Prima propoſi.

Ex quo patet ꝙ id quod aliqui doctores dicunt, ꝙ ſcilicet Indulgentia ex intentione ſuſcipiẽtis transfertur in illum qui eſt in purgatorio, intelligitur ſano modo, non quidem ſic, ꝙ ipſe communicet animæ purgatorij Indulgentiam de theſauro Eccleſiæ, neq; ꝙ ipſe priùs lucretur ſibi Indulgentiam: & pòſt tempore vel natura cõmunicet illam animæ purgatorij. Quia talis cõmunicatio etiam per modum ſuffragij pertinet ad auctoritatem ſuperioritatis ſuper tali theſauro, quæ auctoritas ſoli Papæ aut prælatis conuenit, vt ſuprà. q.1. & q.13. latè dictum eſt. Sed intelligitur ſic ſcilicet ꝙ ipſe facit tale quid requiſitum vt anima purgatorij lucretur talem Indulgentiam ei conceſſam à Papa ſecũdum tenorem cõceſsionis, vt dictum eſt. ¶ Patet etiam ex dictis ꝙ qui aliquem pro ſe mittit Romam aut Sanctum Iacobum pro lucranda Indulgentia, tunc, niſi habeat conceſsionem ꝙ ſic mittendo ipſe lucretur Indulgentiam ac ſi ipſe iret, non lucratur illam, licèt mereatur & ſatisfaciat voto ſi quod habet de viſitando talem locum per ſe vel per alium. Is autem qui mittitur & venit loco alterius, ſi venit cum debita intentione lucrandi etiam ſibi Indulgentiam, (vt ſuprà. q.22. propoſi.3. habetur) lucratur etiam talem Indulgẽtiam ſibi & meretur: quamuis ſimul impleat votum alterius & lucretur alteri illam Indulgentiam ex tenore cõceſsionis, vt ait Abulen. ſuper Matth.19.

Propo.2. ¶ Propoſitio ſecunda. Licèt quis (modò ſit debitor pœnarum pro ſuis peccatis modò non) benè poſsit pro alio promereri aut lucrari Indulgentias ad ſenſum ſuprà dictum; nemo tamẽ quantuncunq; ſit in gratia & nullius Indulgentiæ indigens poteſt transferre in alium fructum Indulgentiarum, quas iam ſibi lucratus eſt. ¶ Hæc propoſitio eſt Adriani in.4. in materia de Indulgentijs, conclu.5. Quæ probatur ſecũdum eũ. Quia ſicut non poteſt quis in alium transferre gratiam abolitionis culpæ, ita nec remiſsionẽ pœnæ. Hæc ratio non videtur efficax, nec eſt ſimile de culpa & pœna, vt patet de ſatisfaciente pro alio quò ad pœnam pro peccatis iam quò ad culpã dimiſsis, ideò melior ratio eſt, quia iam illæ Indulgentiæ habuerunt ſuum effectum in lucrante, vel redierunt ad theſaurum Eccleſiæ: ideò non poſſunt applicari, niſi per modum Indulgentiæ de nouo acquirãtur alteri vt de hoc infrà. q.39. in ſecundo puncto habetur

Propo. 3. ¶ Propoſitio.3. Exiſtens in mortali peccato poteſt alteri exiſtenti in gratia lucrari Indulgentias ſecundum formam cõceſsionis, niſi hoc ſpecialiter

liter ex bulla aut aliàs alio iure caueatur. ¶Probatur. Quia nõ requiritur ſtatus gratiæ niſi pro eo tempore quo quis lucraturus eſt Indulgentiam ſeu fructum eius ſibi ipſi, vt ſuprà q.21.&.q.22.dictum eſt, ergo ſufficit ad lucrandum Indulgentiam alteri ꝙ in eo ſtatu talem actum faciat, qualis requiritur & ſufficit ad lucrandũ ſibi: ex quo per hoc non tollitur debita diſpoſitio gratiæ eius pro quo acquiritur talis Indulgentia, vt de hoc etiam quò ad defunctos ſpecialiter dictũ eſt ſupra.q.14.in fine dubij tertij: licèt Sum. Ange.ti.Indul.§.21. ſecundum aliquos teneat oppoſitum. Et hoc eſt verum etiam quando quis motu proprio ſecundum tenorem conceſsionis vult acquirere alteri viuo aut defuncto Indulgentiã, in quo poſſet eſſe aliqua difficultas, vt ſuprà. q.22.habetur. Nam ſi mandato aut prece alterius faciat pro eo id quod per bullam imponitur ad lucrandum Indulgentiam ſecundum tenorem bullæ: tunc nihil obſtat ꝙ talis miniſter exequens ſit in mortali vt cõmuniter dicunt doctores, vt refert etiam Gabriel in cano.lect.58. litera.V.X.&c. ¶Sed ad prædicta dubitatur, vtrùm quando forma Indulgentiæ non concedit ꝙ quis eam poſsit alteri lucrari, is qui mandat ſeu procurat ꝙ alius det pro eo talem eleemoſynam requiſitam ad lucrandum Indulgentiam, aut qui ratificat talẽ dationem eleemoſynæ pro eo, lucretur Indulgentiam ac ſi ipſe dediſſet? ¶Reſpondeo quò ad primum ꝙ ſic. Nam licèt quædam ſint opera quæ quò ad ipſum genus & ſubſtantiam operis requirunt perſonalem operationem ad hoc ꝙ dicantur fieri per talem perſonam, vt eſt viſitatio Eccleſiæ, oratio, ieiunium & huiuſmodi (nullus enim propriè dicitur hęc facere niſi per ſe faciat, nõ autem quando per alium, ideò niſi bulla concedat non poteſt quis hæc facere ad lucrandum Indulgentiam pro alio, vt ſuprà dictũ eſt, etiam ſi ille alius ratificet ea nomine ſuo geſta) ſunt tamen alia opera quæ ad hoc ꝙ iſte dicatur propriè ea facere, non requirunt perſonalem eius executionem eorum, ſed ſufficit eius cauſalitas, ſic ſcilicet ꝙ alius eius iuſſu, prece, ſuaſione, aut cauſalitate ea faciat pro eo, vt ſunt opera & vocabula eorum quæ politicè & ciuiliter vel in communi modo concipiendi ſic intelliguntur, putà dare, mutuare, emere, vendere, accipere & huiuſmodi. Nõ enim is tantũ dicitur dare eleemoſynam propriè qui perſonaliter exercet per ſe talem actum, ſed & qui præcipit, aut quomodocunque mandat dari per alium ſeruum. Ideò qui per ſuum famulum vel

Dubium

Reſpõſio

amicum dat eleemoſynam in bulla taxatam mādans dari pro ſe; benè lucratur Indulgentiam ac ſi ipſe dediſſet: & impleuit quod bulla impoſuit dandum in ſua propria ſignificatione polytica vt polyticè talia accipiebantur, vt dictum eſt. ¶ Verùm eſt ꝙ etiam ſi dominus mandet & per famulum mittat eleemoſynam ſi tamē ipſe famulus non dat efficaciter eam vt bulla diſponit, ſed ſibi rapit, perdit, vel aliud facit: tunc ipſe dominus non lucratur Indulgentiam, licèt per eum non ſtetit neq; ipſe fuit in culpa ꝙ nō daretur: quia non eſt impleta conditio in effectu, ex quo nec per ſe nec per alium efficaciter dedit vt bulla diſponit. ¶ Ex his ſequitur ꝙ frater Minor qui etiam de licentia prælati non poteſt per ſe vel per interpoſitam perſonam accipere pecuniam aut ſuper eius expenſione auctoritatem habere ex vi regulæ ſuæ: poteſt tamē per amicum ſpiritualem pecuniam procurare vt detur pro eo ad lucrandum Indulgentiam, ſicut & alias res neceſſarias ſibi procurandas, ſic etiam ad bullam & Indulgentiam habendam: & quod ad hoc dicitur ipſe facere per ſe quod bulla dandum imponit, vt hoc etiam ait Sum. Ro. tit. Indulgentia. § 17. & Ioannes Maioris in. 4. d. 20 quia & talis eſt intentio Papæ, vt patet ex cōmuni practica & ex tenore bullarum. Et ſic patet reſponſio ad primū, quod in dubio quærebatur. ¶ Quò ad aliud. ſ. vtrùm ſit idem iudiciū de ratificante quod nomine ſuo datum eſt per alium non rogatū, putà ſi quis proprio motu dedit eleemoſynā & accepit bullā pro alio ſeu Indulgentiam: ac ſi ipſe à principio mandaſſet aut procuraſſet id dari pro eo, reſpondeo videtur probabiliter ꝙ ſic. Ratio, quia ratihabitio retro trahitur & mandato comparatur. de re. iu. maximè in talibus operibus & actibus ad quorū propriam ſignificationem non requiritur executio perſonalis vt dictum eſt, qualis eſt hæc. Maximè hoc videtur verum quando qui habet curam aut poteſtatem alterius dat pro eo eleemoſynam pro lucrāda Indulgentia vt pater pro filio &c. nō tamen per hoc excluditur amicus pro amico, vt probatum eſt. Et ad hoc videtur etiam practica huius temporis quæ eſt optima interpres voluntatis Papæ & tenoris bullarum. ¶ Et nota ꝙ ex eo tempore quo ille pro quo per alium data eſt eleemoſyna, eam ratificat & non ante cenſetur ipſe eam dediſſe & bullam accipere. Nota etiam ꝙ hæc non eſt conceſsio Indulgentiæ per modum ſuffragij, vt ſuprà. quæſt. 13. latè habetur.

Quoad F. Mino.

Roſella.

Quæſtio

Quæſtio vigeſima quarta. Quæſtio. 24.

Vtrùm ad lucrandum Indulgentiam conceſſam verè pœnitentibus & confeſſis de omnibus peccatis de quibus corde contriti & ore confeſſi fuerunt, ſufficiat confeſſio quadrageſimalis tantùm, & generalis, etiam de oblitis & ignoratis: & quomodo intelligantur aliæ ſimiles formæ, & quomodo impleri debeant ad lucrandum Indulgentiam eo modo conceſſam.

RESpondeo per ſeptem propoſitiones. Propoſitio prima. Confeſſio actualis Propo. I. præſens, præterita, vel futura nõ requiritur ex vi Indulgentię ad eã lucrandũ, ſed requiritur & ſufficit ſtatus gratiæ, niſi concedens imponat talem confeſſionẽ aut reconfeſſionem. ¶Probatur prima pars ex ſuprà dictis. q. 21. 22. vbi de hoc latè habetur. Secunda pars. ſ. niſi concedens imponat &c. patet, quia in eius arbitrio eſt concedere Indulgentiã ſub tali onere ſeu conditione confeſſionis aut recõfeſſionis. Dico vel reconfeſſionis, quia licèt abſolutè non poſſit etiam Papa nos obligare ad reconfitendum iam ſemel ritè confeſſa, poteſt tamen ex ſuppoſitione ſeu conditione, vtpote ſi volumus lucrari Indulgentiam, ꝙ non aliter lucremur niſi reconfiteamur, ſicque talis reconfeſſio non eſt abſolutè inuoluntaria ſed voluntaria, quia ex ſuppoſitione ſeu in ſua cauſa eſt voluntaria: q̃uis in ſe ſola cõſiderata eſſet inuoluntaria, vt cõmuniter doct. in. 4. in mate. de confeſſione tractãt. ¶Sed no. ꝙ nunquã ferè Papa ſic cõcedit Indulgẽtias ſub cõditione recõfeſſionis, niſi ſpecialiter exprimatur hoc. ſ. ꝙ iterata eorũdẽ cõfeſſio fiat ſed de cõfeſſione tm̃ nondũ confeſſorum

peccatorum

peccatorum intelligitur confeſsio ibi iniuncta: de qua quomodo ſit intelligenda eſt dubiū, ideo quò ad hoc ſint propoſitiones ſequentes. ¶ Propoſitio ſecunda. Forma hæc ſcilicet omnibus verè

Propo. 2. pœnitentibus & confeſsis concedimus Indulgentiam omnium ſuorum peccatorum poteſt intelligi tripliciter ſecundum triplicē

Opinio. 1. opinionem. Prima opinio eſt de Turrecremata & Florent. 1. parte. Sum. titu. 10. cap. 3. §. 5. & Supplemen. Gabrielis in. 4. diſt. 45. q. 3. articu. 3. dub. 1. quæ ſtat in duobus punctis, quorum primum eſt ꝙ ad lucrandum talem Indulgentiam requiritur & ſufficit ꝙ quis tunc confiteatur. vel ꝙ antè ſaltem in quadrageſima ſecundū Eccleſiæ præceptum fuerit confeſſus. Quod hoc requiratur patet. Quia tenor Indulgentiæ requirit confeſsionem & contritionem ſeu veram pœnitentiam, ergo requiritur confeſsio propriè accepta, ex quo Indulgentiæ ſunt ſtricti iuris quò ad hoc ꝙ. ſ. in ſua propria ſignificatione eſt earum forma intelligenda. Hæc autem eſt confeſsio actualiter & ſacramentaliter & non in ſolo voto iam facta: vt patet, quia ibi diſtinguitur confeſsio à pœnitentia & contritione, dum vtrumq; ſimul vt diſtinctum à ſe inuicem in ꝑdicta forma imponitur, alioqui ſuffeciſſet dicere, omnibus verè pœnitentibus, ergo requiritur confeſsio ſacramentalis actualis, & non ſufficit confeſsio in voto. ¶ Quòd autem ſufficiat confeſsio ſacramentalis facta illo anno ſecundum præceptum Eccleſiæ, patet tripliciter. Primò quia verba generalia iudicis ſunt ſecundum formam Iuris generalis interpretanda, ergo ſufficit ꝙ talis ſit confeſſus ſecundum ius ſemel in anno. Secundò quia Papa in tali conceſsione non intendit inducere ad confeſsionem ſed ad eleemoſynam ſeu ad aliud opus pium pro quo conceditur Indulgentia, & vt quis ſit capax Indulgentiæ addit quòd ſit contritus & confeſſus, ergo ſufficit quòd ſic ſit contritus & confeſſus quòd ſit capax Indulgentiæ, id eſt, in ſtatu gratiæ, hoc autem poteſt haberi per contritionem de peccatis commiſsis poſt confeſsionem quadrageſimalem ſecūdum ius, ergo hoc ſufficit. Tertiò, quia ex quo tenor bullæ non dicit ꝙ ſit tunc de nouo contritus & confeſſus, ſufficit iam facta confeſsio ſecūdum ius cum ſtatu gratiæ, qui per contritionem haberi poteſt ergo. ¶ Secundum punctum huius primæ opinionis eſt, ꝙ per totalem formam Indulgentiæ habebit quis remiſsionem omnium peccatorum ſuorum etiam oblitorum vſque tunc commiſſorum ſimpliciter, vt ſonat tenor con-

ceſ-

ceſsionis ſine vlla exceptione. Secùs ſi concedatur ſolùm Indulgentia de omnibus peccatis de quibus corde cõtritus & ore confeſſus fuerit: tunc enim licèt ſufficiat confeſsio facta ſecũdum ius, vt ſuprà dictum eſt: non tamen habebit Indulgentiam niſi de illis tantũ in peccatis de quibus eſt contritus & confeſſus ſacramẽtaliter in ſpeciali vel generali, vt infrà propoſi. 3. habetur, vt ſonat forma conceſsionis huius, ideo oportet ea confiteri ſaltem in generali vt ad ea extendatur Indulgentia. Quòd ergo ſuprà dicto modo verè contritus & confeſſus lucratur Indulgentiam præfatam etiam quò ad peccata inculpabiliter oblita & ignorata in confeſsione patet, & ratio eſt quia Papa non ſtrictiùs exigit confeſsionem ad lucrandum Indulgentiam quã ad implendum pręceptum de confitendo, ſed tali præcepto ſatisfit confitendo cum debita examinatione, etiam ſi ex obliuione ſeu ignorantia nõ tamen notabiliter culpabili maneãt aliqua mortalia non ſpecialiter confeſſa, ergo ſimiliter impletur hæc conditio de confitendo ad lucrandum Indulgentiam, alioqui videtur Papa imponere impoſſibile aut etiam defraudare, cum ſæpe concedat de omnibus ritè aut debitè confeſsis. Et facit etiam ad hoc quod dicitur communiter ſecundum prædictos doctores ꝙ quando forma indulti cõtinet ꝙ ſi quis tenetur alteri reſtituere aut ſatisfacere ſatisfaciat, intelligitur ſi & quomodo commodè poteſt, nam id dicitur ciuiliter poſſe quod iure & commodè ſine maiore damno poteſt fieri. Quòd ſi nullo modo poteſt in toto vel in parte reſtituere certè dicunt ꝙ nihilominus lucratur talem Indulgentiam ſi aliàs eſt debitè diſpoſitus. Quia dicunt ꝙ non eſt credibile Papam per has conditiones impoſsibiles aliquibus velle eos fruſtrare fructu Indulgentiæ, ergo prædictum ſecundum punctum eſt verum, maximè quando bulla non limitat Indulgentiam de omnibus peccatis de quibus corde contritus & ore confeſſus eſt: ſed abſolutè de omnibus peccatis ſuis conceſsit Indulgentiam, vt ſonat pręditus tenor Indulgentiæ.

¶Secunda opinio eſt Sylueſtrinæ titu. Indul. q. 7. & Sum. Angel. §. 17 & Ro eo. titu. ſecundum Palud. in. 4 d. 20. q. 4 art. 3. cõcluſio. 1. & Panor. in cap. omnis vtriuſque ſexus de pœni. & re & Ioan. Andr. in ca. Quod autem. eo. titu. & gloſſa. in Clemẽ. vnica de reliqui & vene. Sanctorum. & Ioan. de Imola & Cardi. ibidem, & Gerſon. Alphab. 33. litera. P. in tract. de Indul conſideratione *2. Opinio* *Ioan. de Imola.*

tione.3. ¶Quæ opinio ſtat in duobus punctis,quorum primum eſt,ꝙ in ſuprà dicta forma Indulgentiæ non requiritur confeſsio ſacramentalis tūc vel ante illo vel alio anno præterito facta ſecū-dum ius vel alio modo: ſed ſolùm requiritur & ſufficit ꝙ habeat propoſitum confitendi ſecundū ius.ſ.in quadrageſima, quo habito cum vera contritione fit capax Indulgentiæ,& implet illam conditionem,& poteſt illam ex tunc lucrari,etiam ſi ante non ſit confeſſus per decem annos. Quàmuis ſtando in rigore vt dicit Gerſon vbi ſuprà & in regulis moralibus.alphab.25.litera G.videtur ꝙ requiritur confeſsio facta ſaltē ſecundū ius, vt ſupra in.1. puncto dicebat prima opinio. ¶Ratio huius primi puncti huius ſecundæ opinionis eſt triplex.Primò quia qua ratione nō requiritur cōfeſsio ſacramentalis nunc facta,vt dicebat prima opinio, eadem ratione nec olim ſecundum ius facta requiritur, quia Papa non intendit neq; exprimit ꝙ nunc vel olim ſit confeſſus,ergo.Sed certè hæc probatio nil valet,quia bulla expreſsè dicit omnibus confeſsis,& conſtat loqui de confeſsione ſacramentali, vt ſuprà in prima opinione probatum eſt,ergo.Secundò probatur, quia (vt refert Silueſtrina vbi ſupra) ſic fuit reſponſum & declaratum in Concilio Conſtancien. quòd ſcilicet ſufficit propoſitū confitendi ſecundum Ius, vt habetur in quodam libello cuiuſdam patris de ordine Prædicatorum.Sed certè ſi prædictus libellus ſufficeret ad faciēdum fidem de hoc,etiam ſufficeret pro hac opinione,ſed non ſufficit,quia neſcitur quis & quomodo id ſumpſit,neque in libro Conciliorum id habetur. Tertiò probatur idem.Quia ſic videtur iam eſſe in practica & conſuetudine,quæ eſt optima interpres legum & diſpoſitionū humanarum : & niſi Papa aliud exprimat ſeu aliam formam apponat, ſic eſt intelligē da prædicta forma quò ad hoc. ¶Secundum punctum huius.2. opinionis eſt quòd valet talis Indulgentia ad remiſsionem omnium peccatorum etiam oblitorum & ignoratorum,vt dicebatur in ſecundo puncto.1.opi.propter eaſdem rationes.

Tertia opinio. ¶Tertia opinio eſt Caieta.in.2.quodlib. in tracta.de Indulg. q.10.& aliquorum antiquorum. Quæ opinio ſtat in duobus pūctis,quorum primum eſt ꝙ requiritur vera pœnitentia ſimul & confeſsio ſacramentalis de omnibus mortalibus commiſsis non confeſsis vſque ad illud tempus quo quis eſt lucraturus talem Indulgentiam:alioqui non lucrabitur illam nec in toto nec in parte.

te. Et ratio eſt, quia in prædicta forma Indulgentiæ ponitur duæ conditiones diſtinctæ.ſ. quòd ſit verè pœnitens ſeu contritus, & quòd ſit confeſſus, ergo vel vtrumque requiritur & ſufficit ſecundum formam iuris tantùm, ſcilicet tempore quadrageſimæ eſſe impletum aut implendum illo anno, vel vtrumque ſimul requiritur tunc eſſe impletum aut impleri tempore lucrationis Indulgentiæ. Patet conſequentia. Quia eodem modo ſimul ponitur vtraque conditio requiſita: ſed conſtat contritionem veram requiri de omnibus vſque tunc commiſsis, ergo & confeſsionem ſimul ſacramentalem, vt dictum eſt, alioqui ſufficeret dicere. Verè contritis ſeu pœnitentibus. Hæc ratio militat contra vtramque opinionem ſuprà poſitam. Item eſt alia ratio, quia ſi intelligatur de iam confeſsis ſolùm ſecundum formam iuris (vt dicebat prima opinio) iam ſequitur contra ipſos quòd tales Indulgētiæ non valerent niſi confeſsis ſingulis annis ſecūdum ius: & per conſequens quòd ſi omiſiſſet vno vel illo anno confiteri, nō poſſet lucrari talem Indulgentiam, etiam ſi tunc extra tempus iuris confiteretur ad eam lucrandum, quod tamen concedere eſt contra omnes doctores: & contra intentionem Papæ & practicam Eccleſiæ, ergo prima opinio quò ad hoc non valet.

¶ Secundum punctum huius tertiæ opinionis eſt: quòd prædicta Indulgentia ſolùm valet quò ad pœnitentias iniunctas pro ſuis peccatis confeſsis & oblitis &c. Sed hoc procedit ſuppoſita alia ſua opinione quòd nullę Indulgentiæ valent niſi quò ad pœnitentias iniunctas à confeſſore, quæ opinio ſuprà reprobata eſt quæſt. ſeptima, propoſitione quarta, & ibidē in reſponſione ad primum argumentum. ¶ Igitur inter tot opiniones doctorum videtur michi (ſaluo meliori iudicio) quò ad ſupradictam formam Indulgentiæ tandem dicendum: primò quòd ſtando in tenore dictæ formæ qui eſt maximè attendendus: ſicut requiritur vera pœnitentia ita & ſacramentalis confeſsio ſimul de omnibus mortalibus commiſsis vſque ad tempus fructus Indulgentiæ, vt dicebat tertia opinio Caietani in primo puncto & propter rationes ibi poſitas, niſi communis practica Eccleſiæ ſit aliquando in oppoſitum. Quod ideo dico, quia tunc conſuetudo talis ſcita & tollerata à Papa, videtur eius mentem interpretari piè & fauorabiliter quòd ſufficeret confeſsio in voto, vt dicebat ſecunda opinio ſuprà poſita in

1. puncto

primo puncto,& ſic concordātur illi doctores, vt ibi etiam innuitur ex dictis Gerſonis. ¶Secundò dico ꝙ prædicta Indulgentia valet ad remiſsionem pœnarum omnium ſuorum peccatorū abſolutè,vt ſonat tenor Indulgentiæ tam confeſſorum q̄ inculpabiliter oblitorum & ignoratorum,vt dictum eſt in ſecundo puncto primæ & ſecundæ opinionis,quàmuis rationes ibi poſitæ ad hoc non probent intentum. Non eſt enim inconueniens ꝙ Papa imponat pro lucranda Indulgentia aliquam conditionem *impoſsibilem* aliquibus.ſ. infirmis, puta viſitationem Eccleſiæ aut in expeditionem Hieruſalem aut ieiunium, qui ideo non lucrabuntur talem Indulgentiam, tamen erit poſsibilis alijs,aut ꝙ in tanta parte peccatorum aut de tot & non de alijs peccatis lucretur quis talem Indulgentiam. Ideò præcipua ratio huius ſecundi pūcti eſt,quia tenor Indulgentiæ nihil excipit, & ergo cōceditur ꝙ de omnibus etiam oblitis lucretur talem Indulgentiam qui cōtritus & confeſſus fuerit, quia vbi ius non diſtinguit nec nos diſtinguere debemus, vt habetur in ca. Solitæ. de maiori. & obedi.

3. Propo. ¶Tertia ꝓpoſitio eſt qñ cōceditur Indulgētia ſub hac forma, Cōcedimus ſeu cōcedatur ei qui hoc vel hoc fecerit Indulgentia omnium ſuorum peccatorum de quibus corde contritus & ore confeſſus fuerit,ſeu de omnibus ſuis peccatis ore confeſsis:,eſt triplex opinio, quarum prima ſtat in duobus punctis contentis in prima opinione ſuprà poſita in ſecunda propoſitione. Nullā enim facit differentiam inter hanc formam & illam, præter illud quod in ſecundo puncto eiuſdem opinionis ibi notatum eſt quādo venit hæc forma Indulgentiæ.

Prima opinio.

Secunda. ¶Secunda opinio ſtat in duobus pūctis. Primùm eſt ꝙ requiritur confeſsio ſacramentalis facta ſicut & contritio de omnibus vſque ad tempus fructus huius Indulgētiæ commiſsis:& non ſufficit cōfeſsio ſecundum ius facta illo anno neq; ſolum propoſitum poſtea confitendi. ¶Secundum punctum huius ſecundæ opinionis eſt ꝙ talis Indulgentia etiam plenaria ſolùm valebit ad remiſsionem peccatorum tempore fructus ſeu ad lucrandum Indulgentiam tunc confeſſorum: non autem ad remiſsionem olim iam confeſſorum neque oblitorum aut ignoratorum inculpabiliter. Ratio horum omniū eſt (vt dicit opinio) quia ſic ſonat tenor conceſsionis præfatæ. Item quia in bulla Africæ in qua talis tenor habebatur, dicebatur conſequenter, ꝙ concedit Papa ꝙ talis Indulgentia etiam extēdatur & valeat quo

ad

ad peccata olim confeſſa: ex quo videtur ꝙ ſi id ſpecialiter nõ expreſsiſſet, certè non includeretur neque intelligeretur in prædicta forma de qua nunc agimus, ergo. ¶ Sed certè iſta ſecunda opinio non eſt vera, neque communiter tenetur, neque eius rationes quid probant. Quia neque tenor Indulgentiæ ſic ſonat, ꝙ ſcilicet requiratur tunc cõfeſsio aut reconfeſsio: neq; ex eo ꝙ Papa aliquando ſpecialiter expreſsit ꝙ valeret quò ad peccata olim confeſſa, non ſequitur ꝙ ergo ſi non expreſsiſſet non ſic valeret. Nam dici poteſt ꝙ ideo ſic expreſsit vt tolleretur omnis occaſio dubitãdi, maximè vbi ſunt diuerſę opiniones, ideo ad maiorem declarationem expreſsit id quod & quomodo bulla intelligebatur. ¶ Ideo tandem eſt tertia opinio communis & vera quæ ſtat in duobus punctis, quorum primum eſt, ꝙ in prædicta forma non requiritur actualis vlla confeſsio tunc aut ante ſeu illo anno facta ſecundum ius, ſed ſtatus gratiæ tantùm. Ratio, quia ex quo forma Indulgentiæ non dicit ꝙ concedatur confeſsis & contritis, vt dicebatur in prima forma ſuprà poſita in ſecunda propoſitione, neque dicitur de confeſsis tunc aut ſuo confeſſori, ſed ſolũ dicitur, vt ſupponitur, quòd facientibus tale quid cõcedatur Indulgentia de peccatis de quibus corde contriti & ore confeſsi fuerint, ergo ſufficit ꝙ ſit capax Indulgẽtiæ in ſtatu gratię. Quòd ſi in tali forma diceretur, ꝙ talis Indulgentia concedatur ei per confeſſorem: iam videtur requiri confeſsio actualiter tunc faciẽda eo modo quo infrà. propo. 6. habetur. ¶ Secundum punctũ huius tertiæ opinionis eſt ꝙ talis Indulgentia ſolùm valebit quò ad peccata vſque tunc iam contrita ſimul & confeſſa quocunque tempore: quia ſic ſonat tenor prædictæ formæ Indulgentię. Ideò non remittuntur peccata oblita aut ignorata in cõfeſsione ſacramentali etiam omnino inculpabiliter, niſi ſint iam aliquomodo confeſſa ſacramentaliter ſecũdum ius vel aliquo tempore, vt infrà. propo. 6. & .7. habetur. Imò licèt tale peccatum inculpabiliter oblitum poſtea quis confiteatur ſacramentaliter tranſacto tẽpore lucrandi illam Indulgentiam, poſtea non lucrabitur eã de illo peccato. Quia tenor Indulgentiæ ſolùm erat de ſacramentaliter confeſsis vſq; tunc quando lucrabatur illã. Et ſic fuit practicatum inter multos doctores tempore Sixt. 4. & ſic tenet Gerſon in tracta de abſolu. ſacramentali alphab. 33. litera. K. & Supplemen. Gabrielis. in. 4. d. 45. q. 3. art. 2. propo. 8. & arti 3. dub. 1.

Tertia opinio.

Gerſon.

& Sum. Ang titu. Indul. §. 2 & Sum Ro. & communiter doct. per ratione prædictam. ¶ Quamuis Florenti. 1 par. Sum. titu 10 ca. 3 § 5. & Turrecremata & Syluest titu. Indul. q 8 q. 10. dicant poſſe piè dici q inculpabiliter oblita & ignorata remittūtur per talē formā Indulgentiæ ſicut & per illā aliam formā ſuprà poſitā propo 2. & cū eis cōcordās Adria. in. 4. in materia de Indul. dicit inſuper ſic eſſe in communi opiniōe doctorum. Sed ſalua reuerentia debita nec communis opinio id tenet, neq; tenor *Indulgentiæ* ei ſuffragatur, vt dictum eſt, neq; eſt ſimile de hac forma & de illa alia forma ſuprà poſita in propoſit. 2. vt ibi dictum eſt. ¶ Niſi fortè pro concordia dicatur q illa oblita vel ignorata iam cenſentur ore confeſſa, ſi pœnitens in confeſsione ſacramentali aliquādo facta poſt particularē aliorū confeſsionē intendebat illa includere in generali omniū oblitorū & ignoratorū cōfeſsiōe. Tunc em̄ id ſufficit ad abſolutionē ſacramentalē de eis habendā & ad lucrandū Indulgentiā vt videtur innuere Adria vbi ſuprà, & latius dicetur infrà. propoſi 6. & 7. circa hoc. Ideò ait Gerſon vbi ſuprà, videat ergo quilibet quantum expediat non dari obliuioni peccata, ſed illa expreſsè confiteri, habita copia ſacerdotis. ¶ Sed vtrùm per prædictā formā Indulgētiæ requiratur etiā confeſsio aliqua ſpecialis aut generalis aliqn̄ facta de venialibus, vt ad eorū pœnas extēdatur & valeat talis Indulgētia: dicit Adrianus vbi ſuprà q ſic alioqui nō valebit eis talis Indulgētia, niſi ea quis cōfeſſus fuerit in ſpecie aut in genere modo p̄dicto, cōſequendo aliquē effectū remiſsiōis per ſacramētalē abſolutionē, vt etiā de hoc latiùs habetur infrà propo. 6. & q 25. ¶ Quarta propo. eſt. Quādo Indulgētia cōceditur ſub hac forma. ſ. Cōceditur Indulgētia plenaria de iniūctis pœnitētijs, quomodo debeat intelligi. ¶ Reſpōdeo p duo pūcta. Primū eſt, q niſi ibi exprimatur q tūc ſeu illo anno fiat cōfeſsio ſeu q confeſſor concedat talē Indulgētiam, non eſt neceſſaria cōfeſsio tūc vel olim facta, ſed ſufficit ſtatus gratiæ, vt ſuprà propo. 3 habetur in. 3. opinione ibi tandē poſita. ¶ Secundū punctū eſt q talis Indulgētia ſolū valet quò ad pœnitētias vſq; tūc iniūctas ſacramētaliter à ſacerdotibus. Ratio quia ſic ſonat forma Indulgētiæ & ſic cōmuniter tenetur. Ideò ſi nil eſt aliquo modo à ſacerdote iniunctū: certè nil remittitur p talē formā Indulgētiæ etiā plenariȩ de iniunctis tantū pœnitentijs conceſſæ Sed not q vt dicatur pœnitētia iniuncta ſufficit q

ſacerdos

Turrecr.

Adrian.

Propo. 4.

ſacerdos poſt impoſitionẽ alicuius breuis pœnitẽtię,vt cõiter fit, poſtea ſimul relinquẽdo arbitrio pœnitẽtis gñaliter iniungat aut dicat, Oĩa bona quę feceris & mala quę paſſus fueris, ſint tibi in remiſsionẽ peccatorũ. Talis enĩ iniũctio gñalis & relicta arbitrio pœnitẽtis (vt ait Gerſon in regulis moralibus alphab.25. G.) videtur ꝙ ꝓdeſt & ſufficit ad hoc ꝙ omnes pœnitentię ſpecialiter iniũgẽdæ ſint & dicãtur iã quodãmodò iniũctæ generaliter, vt ſic Indulgentia ꝑdicta extẽdatur etiã ad ſpecialiter iniũgẽdas. Et fortè ſcd̃m hoc intellexerũt Florẽt.1.par. Sũ.titul. 10. ca.3. § 5 & Turrecremata qñ dixerũt ꝙ etiã pœnitẽtiæ quę claue nõ errãte eſsẽt iniũgẽdę, remittũtur per ꝑdictã formã Indulgẽtię plenariæ de iniũctis pœnitẽtijs:& etiã Palude.in.4.d.20.q.4. art.2.idẽ dicit, quod eſt intelligendũ qñ iã generaliter ſunt iniũctæ, vt dictũ eſt, aliàs nõ videtur habere veritatẽ ex quo forma Indulgẽtiæ apertè reclamat ſimiliter & opinio cõmunis. Neq; enĩ dicitur pœnitentia iniũcta ea quæ eſt à Canone tantũ ſtatuta, ſed ea quæ eſt à iudice impoſita aliquo modo, vt dictum eſt & etiam latiùs habetur ſuprà q.7.propo.3. ¶ Propoſitio.5. Quãdo forma Indulgẽtiæ ſine vlla limitatione abſolutè dicit ꝙ facienti aut danti tale quid cõcedatur talis Indulgẽtia, & nõ dicit per quẽ debeat ei cõcedi, tunc ſecundũ Florent. vbi ſuprà, & Syluest titu.Indul.q.10. quilibet etiã laicus, cui per Papã poteſt iuriſdictio Eccleſiaſtica cõmitti poteſt talẽ Indulgentiã cõcedere, quia per talẽ formam videtur Papa ſic cõceſsiſſe ꝙ .ſ. per aliquẽ cõcedatur, & cũ nõ ſignauerit per quẽ, er go videtur cõmiſiſſe cuicũq; voluerit ip̃e lucratur⁹ talẽ Indulgẽtiã. Hęc illi. Sed fortè meliùs videtur ꝙ nõ oportet ꝙ ꝑ aliquẽ cõcedatur, ſed ꝙ videtur ip̃o facto cõceſſa ac ſi diceret, ꝙ cõceditur talis Indulgẽtia, vt infrà habetur in fine huius. 5.propoſi.& nõ requiritur vlla cõfeſsio:& valet talis Indulgentia etiã quò ad peccata oblita & ignorata & etiã nõ cõfeſſa, ex quo ip̃a bulla nil excipit neq; reſtringit. ¶ Quòd ſi bulla ſignaret per quẽ deberet cõcedi talis Indulg. dicẽdo ꝙ cõfeſſor electus eã cõcedat: tũc eſſet neceſſaria aliqua cõfeſsio (de qua infrà.propo.6. habetur) in qua cõfeſſor cõcedat ipſã Indulgẽtiã. Similiter ſi bulla diceret ꝙ ꝑdicator cõcedat talẽ Indulgẽtiã audiẽtibus ſermonẽ: reqritur ꝙ ita fiat vt tenor bullę explicat: alioq nõ lucrabitur talẽ Indulgẽ. quis, niſi poſt auditũ ſermonẽ ꝑdicator ip̃e eã cõcedat. ¶ Quòd ſi tenor cõceſsionis dicat ꝙ tali faciẽti tale quid ipſo

Propo.5.

ſo facto concedatur aut ꝙ conceditur per Papam talis Indulgentia, tunc ipſo facto eam lucratur, nec requiritur ꝙ per aliquem alium concedatur: quia Papa ex tunc pro nunc eam illi cõcedit.

Propo.6. ¶Propoſitio ſexta. Quando in bulla ſeu conceſsione dicitur vel requiritur confeſsio aut confeſſor ad lucrandum Indulgentiam, intelligitur de confeſsione ſacramentali & de confeſſore ſacramentali, qui eſt ſolùm ſacerdos habens poteſtatem audiendiendi talem pœnitentem. Ratio, quia cum *Indulgẽtiæ ſint ſtricti* iuris quò ad hoc (vt ſuprà.q.7.propoſitione.4.&in reſponſione ad primum argumentum ibi habetur) in ſua propria ſignificatione ſunt eius verba intelligenda & ſecundum ius. Nunc autem in materia clauium & ſacramentali, qualis eſt confeſsio & contritio quæ in Indulgentiarum collatione exigitur, confeſſio & confeſſor propriè & ſecundum ius eſt ſacramentalis, vt dictum eſt, ergo licèt ad lucrandum Indulgentiam quantum eſt ex ſua natura non requiratur confeſsio aut confeſſor ſacramentalis ſuprà dictus, requiritur tamen ex impoſitione concedentis ſub tali conditione, quæ debet modo prędicto & non aliter intelligi.

¶Et confirmatur. Quia ſicut quando datur Indulgentia de ore confeſsis intelligitur de ſacramentaliter confeſsis, vt ſuprà propo.2.&.3.ſecundum communiter doctores habetur, ergo ſimiliter vbicunque requiritur confeſsio & cõfeſſor intelligitur de ſacramentali vt dictum eſt. Concordat Supplementum Gabrielis in.4.diſt.45.q.3.art.3.dub.1. ¶Confeſsio autem ſacramentalis eſt confeſsio particularis peccatorum: eſt etiã ſecundũ cõmuniter doct. generalis quædã cõfeſsio, quæ poſt particularem fit de alijs oblitis & ignoratis in cõmuni recognoſcendo & accuſando ſe de illis ſpecialiter coram ſuo ſacerdote in foro ſacramentali, quàmuis in hoc aliqui doctores contradicant aut negent. Secùs de confeſsione illa generali quæ fit in principio miſſæ aut in prima ſeu in cõpletorio, aut etiã in principio cõfeſsiõis ſacramẽtalis dicẽdo cõfiteor Deo &c. Hęc.n. aut alia ſimilis extra ſacramẽtũ facta nulla oĩo peccata in numero aut ſpecie cũ circũſtãtijs ſpecificãs nõ eſt ꝓpriè ſacramẽtalis.i.nõ eſt materia abſolutiõis ſacramẽtalis ſcdm cõiter doct. ideò hæc vltima cõfeſsio gñalis ex quo

Corollar. nõ eſt ꝓpriè ſacramẽtalis, nõ ſufficit ad lucrãdũ Indulgẽtiã reqrẽtem cõfeſsionẽ, vt dictũ eſt. ¶Ex quo infertur ꝙ nõ valet opinio Florẽt.1.par. Sũ.tit.10.ca.3.§.5.& Syluеſt.titu.Iudul.q.10.& alio-

aliorum dicentium quòd quando forma Indulgentię dicit quòd confeſſor idoneus concedat eam Sorti ſi non dicit ꝙ ſit ſacerdos tunc ſi non adſit ſacerdos poteſt quilibet clericus etiam primę tõſuræ ſeu etiam laicus eam concedere facta confeſsione tantũ generali.ſ.Cõfiteor Deo &c. & ſimiliter dicũt quãdo bulla concedit ꝙ quis confeſſus & contritus lucretur talem Indulgentiam: aut ꝙ confeſſo & contrito concedatur à confeſsore talis Indulgẽtia. Quia ſi ſit contritus cum propoſito ſacramentaliter confitendi ſecundum ius, poteſt, vt dicunt iſti, facta prædicta tantùm confeſsione generali confiteor Deo &c. clericus ſeu laicus in abſentia ſacerdotis concedere Indulgẽtiam illam. Et ratio eorum eſt, quia ad lucrandum Indulgentiam ex natura ſua non requiritur confeſsio ſacramẽtalis ſicut nec ad remiſsionem pœnarum quæ fit per Indulgentias ergo niſi exprimatur in bulla nõ requiritur. ¶ Sed certè, vt dictum eſt, talis confeſsio ſacramentalis requiritur ex impoſitione Papæ ſub tali conditione concedentis, cuius intentio ſatis exprimitur in ſignificatione confeſsionis & confeſſoris ſi propriè & ſecundum ius vt accipi debent, capiãtur vt probatum eſt. ¶ Propo 7. Quando ad lucrandum Indulgentiã deberet quis confiteri & tamen amiſit non quidem vſum rationis ſed loquellam tantùm: tunc ſufficit confiteri, vt mutus confitetur per ſigna æquipollentia confeſsioni vocali ſacramentali. ¶ Secùs ſi nullo modo poteſt talia peccata intimare confeſſori per ſigna prædicta, neque enim ſufficiunt generalia ſigna contritionis tantùm: licèt hæc ſigna generalia contritionis ſufficiant ad abſolutionem ab excommunione, & ſecundum quoſdam doctores etiã ad abſolutionem à peccatis ſicut & generalis confeſsio ſacramentalis de oblitis & ignoratis, vt ſuprà propo 6. dictum eſt: cõcordant Floren. & Sylueſt. & Supplement. Gabrielis vbi ſuprà. Piè tamen mihi videtur ꝙ talis confeſsio ſufficiat etiam ad lucrandũ talem Indulgentiam, ſicut & ad abſolutionem ſacramentalẽ peccatorum obtinendam: ex quo aliquo modo ſacramentalis eſt, vt infrà q 36. in ſecundo puncto principali habetur. ¶ Si autẽ bulla ſpecialiter concedat Indulgentiam de ore confeſsis, ſeu ei qui fuerit ore confeſſus: dicit Supplementum Gabrielis vbi ſuprà articulo ſecundo, propoſi 8. quòd non ſufficit confeſsio per ſigna quantumcunque particulariter explicatiua peccatorum. ¶ Sed certè hoc ego non credo potiùs enim videtur quòd tali non pó- *Propo. 7.*

tenti aliter confiteri ſufficiat per talia ſigna particularia, quia ex quo Papa non intendit exigere confeſsionem niſi ſacramentalē ſecundum ius vel iuridicam, qualis cenſetur iſta facta per ſigna à mutis non potentibus aliter confiteri, ergo licèt exprimat de ore confeſsis, vt communiter ſolet fieri, non eſt excludenda alia æquiualens facta à mutis & non potentibus aliter confiteri. Neque ſtandum eſt in tam amaro rigore verborum, vt ait Gloſſa in Clemen. vnica de reliqui. & ven. ſanctorum, ſed potiùs *hic habet locum epicheia*. ¶Si verò quis amiſit loquelam ſimul & vſum rationis per amentiam freneſim aut alio quouis modo: tunc in caſu quo ſecundum bullam requirebatur confeſsio ſacramentalis non lucrabitur Indulgentiam, ex quo non impleri poteſt conditio requiſita ex quacunq; cauſa, vt ſuprà. q. 20. habetur. Quàmuis Florent. vbi ſuprà dicat quòd tali benè poteſt confeſſor concedere Indulgentiam, & ille eam lucrabitur quó ad peccata iam aliàs confeſſa tantùm: ſed quomodo hoc ſit verum dictum eſt ſuprà propo. ſecunda & tertia &c. Sed vt proximè dixi videtur ꝙ ſi oſtendit ſigna contritionis poteſt & debet ei talis Indulgentia & abſolutio ſacramentalis impendi, non autem ſi nulla ſigna contritionis tunc vel ante priuationem rationis & loquelæ oſtendit.

¶Quòd ſi tenor Indulgentiæ habet ꝙ confeſſor electus ab eo ei concederet Indulgentiam: & ipſe ante electionem confeſſoris priuetur vſu rationis, tunc ſi ante talem priuationem vſus rationis elegit aut dixit ſe velle per quemcunque aut per aliquem ſignatum confeſſorem ſibi concedi Indulgentiam, quilibet aut ille ſacerdos ſignatus, qui illum in confeſsione poterat audire, poteſt in tali caſu etiam extra confeſsionem ſacramentalem, ſi talis confeſsio, vt ſuprà dictum eſt, aliàs ex tenore cōceſsionis ad id nō requiritur, concedere talem Indulgentiam. Si autem in dicto caſu non elegit talem ſeu aliquem confeſſorem expreſsè aut id nō declarauit quàmuis intendebat & volebat eligere: non valet ei concedi talis Indulgentia: quia tenor indulti electionem confeſſoris & non ſolùm voluntatem eligendi requirit vt ſupponitur, quāuis Florent. vbi ſuprà & Sylueſt. dicant ꝙ ſufficit voluntas eligendi. Sed vt dixi contra eos eſt tenor indulti & Supplemen. Gabrielis vbi ſuprà propoſitione octaua, & imputet ſibi qui cum poterit omiſit eligere confeſſorem ad id in tali caſu, & alij caueant ſimilem negligentiam. Stādo in rigore ita videtur vt ait Supplemen.

men.

mē. ſed de bona æquitate videtur ꝗ ſufficit voluntas eligendi ſecundum Florent. tum quia Papa ſic creditur velle, tum etiam quia per prædictam formam potiùs videtur Papa in fauorem lucrantis Indulgentiam concedere vt poſsit eligere quem vellet cõfeſſorem: quàm in eius pręiudicium ipſum arctare: & maximè in tali caſu quò priuatus loquela vel vſu rationis tunc vel antè ſigna contritionis oſtendit vt dictum eſt, quòd ſi vtens loquela vel vſu rationis ex negligentia omiſit eligere confeſſorem qui ſibi concederet Indulgentiam non lucrabitur eam, vt ſuprà dictum eſt.

¶Quomodo autem cum talibus priuatis vſu rationis prope mortem ſe debeat habere confeſſor circa hæc & alia eiuſmodi latiùs habetur infrà. q 36. quia ſecundum Gerſon faciat quod poteſt & quod melius eſt, valeat quod valere poteſt coram Dei miſericordia, & nil omittatur de poſsibilibus fieri vtiliter.

Quæſtio vigeſima quinta. Quæſt. 25

Vtrùm quando forma Indulgentiæ eſt de peccatis ore confeſſis, requiratur confeſſio aut contritio aliqua de venialibus peccatis, vt ad ea extendatur prædicta Indulgentia.

RESpõdeo per duas propoſitiones, quarum prima eſt. ¶Si tranſacto peccati venialis actu manet ratio culpæ quò ad reatum ſeu maculam ſecundum Thomam & ſequaces, tunc requiritur quòd talis culpa per cõtritionem aut diſplicentiã aliquã aut per confeſsionem generalẽ vel particularem de eis ſacramentaliter factam aliquomodo deleta ſit: vt quò ad eius pœnam poſsit Propo. 1.

extendi Indulgentia aliqua. Secùs ſi ſecundum Scotum non manet ratio culpæ, vt ſuprà. q.6.propo.1.habetur & in hoc cõcordant communiter doct.& Adria.in.4.in materia de Indulgen. vt infrà habetur.

Propo. 2. ¶ Propoſitio ſecũda. Poſt deletam culpam venialium ſecundum Tho. aut ſecundum Scotum, hoc vel illo modo vt dictum eſt: ita ꝙ iam nõ manet niſi reatus ſeu obligatio ad pœnam temporalem, vtrùm ſit neceſſaria aliqua cõfeſsio venialium vt prædicta Indulgentia de ore cõfeſsis ad ipſa *venialia extendatur*: ſicut & quò ad mortalia iam quò ad culpam dimiſſa dictum eſt ſuprà.q.24.prop.2.&.3. Dico quò ad hoc eſt duplex opinio.

Prima opinio. Prima Adriani in.4.in materia de Indul. & Floren.1.par. Sum.titu.10.cap.3.§.5.& communiter doct. ꝙ requiritur aliqua confeſsio ſacramentalis ſpecialis aut generalis de eis, alioqui non valebit eis talis Indulgentia, niſi ea quis confeſſus fuerit ſacramẽtaliter in genere aut in ſpecie modo ſuprà dicto in.q.24.propo.6 &.3.conſequendo aliquem effectum remiſsionis per ſacramentalem abſolutionem, & ratio huius eſt, quia tenor indulti ſuprà dicti, vt ſupponitur id requirit, ſcilicet talem confeſsionem de peccatis ad quorum pœnas ſe extendere habeat talis Indulgentia: & nõ eſt maior ratio de mortalibus quã de venialibus ex quo tenor Indulgentiæ nil excipit nec limitat, ergo intelligendus eſt de cõfeſsione ſecundum ius requiſita proportionabiliter ad peccata.ſ. de confeſsione ſaltem generali ſacramentali peccatorum omniũ inculpabiliter oblitorum & ignoratorum & venialium omniũ in generali: talis enim confeſsio eſt quæ ſecundum ius diuinum & humanũ talibus peccatis venialibus & mortalibus oblitis debetur, ergo.

Altera opinio. ¶ Alia opinio eſt ꝙ de venialibus nulla cõfeſsio requiritur ad lucrandum talem Indulgentiam de ore confeſsis. Ratio, quia non requiritur cõfeſsio ſpecialis aut particularis, ex quo hæc ſecundum ius non eſt neceſſaria de venialibus, imò & eſt impoſsibilis de omnibus venialibus. Papa autem nõ intendit ad impoſsibile obligare, neque confeſsionem non neceſſariam imponere ſed iuridicam, qualis eſt particularis de mortalibus, ergo. Nec requiritur confeſsio generalis venialium, quia hæc aut non eſt ſacramentalis, aut non eſt iuridica de qua habetur.in ca.Omnis vtriuſque ſexus.de pœ.& re.& Ioan.20. Quorum remiſeritis peccata &c. nam ibi de confeſsione particulari peccatorũ intelligitur ſecundum communiter doct. Papa autem loquitur, & in-

intelligitur de confeſsione ſacramentali & iuridica cùm dicit de peccatis ore confeſsis. Igitur de confeſione venialium intelligitur, ex quo nullam differentiam mortalium & venialium facit: ſequitur quòd ſicut de confeſsione particulari mortalium intelligit, ita & de venialium, ſed non intelligitur de particulari venialium, vt ſuprà probatum eſt, ergo non intendit vllo modo de vlla confeſsione venialium. ¶Mihi autem (ſaluo meliori iudicio) videtur quòd requiritur confeſsio particularis de venialibus notabiliter agrauantibus memoriæ occurrẽtibus ſine nimia eorum examinatione aut anxia perſcrutatione, ſicut de mortalibus etiam aliàs quò ad culpam remiſsis: & propter eandem rationem: quia ſic videtur tenor Indulgentiæ, vt ſuprà quæſtione vigeſima quarta, propoſitione tertia habetur. De alijs autem requiritur & ſufficit confeſsio ſacramentalis generalis ſeu in genere de venialib⁹, ſicut & de inculpabiliter oblitis & ignoratis mortalibus, & ſicut de eis quæ non poſſunt commodè particulariter confiteri tunc ſufficiat, vt ſuprà dictum eſt loco allegato & propoſitione ſexta ibi videatur. Et ſic concordant Adrianus & Florent. & communiter doctores in hoc. Neque ex hoc Papa nos obligat ad impoſsibile, neque imponit confeſſionem præter Ius, licèt imponat confeſſionem non obligatoriã de venialib⁹ ſicut & de mortalibus, vt ſuprà dictum eſt.

t 5 Queſtio

Quæſtio vigeſima ſexta,

Quando Indulgentia conceditur facientibus tale quid determinatum aut indeterminatum, putà porrigentibus manus adiutrices aut eleemoſynã aut tot argenteos pro fabrica, pro bulla, aut laborãtibus in opere fabricæ, aut viſitãtibus talem locum ſacrum, aut orantibus tot Pater noſter coram tali imagine, aut ieiunantibus tali die, aut cõfitentibus & recipientibus Euchariſtiam & huiuſmodi, vtrum eam æqualiter lucretur quilibet id determinatũ opus faciẽs, & ſimiliter ſi eſt indeterminatum, vtrũ æqualiter eã omnino lucretur is qui parũ ſicut qui multum facit de tali opere pio, ſimiliter qui magis & qui minus deuotè id facit.

REſpondeo quòd ſi id quod imponitur & fit pro lucranda tali Indulgentia eſt cauſa pia ſufficiẽs ad tantã & talẽ Indul. modò ſit indeterminatũ, mõ determinatũ in ſua quantitate per Papã concedẽtẽ, quilibet id faciens lucratur eam æqualiter ſicut conceditur, & qui plus facit non plus lucratur. Quòd ſi nõ ſit ſufficiens abſolutè vel reſpectiuè ad tantã Indulgentiam: tunc non æqualiter ſed ſecundum ratam & proportionem cauſæ aſsignatæ ad tantã Indulgentiam lucratur quilibet reſpectiuè, ſcilicet ſecundum quòd reſpectu ipſius perſonæ tale opus impoſitum taliter ab eo factum magis vel minùs accedit ad cauſam ſufficientem aſsignatam talis Indulgentiæ, ſic magis vel minùs lucratur de illa Indulgentia, vt ſuprà. q.17. latiùs habetur de his. ¶ Sed quia de nulla ferè cauſa pia determinatè ſeu indeterminatè aſsignata per Papam conſtat manifeſtè ꝙ ſit coram Dei iudicio ſufficiens ad tantam quantitatem Indulgentiæ, vt ſuprà. q. 19. dictum eſt, ideò etiam non conſtat ꝙ quilibet æqualiter lucretur dans duos argenteos in bulla aſsignatos: quia & talis eleemoſyna poteſt eſſe cauſa pia ſufficiens ad tantam & to

tam

tam illam Indulgentiam reſpectu vnius putà pauperis & non reſ
pectu alterius putà diuitis. Et ſimiliter viſitatio Eccleſiæ facta ab
eo qui deuotiùs aut de longe venit cum magno labore poteſt eſſe
cauſa ſufficiens reſpectu eius ad totam illã Indulgentiam, aut ma
gis accedere ad ſufficientẽ cauſam aſsignatam pro illa Indulgen-
tia q̃ viſitatio facta ab alio, qui non tã deuotè aut non de tã longe
venit. Ideò non niſi ſecundum ratam & proportionem cauſæ ſig
natæ per Papam ad talem Indulgentiam magis vel minus de illa
Indulgentia lucrabitur, vt dictum eſt. ¶ Et ad hoc facit extraua-
gans Bonifa. 8. Antiquorum. de pœ. & re. vbi poſtq̃ verè pœnitẽ
tibus & confeſsis viſitãtibus baſilicas vrbis Romæ ſub forma ibi
expreſſa conceditur Indulgentia pleniſsima omnium ſuorũ pec
catorum: ſtatim ibi ſubinfertur. Vnuſquisq; tamẽ plus merebitur
& Indulgentiam efficaciùs conſequetur qui baſilicas ipſas am-
pliùs & deuotiùs viſitauerit. Hæc ibi. Ex quo patet ꝙ mens etiam
Papæ eſt ꝙ niſi ſufficienter deuotè viſitauerit ita vt ſit ſufficiens
coram Dei iudicio cauſa tantæ Indulgentiæ, non lucrabitur totã
illam: niſi ſolùm ſecũdum ratam & proportionem talis cauſæ ad
Indulgentiam, vt dictum eſt ſecũdum Dei iudicium & noſtram
probabilitatem. Ad hoc etiam facit cenſura Pariſienſis contra
Eraſmum. ¶ Ad hoc etiam faciunt communiter doctores anti-
qui, putà beat' Tho. in. 4. diſti. 20. q. 3. & quæſtiuncula. 2. in reſp.
ad tertium. & in addi. 3. partis. q. 25. art. 2. ad tertium. Et Florent. *b. Thom.*
1. part. Sum. tit. 10. ca. 3. §. 3. & Palud. ea. diſt. 20. q. 4. art. 2. & Du- *Florent.*
ran. ea, diſt. & Summiſtæ omnes & Canoniſtæ ſecũdũ Inn. in. ca.
Quod aũt. de pę. & re. dicẽtes ꝙ qñ indeterminatè cõceditur In
dulgẽtia porrigẽtib' man' adiutrices fabricæ aut huiuſmodi de-
bet diues dare ſcd̃m ſuã conditionẽ. ſ. rex vt rex, & miles vt miles
& pauper vt pauper: alioqui diues non lucrabitur tantã Indulg.
dando vnũ denarium, quantam lucrabitur pauper dando dena-
rium. Hæc illi. Item Bonauen. ea. diſt. 20. q. vltima dicit ꝙ colla-
tor Indulgentiarum ſecundum rectũ iudicium conſiderat & põ- *Bonauẽ.*
derat cauſam pro qua dantur Indulgentiæ: & ſecundũ quod ho-
mines plus vel minus accedũt ad cauſam illã, plus vel minus par
ticipant de Indulgẽtia: vnde cùm ſtationes in vrbe Roma conſti
tutæ ſint pro peregrinis, ideò non tm̃ lucrãtur de eis illi qui ſunt
ꝓpe & in vrbe ſicut veniẽtes à remotis. Quantũ ergo eſt ex parte
dãtis (adde & tu & ex parte Indulgentiæ) tantũ valẽt Indulgẽtiæ

quã

quantum promittunt, non tamen æqualiter omnibus ſed ſecundum exiſtimationem quam habuit vel habere debuit concedẽs Indulgentias, quam tamen non oportet exprimere, quia fideles debent credere ꝙ dona Spiritus ſancti æquo libramine donẽtur. Hæc ille. Et videtur concordare Richar. ea. diſt. art. 3. q. 2. licèt nõ apertè: & Gerſon & idem Bonauen. vt allegati ſunt ſuprà. q. 17. in probatione tertiæ partis propoſitionis, in corollario ibi ad propoſitum videatur. Et ratio prædictorum doctorum ſolùm videtur eſſe ea quæ ſuprà dicta eſt. q. 1 a ſcilicet Papa rationabiliter intendit in ſuis Indulgentijs determinatè aut indeterminatè conceſsis ꝙ eas omnino lucretur qui ſufficientiam talis cauſæ ad tales Indulgẽtias attingit, aliàs ſecùs niſi ſecundũ ratam vt dictum eſt. ¶ Et ſecundum hunc intellectum ſeu ſententiã fortè poſſunt in hoc concordari & intelligi Raymũ. & Altiſiodoren. & alij doctores antiqui dicentes ꝙ ſecundum menſuram fidei, deuotionis, laboris, ſeu operis: ita plùs vel minùs intenſiuè aut extenſiuè participat quis de Indulgentia (vt recitatum eſt ſuprà. q. 17. in prima & ſecunda opinione, & habetur infrà. q. 29. in tertio corollario) quia per hęc magis vel minùs accedit ad ſufficiẽtiam talis cauſæ ſignatæ ad talem & tantam Indulgẽtiam. vt dictum eſt. Præſupponitur etiam ꝙ fiat id totum quod & quomodo imponitur pro lucranda tali Indulgentia aliàs nil lucrabitur, vt ſuprà. q. 20. habetur. ¶ Quòd ſi prædicti aut alij doct. nõ ſic patiãtur intelligi, vt dictum eſt, ſed aliter, ſicut & Supplementũ Gabi. in. 4. diſt. 45. q. 3. art. 2. prop. 10. aliter intelligit & aliter ſentit ipſe dicẽs ꝙ qui æqualiter facit quod bulla imponit, æqualiter lucratur totã illam indulgentiam ſine vlla differentia, & ſic gloſſat illam extrauagan. Antiquorum. Quòd vnuſquiſq; plus merebitur &c. ſcilicet quò ad præmium eſſentiale ſeu etiam quò ad releuationẽ pœnarum ex vi ſui operis ſeu deuotionis, ſecùs ex vi Indulgẽtiæ &c. Sed certè hic eorum ſenſus & gloſſa neq; rationi neq; prædictæ extrauaganti conſonare videtur. Ideò conſequenter ad dicta ſuprà. q. 17. q. 19. videtur ſtandum his quæ dicta ſunt in præſenti. q. ſaluo meliori iudicio. ¶ Et hinc patet ꝙ ſi duo regalia attentis alijs circunſtantijs ſecluſa circunſtantia ſeu relatione ad perſonam dantem eſt cauſa ſufficiens ad totam Indulgentiam ſeu Indulgentias quę conceduntur: tunc omnes diuites & pauperes dantes illa duo regalia ſecundum tenorem conceſsionis lucrãtur omnes

Indulgētias conceſſas,aliàs aūt nō: ſed pro rata vt dictum eſt. Nā licèt illa duo regalia ſit cauſa ſufficiens ad Indulgentiam plenariā quando in communi pro omnibus id bulla concedit,ſi tamē nō eſt reſpectu omniū aut ſingularium perſonarum putà valde diuitum:tunc ipſi diuites dantes duo regalia non æquè lucrabuntur,aut non totas illas Indulgentias ,vt pauperes dantes ipſa duo regalia : ſed ſolùm pro rata ſecundum quod accedunt ad ſufficiētiam cauſæ plùs vel minùs,vt ſupra. q.19 . in reſponſione ad dubium habetur. Si tamen quis non dederit illa duo regalia ſignata in bulla ſed vnum tantùm: tunc nil de illa Indulgentia lucrabitur vt ſuprà.q.20.habetur,& patet ex dictis.

Quæſtio vigeſima ſeptima. Queſ.27.

Vtrùm ex parte lucrantis Indulgentias vltra ſtatum gratiæ & impletionem operis impoſiti requiratur aliquid aliud, putà ſides,deuotio,aut alia dignitas ſeu diſpoſitio ad lucrandum Indulgentiam?

REſpōdeo per duas propoſitiones. ¶Prima propoſitio eſt,ꝙ licèt ex parte ipſius lucrātis Indulgentias requiratur ad ſtatum gratiæ illa deuotio fidei qua credat in genere ſeu ſaltem implicitè Eccleſiam dare poſſe Indulgentias , non tamen requiritur quòd credat prælatū ſeu Papam ex hac ſeu tali cauſa poſſe concedere hanc ſeu quācunq; voluerit Indulgētiam. ¶Probatur prima pars. Quia illa fides requiritur ad ſtatum gratiæ alioqui eſſet infidelis,vt patet ex ſuprà dictis quæſ.5. ¶Secunda pars probatur ſecundum Adrianum in materia de Indulg.concl.1. Quia ſi quis propter contrarietatem opinionū dubitet,an Indulgentiæ valeāt omnino quantum ſonant,an ſolùm ſecundum proportionem cauſæ pro qua conceduntur, non facit contra fidem Eccleſiæ:ex quo ſolùm opinatur cum doct.vt licèt: Propo.1.

quia

quia & de his particularibus factis non eſt fides, vt ſuprà.q.17.19. habetur, & per conſequens non ponit obicem effectui Indulgentiarum. Si tamē nihilominùs vult facere quod pro illa lucrāda inſtitutum eſt, valeat quantum valere poteſt: certè hoc nō impedit fructum Indulgentiæ: ſicut nec dubium vtrùm ſit ſufficiens cauſa diſpenſationis impedit quin ſit ſufficienter à Papa diſpenſatū cum ipſo in eo in quo verè potuit diſpenſare. Imò ſicut dubium ſeu etiam credulitas de contrario ꝙ ſcilicet ad hunc dolorē Deus non dimiſerit peccatum, ſtat cum hoc ꝙ ſcilicet Deus plenè remiſit: ita ſimiliter in propoſito, & ſecundum prædicta limita & intellige doctores qui dicunt requiri aut non requiri prædictam fidem, diſtinguendo, vt dictum eſt. ¶ Propoſitio ſecunda. Ad lu-

Propo.2. crandum Indulgentias viuentibus conceſſas non requiritur alia dignitas ſeu diſpoſitio vltra ſtatum gratiæ & impletionem operis impoſiti, quantum eſt ex parte lucrantis Indulgentias. ¶ Probatur. Quia ſi aliud requireretur, hoc eſſet vt impleretur conditio operis impoſiti per concedentem: & hoc non, quia vt ſupponitur id non imponitur. Vel ſecūdò requireretur ad hoc ꝙ eſſet capax Indulgentiæ, & hoc non, quia ad id ſufficit ſtatus gratiæ, vt ſuprà.q.20. habetur. Vel tertiò requireretur ad hoc ꝙ ei valeret Indulgentia quantū ſonat, & hoc non, quia ad id ſufficit ꝙ ſit cōceſſa ex cauſa ſufficiente ad eam. Non enim commenſuratur fructus Indulgentiæ diſpoſitioni ſuſcipientis ſed ſuæ cauſæ pro qua conceditur vt ſuprà.q.17. habetur latiùs. Vel quartò requireretur ad hoc ꝙ à Deo infallibiliter acceptaretur quātum ſonat pro eo cui conceditur, & hoc non: quia ex iuſtitia legis orta ex ſuo pacto liberali ſtante lege infallibiliter Deus Indulgentias acceptat quātum rationabiliter ſonant pro viuo cui conceduntur, quantūcunq; aliàs ſit aut fuerit negligens aut indignus tali miſericordia, vt patet ſuprà.q.3. ex Matth.16. Quodcunq; ſolueris &c. & Ioā.20. Quorū remiſeritis peccata &c. & ſic nil aliud requiritur vltra prædicta, & ſic tenent communiter Theologi & Canoniſtæ.

¶ Dictum eſt in propoſitione quantum eſt ex parte lucrantis Indulgentias. Nam deuotio vel fides poteſt eſſe circunſtātia ratione cuius cauſa pia Indulgentiæ reſpectu huius ſit ſufficientior ad maiorem fructū Indulgētiæ: ſicq; quatenùs per modū circunſtātiæ reducitur ad cauſam Indulgentiæ poteſt requiri plus vel minus ad plus vel minus de Indulgētia lucrandū, vt ſuprà.q.26.di-

ctá

ctū eſt, vide etiam infrà. q. 29. in fine. ¶ Quò ad Indulgentias aut ē defunctorū per modum ſuffragij fortè requiritur alia dignitas vt ſuprà. q. 13. & q. 14. latiùs habetur ibi videatur: nam hic de Indulgentijs propriè dictis quò ad viuos agimus. ¶ Contra hanc ſecundam propoſitionem arguitur tripliciter. Primò, quia nullus indignus aliena ſatisfactione pro pœna à ſe debita conſequitur apud Deum veraciter fructum Indulgentiæ: ſed quilibet quantūcunq; in ſtatu gratiæ exiſtens negligens ſatisfacere per ſeipſum, eſt indignus aliena ſatisfactione, ergo nullus negligens ſatisfacere per ſeipſum etiam ſi ſit in ſtatu gratiæ acquirit fructum Indulgentiæ totaliter, ſed ſolùm vt dign⁹ eſt. Conſequētia patet. Et maior probatur. Quia indignus ſatisfactione aliena eſt ſimiliter indignus Indulgentia: cum Indulgētia locum ſatisfactionis habeat pœnarum de theſauro Eccleſiæ, vt ſuprà quæſtione tertia habetur. Nunc autem indignus Indulgentia non conſequitur eius fructum. Quia diſtributio diuinorum bonorum ſolùm habet locū in debitè diſpoſitis quales non ſunt illi qui ſunt indigni talib⁹ diſtributionibus, quæ à Deo principaliter ab Eccleſia autem miniſterialiter fiunt, ergo patet maior. Minor autem, ꝙ ſcilicet quilibet etiam in gratia ſi eſt negligens ſatisfacere per ſe eſt indignus aliena ſatisfactione &c. probatur. Quia licèt ſatisfactio ita ſit op⁹ perſonale ꝙ poteſt eſſe capax amicabilis adiutorij, ex quo fit per exteriora bona inter quæ computantur amici: tamen indignus amicabili adiutorio eſt indignus aliena ſatisfactione. Sed conſtitus in gratia negligens per ſe ſatisfacere eſt indignus amicabili adiutorio, ex quo amicorum eſt idem velle & idem nolle: & per conſequens ſi ego nolo per me ſatisfacere, par eſt vt amicus hoc nolit: alioqui non amicè ſed iniuſtè id peterem ab amico alligans ei onera grauia & nolens digito ea tangere, ergo. *Argu. 1.*

¶ Secūdò arguitur ad idem. Quia in qualibet benè ordinata republica, quantumcunq; rationabilis cauſa adeſſet aliquando diſpenſandi communem theſaurum in ciues grauatos ære alieno: negligentes iū ſoluere cenſerentur indigni auxilio de tali theſauro: & per conſequens non fuit intentio dñi talis theſauri ꝙ ſolueretur de eo pro talib⁹ qui poſſunt & nō curant de ſuo ſoluere, qui propter hoc indignos ſe reddunt tali ſubuentione. Alioqui foueretur negligentia, & alij iſtorum exemplo ad ſimilē negligentiā ꝓuocarentur: legis autem eſt facere nō negligentes ſed virtuoſos *Argu. 2.*

1.Polyt.ergo cùm Eccleſia ſit à Deo benè ordinata, nõ eſt æquũ vt aliter ſe habeat circa ſuum theſaurum ſpiritualem diſpenſandũ talibus indignis & negligentib⁹ notabiliter per ſe ſatisfacere, hoc enim eſſet eneruare ſatisfactionem pœnitentialem & fouere negligentiam, neq; Deus acceptaret. ¶ Et hoc confirmatur ex *anti* qua forma Indulgentiarum, vbi conceditur Indulgentia *verè pœ* nitentibus. Verè autem pœnitens non ſolùm dicitur is qui nõ eſt in mortali, ſed & poſitiuè is qui habet affectũ & ſolicitudinẽ ad ſatisfaciendum per ſe, vt tenetur, cuiuſmodi non eſt is qui negligens eſt, vt ait Richard.in.4.diſt.20.art.1.q.3. Quod etiã innuitur ex eo ꝙ de iniunctis pœnitentijs Indulgentia conceditur. Nã inde colligitur ꝙ talis debet acceptare pœnitentiam illam iniunctam cum propoſito exequendi debitè per ſe ipſum: alioqui non eſt verè pœnitens. ¶ Tertiò arguitur ad idem. Quia ad plenariã

Argu.3. remiſsionem pœnarũ per viam ſacramenti pœnitentiæ, non ſufficit ſtatus gratiæ ex parte ſuſcipientis, vt ſic ſit dignus tali remiſſione, ergo neq; ad eam per viam Indulgentiæ. Antecedens patet. Alioqui quilibet in ſtatu gratiæ confeſſus conſequeretur huiuſmodi plenariam remiſsionem pœnarũ ex vi ſacramenti, quod patet falſum. Conſequentia probatur. Tum primò quia ſacramẽtum eſt potius & efficacius q̃ Indulgentia: tũ ſecundò, quia Deus principalis diſtributor theſauri per ſacramenta eſt longè liberalior quàm quilibet pontifex vt patet, ergo. ¶ Reſpondeo. Propter has rationes Caieta. in ſecundo quodlib. quæſito.1. de Indul.

Reſpon. tenuit ꝙ vltra ſtatum gratiæ ad lucrãdas quaſcunq; Indulgentias legitimè conceſſas requiritur ꝙ homo habeat hanc dignitatem, ꝙ ſcilicet fuerit & ſit diligẽs & paratus libenter acceptare & exequi per ſe pœnitentias debitas rationabiliter iniunctas aut iniungendas per confeſſorem: alioqui qui negligens eſt in hoc ſperans per alios & per Indulgentias ſatisfacere hic vel in purgatorio, nõ lucrabitur tales Indulgentias in toto, & fortè etiam ſecundum ipſum neq; in parte, quãtumcunq; aliàs ſit in gratia & faciat quod imponitur. Quia Deus non acceptat pro tali indigno, dicitq; ꝙ beat⁹ Tho. ſic ſentit: & ſi aliter dicere videatur id non ex ſua mente ſed ex mente & opinione aliorum id locutus eſt. Ad doctores autem cõmuniter oppoſitum tenentes dicit ꝙ de eis non curat, quia non tam benè vt ipſe rem hanc conſiderauerunt. ¶ Sed certè hęc opinio Caieta. ſi quid valet, ſolùm habet locum de Indulgen

gen

gentijs per modum ſuffragij defunctis conceſsis, vt ſuprà.q.13,& 14.habetur. Quò ad viuos aũt non eſt vera, & temerè ipſe reſpondet & eius motiua prædicta pro eo non concludunt, nam ad ſingula reſpondeo.

¶ Ad primũ ergo argumentũ reſpondeo negando antecedens pro vtraq; parte. Pro maiori quidẽ quãdo dona nõ diſtribuũtur ſcđm rigorẽ iuſtitiæ ſimul & ſcđm dignitatẽ ſuſcipientis: ſed præcipuè ſcđm liberalitatẽ & cauſam pro qua fit talis diſtributio: vt fit in Indulgentijs ſuppoſita capacitate per gratiã & alijs requiſitis, vt dictũ eſt. Multa enim dona Deꝰ dat nobis aliàs indignis quę & petimꝰ, verè dicẽtes. Nõ ſumus digni &c. ergo ſimiliter & hic. Minor etiã negatur. Et ad eiꝰ probationẽ dico ꝙ dignus adiutorio amicabili & liberali eſt eſſe in ſtatu amicitiæ & gratiæ tã quò ad homines quàm quò ad Deum: ſecùs de adiutorio ſecundum rigorem iuſtitiæ ſine liberalitate. In Indulgentijs autem eſt adiutorium liberalitatis, vt ſuprà.q.prima dictum eſt. *Reſp ad 1.argum.*

¶ Ad ſecundũ argumentũ reſpondeo quicquid ſit de antecedente, negatur conſequentia. Quia Deus ſolùm dignitatem gratiæ reputat ſufficientẽ dignitatem ad eius liberalitatis ſimul & mixtę iuſtitiæ dona per Indulgentias ſuſcipiendũ, quia nullius eget, & ex largitate circa vnũ non poteſt minui eius theſaurus Indulgentiarum ad largiendũ alijs etiam infinitis egentibus, ſicut neq; theſaurus aliorũ donorũ eius. Neq; ex hac eius liberalitate & miniſtrorum eius legitimè ex legitima ſcilicet cauſa diſpenſantium fouetur per ſe negligentia hominũ lucrantiũ Indulgentias, q̃uis per accidens occaſionaliter homines tali miſericordia abutentes in ſua negligentia foueantur. Sicut neque ex liberalitate Dei & miniſtrorum eius remittentium peccata hominum per ſacramenta totiès quotiès fouetur per ſe negligentia hominum, neque inde datur, ſed accipitur incentiuum peccati. Quàmuis ſi aliàs indiſcretè fiat, poſsit concedens Indulgentias, ſicut & peccatorũ remiſsiones quò ad culpã ꝑ ſacramẽta peccare, & nihil facere ſicut qui eũ cõfidentia hac eas acceptaret aut peccaret. Hoc tñ eſt ꝑ accidẽs & ex defectu hominum. Neq; enim propter tales occaſiones per accidens eſt tale commune & neceſſarium ferè omnium remedium quò ad remiſsiones pœnarum omittendum. ¶ Ad confirmationem reſpondeo quòd ly verè pœnitentibus, ſolùm dicit ſtatum gratiæ quantum attinet ad propoſitum, & ad huiuſ- *Reſpõ. ad 2.argum.*

modi declarationem contra ficte pœnitentes ponebatur olim illa particula, vt patet ex cõmuni practica & vſu Eccleſiæ. *Similiter* ly de iniunctis pœnitentijs dico ꝙ ſolùm requiritur talis diſpoſitio animi ad implendum iniũctam pœnitentiã, quæ ſufficiat ad reponendum ipſum in ſtatu gratiæ, licèt Richar. ad aliud propoſitum vbi ſuprà verè dicat ꝙ per verè pœnitentem excluditur negligenter pœnitens & ſatisfaciens.

Reſp ad 3. argum. ¶Ad tertium argumentum reſpondeo negando *conſequentiã*. Quia in ſacramento remiſsio pœnæ quæ virtute ſacramenti ſeu ex opere operato conceditur, quantificatur ſecundum diſpoſitionem & dignitatem ſuſcipientis: illa verò quæ virtute Indulgẽtiæ conceditur non niſi ſecundum voluntatem concedentis ſimul & ſufficientiam cauſæ piæ pro qua conceditur. ¶E ad primam probationem conſequentię reſpondeo ꝙ ſacramentum non eſt potius quàm Indulgentia quomodocunq; nec ad quemcunque effectum: quia ſcilicet non ad remiſsionem pœnarum vniuerſaliter, vt patet. Et ad ſecundam reſpondeo, ꝙ licèt Deus ſimpliciter ſit liberalior homine, non tamẽ ſecundum quid, nec quomodocũq; nec ad quẽcunq; effectum, quia non oportet, vt patet. Quia Deus per ſacramentum ex opere operato non remittit omnẽ pœnam ſemper & cuilibet, homo autem ſæpe id & laudabiliter facit iniuriam ſimul & totum intereſſe ſuum remittendo homini etiam indigno tali beneficio. Patet etiam. Quia ipſe Deus maiorem effectum gratiæ & remiſsionem pœnarum confert in vno ſacramento putà in baptiſmo ex opere operato quàm in alio putà q̃ in pœnitentia & Euchariſtia &c. & vnum effectum confert in vno ſacramento, quẽ non in alio, ergo. ¶Igitur ex dictis patet ꝙ non eſt reſpuendum illud conſilium Palud. & Adria. & aliorum doctorum, ꝙ ſcilicet ad lucrandum Indulgentiam de iniunctis tantùm pœnitentijs conceſſam homo vtiliter confiteatur faciens ſibi iniuni magnam pœnitentiam debitam ſuis peccatis, quam tamen non intendit per ſe implere ſed redimere per Indulgẽtias. Quãuis Caieta. vbi ſuprà hoc reprobet & irrideat.

Quæſtio vigeſima octaua.

Vtrùm clerici & religioſi Eccleſiæ pro cuius viſitatione conceduntur Indulgentiæ poſſint ſicut alij eas lucrari licèt ibi cõmorẽtur, & quomõ. Similiter prælatus concedens Indulgẽtiam poſſit ſicut alij eam lucrari: etiamſi non faciat vt alij quod ipſe impoſuit. *Quæſ. 28*

REſpõdeo per duas propoſitiones. Prima ꝓpoſitio eſt. Quãdo cõceditur Indulgentia viſitantibus talem Eccleſiam, ſeu porrigentib⁹ manus adiutrices, aut eleemoſynam illi Eccleſię, tũc clerici illi⁹ Eccleſię ibi etiã cõmorantes poſſunt eam lucrari vt alij: niſi aliud exprimatur in bulla. Ratio, quia non ſunt deterioris conditionis illi quàm alij, nec excipiuntur illi in bulla, ergo cùm in eorum fauorem Indulgentia concedatur poſſunt eam vt alij lucrari. Quod etiam facit pro religioſis vt ipſi poſsint vt alij lucrari Indulgentias conceſſas viſitantibus eorum Eccleſias, etiam ſi ad hoc non habeant ſpeciale priuilegiũ vt etiam alio modo poſsint eas lucrari: videantur eorum priuilegia quò ad hoc. Concordãt Florent. 1. par. Sum. tit. 10. ca. 3. §. 2. & Sylueſt. tit. Indul. q. 8. ſecundũ Tho. & Sũ. Ro. eo. tit. §. 23. & cõmuniter doct. ¶Sed nota primò ꝙ quandoq; conceditur Indulgentia venientibus & benè facientibus tali loco ſeu Eccleſiæ & nihil aliud dicitur, tunc dicit Felinus in ſermone de Indul. ꝙ ſecundũ Nico. Lyr. in ſuis quodlib. clerici illi⁹ Eccleſiæ ſeu loci nõ lucrãtur illam Indulg. quia non videtur intẽtio concedentis dirigi ad hoc, ſed vt alios alliciat ad deuotionem illius loci, & vt ſubueniatur miniſtrantibus, vt poſsint ſeruire illi loco aut Eccleſiæ. Hæc ille. Sed cùm hoc pendeat ex voluntate concedentis, non id videtur certum niſi aliter conſtet, maximè cùm prædicta

Propo. 1. *Florent.* *Sylueſt.* *Felinus.*

verba poſsint benè etiã ad fauorẽ ipſorũ clericorũ aut religioſorũ interpretari, vt etiã ipſis valeãt tales Indulgentiæ, vt dictũ eſt.

¶ Nota ſecũdò ſcd̃m Sum. Ro. tit. Indul. §. 22. ꝙ quãdo cõcedi tur Indulgentia intereſſentib⁹ diuinis officijs in Eccleſia: tunc ſi ex neceſsitate celebratur extra Eccleſiã ſub tentorio, vel ſi propter turbã non poſſunt omnes eſſe intra Eccleſiam, ꝙ pręſentes ſtantes extra Eccleſiã lucrãtur illam Indul. quia ſic videtur eſſe de intẽtione concedẽtis in tali caſu nõ excogitato: & concor. Paul. de nouo caſtro, licèt gloſſ. in Clem. 1. de reliq. & ven. Sãctorũ teneat

Propo. 2. oppoſitum. ¶ Propoſitio. 2. Prælat⁹ concedens Indulgentiã poteſt eã lucrari ſicut alij, faciẽdo qđ requiritur ad eã lucrãdã. ¶ In hoc concor. cõmuniter doct. vtriuſq; Iuris, quia non eſt deterioris conditionis, licèt in modo ſit differentia opinionũ, v ſuprà. q. 11. dubio. 3. ¶ Sed vtrùm talis prælatus volens lucrari tales Indul. à ſe cõceſſas teneatur implere cõditiones, ſeu facere opus à ſe impoſitũ omnibus cõmuniter, an poſsit in hoc quòd ad ſe diſpenſare ſeu cõmutare illud in aliud opus quod loco illius ipſe faciat ad talem Indulgentiã lucrandum, reſpondeo, in hoc videtur eſſe du

Opini. 1. plex opinio. Prima Richar. in 4. diſt. 20. art. 4. q. 3. & Palud. ea. diſt. q. 4. art. 3. & aliorũ, ꝙ non niſi ſub ea forma qua alijs concedit poteſt etiã ipſe Papa lucrari talem Indul. vt alij. ¶ Alia opinio eſt Supplem. Gabri. in. 4. diſt. 45. q. 3. art. 2. propo. 7. ꝙ non tenetur implere in ꝓpria forma op⁹ generaliter iniũctũ, ſed põt in hoc ſecũ diſpenſare, & aliud opus piũ loco illius faciẽdo poteſt lucra

Altera opinio. ri Indulgẽtiã. Ratio eſt, quia cũ aſsignatio talis vel talis operis pij pro tali Indulg. pendeat ab ipſi⁹ concedentis volũtate, ergo ſicut poteſt cũ alijs in particulari diſpẽſare aut cõcedere eis, ꝙ faciẽdo aliud op⁹ à cõmuniter aſsignato lucrẽtur talem Indulg. vt patet, quia loco viſitationis iniunctæ ad lucrandum Indulgentiam poteſt Papa concedere ſicut & de facto concedit, ꝙ infirmus, diues aut religioſus oret, ieiunet, aut det eleemoſynam, ergo ſimiliter poteſt ſecum facere per ſe aut per ſuum confeſſorem, dummodò ſit cauſa ſufficiens ad talem indulgentiam, vt ſupponitur. Et ad hoc accedit beatus Thom. in. 4. diſt. 20. arti. 5. q. 4. dicens quòd etiam ſi requiratur idem opus pro alijs, non tamen pro prælato ipſo: quia non habet cauſam, vt ſe ad hoc prouocet &c. Sed hæc ratio non concludit: ideò ratio ſuprà poſita videtur ſufficiens & melior. Et facit ad hoc Caietanus, prima. 2. quæſt. 96. articulo. 5.

quòd

ꝙ prælatus poteſt ſecũ diſpenſare in lege & ſtatuto ſuo. ¶ Et fortè Richar.& Palud.&c.non intenderunt cõtradicere huic ſecũdæ opinioni:ſed ſolùm dicere, ꝙ ſi prælat⁹ impleat conditionẽ vt alij,id eſt ſi faciat opus pium requiſitum ad lucrandum Indulgentiam,lucrari poteſt vt alij,aliàs non:ſupple niſi ſecum diſpenſans impleat in æquiualenti alio opere:in generali enim locutione particulares caſus intelliguntur excepti,ergo ſiue hoc ſiue illo modo intellexerunt,teneatur vt ſuprà dictum eſt.

Quæſtio vigeſima nona.

Dubitatur quales anni,dies,ſeu remiſsiones peccatorum huius vitæ vel purgatorij reſpondent annis,diebus,aut remiſsionibus conceſsis per Indulgentias.

RESpondeo per tres propoſitiones. Prima propoſitio eſt. Quando per Indulgentias concedũtur ſeu remittuntur tot dies putà.40.dies de pœnitẽtia intelligũtur tot dies vtiles vel cõmunes.i.cõtinui vel interpolati. Similiter qñ remittitur ann⁹ de pęnitẽtia, intelligitur ann⁹ vtilis.i.cõtinu⁹ ſeu cõmunis.i.interpolat⁹. ¶ Pro declaratiõe & ꝓbatiõe nota ꝙ annus vtilis dicitur cõtinu⁹ qñ.ſ.ſine interuallo eſt pęnitẽtia faciẽda cõtinuè per annũ,vtpote ſingulis dieb⁹ ieiunãdo: & ſimiliter dies vtiles dicũtur cõtinui,putà per.40.dies cõtinuos ieiunãdo. Cõmunis aũt ann⁹ dicitur interpolatus,quãdo.ſ.in tali anno interpolatè fit pęnitẽtia, putà ſi per annũ ieiunetur vno tm̃ die per hebdomadã aut ſingulis menſib⁹:& ſimiliter dicũtur dies cõmunes.i.interpolati,putà ſi intra vnũ annũ deberet quis.40. diebus ieiunare vno die in qualibet hebdomada & hmõi. ¶ Hoc præmiſſo ꝓbatur ꝓpoſitio ſcd̃m Hoſtien.& Panor.in ca. Cũ ex eo. de pę.& re quia cũ tenor Indulgẽtiæ nõ diſtinguat, ergo vtroq; modo debẽt intelligi fauorabiliter,nec nos diſtinguere debem⁹. ca. Solitæ.de maiori.& obe. ¶ Ex quo patet ꝙ quãdo cõceditur

Propo. 1.

vnus ann⁹ de pœnitentia ſeu de iniunctis intelliguntur.365.dies tam continui,quàm etiam interpolati,ita ꝙ ſi quis ex iniūctione ſacerdotis teneretur ieiunare duobus annis continuis interpolatè alternatis diebus, tunc per talem Indulg.vnius anni, qui conti net.365.dies , quibus tenebatur interpolatè pœnitere , ſatisfacit ſuo debito. ¶Et in his concor.Syluest.tit.Indulg.q.8.& Sū.Ange.eo.tit.§.3.& aliqui alij dicētes etiā ꝙ ſic debent intelligi Hoſtien.& Panor.vbi ſuprà licèt diſſonare videātur.Sed Sū.Ro.eo. tit.§.21.dicit ꝙ nō niſi ann⁹ & dies cōtinui debēt intelligi.Adri. aūt in materia de Indul.eſt dubius. Et quidē niſi ex Papæ aut cō cedētis declaratione cōſtet,non poteſt certò ſciri:interim ex practica & ratione ſuprà dicta videtur, vt dictū eſt,intelligēdū probabiliter. Quòd ſi dies aut ann⁹ de iniūcta pœnitētia remittātur aut concedantur,tunc de diebus & anno prout erant iniuncti in telligūtur & non aliter. Ita ſcilicet ꝙ ſi quis tenebatur ieiunare ex iniuncto ſacerdotis duob⁹ annis ,interpolatis diebus, non remit titur niſi vnus annus de tali pœnitentia iniuncta,& manet obligatus ad alterū annū interpolatis diebus ieiunandū vel pęnitēdū vt ſibi erat iniunctū. Quòd ſi ex iniuncto ſacerdotis teneretur, vno anno pęnitere interpolatis aut cōtinuis dieb⁹, tūc per talē Indul. vni⁹ anni liberatur :& ſimiliter de.3 aut.4.annis aut menſib⁹ aut quadragenis & huiuſmōi dicatur. Et ratio hui⁹ eſt,quia cū Indulgētię ſuccedāt loco pœnitētiarū iniūctarū aut iniūgendarū corā Deo & Eccleſia,ergo ſolū valent eo modo quo deberent impleri per tale tēpus, dum tenor Indulgētiæ id patitur, vt dictum eſt.

Propo.2. ¶Propoſitio ſecunda. Per Indulgentiam ſeptem dierum vel annorum de pœnitentia abſolutè conceſſam remittitur omnis pœnitentia debita fieri in hac vita illis diebus aut annis,tam extenſiuè quām intenſiuè,tam ſecundum Dei iudiciū quàm etiam ſecundum Canones & iniunctionem ſacerdotis ac ſi omnino ſufficienter quòd ad Deum & Eccleſiā in hac vita impleuiſſet. Similiter in purgatorio tantum pœnarū omnino remittitur ,quantū remitteretur ſi in hac vita ipſe ſufficienter pœnitentiam egiſſet illis diebus aut annis pœnitiæ debitę ſecundū Deum & Eccleſiam.

¶Prima pars patet. Quia cum Indulgentia valeat quantū ſonat, ſonat aūt tot dies aut annos de pœnitentia indiſtinctè, ergo tot dies aut anni de pœnitentia indiſtinctè debita quomodocunque per eam remittuntur in vtroq; foro,vt ait prima pars propoſitionis.

nis. Nam Indulgentiæ quò ad vtrumq; forum valent, vt ſuprà q. 8. habetur. Item quia Indulgentiæ ſuccedunt loco ſatisfactionū pœnitentialium, vt ſuprà quæſtione. 3. habetur, ergo per eam ſatisfacit homo omnino ac ſi pœnitentiā debitam egiſſet ſufficienter in hac vita, modò ipſe per ſe ſatisfeciſſet, modò non aliàs ſine Indulgentijs ſi viueret, quod non eſt curandum vllo modo de eo ſcilicet quod quis faceret ſed de eo quod fecit aut facit ſecundum doctrinam veram Auguſt. Et facit ad hoc. ca. Olim. de verb. ſig. ꝙ verba ſunt accipienda in potiori ſignificatione, maximè in cōceſsione Principis vt plus valeant: quantū Ius & proprietas verborum patiuntur. ¶ Ex quo infertur ꝙ per talem Indulgentiā ſeptem dierum vel annorum abſolutè conceſsam, non liberatur quis ſaltem in foro Eccleſiæ à pœnitentia decem annorū vel dierum iniuncta per ſacerdotem: quàmuis ſecundum veritatem & Dei iudicium non deberet ei imponi niſi pęnitentia ſeptē dierū aut annorum. Hoc eſt intelligēdum ſi ex rationabili cauſa ſacerdos intendebat obligare ad illam maiorem pœnitentiam quàm ſuis peccatis deberetur. Tunc enim ex quo eſt valida obligatio prædicta, eſt verum quod dictum eſt. Secùs ſi ſacerdos irrationabiliter omnino aut non obligatoriè ſed ad arbitrium pœnitentis ſub conſilio illam maiorem pœnitentiam q̃ ſecundum Dei iudicium & Canones Eccleſiæ deberetur, vltra illos ſeptem dies aut annos impoſuit: tunc enim per illam Indulg. ſeptem dierum aut annorum ſatisfit Deo & Eccleſiæ, vt ſuprà dictum eſt. ¶ Et cum ſuprà dictis concor. beat⁹ Tho. & Florent. & Syluelt. tit Indul. q. 4. & Sū. Ang. eo. tit. §. 2. & cōmuniter doct. ¶ Secunda pars prę fitæ propoſitionis. ſ. ſimiliter in purgatorio &c. patet per eaſdem rationes quibus prima pars ꝓbata eſt. Ex quo patet ꝙ licèt Indulgentia vnius anni quantum eſt ex parte ſua æqualiter remittat, tamen ex parte debiti ſeu debitoris nō æqualiter, ſed ꝓportionabiliter ſecundū ꝙ ad maiorem aut minorem pœnitentiā vnius anni quiſq; tenetur intenſiuè aut extēſiuè ſcilicet interpolatè aut cōtinuè ſecundū Deum & Eccleſiam: ſic pl⁹ vel minus remittit. Et hoc eſt verum modò vni diei vel anno pęnitentiæ huius vitæ reſpondeat in purgatorio alius ſimilis aut maior eiuſdem aut maioris pœnitentiæ, modò non. Quia quantum & quomodo quiſq; debebat pœnitere illo anno, tantū ei remittitur per Indulgētiā vni⁹ anni, vt dictū eſt: modò ipſum pl⁹ aut min⁹ pœniteret hic ſi Corol. Ap.

vinceret modò non, de quo non eſt curandum, vt iam diximꝰ. Et ſimiliter de ſimilibus Indulgentijs abſolutè vt ſonāt dicatur proportionabiliter. Et in hoc concordant communiter doctores, vt etiā refert Sū. Ang. vbi ſuprà expreſsè loquēs, vt nos in hac ſecūda propoſitione de Indulgentia conceſſa de pœnitētijs *abſolutè* non aūt de iniunctis de quibus infrà propo. 3. habetur. Quàmuis Syluest. eo. tit. q. 4. aliter & malè dicat & mordeat nō benè intelligēs Sum. Ang. neq; doct. quorū verbis innititur. vt patebit etiā infrà coroll. 3. ¶ Propoſitio. 3. Per Indulgētiā centū dierū vel an

Propo. 3. norū de iniūcta pęnitētia, ſolū remittitur in foro Dei & Eccleſiæ de pęnitētia rationabiliter iniuncta illorū centū dierū aut annorū tā intenſiuè q̄ extenſiuè: ac ſi quis illā iniunctā omnino impleuiſſet in hac vita illis diebus aut annis, & non amplior neq; grauior pœnitentia debita remittitur. Similiter in purgatorio tantū dūtaxat pœnarū remittitur, quātū remitteretur ſi in hac vita talis pœnitens ſufficienter impleuiſſet illam pœnitentiam iniunctam centum dierum vel annorum. ¶ Prima pars patet ex tenore Indulgentiæ ſolùm remittentis tantùm de pœnitentia iniuncta & non de alia magis aut minus graui pœnitentia debita, ergo. Secunda pars patet ſimiliter eadem ratione. ¶ Et in hac tertia propoſitione concordant etiam cōmuniter docto. vt etiam expreſsè dicunt Duran. in. 4. diſt. 20. & Palud. ea diſt. q 4. art. 2. & Florē. 1. par. Sū. tit. 10. ca. 3 §. 3. & Supplementū Gabrielis in. 4. diſt. 45. q. 3. art. 2. prop. 10. tandem dicētes & approbantes dictum illorū ꝙ ſcilicet quādo conceditur annꝰ de pœnitentia iniuncta eſt iſte ſenſus, id eſt tātū pœnæ tibi minuetur in purgatorio ac ſi in hac

Coroll. 1. vita egiſſes pœnitentiā iniunctā vnius anni: & dicit Inno. ꝙ horū dictū conſonat æquitati & tenori Indulgentiæ. ¶ Ex quibus corollariè primò ſequitur ſcd̄m Adri. in materia de Indulg. conclu. 2. ꝙ vtilior forma Indulgētiæ eſt iſta, ſcilicet remitto tibi. 40. dies ſeu annos de pęnitentia iniūcta, quia ſcilicet eſt vtilior & vberior remiſsio pro illis quibus grauis ſeu condigna pœnitentia ſuis peccatis iniuncta eſt: q̄ illa forma Indulgētię, ſcilicet remitto tibi. 40. dies ſeu annos purgatorij ſeu de pęna purgatorij. Et ratio eſt, quia vna hora, dies, ſeu annus pœnæ purgatorij non valet tantùm ad acquiſitionem pœnarum debitarum quantū vna alia ſimilis hora, dies, vel annus eiuſdem pœnitentiæ factæ in hac vita: quia ibi eſt riguroſus forus iuſtitiæ & ſatiſpaſsionis tantū non meritoriè:

hic

hic autem eſt forus miſericordiæ & ſatisfactionis voluntariæ & meritoriæ. Et ideò vnus dies voluntariæ pœnitentiæ ſaltem magnæ in hac vita eſt expiatiuus magnarum pœnarum multorum dierum purgatorij, quanto gratior eſt Deo volũtaria ſui ipſius punitio quàm neceſſaria paſsio. Et ideo expedit volenti promereri tales Indulgentias de iniunctis pœnitentijs, vt ſit ei grauis pœnitentia iniuncta, quia aliàs non expiabitur per eas pœna grauior iniungenda, neq; grauior pœna purgatorij, quàm ſit illa quę reſpondet illi ſuæ pœnitentiæ iniunctæ quæ per talem Indulgentiã remittitur. hæc Adrianus. ¶ Secundò corollariè ſequitur ꝙ hęc forma Indulgentię ſ. remitto tibi centum annos de pœnitentia ſimpliciter eſt melior & vtilior quã hæc, ſcilicet remitto tibi centum annos de pœnitentia iniuncta aut de pœnitentia purgatorij. Ratio, quia per illam remittuntur illi anni pœnitentiæ debitę hic & quomodocunq;: quæ remiſsio præſtat pœnitentiæ totidẽ annorum iniunctæ aut in purgatorio, & quia omnia includit, & quia per vnum annum pœnitentiæ huius vitæ remittuntur multi anni purgatorij, vt dictum eſt. ¶ Tertiò corollariè ſequitur ꝙ ſecundum omnia ſuprà dicta ſunt concordandi doctores & intelligendi, licèt prima facie diſſonare videantur, vt Thomas & Albertus Magnus & de Turrecremata, & Herueus in. 4. diſt. 20 vt etiam refert Palud. ea diſt. 20. q. 4. articu. 2. & Florent. prima par. Sum. titu. 10. ca. 3. §. 3. & Supplementum Piſani. & Sum. Ro. titu. Indulgen. §. 16. & alij doctores dicentes ꝙ ſicut in hoc mundo. 40. dies pœnitentiæ plus valent vni perficiẽti eam cum maiori deuotione quã valent alteri: ita quadraginta dies Indulgentiæ plus valent hic & in purgatorio illi qui cum maiori charitate ſeu deuotione ſeu quantitate rei datæ accedit ad lucrandum illã Indulgentiam: & ſimiliter ſicut pœnitentia quò in maiori charitate fit eò magis ſatisfactoria eſt: ſic illi dies ſeu anni lucrati per Indulgẽtias eò plus vel minus ſatisfactorij ſunt iſti quàm illi, quò pœnitentia iſtius fuiſſet magis ſatisfactoria quã pœnitentia illius facta cum minore charitate. Item quod dicit Richardus in. 4. diſtinct. 20. artic. 2. quæſt. 2. quód, ſcilicet quando Indulgẽtiæ generaliter conceduntur ſcilicet quicunque dederit eleemoſynam pro tali loco ſeu pro tali facto vnum annum Indulgentiæ conſequatur &c. tunc pares ſunt quò ad remiſsionem extenſionis pœnæ qui plus dat & qui minus: ſed impares ſunt quò ad remiſsio-

Coroll. 2.

Coroll. 3.

Richar.

nem intenſionis: ſicut & quò ad ſui diſpoſitionem pro recipien-do augmento gratiæ ſunt impares in dando ſeu faciendo quod imponitur reſpectu dati & perſonæ dantis, quod enim eſt parum diuiti eſt multum pauperi &c. Hæc Richar. in ſententia fideliter recitata, vt etiam refert Adrianus vbi ſuprà quãuis Sum. Angeli. vbi ſuprà aliter & malè recitet & intelligat. ¶ Quæ omnia dicta doctorum & ſimilia aliorum putà Bonauentur. Altiſiodoreñ. & Raymund. & cæterorum ſunt intelligenda ſic, ſcilicet ꝙ quantũ eſt ex parte operis impoſiti ad lucrandum Indulgẽtiam quò magis tale opus pium accedit ad ſufficientiam cauſæ pię pro qua cõceditur Indulgentia determinatè aut indeterminatè conceſſa: eò magis participat de fructu ipſius Indulgentiæ proportionabiliter vt ſuprà. q. 26. latiùs dictum eſt, ibi videatur. Ideò Syluester titu. Indulg. q. 4. aliter intelligens & inde (vt ſolet) malè mordẽs Sum. Ang. eo. titu. §. 2. malè deceptus eſt.

¶ Articulus quartus in quo agitur de duratiõe, ꝓcioſitate, & prædicatione Indulgentiarũ, & de modo cõceden di & lucrandi Indulgẽtias in articulo mortis. & cõtinet. 9. quæſt. quarum prima & in ordine. 30. quæſtio eſt.

Quæſtio trigeſima.

Quæſ. 30 *Vtrũ poßit quis toties quoties aut tantũ ſemel lucrari Indulgentiã conceßã indeterminatè ſeu in perpetuũ aut etiam toties quoties.*

Propoſ. Reſpõdeo per vnicã propoſitionem, quæ talis eſt. Quando conceditur Indulgentia indeterminatè ſeu in ꝑpetuũ aut ſignãter toties quoties: tũc intra illud tempus poteſt quis eã lucrari toties quoties voluerit, faciendo quod aliàs ad eam lucrandum requiritur

quiritur. Secùs quando Indulgentia conceditur ad tempus limitatum: tunc enim ſemel tantùm intra illud tempus poteſt quis eã lucrari. ¶ Prima pars, quæ expreſsè loquitur, quãdo perennis Indulgentia conceditur putà. 40. dierum aut Indul. plen. omnibus orantibus tot Pater noſter, aut quando per magnum tempus ſed indeterminatè quò ad vices conceditur talis Indulgentia orantibus aut dantibus tale quid vſque ad duos annos vel &c. probatur. Quia ſic cenſetur voluiſſe Papam ſeu concedentem à cuius voluntate pendet hoc, vt patet: quia non videtur Papam id conceſsiſſe magis pro prima vice aut pro tali tempore q̃ pro alio non ſignato aut pro alijs vicibus, ex quo indiſtinctè id concedit, ergo fauorabiliter contra concedentem eſt interpretãda talis cõceſsio fauorabilis. Quod intellige & limita niſi talis reiteratio cederet in deriſionem Indulgẽtiæ: quam deriſionem probabile eſt Papam non intendiſſe: putà ſi quando conceditur Indulgentia perpetua viſitantibus talem Eccleſiam quis millies in die eam viſitaret ingrediendo & regrediendo, certè non toties lucraretur: ſed neque bis in die niſi ſemel tantùm, quia propter vitandam talem irriſionem cenſetur Papam non niſi pro ſemel in die perpetuis temporibus conceſsiſſe: & quia à voluntate Papæ totum hoc pendet, ideo quando de eius voluntate non aliter conſtat, ita eſt iudicandum & tenendum vt dictum eſt. ¶ Ideò & quando conceditur Indulgentia celebrantibus aut communicantibus aut cõfitentibus diebus Dominicis intelligitur de ſemel in tali die, & ſic de ſimilibus. Quia & alioqui non eſſet rationabilis & ſufficiens cauſa ad talem Indulgentiam: ideò cenſendum eſt Papam non aliter voluiſſe, vt dictum eſt. ¶ Et in his concordant expreſſè Palud. in. 4. diſt. 20. q. 4. art. 1. & Tho. Duran.. q. 4. & alij communiter Theologi: & de Canoniſt. Felinus in ſuo tract. de Indul. & alij communiter in ca. Fi. de pœ. & re. lib. 6. & extrauagã. ca. Quod autem. & cap. Cum ex eo. eo. titu. & communiter Summiſtæ, & ad id facit practica & cõſuetudo quæ eſt optima interpres legum & conceſsionum humanarum, licèt vt ait Duran. de hoc non poſsit vbiq; conſtans certitudo haberi ſine Papali declaratione. ¶ Secunda pars etiam patet per eandem rationem. Inde liquet ꝙ quãdo conceditur Indulgẽtia tali die à veſpera in veſperam viſitantibus talem Eccleſiam vel intra duos aut octo dies viſitãtibus talem Eccleſiam, vel viſitantibus Eccleſiã talibus

Palud. *Felinus*

diebus

diebus feſtis putà dedicationis aut Dominæ noſtræ per ſingulos annos & huiuſmodi, quòd ſemel tantùm intra illud tempus poteſt quis lucrari talem Indulgentiam, prorogatur autem per duos aut octo ſeu plures dies, vt ait Durandus vbi ſuprà, vt qui non poteſt venire ad lucrandum vna hora ſeu die, veniat alio die aut hora, non autem vt ſæpe veniens ſæpe lucretur: quia & ſic eſt practica communis, niſi de voluntate Papæ aliud conſtet aliquando.

¶ Et in hoc etiam concordant doctores communiter vbi ſuprà & b. Tho. 3. par. Sum. quæſt. 25. articu. 2. ad quartum in addi. tertiæ partis, quàmuis Sum. Ange. titul. Indulgen. §. 4. & Sum. Ro. §. 12. teneant ſecundum Inno. & Guillel. in ſpeculo quòd quando Indulgentia conceditur pro viſitatione Eccleſiæ etiam pro tempore determinato intelligitur toties quoties etiam in eadem die: ſicut ſi in perpetuum concederetur: quia & ſic practicatur in ſancta Maria de Angelis prope Aſsiſium & alibi. Sed certè ad hoc poteſt eis reſponderi ꝙ generaliter ſtandum eſt, vt nos diximus in propoſitione ſecundum communiter doctores & communẽ practicam. Quòd ſi alicubi ſpecialiter aliter practicatur, id fortè habebit locum ibidem tantùm ex ſpeciali Papæ conceſsione aut voluntate ſaltem tacita ſeu interpretatiua, dum ſcit & tolerat ex cauſa rationabili: nam & ſæpe communis error facit ius argumen. diſtin. 95. ecce ego, quia ſcilicet ſæpe eſt cauſa & facit quòd Princeps conſentiat etiam licitè vt validè fiat quod aliàs non valeret vt gloſſat Gerſon in regulis moralibus alphab. 24. E.

¶ Igitur in his ſtandum eſt conſuetudini & ſecũdum eam & ſecundum ſuprà dicta interpretanda eſt Papæ voluntas generaliter aut ſpecialiter in caſu dum de oppoſito non conſtat.

Quæſt.

Quæſtio trigeſima prima.

Vtrùm quando quis lucratur ſæpius aliquam Indulgentiam ſic conceſſam toties quoties, tantundẽ Arithmeticè an Geometricè lucterur vna vice ſicut altera. Quæſt.31

REſpõdeo per duas propoſitiones. Prima eſt. Quãdo conceditur quantitas ſignata diſcreta, putà.20.anni de Indulgentia pro qualibet vice, tunc tantundem Arithmeticè.i.viginti anni pro qualibet vice lucratur qui talem Indulgẽtiam acquirit. Propo.1. Similiter quando conceditur Indulgentia plenaria pro qualibet vice, ſic plenariè lucratur qualibet vice. Ratio, quia ſic expreſsè ſonat conceſsio & voluntas concedentis in quo non eſt dubium. Propoſi.2 ¶Propoſitio ſecunda. Quando conceditur Indulgentia confuſè & ſucceſsiuè putà tertia pars aut quarta peccatorum pro qualibet vice, tunc intelligitur conceſſa ſolùm tertia aut quarta pars aliqualiter Geometricè. i. de reſidua pœna cui tenetur obnoxius. Exempli gratia. Quando cõceditur Indulgentia tertiæ partis peccatorum viſitantibus talem Eccleſiam toties quoties: tunc ſi prima vice per primam viſitationem conſequitur remiſsionem tertię partis: putà ſi eſt debitor ſexaginta annorum cõſequitur.20. annos de illa Indulgentia, & per ſecundã vicem lucratur non quidẽ totidem viginti annos quod eſt Arithmeticè tantùm vt priùs: ſed lucratur tertiam partem de reſiduo pœnarum quibus tenetur quando lucratur Indulgentiam, putà de quadraginta annis reſiduis lucrabitur.14.circiter annos tantũ & in tertia vice etiam tertiam tantũ partem de reſiduis.27. annis pœnarum lucrabitur: quod eſt Geometricè lucrari talem Indulgentiam ſeu proportionabiliter. Et ſic quantumcunque & quotieſcunque lucretur talem Indulgẽtiam tertiæ partis etiam ſi nullum aliud debitum pœnarum incurrat ex quo prima vice cepit

talem

talem Indulgentiam lucrari: nunquã omnino per illã liberabitur quia ſemper manebit pœna quæ proportionabiliter ſeu Geometricè per tertias tantũ partes diminuta ſucceſsiuè nunquã totaliter minuetur. Sicut ſi lineam tripedalem ſucceſsiuè minuere velis per tertias partes reſidui proportionabiliter auferẽdo nunquã ſtabit totalis ablatio: ſicut nec ſi per medietates proportionabiliter diuidatur vt eſt tritum in Philoſophia. ¶Et ratio huius propoſitionis ſic intellectæ & declaratæ eſt: quia ſic creditur velle & intendere concedentem & non aliter, quia ex tenore conceſsionis tertiæ partis conſtat ꝙ intendit de tertia parte debitarum pœnarum ad quas pro tunc obligatur quando lucratur talem Indulgentiam, ergo ſimilis eſt ratio de ſecunda & tertia vice ꝙ.ſ. tertiã tantùm partẽ pœnarũ quibus tunc eſt obnoxius lucratur per talẽ Indulgentiã. Et ſic eſt æqualitas Geometrica non Arithmetica in

Gloſſa. omnibus illis vicibus. Et in hoc concordat Gloſſ. in ca. Tempus. 13.q.2.& Supplem. Gabrielis. in.4.diſt.45.q.4.art.3.dub.3. licèt ibi pro ratione det quandam regulã cãcellariç, quç infrà ad aliud propoſitũ habetur, nunc autem huic propoſito nõ videtur quadrare: concordat etiam Adri. in materia de Indulgen. in reſpon. ad argumenta ex.4.via.& tandẽ communiter doct. ¶Sed ad maiorẽ declarationẽ not. ꝙ ſtat ꝙ per plures actus & per plures vias per ſe & per alios in vna ſeu pluribus Eccleſijs contribuendo ſeu orando lucretur quis ſemel tantũ talem Indulgentiam, quia omnia illa reputantur facta vna vice aut ſemel tantũ. Exempli gratia. Secundũ Adrianũ ſi quis ſemel per tres familiares ſuos in diſtinſtinctis Eccleſijs aut in eadem Eccleſia contribueret aut etiam cõtribui iuberet per quemlibet quod requiritur pro lucrãda Indulgentia: tunc enim ſtat quòd omnes illç contributiones etiam totales æquiualent vni tantũ aut vni vici: ſicq; ſolùm cõſequitur ſemel remiſsionem tertiæ partis Geometricè per omnes illas, ac ſi ſemel contribuiſſet vt dictum eſt: ſicut ſi daret duos argẽteos aut tres vbi vno tantũ opus eſſet ad lucrandũ ſemel Indulgentiam illam. ¶Item ſecundò ſtat ꝙ æquiualeant illæ diſtributiones pluribus vicibus, quodq; ſæpius lucretur talem Indulgentiam per tales plures actus & vices diſtinctas. Et tunc ſi ſucceſsiuè fiunt illi actus vel vices & lucratur ſic ſucceſsiuè vna vice poſt aliam, in ſecunda vice lucratur tertiam partem Geometricè, vt ſuprà dictũ eſt, & ſic de alijs vicibus. ¶Item.3.ſtat ꝙ ſæpius lucretur talẽ Indulgentiam

dulgentiam per tales plures actus æquiualētes multis vicibus diſtinctis: & tūc ſi ſimul fiunt illæ vices vel actus ſimulq́; lucratur toties illam Indulgentiã, dico ꝙ lucratur prædictas tertias æquales numero Arithmeticè, putà .20. annos qualibet vice: ſicq́; per illas tres vices ſimul liberatur à todo debito putà .60. annorũ pœnitētiæ debitæ. Ratio huius eſt, quia non eſt maior ratio de vna vice quã de alia ex quo ſimul fiunt, vt ſupponitur: ergo ſi per vnã vicē remittuntur .20. anni de pœnis tunc debitis, ergo & per aliã, quia talis eſt tertia pars pœnarum tunc debitarum quę per quamlibet vicē tunc ſimul remittitur de illis .60. annis tunc debitis. ¶Licèt in hoc vltimo oppoſitum teneat Adrianus vbi ſuprà, dicēs idem eſſe iudiciũ de hoc & de ſecundo caſu præcedente quando ſucceſsiuè fiunt illæ vices, ꝙ.ſ. ſolùm proportionabiliter Geometricè remittitur tertia pars vt ſuprà dictum eſt. Quia (vt inquit) licèt aparte rei non ſit ſubordinatio tertiarum partium pœnarum debitarum, ſicut nec illorũ actuũ aut contributionum: ſicq́; non ſit aparte rei maior ratio de vna vice aut de vna tertia parte quã de alia, ex quo omnes illæ vices ſimul fiunt, & remittũtur ſimul illæ tertię pœnarũ (vt ſupponitur) quia nec nos poſſumus illas ſignare, tamen quia Papa ſic Geometricè & ſubordinatè conceſsit & Deus illi ſe conformat: ideò Deus qui ſcit & poteſt illas diſtinctè deſignare ſic etiã acceptat, & ideo eſt in arbitrio acceptantis Dei quam tertiam pro qua vice remittat Geometricè vt dictũ eſt. Sicut ſi ſoluendo ſimul tres denarios pro tribus quorũ quilibet debet vnũ in arbitrio creditoris eſt quē pro illo vel illo capiat, non tamen omnes pro vno. Hæc Adrianus. ¶Sed certè eius ſuppoſitum ꝙ.ſ. Papa in hoc caſu ſic intendit ſicut ſi ſucceſsiuè fierent illæ vices, videtur falſum: non eñ intendit niſi de remiſsione tertiarum pœnæ debitæ tempore quo quis lucratur Indulgentiam, quæ tertiæ cum ſint æquales Arithmeticè tali tempore quando omnes tres tertias per tres contributiones aut vices ſimul factas lucratur, ergo Arithmeticè & omnino non autem Geometricè eas lucratur, vt ſupra dictum eſt, ſaluo meliori iudicio. ¶Et idem iudicium eſt de eo vel ijs qui ſimul vel ſucceſsiuè bis lucrãtur aliquam Indulgentiam tertiæ aut quartæ partis peccatorum per aliqua opera pia pro aliquo defuncto per modum ſuffragij: ſicut dictum eſt quando ſimul vel ſucceſsiuè pro ſe lucratur per eandem rationem.

Adrian.

Quæſtio

Quæſtio trigeſima ſecunda.

Quæſt.32 *Vtrùm per multiplicatas cōceſsiones ſeu bullas Indulgentiarum etiam quis eas omnes lucretur multiplicatas per vnum & eundem actum pium ab illis omnibus aſsignatū, aut toties lucretur Indulgentiam plenariā quot bullas habet.*

RESpondeo tanquam probabilius ꝙ ſic. Exempli gratia quo ad primum ſcilicet quò ad multiplicatas Indulgentias. Quia ſi vnus Papa conceſsit ieiunātibus in vigilia corporis Chriſti viginti annos Indulgentiæ,& alius pōtifex totidē pro eodē actu & alius totidē: iā qui ſemel ieiunat illa vigilia lucratur omnes illos ſexaginta annos ſimul. Et idē iudiciū eſt de diuerſis pōtificibus quorum quilibet concedit.20. annos viſitantibus talem Eccleſiā aut ei eleemoſynam facientibus,aut orantibus tale quid:quia per vnam tantùm viſitationem,eleemoſynam,aut orationem , lucratur omnes illas ſimul Indulgentias ab omnibus illis conceſſas. Ratio huius eſt,quia ſic videtur eſſe intentio Papæ concedentis, vt patet ex practica & conſuetudine Indulgentiarum conceſſarū intereſſentibus diuino officio in feſto corporis Chriſti,& Indulgentiarum conceſſarum mendicantibus,vt patet in eorum priuilegijs.Item quia ſicut per vnum actū aut peccatum poteſt quis incurrere plures cenſuras excommunionis,ſuſpenſionis,irregularitatis,& huiuſmodi agrauatas ſuprà eundem actum & hominē: ita videtur fauorabiliter velle Papa accumulare Indulgentias pro eodem actu vt patet ex practica prędicta. Alioqui fruſtra eſſet ſecunda conceſsio ſi nil adderet præcedenti. ¶ Eodem modo & per eandem rationem eſt dicendum quādo multi Pontifices cōcedunt

cedunt quilibet tertiam partem peccatorũ pro tali actu, quia ſcilicet per tres conceſsiones omnes tres tertiæ æqualiter in numero & ſic omnes pœnæ debitæ ſimul remittuntur, licèt Supplemen. Gabrielis in.4 diſt.45.ar.3.dubio.3.ſecundum Tho. de Argentina aliter ſentiat: tamen prædictis probabilius ſtandum eſt, ad quod etiam faciunt ea quæ in quæſt.31.præcedenti contra Adrianum dicta ſunt. ¶Quò ad aliud etiam quòd ſcilicet quot bullas quis habet, toties poteſt lucrari Indulgentiam conceſſam in illis, ſic ſcilicet quòd per vnam bullam conceditur Indulgentia, viginti annorum viſitanti talem Eccleſiam, aut facienti eleemoſynam, & per aliam bullam idem conceditur, tunc ego poſſum per vnicam viſitationem aut eleemoſynam intendere lucrari illos viginti annos dumtaxat conceſſos per illam vnam bullam, & per aliam viſitationem aut eleemoſynam lucrari tunc aut pòſt alios viginti annos ſecundum aliam bullam ſeu conceſsionem, & gaudere nunc vna bulla tantũ & pòſt alia &c. Similiter quando per vnam bullam conceditur ꝙ quis poſsit abſolui plenariè ſemel in vita & ſemel in articulo mortis, & per aliam conceditur idem, & per aliam idem: tunc vna vice poteſt gaudere aut vti illa vna bulla qua voluerit, & alia vice alia tam in vita quàm in præſumpto articulo mortis vt bulla concedit, vt de articulo mortis latiùs habetur infrà.q.36.in primo pũcto. ¶Et ratio eſt, quia ſic iudicandum eſt velle Pontificem, vt ſcilicet prodeſſet nobis ſua multiplicata conceſsio Indulgentiarum, quæ niſi ſic intelligatur non prodeſſet, vt ſuprà dictum eſt. Et ad idem etiam eſt practicata conſuetudo. Item quia idem eſt iudiciũ de omnibus iſtis Indulgentijs pro vita & pro articulo mortis præſumpto, vt patet, quia non eſt ratio differentiæ. Nunc autẽ quando per plures bullas conceditur quòd quis poſsit ſemel in articulo mortis abſolui plenariè, communiter dicunt doct. quòd (ſuppoſito ꝙ intelliguntur de articulo mortis præſumpto, vt infrà.q.36. habetur) tũc poteſt quis in vno articulo mortis præſumpto conſequi Indulgentiam plenariã virtute vnius bullæ, & in alio articulo mortis aliã ſeu iterum virtute alterius &c. ergo ſimiliter eſt dicẽdum de alijs Indulgentijs vt dictum eſt Et fortè hoc modo poſſet quis lucrari ſtationes vrbis Romæ ſæpius in die, faciendo toties ſecũdum tenorem bullarum quot bullas habet ad hoc. ¶Prædicta omnia intelliguntur niſi in generali aut in caſu particulari oppoſitũ conſ

tet de mente concedentis, à cuius voluntate totum hoc pendet: regulariter autem ſtandum eſt dictis: vtpote quæ ſic probabiliùs dicenda videntur. ¶ Quod ideò dico quia multi doctores tenẽt oppoſitum, maximè cõtra hoc vltimum de multiplicatis vicibus ſecundum multitudinem bullarum: nam & refert Supplementũ Gabrielis vbi ſuprà quód eſt regula. 57. cancellariæ curiæ Ro. ſic dicens. Voluit Papa ꝙ in literis Indulgentiarum ponatur clauſula ꝙ ſi Eccleſiæ vel capellæ vel aliàs aliqua Indulgentia fuerit per ipſum conceſſa de qua inibi ſpecialis mentio facta non eſt: huiuſmodi literæ ſint nullæ. Hæc ibi. Si enim Papa habuiſſet notitiã primi priuilegij priùs dati, fortè non ita de facili dediſſet ſecundum. Notanter dicitur in hac regula, ly per ipſum conceſſa, quia ſecùs ſi Epiſcopus vel alius Rom. Pontifex conceſsit ibidem Indulgentias: tunc enim videntur valere etiam non facta mentione de priore conceſsione per verba prædictæ regulæ. Hæc Supplementum. ¶ Quæ regula quomodo etiam valeat & practicetur iudicent curiales: ſatis eſt noſtro propoſito ꝙ & Papa poteſt facere contra eam: quodque per eam non probatur ꝙ non poſsit quis toties vti & lucrari Indulgentiam quot bullas aut conceſsiones habet à diuerſis Pontificibus conceſſas, vt ſupra dictum eſt, tanquam probabiliùs eſſe tenendum. ¶ Nota etiam ꝙ prædicta omnia ſolùm intelliguntur de Indulgentijs. Nam quò ad alias cõceſsiones contentas in bullis putà ad comedendum oua aut carnes temporibus aliàs prohibitis: & ad diſpenſandum & abſoluẽdum à cenſuris & caſibus, non plus valent centum quàm vna eiuſdem tenoris, vt patet. ¶ Ex omnibus prædictis ſequitur quòd quando Papa concedit Indulgentiam aliquam comitantibus ſacrum corpus Chriſti intelligitur toties quoties ſecũdum aliquos doctores, quod videtur probabilius & magis practicatum. Alij dicunt vt Supple. Gabrielis vbi ſuprà dubio. 4. ſecundum Palude &c. ꝙ intelligitur ſemel tantùm in die. ¶ Item ꝙ quando Papa concedit Indulgentiam audientibus officiũ diuinum ſeu miſſam tali feſto vel tali Eccleſia dicit Supplemen. Gabrielis vbi ſuprà ꝙ etiam intelligitur ſemel in die, ſicut quando celebrantibus aut communicantibus concedit. Et ꝙ idem iudicium eſt quando id concedit audientibus in Eccleſijs: dicitur enim in Eccleſijs pluraliter non vt ſemel lucretur in vna Eccleſia & iterum in alia: ſed vt neglectum in vna poſſet ſuppleri in alia ſeu reiterari, vt ſemel

Supple.

Corollar.

mel tantùm lucretur quis talem Indulgentiam in die: quodq; ſic intelligitur & innuitur in ea. Si diuinum. Clemen. de reliqui.& veneratione ſanctorum . vbi referuntur conceſsiones Vrbani 5. de Indulgētijs corporis Chriſti,& in extrauagan. Eugenij Quarti referentis Vrbanum & Martinum. 5. ¶Ratio huius intellectus eſt,quia vt dicunt dicti doctores ſic eſt mens Papæ,vt patet ex dictis. ¶Item dicit ibidem Supplementum ꝙ celebrantes diuina ſeu miſſas à fortiori lucrātur Indulgentias conceſſas audientibus id eſt reuerenter præſentibus,& communicantibus tunc:quia eo ipſo quo celebrant,interſunt & communicant: ſed non lucrātur eas dupliciter,ſcilicet vno modo quia cōmunicant aut interſunt, & alio modo quia celebrant: ſed ſolùm ſemel & vno modo, quia ſcilicet perfectè celebrant:quia ſic eſt intentio concedentis,vt patet ex practica ſic interpretante. ¶Item dicit ibidem Supplemē. quòd ſi ſacerdos in priuato legit ſolus ad partem in Eccleſia horas canonicas ante vel poſt horarum collegialiter factam celebrationem,etiam ſi interſit horarum tali celebrationi,ſemel tantùm lucratur talem Indulgentiam conceſſam dicentibus officiū in feſto aut infra octauam corporis Chriſti.Quia ſic eſt mens cōcedentis vt dictum eſt: quòd ſi aliter intenderet,aliter eſſet dicendum vt patet ex dictis. Ideo videatur tenor conceſsionum Indulgentiarum & ſecūdum illum iudicetur dum aliter ſufficienter non conſtiterit de mente concedentis.

Quæſtio trigeſima tertia.

Queſ. 33. *Quantum durat Indulgentia, & quomodò & quando incipit, aut deſinit valere, & quomodo poteſt ſuſpendi, & reuocari?*

Propo. 1. Reſpondeo per quatuor propoſitiones, quarum prima eſt. Indulgentia illimitatè aut ad tempus non determinatum conceſſa durat in perpetuum quouſque ſufficienter & certò reuocetur, aut quouſq; perierit locus vel pſona cui cõceſſa eſt. ¶Probatur. Quia ex tenore conceſsionis ſic patet eſſe de intentione concedentis, dum oppoſitum non conſtiterit ſufficienter in aliquo caſu. Quòd ſi expreſsit limitatum tempus eius valoris dicendo per quinq; annos tantũ ſeu vſq; ad quinquẽnium, tunc non valet vltra, & ipſo facto expirat talis Indulgentia, aliàs nõ ſi eſt ad tempus indeterminatũ vt ait propoſitio: etiã ſi interim aut ſtatim Papa eam concedens moriatur, non expirat talis Indulgentia per mortem Papæ concedentis, vt habetur de re. iur. decet conceſſum à Principe beneficium eſſe manſurum libro ſexto & concor. Palud. in quarto diſtinct. vigeſima, quæſt. quarta articulo primo, & Innocent. in cap. Quòd trãſlationem. de officio legati & facit quod no. Lapus (Lap.) in cap. Fina. de reſcriptis lib. 6. & ſequitur Gemini. ibidem. & ſimiliter Gloſſ. & doctores in cap. Cum ad hoc. de cleri. non reſi. & Landul. (Landul.) in Clemen. Fin. de electi & Sylueſter titul. Indulgentia. quęſt. 5. §. 7. & Sum. Ange. & Ro. &c. doct. vbi etiam dicit Sylueſter quòd hoc facit valde ad omnes literas gratioſas non præiudicatiuas, & ad hoc quòd ſaluus conductus nõ expirat per mortem concedentis, pro quo etiam vide Gloſſ. ſingularem in cap. Cum ex eo. de electi. lib. 6. nec obſtat. l. fina. ff. de pœnis. quia loquitur in pœnalibus.

¶E

¶Et idem dicendum eſt ſecundum Gloſſ. in cap. fi. de officio legati, vt ait Syluester vbi ſuprà, de Indulgentijs quas legati concedunt ſubuenientibus locis pijs & huiuſmodi, quia durant etiã poſt finitam legationem & poſt mortem ipſorum legatorum ſicut & eorum ſtatuta, etiam ſi in eis contineatur pœna excommunicationis, & concor. Panor. Secùs de Indulgentia ſeu potiùs licentia eligendi ſibi confeſſorem vel non reſidendi in beneficio & huiuſmodi, quia talis licentia expirat per mortem concedentis legati ſeu finito eius officio: niſi ſit facta cum cauſæ cognitiõe & conſenſu ſui capituli: quia eſt præiudicatiua Eccleſiæ. Et ſic tene (ait Syluester & Sum. Ange. & doct.) quod in cõceſsione ſeu licentia præiudicatiua talis gratia cõceſſa per Papę inferiores ſine cauſæ cognitione expirat finito officio concedentis aut per eius mortem. Secus ſi concederetur à Papa, vel ſi non eſſet alteri præiudicatiua, vel ſi concederetur auctoritate Papę, vt idem Sũmiſtæ latiùs dicunt tit. Gratia. & ſic concordant doctores. ¶Idẽ etiam dicendum eſt in Indulgentijs aliorum prælatorum vtpote epiſcoporum, archiepiſcoporum &c. ſecundum Palud. q.ſ. non finiuntur per mortem concedentium ſicut nec Indulgentiæ legatorum: quia & ſic eſt in conſuetudine optima legum interprete. Ratio autem huius quam aſsignat Syluester vbi ſuprà quia. ſ. concedunt Indulgentias auctoritate Papæ, non valet. Nam epiſcopi concedunt Indulgentias auctoritate ſua ordinaria ſecundũ communem & veram opinionem contra Durandum vt ſuprà. q. 10. propo. 2. habetur, & tamen non expirant per mortem concedentium, ergo ratio eſt ſuprà dicta. ſ. quia ſic ius ſtatuit conſuetudine id ſic interpretante, ergo patet propoſitio quò ad primam partẽ eius. ſ. quouſq; ſufficienter reuocentur &c. de quo in propoſitionibus ſequentibus habetur quomodo reuocari & perire poſſunt Indulgentiæ. ¶Propoſitio ſecunda. Indulgẽtia poteſt validè & licitè ſuſpendi & reuocari ad tempus vel in perpetuum, qua reuocatione facta iam non amplius valet talis Indulgentia. ¶Probatur. Quia ſi ſolùm valet Indulgentia ad voluntatem concedentis ergo ea mutata definit valor eius. Item quia ex quo cõcedens eſt ſupra diſpoſitionem poſitiuam præcipuè à ſe factam, ergo poteſt validè & licitè ex cauſa rationabili ſuſpẽdere & reuocare gratias & facultates alias liberaliter ſine contractu polytico pertinẽte ad iuſtitiam commutatiuam aut etiam diſtributiuam per eum con- *Propo. 2.*

ceſſas. Et eſt valida talis ſuſpēſio & reuocatio: etiam ſine vlla cauſa facta: licèt reuocator talis peccet ſine rationabili cauſa id faciendo. Et in hoc concordant doct. communiter in ca. primò de concesſione præbendæ. lib. 6. præcipuè Gemini. ibidem, & Syluest. titu. Gratia. §. 2. & titul. Indulgentia. quæſt. quinta. & Sum. Angel. & Ro. eo titul. & conſonat conſuetudo. ¶Et ſic ſaluatur practica Eccleſiæ & Summorum pontificum ſæpe ſuſpendentium Indulgentias, id enim non ſolùm validè ſed & licitè fit: ſi iuſta cauſa (vt præſumendum eſt dum de oppoſito non conſtat manifeſtè) id faciunt, ſcilicet vt fideles ſæpius efficaciter alliciantur ad noua opera pia eleemoſynarum, orationum, viſitationum ieiuniorum & huiuſmodi, ſpiritualiter & temporaliter vtilia & neceſſaria Eccleſiæ, ad quæ non ſic allicerentur efficaciter ſine tali ſuſpenſione, ſi eſſent ſecuri de ſuarum bullarum iam ſemel acceptarum irreuocabili valore, ergo.

Arg. 1. ¶Contra hoc arguitur tripliciter. Primò ſicut Imperator non poteſt reuocare priuilegium conceſſum alicui pro aliqua pecunia niſi illam ei reſtituat, ergo nec ſimiliter Papa Indulgentias niſi reſtituat id quod pro eis lucrandis datum eſt. ¶Item ſecundò quia donatio & diſtributio etiam liberalis facta alicui de bonis cōmunibus non reuocatur ſine cauſa & demeritis éius cui donatum aut diſtributum eſt ſecundum communiter doctores, vt etiam ait Sylueſter. titul. Donatio. 1. quæſtion. duodecima, & tertiadecima, ergo ſimiliter eſt in Indulgentijs liberaliter donatis. ¶Item tertiò, quia ſicut Deus dans vel promittens dare gratiam vel gloriam pro aliquo opere non poteſt negare aut reuocare ſine demeritis eius cui promiſit, ergo nec ſimiliter Papa concedens Indulgentiam, ex quo ſuo principi Deo & regulæ & volūtati eius infallibili tenetur ſe conformare in diſtributione theſauri Indulgentiarum ſibi commiſsi.

Argu. 2.

Argu. 3.

Reſpōſio ad. 1. arg. ¶Reſpondeo ad primum negando conſequentiam. Quia illic eſt contractus polyticus pertinens ad iuſtitiam commutatiuam quo emitur priuilegium aut huiuſmodi: hic autem non, ſed eſt liberalis donatio Indulgentiæ ex parte concedentis de theſauro Eccleſiæ, vt ſuprà q. 1. corol. 1. habetur: quàmuis non fiat ſine cauſa pia alliciente homines ad pia opera: ideo talia pia opera eleemoſynæ ſicut opera ieiunij aut orationis pro quibus eſt cōceſſa Indulgentia, non ſunt eis reſtituenda, neque in hoc defraudantur

dantur, quia ſatis præmij eſſentialis & accidentalis à Deo receperunt in re aut in ſpe pro illo pio opere ab eis debitè facto. Neque illa pia opera fecerunt aut dederunt in precium Indulgentię: ſed vt meritum congrui pro præmio Indulgētiæ, vt ſuprà quęſt. decima octaua, propoſitione prima habetur.

Reſpōſio ad.2.arg. ¶Ad ſecundum reſpondeo, negando conſequentiam, nec eſt ſimile. Dico enim quòd antecedens & ratio illa ſolùm procedit, & habet veritatem in bonis quæ iam per talem donationem in ius & dominium donatarij tranſierunt, quæ ex quo iam ſortita ſunt ſuum effectum non poſſunt reuocari. Et ſimiliter concedo quòd poſtquàm Indulgentia alicui conceſſa ſortita eſt ſuum effectum, vtpote quia virtute eius remiſſa eſt tanta vel tanta pœna ſecundum eius tenorem, non poteſt reuocari id quod remiſſum & donatum eſt, ita quòd iam remiſſum & donatum non ſit. Sed quò ad id quod non eſt remiſſum & non eſt ſortita effectum talis Indulgentia poteſt ſuſpendi & reuocari, ne deinceps habeat effectum & valorem, ex quo quò ad id non eſt facta donatio & remiſsio in effectu, vt dictum eſt.

Reſpōſio ad.3.arg. ¶Ad tertium reſpondeo, negando conſequentiam. Quia non eſt ſimile: quia gratia & gloria eſt merces operis debita tali homini de lege: Indulgentia autem non eſt niſi præmium de congruo datum pro opere pio, & vt per eam homines alliciantur ad opera pia, vt per allectiuum, vt ſuprà. quęſ.1. & quæſt. decima octaua allegatum eſt. Ideò tale præmium & allectiuum poteſt licitè ſuſpendi & reuocari vt per alterum ſimile, ſcilicet per aliam Indulgentiam homines alliciantur ad ſimilia opera pia, vt dictū eſt. Et idem iudicium eſt de alijs conceſsionibus contentis in bulla ad confitendum, ad abſoluendum, ad comedendum aliàs prohibita, quia eadem ratione poſſunt ſuſpendi & reuocari.

Propo.3. ¶Propoſitio tertia. Reuocatio bullæ ſeu Indulgentiæ non nocet neque tollit eius valorem in foro Dei & Eccleſiæ ante ſufficientem certificationem de tali reuocatione ſeu ſuſpenſione, niſi Papa aliter aliquando intendat. ¶Prima pars patet. Quia ſic eſt intentio Papæ concedentis aut reuocantis ſeu ſuſpendentis, quòd ſcilicet non habeat effectum nec vllo modo noceat ante ſufficientem notitiam eius, vt patet ex practica & ſecundum communem intellectum doctorum, vt latè agit Gemini. de conceſsione præbendæ. capit. primo, libro ſexto,

&c ſic fuit determinatum per doctores communiter in dict. ca. 1. quia olim Calixtus Papa conceſsit Indulgentiam plen. omnibus dantibus ſubſidium: quam Indulgentiam poſteà ſucceſſor eius reuocauit: & tamen determinant doct. ibidem ꝙ illi omnes qui ſubſidium dederunt illo intermedio tempore à die reuocationis vſque ad diem notitiæ lucrati ſunt illam Indulgentiam: & concordat Syluester. titu. Indul. q. 5. & titu. Gratia. §. 2. & Sum. Ang. & Ro. eiſdem titu. §. 7. &c. ¶ Secunda pars ſcilicet niſi Papa aliter aliquãdo intendat, patet. Quia quò ad Deum & conſciẽtiam totum hoc pendet ex voluntate concedentis etiam non notificata vt valeat ſuſpenſio & reuocatio ex tempore quo Papa voluit nõ valere & reuocauit. Quò ad forum autem contentioſum & in foro Eccleſiæ non valebit conceſsio aut reuocatio & ſuſpenſio, niſi à tempore ſufficientis noticiæ aut notificationis, aut niſi expreſſè appareat ex tenore reuocationis aut literarum Papam velle ꝙ talis reuocatio aut ſuſpenſio habeat locum à tempore quo facta

Gemini. eſt ſeu à tali die etiam ſi non ſit notificata, vt dicit Gemini. & doctores vbi ſuprà, & Syluester vbi ſuprà titu. Gratia. §. 2. Nam licèt lex non habeat virtutem obligandi niſi à tempore ſufficientis promulgationis, reuocatio autem vel ſuſpenſio legis & diſpoſitionis cuiuſcunq; habet vim, etiam ſi non ſit promulgata à tempore quo talis reuocator voluit illam valere. Plus enim requiritur ad ædificandum quã ad deſtruendum, & plus ad obligãdum & concedẽdum quã ad deobligandũ, deſtituendum, & reuocandum, ergo. ¶ Sed vt dicit Sum. Ro. titu. Indulgentia. §. 7. rarò vel nunquam Papa intendit reuocationem Indulgentiarum valere ante eius ſufficientem notificationem tam in foro conſcientiæ quàm Eccleſiæ, ſed vt ſuprà dictum eſt, poſt eius ſufficientem notificationem. ¶ Vtrùm autem priuilegium ſumat vires ſtatim vt conceditur etiam ante notificationem vide Syluest. titu. Priuilegium. q. vltima. ¶ Propoſitio. 4. Indulgentia conceſſa expi-

Propo. 4. rat per aduentum alterius poſterioris quæ primam non compatitur ſecum, vtpote ſi in largitione Indulgentiæ in die dedicationis Eccleſię concurrunt multi concedentes putà archiepiſcopus & Epiſcopus &c. ſolùm valet illa poſterior cùm omnes non poſſint habere locum vt ſuprà. q. 12. propo. 1. & 2. &c. ¶ Expirat etiã Indulgentia deſtructo tali loco cui conceſſa eſt. ſic ꝙ dedicatiõe aut ædificatiõe iterata talis locus indigeat: ſimiliter mortuis per-

ſonis

ſonis quibus tantùm illa Indulgentia conceſſa erat, vt ait Palud. in.4.diſt.20.q 4.art.1. ¶Sicq; patet in Summa ex omnibus ſuprà dictis, ꝙ Indulgentia expirat communiter per reuocationem aut ſuſpenſionem perpetuam aut temporalem, & per aduentum poſterioris non compatientis primam, & per deſtructionem loci aut perſonæ cui conceſſa eſt.

Quæſtio trigeſima quarta.

Vtrùm Indulgentia ſimiliter & licentia aut conceſſio data alicui ad abſoluendum de peccatis, caſibus, & cenſuris extendatur & valeat quò ad peccata & caſus & cenſuras, contracta & commiſſa, ſeu cõmittenda & cõtrahenda poſt conceſſionem illius Indulgentiæ ſeu facultatis, etiam ſi cum confidentia talis cõceſſionis cõmittantur, an ſolùm quò ad commiſſa & contracta ante conceſſionem illam. Queſ.34

REſpondeo per tres propoſitiones, quarum prima eſt. ¶Quò ad Indulgẽtias ſtandum eſt earum tenori: quia ſcilicet ſi Indulgentia ſonat vt ſemel poſsim illã lucrari: tũc certum eſt illam ſolùm valere quò ad commiſſa peccata vſq; ad temp⁹ quo talem Indulgentiam lucrabor: & non ad futura, vt dicunt communiter doct. & Sum.Ro.titul.Indulg.§.16.& patet ex ſuprà dictis.q.6.Ideò ſi nunc ego plenariè abſolutus per Indulgentiam plenariam decederem, certè ſtatim volarem ad cœlum, niſi alia mortalia aut venialia poſt talem Indulgentiam commiſiſſem. Quòd ſi Indulgẽtia ſonat toties quoties aut ꝙ ſæpius illam poſsit quis lucrari in anno aut in perpetuũ, tũc patet ꝙ toties aut ſæpius de cõmiſsis tantùm vſq; ad tẽpus illud quò illã Indulgentiam lucrari voluerit valet Indulgentia. Ratio horũ eſt, quia ſic ſonat tenor Indulgentiæ, cui eſt ſtandum, vt dictum eſt. Propo.1.

¶Propoſitio ſecunda. Si in facultate cõceditur poſſe abſolui aut

diſpēſari toties quoties aut indeterminatè in perpetuum aut vſq; ad tale tēpus intelligitur etiam de cōmittendis poſtquàm talis facultas conceſſa eſt,& quoties voluerit,vt patet tum ex tenore, tū etiam ex conſuetudine ſic interpretante. Hoc eſt verum niſi oppoſitum conſtet ſufficienter de voluntate concedentis, putà ſi dicit de cōmiſsis vſq; ad tēpus conceſsionis ſeu notificationis: tūc enim non valet ad commitenda peccata &c. aut ſi alia huiuſmodi verba apponantur. ¶ Propoſitio tertia. Quando in facultate
Propo. 3. non excipiuntur ea quæ cum confidentia talis facultatis commiſſa fuerint de rigore videtur conceſſa,vt ſcilicet ad ea etiam ſe extendat talis facultas,aliàs ſecùs. ¶ Hæc propoſitio videtur probabilis ſtando in rigore talis conceſsionis nihil excipiētis:quia priuilegium latè interpretandum eſt contra concedentem, maximè in fauorabilibus quæ non ſunt in præiudicium tertij, vt ſuprà q. 7. propo. 4. habetur,qualis eſt talis cōceſsio præfata,ſicut & quęlibet facultas ad abſoluendum de reſeruatis quibuſcunq;. ¶ Item quia ex quo aliquando in bullis ſeu facultatib⁹ huiuſmodi fit expreſsè talis exceptio, ꝙ ſcilicet virtute talis facultatis non poſſit abſolui ab ijs quæ cum cōfidentia eius cōmiſerunt, ergo quādo talis exceptio non ponitur,videtur conceſſa:quia quando Ius non excipit, nec nos excipere aut diſtinguere debemus,vt habetur ſuprà. q. 7. propo. 4. latè. ¶ Item quia Ius non dicit ꝙ ipſo facto priuilegium amittit qui cōceſſa ſibi abutitur poteſtate, ſed dicit ꝙ priuilegium meretur amittere, & ita ſecundum merita innuit priuationem vel declarationem amiſsionis nō ipſo Iure aut facto fieri,ſed poſſe & debere fieri: ſicut dicit Auguſtinus ꝙ peccator eſt indignus pane quo veſcitur: non tamen eo ipſo quo pec
Auguſt. cat,eſt priuatus Iure quod habet in ſuo pane. ¶ Itē quia licèt clauſula ſeu exceptio generalis in conceſsione & lege intelligatur appoſita,licèt non exprimatur,prædicta tamen exceptio non eſt generalis in omnibus conceſsionibus,vt patet:quia aliquando ponitur aliquando non in facultatibus fauorabilibus. Ergo ſic videtur probabiliter ſtando in rigore dicendum: & videtur concordare Sylueſt. tit. Indulgentia. q. 10. parti. 5. ¶ Quod ideò dico in rigore,quia ſi de mente concedentis aliud probabiliter præſumatur aut conſtet,tunc talis conceſsio aut priuilegium non extenditur ad ea quæ cum confidentia eius commiſſa fuerint poſt talem conceſsionem,vt patet:quia à voluntate concedentis pendet totum

tum hoc. ¶ Vnde quia in generali conceſsione aut facultate contra Ius cõmune non prçſumitur quis concedere velle id quod nõ eſſet ſpecialiter conceſſurus, vt eſt cõmunis regula vtriuſq; Iuris, ſpecialiter autem non eſſet quis conceſſur⁹ id vnde eſſet incentiuũ peccandi, qualе videtur eſſe ſi concederetur facultas etiam ad ea quæ cũ confidentia ei⁹ cõmitterẽtur: quia & ſemper eſt interpratio faciẽda vt vitetur delictũ, vt habetur in.l.1.C. De his qui. §.Si fundum. Ergo hinc videtur ꝙ concedens nõ intendit ꝙ ad ea ſua facultas extendatur: & per conſequẽs ꝙ ad ea non valet: niſi expreſsè concedatur. Et ideò vt ſecuriùs videtur ꝙ hoc ſit tenẽdũ, imò & abſolutè ſic quærẽtib⁹ & nõ querẽtib⁹ dogmatizãdũ eſt ad terrorẽ & præſeruationẽ peccati: etiã ſi prędicta tertia propoſitio in rigore vt poſita eſt, eſſet vera. Multa enim vera oportet ſępe taceri & occultari propter ſcandalũ etiã puſillorũ euitandũ: neq; talis veritas eſt reuelãda niſi in particulari & in caſu & ſecrete, aut niſi vbi ex tali occultatione diſpendium aliquod probabiliter immineret. Quantò magis quòd (vt dictum eſt) prædicta tertia propoſitio non eſt ſatis certa etiam in rigore, ſed dubia, licèt probababiliùs videatur id quod ipſa dicit in rigore tenendum. In dubijs autem tenendum eſt ſecuriùs quòd ſcilicet talis facultas non ſe extendit ad ea, quæ cum eius confidentia committuntur, niſi conſtet de oppoſita voluntate concedentis: aut in caſu particulari quo diſpendium immineret, ſi circa talia non valeret talis facultas abſoluendi, vt ſæpenumerò contingere poteſt deſperatio aut huiuſmodi, niſi taliter iam commiſſa abſoluantur & diſpenſentur aliquando virtute talis facultatis, dummodò illi notificetur quòd talis facultas iam non ei valebit ad alia cum eius confidentia de cætero committenda propter rationes ſuprà dictas, de his etiam vide Sylueſt. titulo. Priuilegium, quæſtione tertia. ¶ Sed nota quòd tunc tantùm dicitur quis peccare cum confidentia talis facultatis, quando ex talis facultatis confidentia mouetur ad committendum id ad quod non moueretur ſine ea. Non dico quòd quando non committeret illud ſi talem facultatem non haberet, ſed dico ꝙ quando non moueretur ad id niſi ex tali confidentia, tunc dicitur ex tali confidẽtia peccare: eſt namq; differẽtia inter hæc. Stat enim ꝙ ſi ego nõ haberem talem facultatem & tam facile remedium, certè cauerem ſolicitiùs ne inciderem in talia reſeruata: at verò cum video mihi

faci

facile remedium per talem facultatem in eſſe,ſicut & ad alia non reſeruata,certè nō magis curo illa cauere ac ſi reſeruata nō eſſent vel ſicut alia non reſeruata pro quibus facilè remedium habetur. Et tamen in hoc caſu eſt verum ꝙ talia ego non committerem ſi talem facultatem non haberem. Et tamen hoc non eſt poſitiuè cum confidentia bullæ,aut(quod idem eſt)cauſaliter ex confidētia bullæ peccare dum talis cōfidentia non eſt cauſa poſitiuè mouens ad peccandum: ſed eſt cauſa priuatiua ſeu concomitans ad peccatum,dum per talem confidentiam ego negligentior indies fio ad cauendum diligentiùs talia reſeruata q̃ ſi talem facultatem non haberem:& per conſequens hoc non eſt præbere aut ſumere cauſaliter incentiuum peccandi, ſed eſt per talem confidentiá auferri ſpecialem ſolicitudinem cauendi talia reſeruata. Quòd ſi ego non ſolùm ex tali confidentia facultatis eſſem negligens ad cauendum reſeruata ſicut non reſeruata,ſed inſuper mouerer ſpecialiter ad exequendum praua deſideria ſeu paſsiones quibus etiá aliàs ad talia reſeruata inſtigor & moueor: tunc verè propriè talis confidentia facultatis eſt cauſa poſitiua aut poſitiuè mouens ad peccatum & præſtans incentiuum ad id: & talis dicitur propriè cum confidentia ſeu potiùs ex confidentia talis facultatis peccare:ſicut quando aliqui dicerent & deliberarent ſecum dicentes. Accipiamus hanc bullam & occidamus illum, quia abſoluemur per illam:vel bullam habemus qua poſſumus abſolui,occidamus illū &c.& iſte talis non poteſt abſolui virtute talis facultatis quando in facultate excipitur explicitè aut implicitè is qui cum confidentia facultatis peccat, vt ſuprà dictum eſt. Ille autem alius ſuprà dictus qui ſolùm fit negligens per talem facultatem ad cauendum reſeruata ac ſi non eſſent reſeruata, videtur ꝙ benè poteſt abſolui virtute talis facultatis etiam expreſsè excipientis eum qui cum eius confidentia peccaret. ¶Et ratio huius eſt, quia virtute talis exceptionis ſolùm excipitur is qui propriè & poſitiuè ex tali confidentia mouetur ad peccandum,& habet incentiuum peccati, & hoc ſolùm intendit concedens præcauere quando talem exceptionem expreſsè aut implicitè facit.Quia & in conceſsione ſuæ facultatis certè intendunt liberare eos,quibus eam concedunt à maiore ſolicitudine circa reſeruatorum commiſsionem & remedium adhibenda,quàm ſi non eſſent eis reſeruata. Alioqui periculoſum & ferè ſemper ſcrupuloſum eſſet habere tales facul-

cultates niſi ſic intelligantur propriè, vt dictum eſt: cum cuilibet peccanti in reſeruatis ferè ſemper occurrat cognitio aliqua de tali facultate & remedio & intentio aliqua ſe remediandi poſt cõmiſſum tale peccatum reſeruatum, ſicut non reſeruatum: quia & ſi putaret non patere ſibi remedium niſi difficile, ſicut exiſtenti in articulo mortis, certè ſolicitiùs caueret omnis homo peccans tam in reſeruatis q̃ in non reſeruatis. ¶ Et nota ꝙ talis exceptio eius qui cum confidentia talis facultatis peccaret ſemper intelligitur de peccatis in futurum poſt habitam talem facultatem, nõ autem de commiſsis in præteritum cum confidẽtia habendi ſeu impetrandi talem facultatem ſeu bullam. Quia per talem conceſſionem vel exceptionem ſolùm intendit concedens præcauere incentiuum delinquendi, quod reſpectu futuri tantùm eſt & dicitur, ſicut & intenditur.

Quæſtio trigeſimaquinta.

Quæ ſit forma verborum in conceſsione Indulgentiæ? Queſ. 35.

REſpondeo quòd non eſt aliqua forma ſpecialiter aſsignata: ſed quęcunque forma ſignificans Indulgentiã concedi cũ debita & cõſona intentione ſufficit. ¶ Probatur. Quia actus iuriſdictionis ſolius (qualis eſt iſte vt ſuprà. q. 1. habetur) non habet certam formam, cum totum hoc depẽdeat ex voluntate concedẽtis. Probatur autem ꝙ ſit actus ſolius iuriſdictionis. Quia ex quo non eſt actus ordinis neq; propriè ſacramentalis remittens culpam ſed pœnam tantùm, vt ſuprà. q. 6. & poteſt fieri etiam extra ſacramentum, vt ſuprà. q. 5. ergo non requirit formam ſacramentalem: ſed ſufficit ea quæ explicet Indulgentiã talem ſeu remiſsionem pœnarũ concedi ſicut in alijs actibus purè iuriſdictionis fit & ſufficit, ergo. ¶ Et in hoc concordát cõmuniter doct. vt etiã expreſsè ait Gerſon in tract. Abſo. ſacramenta

mentalis. Alph. 33. K. & Floren. prima parte Sum. tit. 10. ca. 3. §. 5.
¶ Ex quo patet primò ꝙ quando Papa concedit per ſe ipſum Indulgentiã ex nunc pro tunc alicui facienti tale quid, putà viſitanti Eccleſiã & huiuſmodi, tunc ipſo facto lucratur illã abſq; hoc ꝙ aliquis confeſſor ei illam concedat. Quãdo verò Papa non ſic concedit, ſed concedit aut cõmittit alicui putà cõfeſſori aut prædicatori ꝙ eam cõcedat facienti tale quid, tunc non lucratur quis illam, niſi ille cui Papa ſic cõmiſit concedat, vt ſuprà. q. 20. & latiùs. q. 24. propoſitione. 5. habetur: quia niſi talis forma ibi taxata aut modus ibi taxatus ſeruetur, non valeret Indulgentia. Rarò aũt vel nunq̃ Papa imponit aliquã formam ſeruandam in conceſſione Indulgentiæ, licet imponat modum ad eã lucrandũ. Vnde illa forma quę ſolet poni in bulletis, dicendo Miſereatur tui &c. vbi ponitur valde longa explicatio abſolutionis & conceſsionis Indulgentiæ ſecundũ Florent. vbi ſuprà non ponitur à Papa nec
Florent. eſt in originali bulla, ſed ponitur à Cõmiſſarijs, vt ſic in ſumma ſciãtur & explicẽtur caſus & ſententiæ à quib⁹ quis poteſt abſolui virtute bullæ, ideò nõ eſt neceſſariò ſeruanda ex vi indulti, vt dictũ eſt. ¶ Et ſi quæras quę forma cõmuniter eſt obſeruãda circa hoc, reſpõdeo ſecundũ Florẽt. vbi ſuprà. & Sylueſt. tit. Indul. q. 10. par. 5. ꝙ quia cõmuniter in bullis dicitur ꝙ cõfeſſor plen. remiſsionẽ tali perſonæ largiatur, ideò tunc videtur cõueniens forma, ꝙ præmiſſa abſolutione ab excõmunione & peccatis ſcd̃m facultatem indulti dicẽdo Miſereatur tui &c. Indulgentiã & abſolutionẽ &c. Ego auctoritate & ſanctæ Eccleſiæ mihi cõmiſſa, ſeu auctoritate qua nunc fungor, te abſoluo ab omni vinculo excõmunicationis, & reſtituo te ſacramentis Eccleſię, & ab omnibus tuis peccatis, & concedo tibi Indulgentiã plen. ſeu remiſsionem plen. omniũ peccatorũ tuorũ, in nomine patris & filij &c. Quod aũt additur, de quib⁹ corde contritus & ore cõfeſſus &c. nõ debet dici, niſi id in tali indulto exprimatur, quia nocet. Similiter nec illud, præter ea quę cũ confidentia hui⁹ indulti cõmiſiſti &c. nõ debet dici, niſi id in tali indulto exprimatur, quia nocet, vt benè hoc ait Syluester vbi ſuprà ꝙ ſic eſt intelligendus & limitandus Florent. Et alia verba etiã ſuperfluũt & ſæpe nocent, ideò non ſunt dicenda ſecundũ Gerſon vbi ſuprà. Item vtrùm ei qui ex quacunq; cauſa non eſt confeſſus peccatũ, debeat dici abſoluo te à peccatis vide infrà. q. 36. in. 2. pũct. Ideò tutiùs eſt ſcd̃m Gerſon.

ſon vbi ſuprà ꝙ quis petat concedi ſibi Indulgentiã talem ſecundũ Papæ conceſsionẽ & intentionẽ, quodq; conferens ſuprà dicto modo concedens ſic dirigat ſuam intentionẽ ad gratiã à Papa conceſſam, ſiue explicetur ſiue non illa intentio & cõceſsio Papæ. Et iſta forma eſt ſufficiens tam pro ſanis ꝙ̃ pro exiſtentibꝰ in articulo mortis. Imò & dicit Florent. vbi ſuprà, ꝙ etiam ſi nõ ſeruetur prædicta forma, ſi tenor indulti eam non requirit, ſufficit quæcunq; alia æquiualens putà dicendo, do tibi illam indulgẽtiã quę continetur in tuo indulto, ſeu quã Papa conceſsit tibi poſſe dari, etiam ſi non dicatur in nomine patris &c. Similiter ſi dicat Dominus te abſoluat à tua culpa & pœna, ſeu concedat tibi Indulgentiam, quam tibi Papa conceſsit, aut ſecundum gratiam tibi à Papa conceſſam, ſufficit: quàmuis hoc videatur dubium, pro quanto is cui Papa commiſit vt Indulgẽtiam concederet, nõ videtur concedere quid ſecundum formam indulti, ſed ſolùm depræcatiuè committere Deo, vt ipſe concedat, valeat quod valere poteſt.

Quæſtio trigeſima ſexta.

Quomodo agendum eſt cum exiſtente in articulo mortis quò ad concedendum Indulgentias & quò ad omnia alia ad eius animæ ſalutem pertinentia. Quęſ. 36.

RESpõdeo per tria pũcta, quorum primum eſt. ¶Quando conceditur Indulgentia pro articulo mortis vtrùm intelligatur de vero articulo mortis, an de præſumpto, an de vtroque. Ad quod dico tria. ¶Primò ꝙ quando Papa expreſsè dicit pro vero articulo mortis, tũc patet ꝙ de vero tm̃ articulo mortis intelligitur. Quãdo aũt abſolutè dicit ꝑ articulo mortis, tũc intelligitur tã de articulo vero ꝙ̃ de ꝓbabiliter

Punct. 1.

Dictũ. 1.

liter præſumpto quomodocunq;. Et ratio horum eſt, quia ſic rationabiliter præſumitur de voluntate Papæ dum aliud non conſtat, ſicut extrema vnctio pro articulo mortis vero & præſumpto ex infirmitate intelligitur, & non ſolùm pro vero articulo mortis. Et in hoc conſentiunt expreſsè Gerſon & Florent. vbi ſuprà in.q. præcedente habetur allegati, & Supplementũ Gabrielis in 4.diſt.45.q.4.art.3.dub.1. ¶ Et nota ꝙ aliud eſt articulus mortis, aliud periculum mortis. Nam articulus mortis dicitur quando quis eſt iam in puncto mortis, ita ꝙ iam de eius vita probabiliter deſperatur vndecunq; id proueniat. Periculum autem mortis dicitur quando quis eſt in tali actu ꝙ eſt quidem timendũ de morte, modò de vita deſperetur, modò non: vndecunq; tale periculũ proueniat putà ab infirmitate vel quia eſt in bello, peſte, ſeu nauigatione periculoſa aut in partu difficili &c. Bulla autem concedit aliquando pro articulo aliquando pro periculo mortis, vt dictum eſt, quod eſt attendendum. Sępè autem alterum pro altero vſurpatur, ideò conſuetudini ſtetur.

Aliud mortis articulus, aliud mortis periculum.

Dictũ. 2. ¶ Secundò dico ꝙ quando Indulgentia conceditur pro vero articulo mortis, tunc nõ lucratur illam quis in articulo mortis tantũ probabiliter præſumpto: etiam ſi ei concedatur à ſacerdote. Ratio, quia ſolùm pro vero articulo mortis conceſſa eſt: & tunc non plus valent mille bullæ concedentes Indulgentiam plenariam pro vero articulo mortis quàm vna eiuſdem tenoris, vt patet. ¶ Si autem concedatur ſemel tãtùm pro articulo mortis ſimpliciter, quod idem eſt, ꝙ pro articulo mortis probabiliter præſumpto, vt dictum eſt, tunc ſemel tantùm poteſt in tali articulo mortis probabiliter præſumpto lucrari talem Indulg. & poſtq̃ ſemel ſic eam fuerit lucrat⁹ ſiue in primo ſiue in ſecũdo aut alio articulo mortis præſumpto, iam non poterit eam lucrari amplius, nec illa bulla gaudere aut vti ad idem, quia ſortita eſt totum ſuum effectũ: ſed ſi habet aliam bullam aut facultatem ſimilem ad idem, poteſt illa vti in alio articulo mortis præſumpto aut vero ſemel tantùm. Et ſimiliter de alijs eiuſdem tenoris dicatur. Quia quò ad hoc toties in tot articulis mortis præſumptis poteſt vti, quot bullas aut facultates habet ad hoc. Et tũc nihil valet aut prodeſt dicere ꝙ reſeruetur pro alio articulo mortis vero vel præſumpto ex quo Papa id non concedit: ꝙ ſi id cõcedit etiam ſi id ei non dicatur, nihil obeſt, vt infrà in 3. dicto habetur latiùs. Ratio hui⁹ eſt, quia ſic videtur intẽtio Papæ

conce-

concedentis ſemel tantùm pro articulo mortis: alioqui ly ſemel nil efficeret: & concordant communiter doctores. ¶Tertiò dico, ꝙ quando Indulgentia cōceditur pro articulo mortis ſimpliciter non dicendo ſemel, tunc ſuppoſito ꝙ intelligitur de articulo mortis vero vel etiā prēſūpto, vt in primo dicto habetur: vtrū valeat ſemel tātùm, vt in ſecūdo dicto habetur, an toties quoties. In hoc eſt triplex opinio. Prima opinio eſt Florent. & Syluest. titu. Indul. q. 10. & Supplem. Gabrielis vbi ſuprà, & communiter doct. ꝙ ſolū valet ſemel ac ſi Papa expreſsiſſet ſemel, vt ſuprà ſecundo dicto habetur. Ratio, quia ex quo quis ſemel vſus eſt priuilegio indeterminatè conceſſo iam expirat per primam vicem, niſi in ipſo priuilegio aut bulla exprimatur ꝙ poſsit eo vti toties, vt ſæpe dicitur in bullis propter hanc cauſam. ¶Secunda opinio aliorum eſt, ꝙ ſi confeſſor aut alius ſecundum formā indulti concedens talem Indulgentiam quando eam concedebat addidit, ꝙ ſi de hac infirmitate vel hac vice non obieris reſeruetur tibi talis Indulgētia pro vero articulo mortis (vt cōmuniter ponitur in formularijs abſolutionum in bulletis) tunc non lucratur eam tunc, ſed reſeruatur pro alio articulo mortis vero vel præſumpto, vt ibi dictum eſt. Quòd ſi id nō addatur, iam ſi prima vice lucratus eſt talem Indulgentiam, non poteſt iterum eam lucrari, quia non valet niſi ſemel, vt dicebant doct. primæ opinionis. Sed certè non videtur quare talis reſeruatio pro alio articulo mortis fiat ſi id Papa non concedit, maximè ſi homo habens bullam intendit ꝙ habeat effectum tunc in illa prima vice, vt fit quando non requiritur ꝙ concedatur in tali articulo ipſa Indulgentia per aliquē confeſſorem aut per alium, ſed Papa ipſe ex nunc pro tunc in tali articulo mortis concedit ei talem Indulgentiam pro tali opere pio facto. Ideò communiter non tenetur hęc opinio. ¶Tertia opinio eſt ꝙ toties quoties homo venerit ad articulum mortis poteſt lucrari talem Indulgentiam: quia non expirat per quaſcunq; vices homo vtatur ea. Ratio, quia ſicut aliæ conceſsiones conceſſæ pro articulo mortis aut pro tempore infirmitatis, putà ad abſoluendum de peccatis & cenſuris in articulo mortis ad celebrādum domi ſuæ & communicandum & audiendum diuina tempore infirmitatis & in articulo mortis, intelliguntur toties quoties in talibus articulis occurrentibus, vt patet ex practicata conſuetudine, ergo ſimiliter eadem ratione eſt intelligendum de In-

Dictū. 3.

Opinio. 1

Opinio. 2

Opinio. 3

dulgentia indeterminatè conceſſa. Sicut etiam dicitur ꝙ extrema vnctio ſolùm eſt pro articulo mortis, intelligitur de quolibet articulo mortis probabiliter occurrente ꝙ habet fructum ſuum, ſic etiam de Indulgẽtia prædicta. Quia & indefinita Iuris æquiualet vniuerſali, niſi de mente Papæ aliter conſtet aliquando. Et hanc opinionem piè tenere videtur Gerſon in tractatu de abſolutione ſacramentali Alpha. 33. K. vbi poſtq̃ de articulo mortis vero locutus fuerat, ſtatim de Indulgentia pro articulo mortis abſolutè conceſſa dicit ꝙ pro quolibet articulo mortis homo petat ſibi concedi indulgentiam, & ei concedatur, vt ſuprà. q. 35. dictũ eſt. ¶ Et ad rationes primę opinionis, ꝙ ſi aliquãdo in bullis exprimitur toties quoties, & ꝙ reſeruetur pro alio articulo mortis vero &c. dico id poni ad maiorem declarationem ſeu etiam ad reſtrictionem hanc, ꝙ ſcilicet ſolùm valeat Indulgentia illa pro vero mortis articulo, vt dicebat ſecunda opinio. Quando verò nil tale dicitur in bulla, certè non videtur quare debeat reſtringi cùm fauores ſint ampliandi quantum patitur proprietas verborum: & beneficium Principis ſit latè interpretandum, maximè fauorabile & in nullius præiudicium, vt ſuprà. q. 7. propoſitione 4. habetur latè. Priuilegium autem quod eſt propriè priuilegium ſcilicet militans contra Ius vt priuata lex, benè expirat per primam vicem qua quis eo vtitur, vt dicunt Iuriſtæ communiter, vt eſt licentia conceſſa ad abſoluendum de reſeruatis, niſi aliud conſtet de mente concedentis, vt ſuprà quæſtione trigeſima quarta latè habetur.

Punct. 2. ¶ Secundum punctum. Quæ forma abſolutionis ſit ſeruanda & diligentia vt in articulo mortis quis lucretur Indulgentiam conceſſam? Ad quod reſpondeo per tria dicta, quorum primum

Dictũ. 1. eſt, ꝙ Indulgentia plenaria pro articulo mortis concedenda per confeſſorem vel per alium ſecundum tenorem indulti non concedatur infirmo anteq̃ ꝓbabiliter appareat ꝙ vult expirare, quãdo iam non videtur ei facultas peccandi ſaltem mortaliter aut notabiliter, vt ſic ſtatim moriendo euolet ad cœlũ cum illa Indulgẽtia plenaria ſine vllo defectu acquiſita, ſecùs ſi haberet aliquẽ defectum, vt ſuprà. q. 14. in reſp. ad primum argumentum habetur ſecundum cenſuram Pariſien. contra Eraſmum. Ideò ſi ante tale punctũ ei concedatur talis Indulgẽtia, poteſt interim peccare, & quò ad talia peccata poſtea commiſſa non valebit ei Indulgentia

iam

iam conceſſa:ſed opus erit pro eis alia ſatisfactione:quam tamen in tali articulo ipſe vix habere aut præſtare poteſt niſi in purgatorio. ¶ Et creditur ꝙ hac de cauſa in ordinario Romano ſtatutū eſt ꝙ quādo religioſo infirmo datur ſacramētū extremæ vnctionis tunc ſacerdotes omnes ipſum abſoluant:quæ quidē tñ abſolutio non eſt propriè ſacramētalis neq; à peccatis,ex quo talis nō niſi in ſacramento fieri poteſt:&de his quæ aliquo modo in foro ſacramentali cognouit ſacerdos vt iudex ſecundū communiter doctores. Abſolutio ergo illa quę fit cōmuniter à ſacerdotibus ſimul,eſt ſolùm quædā deprecatio Eccleſiæ ad impetrandū,remiſſionem culparū ſeu pœnarū aut alia bona & remotionē impedimentorū ad benè moriēdū: ſicut fit confeſsio gñalis in Miſſa & alijs horis officij diuini:vel eſt quędam abſolutio iuriſdictialis ab excōmunionib⁹ ſeu alijs cēturis ſeu pœnis Eccleſiaſticis ſi eis forte tenetur obnoxius aliquo modo. Et huic cōſonat ꝙ in aliquibus religionibus poſt mortē talis infirmi, fit talis abſolutio, & anteq̄ fiat inquiritur à circunſtātib⁹ dū corp⁹ debet ſepiliri vultis ꝙ abſoluatur?vt fit apud Carthuſien. Et aliquādo apud ſeculares idē fit cum corp⁹ non ſepeliretur niſi Epiſcop⁹ aut alius prælatus mādaret & creditores conſentirent. Aut talis abſolutio non eſt niſi quędā cōceſsio Indulgentiæ plen. tunc qñ iā præſumitur eſſe in vltimis,præſupponit enim ordinariū Romanū ꝙ vſq; tunc nōdum cōceſſa eſt ſaltem publicè vt conſtet:&ꝙ ad hoc habetur in ordine cōceſsio aliqua ſaltē implicitè facta de tali Indulgētia, ex quo tale ordinariū eſt quò ad hoc per Papā & Eccleſiam conditū aut confirmatum,vt Gerſon refert in tract. de abſolutione defuncti Carthuſien. Alphab.33 litera M. ¶ Vnde id quod habetur in dicto ordinario Ro. ꝙ ſcilicet talis abſoluatur ab omnib⁹ ſimul, conſtat non eſſe neceſſarium:quia ſufficit vnus & vni tantùm cōmittit Papa,vt concedat Indulgentiam & abſoluat à cenſuris & vnus tantùm id efficit:ſed ideò fit ſimul ab omnib⁹: quia illæ orationes deprecatoriæ.ſ. Miſereatur tui &c Indulgētiā &c.eò erūt efficaciores & validiores quò à pluribus dicentur Plus enim valet oratio multorum q̄ paucorum cæteris paribus, & vt ipſe infirmus ampliùs confortetur & conſoletur & eleuetur ad Deum, videns quòd omnes orant pro eo loco etiam Eccleſiæ: & vt ab eo tollatur ſcrupulus,ſi quis fortè erat, ne iam dubitet de intentione aut de effectu conceſsionis, ſi fieret per vnum tantùm.

¶Forma autem abſolutionis & conceſsionis Indulgentiæ eſt illa quæ ſuprà.q.35. habetur: ita ꝙ concedens & abſoluens intendat abſoluere & concedere quantum & quomodo poteſt quacũq; auctoritate ordinaria aut delegata, licèt eam non exprimat dicẽdo auctoritate priuilegiorum noſtri ordinis, aut auctoritate Papæ mihi cõmiſſa &c. Quia non eſt neceſſe, & fortè aliquãdo inutile & noxium eſſet id exprimere. Sufficit ergo intentio prædicta cum forma abſolutionis ſuprà poſita. ¶Et ſi quæratur vtrùm taliter concedens & abſoluens debeat dicere Abſoluo te à peccatis, quando ille infirmus aut mortuus non eſt confeſſus tunc illi aliqua peccata vllo modo in ſpeciali aut generali per ſigna &c. propter impotentiam loquelæ, aut propter priuationem vſus rationis, aut quia non adfuit confeſſor antequàm moreretur, reſpõdeo. Primò certiſsimum eſt ꝙ mortuꝰ à peccatis quõd ad culpam abſolui non debet nec poteſt: quia non eſt de foro Eccleſiæ, neq; particeps ſacramentorum, neq; poteſt iam ſtatum ſalutis aut dãnationis commutare, ex quo viator non eſt. A peccatis autẽ quõd ad pœnam temporalem quam in purgatorio patitur, liberari ſeu abſolui poteſt, non quidem per viam iudiciariꝫ poteſtatis, ſed per viam ſuffragij, vt ſuprà.q.13. latè dictum eſt: & de hoc quomodo ſcilicet talis abſolutio fieri poſsit in fine huius reſponſionis dicetur. ¶Secundò. At verò vtrùm abſolutio ſacramentalis cadere poſsit ſuper peccata viuentium oblita & ignorata generaliter tãtùm confeſſa, aut etiam ſuper omnino inculpabiliter omiſſa & nec generaliter confeſſa: in hoc eſt duplex opinio. Prima eſt Abulen. ſuper Matth.16.q.79. & clariſsimi doctoris Medina de confeſsione.q.53. vbi de confeſsione oblitorum agit, & multorum aliorũ doctorũ, ꝙ nõ niſi ſuper ſpecialiter cõfeſſa: quodq; cõfeſsio generalis non poteſt eſſe materia huiꝰ ſacramenti niſi ſolùm ſpecialis. Ideò neq; ſacerdos poteſt nec debet abſoluere niſi de ſpecialiter confeſsis: addit Abulen. vbi ſuprà quõd ſi abſoluere attentat, grauiter peccat. ¶Ratio huius opinionis eſt triplex. Prima, quia ſacerdos vtpote iudex ſacramentalis non poteſt ſententiam ferre abſolutionis ſacramentalis ſine cognitione cauſæ peccatorum in particulari ſibi confeſſorum. Quod patet. Quia ideò ex Ioanne.20. Quorum remiſeritis peccata remittuntur &c. deducitur obligatio confeſsionis in particulari ſecundum communiter doctores: quia requiritur prædicta cauſæ cognitio. Inde & ſecundũ

Dubiũ.3. *Reſponſ.* *Opinio.1* *Ratio.1.*

cundum eoſdem ſacerdos dormiens aut non audiens aut ignorans peccata ſibi confeſſa non poteſt abſoluere neque abſolutio impenſa eſt valida aut ſacramentalis, ideò & talis confeſsio eſt reiteranda ergo ſola confeſsio ſpecialis peccatorum non ſolùm in voto ſed & realiter facta eſt in præcepto Chriſti & materia huius ſacramenti. ¶Secunda ratio. Quia materia huius ſacramenti ſunt actus pœnitentis, ſcilicet cordis contritio & oris confeſsio, vt hoc expreſsè ait Concilium Florentinum ſub Eugenio 4. Ergo ſine oris confeſsione non poteſt eſſe materia neq; ſacramentum. ¶Tertia ratio. Quia ſi talis abſolutio eſſet ſacramentalis, ergo ille pœnitens poſtea etiam memoriam habens peccatorum & facultatem ea ſpecialiter confitendi, ad id non teneretur: quia qui ab aliquo debito ſemel & legitimè abſolutus eſt, non poteſt iuſtè ac rationabiliter eodem debito obligari ſecundum Extrauag. Benedicti 11. Inter cunctas. de pœnit. & remiſs. & Extrauag. Ioan. 22. Vas electionis eodem titu. Conſequens autem negatur ab omnibus doctoribus communiter dicentibus, ꝙ ille tenetur poſtea particulariter confiteri, ergo non erat ſacramentaliter con feſſus & abſolutus. ¶Secunda eſt opinio cōmunis doctorum in 4. diſt 17. & 21 quam etiam ſequitur expreſsè beatus Thom. ea. diſt. 21. q 2. ad ſecundum. & Gabriel ea. diſt. 17. q. 1. dubio. 2. Richard. Palud. Gerſon & c. quod ſuper inculpabiliter oblita & ignorata cadere poteſt abſolutio ſacramētalis ſi ſint generaliter cōfeſſa: quódq; talis confeſsio generalis ſuo ſacerdoti in ſacramento ſeu ſacramētaliter facta etiā de mortalibus eſt materia hui⁹ ſacramenti Addo & probabiliter ego ꝙ etiam vbi nō poteſt quis vllo modo confiteri, quia ſenſu vel loquela priuat⁹ eſt, ſi tunc vel antè ſigna contritionis oſtendit & maximè in periculo mortis, vtiq; poteſt & debet ſacramētaliter abſolui à peccatis quò ad culpam & pœnam: & ibi eſt materia huius ſacramenti ¶Hæc opinio probatur quadrupliciter. Primò, quia materia huius ſacramē ti eſt pœnitens ſubditus cōfitens quomodo poteſt ſcilicet ſpecialiter per verba ſi poteſt, vel per ſigna & nut⁹ aut per ſcriptum aut quomodocunq; poteſt ſaltem generaliter ſi non aliter poteſt, qđ patet. Quia ſecundum omnes doctores mutus per ſigna confitens aliqua peccata, & non alia quæ per ſigna explicari non poſſunt, certè ab omnibus peccatis ſacramentaliter abſoluendus eſt quia ſigna contritionis æquiualent confeſsioni generali de alijs

Ratio. 2.

Tertia.

Opinio. 2.

Ratio. 1. ſecundæ opinionis

peccatis ſuis,ergo. Et vbicunque fuerit talis neceſſitas excuſans à confeſsione ſpeciali, vt in caſu præſenti de quo agimus,etiam ſi nulla peccata ſint ſpecialiter confeſſa, eadem ratio & iudicium habendum eſt. Nã qua ratione aliqua peccata nõ ſpecialiter cõfeſſa in caſu neceſsitatis poſſunt eſſe materia ſacramenti, eadem & omnia nõ ſpecialiter ſed generaliter tantùm aliquo modo cõfeſſa,vt dictũ eſt. ¶ Secũdò probatur hæc ſecunda opinio. Quia

Secunda. abſolutio ſacramentalis ex opere operato præſtat primã gratiam ipſi confitenti, vt ſupponitur ſecundum cõmunem opinionẽ,vt alibi in noſtro quæſtionario.q.1.latiùs egim⁹. Et illa gratia ſacramentalis de lege æquè repugnat tam peccatis oblitis & ignoratis & inculpabiliter omiſsis in confeſsione quàm etiam ſpecialiter confeſsis,vt patet:quia non poteſt vnum mortale à Deo ſine alio remitti,ergo huiuſmodi abſolutio ſacramẽtalis omnia prædicta peccata tam ſpecialiter q̃ non ſpecialiter confeſſa per gratiam ſacramentalẽ remittit quò ad culpam & pœnã æternã & tẽporalẽ. ¶ Neq; valet euaſio clariſsimi doctoris Medina vbi ſuprà dicẽtis, ꝙ id fit ſolũ aptitudinaliter ſeu pot⁹ prĩcipiatiuè:quia.ſ.ſacramẽ

1. tũ grãm præſtat,quæ de ſe eſt apta nata excludere omne mortale etiã oblitũ: nõ tñ actu omnia mortalia remittit quò ad culpã vel pęnã. Nã cõtra hanc euaſionẽ arguitur. Quia cõſtat etiã actu & pfectè oĩa mortalia etiã oblita ſimul à Deo eodẽ mõ eſſe remiſſa per grãm ſacramẽtalẽ,quæ nullũ mortale cõpatitur. Hæc aũt prima gratia remiſsiua peccatorũ non niſi virtute ſacramenti,vt ſupponitur,collata eſt, ergo ſacramentalis abſolutio ſortita eſt ſuum effectum ſuper omnia mortalia etiã oblita & inculpabiliter omiſſa. Et ergo ibi eſt ſacramentum & materia ſacramenti vbi & reſpectu quorum peccatorum ſuus ſacramentalis effectus videlicet prima gratia eſt. ¶ Neq; ſecundò valet alia aliorum euaſio dicentium,ꝙ ſicut priùs fit abſolutio ſacramẽtalis ſuper non reſeruatis dumtaxat per ſacerdotem,qui non niſi de illis non reſeruatis abſoluere poteſt,& tamen iam ex conſequenti per gratiam ſacramẽtalem omnia mortalia etiam reſeruata ſimul remittuntur à Deo, licèt non remittantur à ſacerdote non habente poteſtatem ſuper illam:ita etiã contingit in oblitis & alijs non ſpecialiter confeſsis ꝙ ſcilicet gratia effectuſque ſacramentalis indirectè aut ex conſequenti ſe extendit ad illa remittenda,non autẽ abſolutio ſacramẽtalis quæ reſpectu eorum non eſt: quia materia ſacramenti huius

non

non ſunt. Contra hanc euaſionem arguitur: quia non eſt ſimile. Illic enim in abſolutione reſeruatorum non eſt materia ſacramẽti: ex quo pœnitens etiã confitens non eſt ſubditus illius ſacerdotis quo ad illa reſeruata: hic autem in abſolutione oblitorũ & inculpabiliter omiſſorũ eſt materia, quia pœnitẽs ſupponitur ſubditus quo ad omnia quæ aliquo modo confitetur, quod ſufficit dum amplius fieri non poteſt, vt ſit materia huius ſacramenti, vt probatum eſt, & probabitur amplius. ¶ Tertiò probatur opinio, quia vt ait Medina vt ſuprà, in articulo mortis qui iam perdidit loquelam vſumq; rationis, in quo tamẽ apparent vel præceſſerũt ſigna cõtritionis, poteſt & debet ſacramẽtaliter abſolui: quia neceſsitas inquit caret lege, vt hoc etiã innuitur in ca. Is qui. 26. q. 6. & alibi, vbi nõ ſolũ de abſolutione ab excõmunicatiõe, ſed etiã à peccatis interim agitur, ergo cõfeſsio generalis de aliquibus & de omnib[9] per verba vel ſigna, dũ aliter in ſpeciali fieri nõ põt, ſufficit ꝓ materia hui[9] ſacramẽti ex inſtitutione Chrĩ atq; pręcepto. Nã ſi nõ, certè neq; in articulo mortis poſſet eſſe materia neq; ſacramẽtũ: articul[9] quippe mortis naturã & ſubſtantiã ſacramenti mutare nõ poteſt. ¶ Quartò ꝓbatur opinio. Quia abſolutio ſacramẽtalis poteſt cadere ſuper venialia generaliter tm̃ cõfeſſa: id q; quo ad remiſsionẽ culpę & pęnę ipſorũ ſcd̃m cõmuniter doct. ergo & ſuper mortalia inculpabiliter omiſſa gñaliter ꝑ verba vel ſigna tm̃ cõfeſſa. Patet cõſequẽtia. Quia materia ſacramẽti non variatur ex hoc ꝙ quis teneatur vel nõ teneatur hæc vel illa confiteri peccata, id enim ad materiã & ſubſtantiã ſacramẽti impertinẽs eſt, ergo patet ſecũda opinio probata. ¶ Ad primã aũt rationẽ primę opinionis reſpõdeo ꝙ antecedens eſt verũ regulariter: nõ tñ in omnib[9] caſib[9], maximè in neceſsitate, qđ patet etiã in foro cauſarũ ſeu ciuili qñ non ſcd̃m merita cauſę ſed ex liberalitate fit abſolutio rei, aut qñ non põt haberi ſufficiens cauſę cognitio. Itẽ ſine vlla cauſæ cognitione fit abſolutio vel remiſsio pœnarũ per Indulgẽtias: quæ tñ abſolutio pertinet ad ſententiã iudicialẽ, vt habetur in ca. Quod aũt. de pœ. & re. & ſuprà. q 1. latiùs habetur. Sic etiã in ꝓpoſito in foro ſacramẽtali cõtingit in caſu neceſſitatis vel obliuiõis vt dictũ eſt. Et nihil aliud habetur ex Ioã. 20. niſi ꝙ cõfeſsio ſpecialis peccatorũ ſi poteſt, vel ſi nõ poteſt, ſaltẽ gñalis verbo vel ſigno vt fieri poteſt ex inſtitutiõe & pręcepto diuino neceſſaria & ſufficiẽs materia eſt hui[9] ſacramẽti, vt dictũ eſt.

Tertia.

Quarta.

Ad rationem 1. opinionis.

Ad.2. ¶ Ad ſecũdam rationem ex concilio Florentino ſimiliter reſpõ deo ꝙ ibi loquitur regulariter tantùm & ſecundum quod communiter fieri debet. Quod patet. Quia ex eo quod dicit requiri oris confeſsionem, non excludit ꝙ in caſu neceſsitatis ſufficiat confeſsio per ſigna & nutus & per ſcripturam, vt patet ſecũdum communiter doctores. Et ergo ſimiliter per eandem rationem non excludit ꝙ in caſu neceſsitatis ſufficiat cõfeſsio generalis per ſigna, vbi ſpecialis haberi non poteſt, vt dictum eſt.

Ad.3. ¶ Ad tertiam rationem reſpondeo negando conſequentiam. Quia ad implendum præceptum diuinum & Eccleſiaſticum de ſpecialiter confitendo, à cuius impletione durante obliuione vel impotentia excuſatus eſt, tenetur pœnitens ad id dum commodè potuerit: & per abſolutionem ſacramentalem à peccatis præcedentem non eſt à prædicta obligatione ſimpliciter abſolutus: ſed ex ſuppoſitione dumtaxat, ſcilicet dum aliàs in ſpeciali confiteri non poteſt. Extrauagans autem Benedicti. 11. & aliorum doctorum rationes in oppoſitũ expreſsè loquũtur & ſunt verę quando quis eſt ritè confeſſus & abſolutus, vt tenebatur: ita ꝙ iam ſimpliciter ſuæ ſatisfecit obligationi: tunc enim vt iterum confiteatur & abſoluatur rationabiliter cogi non poteſt, in caſu autẽ præſenti nondum ſimpliciter ſuę obligationi de ſpecialiter confitendo pœnitens ſatisfecit, vt dictum eſt. Adde ꝙ ex ſuppoſitione poteſt quis cogi per ſuperiorem vt iterum cõfiteatur, etiam ſi in ſpeciali ritè confeſſus & abſolutus ſit: vt latiùs de hoc Adria. de confeſſione. quæſt. 5. & Medina itidem de confeſsione. quæſt. 36. de iteratione confeſsionis agit.

Reſp. ad dubium. ¶ Igitur ad dubium ſuprà poſitum reſpondeo, ꝙ ſalubriter fit abſolutio ſacramentalis à peccatis ſuper eum qui in articulo mortis ſigna contritionis oſtendit, etiam ſi nullo alio modo tunc confiteatur: quia iam non poteſt loquela aut etiam vſu rationis ante mortem priuatus. Et ratio patet ex ſuprà dictis. Tum primò, quia ſuper peccata tali modo per ſigna ſaltẽ generaliter confeſſa ſcd̃m cõmunẽ opinionẽ abſolutio ſacramẽtalis & poteſt & fieri debet. Tum ſecũdò, quia etiã illo dato ꝙ. ſ. non poteſt niſi ſuper cõfeſſa quò ad culpã mortaliũ: at verò quò ad pœnã & remiſsionem venialium ſecundum Scotum & ſequaces poteſt cadere abſolutio talis, etiam nulla contritione aut diſplicentia de eis habita, dummodò actualiter non placeant, etiam ſi ſpecialiter nullo modo

ſint.

ſint confeſſa, ſed ſolùm generaliter. Imò & ſecundum communiter doctores generalis tantùm confeſsio ſufficit ad remiſsionē culpæ eorum cum aliquali diſplicentia. Tum tertiò quia quò ad remiſsionem pœnarum tantùm ſicut poteſt fieri Indulgentia ſine vlla confeſsione præmiſſa (vt ſuprà.q.24. habetur) quando id Papa non requirit, ergo ſi talis ſacerdos id intendens. ſ. abſoluere quantum & quomodo poteſt vel à culpis vel à pœnis, aut per viā ſacramenti aut per viam Indulgentiæ dicit, abſoluo te à peccatis, benè agit intendens ꝙ valeat quod valere poteſt. Peccata enim dicuntur etiam pœnę debitę pro peccatis, vt ſuprà.q.6. habetur. Et hoc etiam habet locum quò ad defunctos, licèt eis Indulgentiæ non valeāt per viam abſolutionis iudiciariæ, ſed per modum ſuffragij, vt ſuprà.q.13. habetur: quia ſi ſacerdos dicens abſoluo te à peccatis intendat, vt dictum eſt, defuncto illi concedere Indulgentiam quò ad remiſsionem pœnarum quantum & quomodo poteſt ſecundum Dei iudicium & voluntatem, qui non alligatur verbis, benè agit: maximè quia & in hoc ſunt etiam opiniões, fiat quod fieri poteſt, valeat quod valere poteſt apud Deum & Eccleſiam. ¶Si ad ſuprà dicta dicatur ꝙ periculoſum eſt expectare vſque ad talem articulum quo quis laborat in extremis ad concedendum illi Indulgentiam, vt dictum eſt, ex quo poſſet mors tam repentè irruere ꝙ non eſſet locus cōcedendi Indulgentiam illā, reſpōdeo. Verum eſt ꝙ poteſt occurrere tale periculū, ideò quādo probabiliter immineret aut timeretur, vtilius eſſet citò conce dere Indulgentiam, & omnia alia requiſita agere diſcretè & diligenter. Quando verò tale periculum non timetur, tunc dictum eſt eſſe vtile expectare, ſed cum diligentia ſemper & ſolicitudine ſeu adſit ſacerdos paratus, vt ſecundum tenorem bullæ concedat ei Indulgētiam ple. & faciat alia requiſita ante quàm expiret infirmus. Ad quod expedit ꝙ infirmus ſui compos eligat aliquem ſacerdotem, qui eum ſi fortè fuerit priuatus loquela aut vſu rationis, abſoluat & concedat Indulgentiam ſecundum tenorem indulti, & ſemper reſeruet aliquam bullam ſeu Indulgentiam pro articulo mortis, virtute cuius abſoluatur, & ei Indulgentia conce datur, vt dictū eſt hic & ſuprà.q.32.35.q.24. ¶Sed omnia hæc pericula ceſſant quando Papa ipſe concedit pro tali articulo mortis Indulgentiam pro tali opere pio, non imponendo nec cōmittendo alicui ꝙ eam concedat, ſed ipſe ex nunc pro tunc eam concedit,

cedit,id quod rarò concedit. Vel quando concedit ꝙ ſi contige-
rit mori ſine confeſsione, dummodò ante mortem in eo appa-
ruerint ſigna contritionis: vel ſi ſubitò obierit, ꝙ habens talem
bullam lucretur talem Indulgentiam plen .vt continetur in bulla
contra Africam:ſeu ꝙ ſi non potuerit eligere confeſſorem,vel ſi
oblitus fuerit eligere, vt continetur in priuilegijs mendicãtium,
ꝙ tunc moriens in ſtatu gratiæ conſequatur Indulgentiam plen.
Seu ſi dixerit ꝙ qui in ſtatu gratiæ obierit in habitu fratrum Mi-
norum,vt conceſsit Leo.10.&alij Pontifices,vt habetur in com-
pendio priuilegiorum mendicantium,conſequatur Indulgentiã
plenariam:quæ gratia eſt vberrima nil requirens neque periculũ
habens ad lucrandum talem Indulgentiam,ſed ꝙ in ſtatu gratiæ
moriatur in habitu prædicto ſaltem poſito ſuper ſe,vt habetur in
forma indulti. ¶Nota tamen ꝙ ſi quis ex notabili negligẽtia ex-
pectaret mori ſine confeſsione aut ſine electione confeſſoris,in-
dignus eſſet lucrari Indulgentiam præfatam conceſſam cũ hac
conditione,ſi contigerit mori ſine confeſsione aut ſi non potue-
rit eligere confeſſorem &c.& fortè talem Indulgentiam ideò nõ
lucraretur:quia bulla ſolùm id conceſsit quando à caſu ſic obijt
ſine confeſsione aut ſine electione confeſſoris ex obliuione aut
impotentia, non autem quando ex electione, aut ex notabili
negligentia talem caſum & impoſsibilitatem incurrit,vt patet ex
Secundũ ipſo bullæ tenore & ex concedentis intentione. ¶Secundum di
dictum. ctum eſt. Quando infirmus in articulo mortis perdidit iã loque-
lam ſimul & vſum rationis,ſi antè petierat ſacramentum confeſ-
ſionis & alia ſacramenta ſeu confeſſorem, ſeu ſi oſtenderat ſigna
contritionis ſeu Chriſtiani,ſeu ſi ſaltem non eſt talis conditionis
ꝙ viuebat in mortali peccato notoriè, tunc ſacerdos adueniens
pręmiſſa confeſsione generali à circũſtantibus pro eo,qui, vt ſup
ponitur,nullo modo nec per ſigna poteſt confiteri, & ſic dicẽdo
Miſereatur tui &c. abſoluat eum à cenſuris,ſi quibus ligatus tene
tur, & etiam dicat abſoluo te à peccatis, valeat quod valere po-
teſt,vt ſuprà dictum eſt,& concedat ei Indulgentias quas conce-
dere poteſt ſecundum bullas,quas habet,vt ſuprà habetur. Poteſt
etiam & debet illi miniſtrari Sacramentum Euchariſtiæ & extre
mæ vnctionis poſt abſolutionẽ præfatã ſi creditur ꝙ ſine pericu-
lo euomendi recipiet Euchariſtiã,aliàs non. Quòd ſi talis priua
tus loquela ſimul & vſu rationis erat talis conditionis,qui ſecun-
dum

dũ ſuũ modũ viuendi aut ſecundũ ſtatũ in quo perdidit loquelã & vſum rationis, aut in quo morte pręoccupatus eſt,erat in mortali peccato notoriè nõ factis ſignis cõtritiõis aut Chriſtiani, tũc præſumit Eccleſia in malo ſtatu permanere & decedere:ideo tũc nõ eſt remediũ hominũ ſed cõmẽdetur Deo, qui poteſt ſuſcitare mortuos,& ei etiã tũc gratiã cõtritionis pſtare:ideo nulla abſolutio ei debet impẽdi:ſed neq; debẽt ſui ꝓpinqui & amici omittere miſſas & alia ſuffragia pro eo poſt mortẽ facere celebrari & Indulgẽtias pro eo accipere ac ſi in bono ſtatu deceſsiſſet.¶Quã do aũt infirmus perdidit quidem loquelã non tamẽ vſum rationis,tunc ſi poteſt ſaltẽ per ſigna cõfiteri aliqua peccata,cõfiteatur &abſoluatur,vt dictũ eſt,etiã à peccatis.Quòd ſi nõ poteſt confiteri vllo modo,procuretur ꝙ ſigna cõtritionis aut Chriſtiani faciat & oſtẽdat,& fiat cũ eo vt dictũ eſt. Quòd ſi iſte (de quo loquimur priuatus lingua ſed non vſu rationis) ſit talis conditionis ꝙ viuebat in mortali notoriè,ſaltẽ quãdo articulus mortis ipſum præoccupauit,& nulla ſigna cõtritionis aut Chriſtiani oſtendit, tunc perſuadeatur ad id quantum poſsibile fuerit,vt moriatur vt Chriſtianus in ſtatu ſalutis, quęrendo ab eo ſi vult ſacramenta & alia eiuſmodi,vt infra in.3 puncto habetur,& ſecundũ quod ipſe fecerit & ſe diſpóſuerit,ſic fiat cũ eo, vt oportet ad ſalutẽ. Qui ſi tandem nullo modo vult mori vt Chriſtianus,relinquatur ſoli Deo,vt dictum eſt,de moriente in mortali ſine ſignis contritionis:quia multò peiùs præſumitur de iſto vt patet. ¶Tertiũ dictũ ſit ꝙ propter defectus multiplices ſuprà dictos & alios vndecunque prouenientes &impediẽtes ne quis in articulo mortis lucretur Indulgentiã plen.ſibi cõceſſam , vtile & expediẽs conſiliũ eſt ꝙ infirmus antequã priuetur facultate loquelę & vſus rationis procuret lucrari omnes Indulgentias, quas quomodocũq; potuerit, recitãdo vel alio modo.Inſuper ꝙ ipſemet præcipiat in teſtamẽto aut aliàs aut roget aliquos de quibus magis confidat ꝙ pro eo accipiãt bullas aut lucrentur Indulgẽtias pro defunctis,ſtatim vt ipſe expirauerit, & ad hoc relinquat aliqua ſua bona ſignata ſi habet: & pcipuè hoc cõmẽdet religioſis qui ſecundũ ſua priuilegia poſsũt defunctis multas Indulgẽtias applicare,& ipſi ſolẽt in hoc eſſe diligẽtiores.Nam ſi ipſe infirmus id mandet ſeu roget, plus ei valebit q̃ ſi alius proprio motu pro eo iã defuncto id faceret cęteris paribus tam quò ad pręmium eſſentiale q̃ quò ad accidentale

Tertium dictum.

tale & ſatisfactionem pœnarum: maximè ſi quando id præcepit aut rogauit fieri pro ſe talia ſuffragia erat in ſtatu gratiæ, aut quá-do id ratificauit, quis quò ad fructum ſatisfactionis inde prouenturum ex opere tantùm operato ipſorum ſuffragiorum Indulgẽtiarum ſeu ſacrificiorum æqualiter habebit à quocunque & per quemcunque fiant & mandentur cęteris paribus, vt de hoc latiùs Gabriel in canon. lect. 57 litera E. & litera V. X. & lect. 58. per totum. ¶Tertium punctũ eſt. Pro inſtructione infirmi & circũ-ſtantium quomodo ſe debeant habere, vt infirmus moriatur in ſtatu ſalutis & vt Chriſtianus, dico quatuor ſecundum Gerſon in tripartito ſeu tractatu de arte moriendi, alpha. 32 G. &c. Primũ dictum eſt ꝙ infirmus admoneatur ꝙ recognoſcat ſe eſſe ſubditum morti neceſſariò & Dei voluntati quodq; cum hac lege ipſe cum alijs omnibus hominibus in mundum hunc peregrinus aduenit: vt. ſ. per viam vitæ huius rectè ambulantes in Dei ſeruitio tandem in fine vitæ huius in noſtram patriam intremus ad quietem & præmium ęternum: quodq; propter hoc mortem quę via eſt imò & ianua communis omniũ etiam Chriſti & ſanctorum ad gloriam, acceptet libenter ex iuſſu Dei: aliàs ad pœnam æternam velit nolit eam patietur. ¶Item ſecũdò ꝙ recognoſcat Dei beneficia præſtita in tota vita, & quaſi ſibi mutuò accommodata præſertim ꝙ nunc hora mortis dedit Deus cognitionem verã & non morte ſubita cũ multis alijs periculoſè præoccupatus eſt, & ꝙ ideò libenter & fideliter eſt reſtituendũ Deo repetenti corpus & anima & omne aliud bonum temporale ſuum, quod huc-uſque conceſsit ad vſum iucundum vitæ & ad merendum lucrã dumq; diuitias & regnum gloriæ, & propter hoc ei inſuper gratias agat pro vſu talium conceſſo dicens cum Iob. 1. cap. Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum ſ. pro vſu hucuſq; cõceſſo, & in eius miſericordia præcipuè ſperã do & liberalitate petat humiliter veniã de peccatis & abuſu ſuorũ donorũ in vita contrà Dominum benefactorem commiſsis. ¶Item recogitet tertiò. Infirmus ſe multum in vita peccaſſe, vnde potius pœnam meretur: quodq; ideò nunc in recompenſam & ſatisfactionẽ peccatorum æquo animo ferat etiam mortem à Deo illatã aut permiſſam & eã acceptet offeratq; Deo in prædictã ſatisfactionẽ, oretq; vt eam Deus miſericorditer ſic acceptet: ſicque recompenſabit pœnas purgatorij & faciet de neceſsitate

Punct. 3.

Primum dictum.

Iob.

vir-

virtutem meritum & remedium peccatorum, & econtrà ſi inuitus & impatienter, aut ſi nil horum faciendo neceſſariò vt bestia ſine fructu moriatur. ¶Item quartò recogitet ꝙ poſt hanc horã mortis nunquam habebit remedij opportunitatem neq; pœnitẽtiæ, quòd ideò nunc cogitet de ſalute animæ ſuæ nil ſolicitans de alijs temporalibus non neceſſarijs ad animæ ſalutem, quæ ſtatim ab eo peribũt in æternum, velit nolit, ac ſi ea nũquam habuiſſet: & ideo de illis etiam de filijs nil curet ſed ea omnia commendet committatque Deo & alijs quibus ſecundum legem Dei cõuenit de illis curare: nam Deo eſt maior cura de omnibus omni tẽpore: & ipſe Deus erit ſolicitus de eis multo meliùs, ſi homo de Dei honore & voluntate ſolicitus ipſius Dei curæ fideliter & cõfidenter ſua committat. Curet ergo ſalutem animæ ſuæ, vt Deus vult & in hoc rem ſuam & filiorum & domus ſuæ meliùs aget Deo placens: rogetq; aſtantes vt orent pro eo: faciatq; opportunè teſtamẽtum ſuum, vt oportet, diſponendo, ſi poteſt, & habet vnde diſponat: aut ſi non poteſt, committat hoc alteri cui ipſe cõfidit. ¶Secundum dictum eſt, ꝙ admoneatur infirmus vt cõfirmetur in fide gaudens ꝙ Chriſtianus eſt: & confiteatur ibi fidẽ Chriſti & articulos & ſacramenta &c. Secundò petat à Deo verè ex corde veniam peccatorum: habeatq; verum propoſitum emẽdæ ſuæ vitæ ſi vixerit: rogans Deum pro gratia ad hoc faciendũ & debitè nunc de peccatis conterendum. ¶Tertiò videat ſi habeat conſcientiam de aliquo peccato mortali non confeſſo, oportet & petat à Deo illuminari vt habeat notitiam mortalium, ſi qua habet, vt debitè doleat, confiteatur, & ſatisfaciat. Optet etiã ſeu velit efficaciter ablata vel detenta iniuſtè ſtatim reſtitui ſi poteſt vt tenetur ſecundum valorem facultatum ſuarum, etiam vſq; ad omnium ſuorum bonorum ceſsionem & renũtiationem, vbi aliàs debita ſatisfactio fieri non valeret, vt oportet, cogitãs ꝙ per mortem ipſam ipſo facto eſt ſtatim ipſe neceſſariò ſine fructu illã facturus: niſi nũc viuens eam liberè faciat, vt tenetur, & vt poteſt, efficaciter diſponendo ꝙ fiat tunc ſi ſine maiori detrimento poteſt fieri aut ſtatim poſt mortem per hæredes efficaciter fiat. *Secundũ dictum.*

¶Quartò indulgeat etiam ex corde & opere efficaciter omnibus iniuriantibus propter Deum à quo ipſe tunc maiorem miſericordiam & Indulgentiam ſperat: & ſimiliter petat ab omnibus ſibi remitti. ¶Tertium dictum, ꝙ ipſe infirmus commendet ſe *Tertium dictum.*

Deo

Deo in tali articulo mortis in cuius manu.ſ.ſolius Dei eſt, ad quē tunc vadit ad iudicium. ¶ Secūdò petat ab eo paradiſum in meritis Chriſti vt liberetur ab inferno & à diabolo, dicens corde & ore illud Pſal. 30. In te Domine ſperaui, ſcilicet non in me neque in meis meritis & virtute, ſed in tua miſericordia & virtute, qui ſperantes in te adiuuas: ideò in virtute & iuſtitia tua libera me, id eſt in tuis meritis quę pro me & mihi iuſtè meruiſti homo factus, da mihi nunc ea mihi & ius eorum, vt per fidem & charitatem tanquam membrum tuum nunc tibi vnitum faciam ea eſſe mea & tanquam mea nunc ea in iudicio Deo patri & tibi iudici & fratri meo exhibeam: vt virtute eorum iudicatus exeam præmiatus ad gloriam. Et in hoc articulo maximè inſtetur ab eo & circunſtantibus, vt ſcilicet habeat fiduciam miſericordiæ Dei in meritis Chriſti allegando rationes & auctoritates ſcripturæ & ſanctorum ad id opportunas ſine vlla diſputatione. ¶ Tertiò petat etiā auxilium beatæ Mariæ & angeli cuſtodis & ſanctorū quibus deuotus eſt: à quibus omnibus vt ab amicis ſpiritualibus & fidelib⁹ quos viuēs coluit poſtulet auxilium in neceſsitate hac ipſis ſe humiliter & fiducialiter commendans. ¶ Quartum dictum eſt ꝙ ſi patiens nondum Euchariſtiam aut extremā vnctionem ſuſcepit, interrogetur an ad eadem ſacramenta ſit paratus ſuſcipienda, & ad id valde ſuadeatur, vt velit efficaciter & debitè fiāt circa eū.

Poſtremū dictum. Si etiā vltra ea quæ ſuprà in ſecundo puncto principali dicta ſunt veriſimiliter appareat infirmum nō eſſe ſatis ſufficienter paratū: apponatur remedium, vt meliùs fieri poteſt vel per cōfeſsionem & per alia ſacramenta, vel eidem manifeſtādo periculum in quo eſt & quod incurrit ſi non faciat ſuprà dicta ſufficiēter ad animæ ſalutem. Et attendatur an ſit excōmunicatus & ſummittat ſe Eccleſiæ omnino vt abſoluatur vt oportet, & videantur bullę quas habet vt ſecundum eas opportunè abſoluatur, & ei Indulgentia cōcedatur, vt ſuprà in ſecundo puncto habetur. ¶ Secundò ſi infirmus non laborat morte feſtina ſed ſpatioſa, legātur interim coram eo aliqua deuota, ad quæ ipſe magis afficitur: vt ſic recordetur ſui & eorum ad quæ tenetur & eleuetur cor eius ad Deum.

¶ Tertiò non detur tali infirmo nimia ſpes vitæ, ſed potiùs (vt ſuprà dictum eſt in primo dicto huius tertij puncti principalis) admoneatur ſępe quia per talem falſam ſpem poteſt homo facilè perire ſine debito remedio: ideo inſtanter moneatur vt per con-

tri-

tritionem & confeſsionem & alia ſacramenta procuret animę ſa lutem, & etiā corporis ſi Deo placuerit & expedierit:ſicq; quietetur & ſecurior erit. ¶Quartò. Nullo modo, ſi fieri poteſt, amici carnales, vxor, filij, vel diuitiæ aut alia negotia ad eius memoriam reducantur: niſi quantum requiritur ad ſalutem morientis & dum aliàs conuenienter hoc non poteſt omitti, vt eſt reſtitutio vel aliud in teſtamento ſeu aliàs neceſſariò faciendum ad conſenſum & præſentiam illorum requiſitam & huius modi. ¶Quòd ſi breuitas mortis hæc omnia prædicta fieri non ſinit, fiāt ea quæ magis neceſſaria & expediētia ſeu accommoda ſunt ad ſalutem, vt per totam hanc quæſtionem habetur.

Quæſtio trigeſima ſeptima.

Vtrùm dare operam Indulgentijs acquirendis ſit bonum & meritorium conſonumque viris perfectis: & vtrùm Indulgentiæ ſint vtiliores alijs ſuffragijs. *Queſ. 37.*

REſpōdeo per duas propoſitiones, quarum prima eſt. ¶Dare operam Indulgentijs eſt nō ſolùm moraliter bonū & fructuoſum, ſed & meritoriū & conſonum viris perfectis. *Propo. 1.* Probatur ꝙ ſit moraliter bonum. Quia cū iſte actus lucrandi Indulgentias, qui nil aliud eſt ꝙ̄ ſatisfacere per aliū (cū fructus Indulgentiæ proprius ſit de theſauro Eccleſiæ ſatisfacere pro peccatis vt ſupra q. 3. habetur) non ſit ex ſuo genere malus, vt patet: quia nullā deformitatē importat: neq; habet imperfectionē moralē annexā, quia cū feruenti charitate & prōptiſsima volūtate ſatisfaciēdi per ſe vt tenetur hic vel in purgatorio, ſtat ꝙ tali modo ſ. per Chriſti & ſanctorū pœnas velit fideliter ſatisfacere, & nihilominùs alijs operibus ſanctis eò magis intēdere quò liberior fit à pœna debita & quò gratior ꝓpter hoc eſſe debet, ergo patet ꝙ nō habet rationē mali, ſed potiùs boni moralis ex genere: quia eſt appetitu recto appetibilis talis actus, vtpote ablatiuus impedimētorū ad gloriā. Nam

Nam pœnæ debitæ peccatis impediunt ingreſſum ad gloriam quouſq; ſoluantur, ſatisfaciendo aut ſatispatiendo hic vel in purgatorio, ergo. ¶Quòd etiam lucrari Indulgentias ſit meritoriũ & fructuoſum, patet, ſi ex charitate propter Deum fiat vt alij act⁹ boni. ¶Quòd etiã ſit conſonũ viris perfectis in ſtatu perfectionis exiſtentibus patet. Quia continuè ſuſpirantibus ad gloriã cu pientibusq; diſſolui & eſſe cum Chriſto conſonant omnia recta acceleratiua gloriæ cœleſtis. Indulgentia autem ex quo eſt ſatisfactio aut habet vim ſatisfactionis iam per conſequens aufert impedimentum pœnarum, & eſt acceleratiua gloriæ, ergo. Et confirmatur hoc. Quia omnibus quantumcunque perfectis conuenit dicere quotidie, Dimitte nobis debita noſtra &c. in quorum numero conſtat eſſe debitum pœnę pro peccatis. Quod autem cõſonat petere, conſonat & quęrere modo aliàs licito, qualis eſt Indulgẽtiæ modus, ergo. Non tamen propter Indulgentias ceſſandum eſt ab alijs bonis operibus & ſatisfactorijs: vt patet: quia id meliùs & tutiùs eſt ſi vtroque modo quàm ſi vno tantùm modo

Argu. 1. homo curet Deo ſatisfacere. ¶Contra prædicta duo vltima arguitur tripliciter. Primò quia ſatisfacere de ſe non eſt mereri, neque eſt actus meritorius: vt patet de exiſtentibus in purgatorio & etiam in inferno ſecundum Scotum, qui ſaltem de venialibus & mortalibus iam quò ad culpam in vita remiſsis ſatisfaciunt, non tamen merẽtur. Patet etiam in via de exiſtentibus in mortali peccato ſatisfacientibus pro iam remiſsis: patet etiã quia ſoluere debitum non eſt mereri. Nunc autem lucrari Indulgẽtiam nil aliud eſt quàm procurare ſatisfactionem aut ſatisfacere ſeu ſoluere de alieno, vt patet ſuprà q. 1. &. 3. ergo. ¶Item ſecundò arguitur probando ꝙ & ſi ſit meritorium, non tamen eſt conſonum viris per-

Argu. 2. fectis. Quia Indulgentiæ ſunt relaxatiões pœnarum debitarum: perfectorum autem eſt pœnas potiùs amplecti, nõ fugere: ex quo tales debent ſentire Crucem Chriſti & ei compati velle, vt legi-

Argu. 3. tur de beato Andrea, Laurentio &c. ergo. ¶Tertiò arguitur ad idem. Quia ſecundum communiter doct. habens Indulgentias meliùs facit ſi per ſeipſum adimplet pœnitentiam debitam, quã ſi propter Indulgentias illam omittat. Perfectorum autem eſt æmulari chariſmata meliora, ergo imperfectorum eſt Indulgẽtijs

Reſpõſio ad. 1. arg. incumbere. ¶Reſpondeo ſecundum Caietan. in. 2. quodlibeto. q. 2. de Indulgentijs, ad primum conceſſa maiore, diſtinguo minorem.

norem. Nam lucrari Indulgentias, id eſt, recipere fructum earũ (quod eſt ſatisfacere de alieno, & per conſequens liberari à debito) conceditur ꝙ vt tale non eſt meritorium: & ſic ad hunc ſenſum conceditur conſequentia. Sed lucrari Indulgentias, id eſt facere opus pium pro lucranda Indulgentia & eius fructu ſatisfactorio habendo, benè eſt meritorium non ſolùm ex genere operis putà ſubuenire Eccleſiæ aut orare & huiuſmodi, ſed etiam ex intentione facientis ꝙ ſcilicet mouetur ex charitate ad hoc vt gloriæ impedimenta tollantur, vt dictum eſt & in hoc ſenſu procedit propoſitio, in quo & negatur prædicta minor & conſequentia. ¶Patet enim ex his ꝙ Indulgentiæ non ſunt meritoriç, formaliter loquẽdo, id eſt quatenus ſatisfactiones ſeu ſolutiones pœnarum ſunt, habentes ſcilicet vim ſatisfactoriam. Lucrari autem Indulgentias ſeu dare operam eis acquirendis, id eſt facere bona opera pia ex charitate ad honorem Dei & vtilitatem Eccleſiæ pro eis acquirendis benè eſt meritorium, ſicut & omne aliud opus bonum eiuſdem conditionis factum non pro lucrandis Indulgentijs. Neque enim ex hoc ꝙ opus fit ad ſatisfaciendum ſeu ex hoc ꝙ eſt ſatisfactorium definit eſſe meritorium, vt patet ſecundum communiter doctores. ¶Imò cæteris paribus melius eſt opus factum pro lucranda Indulgentia, quàm ſi non fieret pro ea lucranda. Patet. Quia vltra ſuam bonitatem prædictam contrahit bonitatem maiorem ex illo fine bono & pio. ſcilicet ad ſatisfaciendum Deo pro peccatis: inſuper eſt fructuoſius tale opus ad ſatisfaciendum per viam Indulgentiæ, & ſic quo ad hoc eſt priuilegiatum ex opere operato ſeu virtute Indulgentiarum. Igitur ex vtraq; prædicta parte eſt ſimpliciter melius cæteris paribus: quod dico dummodo procedat ex æquali conatu fide, charitate, & æqualiter continuatum & cum æqualibus circunſtantijs alijs: nam propter alicuius horum exceſſum aut defectum poteſt eſſe magis vel minus bonum. Et ſic expreſsè dicit Gerſon. ſecunda parte Sum. tracta. de Indulgentijs. cõſide. 12. Alphab. 34. A. quòd fructuoſior & acceptabilior Deo & hominibus eſt operatio bona talibus Indulgentijs innitens q̃ altera ſimilis non innitens cæteris paribus, & concor. Tho. in. 4. diſt. 20. & Angeſt in morali. ca 8. *Gerſon.*

¶Ad ſecundum reſpondeo cõcedendo minorẽ ad hunc ſenſum ꝙ ſ. perfectorum eſt amplecti pœnas promotiuas ſui vel aliorum ad meritũ ſeu ad gloriam. Negatur aũt ad hunc ſenſum ꝙ perfe- *Reſpõſio ad. 2. ar.*

ctorum ſit amplecti ſeu iterare pœnas ex propria culpa impeditiuas gloriæ, quales ſunt pœnæ Deo debitæ pro peccatis quæ per Indulgentias ſoluuntur: ſed potius eorum eſt quã citiùs poſſunt ſe licitè ab eis liberare, vt expediti ſemper & parati intrare ad nuptias gloriæ inueniantur. ¶ Ad tertium reſpondeo negando conſequentiam. Nam licèt ſit melius ſatisfacere per duas vias. ſ. per viam Indulgentiæ, & per viam propriæ ſatisfactionis ſimul, quã per vnam tantũ viam Indulgẽtię: & melius per ſe quàm per aliũ, ex quo per alium ſit ſola ſatisfactio: per ſe autẽ aut per opus proprium non ſolùm ſatisfactio ſed & bonitas operantis & medicina & meritum eſſentiale & accidentale acquiritur, vt ſuprà. q. 3. in notabili habetur. Cum hoc tamen ſtat ꝙ perfecti æmulando chariſmata meliora ſectentur etiam Indulgentias, vt expeditiores ſint ad nuptias gloriæ, vt dictum eſt.

Reſpõſio ad. 3. arg.

Propo. 2.

¶ Propoſitio ſecunda. Indulgentiæ ſunt vtiliores quàm alia ſuffragia & opera ad celeriorem pœnarum liberationem. ¶ Probatur. Quia ex quo valent quantum ſonant, ergo ſi quis verè conſequitur Indulgẽtiam plen. ſtatim liberatur à toto debito, hoc aũt non ſit tam celeriter per alia ſuffragia aut ſacrificia in quibus non datur remiſsio peccatorum quòad pœnam tã plenariè ſed ad proportionem operis operati & operantis: neq; tam citò poſſunt alia opera fieri, q̃ citò poteſt quis lucrari Indulgentiam plen. faciendo quod ad eã lucrandum requiritur vt patet, ergo. ¶ Et in hoc concordãt Gerſon in tractatu de abſolutione ſacramentali Alpha. 33. K & tract. de Indulgentijs. ſecundum etiã Auguſti. de Anchona & Florent. 3. parte Sum titu. 22. ca. 5. §. 7. & communiter doct. & præcipuè Alexand. Hall. 4. par. Sum q. 42. artic. vltimo. & Bonauent. in. 4. diſt. 20. q. 5. vbi dicunt ꝙ Indulgentiæ ſunt de nobiliſsimis & efficaciſsimis ſuffragijs Eccleſiæ: & b. Tho. in. 4. diſt. 20. dicit ꝙ Indulgentiæ ſunt vtiliſsimæ ad celerem liberationem animarũ purgatorij: & idem dicit Gabriel in cano. lect. 57 litera. R. addens ꝙ non eſt certior modus ad citiùs liberandum animas purgatorij, q̃uis alia opera & ſuffragia ſint vtiliora quò ad præmium eſſentiale & accidentale & quò ad alia bona & quò ad alios effectus.

Thomas.

Gabriel.

Dubiũ. 1.

¶ Dubitatur primò. Si tam precioſę & vtiles ſunt Indulgentiæ & dare operam ipſis, quare ergo Eccleſia tanto tempore diſtulit earum vſum & conceſsionem tam pro viuis quàm pro defunctis? ¶ Item ſecũdò. Quare communiter à doctoribus ſuadetur

Dubiũ. 2

tan-

tanquàm melius quòd detur opera bonis alijs operibus ſatisfa-
ctorijs? ¶ Item tertio. Quare poſt vnam Indulgentiam plena- *Dubiū 3*
riam acquiruntur aliæ toties, fiuntque alia ſuffragia & Miſſæ id-
que fieri ſuadetur pro viuis & pro defunctis? ¶ Item quartò. *Dubiū. 4*
Vtrùm peccet is qui pauperi occurrenti & petenti negat eleemo-
ſynam reſeruans eam pro lucranda Indulgentia? ¶ Reſpondeo *Reſpōſio*
ad primum, vt ſuprà, quæſt. quinta, in reſponſione ad ſeptimum *ad dub. 1.*
argumentum habetur. ¶ Ad ſecundum reſpondeo quòd opera- *Reſpōſio*
tio propria valet ad multos effectus ad quos non valet aliena: & *ad. 2.*
quia melior eſt duplex via quàm vnica tantùm vt dictum eſt in
reſponſione ad tertium argumentum contra primam propo-
ſitionem, & quia per talia alia bona opera homo magis dignifi-
catur vt et Indulgētiæ magis valeant in purgatorio vt ſupra quæſ-
tion. quarta decima habetur. ¶ Ad tertium reſpondeo vt ſuprà
quæſt. quarta decima per totum præcipuè in dubio tertio, & in *Reſpōſio*
eius argumentis habetur ibi videatur. ¶ Ad quartum reſpondeo *ad. 3.*
quòd ſic in caſu quò erat illi pauperi danda eeleemoſyna de *Reſpōſio*
præcepto, vtpote ſi erat in extrema neceſsitate vel quaſi vel etiam *ad dub. 4*
ſecundum Thomam & alios ſi erat in magna valde neceſsitate &
ipſe erat diues valde abundans Ratio, quia non ſunt faciēda ma-
la vt veniant bona. ad Roman. 3 neque præcepta ſunt omittēn- *Paulus.*
da pro ſupererogatorijs, ergo Si autem pauper non eſt in tali ca-
ſu quo alius teneatur ei facere eleemoſynam, tunc non peccat ei
non dando & reſeruando pro Indulgentia. Patet. Quia ex ſuppo-
ſitione non peccat non dando ex quo ei non tenetur dare, etiam
ſi pro Indulgentia non reſeruet ergo. ¶ Quòd ſi contra hoc ar-
guatur quia videtur inordinatum & illicitum poſtponere maius
bonū eleemoſynę minori bono ſ. lucrationi Indulgentiarū, reſ-
pōdeo, ꝙ nō eſt illicitū poſtponęre maius bonū minori bono qñ
quis nō obligatur ad illud maius bonū: dūmodo nō ꝑ æſtimetur
illud minus bonū tanꝗ dignius & aliud melius ęſtimetur indig-
nius eo: tūc em̄ fieret pueſio iudicij & iniuria Deo eiusq; cōſilijs,
vt ait Gerſon in regulis moralib⁹. Et probatur illud. Quia nō ob-
ligatur quis ad ſūmè bonū actū poſsibilē, alioqui nō daretur gra-
dus in actib⁹ bonis: & in oībus actib⁹ nō ſūmè bonis cōcurrēti-
bus cū ſūmè bonis eſſet peccatū aut defectus culpabilis, & nihil
eſſet de cōſilio & ſupererogatiōe, ſed totū poſsibile & meli⁹ eſſet in
ꝑcepto, quę oīa ſunt manifeſtè falſa, ergo. Hinc dicit Caiet. in. 2. *Caietan.*

quodlibeto.q.5. de Indulgentijs &in Ientaculis.Ienta.1.quæſt.1. ꝙ licèt melius faceret qui ſuas pecunias daret in eleemoſynam, quàm ſi eas expenderet in officijs humanis & pompa funerali aliàs licita defunctorum ſecundum decentiam ſtatus, quæ omnia ſunt potius ſolatia viuorum ſecundum Auguſt. non tamen peccat expendēdo eas in prædictis funeralibus: ex quo talis actus humanus exequiarum ſecundum ſtatum perſonæ & morem patriç non eſt inordinatus, neque tunc tenetur illas pecunias pauperi-

Matth. bus erogare, vt ſupponitur. Et ad hoc facit Matthei 26. vbi Dominus Magdalenam defendit contra diſcipulos obijcientes illi quòd precioſum vnguentum, quo multis pauperibus ſubueniri potuiſſet, in vnum opus humanum expenderet, affirmans quòd bonum opus operata eſt: vbi ex ſubiuncta ratione. ſ. pauperes em̄ ſemper habebitis vobiſcum, docuit Chriſtus quòd occurrentibus duobus bonis altero continuo & altero pro inſtanti commoditate licitum eſt omiſſo tunc maiori bono ex ſuo genere ſed nō tunc neceſſario dare operam minori pro tunc occurrenti.

Quæſtio trigeſima octaua.

Queſ.38 *Vtrùm & quomodo peccent prædicantes Indulgentias indiſcretas & abſoluentes à culpa & pœna, & quæſtores prædicantes Indulgētias ſub qua forma debeāt prædicare.*

Prop. 1. Reſpondeo per tres propoſitiones, quarum prima eſt. Religioſi prædicātes Indulgentias indiſcretas grauiter peccant, non tamen incurrunt aliquam pœnā ipſo facto. ¶Probatur. Quia in Clement. Religioſi. de priuilegijs ſic habetur. Religioſis etiam in virtute ſanctæ obedientiæ & ſub interminatione maledictionis æternæ diſtrictiùs inhibemus ne in ſermonibus ſuis Eccleſiarum prælatis detrahant

aut etiam retrahant laicos ab Eccleſiarum ſuarum frequen-tia vel acceſſus ſeu Indulgentias pronuncient indiſcretas. Si qui verò aliquid de præmiſsis attentare præſumpſerint per duos menſes ſubiaceant pœnis illis quæ ſecundum eorum regulam vel ſtatuta pro grauibus criminibus ſeu culpis eis conſueuerunt imponi: ſuper quibus abſq; manifeſta neceſsitate cum eis nõ valeat diſpenſari. Hęc ibi. ¶ Vbi not. 1. ꝙ ſecundum Sylueſt. titu. Indul. q. vltima, Indulgentiæ dicuntur indiſcretæ tripliciter. Vno modo quando non ſunt conceſſæ de facto, vt ait Gloſſa. in dict. Clement. Alio modo quando concedi non potuerũt de Iure, vtpote quia cõcedens nõ habebat auctoritatem ad concedẽdum Indulgẽtias aut nõ in tanta quãtitate: vt ſi Epiſcopus excederet. 40. dies Indulgẽtiæ ſeu limitationẽ ca. Cum ex eo. de pœni. & remi aut facultatem Papalem ſibi conceſſam, vt ait hoc Paulus & concor. Cardi. in dict. Clem. Alio tertio modo dicũtur indiſcretæ quando probari nõ poſſunt, vt ait Zenzeli. ar. de probati. ca. Quoniã. & ca. Poſt ceſsionẽ. & de fide inſtru. ca. 2. ¶ Sed an ſemper peccent mortaliter religioſi prædicãtes Indulgẽtias indiſcretas quocunq; illorũ modorũ: dic ꝙ ſic quãdo ſcienter verè vel interpretatiuè prædicant Indulgẽtias indiſcretas primò aut ſecundo modo. ſ. Indulgentias non veras aut non validas. Et ſimiliter quãdo indiſcretas tertio modò quando probari non poſſunt, id eſt quæ non ſunt probabiles aut veriſimiles ſed dubiæ: ſecùs ſi eſſent certè cõceſſæ ſed probari nequirent iudicialiter ſeu in foro exteriori. Hæc Sylueſt. & Sum. Ang. vbi ſuprà. ¶ Item ſecundò nota ꝙ nomine prædicationis in propoſito videtur poſſe intelligi prohibita omnis publica pronunciatio talium Indulgentiarum, ita quòd ad publicam notitiam talis pronunciatio Indulgentiarum perueniat. Ratio, quia textus Clemen. vbi ſuprà expreſsè prohibet, ne pronuncient Indulgentias indiſcretas, & non dicit ne prædicent, ſed ne pronuncient. Et quia finis prohibitionis pręfatæ militat vtrobique, ad rationem autem cauſæ finalis eſt lex intelligenda, vt refert Syluester. titul. Lex. quæſt. ſexta decima, & decima ſeptimã &c. ſecundum communiter doctores. Sed ſtando in rigore literæ videtur quòd ſolùm publica pronunciatio Indulgentiarum indiſcretarum in ſermonibus intelligitur prohibita per dictam Clement. quia de hoc ſolùm ibi agitur vt patet ex præcedentibus, niſi in fraudem fiat poſt

Gloſſa.

Zenzeli.

ſermonem aut loco ſermonis prædicta Indulgentiarum pronunciatio: tũc enim is committit in legem, qui verba legis amplectẽs contra legis nititur voluntatem: & fraus & dolus non debet alicui patrocinari. Ideo ſi ſine prędicta fraude religioſi publicè pronuncient prædictas Indulgentias alibi non in ſermonibus aut ꝑdicationibus Eccleſiaſticis, non peccarent cõtra prædictã Cle. peccarent tamen contra aliud ius, quia de ſe eſt illicitum id ſcienter agere, vt patet quia eſt decipere populum. ¶ Item tertiò nota ſecundum Sylueſt. & Sum. Ang. vbi ſuprà & concor. Cardin. Zenzeli &c. doct. ꝙ ſolùm religioſi incurrunt peccatum contra dictam Clem. quando prædictas Indulgentias indiſcretas prædicant in ſuum fauorem ex talibus Indulgentijs prædicatis prouenturum eiſdem, vbicunq; & quibuſcunq; conceſſas prædicent tales Indulgentias ad inſtantiam aut non inſtãtiam aliorum: ſecùs ſi non ad ſuum fauorem. Ratio, quia dicta Clem. prædicta omnia ibi contenta prohibet religioſis ne. ſ. intuitu ſui fauoris faciant aut ſuorum conuentuum aut religionum directè vel indirectè, cum quo ſtat ꝙ etiam peccent mortaliter ea prædicãdo & fauẽdo non ad ſuum fauorem: quia ratione alterius iuris diuini vel naturalis eſt illicitum talia taliter agere, vt dictum eſt.

Propo. 2. ¶ Propoſitio ſecunda. Religioſi abſoluentes aliquem à culpa & pœna peccant mortaliter, & ipſo facto incurrunt excommunionem Papæ reſeruatam. Probatur. Quia in dicta Clem. expreſ-

Nota. ſè id eis ſic prohibetur. Vbi nota ꝙ abſoluere à culpa & pœna nõ eſt idem quod concedere Indulgentiam plenariã, vt patet. Quia concedere Indulgentiam plen. eſt ſolùm abſoluere à pœna: culpa autem non abſoluitur per Indulgentiæ plenariæ conceſsionem, ſed ꝑſupponitur aliàs abſoluta, vt patet ex ſuprà dictis. q. 6. Abſoluere ergo à culpa & pœna (quod hic ꝓhibetur) eſt reddere hominem mundum ab omni culpa & ſine debito alicuius pœnæ quod eſt longè plus quàm Indulgentia plenaria, & ideo meritò tales præſumptuoſi excommunicantur ſi aliquem abſoluerint. Et ad hunc abuſum accedunt prædicantes bullas, dicẽtes ꝙ per eas & per Indulgentias plenarias reducuntur ad innocentiam baptiſmalem quod videtur eſſe idem aut plus quàm abſoluere à culpa & pœna, vt videtur ſtando in rigore: nam ad bonum ſenſum forte eſſet tolerandam, ſicut ad bonum ſenſum toleratur quando dicitur ꝙ conceditur Indulgentia plenaria à culpa & pœna, vt ſupra

prà.q.6.habetur. Quibus non obſtãtibus ſtat ꝙ ex ſimplici abſolutione ſacerdotis excellenter contritus & confeſſus conſequatur à Deo abſolutionem à tota culpa & pœna. Cũ prædictis his expreſsè concordat Caieta. in Summula.titul. Excommun.cau. 64.& Zabarella & Zenzeli in dicta Clem. & Summa Angel. & Ro.titul.Excommu.excepto eo quod de innocentia baptiſmali dictum eſt. ¶Ex quo patet quòd abſoluens ſolùm à pœna concedendo Indulgentiam plenariam alicui, qui ſibi vel alteri confeſſus aut etiam non confeſſus eſt,non incidit hanc excommunionem,licèt aliàs malè faciat ſi ad id non habet auctoritatem aliàs, vt benè dicunt communiter doctores, vbi ſuprà. Licèt Syluester titul.excommunica.7.quæſt.4.dub.13.dicat quòd incidit excõmunionem,ſicut ſi à culpa & pœna abſolueret, ſi non habet auctoritatem concedendi talem Indulgentiam plenariam. Sed certè eius motiua non concludunt pro eo contra communiter doctores. Aliud eſt enim concedere Indulgentiam plenariam,aliud abſoluere à culpa &pœna,vt patet ex dictis:& Papa ſolùm excõmunicat abſoluentes à culpa & pœna ſimul quaſi virtute Indulgẽtiæ aut alterius indulti,vt tollatur occaſio erroris qui ex talibus verbis & modo loquendi ſuboriri poteſt. Ideò ſi religioſus confeſſor habens auctoritatem concedendi ſuo pœnitenti Indulgentiam plenariam poſt confeſsionem & remiſsionem culparum dicat abſoluo te à culpa & pœna,certè incurreret præfactã excommunionem,quam non incurreret dicendo,concedo tibi Indulgentiam plenariam propter prædicta: licèt Sylueſter oppoſitum dicat quo ad vtrumq́ue.¶Et nota quòd nunquã incurritur præfata excommunicatio, niſi quis ſcienter ſic præſumeret à culpa & pœna abſoluere: non autem ſi ignoranter putans ſimplici animo vtrumq́ue eſſe idem:& ideò multi excuſantur:quia ſic textus expreſsè ſonat ſolùm contra præſumptuosè id facientes.

¶Tertia propoſitio. Omnes quæſtores bullarum prædicantes eas Indulgentias debent ſub certa forma prædicare per ius taxata. Patet. Quia in cap.Cum ex.eo.de pœniten.& remiſsio.Similiter in Clem. Abuſionibus.eo titu.datur & præcipitur certa forma talia prædicandi, & examinandi tales quæſtuarios & prædicatores bullarum & Indulgentiarum.Ibi videatur,quia Ius commune eſt ab omnibus obſeruandum,quod quia clarum & prolixum eſt omittitur. ¶Sed ad prædicta omnia dubitatur. vtrùm 3. Propo. Dubium.

ſæculares virtute bullarum Cruciatæ aut fabricæ aut huiuſmodi lucrentur Indulgentias plenarias vrbis Romæ. ¶Reſpondeo, quòd ſi in ipſis bullis hoc contineatur ſufficienter eſſe ſic de mente Papæ non eſt dubium, tunc enim benè poſſent lucrari. Sed vtrùm de facto hoc in eis contineatur, dicunt multi in huiuſmodi iuris inſtructi quòd non: & per conſequens quòd virtute earum non poſſunt lucrari tales Indulgentias plenarias vrbis Romæ. Tum primò, quia in ipſis bullis originalibus nulla penitùs mentio fit de talibus Indulgentijs plenarijs, ſed ſolùm de ſtationibus aut de Indulgentijs abſolutè non exprimendo de plenarijs, id quod neceſſariò requirebatur ad hoc vt eas promereri poſsent. Sic enim habetur in quadam regula cancellariæ Apoſtolicæ, & ſic etiam habet ſtilus curiæ Romanæ, cui in hoc eſt ſtandum niſi ſpecialiter derogetur ſecundum communiter doctores. Tum ſecundò, quia ſecundum communem regulam Iuriſtarum præcipuã & validam in hac materia, bulla Papæ non plus valet quàm ſonat, vt ſuprà quęſtione decima nona, & eſt ſtricti Iuris quò ad hoc, ſcilicet quòd ſecundum limitationem & clauſulam Iuris communiter conſuetam eſt interpretanda Indulgentia, vt ſuprà quæſtione ſeptima, in reſponſione ad primum & ſecundum argumentum. Nũc autem regula cancellariæ prædicta & ſtilus curię nunc conſuet° habet ꝙ niſi exprimatur Indulgentia plen. ſolùm intelligitur de non plenarijs & de Indulgentijs ſtationum Romę, vt dictum eſt ergo. Tum tertiò, quia in prædictis bullis cõceditur expreſsè Indulgentia plenaria ſolùm pro ſemel in vita & in articulo mortis. Fruſtra autem de his duabus Indulgentijs plenarijs ſolùm fieret mentio, ſi verum eſſet quòd Papa concederet tot & toties Indulgentias plenarias, ſicut in Summario impreſſo continentur, & ſicut prædicatur. Tum quartò, quia vt notum eſt apud curiales & ſcientes aliquid de rebus & practica curiæ Romanæ, non poteſt ibidem obtineri vna Indulgentia plenaria pro vna Eccleſia ſiue capella extra vrbem Romam, niſi pro multis centenarijs ducatorum & huiuſmodi. Non eſt ergo veriſimile aut etiam rationi conſonum, neque cauſa ſufficiens quòd pro duobus argenteis concederetur tanta multitudo Indulgentiarum plenariarum toties quoties vt habetur in prædicto Summario impreſſo, & vt prædicatur, ergo. Et nota, quòd quando dico Indulgentiam con-

ce-

cedi pro ducatis, ly pro non dicit precium, ſed cauſam piam aut motiuam ad concedendum Indulgentiam, ſi concedens talem Indulgentiam, ſaluandꝰ eſt, vt ſupra quæſtione decima octaua in reſponſione ad argumentum contra primam propoſitionem habetur. Quód ſi contra prædicta hæc arguatur quód in Summario impreſſo quod prædicatur & datur accipientibus huiuſmodi bullas, continentur multæ Indulgentiæ plenariæ vrbis Romæ, & ſic prædicatur quód omnes accipientes illas bullas poſſunt illas Indulgentias lucrari, reſpondeo: dicit collector compendij priuilegiorum ordinum mendicantium, titulo Indulgentiæ ſtationum quó ad fratres poſt. §. 19. fo. 81. & ſpeculum fratrum Minorum. tſſo. vnde hoc ipſe deſumpſit. quód non eſt multum curandum de iſtis Summarijs, ex quo non continentur in bullis originalibus, neque inde poſſunt talia Summaria deduci in veritate: ſed ea componuntur ſic à commiſſarijs ſeu quæſtoribus bullarum ex inaduertentia ſeu ignorantia ſeu fortè aliquando lucri cauſa aut alia ratiqne, de qua nunc non curo: ſufficit enim propoſito. quód non extrahuntur ad veritatem à bullis originalibus quó ad hoc: ideó talibus Summarijs non eſt magna fides adhibenda ſed originalibus. Quód etiam patet. Quia in ipſis Summarijs etiam continentur ſæpe multa alia, quę indigent limitatione & declaratione, vt à falſitate liberentur: multa etiam alia manifeſtè falſa ſine vlla excuſatione, quia ponuntur ibi multæ Indulgentiæ quæ Romæ non habentur, vt in feſto Expectationis beatæ Mariæ, de quo feſto nulla mentio eſt Romæ, idem de feſto dedicationis Portiunculæ, vel ſanctæ Mariæ de Angelis de ordine fratrum Minorum prope oppidum Aſsiſium, & ſic de alijs ibidem contentis: quæ licèt ſint conceſſa fratribus Minoribus vbicunque exiſtentibus propter particularia priuilegia ipſorum, non tamen conceduntur ſęcularibus ratione bullarum prædictarum: niſi hoc in ipſis bullis ſpecialiter aliquando exprimatur: quarum ſummaria malè aſſumuntur & componuntur per commiſſarios aut quæſtores, vt dictum eſt, ex Summarijs Indulgentiarum ordinum Mendicantium, & præſertim ordinis Minorum, vt patet omnia intuenti. Similiter prædicatoribus bullarum non eſt multa fides adhibenda in hoc, ex quo non ſe conformant veritati Eccleſiæ & ipſarum bullarum originalium, neque in hoc prædicant *Argum.*

doctrinam Eccleſiæ aut Papæ dum eius veritati non ſe conformant ex ignorantia aut alia de cauſa quacunque. Hæc ex collectore vbi ſuprà. Quod vtrùm verum ſit, aliorum eſto iudiciū: id enim pendet ex facto. Nullus autem negat Papam poſſe bullas hoc etiam modo de Indulgentijs plenarijs ex legitima cauſa concedere. ¶In his tamen omnibus cautè loquendum conſulo pro & contra attento tenore bullæ originalis, vt vitetur falſitas & ſcādalum puſillorum & fortè etiam aliquando phariſęorum: quia & non expedit vbiq; aut ſemper veritatē quomodolibet & à quocunque declarari & prædicari, dum neceſsitas fidei & morum id non requirit, aut dum malum aliquod ſine maiori fructu probabiliter timetur ex tali veritatis non neceſſariæ ad ſalutem prædicatione. Quia Amos. 5. Prudēs illo tempore tacebit, quoniā dies mali ſunt. Ideo cōſiderentur omnia prudenter & ſapiēter, & attēdatur tenor bullarum originalium: & ſecundum id detur opera lucrandis Indulgentijs, & prudenter omnino prædicētur: & prudentiùs erroribus prædicatis & in bullarum Summarijs contentis reſiſtatur, vel opportunè & cautè taceatur, ſeu potiùs in ſecreto ipſi prædicatores aut prælati ſeu bullarum commiſſarij humiliter ſine populi ſcandalo de hoc moneantur: reliqua Dei iudicio & correctioni relinquantur.

¶Articulus quintus, in quo agitur de receptiōe ad participationem bonorum perſonę ſeu communitatis: & de quibuſdam dubijs circa aliqua contenta in bullis & compoſitionibus: & continet tres tantū quæſtiones, quarum prima & in ordine 39. ſequitur.

Quæſtio trigeſima nona.

Vtrùm quis poßit recipi ad communicationem bonorum alicuius perſonæ ſeu communitatis aut cõgregationis, & quomodo, & per quem, & ad quid valet, & in quo differat ab Indulgentia. Queſt. 39

REſpondeo per quatuor puncta, quorum primum eſt. Solũ poſſumus de noſtris bonis aut commiſsis noſtræ diſpoſitioni prodeſſe alteri dupliciter, ſcilicet per viã ſatisfactionis & per viam meriti. Via ſatisfactionis conſiſtit in exolutione ſeu redditione æquiualentis ad pœnam, quæ redimitur in toto vel in parte. Via autem meriti conſiſtit in aliquali dignitate habendi ſeu impetrandi ſibi vel alteri aliquid tãquam aliqualem mercedem ſeu præmium operis, quod dicitur meritorium, non curando nunc an ſit meritũ congrui digni aut condigni: & quomodo eſt talis dignitas & vnde: & quomodo eſt merces tali merito reſpondens, de quibus doctores latiùs in ſecundo, diſt. 27. & alibi de his. ¶ Et nota ꝙ eſt duplex differentia inter participantes de bonis aliorum per viam ſatisfactionis tãtùm ſeu quò ad ſatisfactionem tantùm: & participantes de bonis aliorum per viã meriti ſeu quò ad meritum tantùm. Prima differentia eſt, ꝙ via ſatisfactionis ſeu participium ad ſatisfactionem requirit ſpecialẽ intentionem & applicationem eius qui communicat tale opus ſatisfactorium alteri: ita ꝙ niſi illi ſeu illis ſit applicata ſpecialiter talis ſatisfactio, ſeu niſi ſint illi recepti ad participandum de ſatisfactionibus alicuius perſonæ ſeu communitatis, non proderunt eis talia bona ſatisfactoria ad ſatisfaciẽdum pro ſuis peccatis. Quod patet. Quia aliàs ſequeretur ꝙ quicunque exiſtens in charitate eſſet immunis ab omni pœna propter infinitatẽ theſauri Eccleſię,

1. punctũ.

quem

quem participat per ſacramenta aut per communicationem ſanctorũ ratione charitatis: vel ſaltem ſequeretur ꝙ exiſtens in maiori charitate eſſet debitor minoris pœnæ in hoc ſæculo & in futuro: quod patet eſſe falſum ſecundũ Scot. in. 20. quodlibeto, ergo ex ſola intentione facientis ſeu applicantis habetur participatio ad ſatisfaciendum. ¶ Participatio autem ad merendum ſeu potius ad merita ſeu per viam meriti de bonis alterius ſeu aliorum non ſemper requirit ſpecialem intentionẽ & applicationem. Nã poteſt dupliciter alicui valere meritũ alterius. Vno modo ratione vnionis, quæ fit per charitatem etiam ſine ſpeciali intentione & applicatione facientis directa ad ipſum participantem iuxta illud Symboli Credo ſanctorum communionem, & illud Pſal. 118. Particeps ego ſum omnium timentium te: quia ſicut cũ inter aliquos eſt contracta ſocietas omnium bonorum quicquid vnus lucratur eſt omnibus commune: ſic in propoſito ſpiritualiter: quia charitas eſt ſpiritualis amicitia & ſocietas connectens membra Eccleſiæ. Et hoc modo peccator etiam non excommunicatus non eſt per hanc viam vnionis particeps alicuius boni, quod fit in Eccleſia, quia non eſt membrum Chriſti per charitatem quam nõ habet, & nulla eſt conuentio Chriſti ad Belial, cuius membrũ myſticum eſt peccator, qui vt membrum mortuum à Chriſto non recipit influentiam à toto corpore nec à capite cui non vnitur nec ab eo viuificatur. Et hęc eſt cauſa quare diabolus dicitur habere poteſtatem in peccatore quocunque vt in pecore ſuo, vt ſecundum Ambroſium habetur vigeſima quarta, quæſt. prima. Miramur. ¶ Alio etiam modo valet oratio ſeu bonum alicuius alijs per viam meriti participantibus ratione ſpecialis intentionis ipſius orantis ſeu facientis ſeu applicantis tale bonum ſpecialiter pro illis, quibus applicat diſtinctè aut confuſè pro vno ſeu pro multis: quia ſcilicet deſyderat oratione ſeu bonis ſuis vel ſuæ congregationis proficere illi ſeu illis certis perſonis, quibus ſic ſpecialiter applicat, vt dictum eſt. Et hoc modo poteſt valere iuſto & impio: ſed hoc ſolùm illis valet per viam gratiæ & liberalis miſericordiæ Dei, ſeu impetrationis à Chriſto capite Eccleſiæ: qui vt Dominus omnium nulli obnoxius poteſt cuicunque voluerit beneficia impartire, ad preces & merita amicorum, & iuſtorum: ſeu vt communiter dicitur, hoc fit per merita tantùm de congruo: quæ ſoli

Ambroſ.

libe

liberalitati concedentis innituntur. Non enim Deus obligauit ſe ſeu promiſit ſe infallibiter & regulariter conceſſurum omne etiā bonum expediens, quod vir iuſtus ab eo petierit pro alio quocunq; aut bona vni⁹ remuneraturum aliquo modo hic vel in gloria in alio homine quocunq; & quomodocunq; voluerit vir iuſtus, ſed aliquando ſic aliquando non, prout ſibi placuerit & viſū fuerit. Et ideò dicitur per viam meriti de congruo bona vnius alteri valere ſi pro eo applicentur ex intentione, vt dictum eſt. Et ſic dicit Auguſt. ꝙ niſi Stephanus oraſſet fortè Paulus ſaluatus non eſſet. Et de Carolo magno audita eſt vox, Egidij merito Carolo peccata dimitto. ¶ Et ſic patet ꝙ hoc modo ſpecialis intentionis valde prodeſt recipi ad participandum de bonis alicuius hominis ſeu congregationis in ſpeciali, licèt ſint merita congrui aut Dei liberalitati innitentia quò ad hoc, vt dictum eſt. Quia ſi peccator eſt ſic receptus, tunc participat de talibus bonis per ſolam intentionem applicantis, quod ſibi valebit ad multa vt infrà in ſecundo puncto habetur. Si autem eſt iuſtus in ſtatu gratiæ, tunc participat de talibus bonis dupliciter, ſcilicet ratione vnionis charitatis & ratione ſpecialis intentionis applicantis: quod eſt melius ſcilicet duplici via quàm vna tantùm participare: quia & nullus participaret id quod ex ſpeciali intentione applicantis poſſet participare, niſi ei cōmunicaretur ex tali intētione tam quò ad vim ſatisfactiuam quàm quò ad meritoriam, etiam ſi eſſent valde ſancti & benefactores. Et oppoſitum dicere eſt error Vuiclef damnatus in Concilio Conſtan. ſeſſione. 8. vbi ſic habetur. Speciales orationes applicatæ vni perſonæ per prælatos vel religioſos non plus proſunt eidem quàm generales cęteris paribus, error. 15. Hęc ibi, ergo. Et iſta ſuprà dicta eſt prima differentia inter participiū ſatisfactionum & meritorum. ¶ Secunda differentia eſt, quia per participium ad ſatisfaciendum ſeu ad ſatisfactoria tantùm: fiunt peioris conditionis omnes participantes quò ad hoc: quia .ſ. minuitur eorum vtilitas ſatisfactoria ſaltem proueniens ex opere operantis ex multitudine participantium, licèt fortè non ea quæ prouenit virtute ſacramenti ſeu operis operati, ſi tale opus habet virtutem ſatiſfactoriam ex opere operato, vt nos alibi latiùs egimus in quęſtionario. q. 2. de valore miſſæ. Similiter & conditio & bonum ſatisfactorium ipſius faciētis ſeu applicantis opera ſua ſatisfactoria alijs minuitur ſibi ex multitudine participantiū quò

Auguſt.

Conciliū Conſtan.

ad virtutem ſatisfactoriam prouenientem ex opere operantis, vt dictum eſt, quamuis aliunde ei augeatur ex charitate, qua ſic alijs egentibus ſua ſatisfactoria applicat: quia & per hoc meretur de congruo remiſſionem ſuarum pœnarum, & omnia alia quæ per bonum opus quis ſibi & alteri mereri poteſt. Ideò ſimpliciter eſt melior ſua cõditio ex hoc ꝙ ex charitate pro alijs ſatisfacit de ſuis

Richar. ſatisfactorijs bonis vt dicit Richardus vbi infrà & Palud. &c. Vnde ſi totum ſuum bonum ſatisfactorium proueniens ex virtute operis operantis dederit ſeu applicauerit alteri: tunc nihil de tali ſatisfactorio remanet ſibi pro ſuis peccatis, & multò minus remanet alijs poſteà receptis ſeu quibus póſt ea applicauerit. Quia cum talis virtus ſatisfactoria ex opere operantis ſit finita, & diuiſa in multis ſeu alijs applicata, iam minus aut nil remanet alijs aut ſibi. Sicut ſi ego ſoluero communi creditori cui ego obligor in centum: cui etiam Petrus & Martinus in centum quilibet eorum obligatur, certè illi tantùm cedit in ſolutionem debiti pro quo intendo & volo centum ſoluere & non pro alio. ¶ Verum eſt tamen ꝙ ſi intendit ſatisfacere pro illo qui non eſt capax putà pro damnato vel pro exiſtente in mortali vel in gloria, tunc fructus ſatisfactorius reuertitur ad facientem, ſi eget pro ſuis peccatis: ſi ſaltem virtualiter erat talis intentionis ꝙ pro ſe faceret ſi crederet non proficere illi cui applicare intendebat, vt Matthei. 10. Pax veſtra ad vos reuertetur, & Pſalm 34 Oratio mea in ſinu meo conuertetur &c. ſi verò ipſe non eget reponitur in theſauro Eccleſiæ. ¶ Participium autem meritorum nõ minuitur ex multiplicatione participantium. Non enim fit deterior conditio alicuius multiplicatis electis & ſanctis & bonis operibꝰ ſed melior: Et ratio eſt, non quidem quia incipientes participare incipiant etiam de ſuo communicare alijs, nam paruuli baptizati incipiũt propter charitatem participare, & nihil de ſuo communicant alijs quia nil adhuc operati ſunt: imò licèt quilibet participãs etiã alijs communicaret de ſuo bono opere meritorio non tamẽ ſemper communicat æquale eis bonis quæ ipſe participat. Igitur non eſt hæc ratio ſed ea quæ dicta eſt quia ſcilicet ex multiplicatione electorum & bonorum operum non fit peior ſed melior conditio electorum & participantium. Quia Deus cuius miſericordiæ & liberalitati talis fructus innititur magis ex hoc honoratur magiſque complacetur illi: ideò & regulariter magis ſperatur

rur talis fructus meritorum vt proſit omnibus quib' communicantur & ipſi operanti: licèt aliquando oppoſitum circa aliquem aut aliquos contingat ſecundum Dei ſpeciale iudicium & beneplacitum, vt in ſecundo puncto latiùs habetur. Hæc ex Richardo in quarto diſti. 45. & Palud. latiùs eadem diſtinctione, quæſtione prima artic. 1. & q. 2. arti. 2. & Adriano in octauo quodlibeto. articulo tertio.

¶Secundum punctum eſt. Ad quid valet tale participium ad merita alicuius ſeu aliquorum? Nam de participio ad ſatisfactoria iam dictum eſt. Dico ergo ꝙ non valet ad hoc ꝙ ipſi participantes ex hoc immediatè ſine ſuo bono opere & diſpoſitione habeant gratiam gratum facientem ſeu charitatẽ, ſicut nec ad meritum aut prẽmium gloriæ. Quia nullus poteſt vllo modo mereri alteri immediatè gratiam iuſtificantem aut aliquid horum ſtāte lege: ſed ſolùm mediatè, id eſt, poteſt mereri de congruo quòd Deus det alteri gratiam conuerſionis ſeu auxilium aut bonā motionem cordis & illuminationem: cui alter ſi velit cõſentire debitè diſponatur ad gratiam &c. vt communiter dicitur à doctoribus in ſecundo, diſtinct. 27. quod pro nunc ſupponatur. Quod etiam patet. Quia ſtat virum ſanctum in magno gradu charitatis non eſſe receptum ad participationem ſpecialem meritorum alicuius aut aliquorum: peccatorem autem aut habentem paruam charitatem eſſe receptum ad participium multarum religionum & ſanctorum &c. Imò etiam ſi quis vellet alteri applicare auferendo à ſe ipſo ſuum meritum quò ad gratiam & gloriam eſſentialem non poſſet id facere, neque Deus acceptat ſtante lege: & fortè peccaret ſi ſcienter id tentaret conando contra Dei legem poſitam charitatis ad ſe priùs habendæ quò ad hoc, vt dicit Scotus in vigeſimo quodlibeto, vbi loquitur de valore ſpecialiſſimo operis boni meritorij, ergo. ¶Similiter tale participium meritorum non valet ad hoc quòd per id ipſi participantes habeant bonitatem aut medicinam formaliter & immediatè bonificantem eos & medentem contra vitia. Nam quo ad hæc nullum opus tranſit perſonam operantis, vt ſuprà quæſtione tertia id habetur. ¶Valet ergo tale participium meritorum alicuius perſonæ ſeu congregationis ad habendum à Deo gratiam conuerſionis & cordis illuminationem (vt de hoc ſuprà latiùs dictũ eſt) & ad virtutum profectum.

Punct. 2.

Valet etiā

valerent ad prȩſeruationem à peccatis & liberationem & præſer uationem à morte & alijs malis ſpiritualibus & corporalibus: & ad collationẽ bonorũ ſpũaliũ & tẽporalium ſeu corporaliũ & huiuſmodi, quæ vnꝰ alteri poteſt de cõgruo mereri ſeu impetrare à Dei miſericordia liberali. Sicut per merita Abraæ Dominus liberauit Loth. Gene. 19. & propter iuſtos parcit & benefacit iniuſtis vt de his cõmuniter doct. in. 2. diſt. 27. & 36. & ſpecialiter beatꝰ Thom. in addit. 3 partis. q. 27. art. 1. & latiùs Palud. in. 4. diſt. 45, q. 2. art. 2. & Richar. ea. diſt. & Supplemẽ Gabrielis ea. diſt. q. 2. art. 3. dubio. 6. & Adrianus vbi ſuprà in. 8. quodlibeto art. 3.

Punct. 3. ¶ Tertium punctum. Quis poteſt communicare bona alteri? Ad quod ſunt. 9. dicta. ¶ Primum eſt ꝙ quilibet poteſt alteri applicare ſeu communicare bona ſua propria tam quó ad vim ſa-

Dictũ. 1 tisfactoriam q̃ meritoriam de cõgruo, vt dictum eſt. Et ſimiliter bona ſuorum ſuper quȩ habet auctoritatem. ¶ Probatur primũ. Quia ratione charitatis poteſt quilibet de ſuis bonis cõmunica-

Paulus. re in quantum non prohibetur, hoc autem non prohibetur ſed ſuadetur, ad Gala. 6. Alter alterius onera portate, & orate pro inuicem vt ſalvemini, Iacob. 1. Et quia ſi temporalia bona poſſumꝰ cõmunicare ex charitate, quare non potius ſpiritualia, ergo. Ad prædicta etiam valent ea quæ ſuprà habentur. q. 3. in reſponſi. ad octauum arg. principale: & ea quæ ſuprà præmiſſa ſunt in primo & 2. puncto. ¶ Secunda autem pars huius primi dicti, ꝙ ſcilicet quis poteſt alteri cõmunicare bona ſuorum, ſuper quæ habet auctoritatem, puta is qui præeſt alicui congregationi poteſt cõmunicare bona ſuæ congregationis, applicando bona eorum & intentionem ipſorum de ſua congregatione ad hunc vel illum ſeu illos determinatè, diſtinctè aut confuſè. Probatur. Quia eo ipſo ꝙ habet curam congregationis, habet auctoritatem diſpenſatiuam communium bonorum ipſis aut ipſorum de congregatione, vt probatum eſt. q. 5. Et facit ca. Quanto. de transla. & 24. q. 1. c. Quocunq;. Item quia ſi quilibet poteſt bona ſua applicare, ergo & prælatus qui eſt caput præ ſuis membris poteſt bona ipſorum ſicut ipſi poſſunt alijs ex cauſa rationabili applicare. Patet conſequentia à fortiori. Item idem patet auctoritate ſancti Leonis Cantuarienſis epiſcopi antiquiſsimi, qui cœpit condere literas per quas applicantur ſuffragia ſubditorum: & auctoritate Anſelmi, & aliorum ſanctorum, vt etiã tenet beatꝰ Tho. in. 4. diſt. 20. q. 4.

&Pa-

& Palude. Richardus & doctores in. 4. diſtinct. 45. vbi ſuprà, & Vualden. in quinto tomo de ſacramentalibus ſub articulo decimo contra Vuicleff dicentem hoc eſſe cõmentum religioſorum. Ergo patet ꝙ prælatus, prior, Guardianus, Prouincialis, Generalis & huiuſmodi poteſt communicare bona communia ſpiritualia ſuorum ſubditorum quo ad vim ſatisfactoriam & meritoriã, vt dictum eſt. ¶Secundum dictum eſt, ꝙ generaliter non poteſt prælatus communicare ea bona quæ quis ei⁹ ſubditus in particulari facit pro ſatisfactione ſuorum peccatorum, ſi ipſis eget talis ſubditus ea faciens: niſi ad hoc aliquo modo talis ſubditus conſentiat. Ratio, quia ex quo quo ad ſatisfaciendum tale opus fit eius ſolius cui applicatur, & fit particulariter ab ipſo ſubdito pro ſe actualiter vel virtualiter ſic intendente, & per conſequens non fit bonum commune ſuæ congregationis, ſed particulare ipſius perſonæ operantis quo ad dictam vim ſatisfactoriã, ergo ſuper hoc regulariter non habet poteſtatem tollendi ab eo, & communicandi alteri eo inuito. Et in hoc concordant cõmuniter doct. ¶Sed ex quo ſubdit⁹ tale ſuũ bonũ ſatisfactoriũ quo ipſe eget poteſt communicare alteri quo ad prædictam vim, vtrũ poſſit etiam Papa vel alius eius ſubditi prelatus eo inuito præuenire communicando tale opus, eiusq; intentionem applicando alteri cui ipſe prælatus & non cui ſubditus voluerit. Quo ad hoc eſt tertium dictum ꝙ regulariter non poteſt. Ratio, quia prelatus etiam Papa non poteſt applicare niſi ea quæ cederent in theſaurum ſuæ cõmunitatis ſi non applicarentur, aut bona communia ſuæ congregationis, ſed non cedunt in theſaurum vel in bonum commune congregationis niſi ea quæ ſuperſunt facienti, ergo & licèt ſubditus poſſit tollere à ſe ſibi neceſſarium & alteri dare & applicare: non tamen poteſt eo inuito facere id eius prælatus etiã Papa. Quia non in omnibus abſolutè ſubditur ſubditus ſuperiori, neque in omnibus eius bonis ſpiritualibus habet poteſtatem plenariam prælatus aut Papa, ſed in temporalibus & in ſpiritualibus tantùm ſuperabundantibus communicabilibus, vt dictum eſt. ¶Quo non obſtante etiam dico ꝙ in caſu & ex rationabili cauſa poteſt ſed rarò prælatus applicare alijs bona prædicta ſatisfactoria neceſſaria ſubditorum ſuorum. Ratio, quia ſicut ipſi ſubditi poſſunt id facere, ergo ſimiliter eorum caput prælatus in caſu & ex cauſa, vt dictum eſt. Quia ad id tunc faciendum

Dictũ. 2.

Dubium.

Dictũ. 3.

Nota.

habet rationabilem cauſam. Item quia poteſt prælatus ſubditis egentibus pro ſe iniungere pro tunc aliqua opera ſatisfactoria, ad quæ ipſi non tenentur aliàs, putà orationem, diſciplinam & huiuſmodi pro alijs ex cauſa, vt patet: ergo. Multa enim nō poſſunt fieri regulariter, quæ poſſunt & debent fieri in caſu particulari ex cauſa rationabili in omnibus ferè materijs. Hoc ſic probabiliter videtur quod ad vtramq; partem huius tertij dicti dicendum ſit.

Dictū.4. ¶Quartum dictum. Bona ſatisfactoria ſubditorum quibus ipſi facientes non indigent pro ſeipſis, benè poſſunt tam ipſi quàm eorum prælati applicare alijs quibus voluerint: & in hoc eſt locus præuentioni: quia ſcilicet qui priùs applicat alicui quod nondū eſt per aliquem ipſorum applicatum, valet illa prior applicatio, ſi non impediatur à ſuperiori. Quod ideò dico, quia ſi ipſe prælatus ſuperior inuito ſuo ſubdito applicaret aliquibus aliqua bona ſatisfactoria ſuperabundantia quæ ſubditus facit, valeret talis applicatio ſuperioris, & non poſſet ſubditus talis ea applicare alteri contra applicationem ſuperioris, quia quò ad talia ſuper abundā tia quæ poſſunt fieri communia congregationis, prælatus ſuperior habet poteſtatem ſuprà ſubditum ad communicandum ea, vt de hoc beatus Thomas. 3. parte Sum. q. 26. articulo primo in additione tertiæ partis, & etiam Syluest. titul. Indulgen. quæſt 5.

¶Quàmuis credibile ſit ꝙ hoc nunquàm ſuperior ſic facit aut Papa: nec intendit contra ſuorum ſubditorum rationabilem voluntatem alteri applicare, niſi in caſu & cauſa & raro, vt in tertio dicto præcedente dictum eſt. Alioqui valde alligati eſſent prælati inferiores ſuperioribus & Papæ, & ſeſe impedirent aut intromitterēt ſuperiores in pertinentib⁹ ad inferiores, ſi per hanc viam per ſuperiores aut per Papam regulariter tolleretur ab ipſis inferioribus poteſtas applicandi benefactoribus aut alijs bona ſatisfactoria abundantia ſuarum congregationum. Et multò magis alligati eſſent ſubditi ſuis prælatis, ſi ab eis tolleretur regulariter per eoſdem prælatos ne de his ſuis ſatisfactorijs poſſent ſatisfacere applicando aliquid pro ſuis parentibus, amicis, & pro alijs quibus ſpecialiter quomodocunque obligantur. Et ſi quando Papa aut prælatus ſuperior id vellet ex cauſa in caſu aliquo applicare prædicta bona contra applicationem particularem ſubditorum, expediret tunc quòd hoc notificarent ipſis ſubditis ſeu inferioribus, ne deciperent aut deciperentur applicando pluribus

bus aut ſæpiùs vnum & idem opus nunc his per ſuperiorem, nũc alijs per inferiores: ex quo pluribus applicatum eſt minoris valoris in ſingulis quò ad vim ſatisfactiuam ex opere operãtis prouenientem: & ſi totum per ſuperiorem alicui egenti applicatur, iam nil manet pro alijs, vt patet ex ſuprà dictis in primo puncto principali. ¶ Quintum dictum eſt. Bona ſatisfactoria quæ ſubditus facit particulariter per ſe non applicando ea alicui ſeu aliquibus ſpecialiter ſed pro tota Eccleſia generaliter, aut pro indigentibus in purgatorio aut in hac vita pro benefactoribus amicis ſeu pro ijs quibus Deus vult valere & huiuſmodi: ſimiliter bona quæ facit in communi, vt diſciplinas, vigilias, orationes, & ieiunia & huiuſmodi, quæ in communitate facit cum alijs religioſis ſimul ſeu per ſe ex ſtatuto regulæ aut conſtitutionũ ſuarum aut ex diſpoſitione ſeu præcepto prælati: talia inquam bona dicuntur communia congregationis, quàmuis ipſe ſubditus eis egeat: & talia poteſt prælatus etiam inuito ſubdito communicare alijs ſpecialiter quò ad vim ſatisfactoriam: concordat beatus Thomas vbi ſuprà. ¶ Sextum dictum eſt. Quò ad vim meritoriam ſuprà dictam omnia bona cuiuſcunq; ſubditi & congregationis tam particulariter quàm etiam communiter facta, tam ſupererogatoria quàm etiam neceſſaria ſeu obligatoria, tam ipſe ſubditus qui ea facit quàm quilibet eius prælatus mediatus vel immediatus etiam Papa, quilibet inquam eorum per ſe & ſimul ante vel poſtquàm facta fuerint, poteſt ea applicare quibuſcunque voluerit. Ratio, quia quò ad hoc nulli fit præiudicium: imò & conditio operantis & applicantis ſeu communicantis & participantis ſeu participantium melior fit ex tali multitudine participantium, tam propter vnionem charitatis quàm etiam propter maiorem bonitatem operis boni applicati: quia inde eſt Deo gratius & acceptius cæteris paribus, vt ſuprà dictũ eſt in primo & ſecundo puncto principali. ¶ Septimum dictum eſt. Prælatus ſupremus vt Papa poteſt communicare bona omnium ſuorum inferiorũ tam perſonarum q̃ prȩlatorum q̃ congregationũ ſibi ſubditarũ modo ſuprà dicto, nõ tamẽ econtrà ſed ſolùm bona ſibi ſubditorũ hominũ aut cõgregationũ poteſt quilibet prȩlat⁹ alijs applicare ſeu cõmunicare, vt dictũ eſt, vt patet ex dictis: quia & min⁹ includitur in maiori & non ecõuerſò: nec æquale in ȩquali includitur, nec par in parem habet auctoritatẽ: concordat

Dictũ. 5.

Dictũ. 6.

Dictũ. 7.

Diſtũ.8. beatus Thomas & communiter doctores vbi ſuprà. ¶Octauum dictum eſt. Bona opera quò ad vim ſatisfactoriam ſi anteq̃ fiant vel dum fiunt non applicãtur per facientem vel per ſuperiorem aliquibus actualiter vel virtualiter, iam de cætero poſtquàm facta ſunt, non poſſunt applicari alteri per ipſum facientem neque per prælatum. Neq; ego faciens neque prælatus poſſumus reſeruare noſtra vel congregationis opera quò ad dictam vim ſatisfactoriã vt ſint repoſita & reſeruata tanquam in theſauro pro alio tempore futuro quo voluero aut indiguero, vt tunc per me vel per prælatum mihi vel alteri applicentur. Ratio huius eſt, non quidem quia quò ad dictam vim ſolutiuam aut ſatisfactiuam pro debito pœnarum talis ſatisfactio habet ſtatim, vt fit, ſuum effectum, vt aliqui dicunt (hinc enim ſequeretur ꝙ non poſſent talia reſeruari in theſauro Eccleſiæ ad Indulgentias &c.) ſed ratio eſt, quia nullus poteſt particulariter theſaurizare ſibi vel alteri theſaurum ſatisfactorium particularem: & per conſequens neq; de eo diſtribuere aut alicui cõmunicare. Quod patet à poſteriori. Quia alioqui ſequeretur ꝙ bona ſatisfactoria religioſorum eis abundantia nunquam reconderentur in communem theſaurum Eccleſię ſed ſemper manerent ſub poteſtate eorum vel prælati ad applicãdum ea poſteà cui voluerint. Et à fortiori, ꝙ opera religioſorũ defunctorum non poſſent applicari per Indulgẽtias aut vllo modo: ex quo quilibet pro tali tempore aut neceſsitate futura ſibi vel alijs talia opera theſaurizaſſet in vita, vt ſibi tunc valerent aut applicarentur. Et ſimiliter de omnibus Chriſtianis idem ſequeretur. Et per conſequens ſequeretur per hunc modum quòd nõ eſſet theſaurus communis Eccleſiæ collectus de ſatisfactionibus religioſorum aut aliorum ſanctorum dum viuerent, quod abſit: vt patet ex ſuprà dictis in primo puncto principali. Et ad id videtur Bonauentura in.4.diſtinct.20.quæſt.3. Ergo dicatur quòd ſi non applicantur talia ſatisfactoria ante vel dum fiunt, vt ſuprà dictum eſt, reponuntur & reſeruantur à Deo in communi theſauro Eccleſiæ, vt ſic ſolùm per potentes concedere Indulgentias per viam tantùm Indulgentiæ diſtribuantur ipſis vel alijs vt ſuprà quæſtione tertia & alijs ſequentibus habetur.

¶Quò ad vim autem meritoriam tam ipſe qui facit quàm prælatus quicunque eius mediatus vel immediatus poteſt ſemper ante vel pòſt communicare ſeu applicare talia bona præterita, pręſen-

præſentia, & futura quibuſcunq; voluerit, vt virtute talium meritorum mereatur de congruo ſeu potiùs impetret ipſi vel alijs bona ſpiritualia & temporalia & liberationem & præſeruationem malorum. Quod non eſt propriè meritum ſed impetratio prædictorum, quæ aliqualiter pertinet ad præmium aliquod meritorum præcedentiũ de congruo habendum ſibi vel alijs in hac vel in alia vita: ſicut propter merita præcedentia Abraam & alij ſancti impetrabant à Deo ſeu Deus conferebat alijs bona temporalia & huiuſmodi, de quibus ſuprà in primo puncto principali dictum eſt. Et de his bonis quò ad vim meritoriam non cõgregatur theſaurus Indulgentiarum, vt ſuprà.q.3. habetur. ¶Et hoc modo per viam meriti ſeu impetrationis valet cõmunicatio bonorum ſuorum præteritorum, & conceſsio eorum quam aliqui piè faciunt aliquibus exiſtentibus in articulo mortis ſeu etiam iã defunctis, non autẽ quò ad vim ſatisfactoriam prçteritam, quç iã non eſt in ſua poteſtate, vt dictum eſt. ¶Sed nota ꝙ prçlati & alij applicantes alijs bona ſua vel ſuæ cõmunitatis intendunt regulariter applicare quantum cõmodè poſſunt, vt valeant eis quantum valere poſſunt ſine ſuo aut ſuæ cõmunitatis detrimento: niſi quò ad vim ſatisfactiuam de ſuis bonis aliud ſpecialiter intendãt vt ſuprà dictum eſt in ſecũdo & tertio dicto. ¶Nonum dictum eſt, quòd quia talis communicatio ſeu receptio ad participationem bonorum congregationis & huiuſmodi communiter fit à prælatis informatis de talibus perſonis, ꝙ quia ſunt benefactores ordinis, ideò recipiũtur ad cõmunicationẽ bonorum ordinis, vt patet ex ipſis literis cõfraternitatum: ideò notetur ꝙ ſi talis cauſa propter quam recipiuntur non eſt vera, quia ſcilicet non eſt talis benefactor vt ibi ſupponitur, non valet ei talis receptio ad participationem niſi ſecundum ratam, ſcilicet ſecundum quod fuerit benefactor: quia deficiente cauſa finali ſeu conditione cõceſsionis, deficit ipſa conceſsio: & non valet niſi quantum acceſſerit ad cauſam talis conceſsionis. Quòd ſi ſine vlla cauſa ſed ad libitum quis vult recipere aliquem ad participationem bonorum ſuorum ſeu congregationis ex pura charitate motus aut motu proprio, tunc benè valebit ei talis communicatio & participatio ſecundum intentionem communicantis ei ſua bona quò ad ſatisfactoriam vim & meritoriam: & etiam ſecundum ſuam diſpoſitionem participantis quò ad vim meritoriam ſpeciatim, vt Dictũ.9.

latiùs egimus de hoc in noſtro quæſtionario quæſtione ſecunda de valore Miſſæ.

¶Quartum punctum. Quæ differentia ſit inter communicationem prefatam bonorum ſuorum aut communitatis factam alicui, & Indulgentiam? Dico quòd eſt quadruplex differentia.

Punct. 4.

Differentia prima

¶Prima quia prælati vel alij ſic applicantes ſua vel ſuæ communitatis ſuffragia ſeu bona opera quæcunque, non vtuntur claue iuriſdictionis vllo modo, neque remittunt aut relaxant pœnas peccatorum, in Indulgentiarum autem conceſsione ſic eſt talis iuriſdictio propriè & abſolutè, vt ſuprà quæſtione prima habetur, ſed ſolùm applicant ſua ſatisfactoria alijs ex charitate ſine vlla auctoritate ſuper eos quibus applicant etiam non ſubditis.

Secunda.

¶Secunda differentia eſt, quia in Indulgentijs ſicut & in ſacramentis applicantur merita paſsionis Chriſti, & hoc non niſi per clauem Eccleſiæ: & præcipuè Indulgentiæ fiunt de communi theſauro Eccleſiæ, etiam quando conceduntur animabus purgatorij per modum ſuffragij: & ſemper fiunt auctoritate poteſtatiua ſuper tali theſauro communi communicando vel diſpenſando, vt ſuprà quæſtione prima & quæſtione. 13. habetur. Communicatio autem bonorum ſuorum aut congregationis nil tale habet. Nam non fit per clauem Eccleſiæ, neque de communi theſauro Eccleſię, ſed de bonis ſuis aut ſuæ cõgregationis, neque fit autoritate poteſtatiua ſuper theſauro Eccleſiæ aut ſuæ perſonæ aut communitatis, ex quo non poteſt theſaurizare particulariter, vt dictum eſt: ſed ſolùm fit poteſtate communi naturali, quam quilibet habet in ſuis bonis aut ſibi commiſsis ad diſtribuendum ſeu donandum ea dum ea habet. ¶Et inde fit quòd per Indulgentias liberatur homo in foro Dei & Eccleſiæ à pœnis debitis, etiam iniunctis per confeſſorem, vt ſuprà quæſtione octaua habetur. Quia conſtat de infinitate talis theſauri Eccleſiæ ſeu de eius ſufficientia: & quia fiunt auctoritate eius qui à lege & obligatione Eccleſiæ poteſt liberare per talẽ ſatisfactionem per viam Indulgentiæ: huiuſmodi autem communicationes bonorum etiam ſi fiant ſpecialiter quò ad ſatisfaciendum, etiam ſi fiant per Papam, cùm non fiant niſi de bonis perſonarum aut congregationum, quæ nec ſunt infinita, nec conſtat eſſe ſufficientia ad talem ſatisfactionem, ideò per eas non liberatur quis in foro Eccleſiæ à pœnitentijs iniunctis per ſacerdotem,

neque

neque habent virtutem Indulgentiæ, ſed communicationes & ſuffragia dicuntur. Concordat in hoc ſpecialiter beatus Thomas in.4.diſtinct.20.& in additione tertiæ partis Summæ quæſ. 26.articulo primo. ¶ Tertia differentia eſt, quia quò ad vim ſatisfactoriam non poſſunt applicari bona perſonæ aut communitatis iam facta, ſed ſolùm præſentia vel futura, neque poſſunt reſeruari in theſaurum in futurum, vt dictum eſt in tertio puncto principali, in ſeptimo dicto ſuprà poſito. Per Indulgentias autem applicantur ſatisfactiones præteritæ Chriſti & ſanctorum repoſitæ in communi theſauro Eccleſiæ ad hoc ſpecialiter, vt vbi ſuprà habetur, & ſuprà quæſtione tertia. ¶ Quarta differentia eſt. Quia Indulgentiæ vt tales valent ſolùm ad ſatisfactionem pœnarum Deo debitarum pro peccatis, vt ſuprà quæſtione tertia & ſexta. Communicationes autem bonorum valent præcipuè ad impetrãdum bona aut remotionem malorum aut pœnarum per viam meriti de congruo: valent etiam ad ſatisfactionem pœnarum ſi hoc aliquomodo ſpecialiter intendit ipſe applicans, aliàs non, vt patet ex dictis in primo puncto principali & in ſecundo ſimiliter. ¶ Quinta differentia eſt, quòd Indulgẽtiæ valent ſolùm quò ad ſatisfactionem tantùm peccatorum iam commiſſorum ante tempus quo quis lucratur fructum earum, vt ſuprà quæſtione.34. 35. Communicationes autem huiuſmodi bonorũ valent etiam ad remedium præteritorum, præſentium & futurorum malorum, & bonorum impetrationem & conſeruationem & ad ſatisfactionem pœnarum debitarum, ſi (vt dictum eſt) ſpecialiter ad hoc applicantur. ¶ Harum differentiarum prima eſt potiſsima & eſſentialis, & etiam ſecunda, cæteræ autem ſunt optimæ, licèt non tam eſſentiales.

Tertia. *Quarta.* *Quinta.*

Quæſtio quadrageſima.

Quæ ſint & quomodo intelligantur multa dubia eorum quę cõmuniter in bullis Cruciatarum & Indulgentiarũ cõtinentur.

RESPONDEO ꝙ tametſi plurima
Queſ.40 dubia poſſunt occurrere præcipua tamen ſunt quinque. ¶Primum dubium. Quid conceditur quando bulla concedit ꝙ qui eam acceperit abſoluatur aut poſſit abſolui
Dubiũ.1. ab horis non recitatis & quomodo id intelligitur. Nam ſi intelligitur de peccato, certè non eſt reſeruatum, & per conſequens non eget tali facultate ad id, neq́; propter hoc incurritur aliqua cenſura, neq́; tenetur officium vnius diei culpabiliter omiſſum recitare in alio die: ex quo fuit obligatio temporalis vt etiam dicunt communiter Summiſtæ. titul. Hora Canonica. ¶Reſpondeo, videtur ꝙ virtute talis
Reſpon. conceſsionis aut bullæ concedit Papa ꝙ non teneatur ille cleric⁹ ſoluere in ęquiualẽte ad vtilitatẽ Eccleſię fructũ horarũ omiſſarũ ad quẽ fructũ cleric⁹ ratione clericat⁹ aut beneficij tenebatur, vt referũt. b. Tho. Palud. Floren. 3. par. Sũ. tit. 13. ca. 4 §. 6. & per cõſeq us ꝙ talis manet liber à reſtitutione, quã ſcd̃m aliquos doct. tenetur facere de fructibus beneficij perceptis non recitando horas canonicas, ſecùs de omiſsione Miſſarum aut aliorum officiorum, de quibus Papa non loquitur. ¶Dubium ſecundum.
Dubi. 2. Quomodo intelligitur quod in bulla conceditur ꝙ ſcilicet quis poſsit abſolui ab irregularitate mentali, cum nulla ſit irregularitas mẽtalis, neq́; per ſolũ actũ mentalẽ incurratur ſed per exteriorẽ cõmiſsionem ſeu omiſsionẽ, quantũcunq́; quis in corde ſuo ꝓpoſuerit etiam occidere Papam. ¶Reſpondeo. Verè eſt impropri⁹ modus dicendi irregularitatem mentalẽ, quia nulla talis eſt,
Reſpon. vt diximus. Sed poteſt intelligi dupliciter. Primò dicendo ꝙ per talem irregularitatem intelligitur irregularitas occulta ſeu ſecre-

ta,

ta, maximè illa quæ prouenit aut contracta eſt ex culpa occulta cuiuſcũq;: & ideo dicitur mẽtalis quia .ſ. ſic eſt ſecreta ꝙ prouenit à praua intentione vel à peccato habente radicem in mente, qualis eſt irregularitas proueniens ab ordinatione ſeu celebratione culpabili eius qui cum propter peccatum ſeu factum occultum eſſet excommunicatus nondum denũciatus, vel ſecretò ſuſpenſus, aut patiẽs defectum natalium ex culpa patris ſui ſacerdotis qui illum ſecretè habuit ex coniugata, aut cùm eſſet ſecretus ſymoniacus, & huiuſmodi, ſic ordinatus eſt vel celebrauit: quia talis irregularitas poteſt abſolui ſeu diſpenſari per talem bullam. ¶ Et ratio huius conceſsionis fuit fortè ne occaſione talis irregularitatis reuelaretur peccatũ occultum in dedecus & infamiam alicuius: & fortè etiam propter aliquos doctores. cum gloſſa in ca. Periculosè. de pœ. diſt. 1. tenentes contra communiter doctores ꝙ clericus qui tentauit homicidium nec tamen illud opere commiſit, quia non potuit, eſt irregularis tanquã de homicidio, licèt in effectu non ſit homicida. ¶ Et ſecundum hanc declarationẽ fortè per talem bullam ſeu conceſsionem non poſſet quis diſpenſari ab occulta irregularitate proueniente aliunde ſine culpa, vtpote ex bigamia aut homicidio iuſto vel etiam iniuſto occulto & huiuſmodi. Et ſic tenuit clariſsimus doctor Medina. Sed certè ſi concederetur ratio præfata ne.ſ. occulta reuelentur in dedec s aut præiudicium cuiuſcunque, iam probabiliter diceretur ꝙ etiam à quacunque irregularitate occulta virtute talis cõceſsionis poteſt fieri diſpenſatio. ¶ Et ad prædicta facit ꝙ in Concilio Baſilieñ. ſeſſione. 24. propter quædam pia opera ibi ſignata cõceſſum eſt aliquibus ꝙ abſoluerentur ab irregularitate occulta: & fortè bullarum impetratores aut datarij ſeu ſcriptores qui ex dicto Concilio hanc irregularitatem tranſtulerunt, ignoranter putarunt idẽ eſſe mentalem & occultam ſeu ſecretam irregularitatem. ¶ Alio modo & fortè melius dici poteſt ꝙ intelligitur de irregularitate quæ originaliter & principaliter propter factum vel omiſsionem ex culpabili animo vel intentione ſpecialiter prohibita procedentẽ contracta eſt, putà quãdo quis excommunicatus eſt quia egit vel omiſit aliquid ſcienter, doloſè, præſumptuosè, aut propter lucrũ vel precium temporale, aut ex odio, amore, timore, aut ex tali animo ſeu intentione ſpecialiter ibi prohibita: & ſic excommunicatus celebrat vel ordines recipit irregularis fit, talis irregularitas di-

citur mentalis quia originaliter & principaliter ex illo animo culpabili prouenit ſine quo excõmunicatio & irregularitas in illo facto vel omiſsione nõ cõtraheretur,& de hac credo ꝙ virtute Cruciatæ poſſe diſpẽſari cõceditur,nõ aũt qñ propter ipſũ factũ exterius culpabile vel inculpabile ſine tali aĩo irregularitas incurritur, putà ꝓpter homicidiũ,bigamiã,ſymoniã conuentionalẽ in ordine vel beneficio & huiuſmodi. Ab ijs enim irregularitatibus inde cõtractis virtute huiuſmodi Cruciatæ diſpẽſari non poteſt quãtũcunq; occulta ſint ſecundũ hunc ſecũdũ modũ:quẽ meliorẽ exiſtimo,& niſi vt dictũ eſt intelligatur, mẽs Papæ petẽda eſt.

Dubiũ.3. Dubium.3. Quomodo intelligitur quod ibidem etiam habetur ꝙ.ſ.virtute talis bullæ quis poſsit abſolui ab omnibus caſibus Papæ reſeruatis præterquàm ab homicidio voluntario. Et ratio dubitandi eſt,quia peccatum homicidij voluntarij non eſt caſus Papæ reſeruatus à iure:ſed neque etiam Epiſcopis,ſed ſolũ ex cõſuetudine eſt reſeruatũ Epiſcopis. Dicere autem ꝙ ratiõe exceptionis præfatæ iam per talem bullam Papæ reſeruatur:potiùs videtur ablatio conceſsionis quã conceſsio fauorabilis, ſic enim fauorabiliùs eſſet non accipere talem bullã. ¶Reſpondeo. Aliqui dicũt ꝙ ibi ſolùm excipitur excõmunicatio Papæ reſeruata propter homicidũ voluntariũ perſonæ Eccleſiaſticę. *Reſpon.* Et ratio eſt,quia cum exceptio debeat referri ſolùm ad caſus de quibus ſua regula generalis loquitur, & in dicta bulla de excommunionibus tantũ Papæ reſeruatis agatur, vt patet etiam ſecundum Sũmiſtas. titul. Caſus.tit.Excõmunicatio. vbi nullum peccatum niſi habeat excommunionem annexam Papæ reſeruatur à iure, & propter nullum homicidium niſi perſonæ Eccleſiaſticę excommunicatio ſit vlla Papalis à iure, vt patet quia in extrauagante Pauli.2. Et ſi dominici.de pœn.& re.præſbytericidium Papę reſeruatur,ergo de hac tantũ dicta excommunione propter homicidiũ perſonæ Eccleſiaſticæ illa exceptio intelligẽda eſt. ¶Sed hæc opinio ſeu declaratio non ſtat,tum quia ſolùm præſbytericidium exciperetur ſecundum dictam extrauagan.tum etiam quia tam in quadã alia ſequenti extrauagan.Six.4. Et ſi dominici.tit.eo. quàm etiam in ipſiſmet bullis expreſsè excipitur mutilatio & occiſio cuiuſuis perſonæ in ſacris conſtitutæ,ergo videtur ꝙ per exceptionẽ homicidij aliquid aliud diſtinctũ ab homicidio perſonæ Eccleſiaſticę in ſacris cõſtitutę intelligatur:alioqui bis idẽ fruſtra in ipſa bul

la exciperetur. ¶ Alij dicũt ꝙ id intelligitur ſolũ quò ad diſpenſationem irregularitatis ex homicidio contractę. Sed neq; hoc videtur, quia in bulla nulla fit mẽtio de hoc, ſed de abſolutione à caſibus & cenſuris, in quibus nõ includitur diſpenſatio, & in materia ſtricta ſeu odioſa nõ ſunt verba extendenda vltra propriam ſignificationẽ niſi aliũdè id conſtet. ¶ Alij dicũt ꝙ id intelligitur ſolũ in terris Papæ ſubiectis: quia homicidiũ quodcũq; volũtariũ Papæ reſeruatur modò habeat excõmu. annexã modò nõ, vt etiã refert Syluest. tit. Caſus. q. 4. ¶ Sed nec hoc valet, quia talis bulla cõceditur ꝓ Hyſpania & alijs terris Regi Hyſpanię ſubiectis, vbi de iure nõ eſt talis homicidij reſeruatio. ¶ Alij dicũt ꝙ ſicut violatio libertatis Eccleſiaſticę eſt iã caſus Papalis ꝑ ꝓceſſũ curię, vt ait Syluest. tit. Caſus. q. 4. ita & homicidiũ quodcũq; volũtariũ, licèt olim eſſẽt iſti caſus Epiſcopales de iure vel cõſuetudine, & ideo in bullis inter caſus Papales annumeratur exceptum. ¶ Sed qa vix ſic practicatur neq; videtur moribꝰ vtentiũ id approbatũ, ideò Sum. Armilla. titu. Caſus. §. 10. §. 11. dicit homicidiũ nõ eſſe caſũ Papalẽ nec Epiſcopalẽ niſi in foro cõtẽtioſo, & qñ ad ipſorũ tribunal defertur in foro iudiciali. ¶ Quid horũ ſit verius aliorũ eſto iudiciũ: ego cõſuetudini ſtarẽ: quæ eſt optima interpres diſpoſitionũ & legum humanorum ca. Cum dilectus. de conſuetu.

¶ Dubiũ. 4. quid intelligitur per Põpã moderatã qñ in bulla ſeu priuilegio cõceditur tẽpore interdicti poſſe ſepeliri cũ Põpa moderata. ¶ Reſpõdeo ꝙ intelligitur ꝙ poſſint ter pulſari cãpanæ ꝓ ſuis clamoribus ꝓ viris defunctis, bis aũt ꝓ fœminis, vt in tali regiõe aliàs fieri ſolet. ſ. in Hiſpania. Itẽ ꝙ clerici & religioſi cantãdo deferãt ſepeliãtq; cadauer, dũmodo nõ dicant aliud officiũ diuinũ aut defunctorũ aut miſſã, niſi id quod in ordinario ad deferendũ ſepeliẽdũq; cadauer ordinatũ eſt. Et ſic habetur declaratũ in bulla Cruciatę cõtra Africã datã per Leonẽ. 10. anno Dñi 1516. ¶ Sed in bulla cõtra infideles data ꝑ Iuliũ. 3. anno Dñi. 1552. habetur declaratũ ꝙ p põpã moderatã intelligitur ꝙ fiat dimidiũ ſolẽnitatis quę aliàs cũ cãtibus & cãpanis cõiter fieri ſolet cũ ꝑſonis eiuſmodi q̃litatis. ¶ Et in Hyſpania cõiter ꝑ põpã moderatã tẽpore interdicti practicat cõſuetudo ꝙ. ſ. publicè in tono cãtando & cũ tribus ſolitis clamoribus campanarum deferatur ſepeliaturque cadauer Eccleſiæ ianuis apertis ſecũdum quod in ordinario habetur ſine miſſa, niſi ad miſſam aliqua alia ſpecialis Dubiũ. 4

con

conceſsio habeatur. Sicque in hoc ego conſuetudini ſtandum cẽſeo. ¶ Aliud autem eſt ſepelire ſolenniter vt patet, aliud verò eſt ſepelire in ſilentio: quod eſt ſine vlla ſolemnitate & pompa & ſine officio ſepelire in Eccleſia, quod quomodo iã clericis liceat decedentibus qui ſeruauerunt interdictum ſecundum ius vide Sylueſtri. titul interdictum. 5. q. 8. &c. vbi de his latiùs. Et hoc ex ſpeciali priuilegio conceſſum eſt familiaribus religionum: ſed iã per ſuas bullas pompa conceditur moderata vt ſuprà dictum eſt.

Dub. 5. ¶ Dubiũ. 5. Quomodo fieri debẽt diſpẽſationes in foro cõſciẽtiæ tantũ ſuper matrimonijs in tertio gradu cõſanguinitatis aut affinitatis quæ à cõmiſſarijs Cruciatę virtute ipſius Cruciatę cõcedũtur? ¶ Reſpõdeo ſecundũ inſignẽ quendam doctorem Petrum Ortizium qui attento diligenter ipſius originalis Cruciatæ

1. punct. tenore dicit quinq; puncta. ¶ Primum eſt, ꝙ ipſa bulla Cruciatæ concedit commiſſarijs auctoritatem diſpenſandi ſolùm in foro conſcientiæ ſuper tertio gradu conſanguinitatis vel affinitatis illicitè contractæ. ¶ Ex quo ſequitur ſ. ꝙ ſi tale impedimentum eſt iam deductum ad publicum forum Eccleſiæ iudicialem: aut ita publicum ꝙ propter id eſſet ſcãdalum ſi tales matrimonium attentarent ſine debita diſpenſatione manifeſta: tunc virtute prædictæ bullæ Cruciatæ nõ poteſt cum talibus diſpenſari: quia ſolũ pro impedimentis ſecretis & pro foro conſcientiæ id conceditur commiſſarijs Cruciatarũ quæ vſq; ad noſtra tempora peruenerunt. Quòd ſi de cœtero quid amplius cõceſſũ fuerit vt ex ipſarũ Cruciatarũ tenore facilè perſpici poteſt: vtriq; liberabimur à tot ſcrupulis & difficultatibus quò ad hoc. ¶ Secundum punctum

2. punct. eſt quod & ſequitur ex proximo, ꝙ. ſ. prædictę diſpenſationes de prædictis ſecretis impedimentis in foro conſcientiæ per præfatos Cruciatæ commiſſarios quando diſpenſari contingerit non debent publicè fieri: neq; cum notarijs in ea forma qua publicè conſtet de eis: ſed ſolùm ipſis partibus aut eorum confeſſori ſecretè. Neq; ipſe commiſſarius in ſolo foro conſcientiæ diſpenſans debet tale occultum impedimentum aut eius diſpenſationem publicare, neque publicam ſcripturam dare vt virtute talis eius diſpenſationis matrimonium publicè celebretur. ¶ Tertiũ punctum eſt quod & ſequitur ex prædictis, ꝙ ſcilicet virtute prę-

3. punctũ fatæ ſecretę diſpenſationis in foro conſcientiæ tantùm factæ debet matrimonium hoc modo celebrari, videlicet ſi tale matrimonium

nium iam fuerat inter eos attẽtatum debet non quidem in publico ſed ſecretè inter eos ſine vllo teſte ratificari, vt ipſa Cruciata diſponit. Si autem nondum erat attentatum, tunc poterit publicè & ſolemniter celebrari, dũmodo tale impedimentum eiuſq; diſpenſatio ſecreta maneant inter ipſos tantùm contrahentes & confeſſorem eorum, ne vllo modo ad publicum perueniant.

¶ Quartum punctũ eſt. Si talia impedimenta publica vel quomodocunq; publicata iam virtute prædictæ Cruciatæ diſpenſata ſunt: ſicq; inter taliter impeditos matrimonia cõtracta aut potiùs intẽtata ſunt, oportet à Papa remedium habere vt poſsint ratificari: ex quo (vt dictũ eſt) virtute talis Cruciatæ nõ poteſt ei⁹ cõmiſſarius ſup ea diſpẽſare. Quòd ſi ipſe cõmiſſarius etiã ignorãter per ſuas literas publicè diſpenſans vel aliàs quomodolibet facit publicum quod erat ſecretum, ſicq; abſtulit circumſtantiam ſecreti cum qua & non aliter poterat diſpenſare: ſibi imputet & prouideat aut faciat ſuper tali defectu per Papam prouideri vt dictum eſt. ¶ Interim tamen caueatur ne vllo modo ſcrupulus ingeratur aut mala conſcientia formetur illis qui ignoranter cũ bona fide ſunt in ſuo matrimonio coniuncti, atq; cũ tuta conſcientia, putantes ſe per legitimam diſpenſationem contraxiſſe: ſed in ſua ignorantia inuincibili & in bona ſua fide relinquantur etiam per totam vitam ipſorũ, vt hoc latiùs & pulchrè clariſsimus doctor Medina de confeſsione. q. 26. pertractat. ¶ Quintum punctum eſt, ꝙ quia in prædictis Cruciatis videtur ſolùm cõceſſa auctoritas ipſis cõmiſſarijs ad diſpenſandum ſuper impedimentis occultis in tertio gradu conſanguinitatis vel affinitatis illicitè cõtractæ: expedit à Papa habere interpretationem qua ipſe declaret ſuam intentionem fuiſſe id concedere etiam ſuper conſanguinitate vel affinitate licitè cõtracta, aut habeatur facultas Papę vt poſſit diſpẽſari vel ipſe diſpẽſet in omnib⁹ matrimonijs iã cõtractis in publicis & occultis impedimentis cõſanguinitatis vel affinitatis licitè aut illicitè contractæ: vt poſsint publicè vel occultè ratificari, quia diſpenſatio præcedens ſuper his fuit inualida vt patet ex ſuprà dictis. ¶ Et vt dixi ſemper caueatur ne turbentur cõſciẽtiæ eorũ qui ex ignorãtia manent in ſuis matrimonijs cum bona fide & conſcientia tuta. Hæc enim ſolùm dicta ſunt vt moneantur & de cætero caueant prælati & commiſſarij aut etiã alij quos inuincibilis ignorantia non excuſat.

4. punct.

5. Punctũ

Quæſtio

Quæſtio quadrageſima. 1.

Quæſ. 41 *Vtrùm illi qui ſecundum bullã compoſitionis cõpoſiti ſũt ſuper incertis quæ ex furto aut aliàs illicitè acquiſierunt & ſunt obnoxia reſtitutioni ſed ignorãtur eorum domini ſeu creditores quibus reſtituenda ſunt, maneant iam in conſcientia tuti & liberi à reſtitutione reſidui in pauperes aut in cauſas pias vt ante compoſitionem tenebantur.*

1. Opinio RESPÕDEO, in hoc eſt duplex opinio. ¶ Prima opinio tenet ꝙ taliter compoſitus non eſt tutus in conſcientia neq; liber ſed manet obligatꝰ reſtituere ſeu diſtribuere reſiduũ in pauperes aut in cauſas pias pro ipſis creditoribus, excepto niſi ipſe ſit adeò pauper ꝙ niſi cũ magna indecentia ſui ſtatus aliàs reſtituere aut viuere non poſſet: tunc enim ipſi vt pau-1. Ratio. peri poteſt remitti per hanc viam compoſitionis. Probatur dupliciter. Primò quia Papa non poteſt alicui dare ſeu remittere de alieno ſeu in præiudicium domini talis rei, niſi ratione punitionis propter delictum: quæ cauſa nunc ſupponitur ceſſare in præſenti, ſed talis remiſſio incertorum per viam cõpoſitionis eſt in præiudicium dominorum talium incertorum, niſi fiat vt dictũ eſt, ergo nec Papa id poteſt neque compoſitus poteſt ea retinere. Conſequentia patet cum maiore & minor probatur. Quia bona obnoxia reſtitutioni alicui domino licèt ignoto ſunt iure naturali atque diuino debita & reſtituenda ipſi domino modo poſſibili, ſic ſcilicet ꝙ ſi in propria forma ei reſtitui non poſſunt, ſunt in æquiualenti temporaliter vel etiam ſpiritualiter reſtituenda, ita quòd ad eius vtilitatem temporalem vel ſpiritualem cedant aut diſtribuantur quantum poſſibile eſt. ¶ Quod patet dupliciter. Primò quia ignorantia vel incertitudo creditorũ paruo vel magno

no tempore durans nō tollit ab eis titulum aut dominium ſuum neque illud alteri præſtat, alioqui non maneret ſic ignorans obligatus reſtituere, quod abſit. Nam in cap. Si res. 14. quæſt. 6. dicitur quòd nō dimittitur peccatum niſi reſtituatur ablatum: quod etiam de incertis intelligitur, vt idem expreſsè declaratur in cap. Cum tu. de vſuris & idem ait Chryſoſtomus Homilia. 15. ſuper prima Corinth. 5. cap. Neque ſi poſteà tales creditores apparerēt & cognoſcerētur deberēt eis reſtitui quæ extarent ſi titulum vel dominium propter eorum incertitudinem præteritam perdidiſſent, talis ergo ignorantia vel incertitudo creditorum hoc tantùm operatur, vt ſcilicet liberum ſit debitori in hæc vel in illa opera pia ad illorum ſalutem vel vtilitatem reſtituere vel diſtribuere. Igitur cùm talia incerta pertineāt adhuc ad dominium illorum creditorum licèt ignotorum, non poteſt quiſpiam etiam Papa ſine iuſta cauſa facere quin eis modo poſsibili reſtituantur: ita vt ad eorum vtilitatem temporalem vel ſpiritualem cedant, ſic ſcilicet quòd in pauperes vel in pia opera propter Deum nomine ipſorum diſtribuantur, vt Deus qui illos benè nouit rependat eis temporaliter vel ſpiritualiter vt ſibi placuerit. ¶ Secundò probatur idem aſſumptum. Quia quādo fama vel mēbrum aut vita in propria forma reſtitui non poteſt, manet obligatio reſarciendi in alijs bonis temporalibus in fauoribus & huiuſmodi quæ intra genus bonorum temporalium computantur ſecundum communiter doctores. Sic ergo in propoſito dum ignoto creditori reſtitui non poteſt, debet in pias cauſas nomine eius diſtribui vt dictum eſt. Idque de iure diuino & naturali etiam omni diſpoſitione humana ſeu Eccleſiaſtica quò ad hoc ceſſante: quia ſic debitor rectę rationi & creditorum intentioni debitæ ſe conformat. Ideò enim Eccleſia iuſque ciuile huic rectę rationi creditorumque intentioni ſecundum ius diuinum & naturale ſe coaptans ſtatuit vt talia incerta ad vtilitatem creditorum ignotorum in pauperes vel in alia opera pia erogentur. ¶ Itaque licèt determinatio, quomodo, in quibúſue operibus pijs ſint talia incerta diſtribuenda, ſit ab humana lege Eccleſiaſtica & ciuili, ſeu ſtet in arbitrio debitoris: tamen ipſa reſtitutio ſeu diſtributio taliter facta quòd cedat ad ipſorum dominorum ſeu creditorum vtilitatem temporalem vel ſpiritualem eſt obligatoria iure naturali & diuino, vt probatum eſt.

¶Et id expreſsè dicit beatus Tho.2.2.q.62.art.5.& ibi Caieta. Et in epiſtola ad Duciſſam Brabantiæ idem dicit de reſtitutione incertarum vſurarum à Iudæis habitarum. Et habetur in dicto ca. Cum tu.de vſuris.& eo.titu.lib.6.ca. Quanquā.& Sco.in.4. diſt.15.q.2.in reſpon.ad ſecundum argumentum, & communiter doctores.& Sylueſter.titu.Reſtitutio.8.q.2.&.3.& titu.Inuenta.q.1.vbi & latè de hoc agit. ¶Igitur ſi reſtitutio prædictorum incertorum ad vtilitatem creditorum ignotorum modo prædicto debetur iure diuino & naturali,iam ſequitur ꝙ contra tale ius & in præiudicium creditorum cognitorum aut incognitorum Papa per has compoſitiones aut per alium modum agere aut diſpenſare non poteſt:niſi ex cauſa rationabili & pia ad id ſufficiente,qualis in talibus compoſitionibus nō videtur, dum quaſi pro nihilo ipſis debitoribus diuitibus magna aut pœnè tota quātitas debiti remittitur. Quód ſi creditorib⁹ ignotis in peccato mortali decedentibus talia eorum bona prodeſſe non poſſunt, iam eis

2. Ratio. ſuccedit Eccleſia,ad cuius vtilitatem vel ad honorem Dei & non aliter talia bona Eccleſiaſtica diſtribuenda ſunt. ¶Secundò principaliter probatur hæc opinio,quia ſi dicatur ꝙ talia incerta iam pertinēt ad Eccleſiam vel ſaltem eorum diſpoſitio, vt in pios vſus expendantur ſicut & omnia alia mobilia bona cōmunia Eccleſiaſtica temporalia & ſpiritualia ad vtilitatem Eccleſię & ſuorum membrorum & ad honorem Dei, quia Chriſtus eſt hæres vniuerſorum in ſuis membris.Hebrę.1.vt ait Alexander Halleñ. 4.par.q.86.Membro.2.arti.2.Tunc ſequitur alterum ex duobus ſcilicet ꝙ vel eorum diſpenſatio non niſi ex rationabili cauſa pia proportionata ad tantam quantitatem remiſſam fieri validè poteſt coram Deo id quod intendit hæc opinio, vel ꝙ ſine vlla cauſa facta totalis donatio ſiue remiſsio valet,ita ꝙ debitor iam reſtituere non teneatur, quod abſit & abſurdum videtur. ¶Et quód alterutrum ſequatur,probatur de primo ꝙ.ſ.non niſi ex rationabili cauſa.&c.quia licèt communia bona Eccleſiæ temporalia & ſpiritualia ſunt commiſſa Papæ diſpenſationi,vt in cap. Significaſti.de electione,non tamen ad libitū eius ſine cauſa ſed ex cauſa pia & rationabili, quia id importat nomen & auctoritas diſpēſatoris,vt.ſ.ad vtilitatem Eccleſię & honorem Dei ſecūdum rectam Domini voluntatem diſpenſatio fiat & valeat coram Deo

Paulus. & non aliter,vt patet ex ſecunda Corinth.10.Non habemus po-

teſtatem

teſtatem in deſtructionem ſed in ædificationem: & ſecundum Ber. lib.3. de conſideratione ad Eugenium: & Aug. ſermone. 119. de tempore: & habetur. ca. Decimę. 16. q. 1. Nam & idem eſt iudicium de poteſtate Papæ diſpenſatiua theſauri ſpiritualis & theſauri temporalis Eccleſiaſtici ſibi commiſſi. Sed diſpẽſatio illius theſauri ſpiritualis per Indulgentias non valet, niſi ex rationabili cauſa pia fiat, vt ſuprà. q. 17. latiùs habetur: ergo neque diſpẽſatio iſtius theſauri temporalis, & ergo requiritur in eo qui componitur cauſa rationabilis ad tantam quantitatẽ, alioqui non in ædificationem ſed in deſtructionem potiùs erit Eccleſiæ talis compoſitio prædicta, ſi diuiti tanta quantitas quaſi pro nihilo remittatur: & iniquitatis fomentum pręebitur iniquis, vt patet. ¶ Neque valet dicere quòd in hoc eſt iuſta cauſa talis compoſitionis, quia ſcilicet per hanc viam ille debitor libenter dat quod aliter non daret ad vtilitatem Eccleſię. Hoc inquàm non valet: quia ſi nollet reſtituere totum debitum iam per has cõpoſitiones à mortali peccato non liberatur: ſi autem vellet, iam non benè conſulitur Eccleſię & pauperibus & creditoribus ipſis ignotis. ¶ Decimæ autem quæ per Papam & Eccleſiam conceduntur regibus alijsq; princibus, dantur quidem ex cauſa rationabili, quia in fauorem fidei & Eccleſiæ ſuis ſumptibus pugnarunt & huiuſmodi, in compoſitionibus autẽ prædictis non ita fit, ergo. ¶ Quòd autem ſequatur alterum, ſcilicet ꝙ ſi ſine cauſa rationabili & ſufficiente id fieri poteſt, ergo ſine vlla cauſa totalis remiſsio ſiue donatio facta valebit &c. probatur. Quia ſi omnino id ſubeſt voluntati Papæ, iam qua ratione poteſt à tanto poteſt & à toto debito debitorem illum & à reſtitutione per talem remiſsionẽ gratis & ſine vlla cauſa de facto liberare, modò ipſe Papa peccet modò non. Hoc autem concedere eſt abſurdum ꝙ ſcilicet ab obligatione iuris diuini vel naturalis & à debito reſtitutionis Papa illum liberet vel diſpenſet in iure abſolutè diuino vel naturali: quia ſicut non poteſt Papa diſpenſare cum illo in acquirendo, ita nec in alienum vel vſuram retinendo vt patet in ca. Super eo. & cap. Cum tu. de vſuris. ¶ Igitur cum hoc vltimum concedendum nõ ſit, ſequitur ꝙ concedendum eſt primum illud, ſcilicet ꝙ compoſitio prædictorum incertorum niſi ex cauſa rationabili fiat, non valet coram Deo &c. quod eſt intentum huius opinionis. ¶ Neq; valet dicere ꝙ ſicut ſi ſacerdos diceret huiuſmodi debitori,

tori, ego celebrabo toties quouſq; tuū debitū exhauriatur ſacrificijs,& quę mihi daturus eras tibi reſerua, iam hic debitor eſſet tutus, ergo conſimiliter ſi Papa tot Indulgentias concedat vero domino, aut de bonis ſpiritualibus Eccleſiæ vel ſubditorum illi communicet tot quot pro eleemoſyna totius debiti quod illi remittitur dari poterant creditori: iam ius debiti concederet. Hoc inquam non valet, quia hoc non fit in compoſitione, neque fieri poteſt: quia Indulgentiæ & communicationes bonorum ſpiritualium aut ſuffragiorum non ſunt ad hoc inuentæ: neq; pro eis poſſet Papa ſibi debitum applicare ſicut ſacerdos pro onere ſacrificij Neque ſimiliter Indulgentiæ, vt ſacrificium poſſunt vero domino prodeſſe ſine cauſa pia rationabili ad ſic eas concedendum, vt patet ex ſuprà dictis. q. 17. ergo. ¶ Quòd ſi oppoſitum practicatur à Papa id certè non valet. Nam hæc non eſt conſuetudo Eccleſiæ docentis vel approbantis id tanquàm licitum & validum: ſed eſt conſuetudo perſonarum ſua poteſtate abutentium, qui abuſus in multis alijs Papalibus diſpenſationibus votorum beneficiorum & aliorum huiuſmodi ſæpe contingit: quæ omnia in iudicio diuino neq; valent neque acceptantur, ſed ad punitionem reſeruantur opportunam. ¶ Hanc opinionem tenet Sylueſter titu. Reſtitutio. 8. quæſt. 8. & multi doctiſsimi viri moderni. ¶ Secunda opinio tenet quòd licèt Papa & ſimiliter taliter compoſitus prò tam parua quantitate & ſine ſufficiente cauſa rationabili peccent, tamen valet talis compoſitio: ita quòd ſic cōpoſitus etiam ſi ditiſsimus ſit reſiduum pauperibus aut pijs cauſis diſtribuere aut reſtituere non tenetur. ¶ Probatur dupliciter. Primò quia ſi teneretur hoc ideo eſſet primò quia vel eſſet in præiudicium ipſorum creditorum ignotorum, aut ſecundò quia eſſet in præiudicium Eccleſiæ in cuius vtilitatem talia incerta debe-

1. *Ratio.* rent expendi: aut tertiò quia eſſet in præiudicium pauperum ſeu piarum cauſarum in quas deberent etiam expendi: aut tandem quartò quia talis compoſitio per aliquod ius naturale diuinū vel humanum inualidaretur, ratione cuius Papa tanquàm non dominus talium incertorum aut tanquam non liber diſpēſator eorum talem remiſsionem per viam compoſitionis facere non potuit: ſed nihil horum impedit, ergo valet. Conſequentia patet cū maiore à ſufficienti diuiſione: quia non videtur quare non valeat niſi ex aliqua de prædictis cauſis. ¶ Minor autem probatur. Quia

prima cauſa non impedit, quia .ſ. eſt in præiudicium ignotorum creditorum. Nam licèt talia incerta ſint neceſſariò reſtituenda, neq; per debitorem poſsint retineri ſine voluntate eius qui ea cō cedere poteſt, in quo nō eſt dubium, vt in prima probatione primę opinionis habetur, at verò ſi in tali retentione actu elicito vel debito conſentiat vel remittat dominus eorum, vel is qui remittere poteſt, iam licitè ea debitor retinebit etiam ſi non ſint incerta, vt patet ſecūdum omnes doctores & veritatem: & in hoc nullum præiudicium fieret creditoribus incertis aut etiam certis vt conſtat. Nunc autem per compoſitionē pro tā parua quantitate Papa & Rex cui talia bona ad cauſam piam applicantur, faciunt prædictam reſidui remiſsionem, vt patet ex ipſa bulla cōpoſitionis: & ipſe Papa & Rex de eius cōſenſu poteſt eam validè facere, modò peccet prodigè faciēs, modo non. Et quia in hoc ſtat tota difficultas id probatur. Quia ſicut de bonis incertis & certo domino ſeu poſſeſſore vacantibus licèt habeant dominum ſed ignotum (quæ Hyſpanè dicuntur moſtrencos, Gallicè autem expaue) poteſt Rex ipſe diſponere, ſicut & de facto per ſuas leges diſponit quomodo poſt debitas proclamationes & diligentias ſi domini eorum non appareant, interim applicentur fiſco aut theſauro Regio ad vtilitatem Reipublicæ & pro neceſſitatibus patrię ſupportandis, cuius caput eſt Princeps ad quem pertinet eorum aliorumque bonorum communium diſpoſitio & adminiſtratio, ergo ſimiliter eademque ratione de bonis incertis benè vel malè acquiſitis obnoxijs reſtitutioni, ad prouidendum conſcientijs ipſorum debitorum poteſt Princeps Eccleſię ſcilicet Papa diſponere quomodo ſi domini aut hæredes non inueniantur aut ſi non niſi difficillimè reperiri poſsint, interim applicētur fiſco aut theſauro Eccleſiæ temporali ad vtilitatem Eccleſiæ. & pro neceſsitatibus eius generaliter vel ſpecialiter, cuius caput eſt ipſe Papa, ad quem pertinet libera omnium bonorum communium Eccleſiæ & maximè mobiliū diſpoſitio & adminiſtratio. Quia & ſic præſumitur de rationabili volūtate ipſorum dominorum incertorum viuorum aut defunctorum: quòd ſcilicet talia eorū bona incerta cedant atq; tradantur ad publicum vtilitatem reipublicæ vel Eccleſię proportionabiliter, vt dictum eſt quam natura'i & chriſtiana pietate ſeu charitate dilexerūt Et ſic ſtatuentes & facientes quicunq; illi ſint, iam cenſentur illa in pios vſus tradidiſſe

ſaltem quouſq; appareant ipſi veri domini bonorum prædicto-rum: ſicut & in pios vſus dediſſe cenſentur illi qui alia bona temporalia Eccleſiæ tradiderunt vel reliquerunt, vt à Papa adminiſtratore bonorum Eccleſiæ ſicut & alia bona communia eiuſdē Eccleſiæ adminiſtrentur. ¶ Igitur ſicut alia bona temporalia mobilia Eccleſiæ Papa liber eorum adminiſtrator poteſt dare debitaque remittere quibuſcunque, ita ꝙ talis donatio ſiue remiſsio culpabiliter vel inculpabiliter facta teneat: ſic etiam de his bonis incertis ſimiliter eius liberę adminiſtrationi & diſpoſitioni commiſsis per viam compoſitionis remiſſis dicendum eſt. ¶ Et ergo ſequitur vlterius ꝙ licèt talia incerta non niſi in pauperes vel in pia opera per quoſcunque diſtribui poſsint ſicut & alia bona communia temporalia mobilia Eccleſiæ: cum hoc tamen ſtat ꝙ ſi de facto etiam culpabiliter hæc vel illa per Papam vel per aliū de eius licentia in alios vſus diſtribuantur: talis diſtributio vel remiſsio etiam in foro conſcientiæ tenet: etiam ſi per leges Eccleſiaſticas aliter cautū ſit. Quia Papa vt ſuperior legibus purè Eccleſiaſticis quatenus tales ſunt, non ligatur vt dictū eſt, & amplius dicetur in ſecunda probatione ſequēte. Ipſi autem debitores incertorum alijq; Papę inferiores quicunque illi ſint: ex quo ſuper tali communi theſauro Eccleſiaſtico diſpēſando nullam poteſtatem habent, inſuper & legibus Eccleſiaſticis aſtringuntur diſponentibus ꝙ non niſi in pios vſus talia incerta diſtribuātur: nullo modo poſſent ſine Papæ licentia aut conceſsione niſi in pios vſus ea validè diſtribuere: & ſi aliter fieret non valeret. ¶ Patet igitur ꝙ per dictas compoſitiones non fit præiudicium ipſis veris dominis incertis, ſicut neq; alijs qui bona Eccleſię per Papam adminiſtranda reliquerunt, vt probatum eſt. ¶ Secundò probatur quòd nec fit præiudicium Eccleſię. Quia ſicut donatio Papę etiam culpabiliter facta tenet de alijs bonis communibus mobilibus Eccleſiaſticis eius diſpoſitioni & liberę adminiſtrationi cō miſsis: ſimiliter & de ſuis redditibus Eccleſiaſticis, modò ſit dominus eorum modò non, ſed liberrimus diſpēſator & adminiſtrator eorum: quàmuis non niſi in pios vſus expendi debeāt, ergo ſimiliter de his incertis eius diſpoſitioni & adminiſtrationi ſimiliter commiſsis dicendum eſt: propter eandē rationē: quia. ſ. hæc & illa bona temporalia mobilia Eccleſiæ ad eundem finem vel effectum & eodē modo à quibuſcunq; relicta ſint, ſunt eiuſdē

Papæ

Papæ liberę diſpoſitioni & adminiſtrationi ſine vlla conditione commiſſa. Neque quò ad hoc eſt vlla differentia in his & illis bonis Eccleſiæ mobilibus: neque ſub alia conditione hæc quàm illa Papæ adminiſtrationi & diſpoſitioni liberę commiſſa ſunt, vt patet, nam detur illa: ſicut & de vacantibus (quæ Hyſpanè dicuntur moſtrencos) quæ fiſco Regio traduntur, dicitur communiter quòd eodem modo poteſtati regiæ ſubduntur quò & alia bona communia mobilia ad eius fiſcum pertinentia ſeu eius poteſtati regię ad bonum reipublicæ commiſſa. ¶ Et notanter dico ſemper de his bonis mobilibus communibus Eccleſiæ: nam de immobilibus conſtat ꝙ ea Papa alienare non poteſt: neque mobilia ad certum vſum Eccleſiæ relicta poteſt ad alium vſum maximè prophanum conuertere ſine cauſa rationabili: & ſi aliter fieret, nõ valeret coram Deo neque donatio teneret: quia in his fuit talis voluntas dantium neq; Papa manſit liber eorum adminiſtrator: niſi ex cauſa rationabili vt dictum eſt, vt de his latiùs agit Abulenſis, ſuper Matth. cap. 6. quæſt. ſeptuageſima quarta & ſeptuageſima quinta, & Caietanus in quodlibet. vt habetur ſuprà. quæſt. decima ſeptima in ſecunda parte propoſitionis & quartæ opinionis, & ſecũdum communiter doctores: licèt alij aliter dicant. ¶ Ergo cum Papa ex plenitudine poteſtatis vt liberrimus diſpenſator prædictorum incertorum aliorumq; mobilium bonorum communium Eccleſiæ ſuæ adminiſtrationi commiſſorũ validè ea donare aut remittere poſsit: licèt ſine cauſa rationabili id faciens vtique peccet, vt ſuprà dictum eſt: ſequitur quòd in hoc non facit contra iuſtitiam neque præiudicium ipſis dominis incertis aut etiã Eccleſię, vtẽs iure ſuo: ſaltem vt ſit valida donatio vel remiſsio prædicta: ſed neq; ſubeſt legibus Eccleſiæ vt princeps & caput eius qui & eſt ſupra omne ius humanum ſecundum communiter doctores ex ca. Significaſti. de electione. vbi habetur quòd in omnibus ſtatutis Eccleſiaſticis auctoritas Papæ intelligitur excepta. ¶ Tertiò probatur quòd nec ſit præiudicium pauperibus aut alijs pijs cauſis &c. quia totum id quòd ſcilicet his vel illis vſibus hoc vel illo modo talia incerta applicentur pendet à iure tantùm humano Eccleſiaſtico vel ciuili: non autem à diuino vel naturali, quàmuis conſonet illi ſicut & omnes leges humanæ. Quòd patet, quia ius diuinum vel naturale de his & alijs bonis Eccleſiaſticis non eſt niſi quòd ad Dei ho-

norem & Eccleſiæ vtilitatem, vt patrimonium Chriſti expendantur. Nunc autem cum Papa ſit ſuprà omne Ius humanum, vt dictum eſt: & pauperibus & pijs cauſis poſsit de illis vel de alijs bonis ſecundum obligationem Iuris diuini & naturalis ſufficienter prouideri: & expenſio talium incertorum ſicut & aliorum bonorum mobilium Eccleſiaſticorum Papæ commiſſorum facta in alios vſus ſine rationabili cauſa non ſit contra iuſtitiam, ſed ſolùm contra communem legem diuinam de debitè & rationabiliter ea expendendo vt dictum eſt, iam ſequitur quòd ſi Papa etiam culpabiliter aliter ea expendat vel remittat quibuſcunque, talis donatio vel remiſsio tenet etiam in conſcientia: neque ex hoc præiudicium aut iniuſtitia pauperum aut piarum cauſarum allegari poteſt. Alij autem Papæ inferiores qui legibus eius & Eccleſiæ tenentur aſtricti (vt diximus) niſi de licentia Papæ non liberantur, neque liberare alios poſſunt, quin in pauperes vel in pios vſus talia incerta diſtribuant. ¶ Quartò probatur, quòd nec talis compoſitio aut Papæ remiſsio aliquo Iure inualidatur: quia Ius humanum ſi quod eſſet non valet impedire Papam, qui eſt ſupra illud, vt dictum eſt. Ius autem diuinum vel naturale impediens ſeu inualidans non apparet: nã detur illud, certè nõ dabitur: licèt præcipiat quòd debitè talia bona Eccleſiaſtica in dictos vſus expendantur. Contra quod agens Papa peccabit quidem, non tamen per id inualidatur eius in alios vſus expenſio, donatio, ſiue remiſsio de dictis bonis ſibi commiſsis: ex quo neque cum tali conditione quòd ſcilicet ea in dictos & non in alios vſus expendat, ſed cum tali modo vt debitè expendantur eius liberę adminiſtrationi (vt ſuprà diximus) commiſſa ſunt.

2. Ratio. ¶ Secundò principaliter probatur hęc ſecunda opinio. Quia ſi iſti debitores talia incerta in cauſam piã belli contra infideles dediſſent, & poſtea Rex ipſe vel Eccleſia ſiue pauper aliquis, cui ea dederunt, redderet illis de alijs vel de ipſis bonis tantundem quãtum per bullam compoſitionis remittitur eis: certè eſſent omnino tuti in conſcientia & liberi à reſtitutione. Sed hoc ipſum ęquiualenter fit per viam compoſitionis: quia Papa & Rex de eius conſenſu cui totum id applicatur liberè remittit totum reſiduum, vt libenter iſti debitores dent quantitatem ibi taxatam, vt expreſsè hoc dicitur in ipſa bulla compoſitionis, ergo

debitores manent liberi à reſtitutione reſidui & tuti in conſcien tia: modò aliàs hinc inde peccetur modò non. ¶ Quod & confirmatur. Quia in ipſa bulla compoſitionis dicitur expreſsè ꝙ prædicta compoſitione facta, maneant in conſcientia tuti & liberi à reſtitutione reſidui ij qui ſic compoſiti fuerint. ¶ Dicere autem hoc eſſe erroneum, vel ſuperadditum, vel eſſe abuſum Papæ: ſimiliter & reprobare hanc conſuetudinem Papæ vel Eccleſiæ ſine ratione manifeſta (quæ in præſenti non apparet, vt patet ex dictis & ex reſponſionibus ad fundamenta primæ opinionis) temerarium certè eſt & periculoſum in foro conſcientiæ & Eccleſiæ, ergo, ¶ Propter has igitur rationes videtur hæc ſecunda opinio tenenda, quàmuis prima opinio conſulenda quidem, non tamen vt omnino neceſſaria dogmatizanda ſit. Hanc etiam opinionem tenent multi doctores quos refert Florent. ſecunda part. titu. 2. ca. 6. in fine, & Syluester titu. Reſtitutio. 8. q. 8. quãuis ipſi Floren. & Syluest. oppoſitum potiùs cum prima opinione tenere videantur. Hanc etiam ſecundam opinionem videtur expreſsè tenere Alex Hall. 4. par. q. 86. membro 2. art 2. vbi ait talia incerta eſſe Eccleſiæ quòdq; poteſt ea dare cui voluerit ſecundum id Nume. 5. Si non fuerit qui recipiat, dabunt Domino & erunt ſacerdotis &c. Imò & Florent. vbi ſuprà dicens ꝙ Papa habet plenitudinem poteſtatis ſuper bona Eccleſiaſtica: & ſine cauſa non poteſt ea licitè diuitibus dare quæ erant danda pauperibus: benè tamen ex cauſa rationabili: & non dicit ꝙ talis donatio facta ſine cauſa eſt inualida. Similiter & Medina de reſtitutione. q. 3. licèt ſoluat rationes primæ opinionis, ſolùm dicit ꝙ ex iuſta cauſa donatio vel remiſsio de prædictis incertis à Papa per hanc viam compoſitionis facta tenet: & non dicit ꝙ facta ſine cauſa valet vel non valet. Ideò non ſe videntur ſatis explicare neq; pro hac vel illa parte determinare. Nos autem (ſaluo meliori iudicio) probabiliter tenemus cum hac ſecunda opinione, vt dictum eſt.

¶ Ad rationes autem primæ opinionis reſpondeo ad primam, ꝙ vt patet ex dictis ex conſenſu debito dominorum incertorum talia bona cedunt Eccleſiæ ſub poteſtate diſpẽſatiua Papæ ſicut & alia bona Eccleſiaſtica: & ideò ipſe Papa vel illi putà pauperes vel reges quibus ad cauſam piam belli cõtra infideles vel ad regni defenſionem & huiuſmodi Papa applicauit, & maximè de cõ *Reſp. ad rationẽ primæ opinionis.*

 ſen

ſenſu Papæ poſſunt ea vel dare vel remittere cui voluerint, qua remiſsione facta non tenebitur ſic compoſitus ea reſtituere ſicut neq; bona certa Eccleſiaſtica ſibi remiſſa. ¶Neq; in hoc Papa diſpenſat contra Ius naturale vel diuinum: ſicut neque qui ſibi debitum certum remittit, ſed per talem remiſsionẽ tollitur materia reſtitutionis, ex quo iam dominus conſentit, ſicque debitor liberatur à debito reſtitutionis, vt patet. ¶Neque ex eo quòd incognitus creditor eſt, perdit dominium ſuum, ſed ex eius conſenſu debito, ratione cuius ſuccedit Eccleſia & Papa quouſque verus dominus appareat, vt ſic diſponat de eis vt de alijs bonis Eccleſiaſticis ſine vlla alia conditione: quia & ſic ab ipſis dominis talia eorum bona incerta iam ad cauſam piam Eccleſiæ relicta cẽſentur, vt ſuprà dictũ eſt. ¶Auctoritates aũt omnes dicentes quòd neceſſariò ſunt in pauperes vel in alios pios vſus diſtribuenda: intelliguntur, ſicut & verum eſt, niſi per eum qui poteſt putà per Papam vel de conſenſu eius illis debitoribus remittantur, ſicut & omne alienũ eſt reſtituẽdum ſuo domino, ſcilicet niſi per ipſum remittatur: qualis remiſsio per bullas fit compoſitionis, vt ſuprà probatum eſt.

Reſp. ad 2. probationẽ primæ opinionis. ¶Ad ſecundam probationem conceditur quòd ſine vlla cauſa totalis remiſsio incertorum per Papam vel Eccleſiam facta tenet, modò fiat culpabiliter, modò non. Sicut & totalis remiſio aliorũ bonorũ certorũ debitorum Eccleſiaſticorũ teneret & liberaret debitorẽ ab obligatione reſtituendi. Quia (vt dictũ eſt) in hoc non diſpẽſatur cõtra Ius naturale, ſed Papa liberrimꝰ eorum diſpẽſator qui id facere poteſt, remittit, & copiam facit alijs per viam compoſitionis remittendi. ¶Et licèt omnia quæ Papa poteſt cadant ſub diſpẽſatiua eius poteſtate: non tamẽ æqualiter. Nam quædam ſunt ſub eius poteſtate diſpenſatiua liberrima ſine vlla conditione. Ita quòd licèt requiratur cauſa rationabilis vt debitè fiant & prohibeantur aliter fieri: tamen ſi aliter fiant tenent: ex quo quòd ad ipſum factum liberrimem ſine vlla conditione irritante vel inualidante poteſtatem habet, qualis eſt abſolutio à cenſuris, diſpenſatio in gradibus humana tantùm lege prohibitis, collatio beneficiorum & ordinũ indignis aut minꝰ dignis & alia eiuſmodi multa quę Ius aut titulũ ad aliquid cõferunt in foro Eccleſię, & de horũ numero eſt talis cõpoſitio aut incertorũ remiſsio per viã cõpoſitionis: ſicut & aliorũ mobiliũ bo-

bonorum communium Eccleſiaſticorum ſine raionabili cauſa diſtributio. Sunt tamen alia in quibus Papa non habet tam liberam poteſtatem diſpenſatiuam quod ad ipſum factum in foro Dei quia Deus ipſe non conſentit in tale factum niſi rectè fiat, ſeu claue non errante ſecundum communiter doctores ex Matth. 16. Quodcunque ſolueris &c. Et hęc ſi malè fiant non valent coram Deo, vt eſt abſolutio à peccatis indigno collata, aut collatio Indulgentiarum, ſeu remiſsio pœnarum purgatorij ſine rationabili cauſa, & alia eiuſmodi pertinentia ad remiſsionem culpæ vel pœnæ vel collationem gratiæ & donorum ſpiritualium in foro conſciētiæ, ſeu ab ipſo Deo ſupernaturaliter & diuinit⁹ faciendā. Sicq; patet ꝙ nō eſt idē iudiciū de poteſtate Papæ diſpēſatiua theſauri ſpūalis & tēporalis: licèt ad eādē poteſtatē ſpectet vtrūq;, vt dictū eſt.

¶ Sed quid ſi poſt prædictā cōpoſitionē appareant ipſi dñi taliū incertorum? ¶ Reſpondeo, ꝙ debitores tenentur illis reſtituere ea dumtaxat quę extant in ſua forma ſeu ſubſtantia licèt alterata: & ſimiliter quantum ex ipſis incertis bonis ditiores effecti ſunt: non aūt alia. Tunc aūt ſunt ex eis effecti ditiores ſcđm Caieta. 2. 2. q. 62. art. 6. qñ loco taliū incertorū bonorū debitores ipſi habuerūt lucrū aut preciū ex eis: aut ſi tātūdē de ſuis bonis cōſumpſiſſent, ſi talia incerta nō haberēt aut nō conſumerēt. Et totū hoc eſt reſtituendū veris dñis apparētibus. & non ampli⁹, neq; id qđ iam in pauperes aut in pias cauſas diſtributū eſt: neq; id quod bona fide iā cōſumptū eſt, ſi inde (vt dixi) debitor ipſe ditior nō effect⁹ eſt. Ratio horū eſt, quia talis remiſsio ſolùm fieri potuit per Papā, dū non apparebat ver⁹ dñs cui talia bona erant reſtituēda: quia nec aliter ipſe cōſentit, neq; debuit cōſentire, neq; recta ratio dictat aliter Papā vel principem agere aut ſtatuere poſſe, ergo apparente vero dño nō eſt cur iam Iure ſuo atq; dominio priuetur & impediatur ad ea rehabendum quæ extant in ſe vel in ſuo æquiualente, ſcilicet quantum ex eis debitor ditior factus eſt, vt iam diximus: nam ad alia quæ nullo modo extant ſed bona fide conſumpta ſunt, nullum Ius manet alicui, vt etiam de hoc latiùs Syluester titu. Reſtitut. 8. quæſti. 4. ſecundum communiter doctores agit. *Dubiū. 1.*

¶ Et ſi rurſum quæratur vtrùm alij à Papa poſsint prædictam remiſsionem per viam compoſitionis efficere, reſpondeo quòd nō *Dubiū. 2*

non niſi de licentia aut conſenſu Papæ: quia ad ſolum Principē Eccleſiæ pertinet diſpenſatio communium bonorum ipſius Ecclesiæ & non ad alios niſi de eius licentia aut conſenſu. Nunc autem prædicta incerta cenſentur in theſauro Eccleſiæ temporali vt ſuprà dictum eſt, ergo non niſi ad Papam pertinet eorum diſtributio & per viam compoſitionis remiſsio. ¶Item quia contra Ius Eccleſiaſticum diſponens ꝙ non niſi in pauperes vel pias cauſas talia diſtribuātur nullus Papæ inferior agere aut diſponere poteſt, vt ſuprà dictum eſt, ergo. ¶Quód ſi alicubi eſſet conſuetudo ꝙ Epiſcopi poſſent prædictam facere compoſitionem, quæ conſuetudo legitima ſufficeret derogare legem aut facere legem in toto vel in parte, tunc benè liceret ſecundum eam Epiſcopis agere quouſq; Papa reclamaret: quia ibi conſenſus Papæ tacitus cenſetur. ¶Et cum his concordat Syluest. titu. Reſtitu. 8.q.7.q.8. ſecundum Florent. Palud & Laurent. & alios doctores, quos ego quò ad hoc ſic limito & intelligo, vt dictum eſt.

¶Principes autem ſæculares de prædictis incertis, quæ ad theſaurum Eccleſiæ pertinent, nullo modo ſe intromittere poſſunt ſed ſolùm de incertis quæ non ſunt illicitè acquiſita ſed perdita vel errantia ſiue vacantia (quæ Hyſpanè dicuntur moſtrencos, Gallicè expaue) quia ad theſaurum pertinent reipublicæ ſæcularis: & ad bonam politiam eius pertinet diſponere de his ad vtilitatem reipublicæ, ideò princeps ipſius poteſt diſponere de eis eaq; cui voluerit ad libitum applicare: quia totum id de conſenſu ſaltem debito ipſorum dominorum ignotorum fit, vt ſuprà probatum eſt. ¶Sed quare Princeps ſæcularis in his inuētis aut errantibus & nō etiam in alijs incertis malè acquiſitis cōtra iuſtitiam ſe intromittere poteſt: cum vt ſupponitur tam hęc quàm illa vtpote aliena ſint neceſſariò reſtituenda vel in pias cauſas aut in pauperes eroganda? Reſpondeo, ꝙ Princeps ſæcularis ſolùm ſe poteſt intromittere in gubernatione & diſpoſitione rerum tēporalium & perſonarum quatenùs ad finem proprium ipſius poteſtatis ſæcularis ſpectant: talis autem (ſecundum Tho. prima. 2. q.99. art.2. & .3. & .4. & latiùs. q 100. art.2. & ibi Caieta.) eſt finis & felicitas naturalis puta pax & iuſtitia politica. Ideò in ſpectantibus ad hunc finem conuictumque pacificum & non amplius ſe intromittere poteſt. Hoc autem in propoſito ſolùm locum habet quò ad bona ſæcularia incerta vel inuenta quæ non iniuſtè ac-

ãcquirũtur, vt patet. Nã in illicitè aut iniuſtè acquiſitis eſt reordinanda conſcientia cum Deo, ad quod ſicut & ad theſaurum Eccleſiaſticum temporalem vel ſpiritualem poteſtas laica ſe nõ extendit ſed ſolùm Eccleſiaſtica, ergo de illis tantùm licitè acquiſitis incertis vel inuentis Princeps ſæcularis diſponere poteſt quatenùs ad ſuum finem & felicitatem, iuſtitiam, pacemq; politicam id ſpectat. Quia & in hoc ipſi domini incerti actu debito conſentiunt, vt ſuprà dictum eſt. Et tales leges de his diſponentes Papa etiam quò ad forum conſcientiæ probat & confirmat: nam forum & poteſtatem ſęcularem & quæ ad ipſam pertinent Papa nec turbare nec vſurpare intendit. ¶Quibus non obſtantibus etiam dico ꝙ quantum attinet ad conſcientiam in omnibus incertis & inuentis obnoxijs reſtitutioni ſeu quæ ad Ius & dominium alterius pertinent, etiam Papa ſe intromittere & diſponere poteſt, modò ſint iniuſtè acquiſita, modò non: qnia ſecundum Thom. vbi ſuprà ad ipſum ſpectat conſcientijs ſubditorum prouidere. Et quò ad hoc habet poteſtatem in omnibus perſonis & bonis temporalibꝰ quatenùs ad ſalutem ſpiritualem & finem ſupernaturalem beatitudinis ordinantur: quia talis eſt finis proprius Eccleſiaſticæ poteſtatis, ergo ad ipſum Papam paſtorem omnium ſpectat prouidere quomodo Ius diuinũ quò ad hoc ſeruetur, & pro ſalute dominorum ignotorũ & pro exoneratione conſcientiarum ipſorum debitorum omnia talia incerta obnoxia reſtitutioni diſtribuantur vel applicentur. Quod fit dum fiſco ſeu theſauro Eccleſiaſtico applicantur: tunc enim iam in cauſam piam diſtribui ſeu applicari cenſentur: in quo & ipſi creditores incogniti actu debito conſentiunt, vt ſuprà dictum eſt. Et ergo Papa in foro conſcientiæ & Eccleſiæ de tali theſauro Eccleſiaſtico ſibi liberè commiſſo validè diſponere & per viam compoſitionis remittere poteſt.

¶Laus Deo, & nobis Indulgentia peccatorum.
Amen.

Compluti,
Ex officina Ioannis Brocarij.
1 5 5 4.